MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ'NİN KURUCU OKULU

HAMİDİYE TİCARET MEKTEBİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Marmara Üniversitesi Yayınları: No. 892

MARMARA ÜNİVERSİTESİ'NİN KURUCU OKULU HAMİDİYE TİCARET MEKTEBİ

Proje Yöneticisi
Prof. Dr. Mustafa KURT

Editörler
Dr. Öğr. Üyesi Murat ARISAL
Dr. Önder BAYIR

Hazırlayanlar
Dr. Önder BAYIR
Dr. Öğr. Üyesi Murat ARISAL

Transkripsiyon
Dr. Önder BAYIR
Arş. Gör. Burcu ÖZCAN ERDAL
Arş. Gör. Engin ÇETİN

Tashih
Dr. Önder BAYIR
Arş. Gör. Şahin KILINÇ

Dizgi / Tasarım
Elif TUFAN KIRKIL

ISBN: 978-975-400-457-1
E-ISBN: 978-975-400-456-4
1. Basım, Nisan 2023

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Göztepe Kampüsü, Kadıköy 34722 İstanbul

Tel: +90 216 777 14 00 **Faks:** +90 216 777 14 01
E-Posta: yayinevi@marmara.edu.tr **Yayıncı Sertifika No:** 40023

Baskı: Seçil Ofset Matbaacilik Ambalaj Sanayi ve Ticaret Limited Şti.
Tel: (0212) 629 06 15 **Sertifika No:** 44903

Marmara Üniversitesi'nin kurucu okulu Hamidiye Ticaret Mektebi / editörler Murat Arısal, Önder Bayır. — İstanbul : Marmara Üniversitesi Yayınevi, 2023.
583 sayfa — (Marmara Üniversitesi Yayınları ; No: 892)

ISBN 978-975-400-457-1
E-ISBN 978-975-400-456-4

1. Archives — Turkey — Learned Institution 2. Arşivler — Türkiye — Eğitim Kurumları 3. Historiography — Turkey 4. Tarih yazarlığı — Türkiye

D 16.4 .T9

Her hakkı saklıdır © Marmara Üniversitesi Yayınevi, 2023
Bu eserin tüm hakları Marmara Üniversitesi Yayınevi'ne aittir. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopyalanamaz, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ'NİN KURUCU OKULU

HAMİDİYE TİCARET MEKTEBİ

Editörler

Murat ARISAL

Önder BAYIR

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

TAKDİM

Türk eğitim tarihi ve kurumları eğitim ve öğretim açısından kadim bir geleneğe ve tecrübeye sahiptir. Orta Asya Türk devletlerinden beri eğitim, bizzat devlet yöneticileri tarafından teşvik edilmiş, hatta yöneticilerin ve hanedan mensuplarının eğitimi bu manada bütün ülke sathına yayılan eğitimin de modeli ve öncüsü olmuştur. Konar-göçer şeklinde hareket eden Türk boyları dahi bu hareketlilik içinde, çocukların eğitimden uzak kalmamaları için tedbirler almışlar, bu yapıya uygun metodolojiler oluşturmuşlardır.

Büyük cihan devletleri kuran ecdadımız, başta devlet yönetiminde görev alacak idarecilerin eğitimi ve bu eğitimi verecek mütehassısların yetişmesi amacıyla görkemli ve bölgedeki bütün toplumlara emsal teşkil edecek eğitim kurumları vücuda getirmişlerdir. Bu sayededir ki, Avrupa'nın karanlık orta çağ olarak isimlendirdiği dönemde, Türk devletlerinin oluşturduğu eğitim kurumları çok önemli ilmî keşiflere imza atmışlardır. Bu kadim eğitim geleneği, devletimizin eğitim kurumlarının da gelenek ve tecrübelerini oluşturmuştur.

Tarihi bir geçmişe sahip olan eğitim kurumları, bu geçmişlerinden ve tecrübelerinden ve ayrıca eğitim hayatına sundukları katkılardan gurur duyarlar. Bu manada Üniversitemiz, Türk eğitim tarihi içinde önemli bir konuma sahiptir. Üniversitemizin temelini oluşturan ve 1883'te eğitim hayatına başlayan Hamidiye Ticaret Mektebi, ülkemizin bu sahada eğitim veren ilk yüksek öğretim kurumudur. Bu okul aynı zamanda Avrupa'daki ilk ticaret mekteplerinden biridir. Bu açıdan Üniversitemiz, günümüz tarihi itibarıyla 140 yıllık bir geçmişe sahiptir.

Cumhuriyet döneminde Ulûm-ı Âliye-i Ticariye Mektebi, Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebi, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi isimlerini alan okulumuz, 1982'de Marmara Üniversitesi ismini alarak, kadim eğitim geleneğinin son halkasını oluşturmuştur. Teşekkülünden bu yana, eğitim-öğretim faaliyetleri açısından oldukça önemli ve prestijli konumda bulunan okulumuz, üniversite döneminde de büyük bir ivme ile bu fonksiyonunu devam ettirmiştir. Bugün, öğrenci ve akademisyen sayısı ve eğitim birimleri sayısı ve çeşitliliği ile ülkemizin en büyük üniversitelerinden biri olan Marmara Üniversitesi, geçmiş tecrübeleriyle devletimizin geleceğine de büyük katkılar sağlayacaktır.

Takdim ettiğimiz bu kitap, eğitim kurumumuzun Osmanlı döneminden Cumhuriyetin kuruluşuna kadar kuruluş ve gelişme tarihini gösteren arşiv belgelerini ihtiva etmektedir. Bu belgeler, Üniversitemizin ne kadar sağlam temeller üzerinde kurulduğunun da bir emaresi durumundadır. Üniversite tarihine oldukça önemli bir katkı sağlayacak bu kitabın hazırlanmasında emeği bütün Üniversite personelimize teşekkür eder, ülkemizin yüksek öğretim tarihi araştırmalarında da mühim bir yer alacağını ümit ve temenni ederim. Ayrıca böyle bir eseri Cumhuriyetimizin 100. yılında takdim etmekten büyük bir onur ve mutluluk duyduğumuzu da belirtmek isterim.

Prof. Dr. Mustafa KURT

Rektör

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

1 **“Dersaadet’de bir ticaret mektebi tesisi ve Yeniköy’deki Cezayirli Sahilhanesi’nin de Mekteb-i Ticaret olarak kullanılmasına dair”**
İ.DH. 796 / 64573 5

2 **“Ticaret Mektebi’nin açılması münasebetiyle İdâre Heyeti’nin teşekkürü.”**
Y.MTV. 3 / 23 9

3 **“Fazıl Mustafa Paşa Konağı'nın ahşab olmasından ve bu sebeple çok fazla tadilata ihtiyaç duyması sebebiyle, Ticaret Mektebi binası olarak kullanılmaya müsait olmadığı; yeni açılacak Ticaret Mektebi için Ahırkapu Dairesi’nin tahsîsi ve gerekli tamirat masraflarının karşılanması”**
MF.MKT. 71 / 96 13

4 **“İstanbul’da Maʿârif’e bağlı olarak kurulması kararlaştırılan Ticaret Mektebi’nin hazırlanan ders programının incelenmek üzere gönderildiği.”**
MF.MKT. 74 / 117 15

5 **(İstanbul’da Ticaret Mektebi’nin Kuruluşuna dair resmi onay –İrade- bulunan ilk belgedir)**
İstanbul'da devlet adına açılacak olan ve ileride bazı vilayetlerde de açılmasının gerekli olduğu bildirilen ticaret mekteplerinin tesis ve idâresiyle diğer ayrıntılara dair bir nizamnâme kaleme alınması ve öğrencilerin hangi sınıftan seçileceğinin ayrıntılı olarak bildirilmesine dair Padişah emri.
İ.DH, 879 / 70136 19

6 **(Hamidiye Ticâret Mektebi Antetini kullandığı tespit edilen ilk belgedir)**
“Dersaadet Hamidiye Ticaret Mekteb-i Alisi Heyeti ile Heyet-i Talimiye listesi”
Y.PRK. TNF. 1/35 23

7 **“Münif Paşa’nın Maʿârif’de bulunduğu sırada açılması düşünülen Ticâret Mektebi’nin çizimlerini yaptığı gerekçesiyle para isteyen Mühendis Isella Joseph’e, böyle bir iş havale edilmediği anlaşıldığından gereğinin yapılması.”**
MF.MKT. 81 / 21 27

8 **“Hamidiye Ticaret Mektebi Nizamnamesi”**
A.DVN.MKL 25 / 5 35

9 **“Dersaadet Hamidiye Ticaret Mektebi Nizamnamesi ve bununla ilgili mazbatalar”**
İ.MMS. 77 / 3393.1 47

10 **“Terakki halinde bulunan Hamidiye Ticaret Mektebi’nin çeşitli eksikliklerinin giderilmesi ricası ve eksikleri gösterir liste.”**
Y.PRK.MF. 1 / 33 49

11 **“Yeniden açılan Dersaadet Neharî Hamidiye Ticaret Mektebi’nin açılışının rüsdiyenin imtihan zamanına denk geldiği, ancak rüşdiyeden mezun olanların ilgili mektebe rağbet edebilecekleri bildirildiğinden, durumun mütalaa edilmesi ve Ticaret Mektebi’nden mezun olanların malî işlerde istihdamı”**
MF. İBT. 17/64 57

12 **“Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Garati ve Orman ve Maadin Mektebi Müdürü Ali Efendilerin uhdelerine rütbe-i salise tevcîhi”**
İ. DH. 932 / 73821 61

13 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nde Hikmet ve Kimya ve Techizat-ı Bahriye tedrîsi için alınması gerekli bulunan alat ve edevat bedellerinin tesviyesi.”**
ŞD. 1178 / 9 65

14 **“Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi’nin rütbesinin terfii”**
İ. DH. 946 / 74865 69

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

15 **“İstanbul Hamidiye Ticaret Mektebi’nin senelik masrafları için talebelerden toplanan ücret, talebe sayısının azlığı yüzünden yetersiz kaldığından aradaki farkın Ticaret Nezâreti tahsîsâtından tesviyesi hakkında.”**
Hâzır bulunan zevât-ı fihâmın esâmîsi
MV. 5 / 56 75

16 **“Dersaadet Hamidiye Ticaret Mektebi dördüncü sınıf talebesi Hasro Manolyan Efendi’nin ticaret usûlü hakkında telif ettiği risalenin arzı”**
İ.DH. 978 / 77235 79

17 **“Hamidiye Ticaret Mektebi tahsîsatında icra kılınan tadilatın beyânı.”**
ŞD. 1180 / 32 85

18 **“Ticaret Mektebi ile yatılı ve gündüzlü Kız Sanayi ve Sanayi-i Nefise mekteplerinin idâresinin Maʿârif Nezâreti’ne bırakılması”**
İ. MMS. 87 / 3736 89

19 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nden mezun olan on dörk kişi tarafından verilen istidʿâ”**
İ.DH. 1018 / 80347 97

20 **“Hamidiye Ticaret Mektebi İlm-i Servet Muallimi Mahmud Bey’e rütbe-i selase verilmesi.”**
MF.MKT. 93 / 72 99

21 **“Ticari muamelelerde Avrupaca faydası görülen Von Durant usûlünün tesisi ve icrası hakkında Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi’nin layihasının takdîmi”**
İ.DH. 1030 / 81146 101

22 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin Haziran-Temmuz aylarında yapılacak imtihanında bulunacak Ticaret Odası azalarının zamanında gelmelerinin sağlanması.”**
MF.MKT. 94 / 19 103

23 **“Hamidiye Ticaret Mektebi talebelerinin imtihanında hazır bulunacak Ticaret Odası azalarının Nafiʿa ve Ticaret Nezâreti’nce intihabı.”**
MF.MKT. 94 / 30 105

24 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nden yeni mezun olanların tahsîlleri doğrultusunda, ticaretin en çok geliştiği Selanik ve İzmir’de uygun işlerde istihdamlarının temini”**
MF.MKT. 94 / 163 107

25 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nden mezun olan talebelerin bir hizmete tayinleri için Duyûn-ı Umumiye, Reji İdâresi ile Edirne ve İzmir vilayetlerine Tavsiyenâme yazılması hakkında.”**
MV. 23 / 5823-58 115

26 **“Ticaret Mektebi’nden mezun on bir kişinin devlet hizmetinde istihdam olunması”**
İ. DH. 1052 / 82584 117

27 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nden mezun Arman Efendi’nin Şirket-i Hayriye’de münasip bir görevde istihdamının Ticaret Müdürü Refik Efendi’den istendiği.”**
MF.MKT. 95 / 54 119

28 **“Hamidiye Ticaret Mektebi öğrencilerinden mezun olanlara icazetnamelerinin törenle verildiği, ayrıca muallim ve memurların ödüllendirilmesi için de bir cetvel takdîm olunduğu.”**
MF.MKT. 96 / 48 121

29 **“Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi ile Muallim Edhem Efendi’ye nişan verilmesi”**
İ.DH. 1064 / 83483 125

30 **“Hamidiye Ticaret Mektebi öğrencilerinden ücretlerinin vaktiyle tahsîl olunmasına dikkat edilmesi.”**
MF.MKT. 96 / 130 127

31 **“Ticaret Mektebi’nin başka bir amaçla kullanılması uygun olmayacağından Patent İdâresi için başka bir mahallin aranması.”**
MF.MKT. 97 / 43 129

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

32 **“Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi’nin talebelerden alınan ücretler ile mektepçe çekilen piyango ve bazı kişilerin yaptıkları yardıma dair evrakla beraber hesap vermek üzere Maʿârif Meclisi’ne gelmesinin kendisine bildirilmesi ve mektep muallimlerinden Kolağası Asaf ve Hüseyin Muhsin Beyler’in de hazır bulunmak üzere davet edilmeleri.”**
MF.MKT. 98 / 109 131

33 **“Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi’nin maaşıyla müteveffa Müdür Refik Bey'in maaşlarının geçici olarak kesilmesine dair arz.”**
MF.MKT. 99 / 54 133

34 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nde bulunan muallim, öğrenci ve memurların isimleri.”**
Y.PRK.MF. 1 / 64 137

35 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nde okuyan öğrencilerden ücret-i tedrîsiye alınmaması için Sadaret'den izin istendiği.”**
MF.MKT. 101 / 121 141

36 **“Geçen sene Ticaret Mektebi’nden me’zun olmus olan Agop Pafradonya Efendi’nin Ziraat Bankası’nda istihdamı.”**
MF.MKT. 103 / 16 149

37 **“Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü’nün azlolunduğu.”**
MF.MKT. 111 / 67 151

38 **“Vazifesi esnasında nüzul inen Hamidiye Ticaret Mektebi Müdür Muavini Mehmed Ali Efendi’nin tekaüde ayrılma isteğinin gereğinin yapılacağı.”**
MF.MKT. 112 / 95 153

39 **“Hamidiye Ticaret Mektebi bünyesinde açılan Sağır ve Dilsiz Mektebi’nin bütün masraflarının da aynı okulun tahsîsatından karşılanacağı.”**
MF.MKT. 112 / 140 155

40 **“Hamidiye Ticaret Mektebi Müdür-i sâbıkı Garati Efendi'nin, hakkında isnad olunan hallerden dolayı Şura-yı Devletçe görülen ve uzayan mahkemesi sebebiyle alamadığı maaşlarının verilmesi talebi.”**
MF.MKT. 117 / 3 163

41 **“Ticaret Mektebi’nin eskiden olduğu gibi açılışının yapılması”**
İ.DH. 1214 / 95119 165

42 **“Eski Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Garati Ferdinand Efendi’nin başka yere harcadığı iddia edilen mektep emvalinin bir kısmını Dilsiz Mektebi için kullanarak karşılığında aldığı makbuz senetlerinin ne olduğu anlaşıldığından Beyoğlu Bidayet Müddei-i Umumiligi’ne bildirildiği.”**
MF.MKT. 147 / 81 169

43 **“Mülga Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi’nin birikmiş maaşlarının verilmesi talebiyle ilgili olarak gerekenin yapılması..”**
MF.MKT. 150 / 75 175

44 **“Mülga Ticaret Mektebi için inşa olunup, sonradan Maʿârif’e terkile Rüşdiye ve İbtidaiye olarak kullanılan binanın, Dersaadet’te açılacak Sergi Komisyonu’na tahsîsi mümkün olmadığından, bunun için Maʿârif Dairesi civarında bulunan binanın tahsîsinin uygun olacağı.”**
MF.MKT. 170 / 12 179

45 **“Mekteb-i Sanayi’deki Yeniçeri Müzesi’nin tanzîmini havi resim ve planların arzı”**
İ.HUS. 19 / 70 183

46 **“Dersaadet’te yeniden açılmasına karar verilen Hamidiye Ticaret Mektebi’ne müdür ve muallim tayiniyle Bayezid Camii civarında satılığa çıkarılan konağın okul binası olarak kullanılmak üzere satın alınması, Edirne ve Kastamonu Maʿârif Müdürlüklerine yapılan tayinler.”**
MF.MKT. 236 / 14 187

47 **“Mekteb-i Mülkiye mezunlarından İbrahim Edhem Efendi’nin, açılmak üzere olan Ticaret Mektebi Müdürlügü’ne yahud Muavinligine tayini ve mekteb için Amerika’dan celb olunacak muallimin de bir an evvel getirilmesi..”**
İ.HUS. 31 / 5 211

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

48 **“Hazine-i Maliye Dairesi havalisinde bulunan ve Ticaret Mektebi olmak üzere inşa olunup muahharan Bayezid Mekteb-i Rüsdiyesi ittihâz edilen binanın, evrak mahzeni yapılması için tahliyesi”**
BEO 496 / 37178 213

49 **“Bayezid Ticaret Mektebi’nin açılış merasimi.”**
Y.PRK.MF. 3 / 35 221

50 **“Mekteb-i Mülkiye-i Şahane me’zûnlarından İrahim Edhem Efendi’nin Yeni Açılan Ticâret Mektebi Müdür Muavinligi’ne taʿyîni istidʿâsı.”**
BEO.566 / 42414 223

51 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nden Tramvay Caddesine kadar uzanan bozuk yolun yaptırılmasının Şehremaneti’ne bildirildiği.”**
MF.MKT. 250 / 4 227

52 **“Gelibolu İdadisi’ndeki alat ve edevat-ı hikemiye ve kimyeviyenin Dersaadet Hamidiye Ticaret Mektebi’ne gönderilmesi”**
MF.MKT. 261 / 18 231

53 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin imtihanlara başlama ve bitirme tarihi uygun ise de, tatil müddetinin kısaltılması gerektiği ve imtihan mümeyyizlerine celb tezkirelerinin yazıldığı”**
MF.MKT. 271 / 66 237

54 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’ne talebe kabul edileceğinin ilanı.”**
MF.MKT. 276 / 62 239

55 **“Hamidiye Ticâret Mektebi’nden me’zûn olacak talebenin tarîk-i ticarete sevki”**
BEO.1113 / 83466 243

56 **“Mülga Hamidiye Ticaret Mektebi bevvabı Mustafa Salih Efendi hakkında Ticaret ve Nafiʿa Nezâreti’nden malumat istenildiği.”**
MF.MKT. 393 / 40 247

57 **“Maʿârif-i Umumiye Salnamesi’nde belirtilmek üzere Hamidiye Ticaret Mektebi mezunları hakkında malumat istenildiği.”**
MF.MKT. 393 / 41 249

58 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin üç yüz on dört senesi imtihan-ı umumi cetvelinde belirtilen zamanda imtihanın yapılacağı.”**
MF.MKT. 396 / 38 253

59 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’ne açılısından itibaren devam eden talebelerin durumlarını bildiren müfredat pusulasının gönderilmesi ile mektebe kaydedilecek talebelerden sened-i resmi alınması.”**
MF.MKT. 397 / 47 259

60 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin usûl ve idâresi hakkındaki bazı izahatı mübeyyin gönderilen tezkirenin cevâbının gönderilmesi husûsunda Ticaret ve Nafiʿa nazırının tahriratı.”**
MF.MKT. 411 / 22 267

61 **“Hamidiye Ticaret Mektebi açılarak öğretime başlandığından, kaydolmak isteyenlerin Mektep Müdüriyetine müracaat etmelerinin ilanı.”**
MF.MKT. 413 / 30 269

62 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nden şehâdetname ile çıkan talebelerin ticaret mesleğinde çalışmaları için Ticaret Odası ile ortaklaşa bir Nizamnâme lâyihası hazırlanması.”**
MF.MKT. 423 / 6 271

63 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nden mezun olanların başka bir mesleğe geçmelerini önlemek için veli ve akrabalarından senet alınması.”**
MF.MKT. 447 / 34 273

64 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin imtihan-ı umumilerine başlanacağından, seçilen mümeyyizlerin imtihan gün ve saatlerinde hazır bulunmaları için tebligat yapılması.”**
MF.MKT. 451 / 67 277

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

65 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin Mekâtib-i Âliyeden sayılıp sayılmayacağı konusunda Maᶜârif’den görüş sorulması ve buna göre ögrencilerinin askerlikden muaf tutulma hususun belirlenmesi.”**
MF.MKT. 476 / 1 283

66 **“1318 senesine mahsus olarak hazırlanan Maᶜârif-i Umumi Salnamesi’ne konmak üzere mekatib-i aliye müdürlerinin tercüme-i hallerinin gönderilmesi.”**
MF.MKT. 494 / 23 303

67 **“Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Said Bey’e terfian rütbe-i ula sınıf-ı sanisi tevcîhi ve sairenin taltîfleri.”**
İ.TAL. 208 / 30 307

68 **“Ticaret Mektebi’nin âlî mekteplerden olduğu hakkında.”**
MF.MKT. 549 / 21 315

69 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin 1316-1317 senesi umumi imtihanlarına başlanılacağından imtihana girecek öğrencilerin belirtilen gün ve saatde okulda bulunmaları gerektiği.”**
MF.MKT. 561 / 33 319

70 **“Hamidiye Ticaret Mektebi ders programının Mekteb Müdüriyyetince sunulduğu ve bunun Maᶜârif Nezâretince uygun bulunduğu hakkında.”**
MF.MKT. 583 / 39 325

71 **“Hamidiye Ticaret Mektebi son sınıfında okutulmak üzere Fizik, Hüsn-i hat, Kimya ve Fransızca derslerinin ne şekilde işleneceginin bildirildiği.”**
MF.MKT. 628 / 15 329

72 **“Hamidiye Ticaret Mektebi Muallimliğine Safvet Bey’in tayin olunduğu.”**
MF.MKT. 691 / 42 333

73 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nden şehadetname alarak tahsîlini tamamlamak için Avrupa’ya giden ve orada razı olunmayacak hareketlerde bulunan Ali Galib Bey’in affedilip İstanbul’a dönmesine izin verilmesi.”**
HR.TH. 289 / 11 337

74 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin aylık teftîşinde, tedrîsatın takdire şayan olduğunun anlaşıldığı.”**
MF.MKT. 748 / 80 339

75 **“Hamidiye Ticaret Mektebi dershanelerinin genişletilmesi için gerekli tamirata Meclis-i Maᶜârif Azası Said ile Evrak Kalemi Mümeyyiz Muavini Şevki Efendilerin memur edildikleri.”**
MF.MKT. 750 / 26 341

76 **“Mülkiye, Hamidiye Ticaret ve Aşiret Mektebi dershaneleri; Hazret-i Halid civarındaki Levn-zâde Mekteb-i İbtidaisi, Matbaa-i Amire Bahçesi ve Küçükmustafapaşa İnas Rüşdiyesi Mektebi’nin tamirleriyle ilgili keşf-i sanilerin yapılabilmesi için mühendishaneden bir memur görevlendirilmesi.”**
MF.MKT. 778 / 19 345

77 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’ne yeni tahsîsat verilmesine büdçenin durumu müsait olmadığından mevcuduyla idâre edilmesi.”**
MF.MKT. 787 / 15 349

78 **“Boşalan Hamidiye Ticaret Mekteb-i Alisi Müdüriyeti’ne Matbaa-i Amire Ruznamçecisi Hamid Bey’in, Darulhayr Muhasebeciliği’ne de Kemal Bey’in tayini..”**
MF.MKT. 791 / 92 353

79 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’ne kayıtlar başlayacağından, Mektebe kaydolmak isteyenlerden hangi evrakın isteneceğinin Matbuat İdaresince ilanı.”**
MF.MKT. 800 / 21 357

80 **“Mekteb-i Hukuk, Hamidiye Ticaret Mektebi, Darülmuallimin-ı Fünun şubelerinden birinci ve ikinci olarak mezun olanlara törenle madalyalarının verildiği.”**
MF.MKT. 852/34 361

81 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’ne 1322-1323 ders yılı için kimlerin alınacağı ile istenen belgeler ve yapılacak imtihanlar hakkındaki ilanın Matbuat-ı Dâhiliye İdâresi’nce ilan edilmesi.”**
MF.MKT. 950 / 13 365

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

82 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin tadilat ve tamiratı için gerekli olan paranın tesviyesi için keşifnamesinin usülüne uygun yapılıp yapılmadığının tahkiki.”**
MF.MKT. 990 / 31 369

83 **“Parmakkapı Hamidiye Ticaret Mektebi kapısı önünde açılan lağım çukurunun binanın temellerine zarar verebileceğinden derhal kapatılarak zeminin sağlamlaştırılması.”**
MF.MKT. 995 / 48 379

84 **“Hamidiye Ticaret Mektebi mezunlarından olan zatın Suriye Vilayeti Hamidiye Kazası İbtidai Muallim-i saniligine tayini konusundaki arzı.”**
MF.İBT. 198 / 110 381

85 **“Bayezid’in Emin Bey Mahallesi’nde bulunan Hamidiye Ticaret Mektebi önündeki lağım giderinin, gereği gibi tamir edilemediği için, Binaya zarar verdiği anlaşıldığından, yeniden tamiriyle ilgili yazışmalar.”**
MF.MKT. 1026 / 40 383

86 **“Nablus Mekteb-i İdadisi mezunlarından olup Dersaadet Hamidiye Ticaret Mektebi birinci sınıfında okumakta iken terk etmek zorunda kalan Mehmed Rahmi Efendi’nin bir İbtidaiye muallim-i evvelliğine tayin edilmesi talebi..”**
MF.İBT. 201 / 120 405

87 **“Bayezid civarında Emin Bey Mahallesi’ndeki Hamidiye Ticaret Mektebi önünden geçen kanalizasyonun çökerek mektep ile yakınındaki evler hasar görmüş olup Şehremâneti’nce ev sahiplerine tazminat ödenmiş ise de mektebin tamir masrafları tazmin edilmediğinden gereğinin yapılması.”**
DH.MKT. 1285 / 14 407

88 **“Mitroviçe’nin 1324 senesi kura efradından olup Der-saᶜâdet’te Ticâret Mektebi talebesinden bulunan Ömer Hulusi Efendi b. Hafız Mehmed Efendi’nin askeri kıtasına sevk olunmak üzere gönderilmesinin Kosova Vilayeti’nden bildirilmesi”**
DH.MKT. 1253 / 59 413

89 **“Haftalık olmak üzere Rehber-i Ticaret ve Sanayi namıyla bir gazete çıkarmak isteyen Hamidiye Ticaret Mektebi’nden mezûn İsmail Hakkı Efendi’ye Matbuat Nizamnamesi’ne göre gereğinin yapılması”**
DH.MKT. 1274 / 3 421

90 **“Türkçe ibare Rumca harfler ile Asya adıyla günlük resimli bir gazete çıkarmak için izin taleb eden Hamidiye Ticaret Mektebi mezûnu Dimitri Efendi’nin arz-ı hâli hakkında gereğinin yapılması.”**
DH.MKT. 1280 / 54 427

91 **“Leman Hanım Konağı arsasında yapılacak Hamidiye Ticaret Mektebi binasının belirlenen şartlarda inşasıyla masraflarının büdçeden karşılanmasına Sadaret’ten izin isteği.”**
MF.MKT. 1072 / 4 433

92 **“Sanayi-i Nefise ve Ticaret Mektebi me’zûnlarından Midhat Rebii Efendi, Nekreko ve Pişkâr ismiyle bir gazete çıkartma talebinde bulunduğundan hakkında Matbuat Nizamnamesi’ne göre muamele yapılması”**
DH.MKT. 1275 / 91 457

93 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin önünden geçen mecrânın verdiği zarardan dolayı mektebin Şehremâneti’nce taᶜmîri gerektiği”**
BEO.3380/253460 463

94 **“Meserret isimli günlük bir gazete neşrine ruhsat verilmesi talebinde bulunan Ticaret Mektebi mezûnlarından ve Hazine-i Celile-i Maliye müdavimlerinden Rüşdü Efendi’nin talebinin Matbuat Nizamnamesi’ne göre değerlendirilmesi.”**
DH.MKT. 1291 / 12 465

95 **“Dersaadet Ticaret Mektebi’nde bulunan kura bakâyasından Mitroviçeli Ömer Hulusi Efendi hakkındaki yazının neticesinin bildirilmesi.”**
DH.MKT. 2614 / 52 471

96 **“Hamidiye Ticaret Mekteb-i âlisi ittihâz olunmak üzere inşası tasarlanan bina için sarfı lazım gelen mebaliğin tesviyesi.”**
ŞD. 223 / 46 475

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

97 **“Hamidiye Ticaret Mektebi’nin 1326 senesi Tahsisatı hakkında.”**
BEO.3456/259169 477

98 **“Ticaret Mektebi’nden birincilikle mezun olan Sadeddin ve Serkis Nihad efendilere Altun ve onlardan sonra ikincilikle mezun olan İsmail Hakkı Efendi’ye de Gümüş Maʿârif Madalyası verilmesi hakkında.”**
İ.MF. 14 / 69 483

99 **“Ticaret Mektebi binası enkazının teftîşi esnasında kusurları görülen memurlar hakkındaki evrakın gönderildiği”**
ŞD. 226 / 30 487

100 **“Dersaadet Ticaret Mektebi’nde tahsîlde bulunan Ahmed Turhan Efendi’nin Adana hadisesinde babasının şehid olması ile ailesi zor durumda olduğuna dair istidası üzerine münasib bir hizmette istihdamının Adana Vilayetine bildirildiği.”**
DH.MUİ. 128 / 19 489

101 **“Ticaret Mektebi enkazındaki hırsızlık hadisesiyle ilgili dava neticesinin Dersaadet Bidayet Mahkemesi tarafından bir an evvel bildirilmesi.”**
MF.MKT. 1161 / 17 491

102 **“Ticaret Mektebi’nin Maʿârif Nezâreti’nden ayrılmasına gerek görülmediği.”**
BEO.3882/291112 493

103 **“Fransız tebasından olup Arjantin’de ikamet eden Hanry Grandjan’ın Dersaadet’te, Fransa’da uygulanan Pijiyer usulünde bir Ticaret mektebi açabilecegine dair Osmanlı Devleti Paris Sefareti’ne verdiği mektup hakkında.”**
MF.MKT. 1178 / 48 499

104 **“Ticaret Mektebi Nizamnamesi’nin takdîmi.”**
ŞD. 229/30 503

105 **“Ticaret Mektebi Nizamnâmesi.”**
İ.MMS. 174 / 24 511

106 **“Resmi Gazete’de (Takvim-i Vekâyi) neşrolunan Ticâret Mektebi Nizâm-nâmesi Sûreti”**
A.DVN.MKL. 56/12 521

107 **“Der-saʿâdet Ticaret Mektebi muallimlerinden Hasim Bey’in Batum ve Hopa tarafına gitmesine izin verildiği.”**
DH.EUM.SSM. 29/70 523

108 **“Ticaret Mektebi’nin Ali, Tali ve İktisat Fakültesi kısımlarında okutulan dersler ve staj usulleri hakkında, Mekteb Müdürü Tahsin Bey’in Tramvay Şirketi Müdürlüğü’ne yazısı”**
İETT KURUM ARŞİVİ Y.1.K.S.M – 7103-03898-001 535

109 **“Sultanahmed’deki Ticaret Mektebi’ne ait binanın işgaline müttefiklerin Regizisyon Komisyonu’nca karar verildiği.”**
MF.MKT. 1239 / 80 537

110 **“Ticaret Mektebi’nin Ticâret Nezâreti’ne rabt ve ilhâkı”**
BEO.4636/347675 543

111 **“Ticaret mektebi ve bazı binaların Fransız Komiserliği’nce işgali.”**
(Fransız İstanbul Komiserliği’nden Osmanlı Dâhiliye Nezâreti’ne Fransızca mektup) 549
(Fransız Komiser Vekili Merkez Kumandanı Mösyö Kara yazılan Fransızca mektup) 551
(Fransız İstanbul Komiserliği’nden Osmanlı Hâriciye Nezâreti’ne Fransızca mektup) 563
(Fransız İstanbul Komiserliği’nden Behçet Paşa’ya (?) Fransızca mektup) 565
HR.SYS. 2525 / 9 545

112 **“İstanbul Yüksek Ticaret Mektebi mezunu Sadi Rıfkı Bey›in Hâriciye Vekaleti’nde bir memuriyete atanma talebi”**
HR.İM. 231/36 578

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KISALTMALAR

a.g.e.	adı geçen eser
A.DVN.MKL.	BOA Sadaret Divani Kalemi Mukavelenameler
BEO.	BOA Bâb-ı Âlî Evrak Odası Tasnifi
BOA	Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi
DH.EUM.SSM.	BOA Dâhiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Seyrüsefer Müdüriyeti Tasnifi
DH.MKT.	BOA Dâhiliye Nezareti Mektubî Kalemi Tasnifi
DH.MUİ.	BOA Dâhiliye Nezareti Muhaberat-ı Umumiye İdaresi Tasnifi
HR.İM.	BOA Hariciye Nezareti İstanbul Murahhaslığı Tasnifi
HR.SYS.	BOA Hariciye Nezareti Siyasi Kalemi Evrakı Tasnifi
HR.TH.	BOA Hariciye Nezareti Tahrirat-ı Hariciye Odası Kalemi Tasnifi
İ.DH.	BOA İrade-i Dahiliye Tasnifi
İ.E.T.T.	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Elektrik, Tramvay ve Troleybüs Şirketi
İ.HUS.	BOA İrade-i Hususî Tasnifi
İ.MF.	BOA İrade-i Maarif Evrakı Tasnifi
İ.MMS.	BOA İrade-i Meclis-i Mahsus Tasnifi
İ.TAL.	BOA İrade-i Taltifat
MF.İBT.	BOA Maarif Nezareti Tedrisat-ı İbtidaiye Kalemi Tasnifi
MF.MKT.	BOA Maarif Nezareti Mektubî Kalemi Tasnifi
MV.	BOA Meclis-i Vâlâ Evrakı Tasnifi
ŞD.	BOA Şûra-yı Devlet Evrakı Tasnifi
Y.MTV.	BOA Yıldız Mütenevvi Maruzat Evrakı Tasnifi
Y.PRK.MF.	BOA Yıldız Perakende Evrakı Maarif Nezareti Maruzatı Tasnifi
Y.PRK.TNF.	BOA Yıldız Perakende Ticaret ve Nafia Nezareti Maruzatı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GİRİŞ

1838 yılında Batılı devletlerle imzalanan ticaret antlaşmaları, İstanbul'u uluslararası ticaretin Osmanlı topraklarındaki merkezi haline getirmiştir. Sanayi Devrimi'ni gerçekleştiren ülkelerle artan ekonomik ilişkiler, İstanbul'u tarihî ve siyasî misyonunun ötesine varan bir ekonomik merkez konumuna doğru itmiştir. Uluslararası şirketler başkentte temsilcilikler açmaya başlamışlar, ithal ürünlerin teşhir edildiği ve satıldığı büyük mağazalar açılmıştır. Uluslararası ticaretin gelişmesiyle bankacılık ve sigortacılık sektörleri de hızlı bir gelişim göstermiştir.

Osmanlı Devleti yöneticileri, 19. yüzyılın ortalarından itibaren büyük altyapı ve ulaşım yatırımlarını imtiyaz usulüyle ihale etme yolunu seçmişlerdir.[1] Kamu hizmetlerini imtiyaz yoluyla üstlenen özel şahıslar veya şirketlerin tamamına yakını ise yabancı sermayenin elindedir.[2] Yabancı sermaye yatırımları, bankacılık sektörünün gelişmesine katkı sağladığı gibi finans ve sigorta şirketlerinin faaliyetlerini de artırmıştır. Uluslararası ticaret hukukunu bilen, ticarî hayatın muhasebe kayıtlarına hâkim ve yabancı lisanda konuşup yazabilen nitelikli personele ihtiyaç duyulmaktadır.

Bunun haricinde mağazalarda ve ticarethanelerde çalışabilecek, finans kurumları ve sigorta şirketlerinde istihdam edilecek temel ekonomi bilgisine sahip personele de ihtiyaç duyulmaktadır. İş hayatının ihtiyaç duyduğu donanımın eğitim yoluyla karşılanması kaçınılmaz bir gereklilik olarak durmaktadır.

Değişen ekonomik koşullara uyum sağlayacak iş gücünün eğitimi için, Avrupa Devletlerinde olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de yüksek öğretim müfredatlarında değişiklikler yapılmıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde müfredat değişikliklerinin yeterli olmadığı anlaşılmış, ekonomi ağırlıklı eğitim veren yüksek okulların açılması zaruret haline gelmiştir. Ticaret okulları bu ihtiyaç doğrultusunda açılmaya başlamıştır.

Avrupa Yüksek Öğretim Kurumlarında Yüksek Ticaret Okullarının gelişimi, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkmıştır. 1892 yılında Paris Lille, 1898'de Viyana Leipzig, Aachen, Bordeaux, 1901'de Köln ve Frankfurt, 1902'de Montepelier, St. Galer, Dijon ve Lille, 1906'da Berlin, 1908'de Mannheım, 1910'da Münih, 1915'de Königsberg ve 1919'da Nürnberg Yüksek Ticaret Okulları kurulmuştur. Bu okullardan Köln, Frankfurt ve Viyana Yüksek Ticaret Okulları daha sonraları Üniversiteye dönüşmüştür.[3]

1 Asu Aksoy, Funda Açıkbaş & Ayşenur Akman, "Silahtarağa Elektrik Santralinin Hikayesi", Aksoy, A. (Ed.) *Silahtarağa Elektrik Santrali 1910-2004*, (2. Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009, s. 18.

2 Naziye Özdemir, "İmparatorluktan Cumhuriyete Türkiye'de Elektriğin Tarihsel Gelişimi 1850-1938", *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi,* 2016, 2(3), s. 22.

3 Esat Çelebi, *Yüzyıllık Mezunları İle İstanbul Yüksek Ticaretliler 1883-1983*, İstanbul: Fatih Yayınevi Matbaası, 1983, ss.17-18.

INTRODUCTION

The trade treaties signed with Western states in 1838 made Istanbul the center of international trade on Ottoman territory. Increasing economic relations with the countries which made the Industrial Revolution (1760) pushed Istanbul to become an economic center going beyond its historical as well as political missions. International companies succesively began openning representative offices in the capital. Big stores, where internationally imported goods were displayed and sold, were opened. As a consequence, with the increase in international trade, the banking and insurance sectors developed rapidly.

From the mid-19th century onwards, the Ottoman rulers chose tendering large infrastructure and transportation investments through concessions.[1] Almost all of the private individuals or companies undertaking public services through concessions were owned by foreign capital.[2] Foreign capital investments contributed to the development of the banking sector and increased the activities of finance and insurance companies. All these developments created the need for qualified personnel who were familiar with international commercial law, who had a good command of the accounting records of commercial life and who could speak and write in foreign languages.

In addition to this, there occurred a need for personnel with basic knowledge of economics who were able to work in shops and commercial establishments, and be employed in financial institutions and insurance companies. It became inevitable to meet the qualifications needed by the business world through education.

In order to train the labor force to adapt to changing economic conditions, changes were made in the curricula of higher education in the Ottoman Empire, as in European states. By the second half of the 19th century, it was seen that the curriculum changes were not sufficient, and that it became necessary to open up academies offering economics-oriented education. Schools of commerce started to be opened in line with this need.

The development of Higher Schools of Commerce in European Higher Education Institutions emerged in the second half of the 19th century. Schools were founded: Paris Lille in 1892, Vienna Leipzig, Aachen, Bordeaux in 1898, Cologne and Frankfurt in 1901, Montepelier, St. Galer, Dijon and Lille in 1902, Berlin in 1906, Mannheim in 1908, Munich in 1910, Königsberg in 1915 and Nuremberg in 1919. Among these schools, the Cologne, Frankfurt and Vienna Higher Schools of Commerce later became universities.[3]

Hamidiye Higher School of Commerce, one of the

1 Asu Aksoy, Funda Açıkbaş & Ayşenur Akman, "Silahtarağa Elektrik Santralinin Hikayesi", Aksoy, A. (Ed.) Silahtarağa Elektrik Santrali 1910-2004, (2nd Ed.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009, p. 18.

2 Naziye Özdemir, "İmparatorluktan Cumhuriyete Türkiye'de Elektriğin Tarihsel Gelişimi 1850-1938", Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi, 2016, 2(3), p. 22.

3 Esat Çelebi, Yüzyıllık Mezunları İle İstanbul Yüksek Ticaretliler 1883-1983, İstanbul: Fatih Yayınevi Matbaası, 1983, pp.17-18.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ülkemizin en köklü üniversitelerinden biri olan Marmara Üniversitesinin nüvesini teşkil eden Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âli'si, 19. yüzyılın son çeyreğinde bu ihtiyaçlara binaen ihdas edilmiştir. Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âli'si, dönem itibarıyla Osmanlı Devleti'nde kurulan ilk ticaret okulu olmanın yanı sıra dünyadaki en eski Yüksek Ticaret Okulları arasındadır.[4]

9 Mayıs 1882 tarihinde Ticaret ve Ziraat Nazırlığı görevine getirilen Suphi Paşa, Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âli'sinin kuruluşunu gerçekleştirmiş ve programını hazırlamıştır. Suphi Paşa okulun açılışıyla ilgili hazırladığı arz tezkeresinde, "Ticaretin gelişmesi ve ilerlemesi için gerekenlerin başında devlet toprakları dahilinde, gerekli mahallerde Ticaret Mektepleri kurulması ve bu kurumlarda tüccarlıkla ilgili ilimlerin öğrencilere öğretilmesinin gereği vurgulanmıştır."[5]

Suphi Paşa, Fransa'da bulunan "Ecole de Hautes Etudes Commerciales"in programlarından esinlenerek Ticaret Mektebi için ders müfredatı hazırlamıştır. Hazırlanan müfredattaki ana dersler: Ticarî ve Malî Hesap, Ticarî Ürünler, Ticarî Coğrafya, Gelir Giderlerin Yazıldığı Defter Tutma Usulü, Ticaret ve Zanaat Hakkında Genel Bilgi, Sanayi'de Kimya, Ticaret Üzerine Türkçe-Rumca, Fransızca, Arapça, İtalyanca ve İngilizce yazma ve karşılıklı konuşma dersi, Ticaret ve Deniz Hukuku, İstanbul'un Malî ve Sanayi Kurumları, Karakalem ve Suluboya şeklindedir.[6]

Öğrencilere dördüncü sınıfta Tarih-i Ticaret dersi okutulmaktadır. Bu derse istinaden, Ahmet Tabakoğlu, İktisat Tarihi dersinin ilk defa Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âli'sinde okutulduğunu söylemektedir.[7]

Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âli'sinde okuyan her öğrencinin Türkçe harici dillerden en az ikisinde yazma ve konuşma düzeyinde ilerlemesi şart koşulmuştur. Hazırlanan ders kitaplarında Fransızcanın mecburi olduğu anlaşılmaktadır. Türkçe ve Fransızca dışında üçüncü bir dilin seçimi tercihe bırakılmıştır. Mektebin müfredatından, ticarî hayat için "ehil insan" yetiştirmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Türkçe harici iki dil bilen öğrencilerin, uluslararası ticarî faaliyetleri yönetebilecek yetkinlikte yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Kara ve deniz ticaret hukukunu bilen, Dünya ve Osmanlı Ticaret tarihine vakıf, defter tutabilen, ticarethanelerde muhasebe işlemlerini yapabilecek nitelikte çalışanların iş hayatına kazandırılması hedeflenmiştir.[8]

Ticaret Mektebi'nin önemini arttıran hususların başında Türkiye'de işletme ve özellikle muhasebe uygulama alanında çalışanların çok büyük bir kısmının, bu okulda ya da buna benzer olarak açılan öteki okullarda okumuş olmaları gelmektedir. Bu okulun bir başka özelliği de Osmanlı'da o zamana kadar açılan bütün yüksek okullarda devlet hizmetine dönük eleman yetiştirilmesini amaçlamış olmasına karşılık, Ticaret Mektebi'nin özel kesimde girişimci ya da profesyonel anlamda istihdam sağlayacak kimselerin yetiştirmesini amaçlamış olmasıdır.[9]

4 a.g.e, s.18.

5 Ayşenur Erdoğan, Osmanlı Devleti'nin İlk Ticaret Mektebinden Marmara Üniversitesine, Hamidiye Ticaret Mekteb-i Ali'si. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2018, ss. 47-48.

6 a.g.e., ss.53-54.

7 Ahmet Tabakoğlu, *Türk İktisat Tarihi,* (4.Baskı). İstanbul: İstanbul Dergâh Yayınları, 1997, s.28

8 Ayşenur Erdoğan, a.g.e, s.61.

9 Oktay Güvemli, İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri Tarihi, İstanbul 2003, s. 106.

oldest universities of our country, constituting the foundation of Marmara University, was established in the last quarter of the 19th century based on these needs. Hamidiye Higher School of Commerce, being the first school of commerce established in the Ottoman Empire, was one of the oldest Higher Schools of Commerce in the world.[4]

Suphi Pasha, who was appointed as the Minister of Commerce and Agriculture on May 9, 1882, established the Hamidiye School of Commerce and prepared its curriculum. In his letter of request, which was prepared for the opening of the school, Suphi Pasha emphasized the fact that "one of the most important requirements for the development and progress of trade was the establishment of Schools of Commerce in the locations where necessary within the state territories" and that "teaching the sciences related to commerce to the students in these institutions was a necessity."[5]

Suphi Pasha, inspired by the programs of the "Ecole de Hautes Etudes Commerciales" in France, prepared a curriculum for the School of Commerce. The main courses in the curriculum were as follows: Commercial and Financial Calculus, Commercial Products, Commercial Geography, Procedure for Keeping Books of Income and Expenses, General Information on Trade and Crafts, Chemistry in Industry, Writing and Conversation on Trade in Turkish-Greek, French, Arabic, Italian and English, Commercial and Maritime Law, Financial and Industrial Institutions of Istanbul, Charcoal and Watercolor.[6]

In the fourth grade, students were taught the course of History of Commerce. With reference to this course, Economic Historian Prof. Dr. Ahmet Tabakoğlu states that the History of Economics course was taught for the first time at the Hamidiye School of Commerce.[7]

Every student studying at the Hamidiye School of Commerce was required to have the qualification in writing and speaking in at least two languages other than Turkish. It is understood from the textbooks prepared that French was a compulsory course. A third language other than Turkish and French was decided by the students own choices. It is understood from the curriculum of the school that it aimed to train "competent people" for commercial life. Students who were bilingual in languages other than Turkish were intended to be trained to be competent enough to manage international commercial activities. It was aimed to provide employees who knew land and maritime commercial law, who were familiar with the history of World and Ottoman Commerce, who could keep books, and who can perform accounting transactions in commerce houses.[8]

A large number of those working in the field of business administration and especially accounting practice in Turkey studied in this school or in schools offering similar curricula. This is one of the issues that increases the importance of the School of Commerce. Another characteristic of this school was that the School of Commerce aimed to train people who would provide entrepreneurial or professional employment in the private sector, whereas all the higher schools having opened in the Ottoman Empire up to that time had aimed to train people for state services.[9]

4 Esat Çelebi, *ibid*, p.18.

5 Ayşenur Erdoğan, Osmanlı Devleti'nin İlk Ticaret Mektebinden Marmara Üniversitesine, Hamidiye Ticaret Mekteb-i Ali'si. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2018, pp. 47-48.

6 *ibid*, pp.53-54.

7 Ahmet Tabakoğlu, Türk İktisat Tarihi, (4th Ed). İstanbul: İstanbul Dergâh Yayınları, 1997, p.28

8 Ayşenur Erdoğan, *ibid*, p.61.

9 Oktay Güvemli, İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri Tarihi, İstanbul 2003, p. 106.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Daha sonraki yıllarda da Ticaret Mektebi'nin öğrencilerini sektörün ihtiyaçlarına göre yetiştirmeye büyük önem verdiği, staj için kurumlarla yaptığı yazışmalardan anlaşılmaktadır. Okul Müdüriyeti, Belçika menşeli uluslararası SOFINA idaresindeki Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmesine yazdığı yazıda, öğrencilerin okulda öğrendikleri teorik bilgileri uygulamaya aktarmaya verilen önem vurgulanmakta ve staj konusunda şirketin yardımcı olması istenmektedir. Okulun müfredatının, öğrencilerin piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda eğitilmesine göre şekillendirildiği ifade edilerek, ticarî faaliyet yürüten iktisadi teşekküllere istihdam sağlamanın öncelikli hedef olarak belirlendiği vurgulanmaktadır. Öğrencilerinin bankalar, sigorta şirketleri ve benzeri anonim şirketlerde stajyer olarak çalıştığından bahsedilerek, stajyer öğrencilerin bankerler ve büyük mağazaları işleten tüccarların yanında muhasebe kayıtlarının tutulmasında tecrübe kazandıkları özellikle belirtilmektedir. Bu çerçevede öğleden önce okul derslerine devam eden öğrenciler, öğleden sonraki zamanlarını ticarî müesseselerde iş hayatına hazırlık yaparak değerlendirmektedir.[10]

19. yüzyılın ikinci yarısında Tanzimat dönemi gelişmeleri çerçevesinde birçok yeni yükseköğretim kurumunun açıldığı görülmektedir. 1859'da Mekteb-i Mülkiyye, 1878'de Mekteb-i Fünun-ı Maliye ve Hukuk Mektebi, 1882'de Mekteb-i Sanayi-i Nefise-i Şahane, 1883 senesinde ise Üniversitemizin nüvesini teşkil eden Hamidiye Ticaret Mektebi ihdas edilmiştir.

Tanzimat sonrasında eğitim yapılanmasını Meclis-i Vâlâ'nın planlayıp, denetlediğini, 1845'de Muvakkat Maarif Meclisi'nin kurulduğunu, 1846 senesinde Meclis-i Maarif-i Umumiyye'nin oluşturulduğunu ve aynı sene bu meclise bağlı olarak görev yapan Mekâtib-i Umûmiye Nezareti'nin hizmet vermeğe başladığını belirtmek gerekmektedir. Mekâtib-i Umûmiye, nezaret adını taşımakta ise de genel müdürlük düzeyinde icraya dönük çalışan bir müessese olarak karşımıza çıkmaktadır.

1857 senesinde Maârif-i Umûmiye Nezâreti'nin, Meclis-i Vükelâ'ya, yani bakanlar kuruluna bağlı olarak çalışmak üzere ihdası sonrasında, Öğretim Genel Müdürlüğü mesabesindeki Mekâtib-i Umûmiye Nezâreti, Maârif Nezâretine bağlanarak her kademe eğitimin idare ve planlamasını üstlenmiştir.

Üniversitemizin temelini teşkil eden Ticaret Mektebi'nin ihdas çalışmaları 19. yüzyılın son çeyreğinde kendisini göstermektedir. İlk olarak 14 Şevval 1277 (25 Nisan 1861) tarihinde gazetelere Ticaret Mektebi'nin küşadıyla ilgili bir ilan verildiği görülmektedir.[11] Bu ilanda:

> "Ticaret Dâiresi'nde bâ-irâde-i seniyye küşâd olunacak Ticâret Mektebi'ne alınacak şâkirdânın bugünlerde kaydına mübâşeret olunacağından, tahsil-i fenni ticâret etmek arzusunda bulunanların mekteb-i mezkûr müdürleri hayriyye tüccarından Balmumcuzâde Eşref Efendi ile Avrupa tüccarlarından Kirilos ve Minas efendilerin yedinden bir kıt'a ilm ü haber alıp, Ticâret Nezâret-i Celîlesi Mühürdârı Cemil Bey'e irâe ile mîr-i mûmâileyhin odasında küşâd edilen deftere kaydedilmek

10 İETT Arşiv Belgesi, Evrak No: 7103-03898-001, 5 Ocak 1925.

11 Osman Ergin, *Türkiye Maarif Tarihi*, İstanbul 1977, cilt 3-4, s. 1131-1133.

In the following years, it was understood from the correspondence with institutions for internships that the School of Commerce attached great importance to training its students according to the needs of the sector. In the letter written by the School Directorate to the Electricity, Tram and Tunnel Company under the management of the Belgian international SOFINA, the importance in adapting the theoretical knowledge given at school to students to practice was attached and emphasized. Moreover, the company was asked to help with internships. It was stated that the curriculum of the school was shaped according to the training of students in line with the needs of the market, and it was emphasized that the primary goal was to provide employment to economic entities that carried out commercial activities. It was mentioned that students worked as interns in banks, insurance companies and similar joint stock companies, and it was specifically stated that intern students gained experience in keeping accounting records alongside bankers and merchants who ran big stores. In this context, students who attended school classes before noon spent their afternoon time in commercial establishments preparing for business life.[10]

In the second half of the 19th century, many new higher education institutions were opened within the framework of the developments in Tanzimat reform era. Schools were founded: Mekteb-i Mülkiyye (School of Political Science) in 1859, Mekteb-i Fünun-ı Maliye (School of Finance) and Law School in 1878, Mekteb-i Sanayi-i Nefise-i Şahane (School of Fine Arts) in 1882, and Hamidiye School of Commerce in 1883, constituting the foundation of our University.

It should be noted that after the Tanzimat era, the Meclis-i Vâlâ (Supreme Court and Council of State) planned and supervised the structure of education, the Muvakkat Maarif Meclisi (Educational Organization) was established in 1845, the Meclis-i Maarif-i Umumiyye (Assembly of National Education) was formed in 1846, and the Mekâtib-i Umumiye Nezareti (Ministry of National Education), as a part of this assembly, began offering education in the same year. Although Ministry of National Education held the name of a ministry, it appeared as an executive institution at the level of a general directorate.

In 1857, after the establishment of the Ministry of Education to work under the Meclis-i Vükela, i.e. the Council of Ministers, Mekatib-i Umumiye Nezareti (Ministry of National Education), which have the degree of the Directorate General of Education, was attached to the Ministry of Education and undertook the administration and planning of all levels of education.

The establishment of the School of Commerce, which constitutes the foundation of our university, manifested itself in the last quarter of the 19th century. On Shawwal 14, 1277 (April 25, 1861), an advertisement regarding the opening of the School of Commerce was published in newspapers or the first time.[11] In this advertisement, it said:

> "Since the enrollment of the students to the Commercial School, which is to be opened in the Department of Commerce, will begin in the forthcoming day. It is announced that those who wish to study the science of commerce should

10 After the establishment of the Ministry of Education in order to work under the Council of Ministers, i.e. the Council of Ministers, the Directorate General of Education (Mekatib-i Umumiye Nezareti), İETT was attached to the Ministry of Education in 1857, and assumed the administration and planning of all levels of education. Archive Document, Doc. No: 7103-03898-001, 5 January 1925.

11 Osman Ergin, Türkiye Maarif Tarihi, İstanbul 1977, vol. 3-4, pp. 1131-1133.

> ve mektebe devam etmek isteyenlerin Pazar ve Cuma'dan gayrı günlerde oda-i mezkûre mürâcaat etmeleri cümlenin malûmu olmak üzere ilân olundu."

denilmektedir.

Bu ilandan, mektebin açılması ile ilgili ilk girişimin 1861 senesinde olduğu, mektebin müdür ve hocalarının dahi belirlendiği anlaşılmaktadır. Lakin mekteb açılmamıştır. Bunun sebebi olarak da öğrenci bulunmaması gösterilmektedir.[12]

Bundan sonraki ikinci teşebbüsün 1879 tarihinde olduğu görülmektedir. Maârif Nazırı Said Bey'in 22 Zilhicce 1296 (7 Aralık 1879) tarihli arzında Maârif Nezâreti'nce Dersaadet'de büyük bir Ticaret Mektebi ihdasının elzem olduğu ve mekteb binası olarak da Yeniköy'deki Cezayirli Sahilhanesi'nin kullanılabileceği belirtilmiştir.[13] Bunun üzerine 4 Muharrem 1297 (18 Aralık 1879) tarihli irade'de

> "Taraf-ı eşref-i mülûkâneden zikrolunan Sahilhanenin mektep olmak üzere Maarife terkiyle beraber masarif-i tamiriyyesi içün atiyye-i seniyye ihsan buyurulacağından, evvel emirde keşfinin icrası ile defterinin takdimi ve sahilhânenin verasında bulunan sedlerde dahi bi-mennihi teala atiyyen peyderpey inşa olunmak üzere bir tarz ve resm-i matbuda şakirdân için taş ve tuğladan koğuşlar tesisi munasib olmağla bunların her birinin ne mikdar masrafla vücuda gelebileceğinin dahi ayrıca keşfettirilmesi"

ifadesiyle uygun bulunduğu anlaşılmaktadır.

Osman Ergin "….Hiçbir mektebin açılışı bu kadar kararsız ve zor olmamıştır" demektedir.[14] Nitekim bu teşebbüs de neticelenmemiş, Yeniköy şehrin merkezinden uzakta olduğu için okulun yatılı olması düşünülmüştür. Osman Ergin, bu düşüncenin Rumların Heybeliada'daki ticaret mektebinden kaynaklandığını söylemektedir. Heybeliada'daki okulun Rumların kendi imkânları ile kurulmuş olması ve Yeniköy'deki okul için de aynı usulün benimsenmesi bu görüşü güçlendirmektedir.

25 Zilkade 1298 (19 Ekim 1881) tarihli belgeye istinaden, bu kez Mekteb binası olarak müteveffa Fazıl Mustafa Paşa'nın Konağı'nın düşünüldüğü, ancak bu binanın oldukça büyük ve çok fazla tamir masrafı olduğu için Ahırkapı'daki Mekteb-i Tıbbiye binasının, mevcud talebeye kifayet etmediğinden, Gülhane'deki Muhacirin Hastahanesi olarak kullanılan binanın tahsisi sonrasında bu binanın Ticaret Mektebi olarak ihdas edilebileceği ifade edilmektedir. Hatta aynı belgede Ticaret Mektebi'nde eğitim görmek üzere 40 kadar talebenin tespit edildiği de belirtilmektedir.[15]

Mekteble ilgili bina arayışları sırasında yine 1299 (1881-1882) senesinde bu kez Mekteb binası olarak Galatasaray'daki eski Mekteb-i Hukuk dairesinin kullanılacağı bazı kaynaklarda ifade edilse de bununla ilgili arşiv kayıtlarına rastlanılamamıştır.[16]

12 a.g.e., s.1134
13 BOA, İ.DH. 796/64573 / I
14 Osman Ergin, a.g.e, s. 1135
15 BOA. MF.MKT. 71/96
16 Osman Ergin, a.g.e, s. 1133

> take a report from the directors of the school, Balmumcuzâde Eşref Efendi, a charitable merchant, and the European merchants Kirilos and Minas Efendi, and that those who wished to be recorded in the book opened in the mîr-i mûmâileyh's room with the delivery to Cemil Bey, the sealer of the Nezâret-i Celîlesi of Ticâret and to attend the school should apply to the room on days other than Sundays and Fridays."

From this announcement, it is understood that the first attempt to open up the school was made in 1861, and that even the principal and teachers of the school were determined. However, the school was not opened. The reason given for this was the lack of students.[12]

The second attempt was dated in 1879. In the request of Said Bey, Minister of Education, dated on Zilhicce 22, 1296 (December 7, 1879), the Ministry of Education stated that it was essential to establish a large Commercial School in Dersaadet (İstanbul) and that the Cezayirli Sahilhanesi (Algerian Beachhouse) in Yeniköy can be used as the school building.[13] Thereupon, in the will dated on Muharrem 4, 1297 (December 18, 1879), it was understood that "*Since the aforementioned Beachhouse will be granted to the Ministry of Education for opening up a school, it was deemed appropriate to carry out the discovery and submit the ledger at the first order for its repair costs. Stone and brick barracks for the trainees will be built gradually on the sediments on the verge of the beach house. And the cost of each of these will be discovered separately*."

Osman Ergin, the historian of Turkish Education, says: "....No school opening has ever been so indecisive and difficult."[14] As a matter of fact, this attempt was not concluded successfully either. Since Yeniköy was far from the city center, the school was considered to be a boarding school. Osman Ergin states that this idea originated from the Greek commercial school in Heybeliada. The fact that the school in Heybeliada was established by the Greeks' own means and that the same method was adopted for the school in Yeniköy strengthened this view.

According to a document dated on Zilkade 25, 1298 (October 19, 1881), this time the mansion of the late Fazıl Mustafa Pasha was considered as the school building; however, this building was quite large and would require a lot of repairs. Therefore, since the Mekteb-i Tıbbiye (School of Medicine) building in Ahırkapı was not sufficient for the current students, it was stated that this building could be used as the School of Commerce after the allocation of the building used as the Muhacirin Hospital in Gülhane. In the same document, it was even stated that around 40 students were determind to be educated at the School of Commerce.[15]

During the search for a building for the school in 1299 (1881-1882), although some sources stated that the old Mekteb-i Hukuk (School of Law) apartment in Galatasaray would be used as the school building at that time, there are no archival records on this.[16]

12 *ibid*, p. 1134
13 BOA, İ.DH. 796/64573 / I
14 Osman Ergin, *ibid*, p. 1135
15 BOA. MF.MKT. 71/96
16 Osman Ergin, *ibid*, p. 1133

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bütün bu teşebbüslerden sonra, nihayet Ticâret ve Nâfia Nezâreti'nin 3 Cemaziyelevvel 1300 (13 Mart 1883) tarihli arzında

> "Terakkî-i Ticarete delâlet eden esbâb ve vesâitin başlıcalarından biri dahi memâlik-i mahrûse-i şahanenin icab iden mahallerinde ticaret mektebleri küşâdıyla tüccarlığa müteallik ulûmun etfal-i ahaliye tedrisi maddesi olduğu mustağni-i arz ve beyandır. Mezkûr mekteblerin tesis ve küşâdı esâsen nezâret-i acizıye muteretteb vezaifden olmağla bu bâbda ticaret idare-i umumiyesince en evvel yapılacak şey şimdilik Dersaadet'de hükûmet-i seniyye nâmına bir ticaret mektebi vücuda getirilmesi ve bundan bi't-tecrübe hâsıl olacak malûmat-ı mükemmele üzerine ileride bazı vilâyatda dahi bu yolda mektebler açılması mâddesi …"

şeklindeki beyanıyla memleketin ticarî gelişimi için bunun ne kadar önemli olduğu ifade edilmiştir.

Bu talebin Padişah tarafından da uygun bulunması üzerine 12 Cemâziyelevvel 1300 (21 Mart 1883) tarihinde, "İstanbul›da devlet adına açılacak olan ve ileride bazı vilayetlerde de açılmasının gerekli olduğu bildirilen ticaret mekteplerinin tesis ve idaresiyle diğer ayrıntılara dair bir nizamnâme kaleme alınması ve öğrencilerin hangi sınıftan seçileceğinin ayrıntılı olarak bildirilmesine dair Padişah iradesi[17]" neşrolunmuştur.

İrade-i Seniyye'den yaklaşık bir yıl sonra, 28 Ocak 1884 tarihinde, Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âli'si eğitim hayatına başlamıştır. İlk olarak Ticâret Nezâreti'ne bağlı olarak, Bâb-ı Âli Kapalı Fırın civarında İzzet Efendi binasında ders başı yapmıştır.[18] Padişahın iradesiyle kuruluşuna onay ve destek verilen Ticaret Mektebi, daha sonraki zamanlarda Sultanahmet'te bulunan ve Hamidiye Ticaret Mektebi olarak da bilinen binada eğitim hayatını sürdürmüştür. Mektep ileride de izah olunacağı üzere Marmara Üniversitesi'nin temelini teşkil eden eğitim kurumudur. Bu itibarla üniversitenin kuruluş tarihi olarak, Padişah İradesi'nin tecelli ettiği 21 Mart 1883 tarihine itibar etmek doğru ve geçerli bir yaklaşımdır.

Ticaret Mektebi'nin kuruluş kararının alınmasından hemen sonra 15 Cemaziyelahir 1300 (23 Nisan 1883)'de mektebin idare heyeti oluşturulmuş ve görev alacak hocaların isimleri belirlenmiştir.[19] Hemen bunun akabinde de 25 Zilkade 1300 (27 Eylül 1883) tarihinde "Hamidiye Ticaret Mektebi Nizamnamesi" hazırlanmıştır.[20] Üç bölüm ve yirmi yedi maddelik bu Nizamname'de mektebe hangi usulde öğrenci alınacağı, hangi derslerin okutulacağı, ders muhtevaları, mektebin idare şekli, idare heyetinin kimlerden oluşacağı, müderrislerin dikkat etmesi gereken hususlar gibi oldukça ayrıntılı usul ve esaslar yer almıştır.

Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dairesi'nde görüşülen layihada ticaret mektebinin gündüzlü ve dört senelik eğitim müfredatına tabi olmasına karar verilmiştir. Ticaret Mektebi'nin toplam öğrenci sayısının iki yüzü geçmeyeceği ve öğrencilerin okula kayıt yaptırabilmeleri için on beş yaşından küçük ve yirmi beş yaşından büyük olmayacağı belirtilmiştir. Okula giriş imtihanları okul

17 BOA, İ.DH, 879/70136
18 Ayşenur Erdoğan, a.g.e, s.53.
19 BOA. Y.PRK.TNF. 1/35
20 BOA. A.DVN.MKL. 25/5

After all these attempts, finally, the Ministry of Commerce and Public Works, in its request dated on Cemaziyelevvel 3, 1300 (March 13, 1883), stated that "*One of the main factors and means that lead to the advancement of commerce is the establishment of trade schools in the country where necessary and the teaching of the sciences pertaining to mercantilism to the people. Since the establishment and opening of the aforementioned schools is one of the duties of the Ministry of Commerce, the first thing to be done by the General Administration of Commerce in this regard is to establish a trade school in Dersaadet (İstanbul) for the time being in the name of the government of the Republic of Turkey and to open up schools in line with this in some provinces in the future, based on the knowledge to be gained from this experience.* ", expressing how important this was for the commercial development of the country.

Upon the approval of this request by the Sultan, on Cemâziyelevvel 12, 1300 (March 21, 1883), "Sultan's will was issued, stating that a statute on the establishment, administration and other details of the commercial schools to be opened in Istanbul on behalf of the state, and which are reported to be necessary to be opened in some provinces in the future, should be prepared, and the classes from which the students will be selected should be specified in detail."[17]

Approximately one year after the Irade-i Seniyye (Sultan's order), on January 28, 1884, the Hamidiye School of Commercial began its educational life. Classes began to be offered in the İzzet Efendi building in the vicinity of the Bâb-ı Âli Closed Bakery, affiliated to the Ministry of Commerce.[18] School of Commerce, establishment of which was approved and supported by the Sultan's will, continued its education life in the building in Sultanahmet, also known as the Hamidiye School of Commerce. As will be explained in the future, the school was the educational institution that constituted the foundation of Marmara University. In this respect, it is a correct and valid approach to consider the date of March 21, 1883, when the Sultan's Will was manifested, as the date of the establishment of the university.

Immediately after the decision to establish the School of Commerce was taken, the administrative committee of the school was formed on Cemaziyelahir 15, 1300 (April 23, 1883) and the names of the teachers to be assigned were determined.[19] Immediately after this, the " Regulation of Hamidiye School of Commerce " was prepared on Zilkade 25, 1300 (September 27, 1883).[20] This Regulation, which had three chapters and twenty-seven articles, included detailed procedures and principles such as the method by which students would be admitted to the school, the courses to be taught, the content of the courses, the adiminstration of the school, the members of the administrative committee, and the issues that the professors should pay attention to.

In the pleading, which was discussed in the Council of State Tanzimat Department, it was decided that the commerce school would be a daytime school with a four-year curriculum. The total number of students of the School of Commerce would not exceed two hundred, and students would be no younger than fifteen and no older than twenty-five to enroll in the school. Entrance exams were held in the presence of a commission composed of school teachers

17 BOA, İ.DH, 879/70136
18 Ayşenur Erdoğan, *ibid*, p. 53.
19 BOA. Y.PRK.TNF. 1/35
20 BOA. A.DVN.MKL. 25/5

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

hocaları, Ticâret Nezâreti ve Dersaadet Ticaret Odası tarafından belirlenen birer kişi ile teşkil edilen komisyon huzurunda yapılacaktır. Okul öğrencilerinden alınacak eğitim ücreti olarak, üç ayda bir peşin olmak üzere her ay için yarım altın olarak belirlenmiştir. Okul kontenjanının yüzde 10'u fakir, öksüz ve yetim öğrencilere ayrılmış olup bu öğrencilerden ücret alınmayacaktır. Her altı ay sonunda öğrenciler gördükleri dersten imtihana tabi tutulacaklar ve başarılı olanlara verilecek tasdikname, öğrencinin bir ticaret mağazasında çalışabilecek kadar bilgisi olduğunu ispat etmiş sayılacaktır.[21]

Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âlisinin 1885-1886 yılları arsındaki 93 kişilik sınıf mevcuduna bakıldığında, 51 öğrencinin Ermeni, Katolik ve Frenk, 20'sinin Müslüman, 11'nin Rum ve geri kalan 11 öğrencinin ise Musevi olduğu görülmektedir. Sınıfın en büyük mevcudunu Ermeni, Katolik ve Frenkler oluşturmaktadır. Çok dilli, çok dinli ve milliyetli bir eğitim yuvası olduğu anlaşılmaktadır. Okulun ilk senesinde eğitim gören öğrenci sayısı 115'tir. İkinci sene bu sayının 93'e düşmesi dikkat çekici bir husustur. Öğrenci sayısında yaşanan azalmanın, okulun ücretli olmasından kaynaklandığı, okul müdürü Grati Efendi'nin Sadarete yazdığı mektuptan anlaşılmaktadır. Öğrenci sayısındaki düşüş 1887 yılında da devam etmiş ve 66 ile sınırlı kalmıştır. Açılıştan dört yıl sonra, 1888 tarihinde Ticaret Mektebi'nin öğrenci mevcudunun 74 olduğu görülmektedir.[22]

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Devletin kendi ihtiyacı için kurduğu askerî ve mülkî yönetime eleman yetiştiren yükseköğretim kurumlarında sürekli eğitim yapılmış, bunların dışındaki okulların eğitim sürekliliği sağlanamamıştır. Darülfünun büyük sıkıntılar içinde eğitim hayatını sürdürmüştür. Daha sonraki yıllarda Yüksek Ticaret Mektebi olarak adlandırılan, Hamidiye Ticaret Mektebi çok büyük zorluklarla kurulmuş, açıldıktan sonra bir kez kapanmış, ilerleyen dönemlerde eğitim faaliyetini dikkat çekici bir süreklilik içinde devam ettirmiştir.

Hamidiye Ticaret Mektebi'ni, 1946-1947 yıllarında İzmir, 1957-1958'de Eskişehir, 1959-1960'ta Ankara, 1967-1968'de Adana, 1973-1974'te Bursa ve 1979-1980 yılında Trabzon İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri ismiyle diğer okullar takip etmiştir. Sadece İzmir'deki okulun adı, Yüksek Ticaret Okulu olarak ilk kurulduğunda adlandırılmıştır.[23]

1950'1i yıllarda, o zamana kadar yüksek öğretim ile ilgili olarak yapılan kanunî düzenlemelerin sadece üniversiteleri kapsaması, meslekî öğretim yapan yüksek öğretim kurumlarını dışarda bırakması, öncelikle yüksek okulları bir arayışa itmiş ve doğal olarak bu okullar da kendi düzenlerinin oluşturulmasına çalışmışlardır. 1959 senesinde 7334 sayılı yasa ile mevcut Yüksek İktisat ve Ticaret Okulları akademiye dönüşmüştür. Yüksek İktisat ve Ticaret Okulları, akademi olduktan sonra daha fazla özerkliğe ve malî kaynağa sahip olmuştur. 1960 yılı sonrasında işletme sayısı hızlı artış gösterme eğilimine girmiştir. Bu gelişmelere istinaden, işletme tahsili yapmış personel ihtiyacını karşılamak için, Yüksek İktisat ve Ticaret Okullarının akademiye dönüşmesi, akademik olarak gelişmeleri için yasal çerçeveyi sağlamıştır. 7334 sayılı kanunla, mekteplerin öğretim metotları ve programlarında değişiklikler yapılmış, öğretim üye ve

21 Ayşenur Erdoğan, a.g.e, ss.50-51.

22 a.g.e., ss.64-65.

23 Esat Çelebi, a.g.e, s.20.

and two state officials each appointed by the Ministry of Commerce and the Dersaadet (İstanbul) Chamber of Commerce. The tuition fee to be collected from school students was determined as half a gold coin for each month, payable quarterly in advance. Ten percent of the school's quota was reserved for poor, orphan students, who were not charged with tuition fee. At the end of every six months, students were tested according to the courses they had taken and the certificate of approval given to those who were successful, which was deemed to prove that the student had enough knowledge to work in a commercial store.[21]

Looking at the class size of 93 students at the Hamidiye School of Commerce between 1885 and 1886, 51 students were Armenian, Catholic and Frankish, 20 were Muslim, 11 were Greek and the remaining 11 were Jewish. Armenians, Catholics and Franks constituted the largest class size. It is understood that it was a multilingual, multi-religious and multi-national education center. In the first year of the school, the number of students was 115. It is important to note worthing that this number dropped to 93 in the second year. It is understood from the letter written by the school principal Grati Efendi to the grand vizier that the decrease in the number of students was due to the fact that the school was fee-based. The decline in the number of students continued in 1887 and was limited to 66. In 1888, four years after its opening, the number of students at the School of Commerce was only 74.[22]

In the last periods of the Ottoman Empire, continuing education was provided in higher education institutions which trained personnel for the military and civil administration established by the State for its own needs; the continuity of education in schools other than these could not be ensured. Darülfünun (University) continued its educational life in great difficulties. The Hamidiye School of Commerce, later called the Higher School of Commerce, was established with great difficulties. It was closed once after its opening, but continued its educational activities with remarkable continuity in the following periods.

Hamidiye Trade School was followed by Higher Schools of Commerce named as Academies of Economics and Administrative Sciences in Izmir in 1946-1947, in Eskişehir in 1957-1958, in Ankara in 1959-1960, in Adana in 1967-1968, in Bursa in 1973-1974 and in Trabzon in 1979-1980. Only the school in Izmir was named as Higher School of Commerce when it was first established.[23]

In the 1950s, the legal regulations on higher education up to that time covered only universities. The exclusion of higher education institutions that provided vocational education pushed the higher schools to search for a solution, and naturally these schools worked towards the establishment of their own organization. In 1959, with Law No. 7334, the existing Higher Schools of Economics and Commerce were transformed into academies. After becoming an academy, the Higher Schools of Economics and Commerce gained more autonomy and financial resources. After 1960, the number of enterprises tended to increase rapidly. Based on these developments, in order to meet the need for personnel with a business degree, the transformation of Higher Schools of Economics and Commerce into academies provided the legal framework for their academic development. With Law No. 7334, changes were made in the teaching methods and programs of the schools, and the duties, authorities and responsibilities,

21 Ayşenur Erdoğan, *ibid*, pp.50-51.

22 *ibid*, pp.64-65.

23 Esat Çelebi, *ibid*, p.20.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları, hak ve unvanları yasal esaslara bağlanmıştır.[24]

8 Mayıs 1969 tarih ve 1169 sayılı yasa ile akademiler, kendi organları tarafından idare ve murakabe edilen tüzel kişiliğe sahip, katma bütçeli özerk kuruluşlar haline getirilmişlerdir. 1971 senesinde ise bir başka atılım gerçekleştirilerek 25.8.1971 tarih ve 1472 sayılı yasa ile kendi bölgelerindeki özel okullar akademilere bağlanmıştır.[25]

İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi tarihî süreç boyunca, Sultanahmet semtinde bulunan Hamidiye Ticaret Mektebi binasını kullanmaya devam etmiştir. Bu bina, yapıldığı tarihten 1970'lere kadar geçen sürede bazı değişiklikler geçirmiştir. Fakat bina ile ilgili en büyük felaket 1977 senesinde gerçekleşmiş; bina 1977 yılında bir kundaklama sonucu tamamen olmasa da büyük çapta yanmıştır. Bu yangında, maalesef binanın tarihî birçok unsuru zarar görmüş ve bir kısım tarihî belgeler de yok olmuştur.

Bu çalışmanın amacı, Hamidiye Ticaret Mektebi'nin kuruluşu ile ilgili Osmanlı arşiv kayıtları incelenerek, kapsamlı bir şekilde Ticaret Mektebi'nin misyonu ve kurumsal yapısının tarihî seyir içerisinde değerlendirilmesidir. Sultan II. Abdülhamit döneminde mektebin teşekkülünden itibaren geçirdiği sürecin, Osmanlı Arşiv belgelerine göre ortaya konulabilmesi hedeflenmektedir. Arşiv belgelerine dayalı bir araştırma yönteminin benimsendiği belirtilmelidir. Bu amaçla Devlet Arşivleri Başkanlığında yapılan çalışma ve incelemeler neticesinde, tasnifi tamamlanmış belgelerin tamamı taranmıştır.

Arşiv taraması neticesinde Hamidiye Ticaret Mektebi ile ilgili olduğu anlaşılan belgeler, kendi içerisinde konu başlıklarına göre gruplandırılmış ve ayrı bir tasnif çalışmasına tabi tutulmuştur. Belgelerin yol göstericiliğinde tespit edilen 112 konu başlığı altında, ayrıntılı inceleme neticesinde 260 belge toplanmıştır. Bu çerçevede bahsi geçen belgelerin tamamının transkripsiyonu yapılarak araştırmacıların istifadesine sunulmuştur. Belgeler orijinal halleri, transkripsiyon edilmiş şekilleri ve bütün belgelerin birbirleriyle konuşmasını sağlayan özet çalışmalarıyla birlikte yayına hazırlanmıştır. Çalışmanın, Marmara Üniversitesi tarihinin daha iyi anlaşılmasına katkı sunmasının yanında, Osmanlı Devleti'nde ticaret ve ekonominin tarihsel seyri içerinde eğitimin nasıl bir yeri olduğunun gözler önüne serilmesine ışık tutması temenni edilmektedir.

rights and titles of the faculty members and assistants were legally bounded to regulations.[24]

With Law No. 1169 dated on May 8, 1969, the academies were transformed into autonomous organizations with legal entity and an annexed budget, administered and supervised by their own organs. In 1971, another breakthrough was made and with Law No. 1472 dated on August 25, 1971 and private schools in their respective regions were affiliated to the academies.[25]

Throughout its history, Istanbul Academy of Economic and Commercial Sciences continued to use the Hamidiye School of Commerce building in the Sultanahmet district. Since it was built, this building underwent some changes until the 1970s. However, the biggest disaster occurred in 1977, when the building burned down, not completely but extensively as a result of an arsony. Unfortunately, many historical elements of the building were damaged and some historical documents were destroyed in this fire.

The aim of this study is to examine the Ottoman archival records related to the establishment of the Hamidiye School of Commerce and to comprehensively evaluate the mission and institutional structure of the School of Commerce within the historical course. It is aimed to reveal the process of the school since its establishment during the reign of Sultan Abdülhamid II according to Ottoman archival documents. A research method based on archival documents is adopted. For this purpose, as a result of the studies and examinations carried out at the Direcorate of State Archives, all the documents whose classification has been completed are scanned.

The documents found to be related to the Hamidiye School of Commerce as a result of the archival scanning are grouped according to their subject headings, and they are subjected to a separate classification study. As a result of the detailed examination, 260 documents were collected under 112 subject headings identified with the guidance of the documents. In this framework, all of these documents are transcribed and made available to researchers. The documents are prepared for publication together with their original, transcribed and summarized versions and summaries that enable all documents to speak to each other.

In addition to contributing to a better understanding of the history of Marmara University, it is hoped that the study will shed light on the place of education in the historical course of trade and economy in the Ottoman Empire.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

24 Murat Arısal, Arşiv Belgelerinde Hamidiye Ticaret Mektebi, IV: İşletme Tarihi Konferansı, Yıldız Teknik Üniversitesi, 2021

25 Oktay Güvemli, a.g.e, s.1136

24 Murat Arısal, Arşiv Belgelerinde Hamidiye Ticaret Mektebi, IV: İşletme Tarihi Konferansı, Yıldız Teknik Üniversitesi, 2021

25 Oktay Güvemli, *ibid*, p.1136

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

نظارت معارف

مکاتب عالیه مدیریتی

عدد

۱۱۲

سعادتلو جاکرلیمز افندی

عهده‌لرنده بولنان مدت یازدقلری اتا جلیکسنده اولمق اوزره نظارت عاجزیه ومعارفه جلب برنجات مکتبی تاسیسی ومعارف بودجه‌سنه باراولیه تدارکات ترتیبه دائر اعانه سلم اداسی مقصود اولنوب بوبابده وقوع بولان تبادلات فکریه‌نزدن مفهوم اولدیغی وجهله مکتب تجارت انخازیه دخی سنه‌سنه مع

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1

İ.DH. 796 / 64573

"Dersaadet'de bir ticaret mektebi tesisi ve Yeniköy'deki Cezayirli Sahilhanesi'nin de Mekteb-i Ticaret olarak kullanılmasına dair"

1

Nezâret-i Maᶜârif

Mekâtib-i Aliyye İdâresi

Aded 113

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Ahd-i Hümâyûn-ı hazret-i Pâdişâhî âsâr-ı celîlesinden olmak üzre, Nezâret-i âcizîce Der-saᶜâdet'de büyük bir ticâret mektebi te'sîsi ve Maᶜârif büdcesine bâr olmayarak erbâb-ı servet ve iktidârın iᶜânesiyle idâresi mutasavver olub, bu bâbda vukûᶜ bulan teşebbüsât-ı çâkerânem dahi maksad-ı mühimm-i mezkûrun hüsn-i husûlünü ümîd etdirecek haldedir. Geçenlerde keyfiyyet bi'l-münâsebe şifâhen huzûr-ı mekârim-mevfûr-ı hazret-i şehriyârîye arz ve ifâde olundukda, mezkûr rehin-i tahsîn-i hümâyûnları olarak Yeniköy'de vâkiᶜ Cezâyirli Sâhilhânesi'nin Mekteb-i Ticâret ittihâzına dahi müsâᶜade-i seniyye-i maᶜârif-perverîleri şâyân buyurulmuş olmağla ol vechle mekteb-i mezkûrun te'sîsi ve ebniye-i mezkûrenin Nezâret-i âciziye teslîmi husûsuna himem-i aliyye-i vekâlet-penâhîlerinin sezâvâr buyurulmasını ricâ ederim. Ol bâbda ve her hâlde emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 26 Zilhicce sene [1]296 ve fî 27 Teşrin-i sânî sene [12]95
(11 Aralık 1879)

Saᶜîd

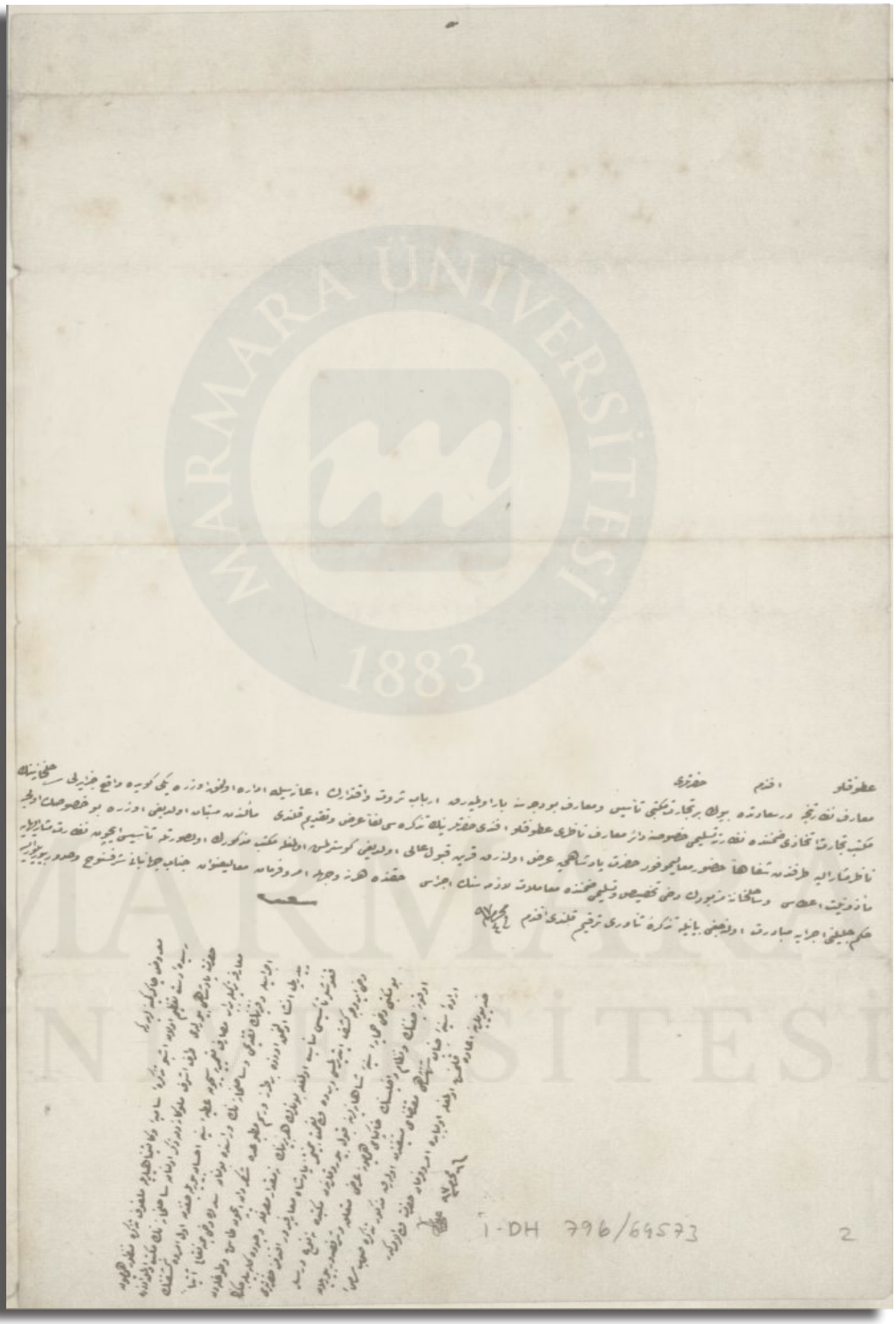

I-DH 796/64573

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Atûfetlü efendim hazretleri,

Maᶜârif Nezâreti'nce Der-saᶜâdet'de büyük bir Ticâret Mektebi te'sisi ve Maᶜârif büdcesine bâr olmayarak erbâb-ı servet ve iktidârın iᶜânesiyle idâre olunmak üzre Yeniköy'de vâkiᶜ Cezâyirli Sâhilhânesi'nin Mekteb-i Ticâret ittihâzı zımnında Nezârete teslîmi husûsuna dâ'ir Maᶜârif Nâzırı atûfetlü efendi hazretlerinin tezkiresi leffen arz ve takdîm kılındı. Me'âlinden müstebân olduğu üzre bu husûsun evvelce Nâzır-ı müşârun-ileyh tarafından şifâhen huzûr-ı meᶜâlim-mevfûr-ı hazret-i Pâdişâhîye arz olunarak karîn-i kabûl-ı âlî olduğu gösterilmiş olmağla, mekteb-i mezkûrun ol sûretle te'sîsi içün Nezâret-i müşûrun-ileyhâya me'zûniyet iᶜtâsı ve Sâhilhâne-i mezbûrun dahi tahsîsi ve teslîmi zımnında muᶜâmelât-ı lâzımesinin icrâsı hakkında her ne vechle emr ü fermân-ı meᶜâlî-ᶜunvân-ı cenâb-ı cihânbânî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise hükm-i celîlini icrâya mübâderet olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 4 Muharrem [12]97

Saᶜîd

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i taᶜzim olan işbu tezkire-i sâmiye-i vekâlet-penâhıleriyle melfûf tezkire manzûr-ı hümâyûn-ı hazret-ı Pâdişâhî buyuruldu. Taraf-ı eşref-i mülûkaneden zikrolunan Sahilhâne'nin mekteb olmak üzere Maᶜârif'e terkiyle beraber masârif-i taᶜmiriyyesi içün atiyye-i seniyye ihsan buyurulacağından, evvel-emirde keşfinin icrâsıyla defterinin takdîmi ve Sâhilhâne'nin verâsında bulunan sedlere dahi bi-minnehu Teâlâ, âtiyyen pey-der-pey inşâ olunmak üzre bir tarz ve resm-i matbuᶜda şâkirdân için taş ve tuğladan koğuşlar te'sîsi munâsib olmağla, bunların her birinin ne mikdâr masrafla vücûda gelebileceğinin dahi ayrıca keşf etdirilmesi ve bir de velî-niᶜmet-i bi-minnetimiz Pâdişâh-ı maᶜârif-perver efendimiz hazretleri bu mektebi dahi himâye-i seniyye-i şâhânelerine kabûl buyurduklarından mektebde ne nevᶜi dersler okunacağının ve nizâm-ı dâhilîsinin hâk-pây-ı Hümâyun'a arzı müteᶜallık ve şeref-sudûr buyurulan irade-ı seniyye-i Cenâb-ı şehenşâhi muktezâ-yı münîfinden olarak mezkûr tezkire savb-ı sâmî-i Hidîvîlerine iᶜâde kılınmış olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir .

Fî 6 Muharrem [12]97

Ali Kemal (?)

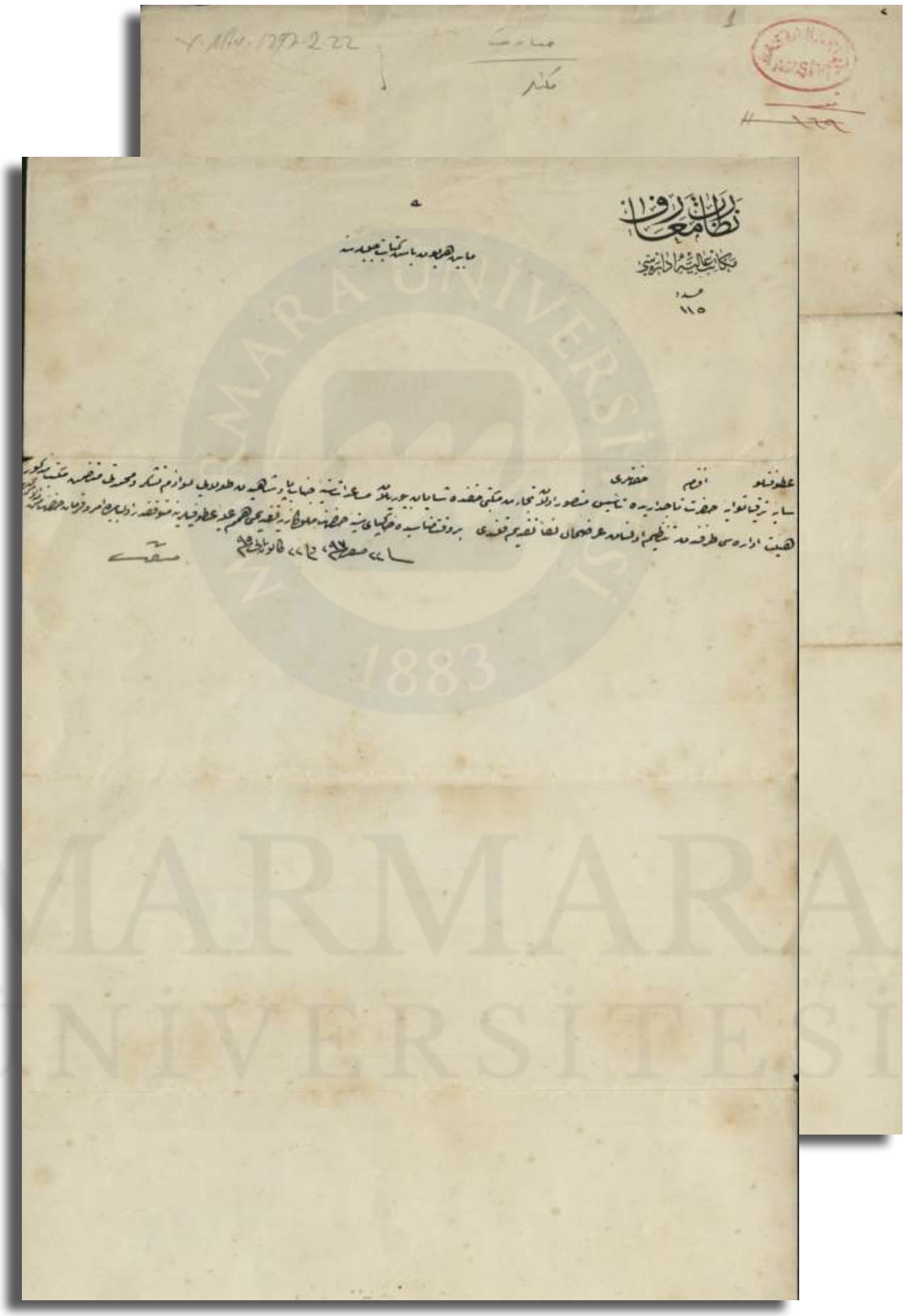

2

Y.MTV. 3 / 23

"Ticaret Mektebi'nin açılması münasebetiyle İdâre Heyeti'nin teşekkürü."

1

Nezâret-i Maᶜârif
Mekâtib-i Âliye Dâ'iresi
Aded 115

Mâbeyn-i Hümâyûn Baş-Kitâbet-i celîlesine

Atûfetlü efendim hazretleri,

Sâye-i terakkiyât-vâye-i hazret-i tâcdârîde te'sîsi mutasavver olan Ticâret Mektebi hakkında şâyân buyurulan müsâᶜadât-ı seniyye-i cenâb-ı Pâdişâhîden dolayı levâzım leşker ve mehemmedeti mutazammın mekteb-i mezkûr hey'et-i idâresi tarafından tanzîm olunan arz-ı hâl leffen takdîm kılındı. Bir vakt-i münâsibde hâk-pây-ı seniyye-i hazret-i mülûkâneye takdîmi himem-i aliyye-i atûfîlerine mütevakkıfdır. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 22 Safer sene [1]297 ve fî 22 Kânun-ı sâni sene [12]95

Saᶜid

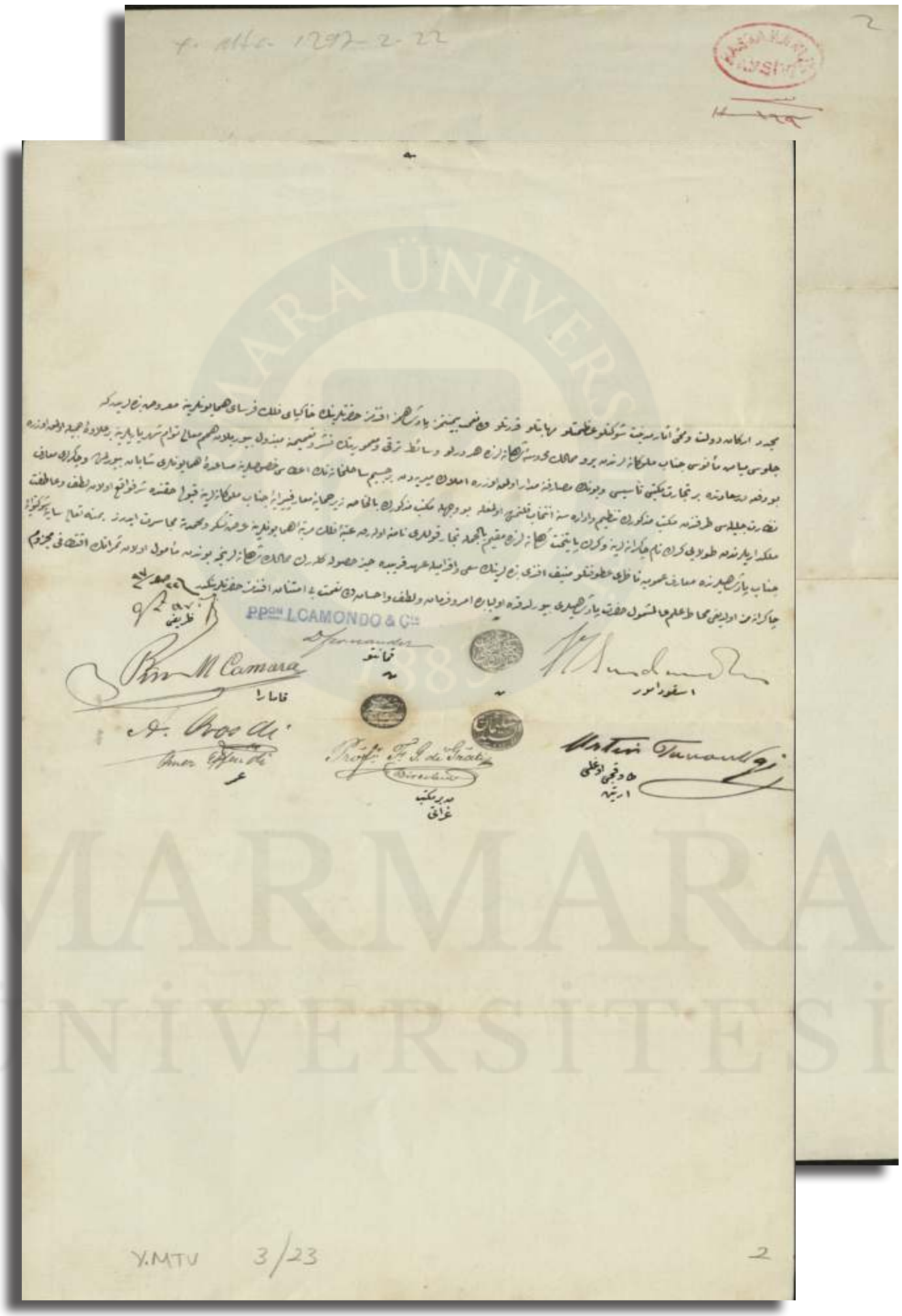

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

2

*Mecidd-i erkân-ı devlet ve müheyyâ-i âsâr-ı medeniyyet şevketlü, atûfetlü, mehâbetlü, kudretlü, velî-ni*ᶜ*met-i bi-ni*ᶜ*metimiz P*âdişâhımız efendimiz hazretlerinin hâk-pây-ı felek-fersâ-yı hümâyûnlarına ma*ᶜ*rûz-ı bendeleridir ki,

Cülûs-ı meyâmin-me'nûs-ı cenâb-ı mülûkânelerinden beru, memâlik-i mahrûse-i şâhânelerinde her dürlü vesâ'it-i terakkî ve ma*ᶜ*mûriyyetin neşr ü ta*ᶜ*mîmine mebzûl buyurulan himem-i me*ᶜ*âlî tevâm-ı şehriyârîlerine bir ilâve-i cemîle olmak üzre bu def*ᶜ*a Der-sa*ᶜ*âdet'de bir ticâret mektebi te'sîsi ve bunun mesârifine medâr olmak üzre emlâk-ı mîrîyeden bir cesîm sâhilhânenin i*ᶜ*tâsı husûslarına müsâ*ᶜ*ade-i hümâyûnları şâyân buyrulmuş ve çâkerleri Ma*ᶜ*ârif Nezâret-i celîlesi tarafından, mekteb-i mezkûrun tanzîm ve idâresine intihâb kılınmış olmağla, bu vechle mekteb-i mezkûrun bi'l-hâssa zîr-i himâye-i ma*ᶜ*ârif-pirâye-i cenâb-ı mülûkânelerine kabûlü hakkında şeref-vâki*ᶜ* olan lutf ü âtıfet-ı mülk-dârîlerinden dolayı, gerek nâm-ı çâkerâlerine ve gerek pay-taht-ı şâhânelerinde mukîm bi'l-cümle tüccâr kulları nâmına olarak, atebe-i felek-mertebe-i hümâyûnlarına arz-ı teşekkür ve mehemmedete mücâseret ideriz. Bi-minnehu te*ᶜ*âlâ, sâye-i şevket-vâye-i cenâb-ı Pâdişâhîlerinde, Ma*ᶜ*ârif-i ûmûmiye Nâzırı atûfetlü Münif Efendi bendelerinin sa*ᶜ*y ü ikdâmıyla, ahd-i karîbde hayz husûle gelerek, memalik-i şâhânelerince bundan me'mûl olan semerâtın iktitâfı meczûm-ı çâkerânemiz olduğu muhât-ı ilm-i âlem-şümûl-ı hazret-i Pâdişâhîleri buyuruldukda, ol bâbda emr ü fermân ve lutf ü ihsân velî-ni*ᶜ*met-i bî-imtinân efendimiz hazretlerinindir.

Fî 22 Safer sene 97 — 4 Şubat 1880

İsko Damor	Kamanto	Kamara	Zarifi
Tavukçu-oğlu Artin	Müdîr-i Mekteb Garati		Ömer
Es-Seyid Süleyman (Mühür)	Es-Seyid Ali Şerif (Mühür)		... Avn Ali (Mühür)

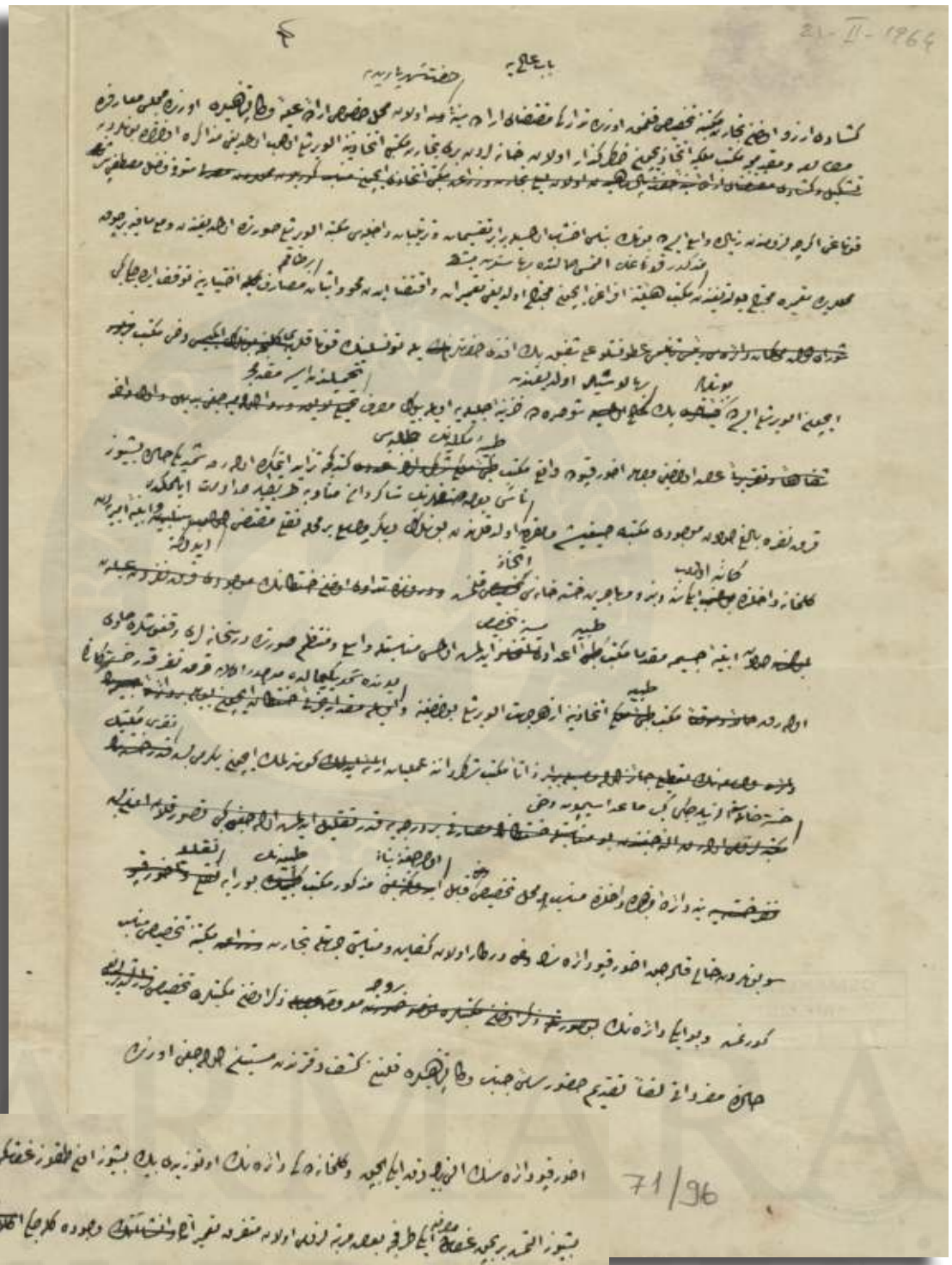

3

MF.MKT. 71 / 96

"Fazıl Mustafa Paşa Konağı'nın ahşab olmasından ve bu sebeple çok fazla tadilata ihtiyaç duyması sebebiyle, Ticaret Mektebi binası olarak kullanılmaya müsait olmadığı; yeni açılacak Ticaret Mektebi için Ahırkapu Dairesi'nin tahsîsi ve gerekli tamirat masraflarının karşılanması"

Bâb-ı Âlî'ye

Küşâdı arzu olunan Ticâret Mektebine tahsîs kılınmak üzre tedârükü muktezâ-yı irâde-i seniyye-i hazret-i şehriyârîden olan mahall, husûsi irâde-i aliyye-i vekâlet-penâhîleri üzre Meclis-i Maᶜârifde mütâlaᶜa ve mukaddemce Mekteb-i Mülkiye ittihâziçün zikr-i güzâr olan hânelerden biri Ticâret Mektebi ittihâzına elverişli olub olmadığı müzâkere olundukda, bunlardan müteveffâ Fazıl Mustafa Paşa Konağı, eğerçi lüzûmundan ziyâde vâsiᶜ ise de, bunun binâsı ahşab olmasıyla berâber taksîmât ve tertîbât-ı dâhiliyesi mektebe elverişli sûretde olmadığından ve maᶜ-mâfih bir çok mahalleri de taᶜmîre muhtâc bulunduğundan mezkûr konağın alınması hâlinde bahâsından başka mekteb heyʼetine ifrâğı içün muhtâc olduğu taᶜmîrât ve iktizâ eden muhavved ve isbât bir takım mesârif ihtiyârına tevakkuf edeceği gibi, atufetlü Ali Şefik Bey Efendi hazretleriyle Tunuslu'nun konakları dahi mekteb içün elverişli ise de bunlar pek pahalı şeyler olduğundan şu sırada Hazîne-i celîleye öyle büyük masraf tahmîlinden ise mukaddemce arz olunduğu vechle Ahur Kapı'da vâkiᶜ Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiyye'nin talebesi gitdikçe tezâyüd etmekde olarak şimdiki hâlde beş yüz kırk nefere bâliğ olan mevcûdu mektebe sığışamadıktan nâşî bazı sınıflarının şâkirdâna münâvebe tarikiyle müdâvemet eylemekde olduklarından bunların diğer vâsi bir mahalle nakli muktezâ idüğüne ve ebniye-i emîriyyeden Gülhâne dâhilinde kâ'in olub iki sene ve yine Muhâcirîn Hastahânesi ittihâz kılınmış olan ebniye-i cesîme mukaddemâ Mekteb-i Tıbbiye iᶜdâdîsine tahsîs edilmiş olması münâsebetiyle vâsiᶜ ve muntazam sûretde dershâneleri ve koğuşları hâvi olarak Mekteb-i Tıbbiyye ittihâzına ezher cihet elverişli bulunduğuna ve bunda şimdiki hâlde mevcûd olan kırk nefer kadar hastagânın, zaten mekteb şâkirdânına ameliyat gönderilmek içün yirmi beş neferi mektebin hastahânesine alınabileceği gibi maᶜdâsıçün dahi yine dâʼire-i mezbûr dâhilinde münâsib bir mahal tahsîsi dahi kâbil olacağına binâʼen mezkûr Mekteb-i Tıbbiye'nin buraya nakliyle ve bunlardan hâlî kalacak Ahurkapı Dâʼire si'nin derkâr olan kifâyet ve münâsebeti cihetiyle Ticaret Mektebine tahsîsi münâsib görünmüş ve bu iki dâʼirenin ber-vech-i maᶜrûʼz-zikr olunan mekteblerin tahsîsi hâlinde müfredâtı leffen takdîm-i huzûr-ı sâmî-i cenâb-ı vekâlet-penâhîleri kılınan keşf defterinden müstebân olacağı üzre Ahurkapı Dâʼire si'nin altı bin kırk iki buçuk ve Gülhâne'deki dâʼire nin otuz yedi bin beş yüz on dokuz guruş ki cemᶜan kırk üç bin beş yüz altmış bir buçuk guruş masrafla iki tarafça baᶜzı mertebe lüzûmu olan müteferrik taᶜmîrâtın vücûda geleceği anlaşılmış olmağla, bu sûret reʼy-i rezîn-i isabet-karîn-i cenâb-ı fehâmet-penâhîlerine tevâfuk eylediği takdirde icrâ-yı taᶜmîrât-ı mezkûreye ibtidâr olunmak üzre meblağ-ı mesârif-i merkûmenin Nezâret-i âcizinin sene-i hâliye büdçesinde muharrer tertîb-i mahsûsundan sarf ve iᶜtâsıçün meʼhûnin iᶜtâsına müsâᶜade-i aliyye-i vekâlet-penâhilerinin şâyân buyurulması bâbında.

Fî 25 Zilkᶜade [1]298 ve fî 7 Teşrin-i evvel [12]97

4

تجارت مکتبنک برنجی سنه سنه تدریس اولنه جق علوم

هفته‌ده ساعت

دروس		
فرانسزجه	گرامر — املا و انشا ناک تعلیمی	«
ترکجه	« « « «	«
روسجه	« « « «	«
حساب	عملیات اعشاریه اعداد کسریه و اعشاریه جذر تربیع جذر تکعیب قضایا تناسب	«
	فائده بیط و ترکیب قاعده‌لری استوانه‌نک مساحه‌سی تركيب قاعده‌سی اوطیلر لوغاریتمه حساب عقلی	«
جغرافیا	دنیانک اقسام خمسه‌سی — اوروپانک صورته مفصلوم تدریس	«
تاریخ	تاریخ قدیم وقروون وسطانک ازمنهٔ عظیمه‌سی	«
حکمت کیمیا	معلومات ابتدائیه	«
تاریخ طبیعی	نجاریلغه‌ان زباده لزومی اولانه‌لوازکوستردک شریطیله علم حیوانات	«
رسم	تخطیط و مقابله هندسیه	«
خط	انکلیز اصولی تعلیم‌یله اوقاته مستحسنه خط اصولنه تعلیمی	«
تجاریه	اصول دفتریه دائر معلومات عمومیه — حساب طرز اقطاعیسی — حساب جاری — حساب بیع	«
	حاصلات	
علم اخلاق	مبادی اساسیه	$\frac{1}{22}$

24-II-1964

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
74 | 117 | 1

4

MF.MKT. 74 / 117

"İstanbul'da Maᶜârif'e bağlı olarak kurulması kararlaştırılan Ticaret Mektebi'nin hazırlanan ders programının incelenmek üzere gönderildiği."

1

Ticaret Mektebi'nin Birinci Senesinde Tedrîs Olunacak Ulûm

Durûs	Haftalık Saᶜat
Fransızca gramer --- imlâ ve inşânın taᶜlîmi	3
Türkçe gramer ---- " " "	3
Rumca gramer ---- " " "	3
Hesâb ---- Umûmiyat - İmâlât-ı erbaᶜa – Aᶜdâd-ı-ı kesriye ve iᶜşâriye - Cezr-i merîᶜ- Cezr-i mikᶜab – Kazâyâ - Tenâsüb - Fâiz-i basit ve mürekkeb kâᶜideleri - İskonto kâᶜidesi - Şirket kâᶜidesi - Ölçüler – Logaritma – Hesâb-ı aklî	3
Coğrafya --- Dünyânın aksâm-ı hamsesi - Avrupa'nın sûret-i mufassalada tedrîsi	3
Târîh --- Târîh-i kadîm ve kurûn-ı vustanın ezmîne-i azîmesi	3
Hikmet ve kimyâ --- Maᶜlûmât-ı ibtidâi'ye	2
Târîh-i tabîi --- Tüccarlığa en ziyâde lüzûmu olan mevadd gösterilmek şartıyla ilm-i hayvanât	2
Resim --- Tahtît ve Mukayese-i Nezâret	2
Hüsn-i Hat --- İngiliz usûlü nâmıyla yâd olunan hüsn-i hat usûlünün taᶜlimi	2
Ticâret --- Usûl-i defteriyyeye dâ'ir maᶜlûmat-ı umûmiye - Hesâbın taraf-ı ihzâriyyesi - Hesâb-ı cârî - Hesâb-ı mebîᶜ	2
Hâsılat	
İlm-i ahlâk ---- Mebâdî-i esâsiyye	1/33

BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

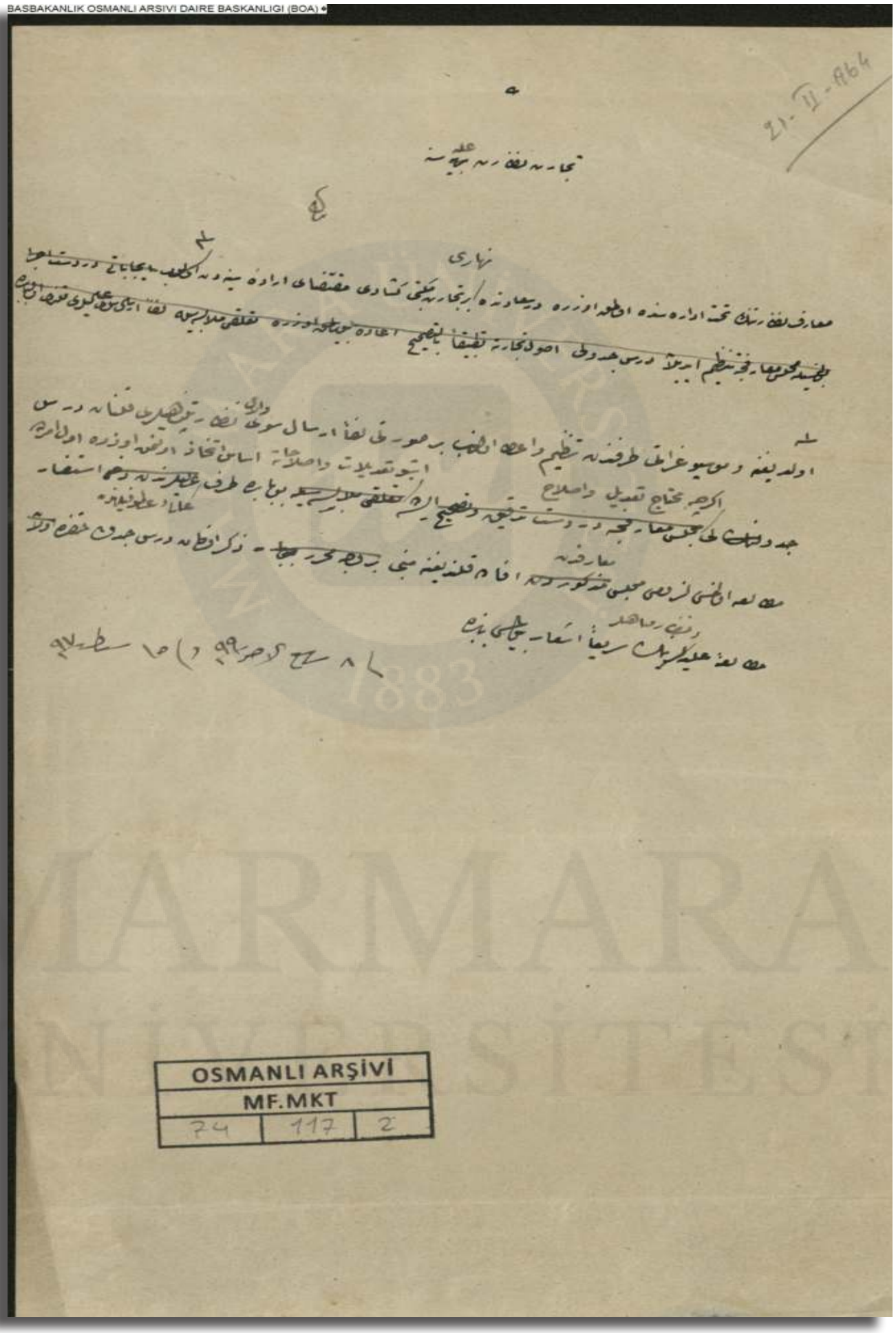

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
74 | 117 | 2

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Ticâret Nezâret-i aliyyesine

Maᶜârif Nezâreti'nin taht-ı idâresinde olmak üzere Der-saᶜâdet'de nehârî bir Ticâret Mektebi küşâdı muktezâ-yı irâde-i seniyyeden olduğuna ve Mösyö Garati tarafından tanzîm ve iᶜtâ olunub bir sûreti leffen irsâl-i sevî-i vâlâ-i Nezâret-penâhîleri kılınan ders cedveli eğerçi muhtâc-ı tebdîl ve ıslâh ise de işbu taᶜdilat ve ıslâhâta esâs ittihâz olunmak üzere evvel-emirde bu bâbda taraf-ı âli-i atûfilerinden istifsâr-ı mütalâᶜa olunması lüzûmu Meclis-i Maᶜârifden ifâde kılındığına mebnî zikr olunan ders cedveli hakkında mütâlaᶜa-i aliyye-i Nezâret-penâhîlerinin serî'an işᶜâr buyrulması bâbında.

Fî 8 Rebîülâhir sene [1]299 ve fî 15 Şubat sene [1]297

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

İDH 879/70136

5

İ.DH, 879 / 70136

(İstanbul'da Ticaret Mektebi'nin Kuruluşuna dair resmi onay –İrade- bulunan ilk belgedir)

İstanbul'da devlet adına açılacak olan ve ileride bazı vilayetlerde de açılmasının gerekli olduğu bildirilen ticaret mekteplerinin tesis ve idâresiyle diğer ayrıntılara dair bir nizamnâme kaleme alınması ve öğrencilerin hangi sınıftan seçileceğinin ayrıntılı olarak bildirilmesine dair Padişah emri.

1

Ticâret ve Zirâ'at ve Orman ve Ma'den Nezâreti

Ticaret Müdüriyet-i Umûmiyesi Kalemi
Aded: 56

Huzûr-fehâmet-nüşûr-ı Cenâb-ı Sadâret-penâhîye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Terakkî-i ticârete delâlet eden esbâb ve vesâ'itin başlıcalarından biri dahi memâlik-i mahrûse-i şâhânenin îcâb iden mahallerinde ticâret mektebleri küşâdıyla tüccarlığa müte'allik ulûmun etfâl-i ahâliye tedrîsi mâddesi olduğu mustağnî-i arz ve beyândır. Mezkûr mekteblerin te'sîsi ve küşâdı esâsen Nezâret-i âciziye müterettib vezâ'ifden olmağla bu bâbda Ticaret İdâre-i Umûmiyesince en evvel yapılacak şey şimdilik Der-sa'âdet'de Hükûmet-i seniyye nâmına bir Ticaret Mektebi vücûda getirilmesi ve bundan bi't-tecrübe hâsıl olacak ma'lûmât-ı mükemmele üzerine ileride ba'zı vilâyâtda dahi bu yolda mektebler açılması mâddesi ise de, bu bâbda evvel ve âhir Ma'arif Nezâret-i celilesiyle vukû' bulan muhâberât netîcesinde Nezâret-i müşârun-ileyhaca öyle bir mektebin küşâdı mukarrer bulunduğu anlaşılması üzerine teşebbüsât-ı vâkı'anın zuhûr-ı netice-i hasenesine ta'lîkan te'hir-i maslahat edilmişidi. Aradan bir iki sene mürûr eylediği halde henüz Nezâret-i müşârun-ileyha tarafından öyle bir mekteb küşâd buyurulmamış ve bunun derece-i lüzûm ve ehemmiyeti ise ta'rîf ve tavzihden müstağni bulunmuş olduğundan, îcâbı lede't-te'emmül Mekteb-i Sultânî'de mevzû' olan kâ'ideye tevfîkan şimdilik Der-sa'âdet'in münâsib mahallinde devlet nâmına bir Ticaret Mektebi küşâdıyla her sınıf ahâlî etfâlinden alınacak şakirdanın beherinden istihdâm olunacak mu'allim ve sâir me'mûrîn ma'âşâtına medâr olmak üzere senevi mikdâr-ı kifâye ücret ahzı münâsib ise de, birinci sene içün tedârik olunacak hâne kirâsıyla mefrûşat bahâsına sarf olunmak üzere, Hazîne-i celîle cânibinden i'âneten yüz bin guruş kadar bir meblağın i'tâsı lâzım gelerek, ikinci ve üçüncü senelerde ise şâkirdânın tezâyüdüyle i'âneye ihtiyâc his etmeyeceği ve etse bile pek cüz'î bir masrafla idâre-i maslahat kâbil olacağı inde'l-hesâb anlaşıldığından ve böyle bir eser-i hayrın vücûda getirilmesi zımnında meblâğ-ı mezbûrun sarfı, makrûn-ı müsâ'ade-i aliyye olacağı şübheden vâreste bulunduğundan, hemen îcâbına bakılmak üzre meblağ-ı mezbûrun Nezâret-i âcizi büdçesine dâhil bulunan, ticâret teşvîkâtı tertîbinden sarfına müsâ'ade buyurulması husûsunda huzûr-ı fehâmet-nüşûr-ı Cenâb-ı Hidîv-i efhamîlerine arz ve izbârı Ticaret İdâre-i umûmiyesinden ifâde kılınmış olmağla bu bâbda müte'allik buyurulacak irâde-i aliyye-i cenâb-ı sadâret-penâhilerinin sûy-i çâkerâneme emr ü işâr buyurulması bâbında emr ü ferman hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 3 Cemaziyelevvel sene [1]300 ve fî 28 Şubat [12]98 (12 Mart 1883)

Subhi

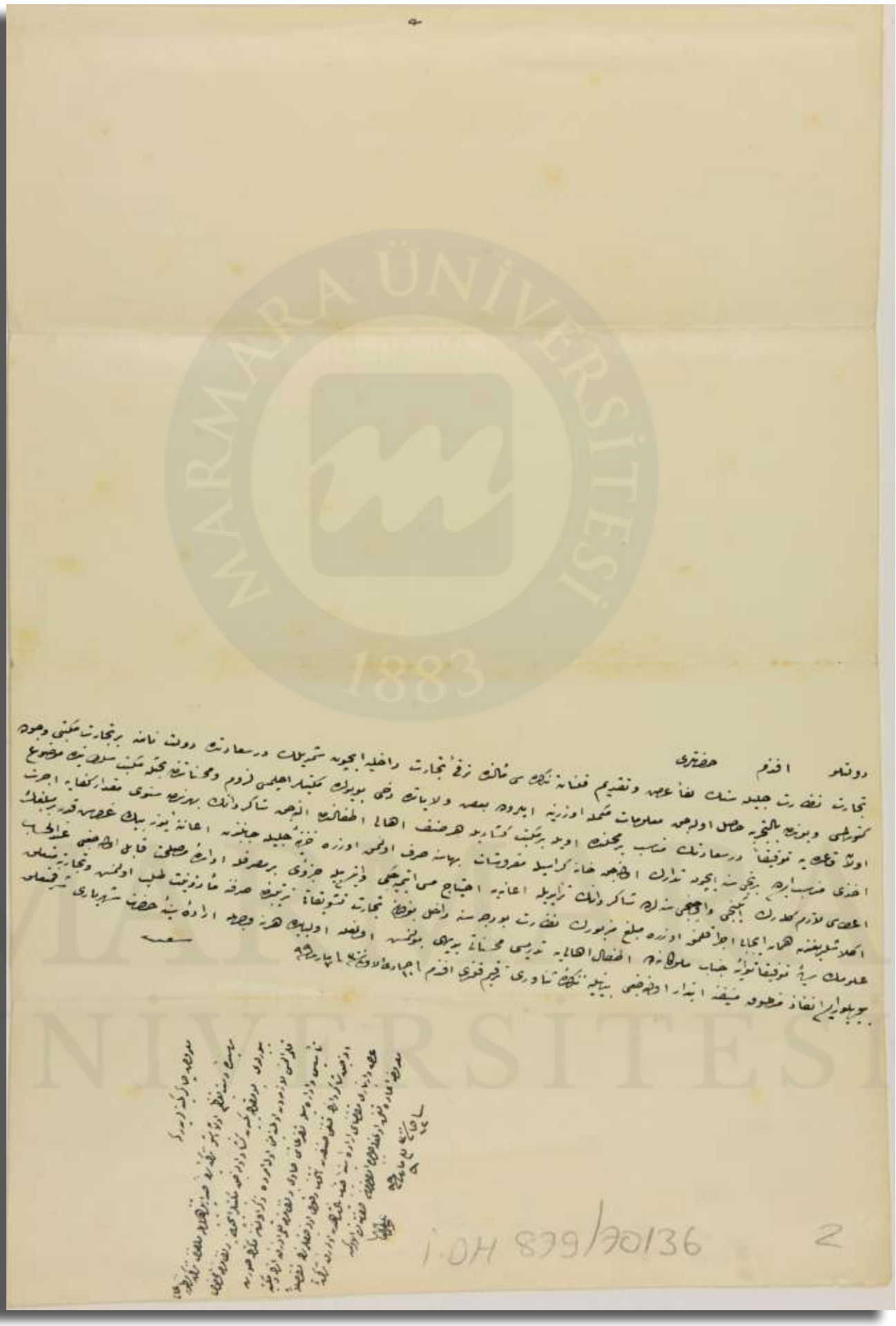

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Devletlü efendim hazretleri,

Ticâret Nezâret-i celilesinin leffen arz ve takdîm kılınan tezkiresi me'âlinde terakkî-i ticâret-ı dâhiliyye içün şimdilik Der-saᶜâdet'de devlet nâmına bir Ticâret Mektebi vücûda getürülmesi ve bu bâbda bi't-tecrübe hâsıl olacak maᶜlûmât-ı mükemmele üzerine ilerüde baᶜzı vilâyâtda dahi bu yolda mektebler açılması lüzûm ve muhsenâtından bahisle Mekteb-i Sultanîde mevzûᶜ olan kâᶜideye tevfîkan Der-saᶜâdetin münâsib bir mahallinde öyle bir mekteb küşâdıyla her sınıf ahâlî-i etfâlinden alınacak şâkirdânın beherinden, senevî mikdâr-ı kifâye ücret ahzı münâsib ise de, birinci sene içün tedârük olunacak hâne kirâsıyla mefrûşât bahâsına sarf olunmak üzre Hazîne-i celîle canibinden iᶜâneten yüz bin guruş kadar bir meblağın iᶜtâsı lâzım gelerek ikinci ve üçüncü senelerde şâkirdânın tezâyüdüyle iᶜâneye ihtiyâc his etmeyeceği ve istese bile cüz'î bir masrafla idâre-i maslahat kâbil olacağı inde'l-hesâb anlaşıldığından, hemân îcâbı icrâ kılınmak üzre meblağ-ı mezbûrun Nezâret büdçesine dâhil bulunan ticâret teşvîkâtı tertîbinden sarfına me'zûniyyet taleb olunmuş ve ticârete müteᶜallik ulûmun sâye-i tevfîkât-vâye-i cenâb-ı mülûkânede etfâl-i ahâlîye tedrîs-i muhasenâtı bedîhî bulunmuş olmağla, ol bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i şehriyârî şeref-müteᶜallik buyurulur ise infâz-ı mantûk-ı münîfine ibtidâr olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 10 Cemâziyelevvel sene [1]300 fî 7 Mart sene [12]99 *(19 Mart 1883)*

Saᶜid

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i taᶜzîm olan iş bu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle melfûf tezkire manzûr-ı- âlî buyuruldu. Bu makûle yeniden küşâd olunacak mektebler içün bir nizâmnâme-i mahsûs kaleme alınması lâzımeden olmasına mebnî, evvel-emirde zikr olunan mektebin sûret-i te'sîsi ve idâresiyle teferruᶜâtını hâvî bir nizâm-nâme kaleme alınarak ânın ve mektebe alınacak şâkirdânın kangı sınıftan intihâb ve kabûl olunacaklarının tafsîlan arz ve izbârı muktezâ-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı Pâdişâhîden olarak tezkire-i maᶜrûz iᶜâde kılınmış olmağla bu bâbda emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fi 12 Cemaziyelevvel [1]300, fî 9 Mart sene [12]99 *(21 Mart 1883)*

دار السعادة العلية مدرسة تجارت كتبخانه سي

ديوان تجارت مكتب عالي هيئتي

مكتب عالي اعضاسنه طرف نظارتدن منتخب ذواتدن مركب بر انجمن تحت ادارتنده بولنوب انجمن مذكوره دخي مرطبه جنابتاري ويلايتلو ويني ياشاحضرتلري رياستلرنده اولمق

هيئت اداره

ناظر عالي

مفتشِ عمومي — تجارت ودراعانه نظارتجه جميعي تجارتله مديريت معارفلو رفيقلريدر

مدير مكتب — اوروپا انجمن تشبثه منعقد اولان اعضاي تجاريه دن اسبانيا عالي مكتبي مختلفه مدير ومتوسطه دن

ويلايتلو علوم تجاريه معلمي عزتلو افندي

امور تحريريه مأمورلري — ديوان احكام عدليه سكرتيرلرندن سابقه سنده جيده باشا حضرتلرينك سابقه تحريراتندن كاتبي

مكتب عالي ويلايتلو ندن حلمي بك

سرمحضر — شهر امانت جميعي كتبه سندن جميل افندي

هيئت تعليميه

علم ثروت ملي خواجه سي — سابقه معارف عموميه نازري دولتلو سعيد پاشا حضرتلري

اصول ترجمه واسبانيه لسانلري — تجارت ودراعانه نظارتجه جميعي اسبانيه قسمي مديري سعادتلو محمود نديم بك

تاريخ قديم خواجه سي — مكتب ملكيه خط العلم معلمي دوقوره عزتلو الياس سلحدار افندي

رسم معلمي — مكتب اعدادي شعبه سي واويانه معارنده مكتبي رسم معلمي بكباشي فضلو سيد افندي

لسانه تركي معلمي — كتبخانه لر مفتشي مكرملو حيدر افندي

علوم رياضيه واصول فيزيك خواجه سي — مكتب فنون حربيه شعبه سي طوپوغرافيا معارفي واويانه معارنده مكتبي علوم رياضيه وطوپوغرافيا خواجه سي قولاغاسي احمد بك

حكمت وكيميا خواجه سي — مكتب فنون حربيه شعبه سي واويانه معارنده مكتبي حكمت وكيميا خواجه سي بوزياجي حسيب بك

مع تطبيقاته فنون تجاريه معلمي — مدير مكتب عزتلو افندي

اصول وحسن خط ومحرراته تجاريه معلمي — مكتب امور تحريريه كاتبي حلمي بك

تاريخ عمومي خواجه سي — ديوان محاسبات معاونلرندن مكتب ملكيه شعبه سنه مخرج طوفيق بك

لسانه فرانسوي معلمي — مكتب ملكيه شعبه سي معلمرندن غيتانه افندي

حسن خط فرانسوي معلمي — تجارت ودراعانه نظارتجه جميعي ترجمانلرندن فوفا سنه ورتار افندي

جغرافيا معلمي — مكتب ملكيه شعبه سنه مخرج ارنيه افندي

Y.PRK.TNF 1/35

6

Y.PRK. TNF. 1/35

(Hamidiye Ticâret Mektebi Antetini kullandığı tespit edilen ilk belgedir)
"Dersaadet Hamidiye Ticaret Mekteb-i Alisi Heyeti ile Heyet-i Talimiye listesi"

Der-saᶜâdet Hamidiye Ticaret Mektebi

Sene [1]301

Der-saᶜâdet Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âlîsi Hey'eti

Mekteb-i Âlî aᶜzaları taraf-ı Nezâret'den müntehâb zevâtdan mürekkeb bir encümenin taht-ı idâresinde bulunub encümen-i mezkûre dahi Ser-tabîb-i Hazret-i şehriyârî devletlü Mavrini Paşa hazretleri riyâset ederler.

	Hey'et-i İdâre	Nişân-ı âlî	
Müfettiş-i Umûmî	Ticâret ve Zirâat Nezâret-i celîlesi Ticâret Müdiri saᶜâdetlü Refik Bey	4	m
Müdîr-i Mekteb	Avrupa Encümen-i Dâniş-i müteᶜaddidesi aᶜzâ-yı fahriyye ve bâ-imtihân-ı âlî mü'esses mekâtib-i muhtelife müdir ve mü'essislerinden diplomalı Ulûm-ı Ticâriyye Muᶜallimi Garati Efendi		
Umûr-ı Ticâriyye Me'mûru	Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliyye Mektûbî Kalemi hülefâ-yı sâbıkasından Haydar Paşa, Demiryolu sâbık Tahrîrât Kâtibi mekâtib-i âliye Diplomalularından Hamdi Bey		
Ser-mubzır	Şehr Emânet-i celilesi ketebesinden Sabri Efendi		
	Hey'et-i Taᶜlimiyye		
İlm-i Servet-i Milel Hocası	Sâbık Maᶜârif-i Umûmiyye Nâzırı devletlü Münif Paşa hazretleri		
Usûl-i Tercüme ve İstatistik Muᶜallimi	Ticâret ve Zirâᶜat Nezâret-i celilesi İstatistik Kalemi Müdiri saᶜâdetlü Mahmud Nedim Bey	3	m
Târih-i Tabîᶜi Hocası	Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiye Hıfzü'l-sıhha muᶜallimi Doktor izzetlü İlyas Mastar Efendi	4	m
Resim Muᶜallimi	Mekteb-i İᶜdâdî-i şâhâne ve Orman ve Maᶜâdin Mektebi Resim muᶜallimi Binbaşı rifᶜatlü Seyyid Efendi	4	m

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

	Hey'et-i İdâre	Nişân-ı âlî
Lisân-ı Türkî Mu'allimi	Kütübhâneler Müfettişi mekremetlü Hayri Efendi	
Ulûm-ı Riyâziyye ve Usûl Defteri Hocası	Mekteb-i Fünûn-ı Harbiyye-i şâhâne Topografya Mu'âvini ve Orman ve Ma'âdin Mektebi Ulûm-ı Riyâziyye ve Topoğrafya Hocası Kol Ağası Âsaf Bey	4 m
Hikmet ve Kimya Hocası	Mekteb-i Fünûn-ı Harbiyye-i şâhâne ve Orman ve Ma'âdin Mektebi Hikmet ve Kimya Hocası Yüzbaşı Hüseyin Bey	
Ma'a Tatbîkât Fünûn-ı Ticâriyye Mu'allimi	Müdir-i Mekteb Garati Efendi	
İmlâ ve Hüsn-i Hat ve Muharrerât-ı Ticâriyye Mu'allimi	Mektebin umûr-ı tahrîriyesine me'mûr Hamdi Bey	
Târih-i Umûmi Hocası	Dîvân-ı Muhâsebât mülâzımlarından Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne'den mahreç Tal'at Bey	
Lisân-ı Fransevî Mu'allimi	Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne mu'allimlerinden Gaytan Efendi	
Hüsn-i Hatt-ı Fransevî Mu'allimi	Ticâret ve Zirâ'at Nezâret-i celilesi Tercüme Odası hulefâsından Dertad Efendi	
Coğrafya Mu'allimi	Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne'den mahreç Artin Efendi	

15 Şevval 1301

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
81 | 21 | 1

1

Devis.

Le Ministère Impérial de l'Instruction Publique pour frais et travaux exécutés par l'architecte Joseph Isella pour compte de l'Ecole Supérieure Ottomane de Commerce.

Mars 1880. Quinze journées employées pour les relevés du Palais Maisons et jardins Dépendants L.T. 30

Huit cent journées employées pour exécuter sur papier un dessin de cet travail, c'est-à-dire :
Plan général de la propriété Dépendante à l'échelle de 0m 01 - 10 mètres ; Plan en détail à l'échelle de 0m 01 - 2 mètres des maisons et Palais avec quatre étages y compris l'étage souterrain des serres du Palais ainsi que trois façades du palais. les étages sont relevés sur dessin ; le tout dessiné sur trois grandes feuilles de Papier L.T. 38

Avril 1880. Copie complète du dit plan et façades sur papier d'artiste 10

" Rapport sur l'estimation de la dépense pour les constructions et réparations à faire dans le Palais et maisons dépendantes consigné à M. F. G. de Gratè Directeur de l'Ecole Supérieure de Commerce Ottomane L.T. 15

Dépenses faites pour le personnel nécessaire aux relevés sur le Terrain L.T. 7

Total général L.T. 110

L'architecte
Isella Joseph

Constantinople le 15 Mars 1880.

7

MF.MKT. 81 / 21

"Münif Paşa'nın Maᶜârif'de bulunduğu sırada açılması düşünülen Ticâret Mektebi'nin çizimlerini yaptığı gerekçesiyle para isteyen Mühendis Isella Joseph'e, böyle bir iş havale edilmediği anlaşıldığından gereğinin yapılması."

1

(Mühendis Isellah Joseph'in Fransızca mektubu)

Borç hanesi,

Maᶜârif Nezâreti'ne,

Osmanlı Ticaret Yüksekokulu adına yapılan harcamalar ve mimar Joseph Isella tarafından gerçekleştirilmiş çalışmalar.

Mart 1880. Sarayın Cezayirli evleri ve bahçelerindeki kabartmalar (rölyefler) için 15 gün çalışılmıştır.

Çalışmada talep edilen resmin tasarısını kağıda geçirmek 29 gün sürmüştür, açıklamak gerekirse : Cezayirli mülkünün genel planı 0m01 = 10 metre ölçeğinde; evlerin ve sarayın detaylı planı, 4 katıyla birlikte servisin yapıldığı bodrum katı ve sarayın 3 cephesi de dahil olmak üzere 0m01= 2 metre ölçeğinde; katlar taslağa yapıştırılmış; tamamı 3 büyük sayfaya çizilmiştir.

Nisan 1880. Plan ve cephelerin tamamının ölçekli kağıda kopyalanması.

İnşaatlar ve Saray ile ona bağlı evlerin içinde yapılacak onarımlar hakkında tahmini harcama raporu Osmanlı Ticaret Yüksekokulu Müdürü M. de Grati'ye emanet edilmiştir.

İnşaat alanındaki rölyefler için gerekli personele yapılan harcamalar.

Genel toplam = 110

Mimar

Joseph Isella

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
81 | 21 | 2

1

Devis,

2 vrk
(35hf bos)

Le Ministère Impérial de l'Instruction Publique, pour les Plans en dessins faits par l'architecte Joseph Isella, pour la construction de l'Ecole Supérieure Ottomane de Commerce

Janvier 1880. Le Projet en dessins faits pendant les mois de Janvier et Février pour la Construction de l'Ecole Supérieur Ottoman de Commerce ayant quatre étages se compose des dessins suivants:

1° Plan souterrain pour la grande cuisine habitation du personnel de service, bains caves etc.

2° Plan du rez de chaussé contenant le grand réfectoire pour 100 élèves; classe préparatoire, garetien de l'école,

3° Plan du premier étage, Salle du Conseil d'Administration, 1re et 2me Classe et habitation du Directeur.

4° Plan du 2me étage III me Classe et dortoir

5° Plan du 3me étage, dortoir et logement des professeurs.

6° Plan du 4me étage, Observatoire Météorologique et terrasse

Février 7° Elevation générale en perspective du bâtiment de l'Ecole Supérieur de Commerce

8° Cahier des charges relativement à la Construction du bâtiment pour l'école.

Prix des dits plans Livres Turques 70

Constantinople le 15 Mars 1880.

L'architecte
Isella Joseph

2

Borç hanesi,

Maᶜârif Nezâreti'ne,

Osmanlı Ticaret Yüksekokulu inşaatı için mimar Joseph Isella tarafından planların taslağının yapılması.

Ocak 1880. 4 kata sahip olan Osmanlı Ticaret Yüksekokulu inşaatının proje çizimi Ocak ve Şubat ayları boyunca sürmüş olup aşağıdaki bölümlerden oluşuyor :

1. Büyük mutfak, hizmet personelinin konutu, banyolar, mahzenler, vs… için yeraltı planı,
2. 100 öğrenci için büyük yemekhane, hazırlık sınıfları ve okulun bekçisinin bulunacağı giriş katı planı,
3. Birinci katın planı, Yönetim Kurulu'nun odası, 1. ve 2. sınıflar ile müdürün konutu,
4. İkinci katın planı, 3. sınıf ve yatakhane,
5. Üçüncü katın planı, yatakhane ve öğretmenlerin konutu,
6. Dördüncü katın planı, Meteoroloji Gözlem Evi ve teras,
7. Şubat 1880.
8. Ticaret Yüksekokulu'nun binasının perspektifinde genel yükseltme.
9. Okul binasının inşaatına göre şartname.

Bahsi geçen planların Türk Lirası cinsinden fiyatı 70

Mimar

Joseph Isella

MF.MKT

Excellence

Le mois d'avril 1870 S.E. Munif Pacha alors Ministre de l'Instruction Publique m'ordonna de tirer les plans de la maison et jardins dits Greenek à Yeni Keuy qui devait être rendue par cette de S.M.I. le Sultan pour le compte de l'Ecole Secondaire de Commerce Ottomane.

Quelque temps après j'étais chargé à faire les devis nécessaires pour la construction d'une annexe à Péra qui devait servir pour installer la dite Ecole.

J'ai eu l'honneur de remettre au Ministère Impérial de l'Instruction Publique les susdits plans devis et estimation dont le total des dépenses que j'ai fait à Yeni Keuy avec mes compétences pour les travaux en question que je viens soumettre aujourd'hui à Votre Excellence.

Comme j'ai besoin aujourd'hui de solder dans mes fonds, pour faire honneur à mes engagements et ne pouvant attendre davantage le solde de ce que m'est dû par le Ministère Impérial de l'Instruction Publique je viens instamment prier Votre Excellence, de faire de son mieux afin que la somme de LL. TTT. me soit payée le plus tôt possible.

Dans cette attente j'ai l'honneur d'être

de Votre Excellence

Le très humble et très obéissant

serviteur

L'ingénieur

J. Stella

A Son Excellence Mavroyéni Pacha

Ministre de l'Instruction Publique

de l'Empire Ottoman

Péra le 6 Janvier 1873.

Empire Ottoman 1874

Bureau de l'Ingénieur de la Marine

Grand Vizir de Péra

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
89 | 21 | 3

3

(Mühendis Isellah Joseph'in Münif Paşa'ya hitabenFransızca mektubu)

Saygıdeğer Maᶜârif Nâzırı'na,

1880 yılının Nisan ayında, S. E. Münif Paşa o dönemdeki Maᶜârif Nâzırı…… adlı evlerin ve bahçelerin planlarını yok saymayı emretti. S. M. J. Sultan'ın emriyle Osmanlı Ticaret Yüksekokulu'nun hesabı için …….satılmalıydı.

Birkaç zaman sonra, okul olarak inşa edilecek …….'daki bir evin gerekli çizimlerini ve alıntılarını yapmaktan sorumluydum.

Osmanlı İmparatorluğu'nun Maᶜârif Nâzır'ına yukarıda bahsedilen …….inşa edilen okulun planlarını, çizimlerini, tahmin ve ek olarak harcamaların notlarını iletmekten gurur duydum.

Taahhütlerimi yerine getirmek için fonlarıma geri dönmem gerektiğinden ve Maᶜârif Nezâreti tarafından ödenmesi gerekenleri bekleyemem nedeniyle, saygıdeğer Osmanlı İmparatorluğu Maᶜârif Nâzırı'na elimizden gelenin en iyisini yapabilmek için .....…….. tarafıma ödenmesinin en kısa zamanda gerçekleşmesini rica ederim.

Bu beklenti dahilinde sizin hizmetinizde olmaktan gurur duyarım.

Alçakgönüllü ve İtaatkar hizmetkarım

Maᶜârif Nâzırı Mustafa Paşa

6 Ocak 1883 tarihli

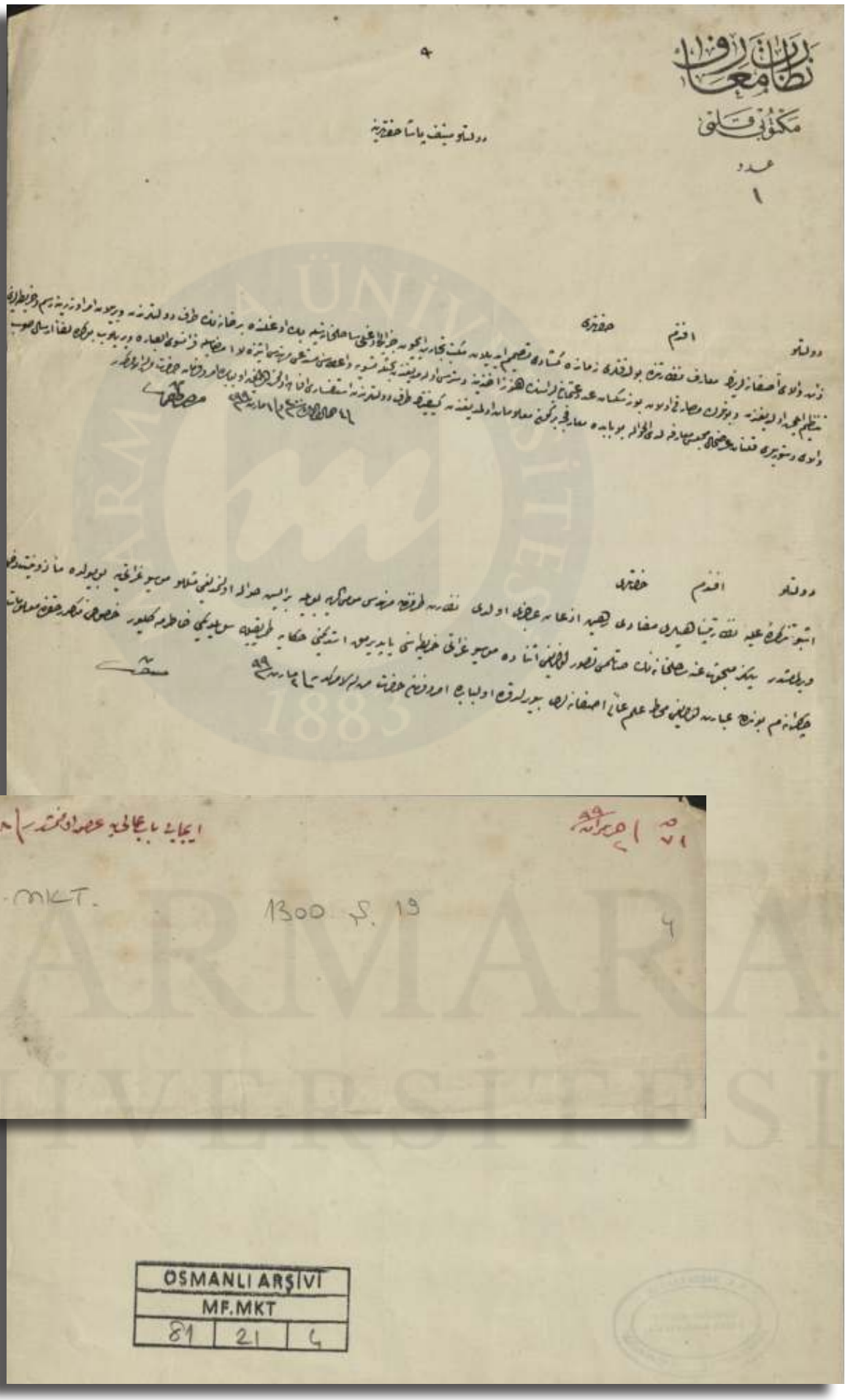
نظارت معارف
مکتوب قلمی
عدد
۱
دولتلو افندم حضرتلری
دولتلو افندم حضرتلری
MF. MKT. 1300 S. 19
4
OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
81 21 4

4

Nezâret-i Maᶜârif

Mektûbî Kalemi

Aded 1

Devletlü Münif Paşa Hazretleri'ne

Devletlü efedim hazretleri

Zât-ı vâlâ-yı âsafânelerinin Maᶜârif Nezâreti'nde bulundukları zamanda küşâdı tasmîm edilen Mekteb-i Ticâret içün Cezayirli-oğlu Sahil-hânesiyle Beyoğlu'nda bir hânenin taraf-ı devletlerinden verilen emr üzerine resim ve haritalarını tanzîm eylemiş olduğundan ve bunların mesârifi olan yüz seksen aded Osmanlı lirasının henüz ahzına destres olamadığından bahisle tesviye ve iᶜtâsını müstedᶜâ Mühendis İzala imzasıyla Fransavîü'l-ibâre verilib bu kerre leffen irsâli savb-ı vâlâ-yı düstûrları kılınan arz-ı hâl Meclis-i Maᶜârife lede'l havâle, bu bâbda Maᶜârifce bir gûne maᶜlûmât olmadığından, keyfiyetin taraf-ı devletlerinden istifsârı ifâde olunmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 4 Cemâziyel evvel sene [1]300 ve fî 1 Mart sene [1]299

Mustafa

Devletlü efendim hazretleri

İşbu tezkire-i aliyye-i Nezâret-penâhileri mefâdî-i rehîn izᶜân-ı âcizî oldu. Nezâret tarafından mühendis-i mûma-ileyhe böyle bir iş havâle olunmadığı Mösyö Garati'ye bu yolda me'zûniyet dahi verilmemişdir. Yalnız mebhûs-ı anh Sâhil-hâne'nin satılması tasavvur olunduğu esnada Mösyö Garati haritasını yaptırmak istediğini hikâye tarîkiyle söylediği hatrıma geliyor. Husûs-ı mezkûr hakkında maᶜlûmât-ı çâkerânem bundan ibâret olduğu muhat-ı ilm-i âlî-i âsıfaneleri buyruldukda, ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fi 2 Mart sene [12]99

Münif

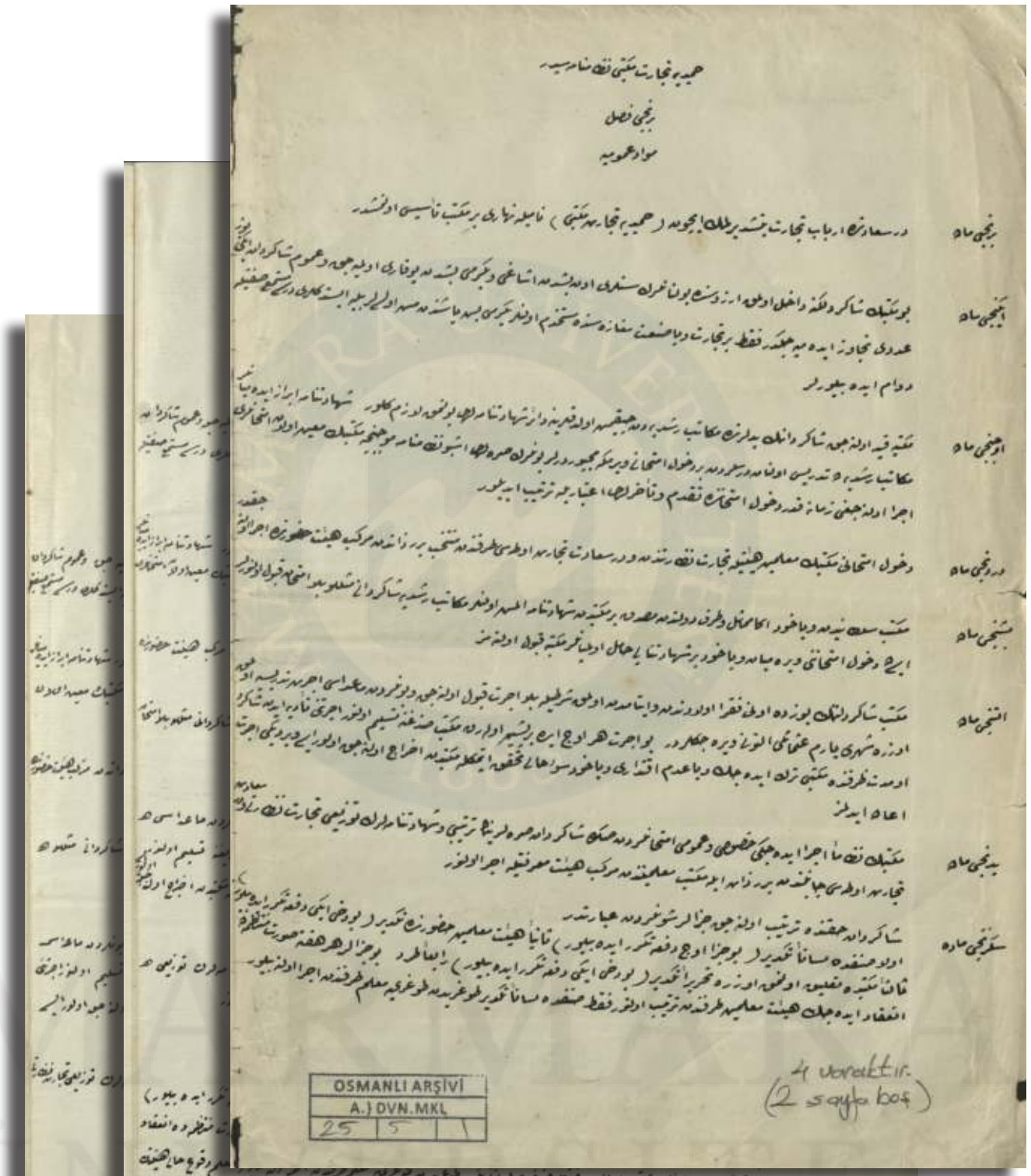

حمیدیه تجارت مکتبی نظامنامه سیدر

بر نجی فصل

مواد عمومیه

برنجی ماده — در سعادتلو ارباب تجارت جمعیتی برلمان ایجوده (حمیدیه تجارت مکتبی) نامیله بر مکتب تاسیس اولنمشدر

ایکنجی ماده — بو مکتبک شاگردلکنه داخل اولمق ایچون اون یاشندن یوقاری اولمیه جق اون بش یاشندن آشاغی دکل اولمه لیدر بو یاشده اولمیانلر قبول اولنمز

عمدی نجاوزایده میه جکدر فقط بر تجارتانه یا صنعتخانه سنده مستخدم اولمق کبی بر عمل ایله مشغول اولمیه لیدر کلدی درس ساعتلرینه

دوام ایده بیلورلر

اوچنجی ماده — مکتبه قبول اولنمیه جق شاگردلک بدلرنی مکاتیب رشدیه و اعدادیه قیدینه دائر شهادتنامه لرایله بولنمه لیدر شهادتنامه ابراز ایده میانلر

مکاتیب رشدیه و اعدادیه مدیرلرینه مراجعت ایده رک بر شهادتنامه تحریر ایتدیرمه لیدرلر بو شهادتنامه مومی الیهک اسبوق نظامنامه موجبنجه مکتبلی معلملرندن اولدیغنه دائر

اجرا اولنه جق زمانه قدر دخول امتحانی تقدم و تاخرلرینه اعتبار یوقدر ترتیب ایله بیلور

دردنجی ماده — دخول امتحانی مکتبلی معلملرندن هیئتیله تجارتانه رئیسی و در سعادتلو تجار معتبرلرندن اوطوز طرفندن منتخب بر زات معیتنده مرکب هیئت حضوریله اجرا اولنور

بشنجی ماده — مکتب سعادتلو یا خود اکامل و طرق دولتلو معلملرندن بر مکتبه قبول اولنه جق شاگردلرک اسملرینی بر شهادتنامه المیه اولمق مکاتیب رشدیه و اعدادیه مدیرلرینه

ایرسال و دخول امتحانی ویره میه لیدرلر یا خود بر شهادتنامه یا احوال اولیاسندن مکتبه قبول اولنه جقلرینه دائر

التنجی ماده — مکتب شاگردلکنه بولنوب اولی فقرا اولدوقندن یا خود سائر طلبه یه اجرت قبول اولنه جق اولوب فقرا اولدوقلرینه معلم اسمی اجرا بهدر لیسه اداره

اون بش شهری یارم عثمانی لیره سی جکلردر بو اجرت هر اوچ ایرسالده بر پیشیه اولارق مکتب صندوقنه تسلیم اولنور اجرتی نادیه ایده میان شاگردلرک

اولیاسنه طرفندن مکتبی ترک ایده جکلری یا خود سوء احوالی مخفوده اتخاذ مکتبه اخراج اولنه جقلری اولیاسنه یازیلمق اجرتلرینک

اعاده ایدلمز

یدنجی ماده — مکتبک تقسیماتی اجرا ایده جکی خصوصی و عمومی امتحانلرده صنف شاگردانه حضورنده تحریر و شفاهی ترتیبی و شهادتنامه لرلرک توزیعی تجارتانه رئیسی

تجار معتبرلرندن بر زات ایله مکتب معلملرندن مرکب هیئت معرفتیله اجرا اولنور

سکزنجی ماده — شاگردانه حقنده ترتیب اولنه جق حضور اجرا شو نمونه دن عبارتدر

اولا حفته ده سانا تحریر (بو جزا اوچ دفعه تکرار ایده بیلور) ثانیا هیئت معلمیه حضورنده تحریر (بو دخی ایکی دفعه تکرار ایده بیلور) بالعاطه بو جزالرله هفته حضورنه مشتمل

ثالثا مکتبده تفهیم اولنمیه اولنمیه اولنمیه تحریر انشا ده (بو دخی ایکی دفعه تکرار ایده بیلور) رابعا طرز بو جزالرله هفته حضورنه مشتمل

انفصاد ایده جک هیئت معلمیه طرفندن ترتیب اولنور فقط حفته ده سانا تحریر طوغریدن طوغریه معلم طرفندن اجرا اولنه بیلور

4 varaktır. (2 sayfa boş)

OSMANLI ARŞİVİ
A.} DVN.MKL
25 | 5 | 1

OSMANLI ARŞİVİ
A.} DVN.MKL
25 | 5 | 2

4 varaktır. (2 sayfa boş)

OSMANLI ARŞİVİ
A.} DVN.MKL
25 | 5 | 3

4 varaktır. (2 sayfa boş)

8

A.DVN.MKL 25 / 5

"Hamidiye Ticaret Mektebi Nizamnamesi"

Mercʿiyyet-i ahkâmına bu kere bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i Pâdişâhî müteʿallik ve şeref-sudûr buyurulmuş olan

Hamidiye Ticaret Mektebi Nizâmnâmesi'dir

Birinci Fasıl

Mevâdd-ı Umûmiye

Birinci Mâdde Dersaʿâdet'de erbâb-ı ticâret yetişdirilmek içün (Hamidiye Ticaret Mektebi) nâmıyla nehârî bir mekteb te'sîs olunmuşdur.

İkinci Mâdde Bu mektebin şâkirdliğine dâhil olmak arzusunda bulunanların sînleri on beşden aşağı ve yirmi beşden yukarı olmayacak ve umûm şâkirdân iki yüz adedi tecâvüz edemeyecekdir. Fakat bir ticâret veya sanʿat mağazasında müstahdem olanlar yirmi beş yaşından müsin olsalar bile istedikleri derse müstemiʿ sıfatıyla devâm edebilirler.

Üçüncü Mâdde Mektebe kaydolunacak şâkirdânın yedlerinde Mekâtib-i Rüşdiye'den çıkmış olduklarına dâ'ir şehâdetnâmeleri bulunmak lâzım gelür. Şehâdetnâme ibrâz edemeyenler Mekâtib-i Rüşdiye'de tedrîs olunan derslerden bir dühûl imtihânı vermeğe mecbûrdurlar. Bunların sıraları işbu nizâmnâme mûcebince mektebin muʿayyen olan imtihânları icrâ olunacağı zamâna kadar dühûl imtihânında tekaddüm ve te'ehhürleri iʿtibârıyla tertîb edilir.

Dördüncü Mâdde Dühûl imtihânı mektebin muʿallimîn hey'etiyle Ticâret Nezâreti'nden ve Dersaʿâdet Ticâret Odası tarafından müntehâb birer zâtdan mürekkeb hey'et huzûrunda icrâ olunacakdır.

Beşinci Mâdde Mekteb-i Sultânî'den veyâhûd ana mümâsil ve taraf-ı devletden musaddak bir mektebden şehâdetnâme almış olanlar Mekâtib-i Rüşdiye şâkirdânı misillü bilâ-imtihân kabûl olunurlar ise de dühûl imtihânını veremeyen ve yâhûd bir şehâdetnâmeyi hâmil olmayanlar mektebe kabûl olunamaz.

Altıncı Mâdde Mekteb şâkirdânının yüzde onu fukarâ evlâdından ve eytâmdan olmak şartıyla bilâ-ücret kabûl olunacak ve bunlardan mâʿadâsı ücret-i tedrîsiyye olmak üzre şehrî yarım Osmanlı altunu vereceklerdir. Bu ücret her üç ayda bir peşîn olarak mekteb sandığına teslîm olunur. Ücretini te'diye eden şâkird o müddet zarfında mektebi terkedecek veya adem-i iktidârı ve yâhûd sû'-i hâli tahakkuk etmekle mektebden ihrâc olunacak olur ise verdiği ücret iʿâde edilmez.

Yedinci Mâdde Mektebin nizâmen icrâ edeceği husûsî ve umûmî imtihânlardan sonra şâgirdân sıralarının tertîbi ve şehâdetnâmelerin tevzîʿi Ticâret Nezâreti ve Dersaʿâdet Ticâret Odası cânibinden birer zât ile mekteb muʿallimîninden mürekkeb hey'et maʿrifetiyle icrâ olunur.

Sekizinci Mâdde Şâkirdân hakkında tertîb olunacak cezâlar şunlardan ibâretdir: Evvelâ sınıfda lisânen tekdîr (bu cezâ üç defʿa tekerrür edebilir). Sâniyen hey'et-i muʿallimîn huzûrunda tekdîr (bu dahi iki defʿa tekerrür edebilir). Sâlisen mektebde taʿlîk olunmak üzre tahrîren tekdîr (bu dahi iki defʿa tekerrür edebilir). Râbîʿan tard. Bu cezâlar her hafta sûret-i muntazamada inʿikâd edecek hey'et-i muʿallimîn tarafın-dan tertîb olunur. Fakat sınıfda lisânen tekdîr doğrudan doğruya muʿallim tarafından icrâ olunabilir. Muʿallim vukûʿ-ı hâli, hey'etin ilk ictimâʿında rüfekâsına teblîğ eder ve cezânın târîhi ile esbâb-ı mûcibesini defter-i mahsûsunda şâkirdin ismi hizâsına kaydetdirir.

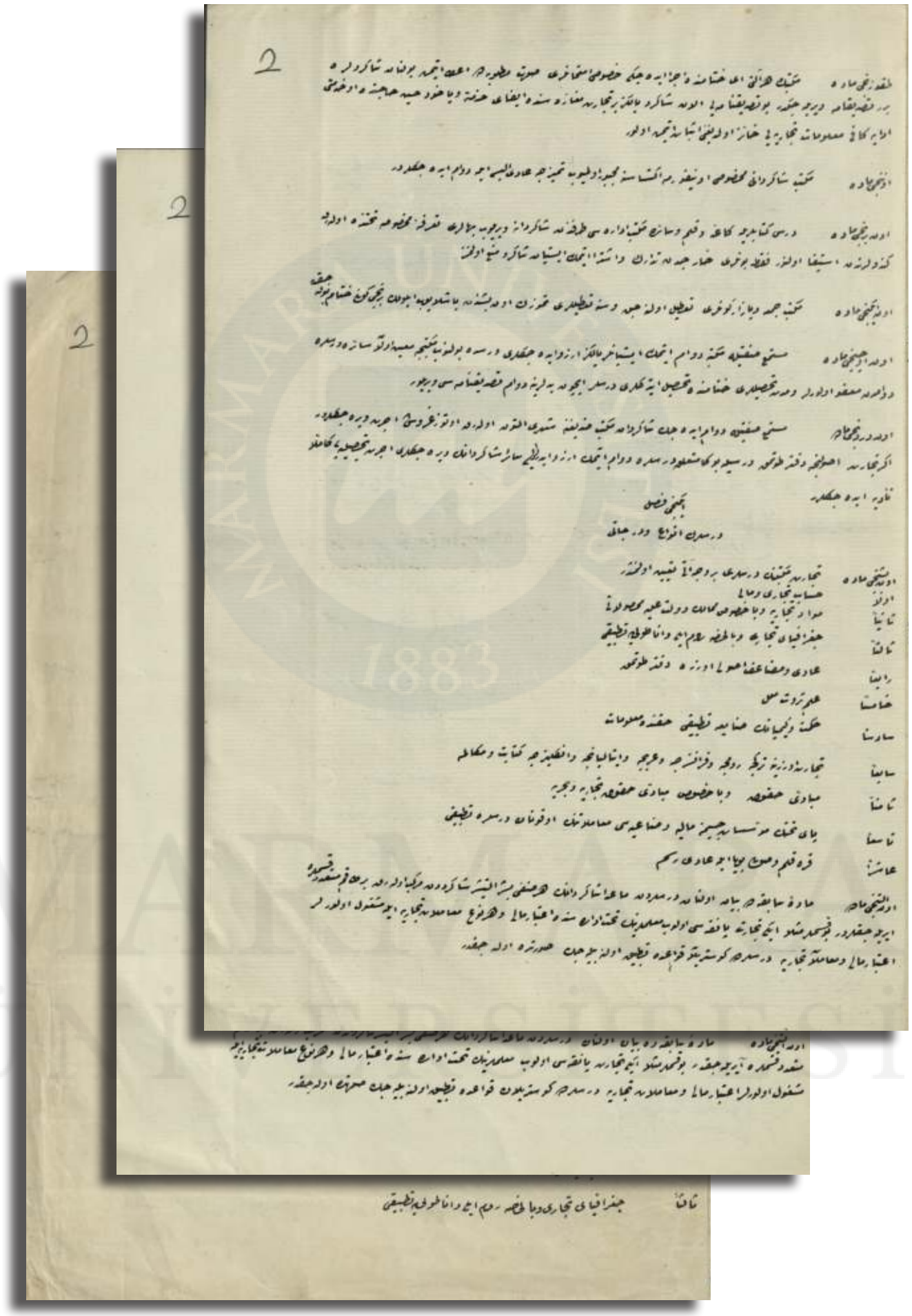

2

ikinci fasıl

ticaret hukuku ve kaynakları

birinci madde — ticaret kanunu hükümleri hususi ve mahalli örf ve âdetlere mugayir olmadıkça ticari işlere tatbik olunur.

ikinci madde — ticaret kanunu ticari işlerde kanunun sükûtu halinde hükümlerine tevfikan hakim tarafından hükmolunacak olan örf ve âdetin ticaret kanunu hükümlerine mugayir olmadıkça ticari işlere tatbik olunur.

üçüncü madde — ticaret kanunu ticari işlerde kanunun sükûtu halinde hükümlerine tevfikan hakim tarafından hükmolunacak olan örf ve âdetin ticaret kanunu hükümlerine mugayir olmadıkça ticari işlere tatbik olunur.

dördüncü madde — ticaret kanunu ticari işlerde kanunun sükûtu halinde hükümlerine tevfikan hakim tarafından hükmolunacak olan örf ve âdetin ticaret kanunu hükümlerine mugayir olmadıkça ticari işlere tatbik olunur.

beşinci madde — ticaret kanunu ticari işlerde kanunun sükûtu halinde hükümlerine tevfikan hakim tarafından hükmolunacak olan örf ve âdetin ticaret kanunu hükümlerine mugayir olmadıkça ticari işlere tatbik olunur.

altıncı madde — ticaret kanunu ticari işlerde kanunun sükûtu halinde hükümlerine tevfikan hakim tarafından hükmolunacak olan örf ve âdetin ticaret kanunu hükümlerine mugayir olmadıkça ticari işlere tatbik olunur.

yedinci madde — ticaret kanunu ticari işlerde kanunun sükûtu halinde hükümlerine tevfikan hakim tarafından hükmolunacak olan örf ve âdetin ticaret kanunu hükümlerine mugayir olmadıkça ticari işlere tatbik olunur.

sekizinci madde — ticaret kanunu ticari işlerde kanunun sükûtu halinde hükümlerine tevfikan hakim tarafından hükmolunacak olan örf ve âdetin ticaret kanunu hükümlerine mugayir olmadıkça ticari işlere tatbik olunur.

dokuzuncu madde — ticaret kanunu ticari işlerde kanunun sükûtu halinde hükümlerine tevfikan hakim tarafından hükmolunacak olan örf ve âdetin ticaret kanunu hükümlerine mugayir olmadıkça ticari işlere tatbik olunur.

onuncu madde — ticaret kanunu ticari işlerde kanunun sükûtu halinde hükümlerine tevfikan hakim tarafından hükmolunacak olan örf ve âdetin ticaret kanunu hükümlerine mugayir olmadıkça ticari işlere tatbik olunur.

Dokuzuncu Mâdde Mektebin her altı ay hitâmında icrâ edeceği husûsî imtihânları sûret-i matlûbede iᶜtâ etmiş bulunan şâkirdlere birer tasdîknâme verilecekdir. Bu tasdîknâmeyi alan şâkird yalnız bir ticâret mağazasında îfâ-yı hizmete ve yâhûd hîn-i hâcette de o hizmeti edâya kâfî maᶜlûmât-ı ticârîyyeyi hâ'iz olduğunu isbât etmiş olur.

Onuncu Mâdde Mekteb şâkirdânı mahsûs üniforma iktisâsına mecbûr olmayıp temizce âdî elbise ile devâm edeceklerdir.

On birinci Mâdde Ders kitâblarıyla kağıd ve kalem ve sâ'ir mekteb idâresi tarafından şâkirdâna verilüp bahâları taᶜrife-i mahsûsa tahtında olarak kendilerinden istîfâ olunur. Fakat bunları hâricden tedârük ve iştirâ etmek isteyen şâkird menᶜ olunmaz.

On ikinci Mâdde Mekteb Cumᶜa ve Pazar günleri taᶜtîl olunacak ve sene taᶜtîlleri Temmuz'un on beşinden başlayup Eylül'ün birinci günü hitâm bulacakdır.

On üçüncü Mâdde Müstemiᶜ sıfatıyla mektebe devâm etmek isteyenler yalnız arzu edecekleri dersde bulunup mektebce muᶜayyen olan sâ'ir derslere devâmdan muᶜaf olurlar ve müddet-i tahsîlleri hitâmında tahsîl etdikleri dersler içün yedlerine devâm tasdîknâmesi verilür.

On dördüncü Mâdde Müstemiᶜ sıfatıyle devâm edecek şâkirdân mekteb sandığına şehrî altun olarak otuz guruş ücret vereceklerdir. Eğer ticâret usûlünce defter tutmak dersiyle buna müteᶜallik derslere devâm etmek arzu ederler ise sâ'ir şâkirdânın verecekleri ücret-i tahsîliyeyi kâmilen te'diye edeceklerdir.

İkinci Fasıl

Derslerin Envâᶜı ve Derecâtı

On beşinci Mâdde Ticâret Mektebi'nin dersleri ber-vech-i âtî taᶜyîn olunmuşdur.

Evvelâ	Hesâb-ı Ticârî ve Mâlî
Sâniyen	Mevâdd-ı ticâriyye ve bâ-husûs Memâlik-i Devlet-i Aliyye mahsûlâtı
Sâlisen	Coğrafya-yı Ticârî ve bi'l-hâssa Rumeli ve Anadolu'ya tatbîki
Râbiᶜan	Âdî ve muzâᶜaf usûlü üzre defter tutmak
Hâmisen	İlm-i Servet-i Milel
Sâdisen	Hikmet ve Kimya'nın sanâyiᶜe tatbîki hakkında maᶜlûmât
Sâbiᶜan	Ticâret üzerine Türkçe-Rumca ve Fransızca ve Arapça ve İtalyanca ve İngilizce kitâbet ve mükâleme
Sâminen	Mebâdî-i Hukûk ve bâ-husûs Mebâdî-i Hukûk-ı Ticâriye ve Bahriye
Tâsiᶜan	Pây-i tahtın mü'essesât-ı cesîme-i mâliye ve sınâᶜiyesi muᶜâmelâtının okunan derslere tatbîki
Âşiran	Kara kalem ve sulu boya ile âdî resim

On altıncı Mâdde Mâdde-i sâbıkada beyân olunan derslerden mâᶜadâ şâkirdânın her sınıfı beşer altışar şâkirdândan mürekkeb olarak bir takım müteᶜaddid kısımlara ayrılacakdır. Bu kısımlar meselâ iki Ticâret Bankası olup muᶜallimlerinin taht-ı idâresinde iᶜtibâr-ı mâlî ve her nevᶜ muᶜâmelât-ı ticâriyye ile meşgûl olurlar. İᶜtibâr-ı mâlî ve muᶜâmelât-ı ticâriyye derslerde gösterilen kavâᶜide tatbîk olunabilecek sûretde olacakdır.

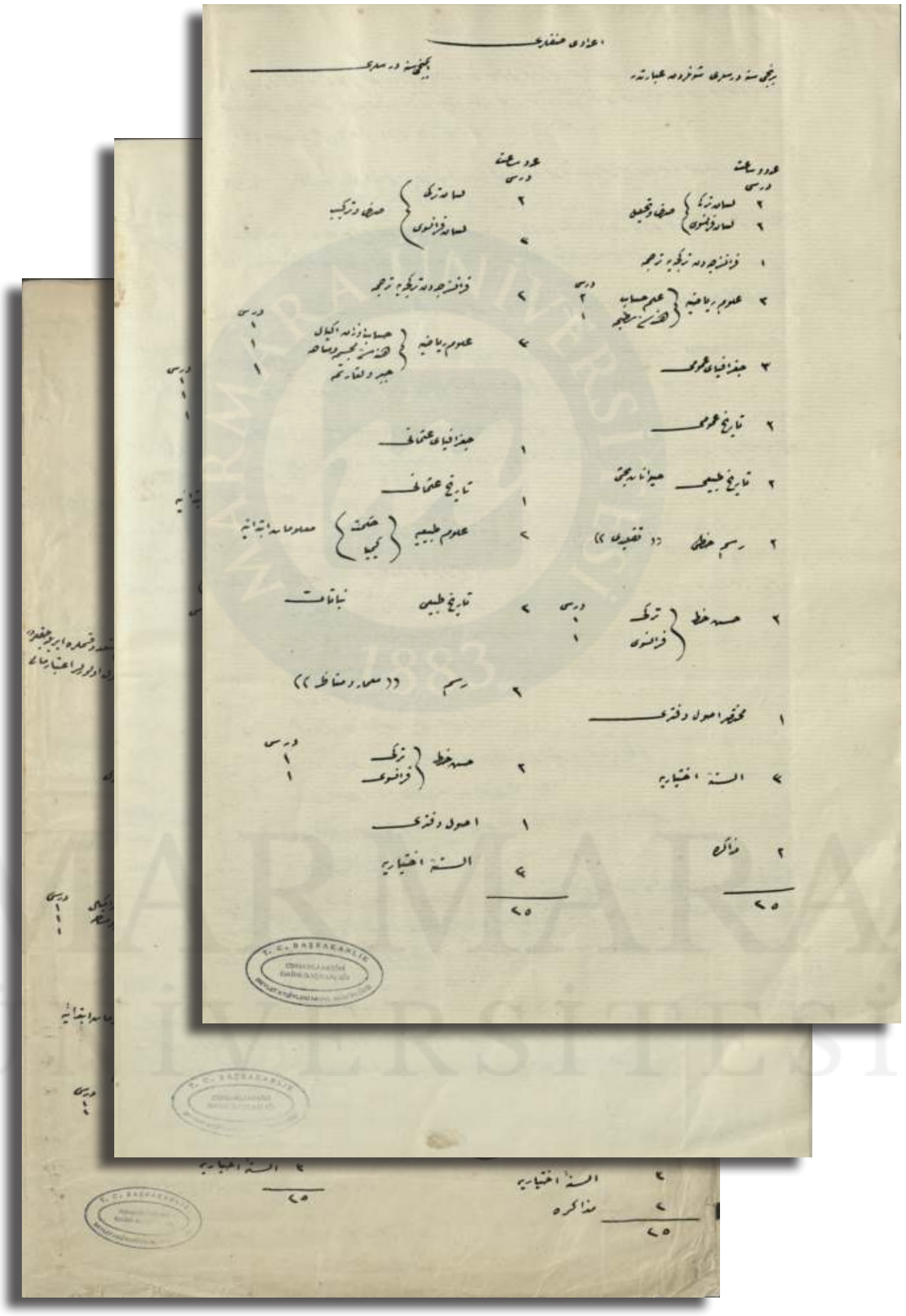

İᶜdâdî Sınıfları

Birinci Sene Dersleri Şunlardan İbarettir:

Aded ve Sâᶜat			*Ders*
2	Lisân-ı Türkî	} Sarf ve Tahlîl	
2	Lisân-ı Fransevî		
1	Fransızca'dan Türkçe'ye terceme		
3	Ulûm-ı Riyâziye	İlm-i Hesâb	2
		Hendese-i Sathiye	1
3	Coğrafya-i Umûmî		
2	Târîh-i Umûmî		
2	Târîh-i Tabîᶜî Hayvânât bahsi		
2	Resim Hattı "taklîdî"		
2	Hüsn-i Hat	Türkî	
		Fransevî	
1	Muhtasar Usûl Defteri		
3	Elsine-i ihtiyâriye		
2	Müzâkere		
25			

İkinci Sene Dersleri:

Aded ve Sâᶜat			*Ders*
2	Lisân-ı Türkî	} Sarf ve tahlîl	
3	Lisân-ı Fransevî		
1	Fransızca'dan Türkçe'ye terceme		
3	Ulûm-ı Riyâziye	Hesâb-ı Evzân-ı Ekyâl,	1
		Hendese-i Mücessem ve Mesâha	1
		Cebir ve Logaritma	1
1	Coğrafya-i Osmânî		
1	Târîh-i Osmânî		
2	Ulûm-ı Tabîᶜiye	Hikmet ve Kimya	Maᶜlûmât-ı İbtidâ'iyye
2	Târîh-i Tabîᶜî Nebâtât		
2	Resim "Miᶜmârî ve menâzır"		
2	Hüsn-i Hat	Türkî	1
		Fransevî	1
1	Usûl Defteri		
3	Elsine-i ihtiyâriye		
25			

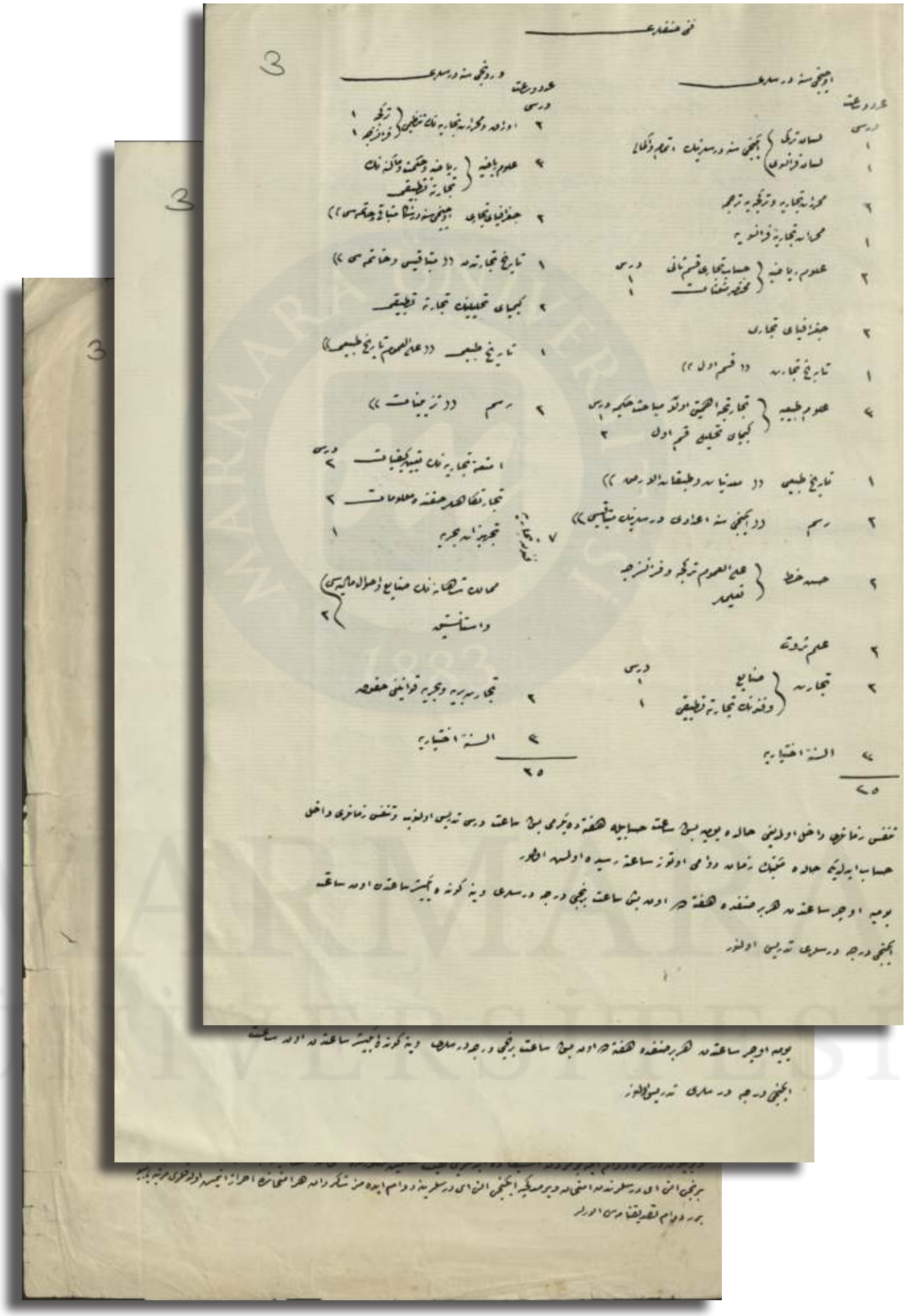

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Fennî Sınıfları

Üçüncü sene dersleri

Aded ve Sâᶜat *Ders*			
1	Lisân-ı Türkî Lisân-ı Fransevî	}	İkinci sene derslerinin itmâm ve ikmâli
2	Muharrerât-ı Ticâriyye ve Türkçe'ye terceme		
1	Muharrerât-ı Ticâriyye-i Franseviyye		
2	Ulûm-ı Riyâziye	{	Hesâb-ı Ticârî kısm-ı sânî Muhtasar Müsellesât
2	Coğrafya-yı Ticârî		
1	Târîh-i Ticâret "kısm-ı evvel"		
3	Ulûm-ı Tabîᶜiyye	{	Ticâretçe ehemmiyeti olan mebâhis-i hikemiyye Kimyâ-yı Tahlîlî kısmı-ı evvel
1	Târîh-i Tabîᶜî "Maᶜdeniyât ve Tabakâtü'l-arz"		
2	Resim "İkinci sene iᶜdâdî derslerinin mütebâkîsi"		
2	Hüsn-i Hat	{	Ale'l-umûm Türkçe ve Fransızca taᶜlîmler
2	İlm-i Servet		
2	Ticâret	{	Sanâyiᶜ ve fünûnun ticârete tatbîki
3	Elsine-i ihtiyâriye		
25			

Dördüncü Sene Dersleri

Aded ve Sâᶜat *Ders*				
2	Evrâk ve muharrerât-ı ticâriyenin tanzîmi	{	Türkçe Fransızca	1 1
3	Ulûm-ı Riyâziye	{	Riyâziye ve Hikmet ve makinenin ticârete tatbîki	Ders 1 1
2	Coğrafya-yı Ticârî "üçüncü sene dersinin mütebâkîsi ve hâtimesi"			
1	Târîh-i Ticâret'den "mütebâkîsi ve hâtimesi"			
2	Kimyâ-yı Tahlîlî'nin ticârete tatbîki			
1	Târîh-i Tabîᶜî "ale'l-umûm Târîh-i Tabîᶜî			Ders 1
2	Resim "tezyînât"			2

	Ders
Emtiᶜa-i ticâriyenin taᶜyîn-i keyfiyyâtı	2
Ticâretgâhlar hakkında maᶜlûmât	2
Techîzât-ı Bahriye	1
Fünûn-ı Ticâriye	1
Memâlik-i Şâhâne'nin sanâyiᶜ ve ahvâl-i mâliyesi ve istatistik	2
2 Ticâret-i Berriye ve Bahriye Kavânîni. Hukûk	
3 Elsine-i ihtiyâriye	
25	

Teneffüs zamânları dâhil olmadığı hâlde yevmiye beş sâᶜat hesâbıyla haftada yirmibeş sâᶜat ders tedrîs olunup ve teneffüs zamânları dâhil-i hesâb edildiği hâlde mektebin zamân-ı devâmı otuz sâᶜata resîde olmuş olur.

Yevmiye üçer sâᶜatden her bir sınıfda haftada onbeş sâᶜat birinci derece dersleri ve yine günde ikişer sâᶜatden on sâᶜat ikinci derece dersleri tedrîs olunur.

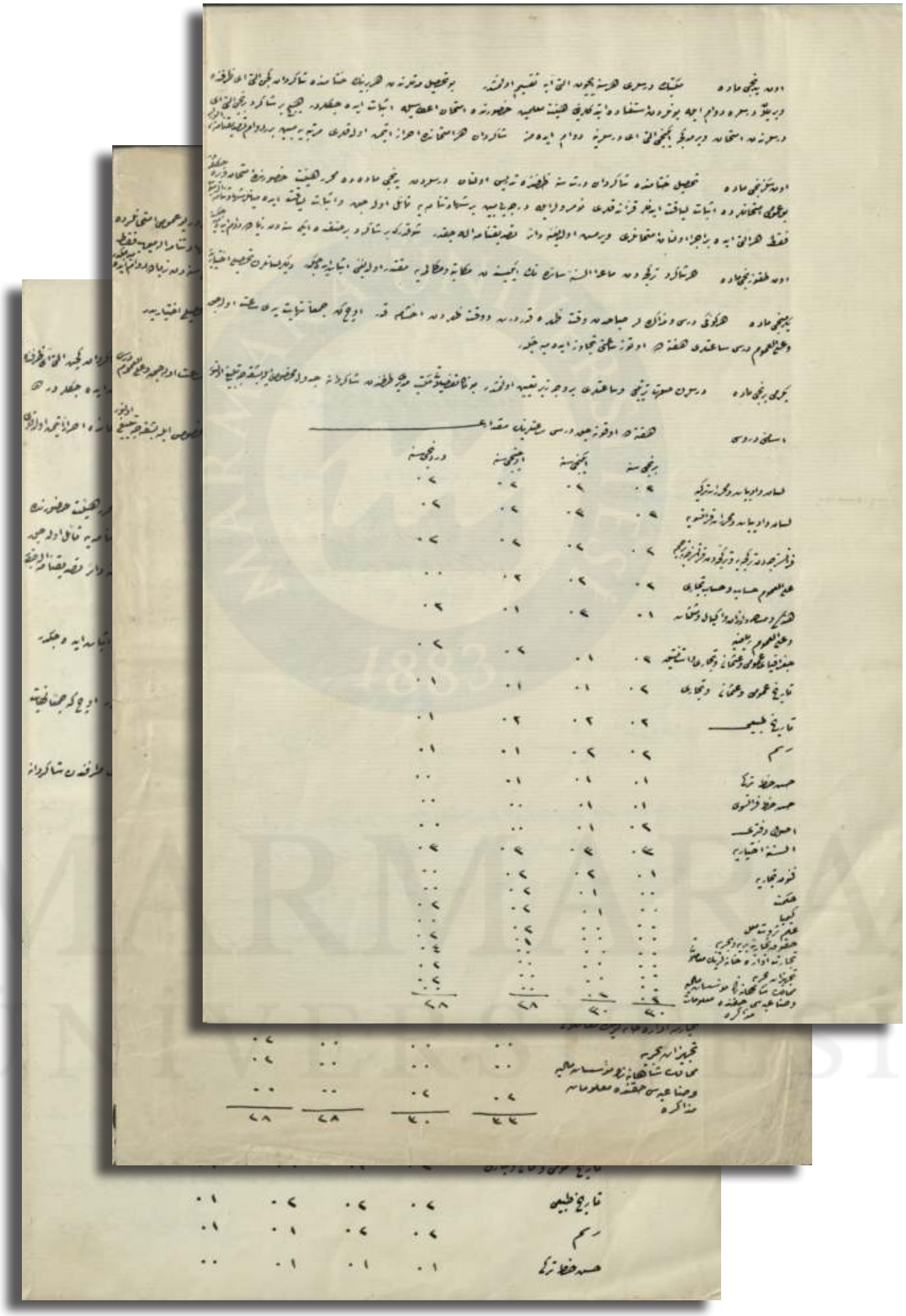

	birinci sene	ikinci sene	üçüncü sene	dördüncü sene
İslâm ve Türk tarihi ve medeniyeti	4	4	4	4
İslâm ve Türk hukuku ve müesseseleri	4	4	4	4
Fransızca ve Türkçe ve Türkçe ve Fransızca tercüme	4	4	4	4
Genel ekonomi, siyaset ve maliye	4	4	3	3
Ticaret hukuku ve icra ve iflâs hukuku	3	3	3	3
Ticaret coğrafyası ve ticaret tarihi	2	2	2	2
Genel muhasebe ve ticari muhasebe	4	4	3	3
Ticaret matematiği ve istatistik	3	3	3	3
Ticaret bilgisi ve emtia	2	2	2	2
Ticaret hukuku ve icra ve iflâs hukuku	2	2	2	2
Genel ekonomi, siyaset ve maliye	2	2	2	2
Ticaret coğrafyası ve ticaret tarihi	2	2	2	2
Genel muhasebe ve ticari muhasebe	2	2	2	2
Ticaret matematiği ve istatistik	2	2	2	2

On yedinci Mâdde Mektebin dersleri her sene içün altı aya taksîm olunmuşdur. Bu tahsîl müddetlerinden her birinin hitâmında şâkirdân geçen altı ay zarfında verilen derslere devâm ile bunlardan istifâde etdiklerini hey'et-i mu^{c}allimîn huzûrunda imtihân i^{c}tâsıyla isbât edeceklerdir. Hiçbir şâkird birinci altı ay derslerinden imtihân vermedikçe ikinci altı ay derslerine devâm edemez. Şâkirdân her imtihânda ısrâr etmiş oldukları mertebeyi mübeyyin birer devâm tasdîknâmesi alırlar.

On sekizinci Mâdde Tahsîl hitâmında şâkirdân dört sene zarfında tedrîs olunan derslerden yedinci mâddede muharrer hey'et huzûrunda imtihân vereceklerdir. Bu umûmî imtihânlarda isbât-ı liyâkat edenler kazandıkları numaralar ile dereceyi mübeyyin bir şehâdetnâmeye kâ'il olacak ve isbât-ı liyâkat edemeyenler şehâdetnâme alamayup fakat her altı ayda bir icrâ olunan imtihânları vermiş olduğuna dâ'ir tasdîknâme alacaklar. Şu kadar ki bir şâkird bir sınıfda iki seneden zîyâde devâm edemeyecekdir.

On dokuzuncu Mâdde Her şâkird Türkçe'den mâ^{c}adâ elsine-i sâ'irenin ikisinden mükâtebe ve mükâlemeye muktedir olduğunu isbât edecekdir. Diğer lisânların tahsîli ihtiyârîdir

Yirminci Mâdde Her günkü ders ve müzâkereler sabâhdan vakt-i zuhra kadar dört ve vakt-i zuhûrdan akşama kadar üç ki cem^{c}an nihâyet yedi sâ^{c}at olacak ve ale'l-umûm ders sâ^{c}atleri haftada otuz sâ^{c}ati tecâvüz edemeyecekdir.

Yirmibirinci Mâdde Derslerin sûret-i tertîbi ve sâ^{c}atleri ber-vech-i zîr ta^{c}yîn olunmuşdur. Bunun tafsîlâtı mekteb müdîri tarafından şâkirdâna cedvel-i mahsûs ile başkaca teblîğ olunur.

Haftada okunacak ders sâ^{c}atlerinin mikdârı

Esâmî-i Durûs	Birinci sene	İkinci sene	Üçüncü sene	Dördüncü sene
Lisân ve Edebiyât ve Muharrerât-ı Türkiye	3	2	2	2
Lisân ve Edebiyât ve Muharrerât-ı Franseviye	3	3	2	2
Fransızca'dan Türkçe ve Türkçe'den Fransızca'ya terceme	2	2	2	2
Ale'l-umûm Hesâb ve Hesâb-ı Ticâriye	2	2	2	-
Hendese ve Mesâha ve Evzân ve Ekyâl ve Müsellesân ve ale'l-umûm Riyâziye	1	3	1	2
Coğrafya-yı Umûmî ve Osmânî ve Ticârî ve İstatistik	3	1	2	2
Târîh-i Umûmî ve Osmânî ve Ticârî	2	1	1	1
Târîh-i Tabî^{c}î	2	2	2	1
Resim	2	2	1	1
Hüsn-i Hatt-ı Türkî	1	1	1	-
Hüsn-i Hatt-ı Fransevî	1	1	-	-
Usûl-ı Defteri	2	1	-	-
Elsine-i ihtiyâriye	3	3	3	3
Fünûn-ı Ticâriye	1	2	2	-
Hikmet	-	1	2	-
Kimya	-	1	2	2
İlm-i Servet-i Milel	-	-	2	-
Hukûk-ı Ticâriyye-i Berriye ve Bahriye	-	-	2	-
Ticâret İdârehânelerinin mu^{c}âmelâtı	-	-	-	4
Techîzât-ı Harbiye	-	-	-	2
Memâlik-i Şâhâne›nin Müessesât-ı Mâliye ve Sınâ^{c}iyesi hakkında ma^{c}lûmât	-	-	-	2
Müzâkere	2	2	-	-
	30	30	28	28

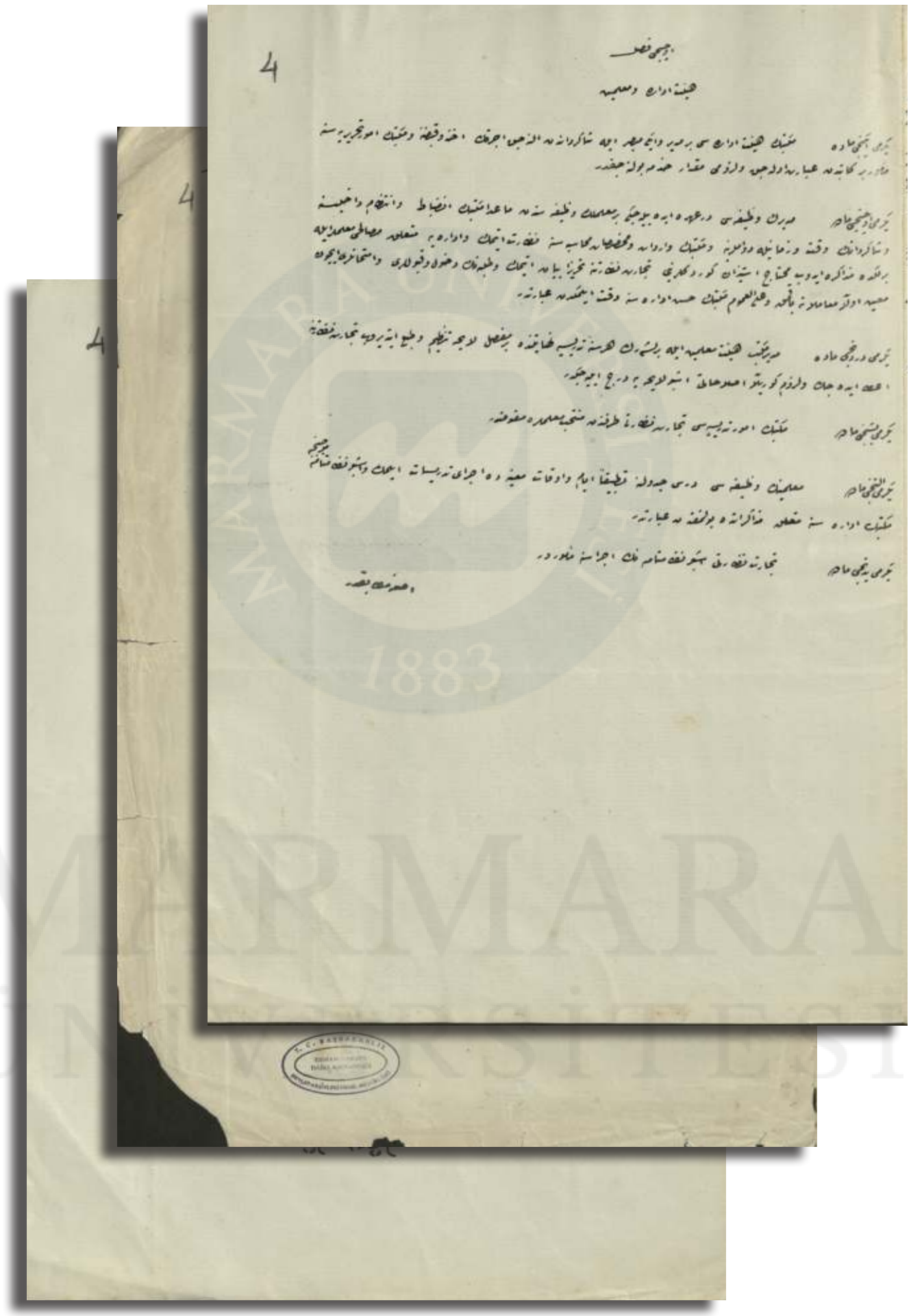

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Üçüncü Fasıl

Hey'et-i İdâre ve Mu^{c}allimîn

Yirmi ikinci Mâdde Mektebin hey'et-i idâresi bir müdîr ve iki mubsır ile şâkirdândan alınacak ücretin ahz u kabzına ve mektebin umûr-ı tahrîriyesine me'mûr bir kâtibden ibâret olacak ve lüzûmu mikdâr hademe bulunacakdır.

Yirmi üçüncü Mâdde Müdîrin vazîfesi der^{c}uhde edebileceği bir mu'allimin vazîfesinden mâ^{c}adâ mektebin inzibât ve intizâm-ı dâhilîsine ve şâkirdânın vakt ü zemânıyla devâmlarına ve mektebin vâridât ve muhassesât-ı muhâsebesine nezâret etmek ve idâreye müte^{c}allik mesâlihi mu^{c}allimler ile birlikde müzâkere edüp muhtâc-ı istî^{c}zân gördüklerini Ticâret Nezâreti'ne tahrîren beyân etmek ve talebenin dühûl ve kabûlleri ve imtihânları içün mu^{c}ayyen olan mu^{c}âmelâta bakmak ve ale›l-umûm mektebin hüsn-i idâresine dikkat eylemekden ibâretdir.

Yirmi dördüncü Mâdde Müdîr-i Mekteb hey'et-i mu^{c}allimîn ile birleşerek her sene-i tedrîsiyye nihâyetinde bir mufassal lâyiha tanzîm ve tab^{c} etdirüp Ticâret Nezâreti'ne i^{c}tâ edecek ve lüzûm görülen ıslâhâtı işbu lâyihaya derc eyleyecekdir.

Yirmi beşinci Mâdde Mektebin umûr-ı tedrîsiyyesi Ticâret Nezâreti tarafından müntehab mu^{c}allimlere mufavvazdır.

Yirmi altıncı Mâdde Mu^{c}allimînin vazîfesi ders cedveline tatbîkan eyyâm ve evkât-ı mu^{c}ayyenede icrâ-yı tedrîsât eylemek ve işbu nizâmnâme mûcebince mektebin idâresine müte^{c}allik müzâkerâtda bulunmakdan ibâretdir.

Yirmi yedinci Mâdde Ticâret Nezâreti işbu nizâmnâmenin icrâsına me'mûrdur.

Aslına mutâbıktır.

Fî 25 Zilhicce sene [1]300 ve Fî 15 Teşrîn-i Evvel sene [12]99

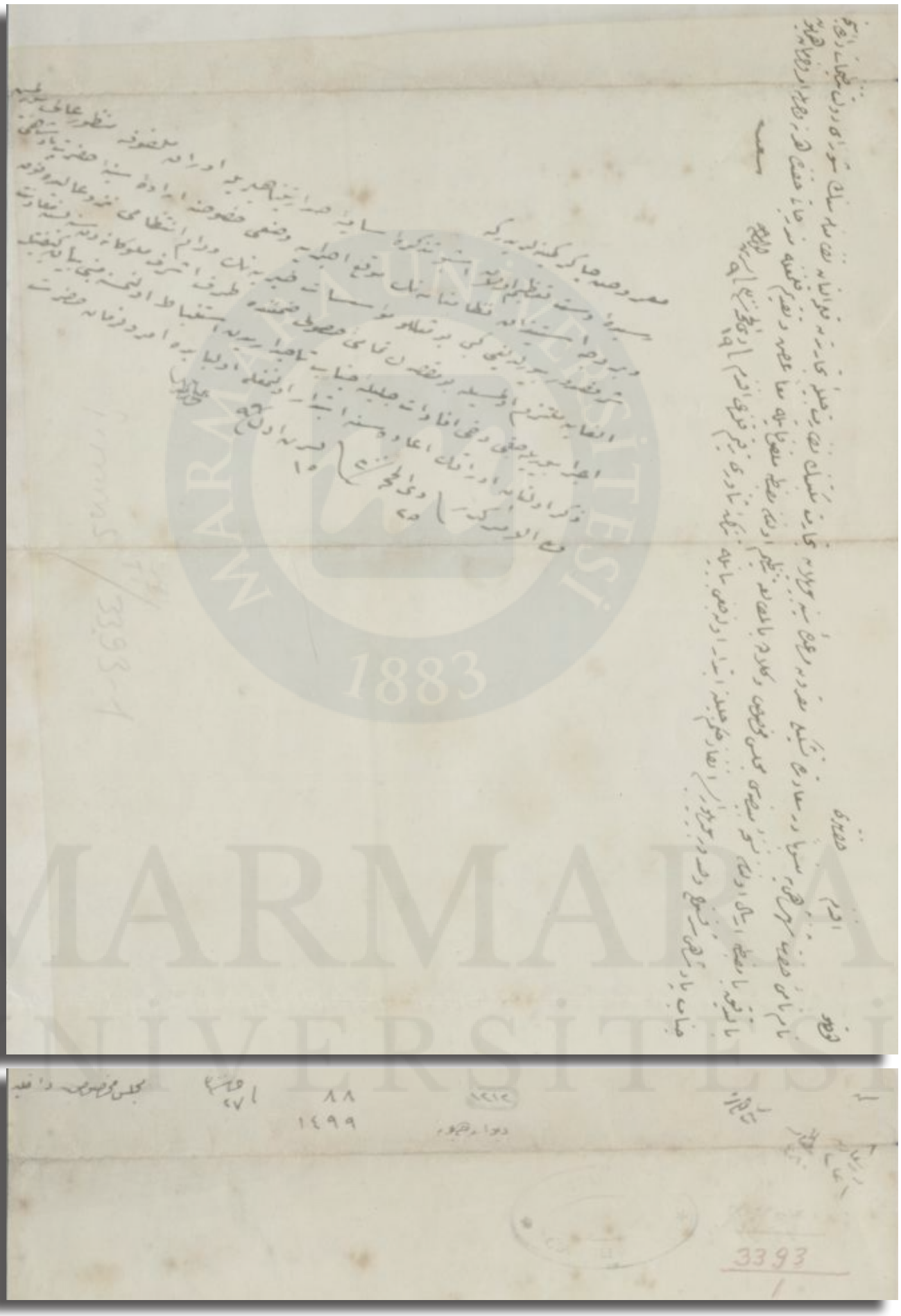

9

İ.MMS. 77 / 3393.1

"Dersaadet Hamidiye Ticaret Mektebi Nizamnamesi ve bununla ilgili mazbatalar"

Devletlü efendim hazretleri,

Nâm-ı nâmî-i hazret-i şehenşâhiye mensûben Der-saᶜâdet'de teşkîli makrûn-ı müsâᶜade-i seniyye buyurulan Ticâret Mektebi'nin Nezâret-i celîlele-i Ticâret'den kaleme alınan nizâmnâmesinin Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâ'iresi'nce bi't-tedkîk bâ-mazbata irsâl olunan nüsha-i beyzası Meclîs-i Mahsûs-ı Vükelâ'da bi'l-mütâlaᶜa tanzîm olunan mazbata, melfûfâtıyla maᶜan arz ve takdîm kılınmağla, münderecâtı hakkında her ne vechle emr ü fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı Pâdişahî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise infâz-ı hükm-i celîline ibtidâr olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 19 Zilhicce sene [1]300 ve fî 9 Teşrin-i evvel sene [12]99

Saᶜid

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i taᶜzîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle evrâk-ı melfûfa manzûr buyurulmuş ve ber-vech-i istîzân nizâmnâmenin mevkîᶜ-i icrâya vazᶜı husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i Pâdişâhî şeref-sudûr buyurulduğu gibi bu misillü mü'essesât-ı hayriyyenin devâm-ı intizâmı nezd-i âlîde fevk-i icrâ buyurulacağı dahi ifâdât-ı celîle-i cenâb-ı tâcdârîden istinbât olunmasına mebnî, beyân-ı keyfiyyetin zikr olunan evrâkın iᶜâdesine ibtidâr olunmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 25 Zilhicce sene [1]300 ve fî 15 Teşrin-i evvel sene [12]99

Ali Rıza

Y.MK.MF 1301. Z. 14
1/33
BAŞBAKANLIK ARŞİVİ
H-906

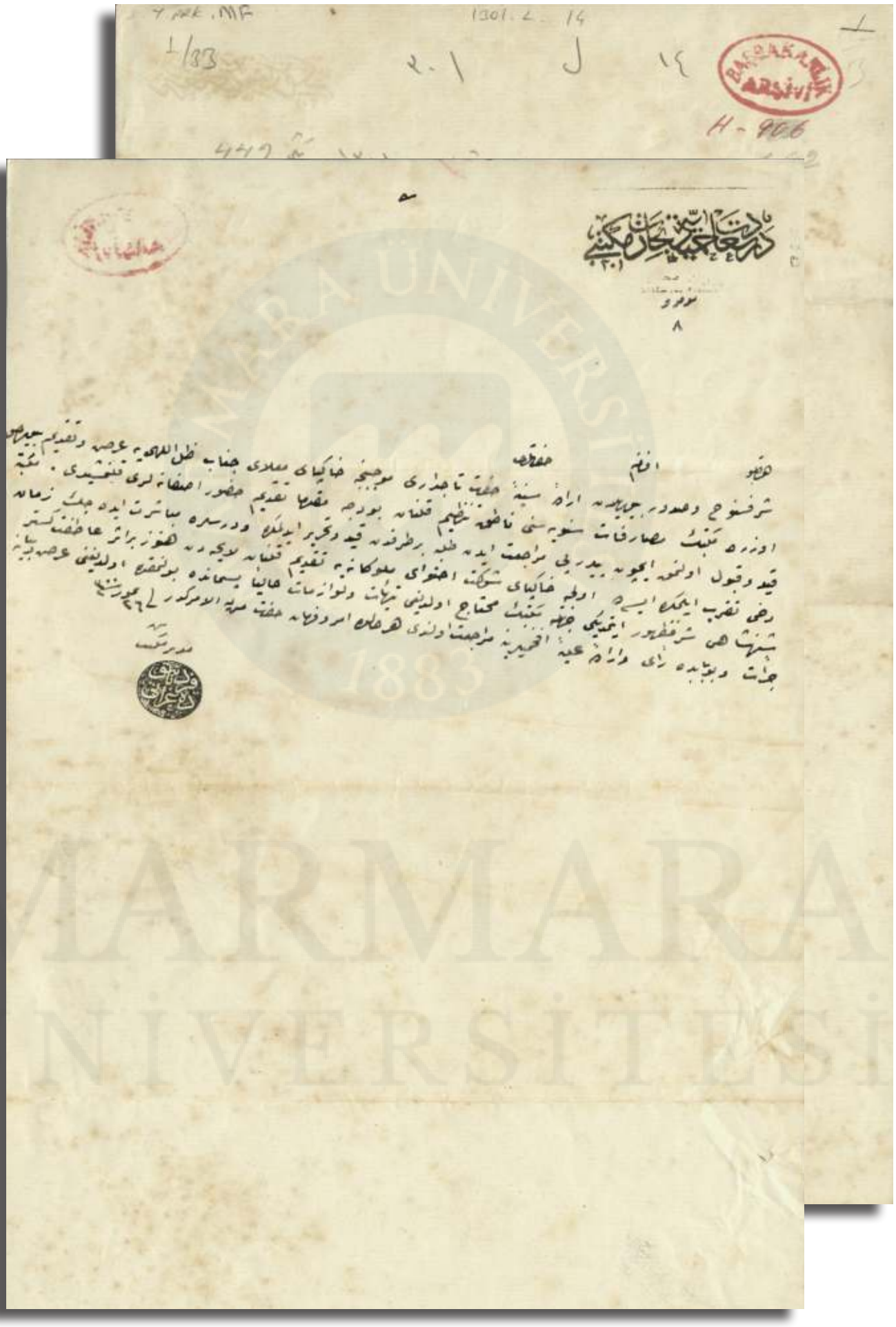

10

Y.PRK.MF. 1 / 33

"Terakki halinde bulunan Hamidiye Ticaret Mektebi'nin çeşitli eksikliklerinin giderilmesi ricası ve eksikleri gösterir liste."

1

Der-saᶜâdet Hamidiye Ticâret Mektebi

Numero 8

Devletlü efendim hazretleri,

Şeref-sünûh ve sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i tâcdârî mûcibince hâk-pây-i muᶜallâ-yı cenâb-ı zıllullâhiye arz ve takdîm buyurulmak üzre, mektebin mesârifât-ı seneviyyesini nâtık, tanzîm kılınan büdçe, mukaddemâ takdîm-i huzûr-ı âsıfâneleri kılınmışdı. Mektebe kayd ve kabûl olunmak içün pey-der-pey mürâcaᶜat iden talebe, bir tarafdan kayd ve tahrîr edilmekde ve derslere mübâşeret idecek zemân dahi tekarrüb eylemekde ise de, evvelce hak-pây-ı şevket-ihtivâ-yı mülûkâneye takdîm kılınan lâyihadan henüz bir eser-i âtıfet-güster-i şehenşâhî şeref-zuhûr etmediği cihetle, mektebin muhtâc olduğu tehyi'ât ve levâzımât hâliyâ pes-mânde bulunmakda olduğunu arz ve beyâna cür'et ve bu bâbda re'y ve irâde-i aliyye-i efhamîlerine mürâcaᶜat olundu, her halde emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 26 Temmuz sene [1]300

Müdir-i Mekteb

Ferdinanto de Garati

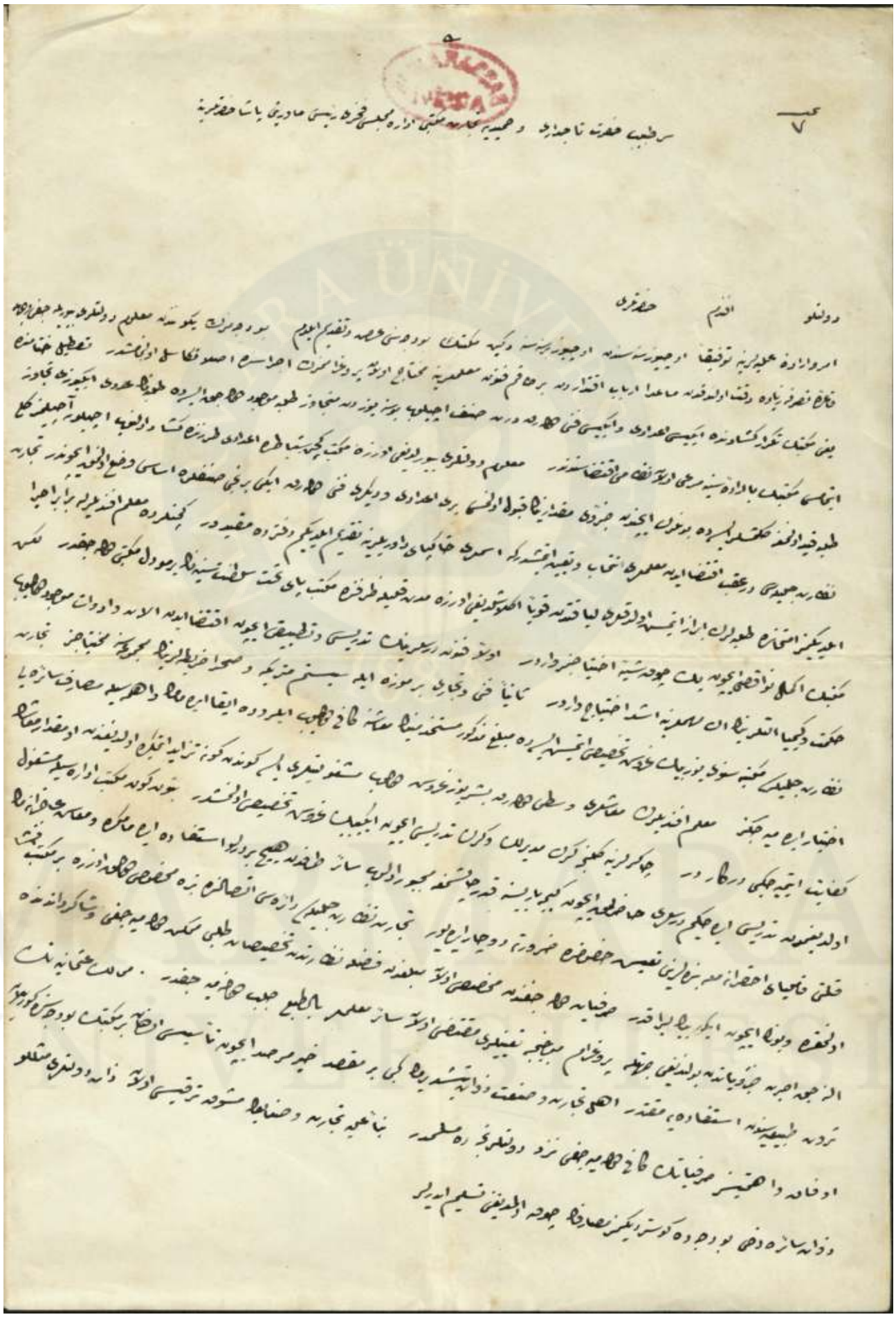

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Ser-tabîb-i Hazret-i Tâcdârî ve Hamidiye Ticâret Mektebi İdâre Meclîsi Fahrî Re'isi Mavriti Paşa Hazretleri'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Emr ü irâde-i aliyyelerine tevfîkan üç yüz senesinden üç yüz bir senesine değin, mektebin büdçesini arz ve takdîm eyledim. Büdcemizin yekûnundan maᶜlûm-ı devletleri buyurulacağı vechle kâᶜide-i tasarrufa ziyâde dikkat olunduktan mâᶜadâ, erbâb-ı iktidârdan bir takım fünûn muᶜallimlerine muhtâc olan programımızın icrâsında aslâ tekâsül olunmamışdır. Taᶜtîl hitâmında, yaᶜni mektebin tekrâr küşâdında ikisi iᶜdâdî ve ikisi fennî olarak dört sınıf açılub, bu sene yüzden mütecâviz talebe mevcûd olacak ise de, talebenin adedi iki yüzü tecâvüz etmemesi, mektebin bâ-irâde-i seniyye merᶜî olan nizâmı iktizasındandır. Maᶜlûm-ı devletleri buyurulduğu üzre mekteb, geçen Şubat'da iᶜdâdî tarzından küşâd olunub, açılır açılmaz küllî talebe kayd olunmağa gelmişler ise de, bunların içünden cüz'î mikdârının kabûl olunması bir iᶜdâdî ve diğeri fennî olarak iki birinci sınıflara esâsı vazᶜ olunmak içündür, Ticâret Nezâret-i celîlesi der-akab iktizâ iden muᶜallimleri intihâb ve taᶜyîn etmişdir ki, isimleri hâk-pay-ı dâverlerine takdîm eylediği defterde mukayyeddir. Geçenlerde muᶜallim efendilerle berâber ahîren eylediğimiz imtihânda talebelerin ibrâz etmiş oldukları liyâkatden kaviyyen anlaşıldığı üzre müddet-i kalîle zarfında, mekteb pây-taht-ı saltanat-i seniyyenin bir model mektebi olacakdır. Lâkin mektebin ikmâl-i nevâkısı içün pek çoy şey'e ihtiyâcımız vardır. Evvelâ fünûn derslerinin tedrîsi ve tatbîki içün iktizâ iden âlât ve edevât mevcûd olub, hikmet ve kimyâ âletlerinin en mühimlerine eşedd-i ihtiyâc vardır. Sâniyen fennî ve ticarî bir müze ile sistem-i metrike ve sahra zâbıtalarının mecmûᶜasına muhteyâcız. Ticâret Nezâret-i celilesi, mektebe senevî yüz bin guruş tahsîs etmiş ise de meblağ-ı mezkûr müstahdemîninin maᶜâşına kâfi olub, ilerüde îkâ edememek vâhimesiyle, mesârif-i sâ'ireyi ihtiyâr edemeyeceğiz. Muᶜallim efendilerin maᶜâşları vasatî olarak beşer yüz guruş olub, meşgûliyetleri ise günden güne tezâyüd etmekde olduğundan, o mikdâr maᶜâşın kifâyet etmeyeceği derkârdır. Çâkerlerine gelince, gerek müdirlik ve gerekse tedrîsi içün iki bin guruş tahsis olunmuşdur. Bütün gün mekteb idâresiyle meşgûl olduğumdan, tedrîs edeceğim dersleri hazırlama içün gice yarısına kadar çalışmağa mecbûr olub, sâ'ir tarafdan hiçbir dürlü istifâde edememekde ve maᶜaş-ı âcizânemin kalanı familya-yı ihtisâranemle bendelerini taᶜayyüş husûsunda zarûrete dûçâr idiyor. Ticâret Nezâret-i celîlesi dâ'iresi ittisâlinde bize mahsûs olmak üzre bir mekteb inşâ olunmakda ve bunun içün iki bin lira kadar sarfiyyât olacağından, muhasses olan meblağdan fazla Nezâret'den tahsîsât talebi mümkün olamayacağı ve şâkirdândan da alınacak ücret, zarûriyâtdan bulunduğu cihetle, program mûcibince taᶜyînleri muktezâ olan sâ'ir muᶜallimler bi't-tabiᶜ celb olunamayacakdır. Memâlik-i Osmâniyye'nin servet-i tabîᶜiyyesinden istifâdeye muktedir ehl-i ticâret ve sanᶜat zevât yetişdirmek gibi bir maksad-ı hayr-ı murassad içün te'sîs olunan bir mektebin büdcesinde görülen ufak ve ehemmiyetsiz sarfiyyâtın kâfi olamayacağı, nezd-i devletlerince de müsellemdir. Binâ'en-aleyh ticâret ve sanâyiᶜin müşevvik-i terakkîsi olan zât-ı devletleri misillü zevât-ı sâ'ire dahi büdcede gösterdiğimiz mesârifin çok olmadığını teslîm iderler.

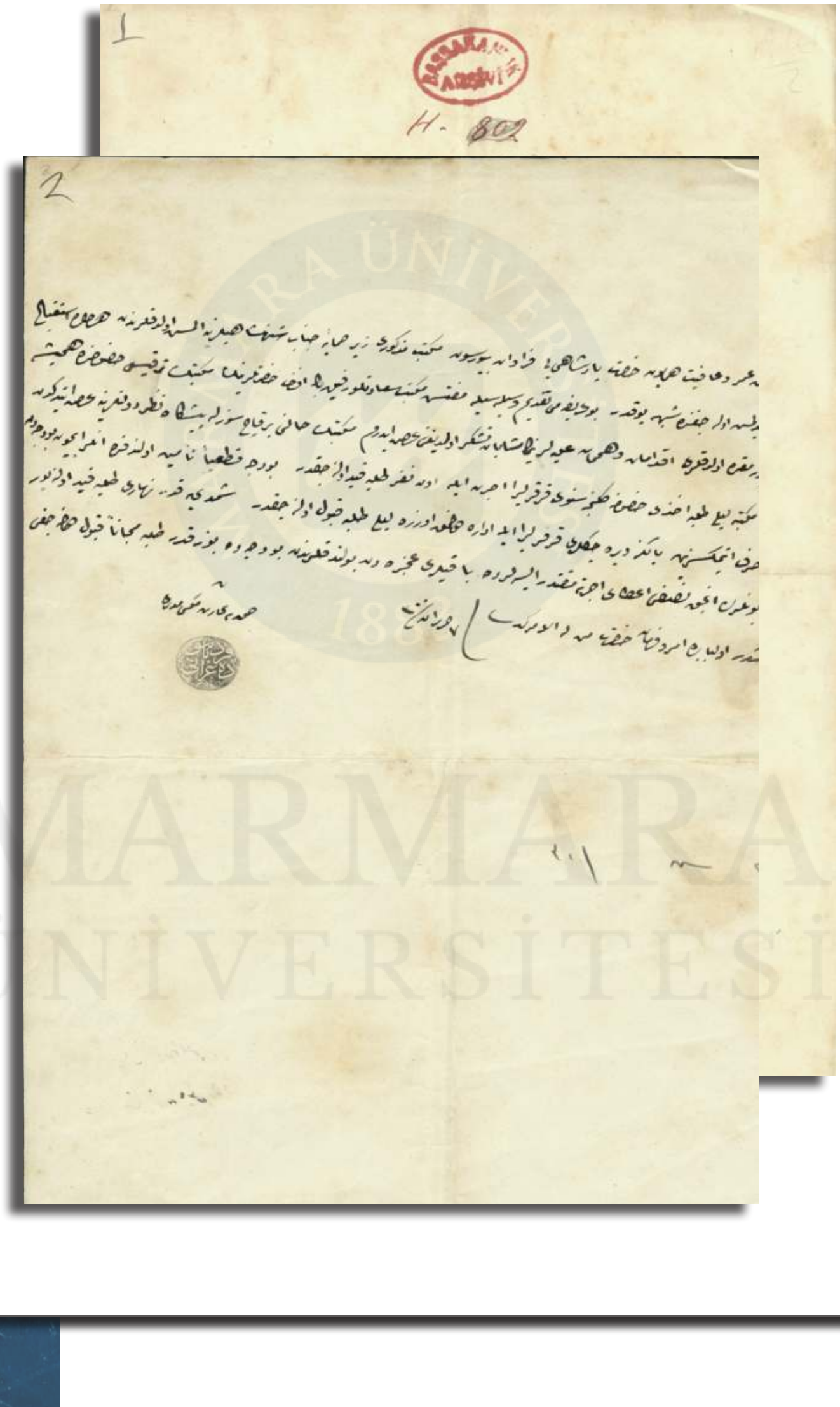

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Cenâb-ı Hakk ömr ü âfiyet-i hümâyûn-ı hazret-i Pâdişâhîyi ferâvân buyursun. Mekteb-i mezkûru zîr-i himâye-i cenâb-ı şehenşâhîlerine almış olduklarından, her hâlde istikbâl te'min edilmiş olacağında şübhe yokdur. Bu arîzamı takdîm vesilesiyle, Müfettiş-i Mekteb sa^{c}âdetlü Refik Bey Efendi hazretlerinin, mektebin terakkîsi husûsunda hemîşe sarf buyurmakda oldukları ikdâmât ve himemât-ı aliyyelerinin şâyân-ı teşekkür olduğunu arz iderim. Mektebin hâlini birkaç sözle pîşgâh-ı nazar-ı devletlerine arz etdikden sonra, mektebe leylî talebe ahzı husûsuna gelince, senevî kırkar lira ücret ile on nefer talebe kayd olunacakdır. Büdçe kat^{c}iyyen te'mîn olundukda anlar içün büdceden bir pâre sarf etmeksizin, yalnız virecekleri kırkar lira ile idâre olunmak üzre leylî talebe kabûl olunacakdır. Şimdiye kadar nehârî talebe kayd olunuyor ise de, bunların ancak nısfı i^{c}tâyı ücrete muktedir iseler de, bâkîleri acezeden bulunduklarından büdcede yüz kadar talebe meccânen kabûl olunacağı gösterilmişdir. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 7 Haziran sene [1]300

Hamidiye Ticarek Mektebi Müdiri

Ferdinanto de Garati

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

١٥٠٠٠	
٤٠٠٠	
١٢٠٠٠	
٩٠٠٠	
٦٠٠٠	
٦٦٠٠	
٦٠٠٠	
٤٠٠٠	
١٢٠٠٠	
١٢٠٠٠	
١٢٠٠٠	
٧٢٠٠	
١٢٠٠٠	
٢٤٠٠	
٢٤٠٠٠	
٤٨٠٠	
٤٨٠٠	
١٢٠٠٠	
١٢٠٠٠	
٧٢٠٠	
٩٦٠٠	
١٢٠٠٠	
٩٦٠٠	
٩٦٠٠	
١٢٠٠٠	
٢٨٥٠٠٠	
١٦٠٠٠٠	
١٧٥٠٠٠	

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

3

Der-Saᶜâdet Hamidiye Ticâret Mektebi

Zîr-i himâye-i feyz-vâye-i hazret-i tâcdârîde bulunan Der-saᶜâdet Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlîsinin 1300-1301 sene-i tahsîliyyesi hengâmında şâkirdânı 200 nefer iᶜtibâriyle tanzîm olunan büdçesidir.

Senevî guruş	*Şehrî guruş*	
15.000	1.250	Derdesk inşâ bulunan mekteb kâbil-i iskân bir hale gelinceye kadar güzerân idecek bir senenin hâne bedel-i îcârı
48.000	4.000	Ulûm ve fünûnun ticârete tatbîkiyle, Usûl-ı Ticâriyye derslerini tedrîs etmek üzre Müdîr-i Mekteb Garati Efendi'nin maᶜaşı
12.000	1.000	Mekteb Umûr-ı Tahrîriyye ve Hesâbiyye me'mûru maᶜâşı
9.000	800	Ser-mubsır maᶜâşı
6.000	500	Mubsır-ı sânî maᶜâşı
6.600	550	Birinin 300 ve diğerinin 250 guruşdan maᶜâşları olmak üzre iki nefer hidmetci maᶜâşı
6.000	500	Ser-hademe maᶜaşı
3.000	250	Kapucı maᶜâşı
12.000	1.000	Mesârifât-ı umûmiyye ve müteferrika tahsîsâtı
12.000	1.000	Bîvâye şâkirdân içün kitâb ve edevât-ı tahsîliyye bahâsı
12.000	1.000	Lisân ve edebiyyât-ı Türkiyye muᶜallimi maᶜâşı
7.200	600	Lisân ve edebiyyât-ı Türkiyye muᶜallimi muᶜâvini ᶜmaᶜâşı
12.000	1.000	Lisân ve edebiyyât-ı Fransaviyye muᶜallimi maᶜâşı
7.200	600	Lisân ve edebiyyât-ı Fransaviyye muᶜâvini muᶜallimi maᶜâşı
24.000	2.000	Elsine-i ihtiyâriyye tedrîs idecek muᶜallimlerden beherine 400 iᶜtibâriyle mecmûᶜunun maᶜâşı
4.800	400	Hüsn-i hatt-ı Türkî muᶜallimi maᶜâşı
4.800	400	Hüsn-i hatt-ı Fransavî muᶜallimi maᶜâşı
12.000	1.000	Ulûm-ı Riyâziyye muᶜallimi maᶜâşı
12.000	1.000	Coğrafya ve istatistik muᶜallimi maᶜâşı
7.200	600	Târih-i Osmânî ve Umûmî muᶜallimi maᶜâşı
9.600	800	Târih-i ticâret muᶜallimi maᶜâşı
12.000	1.000	Ulûm-ı tabîᶜiyye muᶜallimi maᶜâşı
9.600	800	Kavânîn muᶜallimi maᶜâşı
9.600	800	Ulûm-ı Servet muᶜallimi maᶜâşı
12.000	1.000	Banka muᶜâmelâtı emtiᶜa-i ticâriyye mütâlaᶜatı ve techîzât-ı bahriyye derslerine müdâvemet etmek üzre Fünûn-ı Ticâriyye Hocası Müdir Garati Efendi'nin muᶜâvin maᶜâşı
285.000	**Yekûn guruş**	
160.000	100.000	Mekteb nâmına Ticâret ve Zirâᶜat Nezâret-i celîlesinin tahsîsât-ı senevîsi
	60.000	200 Şâkirdin nısfı meccânen kabûl olunub, nısf-ı diğeri olan 100 neferin şehriyye yarım Lirâ-yı Osmânî verecekleri icvâret
125.000		Program mûcibince idâre içün mesârifât-ı maᶜrûzaya karşılık senevî iktizâ eden.

Fî 1 Haziran sene [1]300

Der-Saᶜâdet Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âlîsi Müdîri

Ferdinanto de Garati

11

بحار وزراعت وأوقاف ومعارف نظارتی
بحار مدیریت عمومیه سی قلمی
جلد
1
5-1-65
معارف نظارت جلیله یه
راقم مخلصکز
سایهٔ معارف پیرایهٔ جناب پادشاهیده جهت تأسیس وکشاد اوقاف در معارف نزاری جهیه بحریه مکتبلک کشادی مطالب رشیه شاکر راتبات اعتمادیه دعاگو نصاحتلو
ایتدیکی جهتله طلب سنات مقدار قلیله حصه ابلاغ اولنمامسنه ایرجه مطالب رشیه شاکر راتبات اعتمادیه دعاگو معارف نظارت جلیله یه مکتب جلب یغلدن وسائلک اتحصالی
اولندیغنده بو مکتبه رغبت ایچون بقدر اکمال نقصانه اولنیلسی مأمول قوی اولدیغنده بیکدنبری الذی در معارف نظارت جلیله یه مکتب جلب یغلدن وسائلک اتحصالی
حصره کیفیات روزافزون تبلیغ ایله اوراده صورتلرنده دخی اعلانات ومنشورات اجراسی مقتضی وقوعبولا عرصه واشتهار اوزره اداره علیه متعلقه
جریده اولمقسزین مکتب مذکور ایچون بالتنظیم طبع اینیلمکده بولغاریه حیث فطرتی مظهر علاء آصفانه اولمغله بوجهله اداره علیه متعلقه نظارت جلیله یه
تکلیف مقتضی علی ارباب غیرتلرنک تکثیر تجارت بحریه مجلدات نفیسی مشاره الیه مکتب جلیل قابلیتلو اولمغله بوجهله اداره علیه متعلقه نظارت جلیله یه
وبو مکتبه یاشاتیلمق جهتله اولنلرک روزافزون امور مالیه ده انتظاملری دخی مقتضی اولدیغنده بن مذکور یوزباشلرک مکتب مذکوره وظیفه وسائلک اتحصالی مقتضی مساعدت علیه نظارت جلیله یه شایان جریان اولدیغی حضرتلرینه عرض ومبادرت قلنمشدر
صحیح
مف ABT 17/64
1

11

MF. İBT. 17/64

"Yeniden açılan Dersaadet Neharî Hamidiye Ticaret Mektebi'nin açılışının rüsdiyenin imtihan zamanına denk geldiği, ancak rüşdiyeden mezun olanların ilgili mektebe rağbet edebilecekleri bildirildiğinden, durumun mütalaa edilmesi ve Ticaret Mektebi'nden mezun olanların malî işlerde istihdamı"

1

Ticâret ve Zirâᶜat ve Orman ve Maᶜâdin Nezâreti

Ticâret Müdüriyett-i Umûmiyyesi Kalemi

Aded 1

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri

Sâye-i maᶜârif-berâye-i cenâb-ı Pâdişâhîde müceddeden te'sîs ve küşâd olunan Der-saᶜâdet nehârî Hamidiye Ticâret Mektebi'nin küşâdı, mekâtib-i rüşdiye şâkirdânının imtihânları zemânına tesâdüf etmediği cihetle, talebesinin mikdârı henüz hadd-i nizâmîsine iblâğ olunamamış ise de mekâtib-i rüşdiyye şâkirdânının imtihân zemânı hülûl ederek bunlardan bâ-şehâdet-nâme çıkacak olanlardan bu mektebe rağbet edeceklerle, ikmâl-i noksan olunabilmesi me'mûl-ı kavî olduğundan şehâdetnâme alanların Der-saᶜâdet Ticâret Mektebi'ne celb ve rağbetleri ve vesâ'ilinin istihsâli zımnında keyfiyyetin, devâir-i lâzımeye tebliğiyle berâber evrâk-ı havâdisle dahi iᶜlânat ve teşvîkât icrâsı husûsuna vukûᶜ bulan arz ü işᶜâr üzerine irâde-i aliyye müteᶜallik buyurulmuş olmakdan nâşî, mekteb-i mezkûr içün bi't-tanzîm tabᶜ etdirilen programdan çend kıtᶜası manzûr-ı âlî-i âsıfâneleri buyurulmak üzre leffen irsâl kılınan mezkûr mektebin teşkîlinden maksad âlî erbâb-ı ticâretin teksiriyle, ticâret-i mahalliyenin terakkîsi mâddesi olub, fünûn-ı ticâriyyenin tahsîli emrindeki fevâ'id ve muhsinât ise hatfını(?) izâh bulunduğuna ve bu mektebden bâ-şehâdetnâme çıkacak olanların, devletçe umûr-ı mâliyede istihdâmları dahi mutasavver olduğuna mebnî, mezkûr programın mekâtib-i rüşdiyye şâkirdânına güzelce tefhîmiyle, mekteb-i mezkûre duhûlleri risâ'ilinin istihsâli husûsuna müsâ'ade-i aliyye-i nezâret-penâhîleri şâyân buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 29 Receb [1]301 ve fî 13 Mayıs sene [1]300

Subhi

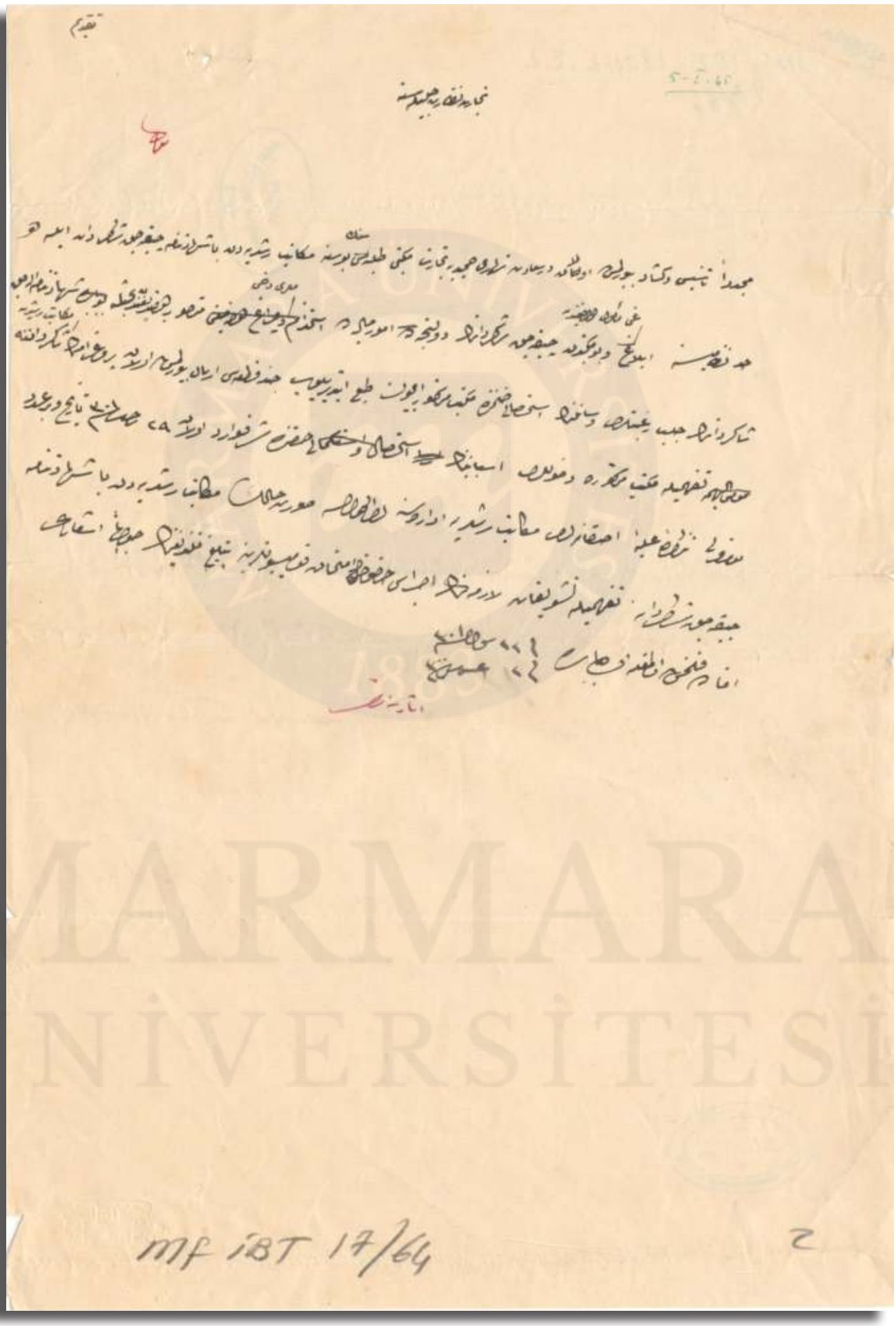

MF İBT 17/64

2

Ticâret Nezâret-i Celîlesi'ne

Müceddeden te'sîs ve küşâd buyurulmuş olan Der-saᶜâdet nehârî Hamidiye Ticâret Mektebi talebesinin, bu sene mekâtib-i rüşdiyyeden bâ-şehâdet-nâme çıkacak şâkirdân ise had-i nizâmîsine iblâğı me'mûl bulunduğundan ve bu mektebden çıkacak şâkirdânın devletçe de umûr-ı mâliyede istihdâmları dahi mutasavver olduğundan bahisle, şehâdetnâme alacak şâkirdânın celb-i rağbetleri vesâ'ilinin istihsâli zımnında, mekteb-i mezkûr içün tabᶜ etdirilüb, çend kıtᶜası irsâl buyurulmuş olan programın şâkirdânına tefhîmiyle, mekteb-i mezkûre duhûlleri esbâbının istihsâli hakkında şeref-vârid olan 29 Receb sene 301 tarih ve bir aded numerolu tezkire-i aliyye-i âsıfâneleri, Mekâtib-i Rüşdiyye İdâresi'ne lede'l-havâle sûret-i hâlin mekâtib-i rüşdiyyeden bâ-şehâdet-nâme çıkacak şâkirdâna tefhimiyle teşvîkât-ı lâzımesinin icrâsı husûsu, imtihân komisyonlarına teblîğ kılındığının cevâben işᶜârı ifâde kılınmış olmağla, ol bâbda

Fî 22 Şevval sene [1]301

Fî 2 Ağustos sene [1]300

İşaretine tebyiz

12

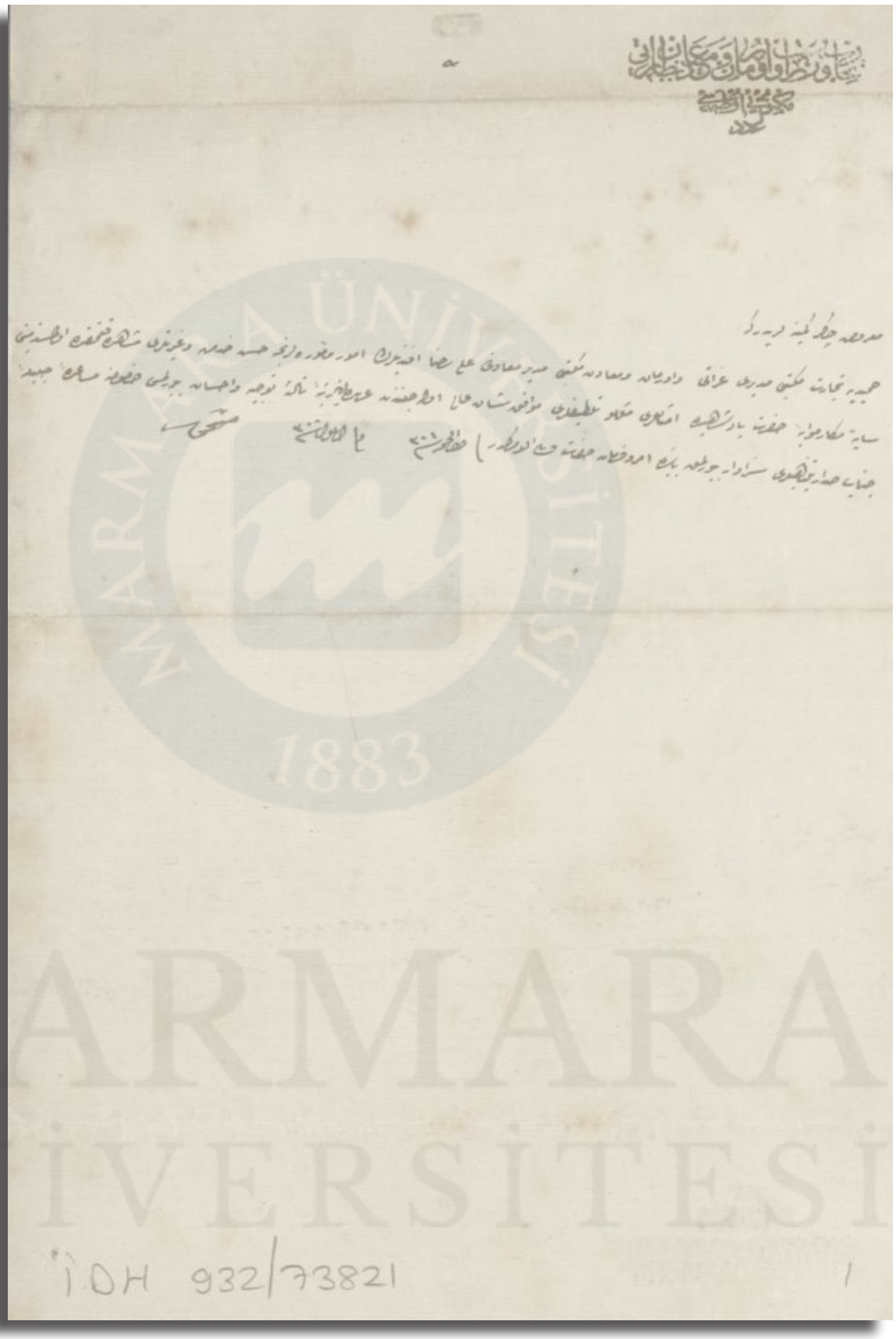

İOH 932/73821

12

İ. DH. 932 / 73821

"Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Garati ve Orman ve Maadin Mektebi Müdürü Ali Efendilerin uhdelerine rütbe-i salise tevcîhi"

1

Ticâret ve Zirâᶜat ve Orman ve Maᶜâdin Nezâreti

Mektûbî Odası

Aded

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdiri Garati ve Orman ve Maᶜâdin Mektebi Müdir Muᶜâvini Ali Rıza efendilerin umûr-ı me'mûrelerince hüsn-i hidmet ve izzetleri müşâhede kılınmakda olmasına mebnî, sâye-i mekârim-vâye-i hazret-i Pâdişâhîde emsâlleri misillü taltîfleri muvâfık-ı şân-ı âlî olacağından uhdelerine rütbe-i sâlise tevcîh ve ihsân buyurulması husûsuna müsâᶜade-i celîle-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleri sezâvâr buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî Zilhicce sene [1]301 ve fî Eylül sene [1]300

Subhi

2

Devletlü efendim hazretleri,

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdiri Garati ve Orman ve Maᶜâdin Mektebi Müdir Muᶜâvini Ali Rıza efendilerin umûr-ı me'mûrelerince hüsn-i hidmet ve gayretleri müşâhede kılınmakda olmasına mebnî, emsâlleri misillü uhdelerine rütbe-i sâlise tevcîhiyle taltîfleri husûsuna dâir Tîcâret Nezâret-i celîlesinin tezkiresi leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i Pâdişâhî şeref-müteᶜallik buyurulur ise infâz-ı mantûk-ı celiline ibtidâr edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 13 Muharrem sene [1]302 ve fî 21 Teşrîn-i evvel sene [1]300

Saᶜid

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i taᶜzîm olan işbu tezkire-i sâmiyye-i Sadâret-penâhîleri melfûf tezkire manzûr-ı âlî buyurulmuş ve ber-vech-i istîzân mumâ-ileyhimânın taltîfleri husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i Pâdişâhî müteᶜallik ve şeref-sudûr buyurularak mezkûr tezkire iᶜâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Muharrem sene [1]302 ve fî 25 Teşrîn-i evvel sene [1]300

Ali Talip

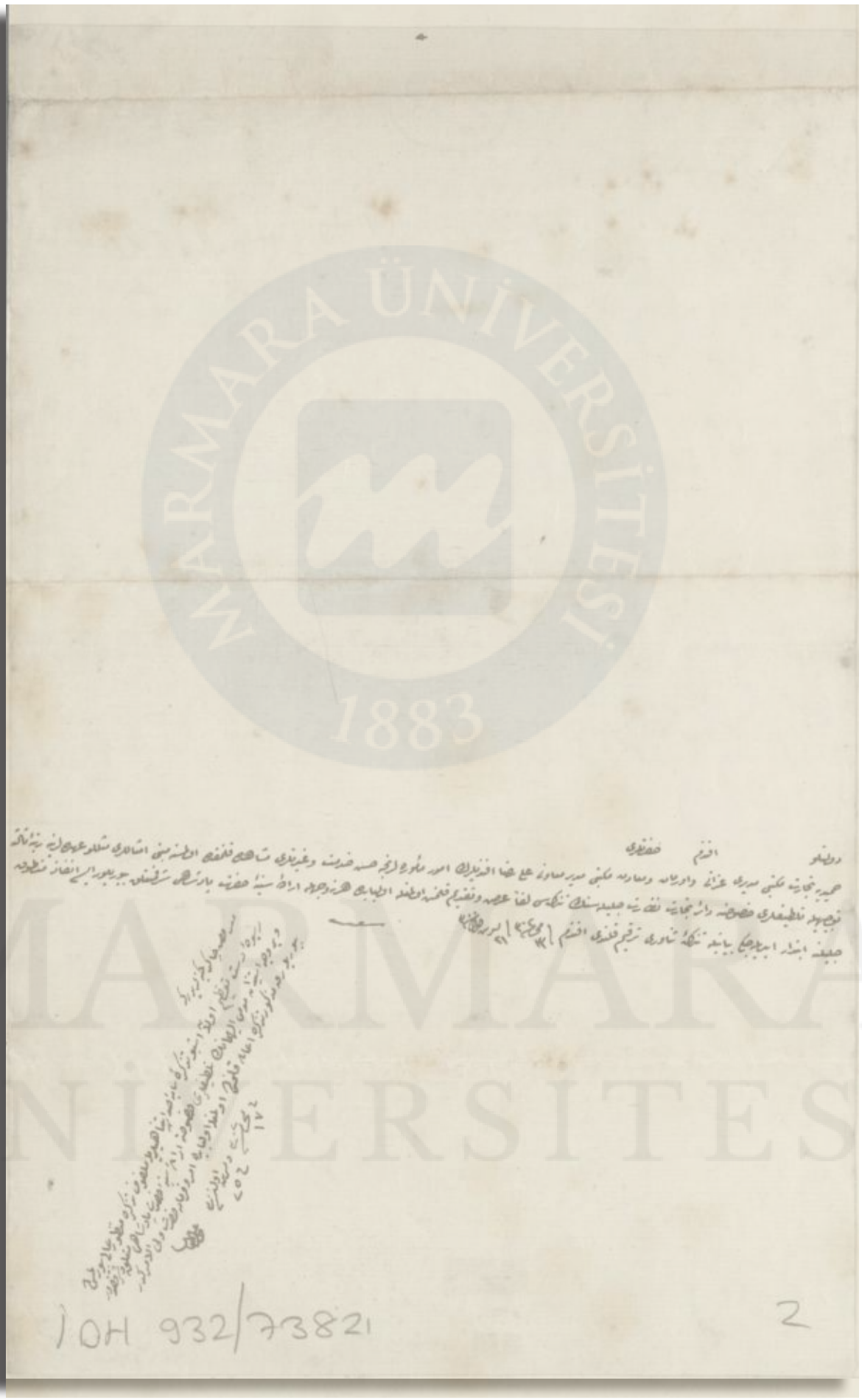

İOH 932/73821

2

Devletlü efendim hazretleri,

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdiri Garati ve Orman ve Maᶜâdin Mektebi Müdir Muᶜâvini Ali Rıza efendilerin umûr-ı me'mûrelerince hüsn-i hidmet ve gayretleri müşâhede kılınmakda olmasına mebnî, emsâlleri misillü uhdelerine rütbe-i sâlise tevcîhiyle taltîfleri husûsuna dâir Tîcâret Nezâret-i celîlesinin tezkiresi leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i Pâdişâhî şeref-müteᶜallik buyurulur ise infâz-ı mantûk-ı celiline ibtidâr edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 13 Muharrem sene [1]302 ve fî 21 Teşrîn-i evvel sene [1]300

Saᶜid

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i taᶜzîm olan işbu tezkire-i sâmiyye-i Sadâret-penâhîleri melfûf tezkire manzûr-ı âlî buyurulmuş ve ber-vech-i istîzân mumâ-ileyhimânın taltîfleri husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i Pâdişâhî müteᶜallik ve şeref-sudûr buyurularak mezkûr tezkire iᶜâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Muharrem sene [1]302 ve fî 25 Teşrîn-i evvel sene [1]300

Ali Talip

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

شورای دولت
بتنظیمات داخلیه سی
عدد
٤٠

تجارت نظارتلو جلیله سنه

دولتلو افندم حضرتری

صمیمیه تجارتهٔ مکنی ایجون بعضه الاف واردوات مبایعه وتجارکه لزومنه دائر شورای دولته خواله بیورلمه تذکره علیه اصفهان ملحوف
وقرایه بابر تنظیمات داره سنده لدی القراءه ذکر اولنان وقتلرك اجمالنده بالجمله اداء واتمام مصارفی اوزره سکزیوز التی یوز اوچ یوز
واقعه اولمغه اوزره کوستردیکی حاله استماعیله منضمه بیورلمك سکز اوزره بیك غروش موقف بولونغی بیانیه ایله سنه اولمنه
کوره اول امرده مبایعت واقعه لك جلبه بابر صرف استیلاسنه دائر مضابطه وضع صورتله قلمه آلنمیه واستماعی مخصوصك صورت عامه
واوزره تبلیغی افاده وسذکوره تذکره ودفتر اعاده بیورلمه اوزره لفا ارسال قلنمشدر اولبابده امر وفرمان حضرت پادشاهیندر

٤ جمادی الاخر سنه ٩٣ سنه

صحی

دولتلو افندم حضرتلری

مقدار اسعار عالی جناب ریاست پناهی رضیه ایفاده عجز لازم اولورکه تجارت صمیمیه سنه دائر اطوار مکتب مذکور ایجنه مبایعه سنه لزوم کوریلدکده
آلنمه واداءات اثناءنده مذکور دفتر ده محرر اولدیغی اوزره اولدقجه یازیلمه اوزره لفا ارسال قلنمشدر اولبابده امر وفرمان حضرت پادشاهیندر

٤ جمادی الاخر سنه ٩٣ سنه

صحی

OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
1178 | 9 | 2

13

ŞD. 1178 / 9

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nde Hikmet ve Kimya ve Techizat-ı Bahriye tedrîsi için alınması gerekli bulunan alat ve edevat bedellerinin tesviyesi."

1

Şûrâ-yı Devlet

Tanzîmât Dâ'iresi

Aded 40

Ticâret Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri

Hamidiye Ticâret Mektebi içün baᶜzı âlât ve edevât mübâyaᶜa ve tedârükü lüzûmuna dâ'ir Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyurulan tezkire-i aliyye-i âsıfâneleri melfûf defter ile berâber Tanzîmât Dâ'iresi'nde lede'l-kurâne zikr olunan defterin icmâlinde bi'l-cümle evrâkın mesârifi on sekiz bin altı yüz on beş Frank olmak üzre gösterildiği halde, işᶜâr-ı âlî-i Nezâret-penâhîlerinde bunun sekiz-on bin guruşa mütevakkıf bulunduğu beyân edilmiş olmasına göre, evvel-emirde meyâniyyet-i vâkıᶜanın halliyle berâber, sarfı istenilen akçe mikdârının dahi sûret-i katᶜiyyede taᶜyîn ve işᶜârı husûsunun savb-ı âlî-i dâverîlerine teblîği ifâde ve mezkûr tezkire ve defter iᶜâde buyurulmak üzre leffen irsâl kılınmış olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 4 Cemâziyelevvel sene [1]302 ve fî 7 Şubat sene [1]300

Ali Yahya

Devletlü efendim hazretleri,

Makarr-ı emr ü işᶜâr-ı âlî-i cenâb-ı riyâset-penâhîleri rehîn-îkân-ı âcizânem olarak Ticâret Müdiriyyet-i Umûmîsine lede'l-havâle mekteb-i mezkûr içün mübâyaᶜasına lüzûm görülen âlât ve edevât esmânı, mezkûr defterde muharrer olduğu üzre on sekiz bin altı yüz küsur Frank denilecek iken, hesâbda bir yanlışlıkdan dolayı sekiz-on bin guruş yazılmış olduğunun cevâben arz ü işᶜârı ifâde ve mezkûr defterine leffen takdîm ve iᶜâde olunmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 9 Cemâziyelevvel sene [1]302 ve fî 12 Şubat sene [1]300

Subhi

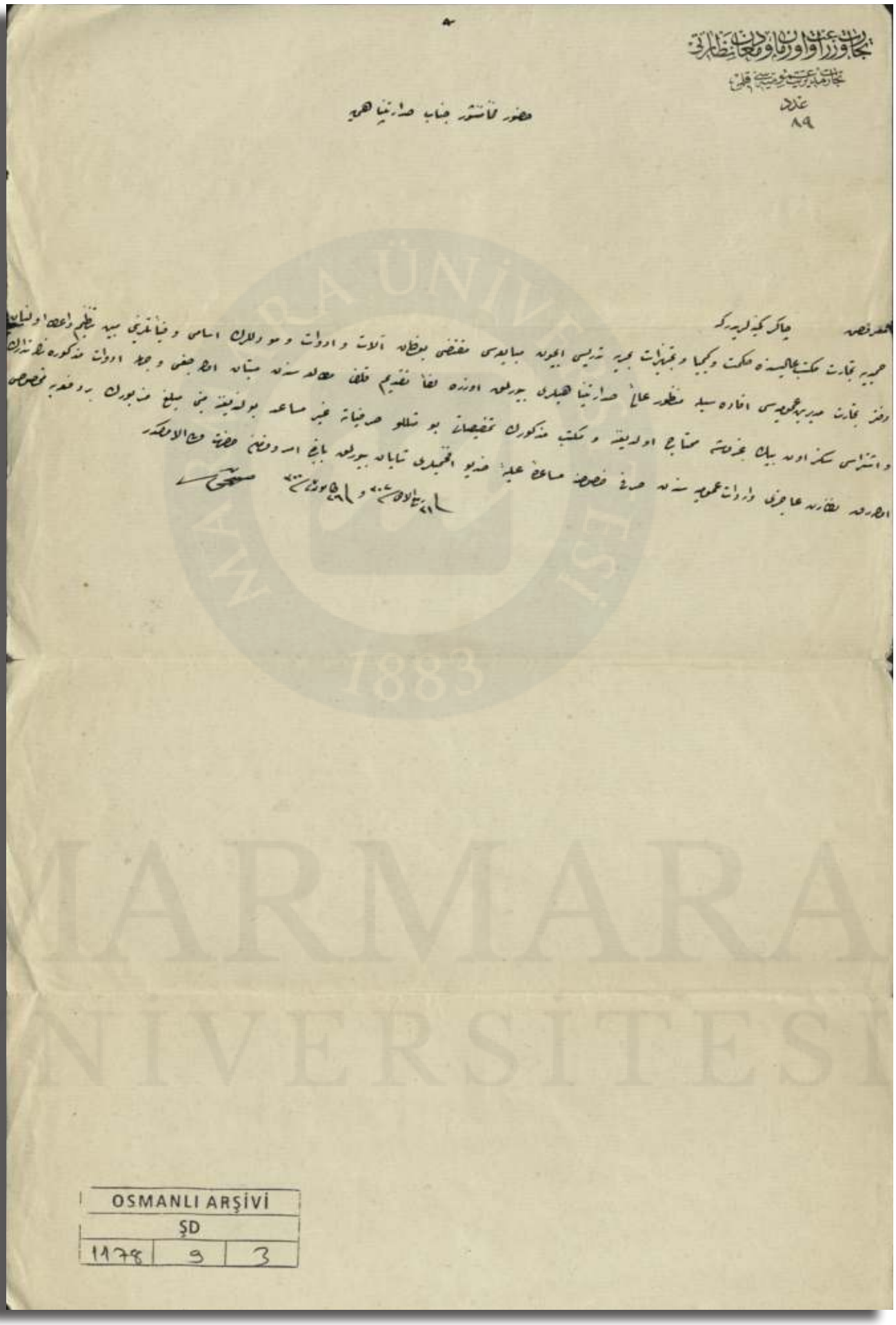

OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
1178 | 9 | 3

2

Ticâret ve Orman ve Meᶜâdin Nezâreti

Ticâret Müdüriyyet-i Umûmîsi

Aded 89

Huzûr-ı Fehâmet-nüşûr-ı Cenâb-ı Sadâdet-penâhîye

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlîsinde Hikmet ve Kimya ve Techîzât-ı Bahriyye tedrîsi içün, mübâyaᶜası muktezâ bulunan âlât ve edevât ve modellerin esâmî ve fi'âtlarını mübeyyin tanzîm ve iᶜta olunan defter Ticâret Müdüriyyet-i Umûmiyesi ifâdesiyle manzûr-ı âlî-i sadâret-penâhîleri buyurulmak üzre leffen takdîm kılınan mütâlaᶜasından müstebân olacağı vechle edevât-ı mezkûrenin tedârük ve iştirâsı sekiz- on bin guruşa muhtâc olduğuna ve mekteb-i mezkûrun tahsîsâtı bu misillü sarfiyyâta gayr-i müsâᶜid bulunduğuna mebnî meblağ-ı mezbûrun bir defᶜaya mahsûs olarak Nezâret-i âcizî vâridât-ı umûmiyyesinden sarfı husûsuna müsâᶜade-i aliyye-i Hidivv-i efhamîleri şâyân buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Rebiülahir sene [1]302 ve fî 26 Kanun-ı sâni sene [1]300

Subhi

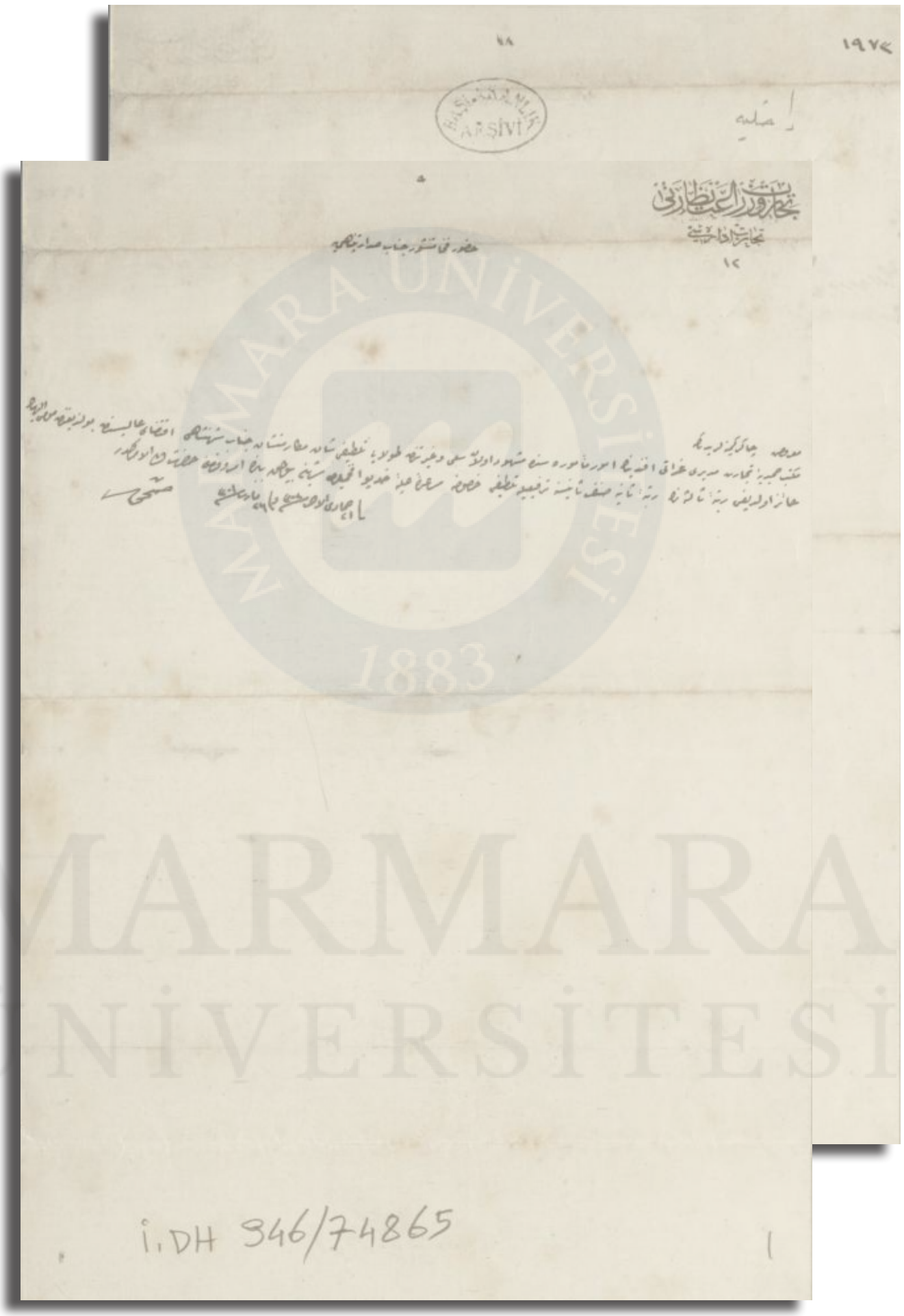

١٩٧٤

BAŞBAKANLIK ARŞİVİ

نظارت تجارت و زراعت

تجارت داخلیه

١٧

i.DH 946/74865

14

İ. DH. 946 / 74865

"Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi'nin rütbesinin terfii"

1

Ticâret ve Zirâ'at Nezâreti

Ticâret Dâ'iresi

12

Huzûr-ı fehâmet-nüşûr-ı cenâb-ı Sadâret-penâhîye

Mâ'ruz-ı Çâker-i kemîneleridir ki,

Mekteb-i Hamidiye-i Ticâret Müdiri Garati Efendi'nin umûr-ı me'mûresinde meşhûd olan sa'y ü gayretinden dolayı taltîfi mekârim-nişân-ı cenâb-ı şehenşâhî iktizâ-yı âlîsinden bulunduğundan mûmâ-ileyhin hâ'iz olduğu rütbe-i salisenin rütbe-i sâniye sınıf-ı sânîsine terfi'iyle taltîfi husûsuna müsâ'ade-i aliyye-i hidivv-i efhamîleri şâyân buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Cemâziyelahir sene [1]302 ve fî 23 Mart sene [1]301

Subhi

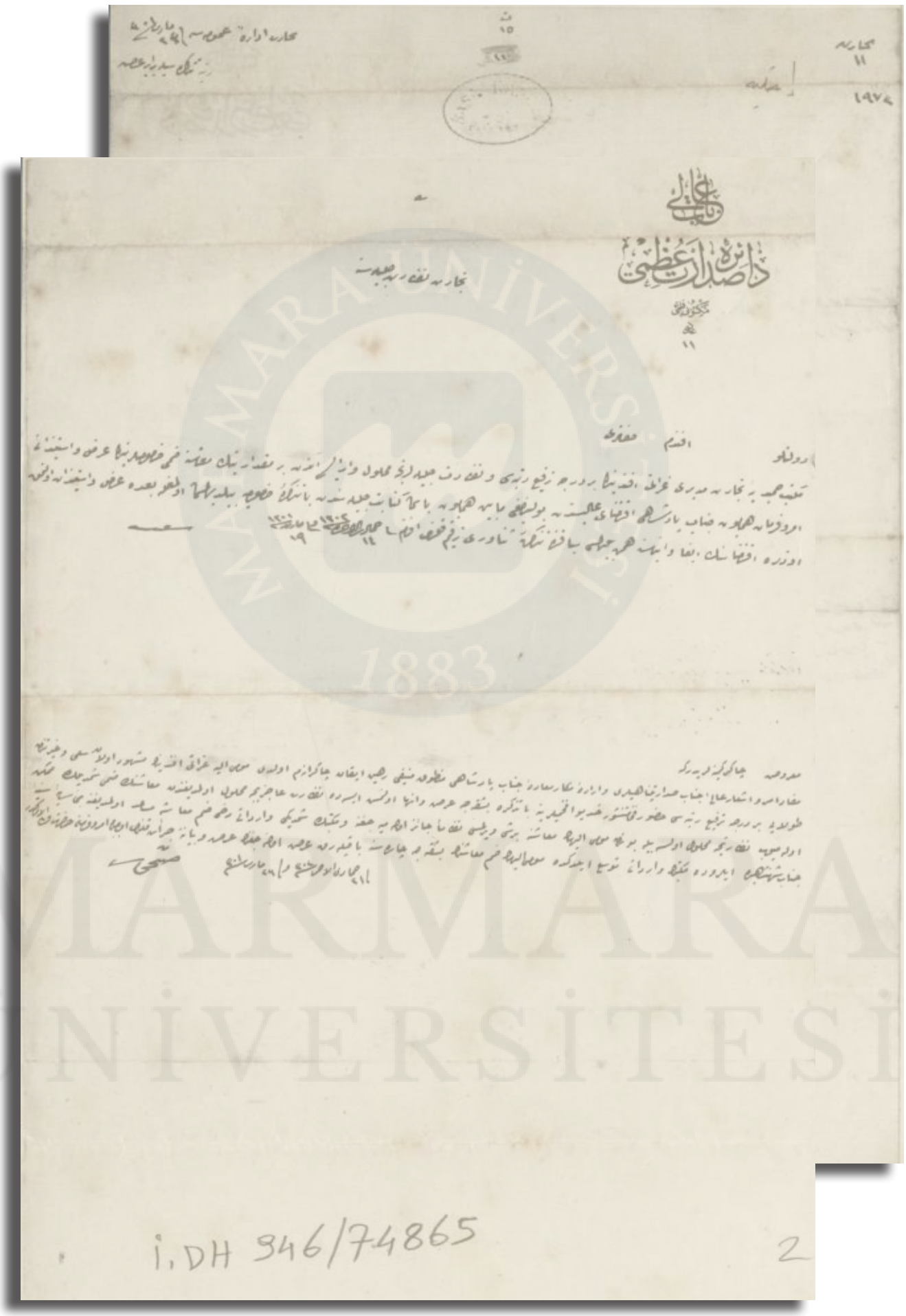

i.DH 946/74865

2

Bâb-ı Âlî
Dâ'ire-i Sadâret-i Uzmâ
Mektûbî Kalemi
Aded 11

Ticâret Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri

Mekteb-i Hamidiye-i Ticâret Müdîri Garati Efendi'nin bir derece terfîᶜ-i rütbesi ve Nezâret-i celîlelerince mahlûl var ise andan bir mikdârının maᶜâşına zammı husûslarının arz ü istîzânı emr ü fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı Pâdişâhî iktizâ-yı âlîsinden bulunduğu Mâbeyn-i Hümâyûn Bâş-kitâbet-i celîlesinden bâ-tezkire-i husûsiyye bildirilmiş olmağla baᶜde arz ü istîzân olunmak üzre iktizasının îfâ ve inhasına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 14 Cemâziyelahir sene 1302 ve fî 19 Mart sene 1301

Saᶜid

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîmeleridir ki,

Makarr-ı emr ü işᶜâr-ı âlî-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleri ve irâde-i mekârim-ᶜâde-i cenâb-ı Pâdişahî mantûk-ı münîfi rehîn-i îkân-ı çâkerânem oldu. Mûmâ-ileyh Garati Efendi'nin meşhûd olan saᶜy ü gayretinden dolayı bir derece terfîᶜ-i rütbesi huzûr-ı fehâmet-nüşûr-ı hidîv-i efhamîlerine bâ-tezkire başkaca arz ü inhâ olunmuş ise de Nezâret-i âcizîce mahlûl olmadığından, maᶜâşının zammı şimdilik mümkün olamayup, Nezâretce mahlûl olsa bile bunun mûmâ-ileyhin maᶜâşına bir şey verilmesi nizâmen câ'iz olamayacağına ve mektebin şimdiki vâridâtı dahi zamm-ı maᶜâş müsâᶜid olmadığına mebnî sâye-i seniyye-i cenâb-ı şehen-şâhîde ileride mektebin vâridâtı tevsîᶜ eyledikde mûmâ-ileyhin zamm-ı maᶜâşının başkaca çaresine bakılarak arz olunacağının arz ü beyânına cür'et kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i velliyü'l-emrindir.

Fî 21 Cemâziyelahır sene [1]302 ve fî 26 Mart sene [1]301

Subhi

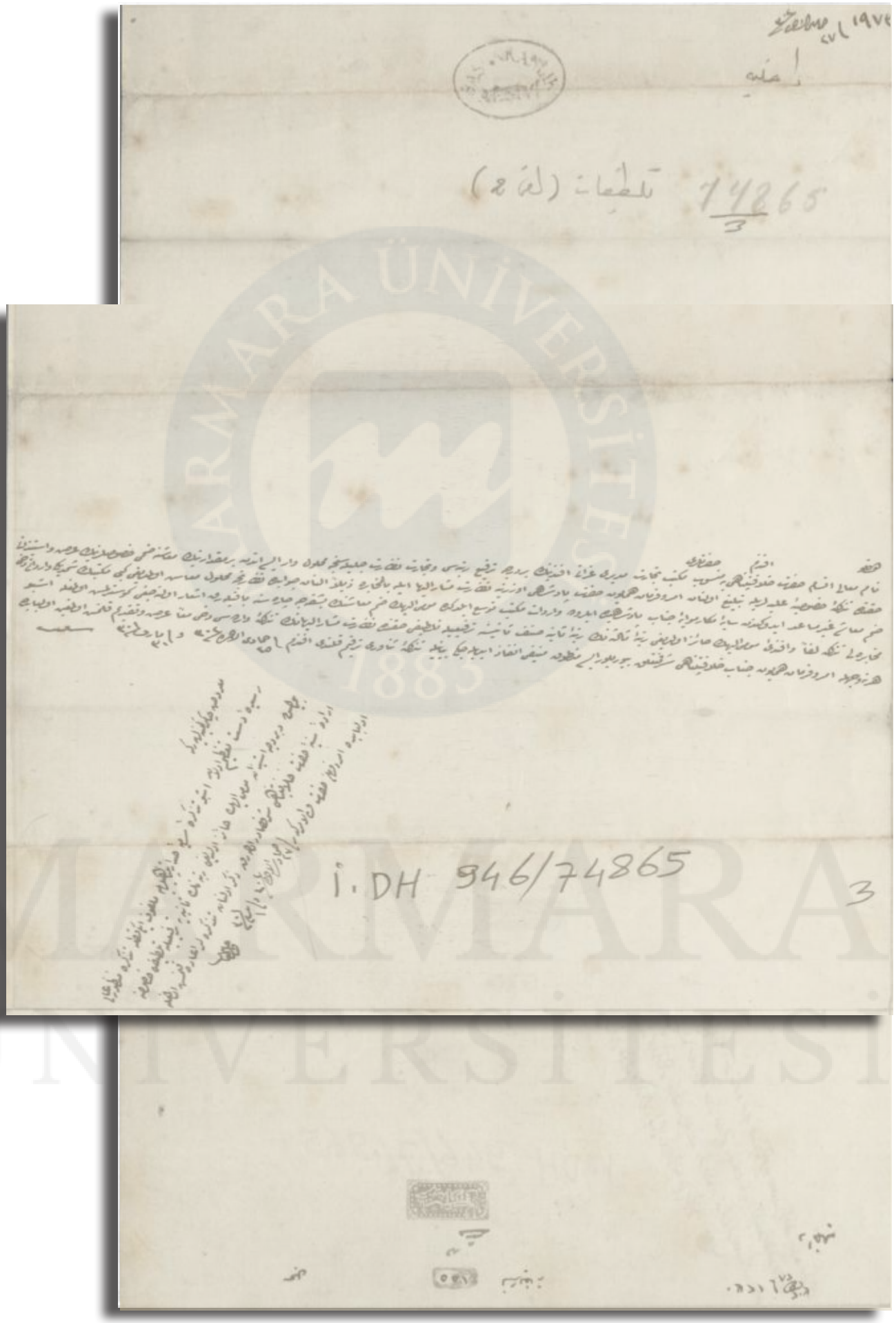
İ. DH 946/74865
3

3

Devletlü efendim hazretleri,

Nâm-ı meᶜâlî-i hazret-i hilâfet-penâhîye mensûb Mekteb-i Ticâret Müdiri Garati Efendi'nin bir derece terfîᶜ-i rütbesi ve Ticâret Nezâret-i celîlesince mahlûl var ise andan bir mikdârının maᶜâşına zammı husûslarının arz ü istîzânı hakkında tezkire-i husûsiyye-i aliyyeleriyle teblîğ olunan emr ü fermân-ı hümâyûn hazret-i Pâdişâhî üzerine Nezâret-i müşârun-ileyhâ ile bilâhare zeylen alınan cevâbda Nezâretce mahlûl maᶜâş olmadığı gibi mektebin şimdiki vâridâtı dahi zamm-ı maᶜâş gayr-i mâᶜadâ idüğünden, sâye-i mekârim-vâye-i cenâb-ı Pâdişâhîde ileride vâridât-ı mekteb tevsîᶜ eyledikde mûmâ-ileyhin zamm-ı maᶜâşının başkaca çaresine bakılarak işᶜâr olunacağı gösterilmiş olmağla işbu muhâbereli tezkire leffen ve efendi-i mûmâ-ileyhin hâ'iz olduğu rütbe-i selâsenin rütbe-i sâniye sınıf-ı sânîsine terfîᶜiyle taltîfi hakkında Nezâret-i müşârun-ileyhânın tezkire-i vâridesi dahi maᶜan arz ü takdîm kılınmış olmağın ol bâbda her ne vechle emr ü fermân-ı hümâyûn cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteᶜallik buyurulur ise mantûk-ı münîfi ittihâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 25 Cemâziyelâhire sene [1]302 ve 31 Mart sene [1]301

Saᶜid

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i taᶜzîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle melfûf iki kıtᶜa tezkire manzûr-ı âlî buyurulmuş ve ber-vech-i istîzân mûmâ-ileyhin hâ'iz olduğu rütbenin saniyeye terfiᶜiyle taltîfi husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-sâdır olarak zikr olunan tezkireler iᶜâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 27 Cemâziyelâhire sene [1]302 ve fî 1 Nisan sene [1]301

Ali Rıza

مجلس وکلا مذاکراتہ مخصوص ضبط دفتر سیر

56/1

ضبطنامہ رقمی	حاضر بولنان ذوات فخامتلو اسمیسی	جلد رقمی
۷۷		
تاریخ: عربی / روی: ۲ مایس ۱۳۲۸		مجلدک کتابت: دقیقہ / ساعت: ٦

مذاکرہ اولنان مواده متعلقه ورقه‌نك نوعیه خلاصه‌سیدر وباب عالی اوراق واوطه‌سیله اوراق نوروسی ومجلس حوالهسی تاریخی ومضبوطاتی

فاتح قطعه اولدیغی

نوعی	عدد مضبوطاتی	اوراق اوطه‌سی نوروسی	تاریخ حوالهسی
			عربی / روی
مضبطه ونتیجه	۱۱	۱۱۰۰	۲ مایس ۱۳۲۸

خلاصه حالی

نام نفر حفظ باد رشحه صنوبا تسلیح مقدوده وحق سنه جریحاً وسعاده حمیده قاریه مکتبك تقدمه لایحه سنی تعیین اولنمه ایکی سنه مده تزیید نك ورسه سنه ابلوغی واقرانه شاکردانك مطالعه رسمیه ده باشهادتنامه هیئتی طلبه ده اولمشدن تقدمی ومکتب ایچون لازم کلان مدیریم هیئت معلمیه وهندسه نك معاشلرینك ٥٠٠ غروشدن ٦٠٠ غروشه شاکردانه [redacted] ومستعمل اولدیغی وجهله تزیید اجراسی لازم کلان مدیریم هیئت معلمیه وهندسه نك معاشلرینك ٥٠٠ غروشدن ٦٠٠ غروشه شاکردانه [redacted] ومستعمل اولدیغی وجهله تزیید اجراسی اهون برموازنه سنی بایلیوه کونه‌سی هفتم سنه‌سنه ایراد قاره وبالاستیفا سرفصلنامه جریحاً ١٣٢٦ سنه اوزرینه مجاره نقدیه اجراسیله مذاکراتی مقتضی سوای حاله نظر لایحه تعدیل وتصحیح اولدیغی حالده موازنه بیوك‌لیه بابه کونه‌سیله اوچنجی جریانه ایراد تدقیقاته ومذاکراتی مقتضی سوای حاله نظیر واردات سرفصلنه قلم الفته ٧٨ مجلس تاریخ مضبطه نقدیه مشار الیها تنکه ایله بابه وقفانه اولنمه

قاری

اشبو ضبطنامه نك مالنده الیوم مکتبده مستخدم اولمیوب ورقا تنبیه لرفع کوریلمه میرومعلمیه وطالب وحلده ایچون مصارف متفرقه ایچون سنوی فصلنه یك درت یوز غروش تخصیصات رفع کوستریلمکله مکتب موجودی اولمیوب فقط کتبه عباره اولمق سنه‌لرجه رفع فقدانی

15

MV. 5 / 56

"İstanbul Hamidiye Ticaret Mektebi'nin senelik masrafları için talebelerden toplanan ücret, talebe sayısının azlığı yüzünden yetersiz kaldığından aradaki farkın Ticaret Nezâreti tahsîsâtından tesviyesi hakkında."

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabt Varakasıdır

Hâzır bulunan zevât-ı fihâmın esâmîsi

Zabıtnâme Rakamı: 377

Târîh 4 Muharrem Sene [1]303/2 Teşrîn-i Evvel sene [1]301. Sâ^{c}at: 6.

Cild rakamı

Meclîsin küşâdı

Saat: 6.

Müzâkere Olunan Mevâdda Müte^{c}allik Varakanın Nev^{c}iyle Hülâsa-i Me'âli ve Bâb-ı âlî Evrak Odasınca Olan Numarası ve Meclise Havâlesi Târîhi ve Melfûfâtı Kaç Kıt^{c}a Olduğu

Nev^{c}i: Mazbata ve Tezkire

Aded-i Melfûfâtı: 11

Evrâk Odası Numarası: 1100

Târîh-i Havâlesi: Gurre-i S[afer] sene [1]302.

Hülâsa-i Me'âli

Nâm-ı nâmî-i hazret-i Pâdişâhîye mensûben teşkîli makrûn-ı müsâ^{c}ade-i seniyye buyurulan Dersa^{c}âdet Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin nizâmnâme lâyihasında ta^{c}yîn olunan iki sene müddet-i tedrîsiyyenin dört seneye iblâğı ve alınacak şâkirdânın mekâtib-i rüşdiyyeden bâ-şehâdetnâme çıkmış talebeden olmasının tekayyüdü ve mekteb içün lâzım gelen müdir ile hey'et-i mu^{c}allimîn ve hademenin ma^{c}aşlarının râdde-i mu^{c}tedilede bi'l-hesâb şâkirdân ve müstemi^{c}în taraflarından virilecek ücûrât ile bir muvâzenesi yapılup gönderilmesi hakkında sebk iden karâr ve bi'l-istîzân şeref-müte^{c}allik buyurulan irâde-i seniyye üzerine Ticâret Nezâreti'nce mezkûr lâyiha ta^{c}dîl ve tashîh olunarak muvâzene pusula ile beraber gönderilmekle ol bâbda cereyân iden tedkîkât ve müzâkerâtı mutazammın Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâ'iresi'nden kaleme alınan 28 Muharrem [1]302 târîhli mazbata Nezâret-i müşârün-ileyhânın tezkiresi ile berâber kırâ'at olundu.

2

56/2

للى
بناءً بموجب مضبطه ابلغه مقتضاسنت زيدن بامضاء عمد واسبق تذكر قلندى

ضبط مسودلرينه مخصوص اضافه محلى		آمدى سعاونه مخصوص اضافه محلى		آمر جندك مخصوص اضافه محلى		مشاريلغه مخصوص اضافه محلى	
عمر	تاريخ ٥ محرم	رسم	تاريخ ٨ محرم	توقيع	تاريخ ٩ محرم	مصطفى	تاريخ ٩ محرم

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

Karârı

İşbu mazbatanın me'alinde el-yevm mezkûr mektebde müstahdem olan ve daha taᶜyînine lüzûm görünen müdir ve muᶜallimîn ve kâtib ve hademe ile masârıf-ı müteferrika içün şehrî dokuz bin dört yüz guruş tahsîsâta lüzûm gösterildiği hâlde mektebin mevcûdu henüz kırk kişiden ibâret olup sene içinde dahi kırk kişi kayd olunur ise alınacak ücretin mikdârı otuz altı bin guruş râddesine varabileceğinden bu sene yetmiş altı bin guruş kadar açık zuhûr ideceği gibi talebenin adedi tedrîcen hadd-i nizâmîsine iblâğ olunacağına nazaran daha bir iki sene ziyâdece açık zuhûrı tabîᶜî olup ancak mektebin mevcûdu hadd-i nizâmîsine bâliğ olduğu hâlde bilâ-ücret alınacak olan yirmisi müstesnâ olmak üzere yüz seksen talebeden senevî yüz sekiz bin guruş ücret alınacağı cihetle ol vakt açığın mikdârı dört bin guruş tenzîl ideceği mersûl pusulalar münderecâtından anlaşıldığından bu açığın taraf-ı eşref-i hazret-i Pâdişâhîden ihsân buyurulacak iᶜâne-i seniyye ve bu mekteb içün Ticâret Nezâreti büdcesinden muvakkaten tahsîsi mukarrer olan yüz bin guruşdan tesviyesi ve nizâmnâme-i mezkûr nüsha-i musahhahasının gazetelerle iᶜlânı tezekkür kılındığı gösterilmiş ve Nezâret-i müşârün-ileyhânın tezâkir-i vâridesinde dahi esbâb-ı mûcibesi mufassalan beyân ile mektebin vâridât ve masârifâtı tekâbül idinceye kadar senevî muhtâc olduğu sâlifü'z-zikr yüz bin guruş kadar bir meblağın sarfına me'zûniyet iᶜtâsı taleb ve ityân kılınmış olduğuna ve muhassenât-ı asriyye-i cenâb-ı Pâdişâhîden olan bu misüllü te'sîsât-ı hayriyyenin sekteden vikâyesi lâzımeden bulunduğuna binâ'en, ber-mûceb-i mazbata îfâ-yı muktezâsının zeylen bâ-mazbata arz ve istîzânı tezekkür kılındı.

Zabt Müsevvidlerine Mahsûs İmza Mahalli (imza) 5 Muharrem sene [1]303	Amedî Muᶜâvinliğine Mahsûs İmzâ Mahalli (imza) 8 Muharrem sene [1]303	Amedciliğe Mahsûs İmzâ Mahalli (imza) 9 Muharrem sene [1]303	Müsteşârlığa Mahsûs İmzâ Mahalli (imza) 9 Muharrem sene [1]303

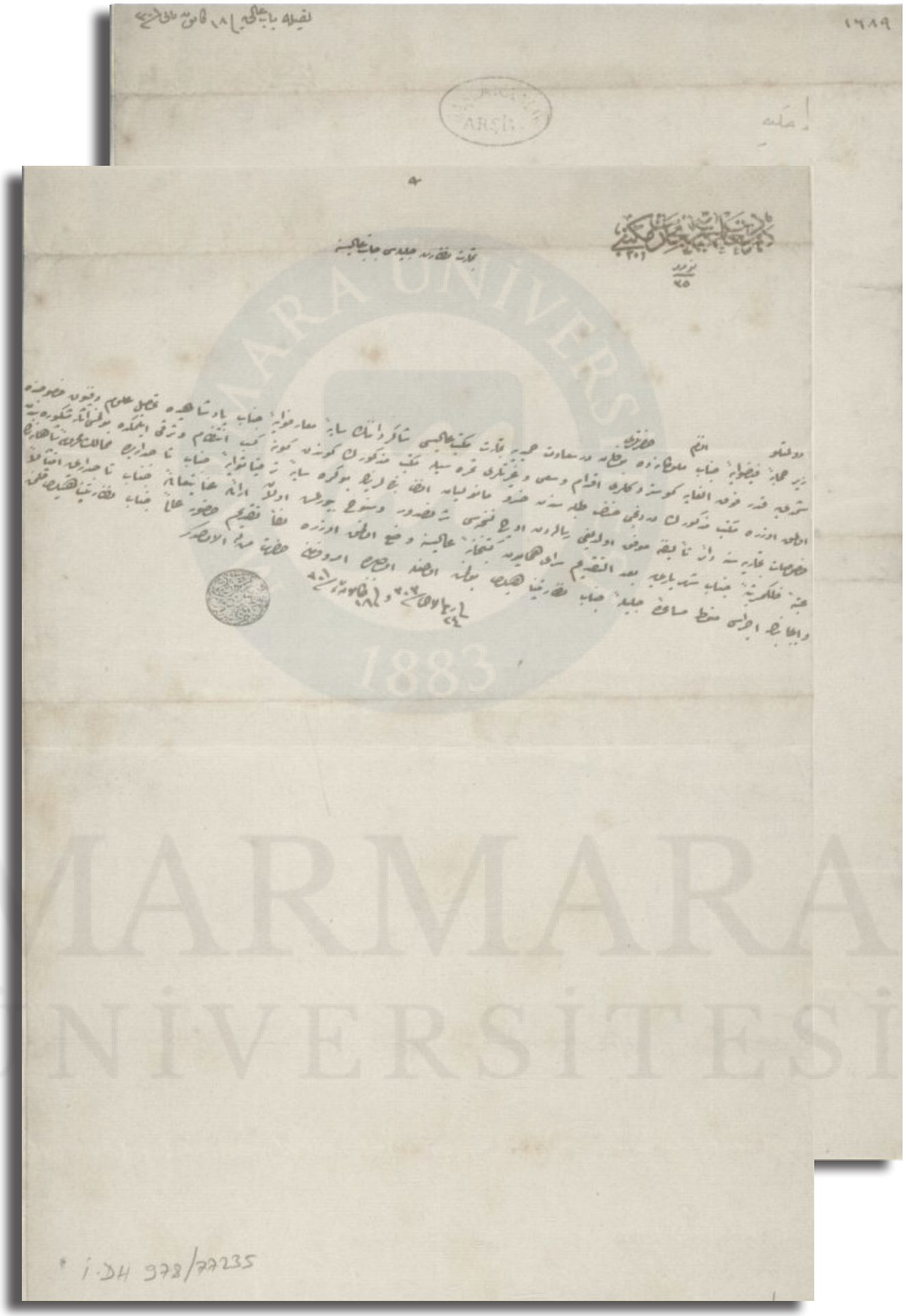

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

16

İ.DH. 978 / 77235

"Dersaadet Hamidiye Ticaret Mektebi dördüncü sınıf talebesi Hasro Manolyan Efendi'nin ticaret usûlü hakkında telif ettiği risalenin arzı"

1

Der-saᶜâdet Hamidiye Ticâret Mektebi

Numero 35

Ticâret Nezâret-i Celîlesi Cenâb-ı Âlîsi'ne

Devletlü Efendim Hazretleri,

Zîr-i himâye-i feyz-vâye-i cenâb-ı mülûkânede bulunan Der-saᶜâdet Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlîsi şâkirdânının sâye-i maᶜârif-vâye-i cenâb-ı Pâdişâhîde tahsîl-i ulûm ve fünûn husûsunda şimdiye kadar fevkü'l-gâye gösterdikleri ikdâm ve saᶜy ü gayretleri semeresiyle mekteb-i mezkûrun günden güne kesb-i intizâm ve terakkî eylemekde bulunması âsâr-ı meşkûresinden olmak üzre mekteb-i mezkûrun dördüncü sınıf talebesinden Hasro Manolyan Efendi bendelerinin bu kerre sâye-i terakkiyât-vâye-i cenâb-ı tâcdârîde memâlik-i mahrûse-i şâhânenin husûsât-ı ticâriyyesine dâ'ir te'lîfine muvaffak olduğu risâleden üç nüshası şeref-sudûr ve sünûh buyurulmuş olan irâde-i İnâyet-ᶜâde-i cenâb-ı tâcdârîye ittisâlen atebe-i felek-mertebe-i cenâb-ı şehriyârîye baᶜde't-takdîm Sarây-ı Hümâyûn Kütüphâne-i âlîsine vazᶜ olunmak üzre leffen takdim-i huzûr-ı âlî-i cenâb-ı Nezâret-penâhîleri kılınmak ve îcâbının icrâsı menût-ı müsâᶜade-i celîle-i cenâb-ı Nezâret-penâhîleri bulunmuş olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 24 Rebîülahır sene [1]303 ve fî 18 Kânun-ı sâni sene [1]301

(mühür)

Hamidiye Ticaret Mektebi Müdiri

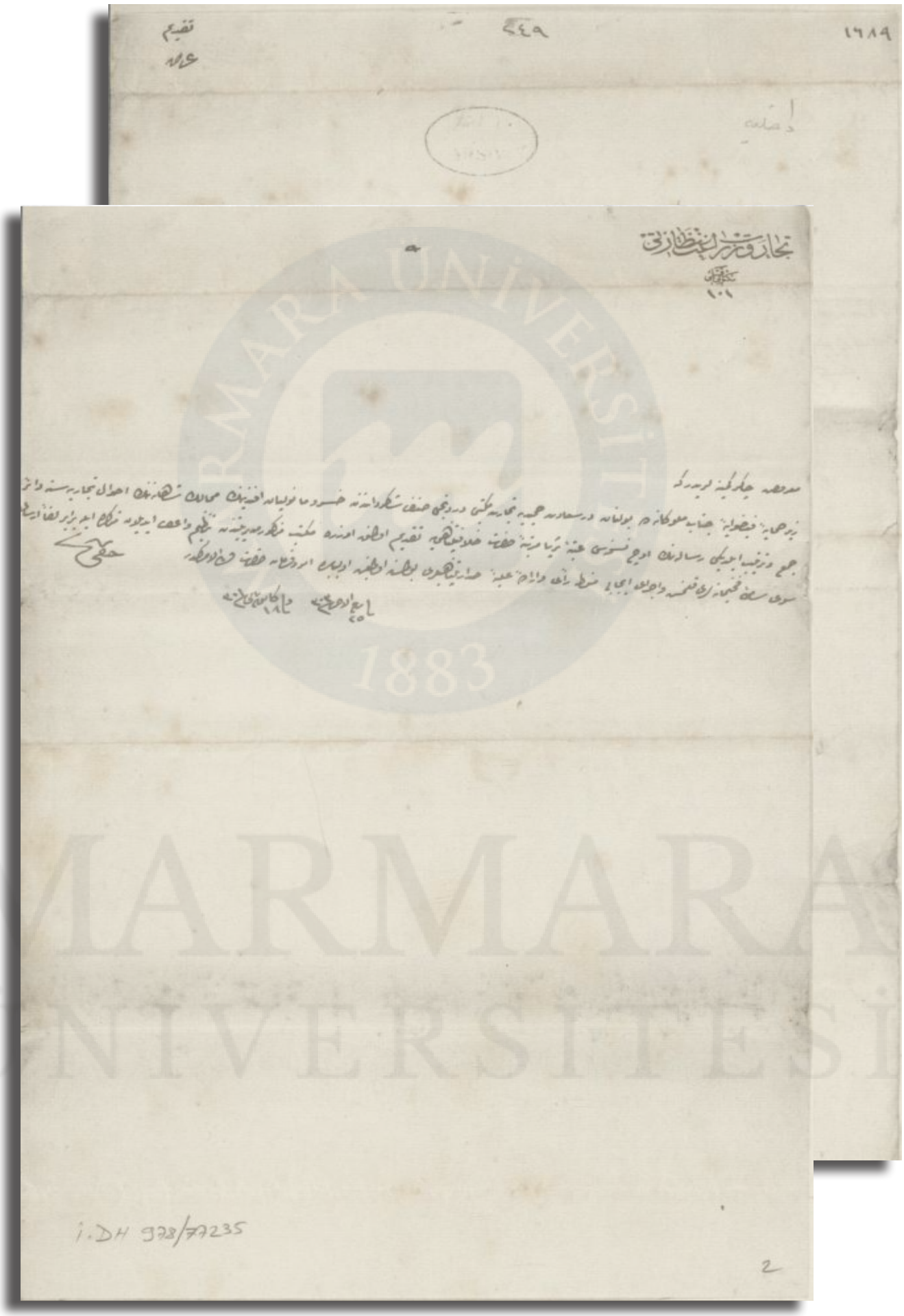
تجارت وزراعت نظارتی
i.DH 928/77235

2

Ticâret ve Zirâᶜat Nezâreti

Mektûbî Kalemi

101

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Zîr-i himâye-i feyz-vâye-i cenâb-ı mülûkânede bulunan Der-saᶜâdet Hamidiye Ticâret Mektebi dördüncü sınıf şâkirdânından Hasro Manolyan Efendi'nin, Memâlik-i Şâhâne'nin ahvâl-i ticâriyyesine dâ'ir cemᶜ ve tertîb eylediği risâlenin üç nüshası atebe-i süreyyâ mertebe-i hazret-i Hilâfet-penâhiye takdîm olmak üzre, mekteb-i mezkûr müdiriyetinden tanzîm ve iᶜta edilen tezkire ile beraber leffen irsâli sû-yı sâmî-i fehîmâneleri kılınmış ve icrâ-yı îcâbı menût-ı re'y ve irâde-i aliyye-i Sadâret-penâhîleri bulunmuş olmağın ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 25 Rebiülahir sene [1]303 ve fi 18 Kanun-ı sani sene [1]301

Hakkı

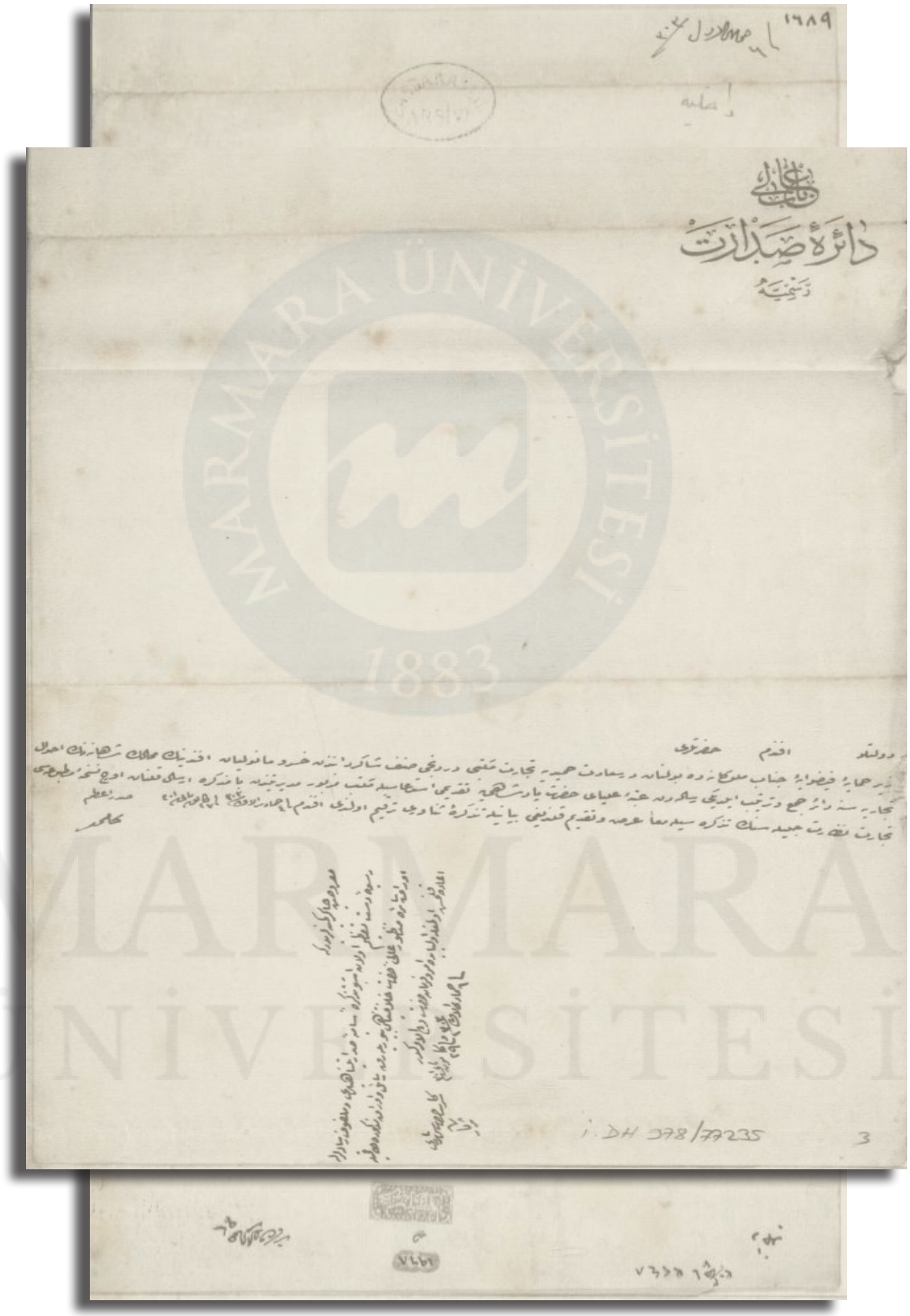
دائرهٔ صدارت
رسمیه
i. DH 378/77235
3

3

Bâb-ı Âlî

Dâ'ire -i Sadâret

Resmiye

Devletlü efendim hazretleri,

Zîr-i himâye-i feyz-vâye-i cenâb-ı mülûkânede bulunan Der-saᶜâdet Hamidiye Ticâret Mektebi dördüncü sınıf şâkirdânından Hasro Manolyan Efendi'nin memalik-i şâhânenin ahvâl-i ticâriyyesine dâir cemᶜ ü tertîb eylediği risâleden atebe-i ulyâ-yı hazret-i Pâdişâhîye takdîmi istidᶜâsıyla mekteb-i mezbûr müdîriyyetinden bâ-müzekkere irsâl kılınan üç nüsha-i matbûᶜası Ticâret Nezâret-i celîlesinin tezkiresiyle maᶜân arz ve takdîm kılındığı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 4 Cemâziyelevvel sene [1]303 ve fî 27 Kanun-ı sani sene [1]301

Sadr-ı azam

Kâmil

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i taᶜzîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri ve melfûf risâlelerle evrâk-ı sâ'ire mantuk-ı âlî-i hazret-i hilâfet-penâhî buyurularak risâ'il evrâk-ı mezkûre takımıyla iâde kılınmış olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Cemâziyelevvel sene [1]303 ve fî 29 Kânûn-ı sânî sene [1]301

Ser-kâtib-i Hazret-i Şehriyârî

Süreyyâ

17

ŞD 1303. 2-20

OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
1180 | 32 | 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

17

ŞD. 1180 / 32

"Hamidiye Ticaret Mektebi tahsîsatında icra kılınan tadilatın beyânı."

1

***Şûrâ-yı Devlet* Evrak Odası'ndan Terkîm Olunan Melfûfât Müzekkeresidir**

Evrâkın vürûdu târihi	Hülâsa-i Evrak	
Fî 23 Şaban sene [1]303 Fî 15 Mayıs sene [1]302	Hamidiye Ticâret Mekteb-i Âlîsi tahsîsâtınca icrâ kılınan ta'dîlâtın beyânına dâir	
	Ticâret Nezâreti'nin tezkiresi defter-i mazbataya leffen gitmişdir.	

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

شورای دولة
SD

دائرۂ تجارت وزراعت

تجارت نظارت جلیله سی

عدد ۲۰

حضور معاونتپناهی

OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
1180 | 32 | 2

2

Dâ'ire-i Ticâret ve Zirâᶜat

Ticâret Dâ'ire-i Umûmiyyesi

Aded 20

Huzûr-ı Meᶜâlî-mevfûr-ı Hazret-i Sadâret-penâhîye

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Hamidiye Ticâret Mekteb-i Âlîsi içün tahsîs buyurulan senevî yüz bin guruş, hey'et-i idâre ile umûm muᶜallimîn maᶜâşâtına kifâyet etmediğinden, ilerüde tahsîsât-ı mezkûreye zamm vukûᶜuna kadar, şimdilik muvakkat tarîkiyle baᶜzı muᶜallimînin ihrâcıyla, lâzım gelenlerin maᶜâşından dahi birer mikdâr şey tenkîh edilerek, açıkda bulunan baᶜzı muᶜallimîne, mikdâr-ı münâsib maᶜâş tahsîsi lâzımeden bulunmuş olub, çünki mekteb-i bidâyet te'sîsinde müddet-i tahsîl iki sene olmak üzre tensîb edilmiş ve derslerin programı dahi iki sınıf üzerine tertîb ve tanzîm kılınmış ise de, mu'ahharan zikr olunan müddet devâm, Meclîs-i Hâss-ı Vükelâca bi't-taᶜdîl dört seneye iblâğ olunarak, irâde-i seniyye-i cenâb-ı Pâdrişâhî dahi ol merkezde şeref-müteᶜallik buyurulmuş ve ber-mûceb-i irâde-i seniyye ders programı Şûrâ-yı Devletçe tebdil olunub, müceddeden îcâb iden dersler ilâve kılınmış ise de, dört sınıfda tedrîsi mu'ahharan kararlaşdırılan dersler içün taᶜyîni muktezâ olan muᶜallimîn ve me'mûrîn ve hademeye müceddeden zamm ve ilâvesi îcâb eden tahsîsât kâle alınmayub, evvelce iki sınıfa göre taᶜyîn edilmiş olan muᶜallimîne tahsîs olunan maᶜâşâtın sarfına me'zûniyet iᶜtâsı arz ve istîzân olunarak, ol vechle îcâbının icrâsı husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı Pâdişâhî müteᶜallik ve şeref-sudûr etmiş olduğuna ve halbuki dört sınıfda okunacak dersler içün daha baᶜzı muᶜallimîn ve me'mûrîn ve hademe taᶜyîni îcâb ederek, bunlara verilecek maᶜâşlar zamm ve ilâve olunduğu halde, evvelce tahsîs buyurılan maᶜâşâtın mikdârı on üç bin guruşa kadar bâliğ olacağına ve bunun ise mektebin tahsîsâtı kâfi olmadığına mebnî, ilerüde bi'l-istîzân irâde-i seniyyesi istihsâl kılınmak üzre şimdilik mektebin tahsîsât-ı hâliyyesi dâ'iresinde irâde-i maslahat olunmak üzre merbûten takdîm kılınan cedvelin mülâhazât hânesinde gösterildiği vechle icrâsı taᶜdîlât olunması Ticâret Müdüriyyet-i Umûmîsine ifâde kılınmış ve bu sûret muvâfık-ı maslahat bulunmuş ise de, baᶜde îcâbına bakılmak üzre keyfiyyetin Şûrâ-yı Devlet'e havalesiyle verilecek karâra ve müteᶜallik buyurulacak irâde-i sâmiyye-i hazret-i vekâlet-penâhîlerine tevfîk-i muᶜâmele edileceğinin arz ve beyânına ibtidâr olundu. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 20 Şaᶜban sene [1]303 ve fî 12 Mayıs sene [1]302

Ticâret ve Zirâᶜat Nâzırı

Hakkı

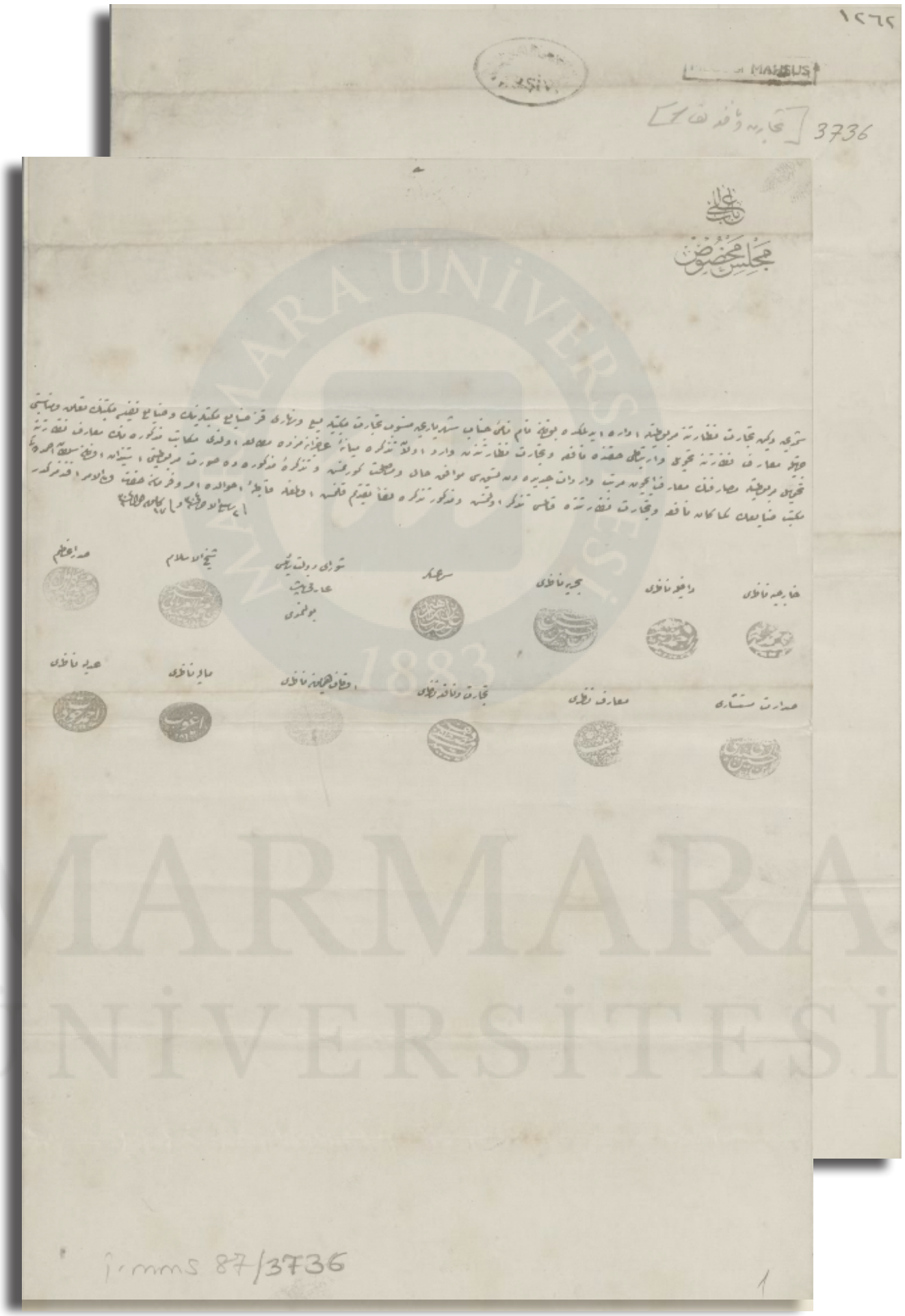

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

18

İ. MMS. 87 / 3736

"Ticaret Mektebi ile yatılı ve gündüzlü Kız Sanayi ve Sanayi-i Nefise mekteplerinin idâresinin Maᶜârif Nezâreti'ne bırakılması"

1

Bâb-ı Âlî

Meclîs-i Mahsûs

Şimdiye değin Ticâret Nezâreti'ne merbûtiyetle idâre edilmekde bulunan nâm-ı nâmî-i cenâb-ı şehriyâriye mensub Ticâret Mektebiyle leylî ve nehârî Kız Sanayiᶜ mekteblerinin ve sanayiᶜ-i nefîse mektebi'nin taᶜalluk ve münâsebeti cihetiyle Maᶜârif Nezâreti'ne tahvîl ve irtibâtı hakkında Nâfîᶜa ve Ticâret Nezâreti'nden vârid olan tezkire, meyâne-i âcizânemizde mütâlaᶜa olundu. Mekâtib-i mezkûrenin Maᶜârif Nezâreti'ne tahvîl-i merbûtuyla, mesârifinin Maᶜârif içün müretteb vâridât-ı cedîdeden tesviyesi muvâfık-ı hâl ve maslahat görünmüş ve tezkire-i mezkûrede sûret-i merbûtiyyeti istîzân olunan Sultanahmed'deki Mekteb-i Sanâyiᶜin kemâkân Nâfiᶜa ve Ticâret Nezâreti'nde kalması tezekkür olunmuş ve mezkûr tezkire leffen takdîm kılınmış olmağla, kâtiye-i ahvâlde emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 2 Rebiᶜülahir sene [1]304 ve fî 17 Kânun-ı evvel sene [1]302

Hâriciye Nâzırı	Dâhiliye Nâzırı	Bahriye Nâzırı	Ser-asker	Şûrâ-yı Devlet Re'isi	Şeyhülislam	Sadr-ı azam
Mehmet Said	Es-Seyyid Ahmed Münir	Hasan bin Hüseyin	Ali Sâ'ib bin İbrahim	Arifî Paşa (bulunmadı)	Ahmet Es'ad bin Mehmed Sa'id el-Urbânî	Mehmed Kâmil bin Salih
Sadâret Müsteşarı	Maᶜarif Nâzırı	Ticâret ve Nâfiᶜa Nâzırı	Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı	Mâliye Nâzırı	Adliye Nâzırı	
Es-Seyyid Ali Makfî (/) ibn-i Hüseyin	Münif	Es-Seyyid Mustafa Vehbi	Es-Seyyid Mustafa Nuri	Agob	Ahmed Cevdet	

MECLİS MAHSUS
[3736 تجارت ودائره نقاليه]
مجلس مخصوص
٧٧

نظامات اصول نافعه

مكتوبات قطعيه سي

نومره

٧٧

حضرت فخامتلو حقه صاحبكه

معروضه عاكفيه لريكه

اوراسانه ومعادنه اداره سنك تجارت نظارتنه باقترانيله سانيه نظارت جديده نك افاده ايتدكي وسائط وتعلقاتي جمله تجارت ونافعه نظارتلريك برقسم بدايتي واشبو تشكيل تدنه طولايي فوزوس اولمه ملحوظ ترجمه خصوصيله بالا تبيانه اداره سنه جناب پادشاهي متعلق جريله ده سانيه نظارت جديده سنه معلومات ويرلمسه اولديغي بيانعاليسيله نظارتجه ده اجرانك اجناس يه كاغدلرك تاريخچه مترجمي تحريراً ارسالي تكلمه سانيه جناب وكالتپناهيه دخي اشعار يورلمسه وتشكيلات هانه ترتيب مأموريه خصوصي متضمن عرضه واتيانه برلمسه اولديغي انجمه نام سابق حقنده تبديلات سنيه تجارت تكميل ليمن ونيازي قرضايع متبقي وضايع نفيسه متعلق سترتيب وكيفيت تجارت نظارتنه مربوطيتيله اداره دقيقا تقديم قلنانه خلاصه ورقم اولديغي اوزره اشبو متبقيات تحقيقات شهريسي اولمق اوزره الي شبليك يدي يوز الليغ غرامه اوراسانه ومعادنه هاصله تدنه قسم ايلسه ايسه اشبو متبقيات اصول تدريسيه وتعليميه سنك تنقيحيله انتظام احوالي واداره سنه تأييد يجون دائره نقاليه وسائط اولديغندن بونلرك دخي مكاتب سانيه نظارت جديده سنه الحاق جمله مكاتب نكره نك معارف اداره سنه نظارتجه قاترلمه قابل اولديغندن بونلرك دخي واردات جديده ويه قسمي قابل ايسه بوده مكاتب نكره نك تسهيل اداره حاضره ليه برابر خزينه جه ده بارئ متفقت اولمغين واردخاط قاصه ايسه بوده بيانيله ويرده سطانه اخذ ويه واقع مكتب ضايع رهن تجارت نظارتنه مربوطاً براداره مخصوصه اتده بولنمقده ويه مكتب معارف واردات تدنه قسمي اولمغين بوبابده دخي سنه برشي ويرلمكسزين ايسه انجمع نظارته تعلقي كورلديكجه مكتب نكره نظارتنك رهن معارف نظارتنه جديده سنه تودين ويا خود كاغدلرك تجارت نظارتنه ابقاسي خصوصنده اداره عليه جناب وكالتپناهيدن هنه وجه شرحمقصيله جوابلرني اكا كوره ابقاي تقضاسنه بناء امردخيانه جهتنه قناعت كوسترلمكه

ناظر احمد وحيد

İ.mms 87/3736

2

2

Nezâret-i Umûr-ı Nâfiᶜa

Mektûbî Odası

Numero

77

Huzûr-ı fehâmet-mevfûr-ı hazret-i Sadâret-penâhîye

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Orman ve Maᶜadin İdâresi'nin Ticâret Nezâreti'nden bi't-tefrîk Mâliye Nezâret-i celîlesine ilhâk edilmesi ve münâsebet ve taᶜalluku cihetiyle Ticâret ve Nâfiᶜa nezâretlerinin birleşdirilmesi ve iş bu teşkîlâtdan dolayı lüzûmu olan me'mûrînin tertîbi husûslarına bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı Pâdişâhî müteᶜallik buyurularak, Mâliye Nezâret-i celîlesine maᶜlûmât verilmiş olduğu beyân-ı âlîsiyle Nezâretce de îcâbının icrâsı 13 Kânûn-ı evvel sene [1]302 târihiyle muvaşşahan şeref-vârid olan tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı vekâlet-penâhîlerine emr ü işᶜâr buyurulmuş ve teşkîlâta âᶜid tertîb-i me'mûrîn husûsu başkaca der-dest. arz ü istîzân bulunmuş olub, ancak nâm-ı sâmî-i hazret-i şehriyârîye mensûb Ticâret Mektebiyle leylî ve nehârî Kız Sanâyiᶜ mektebleri ve Sanâyiᶜ-i Nefîse Mektebi, şimdiye değin Ticâret Nezâreti'ne merbûtuyla idâre ve leffen takdîm kılınan hülâsada murakkam olduğu üzre iş bu mekteblerin tahsîsât-ı şehriyyesi olan elli beş bin yedi yüz elli guruş Orman ve Maᶜadin hâsılâtından tesviye edilmiş ise de iş bu mekteblerin usûl-ı tedrîsiyye ve taᶜlimiyyesinin teftîşiyle intizâm-ı ahvâl ve idâresini te'mîn içün Dâ'ire-i Nezâret'de vesâ'it olmadığından, bunların dahi mekâtib-i sâ'ire misillü Maᶜarif Nezâret-i celîlesinin nezaretine tevdîᶜi, ıslâh-ı idâreleriyle terakkiyât-ı matlube husûlünü mü'eddî görünüb, şununla beraber Orman ve Meᶜadin İdâresi'nin Mâliye Nezâret-i celîlesine ilhâkı cihetiyle, mekâtib-i mezkûrenin mesârif-i idâresine Nezâretce karşılık kalmadığından, bunların mesârifinin dahi vâridât-ı cedîdeden tesviyyesi kâbil ise, bu da mekâtib-i mezkûrenin teshil-i idâre-i hâzıralarıyla beraber, Hazînece de bâdî-i menfaᶜat olacağı vârid-i hâtır-ı kâsır olmuş ise de bu bâbda ve bir de Sultan Ahmed'de vâkiᶜ Mekteb-i Sanâyiᶜ dahi Ticâret Nezâreti'ne merbûten bir idâre-i mahsûsa altında bulunmakda ve bu mekteb mesârifi, vâridâtından tesviye olunarak, Ticâret büdçesinden bir şey verilmemekde ise de anın da Nezârete taᶜalluku görülemediğinden, mekteb-i mezkûr nezaretinin dahi Maᶜârif Nezâret-i celîlesine tevdîᶜ veyâhud kemâkân Ticâret Nezâreti'nde ibkâsı husûsuna irâde-i aliyye-i cenâb-ı vekâlet-penâhîleri her ne vechle şeref-müteᶜallik buyurulur ise ana göre îfâ-yı muktezâsı bâbında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir

Fî gurre-i Rebiᶜülahire sene [1]304 ve fî 16 Kânun-ı evvel sene [1]302

Nâzır-ı Nâfiᶜa ve Ticâret

Vehbi

مصروفات غروش	بیان غروش	ملاحظات
	جمعیه بخاریه مکتبی	
	معلوماتیه ومعلمیه مکتبانیه مصارف نقدیه	
۹۴۰۰		
	لیله فرحبا یوم مکتبی	
۱۷۶۸۰	معلوماتیه ومعلمیه مکتبانی	
۶۲۲۰	مأکولیه ومصارف نقدیه	
۱۸۹۰۰		
	زیارتی فرحبا یوم مکتبی	
۷۷۵۰	معلوماتیه ومعلمیه مکتبانی	
۷۵۰	مأکولیه ومصارف نقدیه	
۸۵۰۰		
	حفلهٔ تقسیم مکتبی	
۱۸۹۵۰	معلوماتیه ومعلمیه مکتبانی	
۵۵۷۵۰	بیان	

İmms 87/3736

3

Yekûn guruş	Müfredât guruş	Me'mûrîn-ve Mu'allimîn	Mülâhazât
9.400	-----	***Hamidiye Ticâret Mektebi*** Me'mûrîn ve mu'allimîn ma'âşâtıyla mesârif-i müteferikkası	
18.900	13.670 6.330	***Leylî Kız Sanâyi' Mektebi*** Me'mûrîn ve mu'allimîn ma'âşâtı Me'kûlât ve mesârif-i sâ'iresi	
8.500	7.750 750	***Nehârî Kız Sanâyi' Mektebi*** Me'mûrîn ve mu'allimîn ma'âşâtı Me'kûlât ve mesârif-i sâ'iresi	
18.950	----	***Sanâyi'-i Nefise Mektebi*** Me'mûrîn ve mu'allimîn ma'âşâtı	
55.750		***Yekûn***	

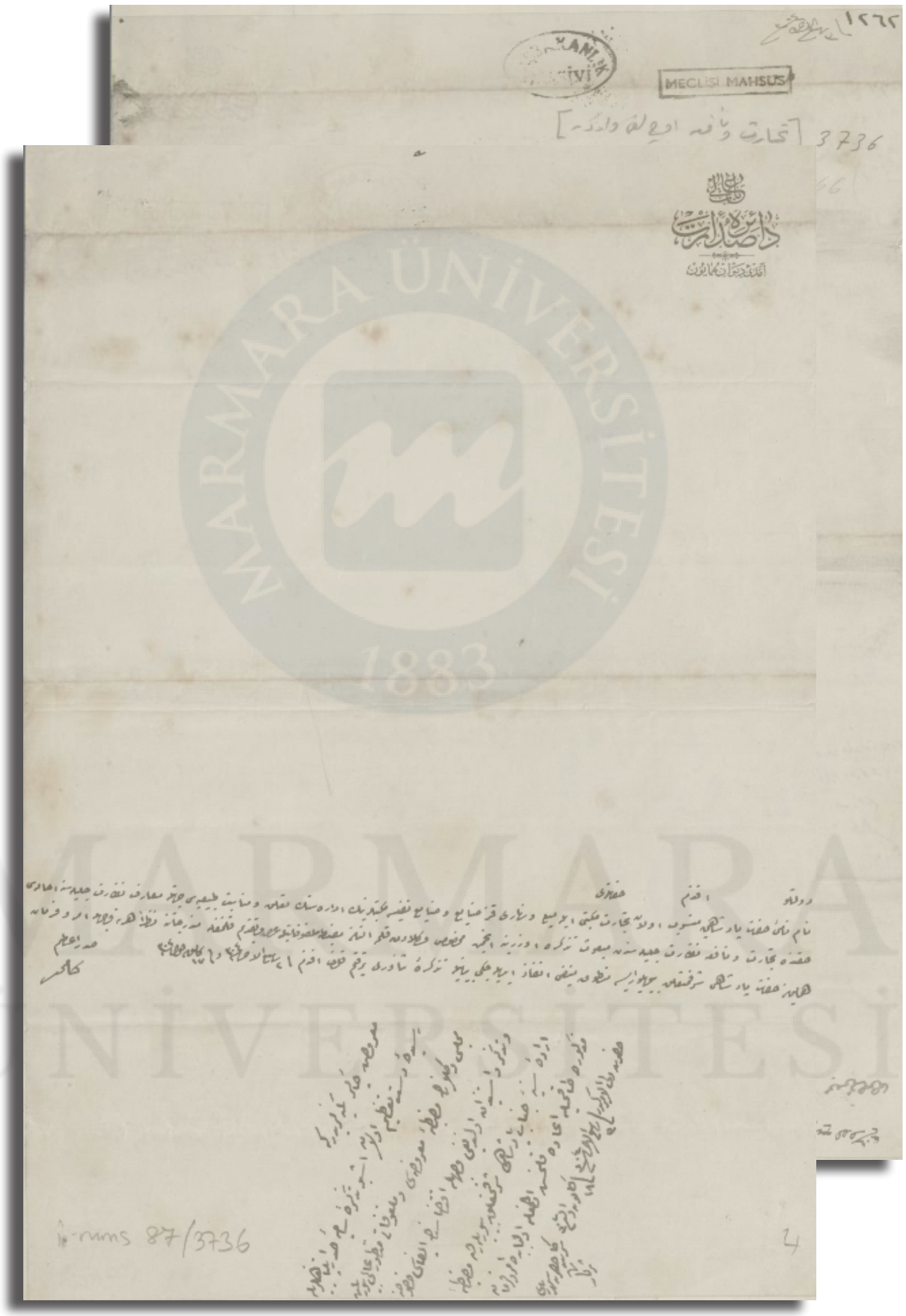
MECLİSİ MAHSUS
İ-mms 87/3736

4

Bâb-ı Âlî

Dâ'ire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü efendim hazretleri,

Nâm-ı nâmi-i hazret-i Pâdişâhî'ye mensûb olan Ticâret Mektebi ile leylî ve nehârî Kız Sanâyi[c] ve Sanâyi[c]-i Nefîse mekteblerinin idâresinin ta[c]alluk ve münâsebet-i tabi[c]iyyesi cihetle Ma[c]ârif Nezâret-i celîlesine ihâlesi hakkında Ticâret ve Nâfi[c]a Nezâret-i celîlesinden meb[c]ûs tezkire üzerine Encümen-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata melfûfâtıyla arz ve takdîm kılınmağla, münderecâtına nazaran her ne vechle emr ü fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i Pâdişâhî şeref-müte[c]allik buyurulur ise mantûk-ı münîfi ittihâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkim kılındı efendim.

Fî 2 Rebi[c]ülâhir sene [1]304 ve fî 17 Kânun-ı evvel sene [1]302

Sadr-ı [c]Azam Kamil

Ma[c]rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta[c]zîm olan işbu tezkire-i Sâmiye-i sadâret-penâhîleriyle, Meclîs-i Vükelâ'nın mazbata-i ma[c]rûzası ve melfûfâtı manzûr-ı âlî buyurulmuş ve tezekkür ve istîzân olduğu vechle, iktizâsının îfâsı husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî şeref-müte[c]allik buyurularak, mazbata-i mezkûre takımıyla i[c]âde kılınmış olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 3 Rebi[c]ülâhir sene [1]304 ve fî 18 Kânun-ı evvel sene [1]302

Ser-Kâtib-i Hazret-i Şehriyârî

Süreyyâ

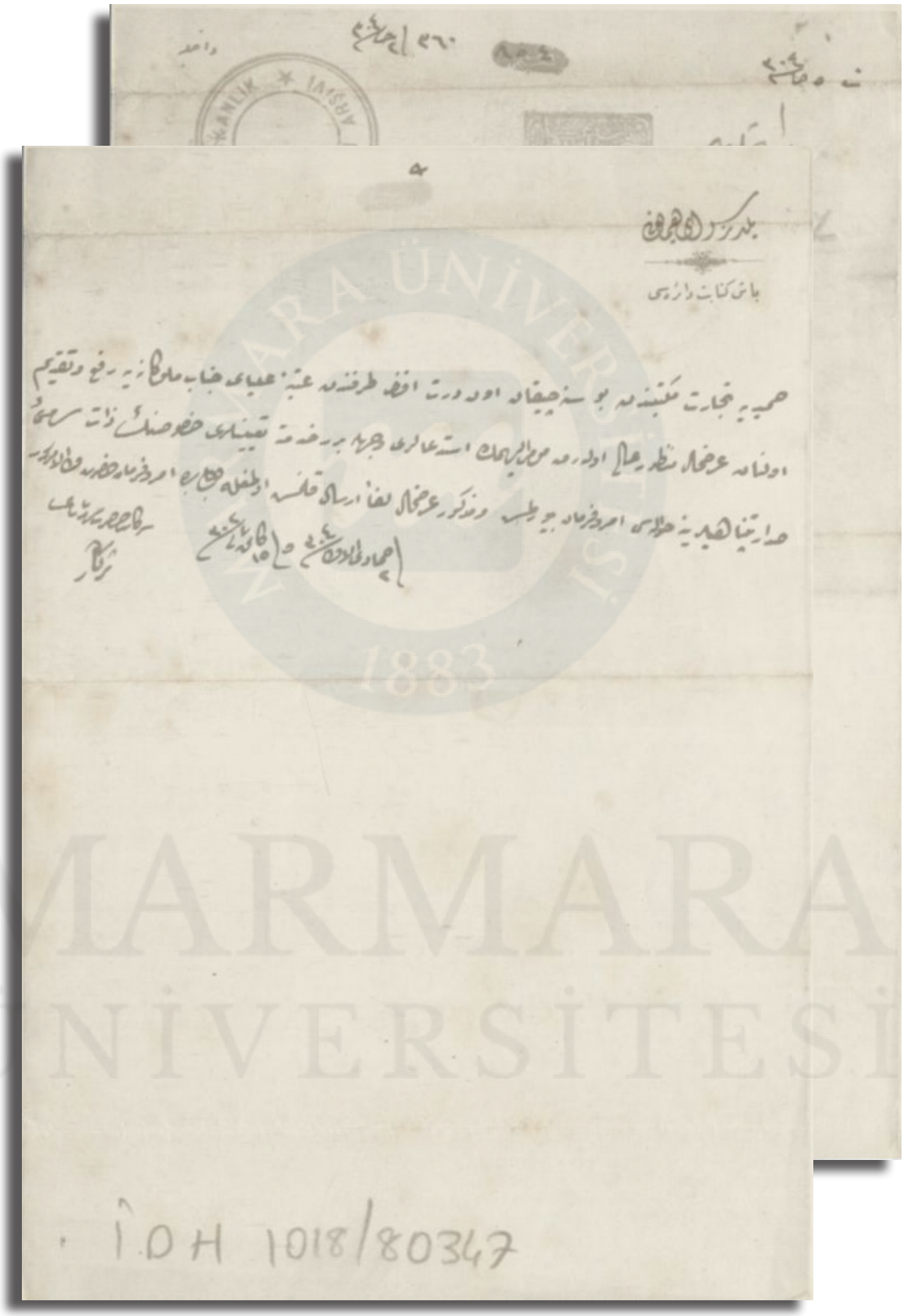

İ.D.H 1018/80347

19

İ.DH. 1018 / 80347

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nden mezun olan on dörk kişi tarafından verilen istidʿâ"

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu

Baş Kitâbet Dâ'iresi

Hamidiye Ticâret Mektebi'nden bu sene çıkan on dört efendi tarafından, atebe-i ulyâ-yı cenâb-ı mülûkâneye refʿ ve takdîm olunan arz-ı hâl, manzûr-ı âlî olarak mûmâ-ileyhimin istidʿâları vechle birer hidmete taʿyînleri husûsunun zât-ı- sâmî-i Sadâret-penâhîlerine havâlesi emr ü fermân buyurulmuş ve mezkûr arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 Cemâziyel-evvel sene [1]304 ve fi 15 Kânûn-ı sânî sene [1]302

Ser-kâtib-i Hazret-i şehriyârî

Süreyyâ

MF.MKT 1304.B.6

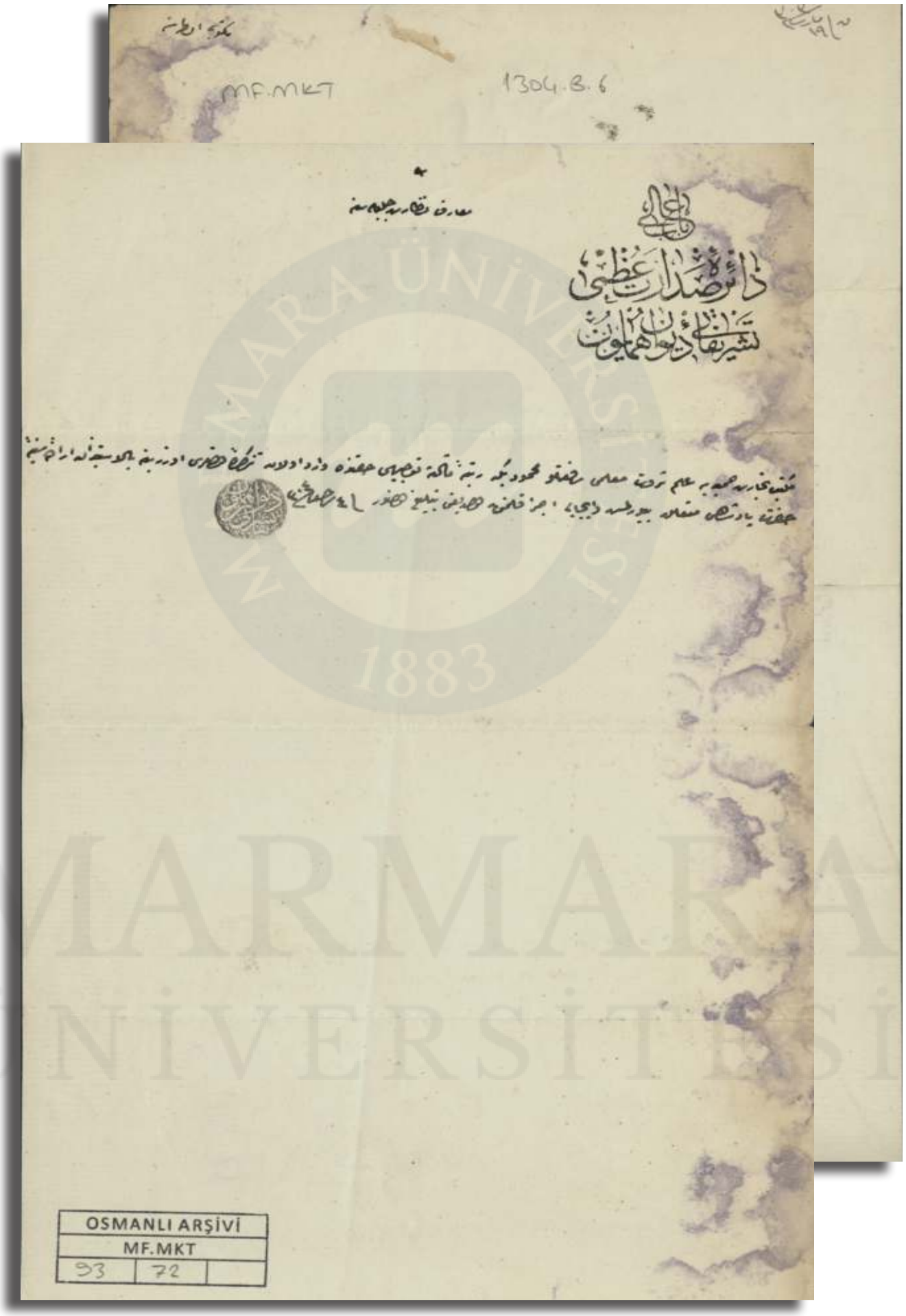

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
93 72

20

MF.MKT. 93 / 72

"Hamidiye Ticaret Mektebi İlm-i Servet Muallimi Mahmud Bey'e rütbe-i selase verilmesi."

Bâb-ı âli

Dâ'ire-i Sadâret-i uzmâ

Teşrîfâtî-i Dîvân-ı Hümâyun

Maᶜârif Nezâret-i celîlesine

Mekteb-i Ticâret-i Hamidiye İlm-i Servet Muᶜallimi rifᶜatlü Mahmud Bey'e rütbe-i selâse tevcîhi hakkında vârid olan tezkire-i devletleri üzerine bi'l-istîzan irâde-i seniyye-i hazret-i Padişâhî müteᶜallik buyrulmuş ve icâbı icrâ kılınmış olduğu tebliğ olunur.

Fî 4 Receb sene [1]304

Teşrîfâtî-i Dîvân-ı Hümâyûn

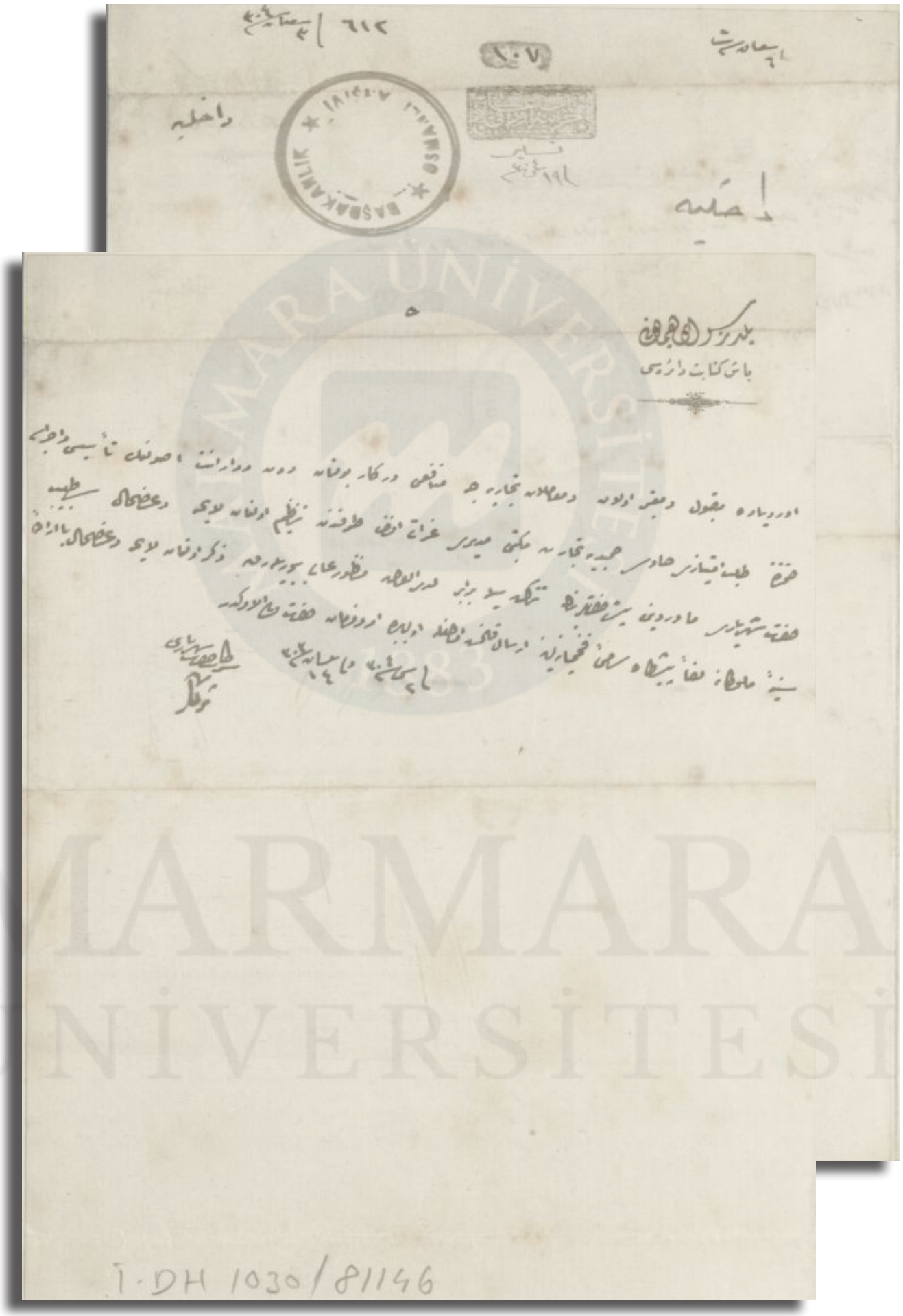

İ.DH 1030/81146

21

İ.DH. 1030 / 81146

"Ticari muamelelerde Avrupaca faydası görülen Von Durant usûlünün tesisi ve icrası hakkında Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi'nin layihasının takdîmi"

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu

Baş Kitâbet Dâ'iresi

Avrupa'da makbûl ve mu^{c}teber olan ve mu^{c}âmelât-ı ticâriyyece menâfi^{c}i der-kâr bulunan Dun ve Daranet usûlünün te'sîsi ve icrâsı zımnında taleb-i imtiyâzı hâvî Hamidiye Ticâret Mektebi Müdiri Garati Efendi tarafından tanzîm olunan lâyiha ve arz-ı hâl Ser-tabîb-i Hazret-i şehriyârî Mavroni Paşa hazretlerinin tezkiresiyle berâber lede'l-arz manzûr-ı âlî buyurularak zikr olunan lâyiha ve arz-ı hâl bâ-irâde-i seniyye-i mülûkâne leffen pîşgâh-ı sâmî-i fehîmânelerine irsâl kılınmış olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 Nisan [1]304 ve fî 14 Şa^{c}ban sene [1]303

Ser-kâtib-i Hazret-i şehriyârî

Süreyyâ

رسماً مکتوب اولمشدر
MF.MKT 1304.M.24
٦
OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
94 19

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

22

MF.MKT. 94 / 19

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin Haziran-Temmuz aylarında yapılacak imtihanında bulunacak Ticaret Odası azalarının zamanında gelmelerinin sağlanması."

Der-saᶜâdet Hamidiye Ticâret Mektebi

6

Devletlu efendim hazretleri

Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisinin imtihân-ı umûmiyesi işbu Haziran'ın yirmi ikinci gününden iᶜtibâren Temmuz'un yirmi ikinci gününe kadar icrâsı mukarrer bulunduğundan tanzîm kılınan bir kıtᶜa cedveli manzûr-ı âlî-i cenâb-ı Nezâret-penâhileri buyrulmak üzere leffen takdîm kılınmıştır. İmtihân-ı mezkûrda Ticâret Odası aᶜzâ-yı kirâmından sinîn-i sâbıkada bulunduğu gibi, bu sene dahi bulunması Mekteb-i mezkûrun nizamnâmesi ahkâmı iktizâsından bulunmuş olmağla, Oda-yı mezkûr hey'etinden intihâb buyurulacak zevâtın şehr-i mezkûrun on beşinci günü teşrîf buyurmaları husûsuna dâ'ir taraf-ı âlî-i cenab-ı Nezâret-penâhilerinden Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâret-i celîlesine tezkire-i aliyye-i Nezâret-penâhilerinin tastîr buyrulması meyânında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

4 Haziran sene [1]303

Mekteb-i mezkûr müdürü

Garati

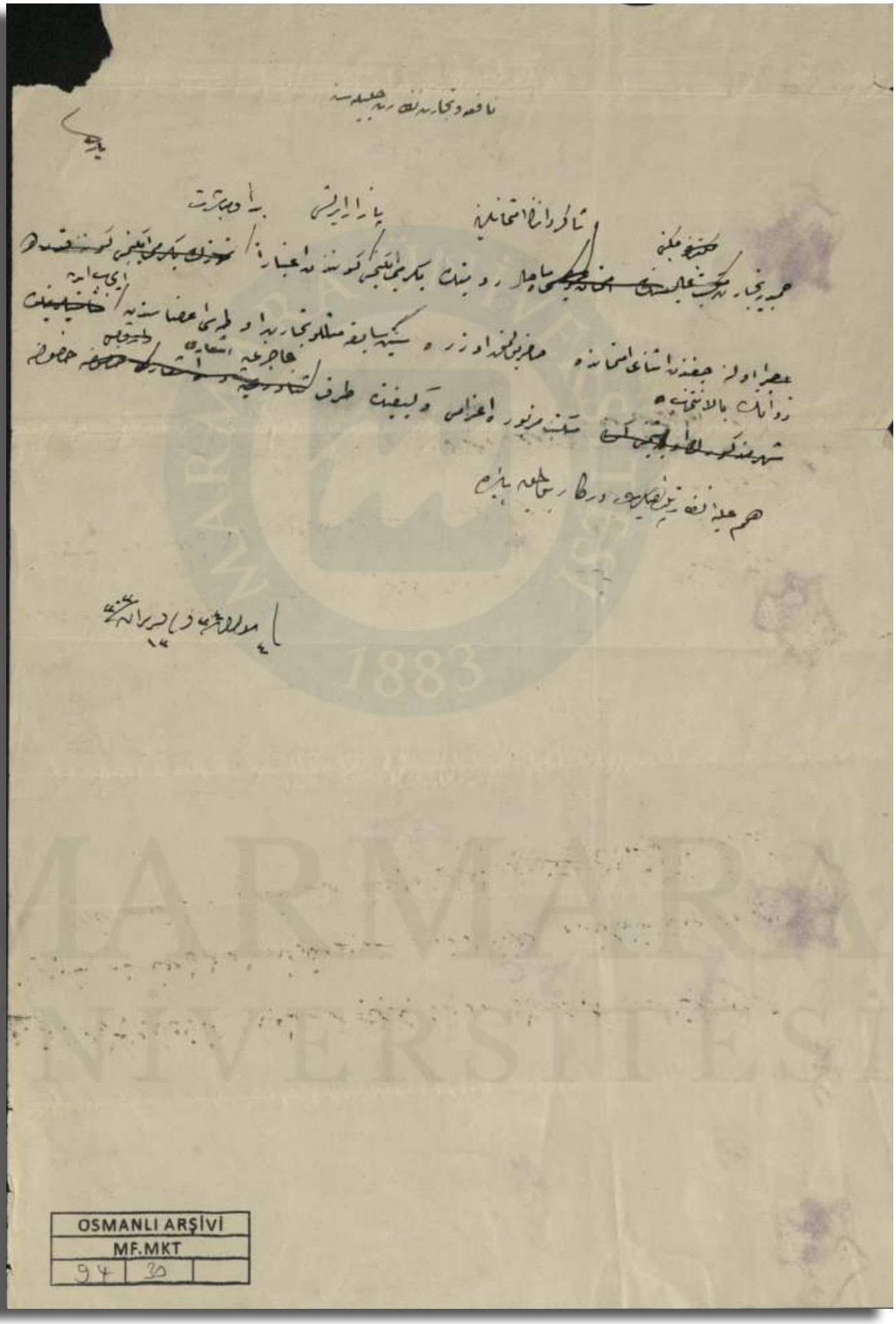

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
94 30

23

MF.MKT. 94 / 30

"Hamidiye Ticaret Mektebi talebelerinin imtihanında hazır bulunacak Ticaret Odası azalarının Nafi'a ve Ticaret Nezâreti'nce intihabı."

Nâfıa ve Ticâret Nezâret-i celîlesine

Hamidiye Ticâret Mektebi şakirdânının imtihânının mâh-ı hâl-i Rûmî'nin yirmi ikinci Pazartesi gününden i'tibâren bed' ve mübâşeret olunacağından, esnâ-i imtihânda hazır bulunmak üzere sinîn-i sâbıka misillu Ticâret Odası a'zâsından îcâb eden zevâtın bi'l-intihâb Mekteb-i mezbûra i'zâmı ve keyfiyetin taraf-ı âciziye iş'ârı hususûnda himem-i aliyye-i Nezâret-penâhileri derkâr bulmak bâbında.

Fî 4 Şevval sene [1]304 ve fî 13 Haziran sene [1]303

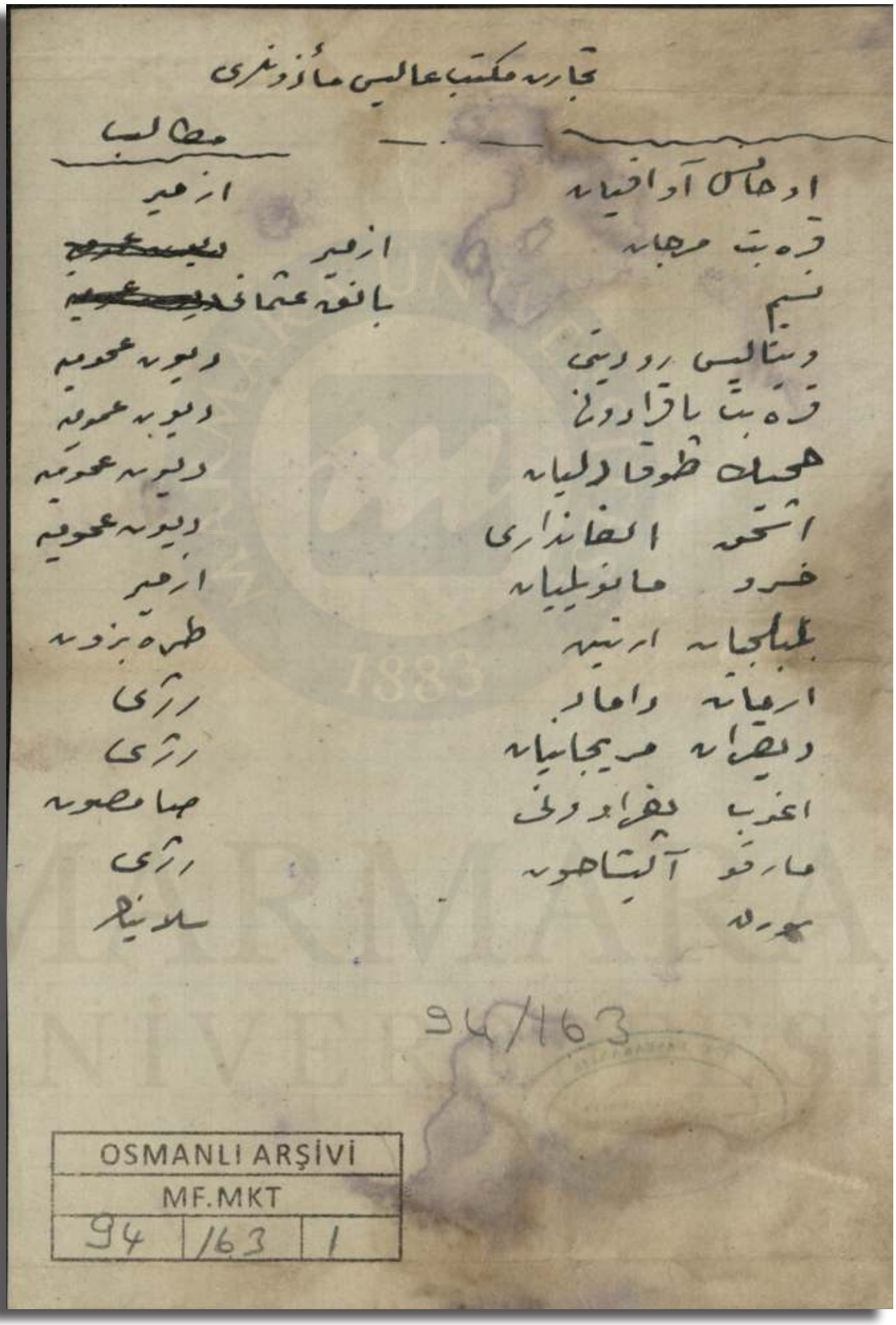

تجارت مکتب عالیسی مأذونلری

مطالب	
اوجاقلی آداخیانه	ازمیر
قره بت مرجانه	ازمیر
نسیم	بافقه عثمانی
وسیالی رودینی	دیوبه محویه
قره بت باقرادونی	دیوبه محویه
هجاك طوقادلیانه	دیوبه محویه
اشکنه الفانداری	دیوبه محویه
خرد مانولیانه	ازمیر
بلباجانه ارتینه	طرابزونه
ارمانه وامار	رژی
دیقرانه مریجانیانه	رژی
اغوب یقرادونی	صاقصوحه
مارقو آلتاهونه	رژی
بورله	سلانیك

94/163

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
94 | 163 | 1

24

MF.MKT. 94 / 163

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nden yeni mezun olanların tahsîlleri doğrultusunda, ticaretin en çok geliştiği Selanik ve İzmir'de uygun işlerde istihdamlarının temini"

1

Ticâret Mekteb-i Âlîsi Me'zûnları

	Metâlib
Ohannes Avafyan	İzmir
Karabet Mercan	İzmir
Nesim	Bank-ı Osmânî
Vitalis Roditi	Duyûn-ı Umûmiyye
Karabet Pakradoni	Duyûn-ı Umûmiyye
Hacik Tokadlıyan	Duyûn-ı Umûmiyye
İshak El-Kandâri	Duyûn-ı Umûmiyye
Hasro Manoliyan	İzmir
Bülbülcüyan Artin	Trabzon
Erman Damad	Reji
Dikran Mericanyan	Reji
Agob Pafradoni	Samsun
Marko Alişahon	Reji
Moran	Selanik

مضاف	عدد	کسور	شماره نامه	مطلب	اسم و شهرت	بها	مدعا عنه
کره سوده ریسی	۲		۱۱۷	طشره اوجه مکتب اعدادی سویرلو کوی ایله	ضرورا فندی	۲۱	
عقب سعد ف	۱	½	۱۱۷	خزینه حاضرات کاتبلرندن ایکیوزیتمیش یدی صاوقلی	اوغانمازاقیاپه افندی	۲۹	
دیمه کوی ده رقاق یکی	۲	½	۱۱۷	دره صاوقلی کوی خوجه	استانبول قره یه افندی	۲۲	
قماش یکی	۲	½	۱۱۷	شیشه، معاونلق دیاخور زرخوفی	استانبول نیسم سروری افندی	۲۲	
عقب سعد ف	۲	½	۱۱۷	کمرلی دیاخور شیشه، معاونلق	استانبول حاجیه افندی	۲۴	
اون ده کوی حاجیقاپه یکی	۲	½	۱۱۷	بانیشی، دیره عمومیه	چوقرالی قره تاشه افندی	۲۶	
نافه دیمه سی یکی	۲	½	۱۱۷	دره عمومیه دیاخور دیره عمومیه	اوده باشه افندی	۲۴	
اسکاره دیره یکی	۲	½	۱۱۷	دیره عمومیه عالیه	اوده باشه افندی	۲۹	
دیمه کوی ده رقاق یکی	۲	½	۱۱۷	دیره عمومیه دیاخور بانیشی،	استانبول ارمنه افندی	۲۸	
قماش یکی	۲	½	۱۱۷	کمرلی دیاخور حاجیه	استانبول ایسادا فندی	۲۲	
قماش یکی	۲	½	۱۱۷	بورغی	استانبول ریاکلس افندی	۲۲	
اون ده کوی حاجیقاپه یکی	۲	½	۱۱۷	بانیشی، دیره عمومیه	سوروه کره فوریه افندی	۲۵	
غلطه دیاخور یکی	۲	½	۱۱۷	دیاخور دره صاوقلی طشره دیره عمومیه	اینه جه اغلو یانی افندی	۲۲	
اون ده کوی حاجیقاپه یکی	۲	½	۱۱۷	دیره عمومیه دیاخور باشه طرفی	استانبول سوروه کره فوریه افندی	۲۵	
				باشه	استانبول حاجیوانی افندی		

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
94 | 163 | 2

94/163

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Münşât	Müddet-i Tahsisiye	Derecât	Şehâdetname Târihi	Matlab	İsm ve Şöhreti	Sinni	Mülahazât
Giresun Rüşdiyesi	2	-	fî 14 Teşrin-i sani sene [1]302	Taşralarca Mekteb-i İᶜdâdî Müdürlüğü gibi bir me'mûriyet	Hüsrev Efendi	21	
Mekteb-i Sultânî	1 3/2	-	fî 1 Ağustos sene [1]302	Hazîne-i Hassa-i Şâhâne Gümrük ve Umûr-ı Şehbenderiyye Muᶜâvinliği	Ohannes Arakyan Efendi	24	
Venedik'de Merad Refail Mektebi	2 1/2		fî 1 Ağustos sene [1]302	Der-saᶜadet'de Gümrük Hidmeti	Âsitâneli Karabet Efendi	22	
Kamanto Mektebi	2 ½		fî 1 Ağustos sene [1]302	Şehbender Muᶜâvinliği veya Zor Tercüme Kalemi	Âsitâneli Nesim Serjeran Efendi	21	
Mekteb-i Sultânî	2 ½		fî 1 Ağustos sene [1]302	Gümrük veya Zor Şebenden Muᶜavinliği	Âsitâneli Hacik Efendi	24	
Ortaköy'de Haykıran Mektebi	2 ½		fî 1 Ağustos sene [1]302	Bank-ı Osmânî ve Duyûn-ı Umûmiyye	Çemiş-gezekli Karabet Efendi	26	
Nâfiᶜa Mühendis Mektebi	2 ½		fî 1 Ağustos sene [1]302	Rusûmat veya Zor Duyûn-ı Umûmiyye	Ardoli Artin Efendi	24	
Üsküdar'da Berberyan Mektebi	2 ½		fî 1 Ağustos sene [1]302	Duyûn-ı Umûmiyye, Mâliye	Ardoli Dikran Efendi	24	
Venedik'de Merad Refail Mektebi	2 ½		fî 1 Ağustos sene [1]302	Duyûn-ı Umûmiyye veya Zor Bank-ı Osmânî	Âsitâneli Erman Efendi	27	
Kamanto Mektebi	2 ½		fî 1 Ağustos sene [1]302	Gümrük veya Zor Hâriciyye	Âsitâneli İsak Efendi	23	
Kamanto Mektebi	2 ½		fî 1 Ağustos sene [1]302	Bu dahi	Âsitâneli Danyalis Efendi	22	
Ortaköy'de Lekanan Mektebi	2 ½		fî 1 Ağustos sene [1]302	Bank-ı Osmânî ve Duyûn-ı Umûmiyye	Seron Kirkoryan Efendi	25	
Galata'da Ermeni Mektebi	2 ½		fî 1 Ağustos sene [1]302	Vatanca veya Zor, Der-saᶜâdet ve taşraca bir me'mûriyet	Erzincânî Agob Efendi	22	
Ortaköy'de Çaykafya Mektebi	2 1/2		fî 1 Ağustos sene [1]302	Duyûn-ı Umûmiyye veya Zor Banka Memûriyeti	Âsitâneli Soron Kirkoryan Efendi	25	
				Bank	Âsitâneli Marko Efendi		

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
3 | 162 | 94

مقام عالی صدارت عظمای

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

دولتلو فاضلو افندم حضرتلری

96/1163

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3

Makâm-ı Âlî-i Sadâret-i Uzmâ'ya

Devletlü fehâmetlü efendim hazretleri

Zîr-i himâye-i hümâdâye-i hazret-i Pâdişâhîde bulunan Hamidiye Ticâret Mekteb-i feyz-kesbinden sene-i sâbıkada me'zûnen çıkmış olan bendelerinin hidemât-ı mûcibü'l-mübâhât-ı Saltanat-ı seniyyede istihdâm olunmaklığımız içün bundan beş mâh akdem irâde-i merâhim-ifâde-i cenâb-ı cihân-bânî şeref-sünûh ve sudûr buyurulmuş ve bir takım mu^{c}âmelât-ı resmiyye icrâ olundukdan sonra, evrak odasından almış olduğumuz ma^{c}lûmâta nazaran iki aydan beru Meclîs-i Hass-ı Vükelâ'da der-dest müzâkere bulunmuş ise de şimdiye değin bir netîce-i hayriyyeye destres olmadığımızdan ve bir seneden beru bilâ-hidmet gezmekde bulunduğumuz cihetle muzâyaka-i şedîdeye dûçâr olduğumuzdan, hemân hak-pây-ı eltâf-ı bi-gâyât-ı sadâret-penâhîlerine mürâca^{c}ata müsâre^{c}atla şeref-sânih olan irâde-i mekârim^{c}âde-i cenâb-ı mülûkânelerinin bir an evvel icrâsını ve bu cihetle kullarının tesrîr ve ihyâ buyurulmasını kemâl-i niyâz tazarru^{c}la istirhâm ve dehâlet eyleriz. Ol bâbda ve her hâlde emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 17 Haziran 1097

Damad	Merihan	Artin	İshak	Hacik	Nasradoli	Vesalis	Nesim	Mercan	Ohannes Arafyan
				Sorin	Marko	Hasro			

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

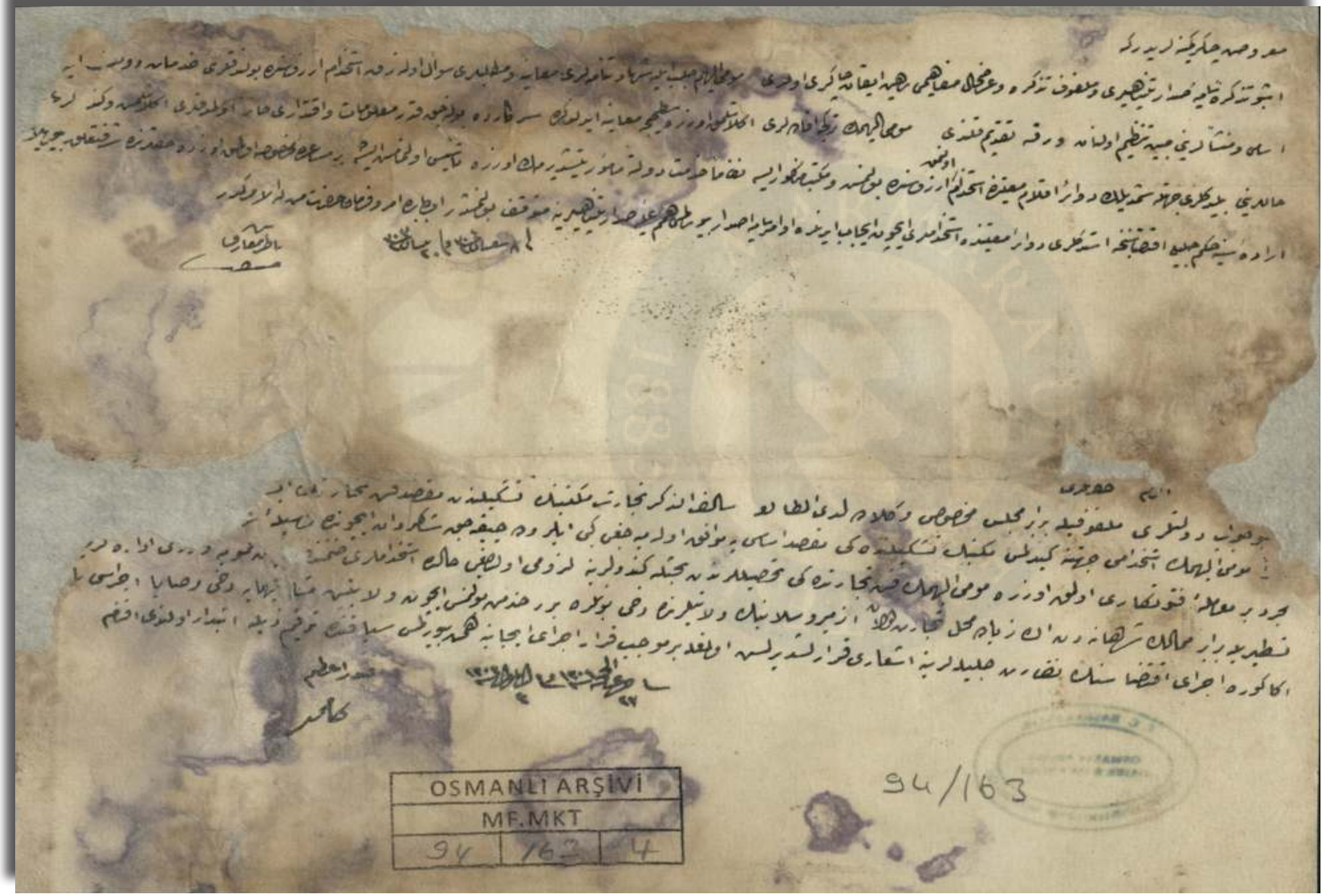

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
94 | 163 | 4
94/163

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

İşbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri ve melfûf tezkire ve arz-ı hâl mefâhimi rehin-i îkân-ı çâkerî oldu. Mûmâ-ileyhim celb ile şehâdetnâmeleri muᶜâyene ve matlabları su'âl olunarak, istihdâm arzusunda bulundukları hidemât ru'yet ile …… esâmî ve menşe'lerini mübeyyin tanzîm olunan varaka takdîm kılındı. Mûmâ-ileyhimin Türkçe ifâdeleri anlaşılmak üzre sathîce muᶜâyene edildikde, ser-kârda bulunacak kadar maᶜlûmât ve iktidârı hâ'iz olmadıkları anlaşılmak ve kendüleri hallerini bildikleri cihetle, şimdilik devâ'ir-i aklâm maᶜiyyetinde istihdâm olunmak arzusunda bulunmuş ve mekteb-i mezkûr ise nizâmen hidmet-i devlete me'mûr yetişdirmek üzre te'sîs olunmamış ise de bir müsâᶜade-i mahsûsa olmak üzre haklarında şeref-müteᶜallik buyurulan irâde-i seniyye hükm-i celîli iktizâsınca istedikleri devâ'ir maᶜiyyetinde istihdâmları içün îcâb edenlere evâmir-i sâmiye ısdâr buyurulması himem-i aliyye-i sadâret-penâhîlerine mütevakkıf bulunmuşdur. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 8 Şaᶜban sene [1]304 ve fî 20 Nisan sene [1]303

Nâzır-ı Maᶜârif

Saᶜid

……. efendim hazretleri

[iş bu] cevâb-ı devletleri melfûfuyla berâber Meclîs-i Mahsûs-ı Vükelâ'da lede'l-mütâlaᶜa sâlifü'z-zikr Ticâret Mektebi'nin teşkîlinden maksad, fenn-i ticâretin …..… …….. mûmâ-ileyhimin istihdâmı cihetine gidilmesi mektebin teşkîlindeki maksad-ı esâsiye muvâfık olamayacağı gibi ilerüde çıkacak şâkirdân içün de silsile-i …… ……. mücerred bir muᶜâmele-i fütüvvet-kârî olmak üzre mûmâ-ileyhimin fenn-i ticâretdeki tahsîllerinden bahisle kendülerine lüzûmu olacağı halde istihdâmları zımnında …….. idâreleri …….. tastîriyle berâber Memâlik-i Şâhâne'den en ziyâde mahall-i ticâret olan İzmir ve Selanik vilâyetlerinde dahi bunlara birer hidmet bulunması içün vilâyeteyn-i müşârun-ileyhimâya dahi vesâyâ icrâsı …….. âna göre icrâ-yı iktizâsının Nezâret-i celîlelerine işᶜârı kararlaşdırılmış olmağla, ber-mûceb-i karâr icrâ-yı îcâbına himmet buyurulması siyâkında terkîm-i zeyle ibtidâr olundu efendim.

Fî 27 Zilhicce sene [1]304 ve fî 3 Eylül sene 1303

Sadr-ı azam

Kâmil

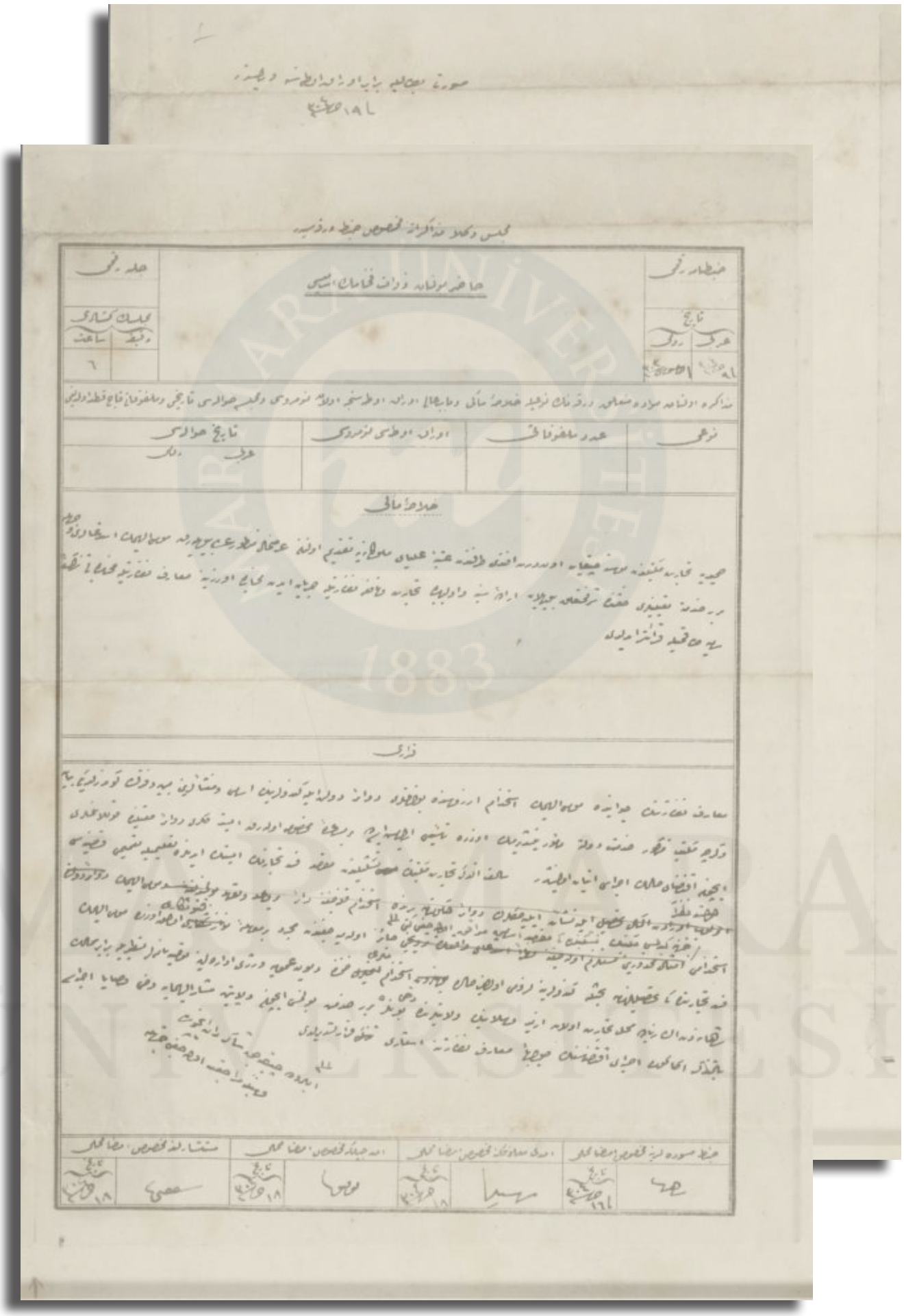

25

MV. 23 / 5823-58

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nden mezun olan talebelerin bir hizmete tayinleri için Duyûn-ı Umumiye, Reji İdâresi ile Edirne ve İzmir vilayetlerine Tavsiyenâme yazılması hakkında."

Meclîs-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

	Hâzır Bulunan Zevât-ı Fihâmın Esâmîsi		
Müzâkere olunan mevâdda müteᶜallik varakanın hülâsa-i me'âli ve Bâb-ı Âlî Evrak Odası'nca olan numerosu ve Meclis'e havâlesi târihi ve melfûfâtı kaç kıtᶜa olduğu			
Nevᶜi	Aded-i melfûfâtı	Evrak Odası Numerosu	Târih-i Havâlesi Arabî Rûmî Fî 9 Safer sene [1]304 Fî 1 Ağustos sene [1]303
Hülâsa-i Me'âli			
Hamidiye Ticâret Mektebi'nden bu sene çıkan on dört efendi tarafından atebe-i ulyâ-yı mülûkâneye takdîm olunan arz-ı hâl, manzûr-ı âlî buyurularak, mûmâ-ileyhimin istidᶜâları vechle birer hidmete taᶜyînleri hakkında şeref-müteᶜallik buyurulan irâde-i seniyye ol bâbda Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâretiyle cereyân iden mehâbî üzerine Maᶜârif Nezâretiyle mahâreti tezkire-i sâmiye takımıyla kırâ'et edildi.			
Karârı			
Maᶜarif Nezâreti'nin cevâbında mûmâ-ileyhimin istihdâm arzusunda bulundukları devâ'ir-i devlet ile kendülerinin esâmî ve menşe'lerini mübeyyin defterin gönderildiği beyân ve gerçi mekteb-i mezkûr hidmet-i devlete me'mûr yetişdirmek üzre te'sîs edilmiş ise de bir müsâᶜade mahsûsa olarak istedikleri devâ'ir maᶜiyyetinde kullanmaları içün iktizâ-yı hâlin icrâsı ityân olunmuşdur. Sâlifü'z-zikr Ticâret Mektebi'nin teşkîlinden maksad, fenn-i ticâretin istek idenlere taᶜlimiyle taᶜmîmi kaziyyesi olmasına nazaran mûmâ-ileyhimin istihdâmı cihetine gidilmesi, mektebin teşekkülündeki maksad-ı esâsîye muvâfık olmayacağı gibi, ilerüde çıkacak şâkirdân içün vesile-i mürâcaᶜat olunacağı cihetle câ'iz olamayacağından mücerred bir muᶜâmele-i fütüvvet-kârî fütüvvet-kârî olmak üzre mûmâ-ileyhimin fenn-i ticâretdeki tahsîllerinden bahisle, kendülerine lüzûmu olduğu halde istihdâmları zımnında Duyûn-ı Umûmiyye ve Reji idârelerine tavsiyenâmeler tastîriyle berâber, Memalik-i Şâhâne'den en ziyâde, mahall-i ticâret olan İzmir ve Selânik vilâyetlerinde dahi bunlara birer hidmet bulunması içün vilâyet-i müşârun-ileyhimâya dahi vesâyâ icâsı bi't-tezekkür, âna göre icrâ-yı iktizâsının cevâben Maᶜârif Nezâreti'ne işᶜârı kararlaşdırıldı.			
Zabıt müsveddelerine mahsus imzâ mahalli	Âmedî muᶜâvinliğine mahsûs imzâ mahalli	Âledciliğe mahsus imzâ mahalli	Müsteşarlığa mahsus imzâ mahalli
Receb Fî 6 Ca sene [1]304	Süreyya Fî 17 Ca sene [1]304	Tevfik Fî 17 Ca sene [1]304	Mustafa Fî 17 Ca sene [1]304

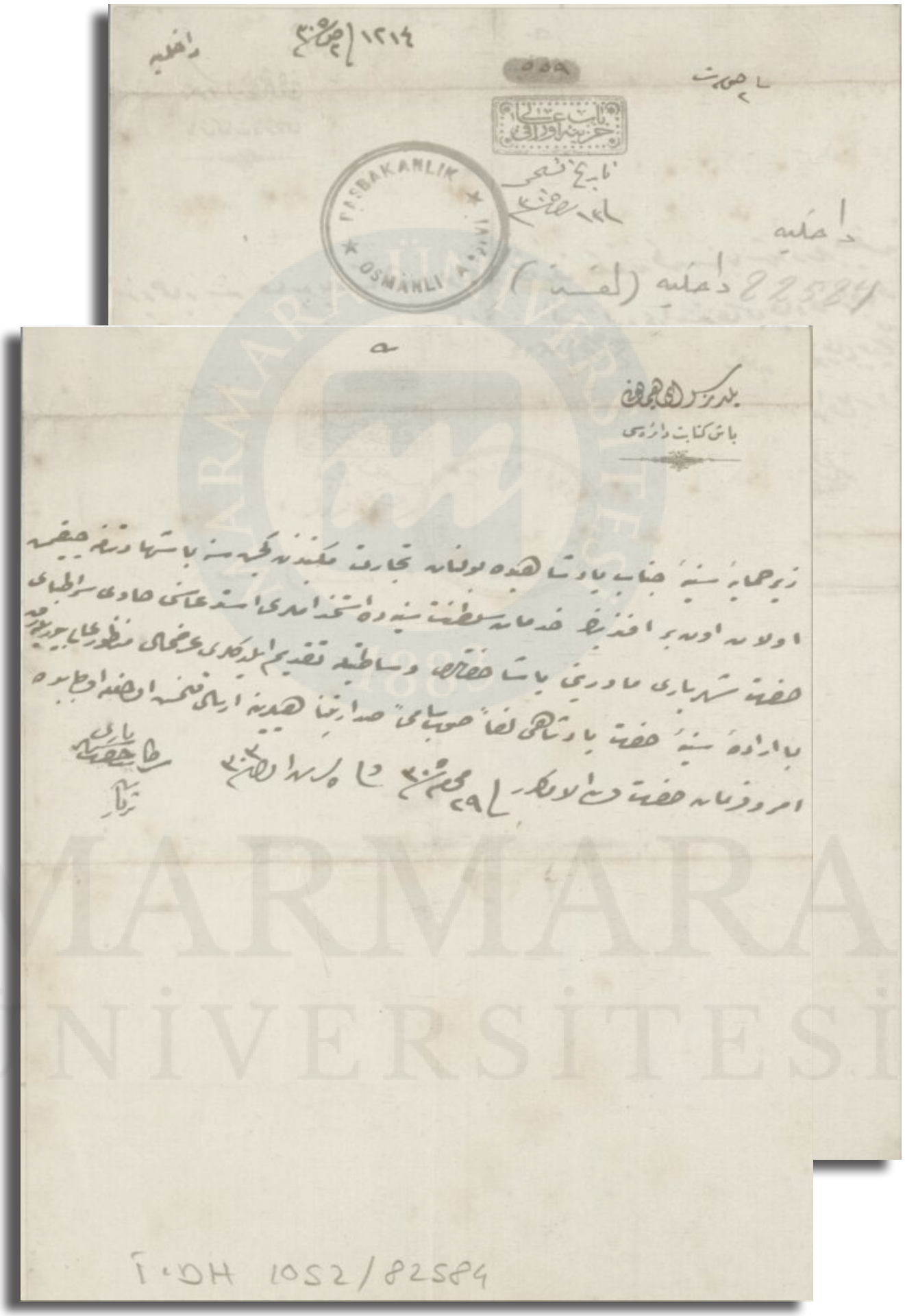
TAŞBAKANLIK
OSMANLI ARŞİVİ
İ.DH 1052/82584

26

İ. DH. 1052 / 82584

"Ticaret Mektebi'nden mezun on bir kişinin devlet hizmetinde istihdam olunması"

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu

Baş Kitâbet Dâ'iresi

Zîr-i himâye-i seniyye-i cenâb-ı Pâdişâhîde bulunan Ticâret Mektebi'nden geçen sene bâ-şehâdet-nâme çıkmış olan on bir efendinin hidemât-ı saltanat-ı seniyyede istihdâmları istidʿâsını hâvî Ser-etıbbâ-yı hazret-i şehriyârî Mavrini Paşa hazretleri vesâtatıyla takdîm eyledikleri arz-ı hâl manzûr-ı âlî buyurularak, bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i Pâdişâhî leffen savb-ı sâmî-i Sadâret-penâhîlerine irsâl kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 29 Muharrem sene [1]305 ve fî Teşrîn-i evvel sene [1]303

Ser-kâtib-i Hazret-i şehriyârî

Süreyyâ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
95 54

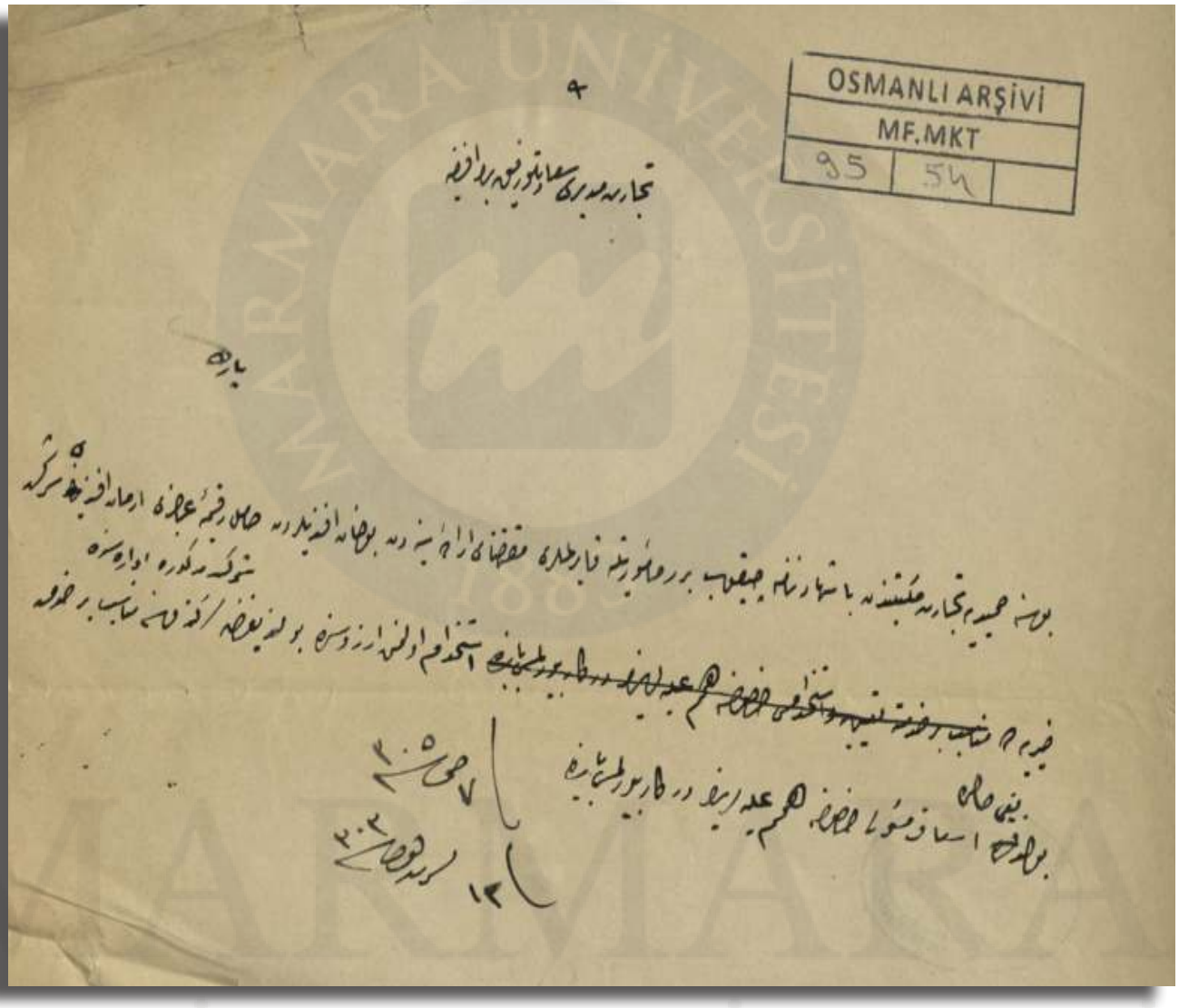

27

MF.MKT. 95 / 54

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nden mezun Arman Efendi'nin Şirket-i Hayriye'de münasip bir görevde istihdamının Ticaret Müdürü Refik Efendi'den istendiği."

Ticaret Müdürü Saʿâdetlü Refik Beyefendiye

Bu sene Hamidiye Ticâret Mektebi'nden ba-şahâdetname çıkıb birer me'mûriyetle kayırılmaları muktezâ-yı irâde-i seniyyeden bulunan efendilerden hâmil-i rakîme-i âcizi Arman Efendi'nin Şirket-i Hayriyye'de istihdâm olunmak arzusunda bulunduğundan Şirket-i mezkûre idâresinde kendisine münasib bir hidmet bulunduğu halde isʿâf-ı mes'ulu husûsuna himem-i aliyyelerinin derkâr buyrulması bâbında.

Fî 7 S. sene [1]305 ve Fî 13 Teşrîn-i evvel sene [1]303

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

28

تجار جیدی تلبنک معلمیه و ماتوریتک حائز اولدقلری رتبه و فتا تدریجیه
امرنامه بیه جدولدر

ماتوریتی	اسمی	رتبه	ع	ف
میه	غوانی افندی	ثانیه	.	
تاریخ طبیعی و نباتات و حیوانات معلمی	الیاس افندی	ممتاز	٢	٤
علوم تجاریه معلمی	غوانی افندی	ثانیه	.	
اصول کتابه و ادبیات عربی معلمی	ارتکم افندی	خدمه ستخانه	.	
رسم معلمی	سید افندی	بیکباشی	.	٤
علوم ریاضیه معلمی	اصفیدک	قول اغاسی	٤	٢
حکمه طبیعیه و کیمیا معلمی	حسیه بک	قول اغاسی	.	
جغرافیا عمومی معلمی	لاجه نجیب افندی	ثانیه	.	٤
علم ثروت ملل معلمی	محمود بک	ثالثه	.	
حساب عربی معلمی	توفیق بک	ثالثه	.	
	جواد بک	"	.	
کتابه عربی معلمی	طلعت بک	"	.	
تاریخ عمومی معلمی	لوقا افندی	"	.	
فارسجه معلمی	دیرهان افندی	"	.	
حساب و جبر فارسی معلمی	کریقور افندی	"	.	
اصول ترجمه معلمی	حسن افندی	"	.	
کاتب	حیدر افندی	"	.	
سرمبلغ				

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
96 | 48 | 1

28

MF.MKT. 96 / 48

"Hamidiye Ticaret Mektebi öğrencilerinden mezun olanlara icazetnamelerinin törenle verildiği, ayrıca muallim ve memurların ödüllendirilmesi için de bir cetvel takdîm olunduğu."

1

Ticaret-i Hamidî Mektebi'nin muᶜallimîn ve me'mûrînin hâ'iz oldukları rütbe ve nişanlar ile esâmîsini mübeyyin cedveldir.

Me'mûriyyeti	**Esâmî**	**Rütbe**	**Ayn** (Unvan)	**Kaf** (Kıdem)
Müdir	Garati Efendi	Sâniye	-	-
Târîh-i Tabîᶜiye ve Nebâtât ve Hayvânât Muᶜallimi	İlyas Efendi	Mütemâyiz	3	4
Ulûm-ı Ticâriyye Muᶜallimi	Garati Efendi	Sâniye	-	-
Usûl-ı Kitâbet ve Edebiyât-ı Türkî Muᶜallimi	Edhem Efendi	Hademe-i şâhâne	-	-
Resim Muᶜallimi	Seyyid Efendi	Binbaşı	-	4
Ulûm-ı Riyâziyye Muᶜallimi	Âsaf Bey	Kolağası	4	3
Hikmet-i Tabîᶜiye ve Kimyâ Muᶜallimi	Hüseyin Bey	Kolağası	-	-
Coğrafya-yı Umûmî Muᶜallimi	Lambrinidis Efendi	Sâniye	-	4
İlm-i Servet-i Mülk Muᶜallimi	Mahmud Bey	Sâlise	-	-
Hüsn-i Hatt-ı Türkî Muᶜallimi	Tevfik Bey	Sâlise	-	-
Lisân-ı Türkî Muᶜallimi	Cevad Bey	Sâlise	-	-
Târîh-i Umûmîye Muᶜallimi	Talat Bey	Sâlise	-	-
Fransızca Muᶜallimi	Lui Efendi	Sâlise	-	-
Hüsn-i Hatt-ı Fransız Muᶜallimi	Diritad Efendi	Sâlise	-	-
Usûl-ı Tercüme Muᶜallimi	Kirkor Efendi	Sâlise	-	-
Kâtib	Hasan Efendi	Sâlise	-	-
Ser mubsır	Sabri Efendi	Sâlise	-	-

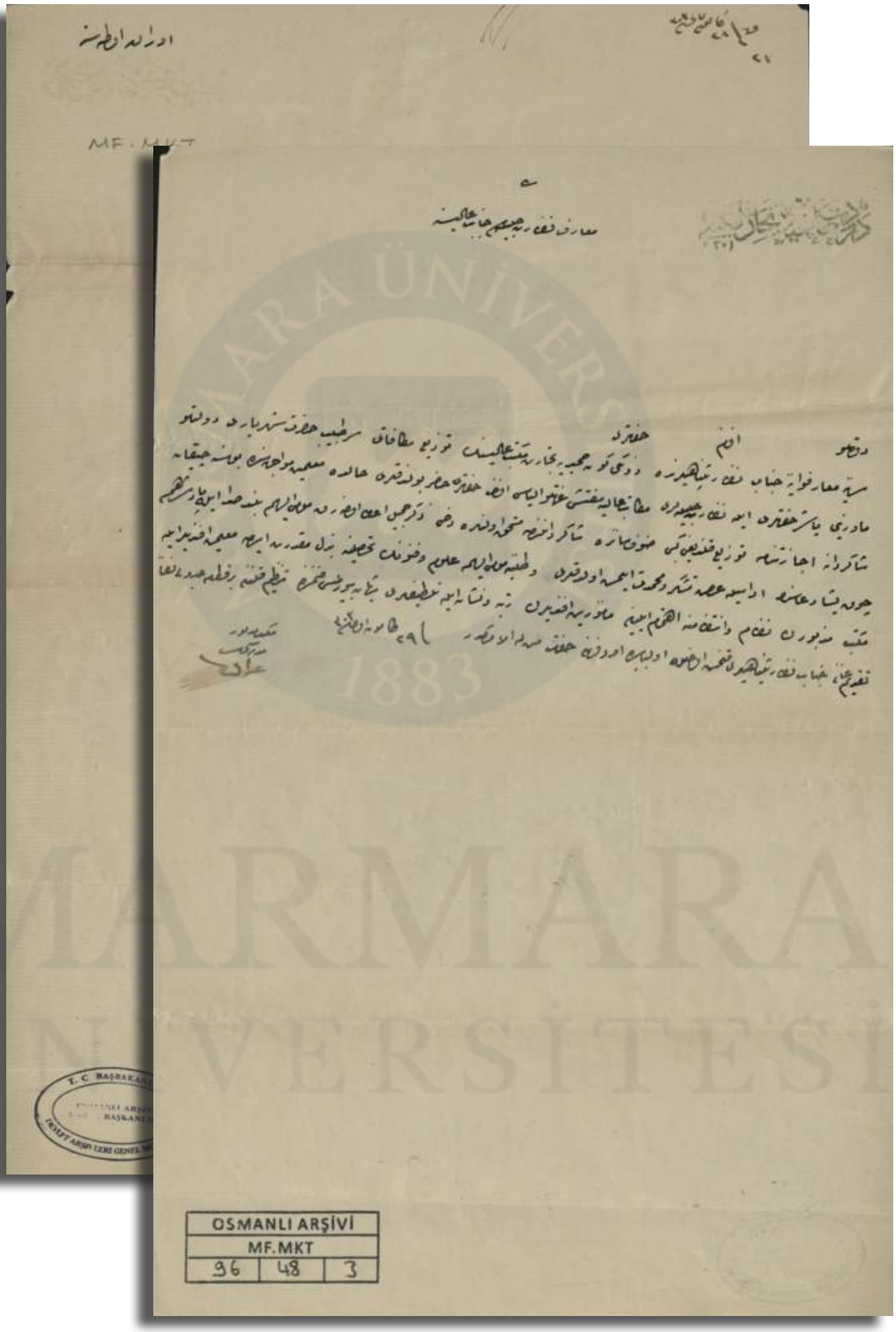

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
96 | 48 | 3

3

Der-saᶜâdet Hamidiye Ticâret Mektebi

Maᶜârif Nezâret-i celilesi cânib-i âlîsine

Devletlü Efendim Hazretleri

Sâye-i Maᶜârif-vâye-i cenâb-ı Nezâret-penâhîlerinde dünkü gün Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlîsinin tevzîᶜ-i mükâfâtı Ser-tabib-i hazret-i şehriyâri devletlü Mavrini Paşa hazretleri ile Nezâret-i celîleleri Mekâtibi-i Aliyye Müfettişi izzetlü İlyas Efendi hazretleri hâzır bulundukları halde muᶜallimîn muvâcehesinde bu sene çıkan şakirdâna icâzet-nâme tevzîᶜ kılındığı gibi, sunûf-ı saire şâkirdânından müstehak olanlara dahi zikr-i cemil iᶜtâ olunarak mûmâ-ileyhim bend-i sadâ ile "padişahım çok yaşa" duᶜâsının edâsıyla arz-ı teşekkür ve mehmedet eylemiş oldukları ve talebe-i mûmâ-ileyhim ulûm ve fünûnun tahsîline bezl-i mukadderât ise de muᶜallimîn efendiler ile Mekteb-i mezbûrun nizâm ve intizâmına ihtimâm eyleyen me'mûrin efendilerin rütbe ve nişan ile taltîfleri şâyân buyrulması zımnında tanzîm kılınmış bir kıtᶜa cedveli leffen takdîm-i âlî-i cenâb-ı Nezâret-penâhileri kılınmış olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 29 Kânun-ı evvel sene [1]303

Mekteb-i mezbûr Müdiri

Garati

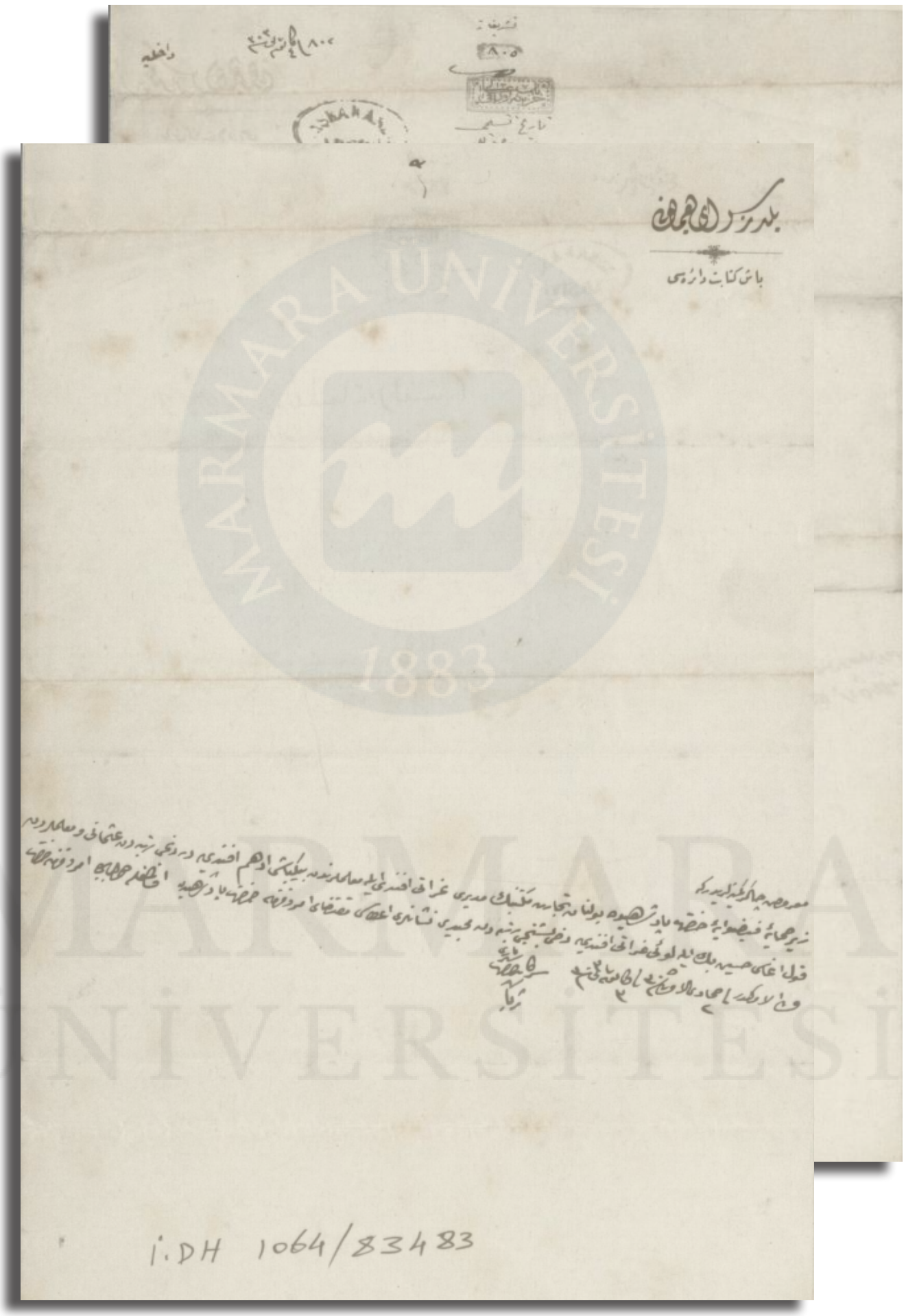

İ.DH 1064/83483

29

İ.DH. 1064 / 83483

"Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi ile Muallim Edhem Efendi'ye nişan verilmesi"

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu

Baş Kitâbet Dâ'iresi

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Zîr-i himâye-i feyz-vâye-i hazret-i Pâdişâhîde bulunan Ticâret Mektebi'nin Müdîri Garati Efendi ile muᶜallimlerinden Binbaşı Edhem Efendi'ye Dördüncü rütbeden Osmânî ve muᶜallimlerden Kol Ağası Hüseyin Bey ile Lev'î Garati Efendi'ye dahi Beşinci rütbeden Mecidî Nişanları iᶜtâsı muktezâ-yı emr ü fermân-ı hazret-i Pâdişâhîden olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî Cemâziyelevvel sene [1]305 ve fî Kânûn-ı sânî sene [1]303

Ser-kâtib-i Hazret-i şehriyârî

Süreyyâ

MF.MKT. 1305.Ca.29

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
96 130

30

MF.MKT. 96 / 130

"Hamidiye Ticaret Mektebi öğrencilerinden ücretlerinin vaktiyle tahsîl olunmasına dikkat edilmesi."

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdüriyet-i behiyyesine

Hamidiye Ticâret Mektebi'ne girecek talebeden nizâm-ı mahsûs iktizâsınca peşin olarak ahzı lâzım gelen ücretin istîfâsınca müsâmaha olunarak üç yüz üç senesi Martı ibtidâsından Ağustos gâyesine kadar mektebin altı bin guruş matlûbu olduğu tahakkuk kılınmış ve mezkûr ucûrâtın vakt ü zemânıyla tahsîli lâzım gelib öyle bekâyâ ve tedâhülde bırakılması kat'â câ'iz olamayacağı gibi bu bâbda tertîb edecek mes'uliyet emr-i tahsîlde tekâsül ve tesâmüh edenlere râci' olacak meblağ-ı mezkûrun hemân tahsîliyle Maᶜârif veznesine irsâli husûsuna himmet eylemeleri ihtârıyla terkîm-i tezkire-i meciyye ibtidâr kılındı.

Fî 29 Ca. sene [1]305 ve fî 30 Kânun-ı sânî sene [1]303

İşaret olunur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
97 43

31

MF.MKT. 97 / 43

"Ticaret Mektebi'nin başka bir amaçla kullanılması uygun olmayacağından Patent İdâresi için başka bir mahallin aranması."

Mâliye Nezâret-i celîlesine

Me'âl-ı işᶜâr-ı âlî-i Nezâret-penâhileri maᶜlûm-ı âcizî oldu. Tahkîkât-ı vâkıᶜaya göre mekteb-i mezkûrun mesârif-i inşâi'yesi Hazîne-i Hassa-i şâhâneden tesviyye olunarak kapusu üzerinde vâkiᶜ kitâbeden mâᶜlûm olacağı vechle nâm-ı meâlî-ittisâm-ı hazret-i Pâdişâhiye nisbet olarak binâ edilmiş olduğu gibi de tarz ve tastîmi dahi mekteb olmak üzere yapılmış olmağla, mâ-vazᶜ tehnîdi gayr-i şeyde isti'mali câ'iz ve münâsib olamaz zann ederim. Bundan katᶜ-ı nazar, mezkûr Ticâret Mektebi içün başka bir mahal tedârükü Nezâret-i âcizîce pek müşkil olduğundan Patent İdâresi çün diğer bir mahal aranılması himem-i aliyye-i Nezâret-penâhilerine mütevakkıffdır ol bâbda

Fî 20 Cemâziyelahir sene [1]305 ve fî 20 Şubat sene [1]303

İşaret olundu.

MF.MKT 1305.N.8

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
98 109

32

MF.MKT. 98 / 109

"Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi'nin talebelerden alınan ücretler ile mektepçe çekilen piyango ve bazı kişilerin yaptıkları yardıma dair evrakla beraber hesap vermek üzere Maᶜârif Meclisi'ne gelmesinin kendisine bildirilmesi ve mektep muallimlerinden Kolağası Asaf ve Hüseyin Muhsin Beyler'in de hazır bulunmak üzere davet edilmeleri."

Hesâbının rü'yeti muktezâ-yı irâde-i seniyyeden olan Ticâret Mektebi Müdürü izzetlü Garati Efendi, Meclis'e daᶜvetle kendisinden baᶜzı mevâd su'âl edildikde izâhât îᶜtâsı resmen mürâcaᶜata taᶜalluk eylemiş olduğundan, mektebce üç yüz senesi Eylülünden üç yüz iki senesi Kânun-ı evveline kadar şâkirdândan tahsîl edilmiş olan ucûrat defteri ile mekteb nâmına keşîde edilen piyango ve baᶜzı zevât tarafından vukûᶜ bulan iᶜâneye dâ'ir olan evrâkın bi'l-istishâb Meclis'e gelmesi husûsunun resmen kendüsüne tebliğ ve işᶜâr ile mûmâ-ileyhin rü'yet edilecek hesâbında hâzır bulunmak üzere mekteb-i mezkûr hey'et-i taᶜlîmiyesinden Kolağası ref'etlü Âsaf ve Hüseyin Muhsin beylerin de beraberce daᶜvet buyrulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 8 Ramazan sene [1]305 ve fî 7 Mayıs sene [1]304

(mühür)

Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif

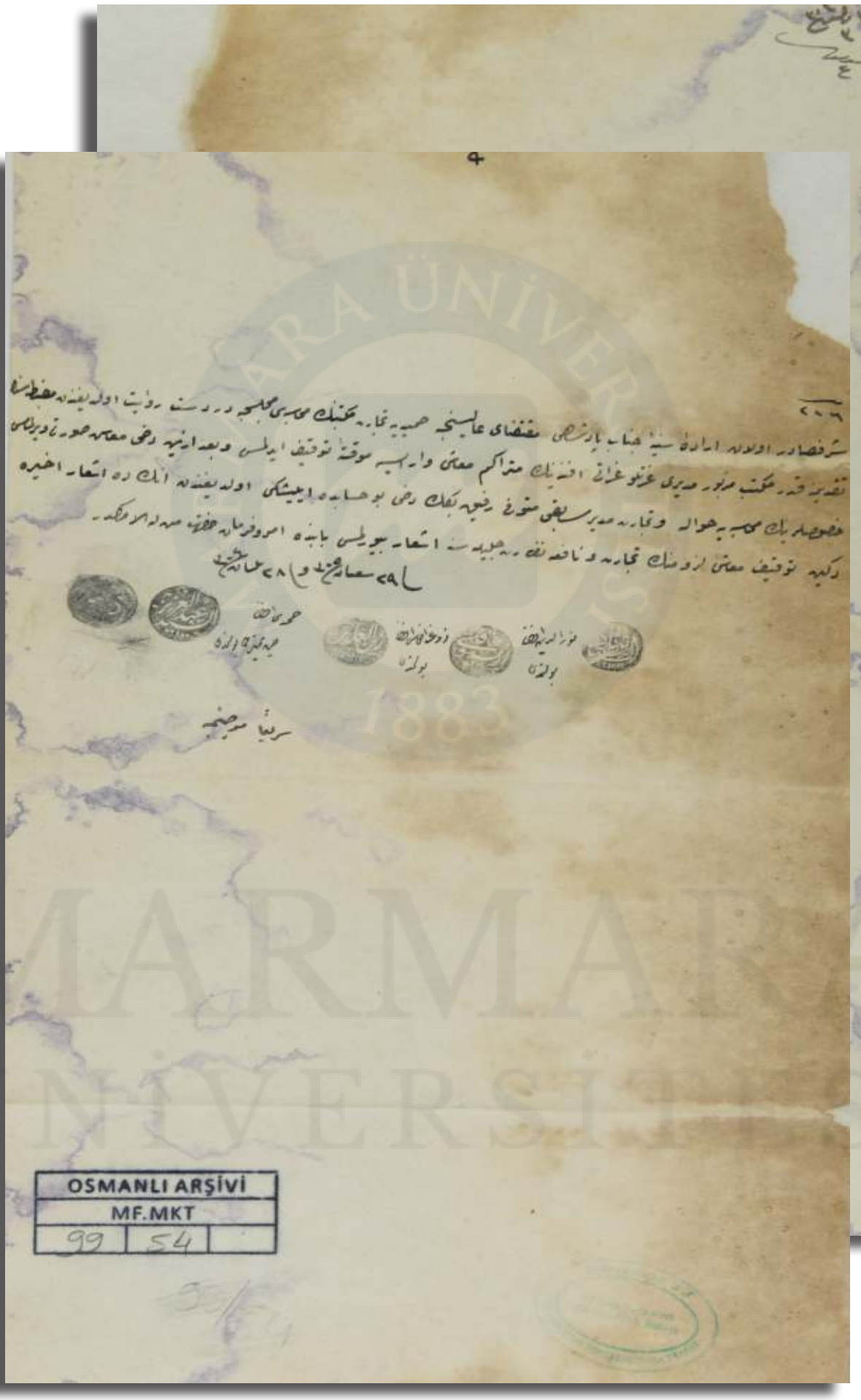

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
99 54

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

33

MF.MKT. 99 / 54

"Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi'nin maaşıyla müteveffa Müdür Refik Bey'in maaşlarının geçici olarak kesilmesine dair arz."

1

216

Şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Pâdişâhî muktezâ-yı aliyyesince Hamidiye Ticâret Mektebi'nin muhâsebesi Meclisce der-dest rü'yet olduğundan mazbatasının takdîmine kadar mekteb-i mezbûr müdürü izzetlü Garati Efendi'nin müterâkim maᶜâşı var ise muvakkaten tevkîf edilmesi ve ba'de-ezîn dahi maᶜâş sûreti verilmemesi husûslarının muhâsebeye havâle ve Ticâret Müdür-i sâbıkı müteveffa Refik Bey'in dahi bu hesâbda ilişiği olduğundan anın da işᶜâr-ı âhire değin tevkîf-i maᶜâş lüzûmunun Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâreti celîlesine işᶜâr buyrulması bâbında emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 29 Şaᶜban sene [1]305 ve fî 28 Nisan sene [1]304

Es-Seyyid Süreyya	Nureddin Efendi (bulunmadı	İrisofili (?)	Zoğrafos Efendi (bulunmadı)	Zeynelabidin	Hamdi Efendi (hîn-ı tahrirde bulunmadı)	Es-seyyid Abdülaziz	Ali Hay (?)

Serîᶜân mûcibince

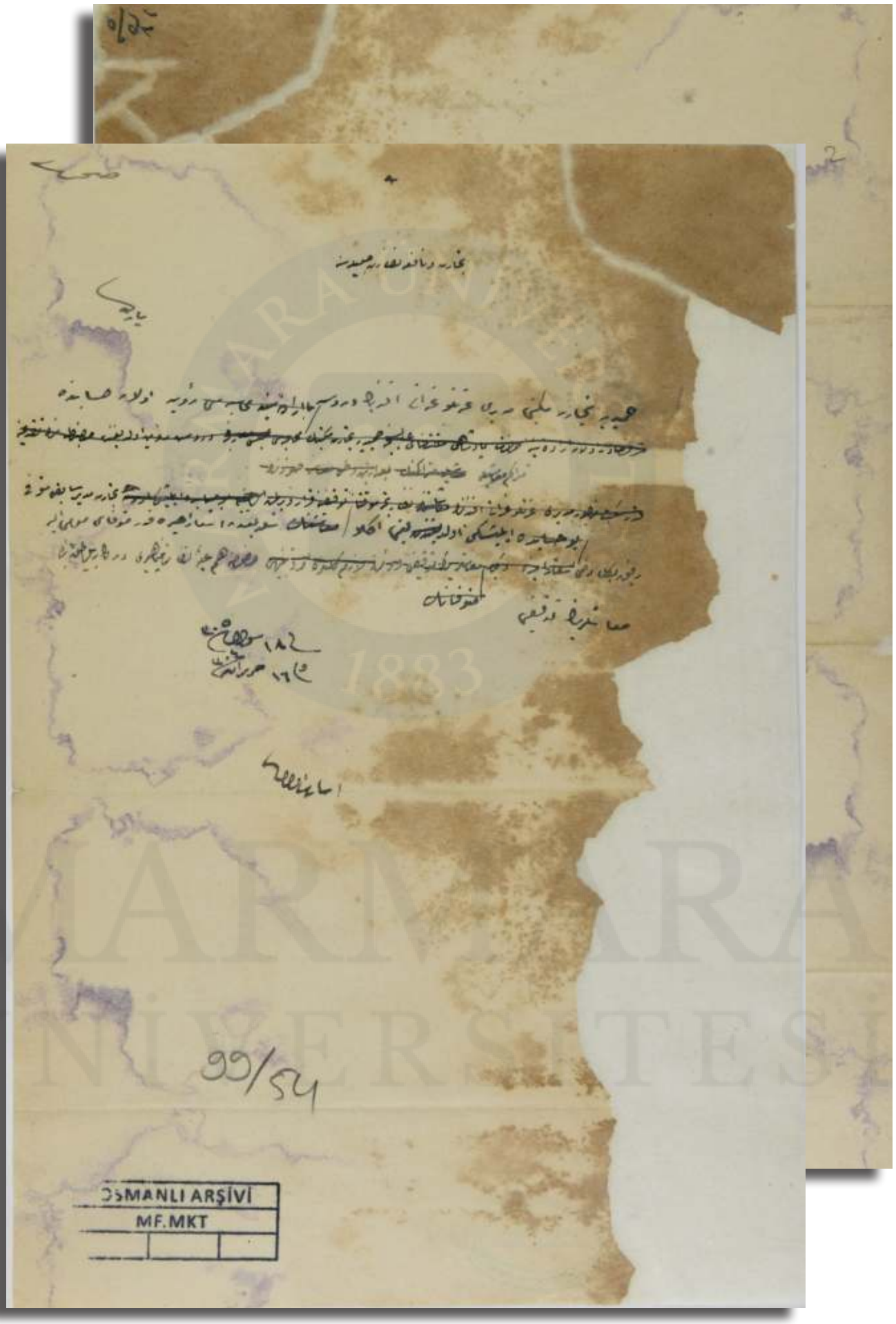
99/54
OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Ticâret ve Nâfıᶜa Nezâret-i celîlesine

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdürü izzetlu Garati Efendi'nin der-dest rü'yet olan hesâbında terâkim-i maᶜâşıyla Ticâret Müdür-i sâbıkı müteveffa Refik Bey'in dahi bu hesâbda ilişiği olduğu anlaşıldığından maᶜâşı muktezâsı bu hesabda ilişiği olduğu anlaşıldığından işᶜâr-ı âhare kadar mütevâffa-yı mûmâ-ileyh maᶜâşlarının terfîki husûsuna himem-i atabe-i Nezâret-penâhileri derkâr buyrulmak bâbında

Fî 18 Şevval sene [1]305 ve fî 16 Haziran sene [1]304

İşâret olundu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Y-PRK.MF.
1/64

(1305)

1

۵

قت همایون حضرت تاجدار یدد بولنانه هدیه تجار ه
تقدیم حالبسنه موجود بولنانه تشکرنامه
کوهلرینک اسامیسی

محمود کمال الدین افندی	محمد امین افندی	قسطاکی افندی
اوهانس اواقیانه افندی	علی رضا افندی	اوهانس افندی
احمد انیس افندی	حسن افندی	ویرانه افندی
قره بت برهانه افندی	مقیدیجی افندی	قره بت افندی
محمد غالب افندی	اسماعیل افندی	برادنت اوسپ افندی
نسیم افندی	یوانه افندی	کیرکور افندی
ویتالی افندی	واسیل افندی	لوانه افندی
ایسانه افندی	جورجی افندی	ژانه افندی
بلباکیانه افندی	واهانه افندی	بجادور افندی
حاجیك افندی	آغوب افندی	هدانت افندی
آرمانه افندی	لطفی افندی	میرجانیانه افندی
عارفه افندی	آروسه افندی	آغوب افندی
حسرو افندی	نسیم افندی	سورنه افندی
کلسانه افندی	عطاکسانه افندی	سلیمانه افندی
اسعد افندی	اوهانس افندی	یستم افندی
صالحونه افندی	علی افندی	راشید افندی
آشیر آلیونه افندی	یاشی افندی	حسنی افندی
شمس الدین افندی	اونیك افندی	احمد لطفی افندی
دولتیانه افندی	لوزه افندی	حسین حلمی افندی
قره بت افندی	یاپاسیانه افندی	علی رضا افندی
یاسف افندی	یوسفیانه افندی	شفیق افندی
بغدده صاری افندی	جوقه جیانه افندی	عالی افندی
فواد افندی	دیقرانه افندی	
سلیم افندی	مهرانه افندی	
علی اکرم افندی	یردانت افندی	
رفیق افندی	پلو پیدس افندی	

Y.PRK.MF 1/64

1

34

Y.PRK.MF. 1 / 64

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nde bulunan muallim, öğrenci ve memurların isimleri."

1

Taht-ı Himâye-i hazret-i tâcdârîde bulunan Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlîsinde mevcûd bulunan şâkirdân gûhelerinin (?) esâmîsi

Mahmud Kemâleddin Efendi	Mehmed Emin Efendi	Kostantin Efendi
Ohannes Ovakyan Efendi	Ali Rıza Efendi	Ohannes Efendi
Ahmed Enis Efendi	Hasan Efendi	Diran Efendi
Karabet Mercan Efendi	Mıkırdıc Efendi	Karabet Efendi
Mehmed Galib Efendi	Esail Efendi	Yaravent Oseb Efendi
Nesim Efendi	Yuvan Efendi	Kirkor Efendi
Vitali Efendi	Corci Efendi	Jak Efendi
Bülbülcüyan Efendi	Vahan Efendi	Bihador Efendi
Hacik Efendi	Agob Efendi	Heranet Efendi
Arman Efendi	Hermi Efendi	Mercanyan Efendi
Marko Efendi	Aron Efendi	Agob Efendi
Hasro Efendi	Nesim Efendi	Soron Efendi
Gülsan Efendi	Aleksan Efendi	Süleyman Efendi
Esᶜad Efendi	Ohannes Efendi	Rüstem Efendi
Halmon Efendi	Ali Efendi	Reşid Efendi
Aşir Alyon Efendi	Yani Efendi	Hüsnü Efendi
Şemseddin Efendi	Onik Efendi	Ahmed Lütfü Efendi
Devletyan Efendi	Leon Efendi	Hasan Hilmi Efendi
Karabet Efendi	Papasyan Efendi	Ali Rıza Efendi
Yasef Efendi	Yusufyan Efendi	Şefik Efendi
Bağdesar Efendi	Çukacıyan Efendi	Alko Efendi
Fuad Efendi	Dikran Efendi	
Selim Efendi	Mihran Efendi	
Ali Rasim Efendi	Yervant Efendi	
Refik Efendi	Pelopidas Efendi	

(mühür)

Der-Saᶜadet Hamirdiye Ticaret Mektebi

Y.PRK.MF. (1305) 2

٥

تحت حمایهٔ تاجداریده بولنان حمیدیه تجارت عالیسی
مأموریه ومعلمیه بحاریه اسیسی

قرائت تریه معلمی — ابتدائی ترکی معلمی — هندسه قاعده ریاضیه معلمی — محاسبات تجاریه وحقوق اداره معلمی — مدیر مکتب عراق افندی — کاتب تحریرات حمدی بک — بصراوی حمدی افندی

مفتشه عمومی سعادتلو رفیق بک

علم ثروت ملل

معلم فخری دولتلو منیف پاشا

قواعد ترکیه

لسانه ترکی معلمی عاصم افندی — لسانه ترکی معلمی حیرت افندی — فرانسزجه معلمی غیاث افندی

فرانسزجه معلمی لوئی افندی

ترجمه معلمی محمود ندیم بک — لسانه رومی معلمی یورغاکی افندی — انگلیزجه معلمی یاکبری افندی

هندسه خط معلمی درطاد افندی — علوم ریاضیه معلمی قوله اغاسی آصف بک — حکم معلمی بکیاس سعید بک

ایتالیانجه معلمی فردی افندی

جغرافیای عمومی معلمی ارتینه افندی — جغرافیای تجاری معلمی روبر بنیدسی افندی — تاریخ عمومی وعثمانی معلمی طلعت بک

حکمت طبیعیه وکیمیا معلمی یوزباشی حمید بک

تاریخ طبیعی معلمی الیاس افندی — محابره تجاریه معلمی مدیر مکتب غازی افندی

تاریخ تجاری معلمی هوقوپیانه افندی

Y.PRK.MF 1/64 2

2

Taht-ı himâye-i tâcdârîde bulunan Hamidiye Ticâret Mekteb-i Âlîsi Me'mûrîm ve Mu^{c}allimîn bendelerinin esâmîsi

Müfettiş-i Umûmî sa^{c}adetlü Refik Bey	Müdîr-i Mekteb Garati Efendi *(Ulûm-ı Ticâriyye diplomasını haiz sâbık muhtelif mekâtib mü'essisi ve muhtelif akademi a^{c}zâsı)*	Kâtib-i Tahrîrât Hamdi Bey *(İmlâ-yı Türkî ve Hüsn-i Hatt-ı Türkî Mu^{c}allimi)*	Mubsır-ı Evvel Sabri Efendi *(Kırâ'et-i Türkî Mu^{c}allimi)*
Mu^{c}allim-i fahrî devletlü Münif Paşa *(İlm-i Servet-i Milel)*	Lisân-ı Türkî Mu^{c}allimi Hayret Efendi *(Kavâ^{c}id-i Türkî)*	Lisân-ı Türkî Mu^{c}allimi Asım Efendi	Fransızca Mu^{c}allimi *(Gaytan Efendi)*
Fransızca Mu^{c}allimi Lui Efendi	Tercüme Mu^{c}allimi Mahmud Nedim Bey	Lisân-ı Rûmî Mu^{c}allimi Yorgaki Efendi	İngiliz Lisanı Mu^{c}allimi Panciri Efendi
İtalyanca Mu^{c}allimi Ferdi Efendi	Hüsn-i Hatt Mu^{c}allimi Dertar Efendi	Ulûm-ı Riyâziyye Mu^{c}allimi Kol Ağası Âsaf Bey	Resim Mu^{c}allimi Binbaşı Seyyid Bey
Hikmet-i Tabi^{c}iyye ve Kimya Mu^{c}allimi Yüşbaşı Hüseyin Bey	Coğrafya-yı Umûmî Mu^{c}allimi Artin Efendi	Coğrafya-yı Ticârî Mu^{c}allimi Lambirinidis Efendi	Târih-i Umûmî ve Osmânî Mu^{c}allimi Tal^{c}at Bey
Târih-i Ticârî Mu^{c}allimi Hokoçyan Efendi	Târih-i Tabî^{c}î Mu^{c}allimi İlyas Efendi	Muhâberât-ı Ticâriyye Mu^{c}allimi Müdîr-i Mekteb Garati Efendi	

(mühür)

Der-Sa^{c}adet Hamirdiye Ticaret Mektebi

1302

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
101 | 121 | 1
Yurk
(Sahf boz)

(٢٠١)

٥٠

دوائر : ام مفتاح

معلوم عالی اصفانه بری بر رئیس اولدرق یورمانوایه مفتاح یادداشیده بونیه حمویه تجارت و
مکنه عالیسی تجارت سلیمه یی بر دور ترقی قدر ایتمک و منفعتمایی عود حمد ده بر محکمک احتیاج اولدیغنه
و نائل رفاه بیمادف اولمیسنه بر واسطه مستقله اولمه تنویه و ترغیب و افتتاح ایتمک مقصد جرمیده
تاسیس و کشاد اولنه رق ایلک سنه تدریسه ابتدا اولنه جغنده اجرای اخذ اولنه جغی حاکم بالاخره نصه
مخصوص مبنی هر طلبه دن ایکی یارم غروش اجرت تدریسه امدی امولنک محافظه سنه محله مرتبه وقف واقعنا
ایلمش اولدیغنده بو وقف تمادیه ایله بر اچه یتمزن موجودی اولدیغندن اتی طلبه دن بهاسنه غیر منظم و
برصورتده اجرت اخذ ایمکده و فقط ری بدل اجرت دوام ایمکده بولنمقده بولنمق باشلوجه سبب دخی و
سائل شکایه ده بونه مکنه اورمانه و معادنه ضایع نفیس و طیبه مکنه و علی العموم اعادیه و رشیده رواجنیده
طرفنه تاسیس اولنه مقاصد کبه نظارتی مکتبده طلبه صحیح برنام ایله اجرت اخذ ایمکدن بونده نقیدا"
عموم محاکم شکایه ده ترخ تجارته خادم اولدیغی وظیفه قومیجاریه یی تعلیم مخصوص بهاسنه مکتب عالی اوتو
و مطاعیاره سلوک نظارتی وجودی نفاس محکمک رفاه و ترویجه تحت وجوبنه بونه تجارت مکتب عالیسنه دوام
ایله طلبه نک اجرت اخذ ایمکدن ترک و عدم تقیدلری حرکتدیر. بونه نظیر انجه یول و یمک و کتاب مصارفنک
احتیاجاتی کبی حال ایله ابقای نقدی اولمه بیله و فقرانک بونه طلبه بالضروره اجرت تدریسی نسویه ده
اطلاع عجز ایله جعلنده مکنه دخولنه بونه اولمه مانع و بوحالیله مکتب مطلوب اولمق فائده یی حاصل ایله بیلدیکندن
نزیه رسانه نقانه ایمکده در. بناء علیه تجارت مکتب عالیسنک از رفیس ایله خلوه اجرت تدریسه نک
رفع و الغاسیله بونه مخصوص مکنه طلبه جیب و جمعیت اعضای ایمکده اولدیغنه مکتبک نفقه جیبه یه
الحاقیله اول رئیس ایچون تکلیف اولنه مقدار ان بحسن اوصاف و رفع اجرت کبی قبول ایدیلوب الوقت

T. C. BAŞBAKANLIK
OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

101/121

35

MF.MKT. 101 / 121

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nde okuyan öğrencilerden ücret-i tedrîsiye alınmaması için Sadaret'den izin istendiği."

1

Der-saᶜâdet Hamidiye Ticâret Mektebi

Devletlü efendim hazretleri

Maᶜlûm-ı âlî-i âsafâneleri buyrulduğu üzere zîr-i himâye-i füyûzât-vâye-i hazret-i Pâdişâhîde bulunan Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisi ticâret-i mâliyeye yeni bir devr-i terakkî kuşâd etmek ve Millet-i Osmâniyeyi asr-ı hâzırda bir memleketin istihsâl-i servetine ve nâ'il-i refâh-ı saᶜâdet olabilmesine bir vâsıta-i müstakîle olan teşvîk ve tergîb ve ikdâr eylemek maksad-ı hayr-ı mersadıyle te'sîs ve kuşâd olunarak ilk sene tedrîsiye-i ibtidâsında talebeden ücret ihdâ olunmadığı halde bilâhare Nizâmnâme-i mahsûs mûcibince her bir talebeden ayda yarım lira ücret-i tedrîsiye ahzı usûlünün muhûfazasına mümkün mertebe dikkat ve iᶜtinâ edilmiş ise de bu dikkat-i mütemâdiye ile berâber ancak mektebimizin mevcûdu olan altmış altı talebeden yirmi beşi gayr-ı muntazam bir sûretde ücret iᶜtâ eylemekde ve küsûru dahi bilâ-ücret devam etmekde bulunmuşdur. Bunun başluca sebebi dahi Memâlik-i Şâhânede bulunan mülkiye, orman ve maâdin sanayi-i nefise ve tıbbiye-i mülkiye ve ale'l-umûm iᶜdâdiye ve rüşdiyeler ve ecnebiler tarafından te'sîs olan mekâtib gibi nehâri mekteblerde talebe hiçbir nam ile ücret iᶜtâ itmediklerinden bunlara taklidan umûm Memâlik-i Şâhânede terakki-i ticârete hâdim ve evlâd-ı vatana fünûn-ı ticâriyeyi taᶜlîme mahsûs yegâne bir mekteb-i âli olan ve mekâtib-i sâi're misillü nehâri vücûd ve bekâsı memleketin refâh ve servetince taht-ı vücûbda bulunan Ticâret Mekteb-i âlîsine devam iden talebenin ücret iᶜtâsında tereddüd ve adem-i tekayyüdle hareketleridir. Bundan başka ancak yol ve yemek ve kitâb mesârifi gibi ihtiyacâtı güç hal ile îfâya muktedir olabilen ve fakirü'l-hâl bulunan talebe bi'z-zarûre ücret-i tedrîsiyeyi tesviyeden izhâr-ı âcz edeceklerinden mektebe duhûle muvâffak olamamakda ve bu hâl ise mektebde matlûb olan fâ'ideyi hâsıl itmemekle beraber terakkîsine bir mâniᶜ makâma geçmektedir. Binâen-aleyh Ticâret Mekteb-i âlisinin emr-i terakkîsinde ilk hatve ücret-i tedrîsiyenin refᶜ ve ilgâsıdır denilebilür. Bu husûs mektebe talebe celb ve cemᶜini işkâl etmekde olduğundan, mekteblerin Nezâret-i celîlerine ilhâkından evvel, terakkîsî içün tezekkür olunan mevâdın en birincisi olmak üzre refᶜ-i ücret keyfiyyeti kabûl edilüb her ne kadar

2

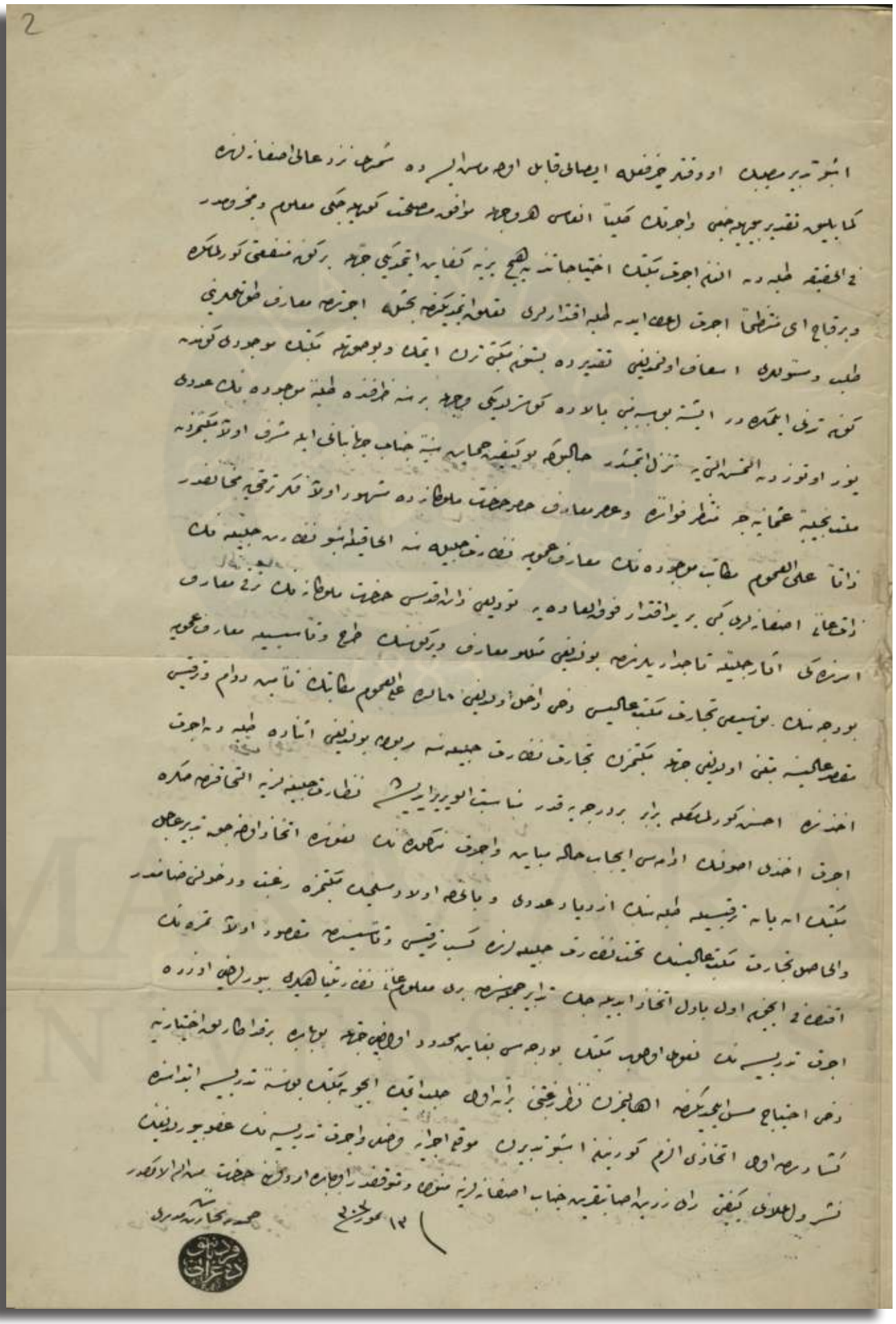

işbu tedbîr mûcibinin o vâkitler hayr-ı fi[c]ile îsâli kâbil olamamış ise de şimdi nezd-i âlî-i âsafânelerinden kemâ-yeliku takdîr buyurulacağı ve ücretin külliyen ilgâsı her vecihle muvâfık-ı maslahat görüleceği ma[c]lûm ve meczûmdur. Fi'l-hakîka talebeden alınan ücret-i mektebin ihtiyâcâtından hiç birine kifâyet etmediği cihetle bir gûne menfa[c]ati görülmemekde ve birkaç ay muntazaman ücret i[c]tâ iden talebe iktidârları ta[c]alluk etmediğinden bahisle ücretden mesârif [mu[c]âf] tutulmalarını taleb ve mes'ulleri is[c]âf olunduğu takdîrde büsbütün mektebi terk etmek ve bu sûretle mektebin mevcûdu günden güne tedennî eylemekdedir. İşte bu sebebe mebnî balâda gösterildiği vechle bir sene zarfında talebe-i mevcûdenin adedi yüz otuzdan altmış altıya tenezzül etmiştir. Halbuki bu keyfiyyet himâye-i seniyye cenâb-ı cihanbâni ile müşerref olan mektebimizden Millet-i necibe-i Osmaniyece muntazır-ı feva'ide ve asr-ı ma[c]ârif ve hasr-ı hazret-i mülûkanede meşhûd olan fikr-i terakkîye muhâlifdir. Zâten ale'l-umûm mekâtib-i mevcûdenin Ma[c]ârif-i umûmîye Nezâret-i celîlesine ilhakıyla, işbu Nezâret-i celîlenin zat-ı âli-i âsafâneleri gibi bir yedd-i iktidâr-ı fevkalâdeye tevdî[c]i ve zât-ı akdes-i hazret-i mülûkanenin terakki-i ma[c]ârif emrindeki âsâr-ı celîle-i tâcdârilerinde bulunduğu misillu Ma[c]ârif virgüsünün tarh ve te'sîsiyle ma[c]ârif-i umûmiye büdcesinin tevsî'i Ticâret Mekteb-i âlîsi dahi dâhil olduğu halde ale'l-umûm mekâtibin te'mîn-i devâm ve terakkîsi maksad-ı âlîsine mübtenî olduğu cihetle mektebimizin Ticâret Nezâret-i celîlesine merbût bulunduğu esnâda talebeden ücret ahzında ahsen görülmemekle beraber bir dereceye kadar münâsebet elverir ise de Nezâret-i celîlelerine iltihâkından sonra ücret ahzı usûlünün idâmesi îcâb-ı hâle mübâyin ve ücret-i mezkûrenin lağvında ittihâz olunacak tedbir-i âcil, mektebin an-be-an terakkîsiyle talebenin izdiyâd-ı adedi ve bilhassa evlâd-ı müslimîn mektebimize rağbet ve duhûlünü zâmindir. Ve'l-hâsıl Ticâret Mekteb-i âlisinin taht-ı Nezâret-i celîlelerinde kesb-i terakkîsi ve te'sîsinden maksûd olan semerenin iktitâfı içün evvel-be-evvel ittihâz idilecek tedâbir ciümlesinden biri malûm-ı âli-i Nezâret-penâhileri buyurulacağı üzere ücret-i tedrîsiyenin lağvı olub mektebin büdcesi be-gâyet mahdûd olduğu cihetle bu bâbda bir fedâkârlık ihtiyârına dahi ihtiyac-ı misl eylemediğinden ahâlimizin nazar-ı rağbetini bir an evvel celb etmek içün mektebin bu sene-i tedrîsiye ibtidâsında küşâdından evvel ittihâzı elzem görünen işbu tedbîrin mevki[c]-i icrâya dahli ve ücret-i tedrîsiyenin afv buyrulduğunun neşr ve i[c]lânı keyfiyeti re'y-i rezîn-i isâbet-karîn-i cenâb-ı âsafânalerine menût ve mütevakkıfdır. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l emrindir.

Fî 13 Temmuz sene [1]303

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdürü

Ferdinando de Garati

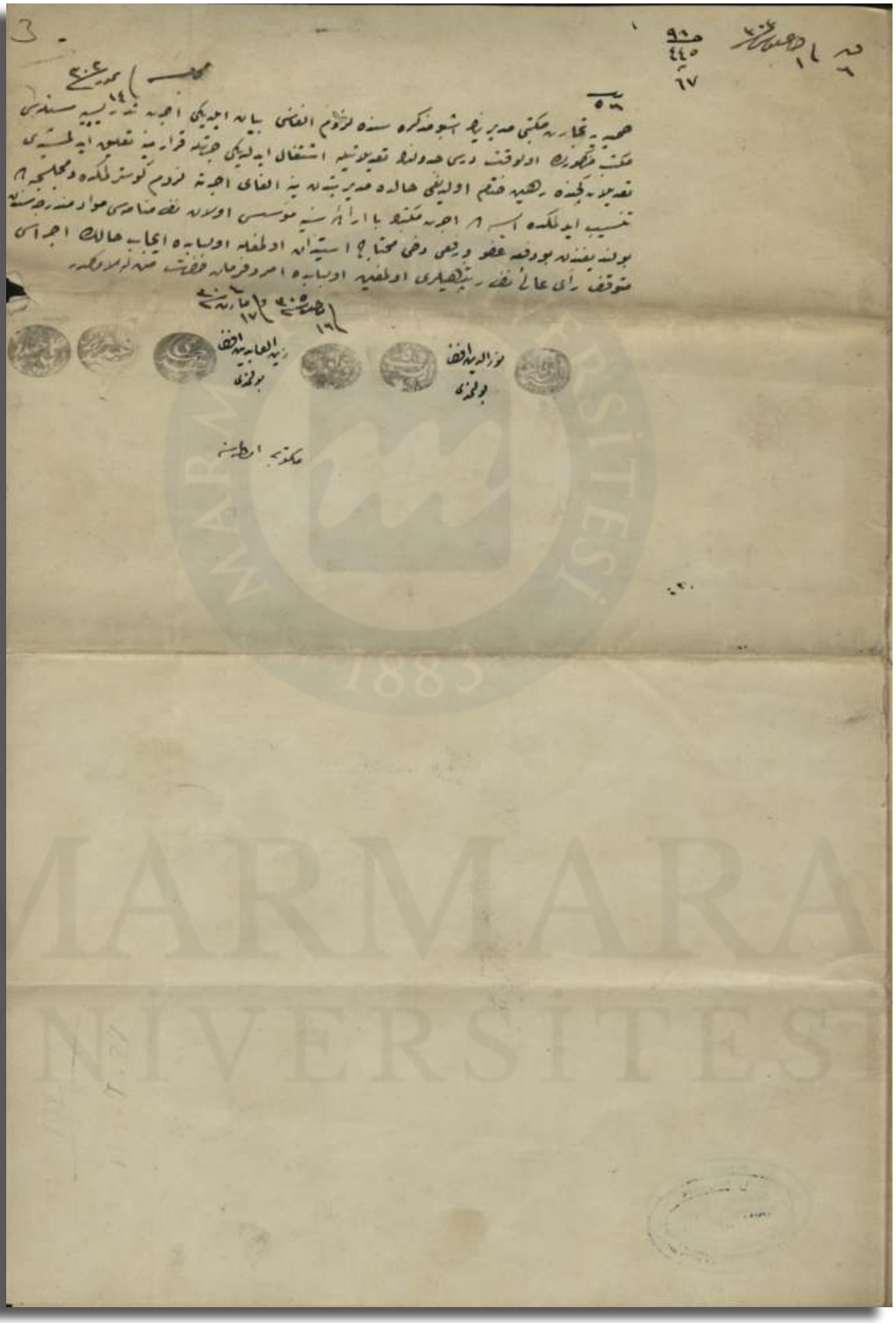

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(Arka Yüz)

Fî 1 Ağustos sene [1]303

Meclîse

14 Temmuz sene [1]303

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdürü'nün iş bu müzekkeresinde lüzûm-ı ilgâsını beyân eylediği ücret-i tedrîsiyye mes'elesi, mekteb-i mezkûrun ol vakt ders cedvelinin taᶜdîlâtıyla iştigâl eylediği cihetle karâr yine taᶜlîk edilmişdi. Taᶜdîlât geçende rehin-i hitâm olduğu halde Müdüriyetden yine ilgâ-yı ücrete lüzûm gösterilmemekde ve meclisce de tensîb edilmemekde ise de ücret-i mektebin bâ-irâde-i seniyye mü'essisi olan nizâmnâmesi mevâd-ı mündericesinden bulunduğundan, bu defᶜa afv ü refᶜi dahi muhtâc-ı istîzân olmağla, ol bâbda îcâb-ı hâlin icrâsı mütevakkıf-ı re'y-ı alî-i nezâret-penâhîleri olmağın, ol bâbda emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 13 Receb sene [1]305 ve fî 17 Mart sene [1]304

Es-seyyid Ferid	Nureddin Efendi (bulunamadı)	Ersofli	De Grafdi	Zeynelabidin Efendi (bulunamadı)	Ahmed Hamdi

Mektûbî Odası'na

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

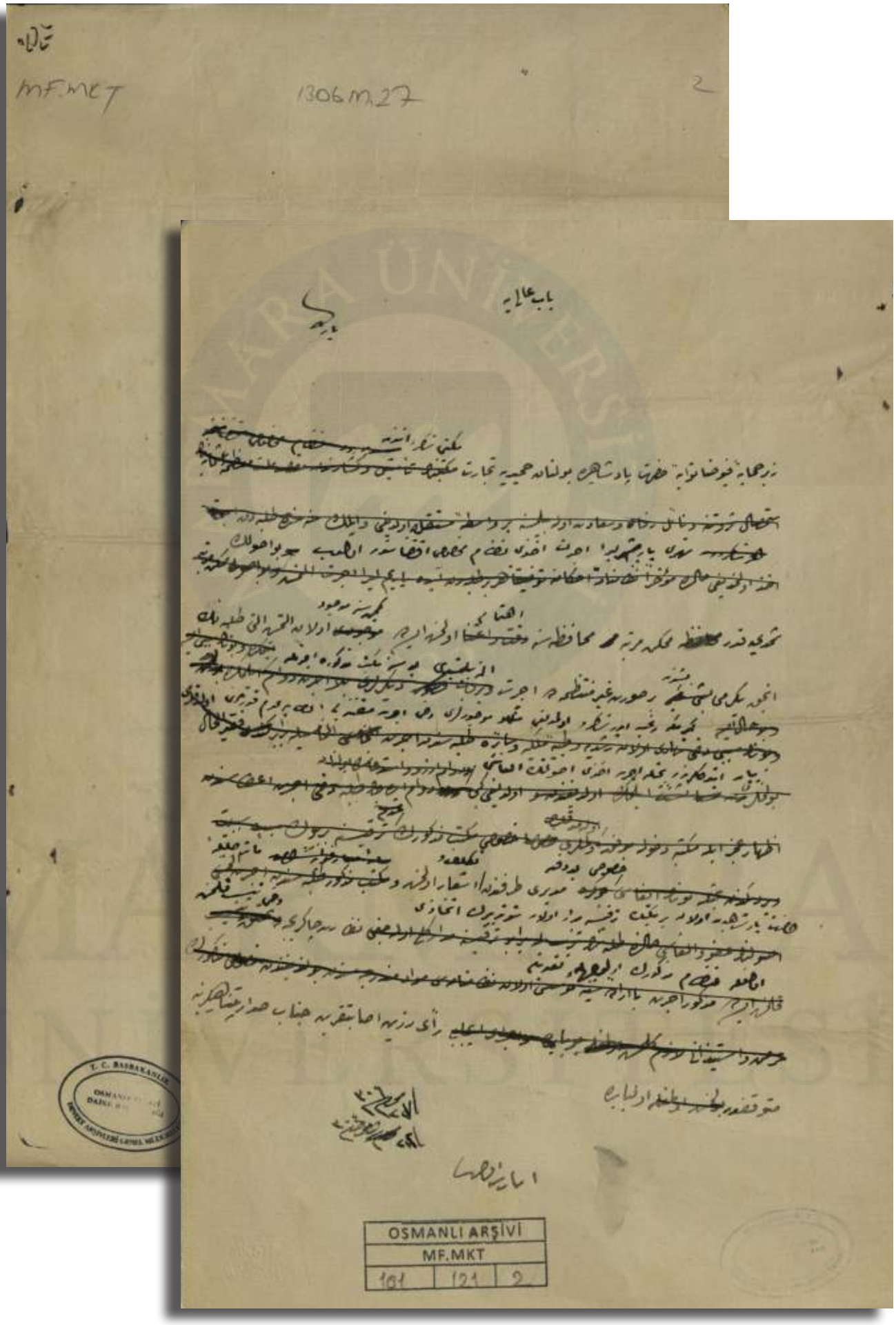
MF.MKT
1306.M.27
2
باب عالیه
OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
101
121
2

2

Bâb-ı Âlî'ye

Zîr-i himâye-i füyûzât-vâye-i hazret-i Pâdişâhîde bulunan Hamidiye Ticâret Mektebi şâkirdânınından şehrî yarımşar lira ücret ahzı nizâm-ı mahsûs iktizasından olub, bu usûlün şimdiye kadar mümkün mertebe muhâfazasına ihtimâm olunmuş ise de, geçen sene mevcûd olan altmış altı talebenin ancak yirmi beşinden bir sûret-i gayr-i muntazamada ücret alınabilmişdi. Bu sene mekteb-i mezkûre ücretle girmeğe rağbet eder şâkird olmadığı misillü, mevcûdları dahi ücrete muktedî-i iᶜtâya adem-i kudretlerini beyân etdiklerinden bahisle, ücret ahzı usûlünün ilgâsı husûsu bu defᶜa müdir tarafından teklîf ve işᶜâr olunmuş ve me'ser-i celîle-i hazret-i Pâdişâhîden olan bir mektebin terakkisine medâr olan tedbirin ittihâzı Nezâret-i çâkerice dahi teşebbüs kılınmış olmağla, nizâm-ı mezkûrun ol vechle taᶜdîle re'y-i rezîn-i isâbet-karîn-i cenâb-ı Sadâret-penâhîlerine mütevakkıfdır. Ol bâbda.

Fî 27 Muharrem sene [1]306 ve fî 22 Eylül sene [1]304

İşâret olundu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

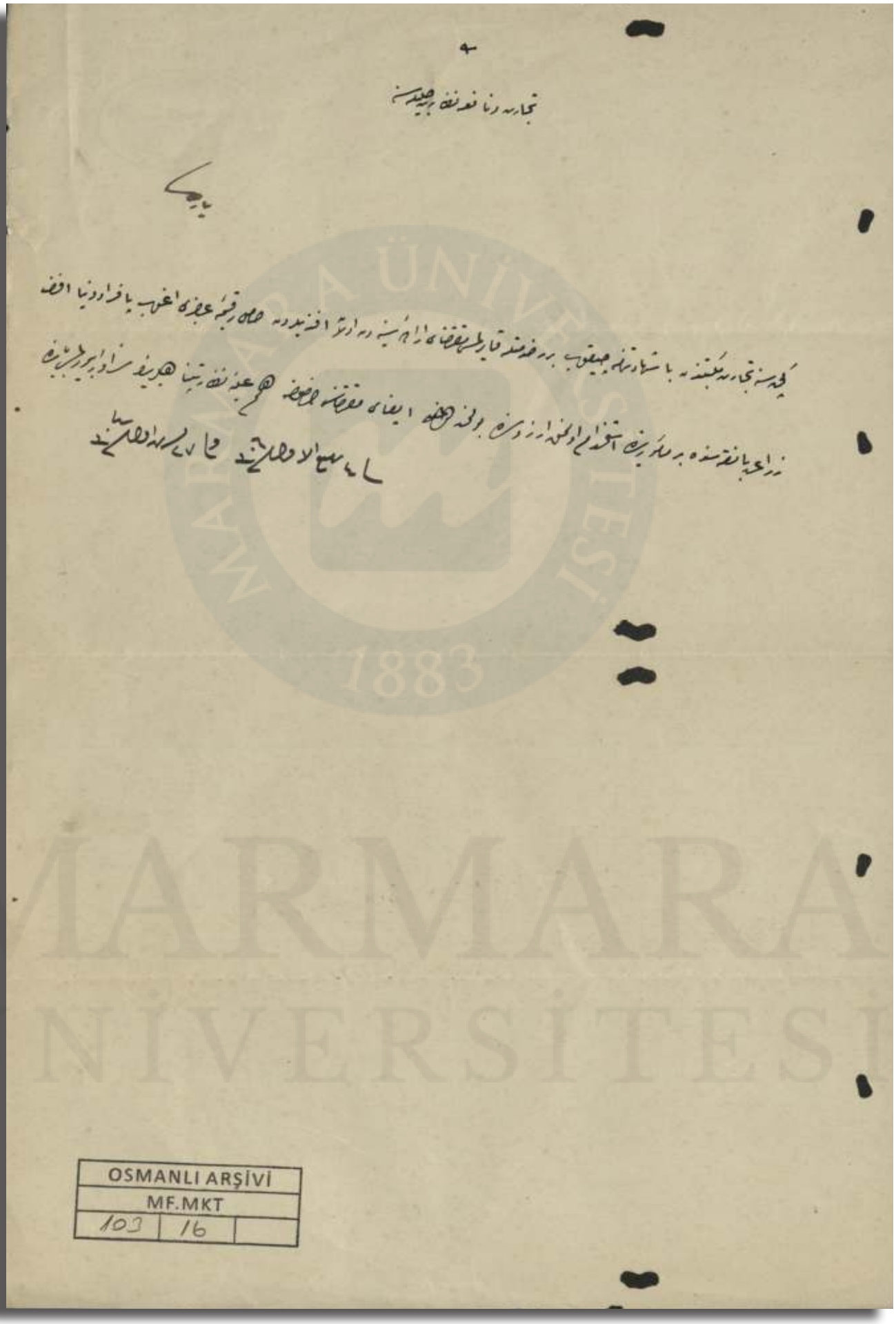

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
103 / 16

36

MF.MKT. 103 / 16

"Geçen sene Ticaret Mektebi'nden me'zun olmus olan Agop Pafradonya Efendi'nin Ziraat Bankası'nda istihdamı."

Ticâret ve Nâfiʿa Nezâret-i celîlesine

Geçen sene Ticâret Mektebi'nden bâ-şehâdetname çıkub birer hidmetle kayrılması muktezâ-yı irâde-i seniyyeden olan efendilerden hâmil-i rakîme-i âcizî Agob Pafradonya Efendi Ziraat Bankası'nda bir me'mûriyetde istihdâm olunmak arzusunda bulunmuş olmağla îfâ-yı muktezâsı husûsuna himem-i aliyye-i Nezâret-penâhilerinin sezâvâr buyrulması bâbında.

Fî 4 Rebîül-evvel sene [1]306 ve fî 2 Teşrîn-i evvel sene [1]304

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

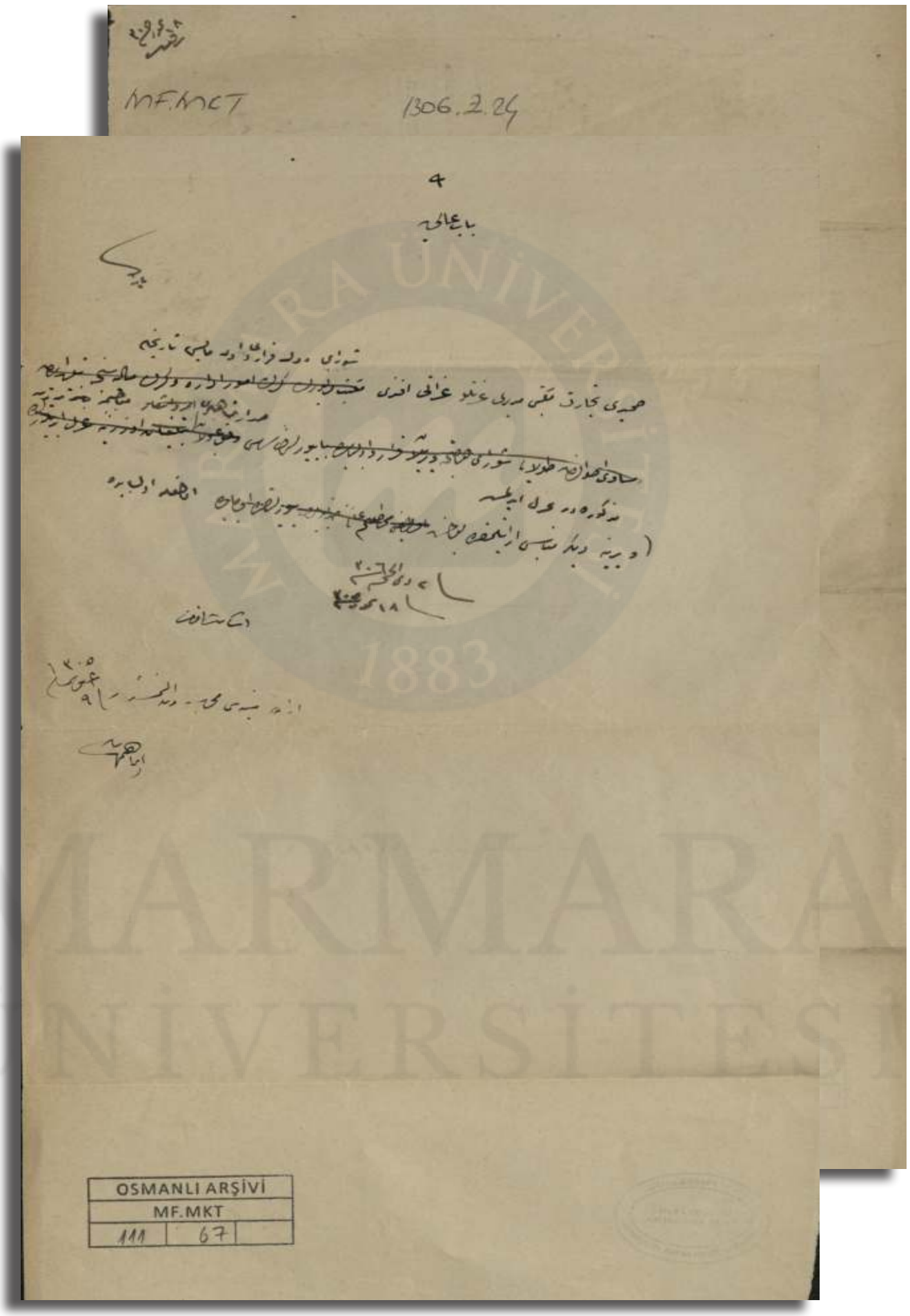

MF.MKT 1306.2.24

4

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
111 67

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

37

MF.MKT. 111 / 67

"Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü'nün azlolunduğu."

Bâb-ı âli'ye

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdürü izzetlü Garati Efendi, Şûrâ-yı Devlet kararı olan Mayıs târîhli buyruldu-ı sâmi-i Sâdaret-penâhîleri mûcibince müdüriyet-i mezkûreden azl idilmiş ve yerine diğer münâsibi aranılmakda bulunmuş olmağla ol bâbda

Fî 2 Zilhicce sene [1]306 ve fî 18 Temmuz sene [1]305

İşâret olundu.

İrâde-i seniyyesi muhâsebeden alınmışdır.
Fi 9 Ağustos sene 1305
İbrahim Edhem

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

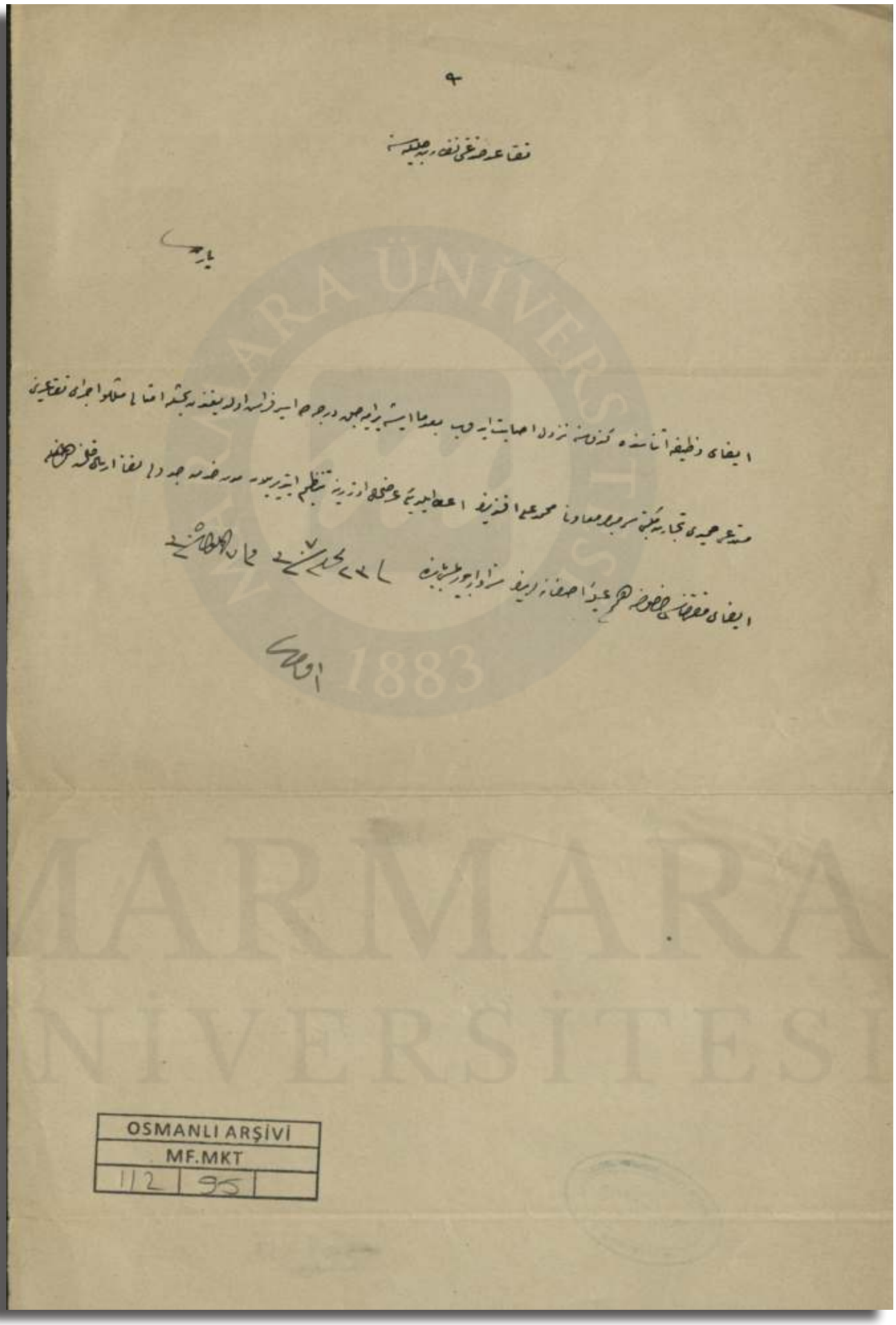

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
112 | 95

38

MF.MKT. 112 / 95

"Vazifesi esnasında nüzul inen Hamidiye Ticaret Mektebi Müdür Muavini Mehmed Ali Efendi'nin tekaüde ayrılma isteğinin gereğinin yapılacağı."

Tekaüd Sandığı Nezâret-i celîlesine

Îfâ-yı vazîfe esnasında kendisine nüzûl isâbet idüb baᶜde-mâ işe yaramaz derecede esir-ferâş olduğundan bahisle emsâli misillü icrâ-yı tekaᶜüdünü müsted'â Hamidiye Ticâret Mektebi Ser-müdür Muᶜâvini Mehmed Ali Efendi'nin iᶜtâ eylediği arz-ı hâl üzerine tanzîm etdirilen müddet-i hidme cedveli leffen irsâl kılınmış olmağla îfâ-yı muktezâsı husûsuna himem-i âliyye-yi âsafânelerine sezâvâr buyrulması bâbında.

Fî 23 Muharrem sene [1]307 ve fî 7 Eylül sene [1]305

Ohannes (?)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

معاشی

٢٠٠٠ حجه بخارا سه عشر مدرس غراء اوف

معلمدن

١١٢٥ فرانسزجه محاوره و انشه نخ معلمی لوفی اوف

٢٠٠ قواعد عثمانی معلمی وهبی اوف

٢٠٠ حساب و هندسه معلمی احمد ید

٤٥٠ حکمت طبیعیه و کیمیا معلمی حسنه محمد اوف

٧٢٢ رسم معلمی سید اوف

٢٠٠ قواعد عثمانی معلمی جواد اوف

١٢٤ جغرافیا ، طلعت ید

١٢٤ صحه فطرتی معلمی توفیق اوف

١٢٤ ، ، فرانسوی ، مظهر اوف

٢٠٠ حقوق بخاریه و علم ثروت معلمی حفظی ید

٤٠٠ تاریخ عثمانی معلمی اسماعیل اوف

٤٨٠ سرعسکر جمیله جبری ،

٢٠٠ معاون محمد ع ،

٤٤٩٠

٨٠ خدمه محمد اغا

٢٠٠ ، حسن اغا

١٥٠ قپوجی مصطفی اغا

٤٤٠

٨٥ ٤٠ شهری مصاریف متفرقه مقطوعه

٧٠٠٥ ٢٠

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
112 | 140 | 1

39

MF.MKT. 112 / 140

"Hamidiye Ticaret Mektebi bünyesinde açılan Sağır ve Dilsiz Mektebi'nin bütün masraflarının da aynı okulun tahsîsatından karşılanacağı."

1

Maaşı

2000	Hamidiye Ticâret Mektebi Müdürü Garati Efendi	

Muallimleri

1125	Fransızca Muhâberat ve Emtia-yı Ticariye Muᶜallimi Lui Efendi	
300	Kavâid-i Osmânî Muᶜallimi Edhem Efendi	
300	Hesab ve Hendese Muᶜallimi Âsaf Bey	
450	Hikmet-i Tabiᶜiye ve Kimya Muᶜallimi Hüseyin Muhsin Efendi	
233	Resim Muᶜallimi Seyyid Efendi	
200	Kavâid-i Osmâni Muᶜallimi Cevad Efendi	
134	Coğrafya Muᶜallimi Talat Bey	
134	Hüsn-i Hatt-ı Türkî Muᶜallimi Tevfik Efendi	
134	Hüsn-i Hatt-ı Fransevi Muᶜallimi Mazhar Efendi	
300	Hukuk-ı Ticâret ve İlm-i Servet Muᶜallimi Hakkı Bey	
400	Târîh-i Tabiᶜi Muᶜallimi İlyas Efendi	
480	Ser-Mubsır Hüseyin Sabri Efendi	
300	Muᶜavin Mehmed Ali Efendi	4490
80	Hademe Mehmed Ağa	
200	Hademe Hüseyin Ağa	
150	Kapucu Mustafa Ağa	430

Şehrî mesârif-i müteferrika-i maktûᶜası	85	20
20/20 - 85/7005lira 20 guruş	7005	20

MFİMKT

1

صحبه تجارت مبنی بر خصاف

سنه بی	سنه بی	صه بر معاشی
٢٤٠٠٠	٧٠٠٠	
٧٥٨٠٠	٦٢١٦ –	معاشیه :
١٠٦٠٠	٨٨٢ –	خدم :
١١٠٤٠٠	٩٢٠٠ –	
٢٤٠٠	٧٠٠	مصارف متفرقه
٥٠٠٠	٠	محروقات
١١٧٨٠٠ –		

T. C. BAŞBAKANLIK
OSMANLI ARŞİVİ
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

(Arka Yüz)

Hamidiye Ticâret Mektebi Muhassesâtı

Senevî		Şehrî	
24000		2000	Müdür maᶜâşı
75800		6316	Muᶜallimîn maᶜâşı
10600		883	Hademe maᶜâşı
110400	9200		
2400		200	Mesârif-i müteferrika
5000		0	Mahrukat
117800			

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MF.MKT

2

٥

اعلان

صاغرو دلسزلره مخصوص مکتب

بو مکتب موقتاً حمیدی تجارت مکتب عالیسنک بولندیغی محله ده بر دائره مخصوصه ده کشاد اولنوب جمعه و ایلول روزینک اوچنجی کونی
درسلره باشلانیله جقدر. درسی پروغرامی بروجه آتی درسلری شاملدر.

ترکجه فرانسزجه اوقیوب یازمه وحرف
اشیای نافعه حقنده صورة عمومیه ده واضح بر فکر حاصل ایتمک
ات زیاده مستعمل اولدیغه کلمات محکمه مرتبه تلفظ
ترکجه وفرانسزجه حسن خط
وسرعت خط وتقلیدی
حساب (اعمال ایجه) هندسه (معلومات ابتدائیه) جغرافیا (معلومات مختصره)
جمناستیک اخلاقیه درسی

اشبو درسلرك تدریسنده اتخاذ ایدیلوب اصول معدیه نبرد ممالك اجنبیه ده بو کی تأسیسانده قبول ایدیلوب نتایج حسنه استحصال
اولنمش اصول وقواعد مخصوصه یه موافق اولرجه. مکاتب عمومیه نظامنامه سنه توفیقاً دها تمدیدیه معارف نظارتجه جلیله سنده شاکرد
قبد وقبول اولنور. مکتبه دخالت ایدن شاکردان هر صباح وبعدظهر کونلری ساعت التیده اون قده ضبط مکتب
علیه مراجعت ایتملیدر. مرتبه مخصوصه حضرت پادشاهیه بولنمامه وحرف بر فکر وتقصد انسانیتکارانه یه مبنی کشاد ایدیلوب اشبو
دار التحصیله داخل اولرجه شاکردان جنس ومذهب فرقه یاقاملقسزین مجاناً قبد وقبول اولنور.

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
112 | 140 | 2

2

İcâlân

Sağır ve Dilsizlere Mahsûs Mekteb

Bu mekteb muvakkaten Hamidî Ticâret Mekteb-i âlisinin bulunduğu mahalde bir dâ'ire-i mahsûsada kuşâd olunacak ve Eylül-i Rûmî'nin üçüncü günü derslere başlanılacaktır. Ders programı birinci sene ber-vech-i âti dersleri şâmildir.

Türkçe-Fransızca okuyub yazma ve harf

Eşyâ-yı nafi'a hakkında sûret-i umûmîyede va'zî bir fikir hâsıl itmek

En ziyâde müsta'mel olan kelimâtın mümkün mertebe telaffuzu

Türkçe ve Fransızca hüsn-i hat

Resim hattı ve taklidi

Hesab (a'mâl-i erba'a), Hendese (malûmat-ı ibtidâiye), Coğrafya (malûmat-ı muhtasara)

Ahlâk dersi

İşbu derslerin tedrîsinde ittihâz idilen usûl, müddet-i medîdeden beru memâlik-i ecnebiyyede bu gibi te'sîsatta kabûl edilib netâyic-i hasene istihsâl olunan usûl ve kavâid-i mahsûsaya muvâfık olacaktır. Mekâtib-i Umûmîye Nizâmnâmesi'ne tevfîkan daha şimdiden Ma'ârif Nezâret-i celîlesinde şakird kayd ve kabûl olunur. Mektebe dehâlet arzusunda bulunan şakirdan her Salı ve Penc-şenbih günleri saat altıdan ona kadar Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisine mürâca'at etmelidir. Himâye-i mahsûsa-i hazret-i Pâdişâhîde bulunan ve sırf bir fikir ve maksad-ı insaniyet-kârâneye mebnî kuşâd idilen işbu dârü'd-tahsîle dâhil olacak şâkirdân cins ve mezheb farkına bakılmaksızın meccânen kayd ve kabûl olunur.

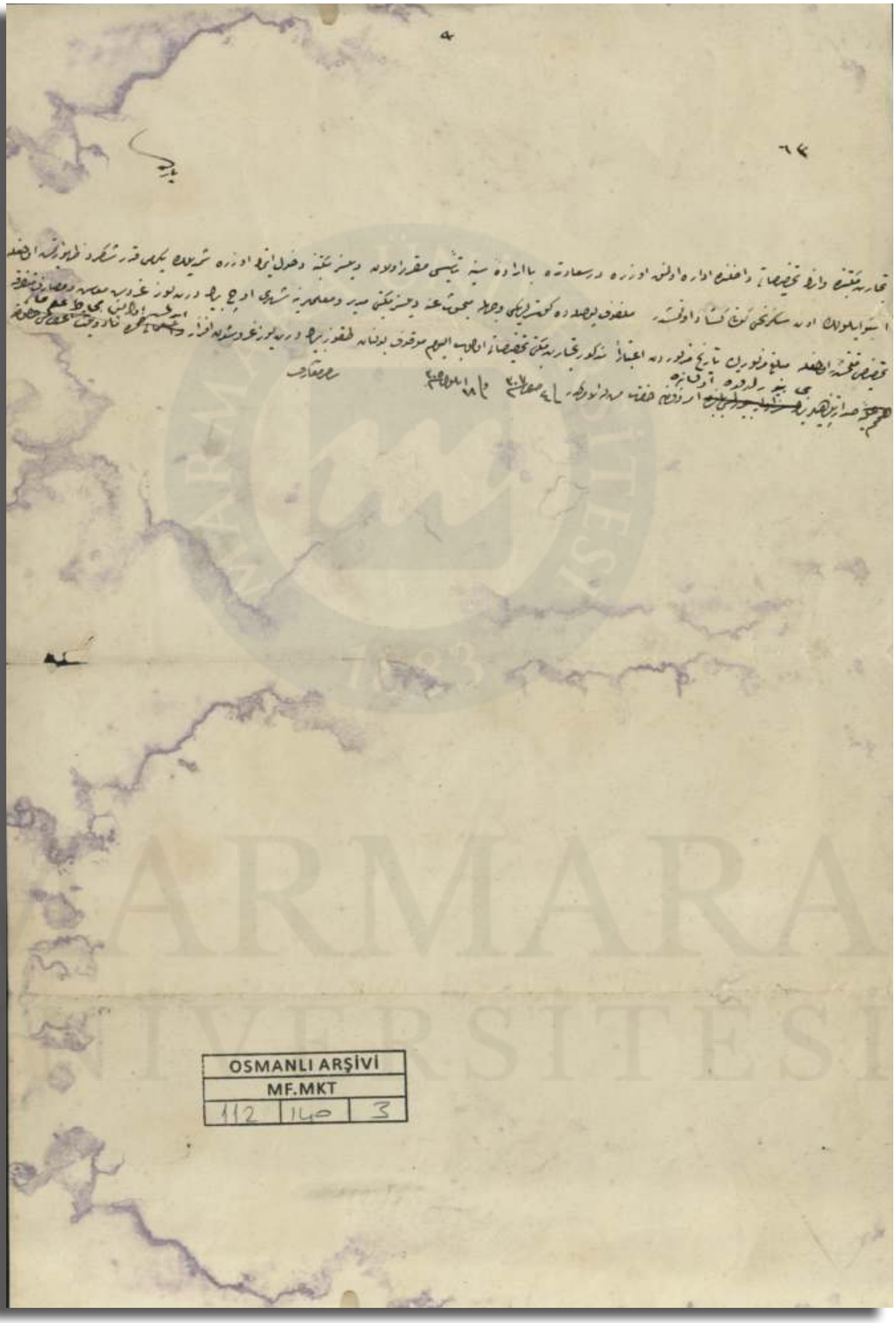

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
112 | 140 | 3

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3

63

Ticaret Mektebi'nde ve ânın tahsîsâtı dahilinde idâre olunmak üzere Der-saᶜâdet'de bâ-irâde-i seniyye te'sîsi mukarrer olan Dilsiz Mektebine duhûl etmek üzere şimdilik yirmi kadar şâkird zuhûr itmiş olmağla, işbu Eylül'ün on sekizinci günü küşâd olunmuştur. Melfûf pusulada gösterildiği vechle mebhûs-ı anh Dilsiz Mektebi müdür ve muᶜâvinlerine şehrî üç bin dört yüz guruş maᶜâş ve mesârif-i müteferrika tahsîs kılınmış olmağla, meblağ-ı mezbûrun târîh-i mezbûrdan iᶜtibâren mezkûr Ticâret Mektebi tahsîsâtı olub el-yevm mevkûf bulunan dokuz bin dört yüz guruşdan ifrâz edilmiş olan muhât-ı ilm-i âlî-i Sadâret-penâhileri buyruldukda ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 4 Safer sene [1]307 ve fî 18 Eylül sene [1]305

Müsteşar-ı Maᶜârif

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

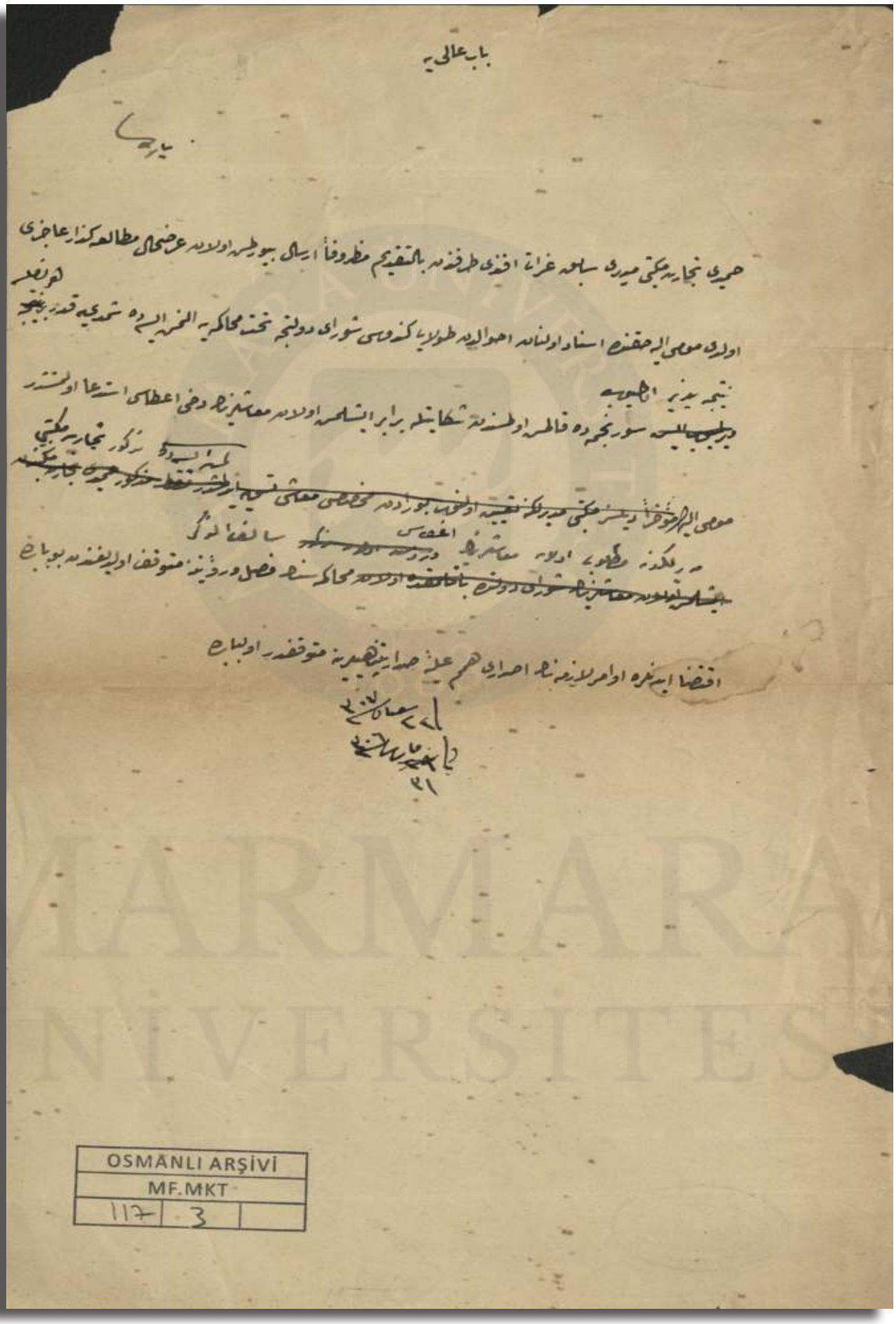

باب عالی

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
117 | 3

40

MF.MKT. 117 / 3

"Hamidiye Ticaret Mektebi Müdür-i sâbıkı Garati Efendi'nin, hakkında isnad olunan hallerden dolayı Şura-yı Devletçe görülen ve uzayan mahkemesi sebebiyle alamadığı maaşlarının verilmesi talebi."

Bâb-ı âli'ye

Hamidî Ticâret Mektebi Müdürü sâbık Garati Efendi tarafından bi't-takdîm mazrûfen irsâl buyrulmuş olan arz-ı hâl mütalaᶜa-güzâr-ı âcizî oldu. Mûmâ-ileyh hakkında isnâd olunan ahvâlden dolayı kendisi Şûrâ-yı Devletce taht-ı muhâkemeye alınmış ise de, şimdiye kadar her nasılsa netîce-pezîr olmayub sürüncemede kalmış olmasından şikâyetle berâber işlemiş olan maᶜâşlarının dahi iᶜtâsı istidᶜâ olunmuşdur. Mûmâ-ileyhin mezkûr Ticâret Mektebi Müdürlüğü'nden matlûb olan maᶜâşlarının îᶜtâsı salüfü'z zikr muhâkemesinin fasl-ı ru'yetine mütevakkıf olduğundan, bu bâbda iktizâ edenlere evâmir-i lâzımenin isdârı himem-i aliyye-i Sadâret-penâhilerine mütevakkıfdır. Ol bâbda

Fî 22 Şaban sene [1]307 ve fî 31 Mart sene [1]306

BAŞBAKANLIK ARŞİVİ

İ.OH 1214/95119 1

41

İ.DH. 1214 / 95119

"Ticaret Mektebi'nin eskiden olduğu gibi açılışının yapılması"

1

Ser-Tabâbet-i Hazret-i Şehriyârî

Aded 349

Mâbeyn-i Hümâyûn Baş-Kitâbet-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Mukaddemâ taraf-ı âcizânemden vukûᶜ bulan arz ü istîzân üzerine Der-saᶜâdet'de bir Ticâret Mektebi'nin binâ ve inşâsı muktezâ-yı emr ü fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı Pâdişâhîden bulunarak ol vechle Ticâret Nezâret-i celîlesinden inşâ ve ikmâl kılınmış ve mekteb-i mezbûrun Re'is-i fahriliği ise uhde-i âcizâneme ihâle ve ihsân buyurulmuş idi, halbuki Mekteb-i mezbûr beş sene kadar matlûb-ı âlî vechle terakkî ederek bir haylice şâkirdân, bâ-şehâdet-nâme çıkmış ise de mekteb-i mezbûr mu'ahharan Nezâret-i müşârun-ileyhâya ihâle kılınmasından dolayı ikmâl-i noksanının tedârüküne ve husûsât-ı sâiresinin dahi tesviyesine Maᶜârif Nezâret-i celîlesinden aslâ ehemmiyet verilmediği gibi Müdiri bulunan Garati Efendi ile Refik Bey'in kırk bin guruşu mütecâviz etmiş oldukları sirkat bu mektebin tedrîsine bâᶜis olarak, mevcûd bulunan şâkirdândan cümlesi ……. devâm eylemiş ve bu cihetle de mekteb-i mezbûr lağv edilmiş ve bâ-husûs müdîr-i mahkûm-ı mezkûrun bilâhare Dilsiz Mektebi'ne müdir taᶜyîni dahi gayr-i câ'iz-i görünmüş olmasıyla bu bâbda ve her kârda terfih-i saᶜâdet-i âlî-i maᶜmûrîn-i memâlik-i buldân olan mezkûr Ticâret Mektebi'nin kemâ-fi's-sâbık küşâdı, mûcib-i muhassenât-ı vefîre olacağından, keyfiyyetin ol vechle arz-ı atebe-i ulyâ kılınması husûsuna himem-i celîle-i âsafâneleri şâyân buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i mem-lehü'l-emrindir.

Fî 16 Kânûn-ı sânî sene [1]306

Ser-Tabîb-i Hazreti Şehriyârî Mavroni.

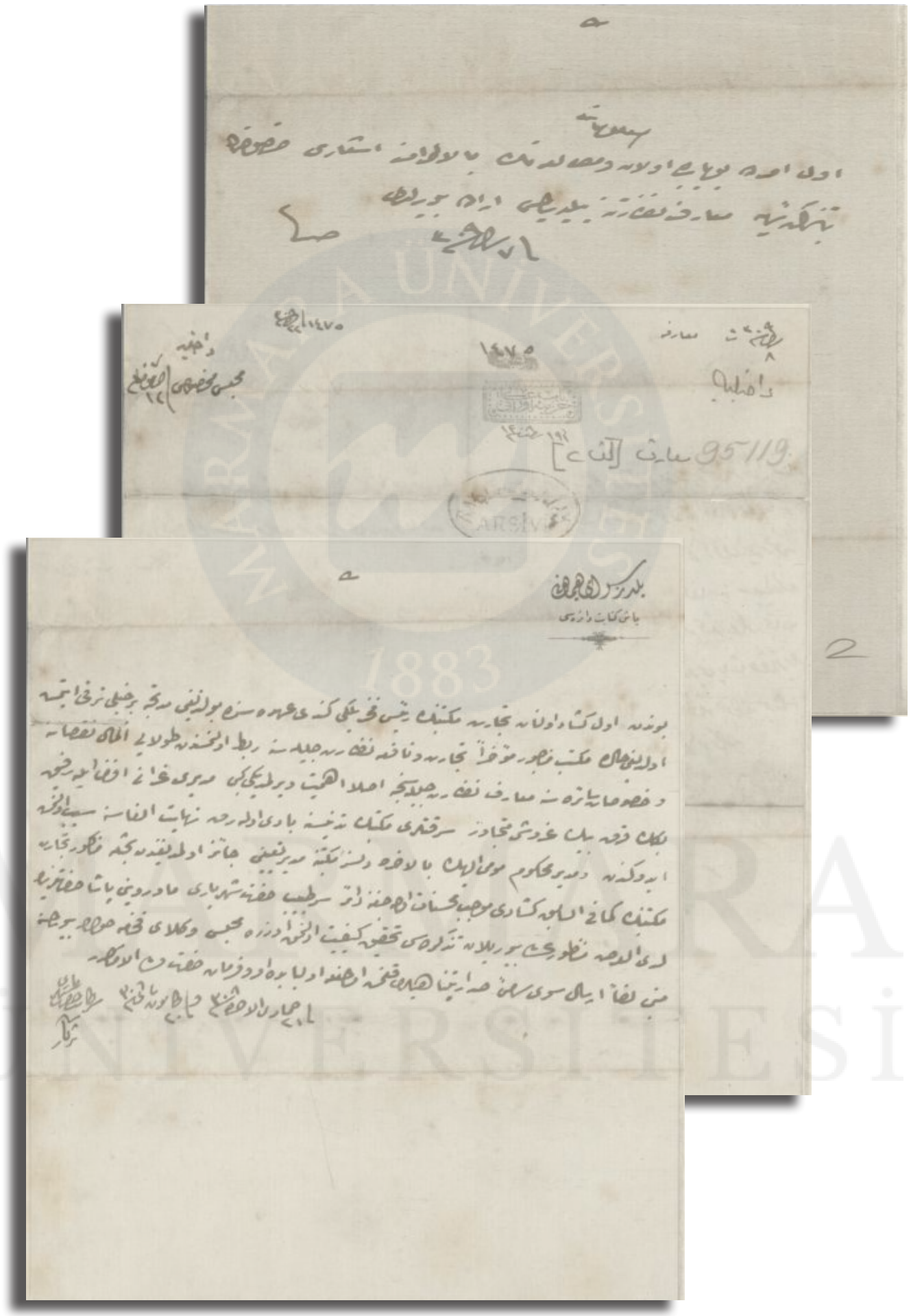

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Maᶜlûmât

Evvel-emirde bu bâbda olan maᶜlumât ve mütâlaᶜanın bi'l-etrâf işᶜârı husûsunun bâ-tezkire-i sâmiye Maᶜârif Nezâreti'ne bildirilmesi irâde buyuruldu.

Fî 7 Receb sene [1]309

Saᶜid

3

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu

Baş Kitâbet Dâ'iresi

Bundan evvel küşâd olunan Ticâret Mektebi'nin Re'is-i fahrîliği kendi uhdesinde bulunduğu müddetçe bir hayli terakkî etmiş olduğu halde, mekteb-i mezbûr mu'ahharan Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâret-i celîlesine rabt olunmasından dolayı el-hal noksan ve husûsât-ı sâ'iresine Maᶜârif Nezâret-i celîlesince aslâ ehemmiyet verilmediği gibi, Müdiri Garati Efendi ile Refik Bey'in kırk bin guruşu mütecâviz sirkatleri, mektebin tedennisine bâdî olarak, nihâyet ilgâsına sebeb olunmuş idüğünden ve müdîr mahkûm-ı mûmâ-ileyhin bilâhare Dilsiz Mektebine müdir taᶜyini câ'iz olmadığından bahisle mezkûr Ticâret Mektebi'nin kemâ-fi's-sâbık küşâdı, mûcib-i muhassenât olacağına dâir Ser-tabîb-i hazret-i şehriyârî Mavroni Paşa hazretlerinin ledel'l-arz manzûr-ı âlî buyurulan tezkiresi tahkik-i keyfiyyet olunmak üzre Meclîs-i Vükelâ-yı fihâme havâle buyurulmasına mebnî leffen irsâl seviyy-i sâmî-i Sadâret-penâhîleri kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Cemâziyelahır sene [1]308 ve 20 Kânun-ı sani sene [1]306

Ser-kâtib-i Hazret-i şehriyârî

Süreyyâ

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
147 | 81 | 1

42

MF.MKT. 147 / 81

"Eski Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Garati Ferdinand Efendi'nin başka yere harcadığı iddia edilen mektep emvalinin bir kısmını Dilsiz Mektebi için kullanarak karşılığında aldığı makbuz senetlerinin ne olduğu anlaşıldığından Beyoğlu Bidayet Müddei-i Umumiligi'ne bildirildiği."

1

Adliye ve Mezâhib Nezâreti
Beyoğlu Bidâyet Mahkemesi

Müddeᶜi-i Umûmîliği

Maᶜârif Nezâret-i celîlesine

Devletlü efendim hazretleri

Geçen bin üç yüz senesi Eylülünden bin üç yüz iki senesi Kânûn-ı evveline kadar emr-i resmi ile me'zûniyete müstenid olmaksızın ve emrine beyân-ı hâl ile sarf ideceği meblağ içün istihsâl-i me'zuniyet itmek vazifesiyle mükellef olduğu halde bu vazifesini îfâ itmeksizin Hamidiye Ticâret Mektebi'nin emvâlinden maᶜlûmü'l-mikdâr akçe kabz ve sarf iderek amirinin emrine itâᶜat itmediği iddiᶜâsıyla maznûn-ı aleyh olan mekteb-i mezkûr müdür-i sâbıkı Avusturya Revlet-i fehimesi tebᶜasından Garati Ferdinand Efendi veledi Elispero hakkında icrâ kılınan mahkemede maznûn-ı mûma-ileyh meblağ-ı mezkûrun bir mikdârını Ticâret Müdürü Refik Bey'in emriyle baᶜzı muᶜallime verdiği gibi bir mikdârını dahi el-yevm Dilsiz Mektebi'nde istiᶜmal olunmakda olan eşyalara sarf iderek mukâbilinde almış olduğu makbuz senedlerini Nezâret-i celîlelerine iᶜtâ itdiğini ifâde itmekde olduğundan fi'l-hakika mûmâ-ileyh tarafından böyle makbuz senedleri virilüb virilmediğinin, virilmiş ise ne mikdar akçeyi mübeyyin olduğunun lüzûm-ı istiᶜlâmı Beyoğlu Bidâyet Mahkemesi Ceza Dâ'iresinden bâ-tezekkür ifâde ve beyân idilmiş ve îfâ-yı muktezâsı menût-ı re'y-i âlî-i cenâb-ı Nezâret-penâhîleri bulunmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 13 Zilkâde sene [1]309 ve fî 27 Mayıs sene [1]308

Beyoğlu müddeᶜî-i umûmisi

Kemal Bey

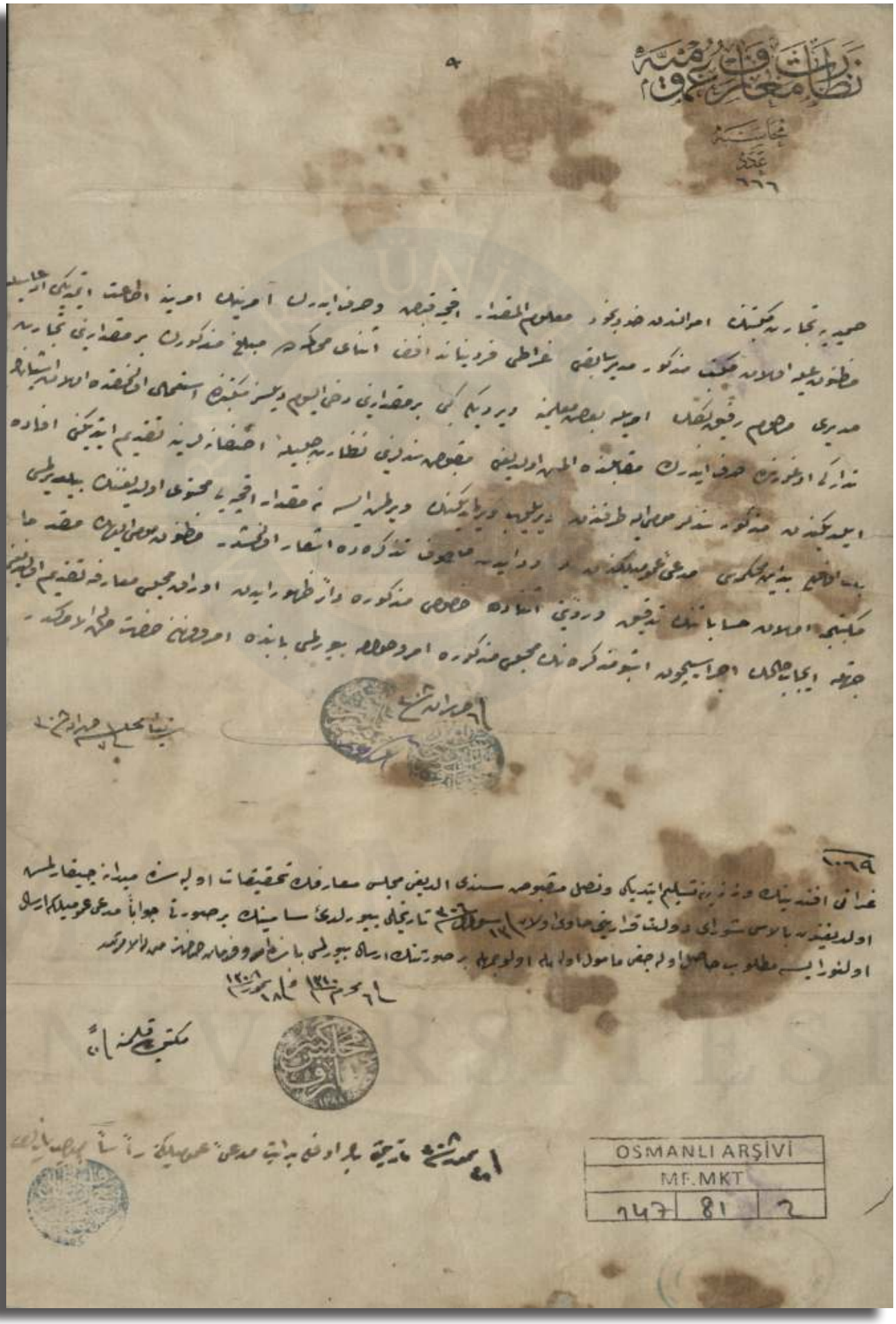

نظامات متعارفه عمومیه

خانه نمره ٦٦٦

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
947 | 81 | 2

2

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiye

Muhasebe
Aded
666

Hamidiye Ticâret Mektebi'nin emvâlinden hod-be-hod maᶜlûmü'l-mikdâr akçe kabz ve sarf iderek âmirinin emrine itâᶜat itmediği iddiᶜâsıyla mâznûn-ı aleyh olan Mekteb-i mezkûr Müdür-ı sâbıkı Garati Ferdinand Efendi esnâ-i muhâkemede meblağ-ı mezkûrun bir mikdârını Ticâret Müdürü merhum Refik Bey'in emriyle baᶜzı muᶜallimîne verdiği gibi bir mikdârını dahi el-yevm Dilsiz Mektebi'nde istiᶜmâl olunmakda olan eşyânın tedâriki uğrunda sarf iderek mukâbilinde almış olduğu makbuz senedlerini Nezâret-i celîle-i âsafânelerine takdîm itdiğini ifâde eyledikten sonra mezkûr senedler mûmâ-ileyh tarafından virilub virilmediğinin, virilmüş ise ne mikdar akçeyi muhtevî olduğunun bildirilmesi Beyoğlu Bidâyet Mahkemesi MüddeᶜîÎ-i Umûmîliğinden vürûd iden melfûf tezkirede işᶜâr olunmuşdur. Maznûn-ı mûmâ-ileyhin mukaddemâ Mektebce olan hesâbâtının tedkik ve ru'yeti esnâda, husûs-ı mezkûre dâ'ir zuhûr iden evrâk Meclis-i Maᶜârife takdîm olunduğu cihetle îcâb-ı hâlin icrâsı içün işbu tezkirenin Meclis-i mezkûra emr ve havâle buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 6 Haziran sene [1]308

Serîᶜan Meclise fî 7 Haziran sene [1]308

(mühürler)

Muhasebe-i Maᶜârif-i Umumiye

(?)

1069

Garati Efendi'nin vezneye teslîm itdiği ve nasıl makbuz senedi aldığı, Meclis-i Maᶜârif'in tahkîkât-ı evveliyesinde meydana çıkarılmış olduğundan bâlâsı Şûrâ-yı Devlet karârını hâvî olan fî 13 Şevval sene [1]306 târîhli buyruldu-ı sâminin bir sûreti cevâben MüddeᶜîÎ-i Umûmiliğe irsâl olunur ise matlûb hâsıl olacağı me'mul olmağla ol vechile bir sûretinin irsâl buyrulması bâbında emr ü fermân Hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 6 Muharrem sene 1310 ve fî 18 Temmuz sene 1308

Mektûbî Kalemine fî 20

(mühür)

Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif

Fî 20 Temmuz sene [1]308 târîhli Beyoğlu Bidâyet MüddeᶜîÎ-i Umûmîliğine res'en cevâb yazıldı.

(mühür)

Maᶜârif Nezâreti Mektubculuğu

MF.MKT 1310 M. 18 3

نوع تحرير	نمره سی	تاریخ	خلاصه	سوادی	جیبه	تاریخ تسویه
بلد اولمق بابه محکمه سی مدعی عمومیلکه	۱۰۹	۱۷ ماه شباط	جیبه یه تجارت بلکی مدیره سابقه عزتلو افندی یه بلکنات مواره سندن اقچه حقنده	واصلدر		۱۷ شباط

بلد اولمق بابه محکمه سی مدعی عمومیلکه

جیبه یه تجارت بلکنات مواره سندن اقچه حقنده وصول قیدیله ادعا اولنان بلکنات مواره سندن اقچه حقنده اولان دعوا مدعی عمومیلکه طرفندن جیبه یه تجارت بلکی مدیره سابقه عزتلو افندی یه اقامه اولنوب محکمه مزده رویت اولنمقده اولمغله مدعی عمومیلکه طرفندن جیبه یه تجارت بلکی مدیره سابقه عزتلو افندی یه بعض غائله قدیمه دن اقچه استحصالی ایچون ارسال اولنان تحریرات ضمنده

3

Nev-i muharrerât: Beyoğlu Bidayet Mahkemesi Müddeʿî-i Umûmîliğinden tezkire
Numerosu: 109
Târîhi: 27 Mayıs sene [1]318
Müsveddi: Vasıf
Mümeyyizi: (imza)
Târîh-i tesvidi: 21 Temmuz sene [1]308

Hülâsa: ***Hamidiye Ticâret Mektebi Müdürü sâbık Garati Efendi'nin, Mektebin emvâlinden aldığı akçe hakkında***

Beyoğlu Bidâyet Mahkemesi Müddeʿî-i Umûmîliğine

Hamidiye Ticâret Mektebi'nin emvâlinden hod-be-hod akçe kabz ve sarf iderek âmirinin emrine itâʿat itmediği iddiʿâsıyla maznûn-ı aleyh olan Mekteb-i mezkûr Müdür-i sâbıkı Garati Ferdinand Efendi esnâ-i muhakemede meblâğ-ı mezbûrun bir mikdârını Ticâret Müdürü merhum Refik Bey'in emriyle baʿzı muʿallimîne verdiği gibi bir mikdârını dahi el-yevm Dilsiz Mektebi'nde istiʿmâl olunmakda olan eşyânın tedâriği uğrunda sarf iderek mukâbilinde almış olduğu makbuz senedlerini Nezâret-i senâveriye teslîm ettiğini ifâde eylediğinden, mezkûr senedler verilmiş ise ne mikdâr akçeyi muhtevî olduğunun istifsârına dâ'ir 27 Mayıs sene [1]308 târîhli tezkire-i behiyyeleri mütâlaʿa-güzar olduğu mûmâ-ileyh Garati Efendi'nin vezneye teslîm itdiği ve nasıl makbuz senedleri aldığı Meclîs-i Maʿârifin tahkikât-ı evveliyesinde meydana çıkarılmak ve bunun üzerine Şûrâ-yı Devlet Dâhiliye Dâ'iresinden tanzîm olunub 13 Şevval sene [1]306 târîhli buyruldu-ı sâmi ile havâle buyrulan mazbatadan husûl-ı maksad me'mul bulunmuş olduğu Meclis-i mezkûrdan ifâde ve mezkûr mazbata irsal kılınmış olmağla ol bâbda

Fî 18 Muharrem sene [1]310

Fi 30 Temmuz sene [1]308

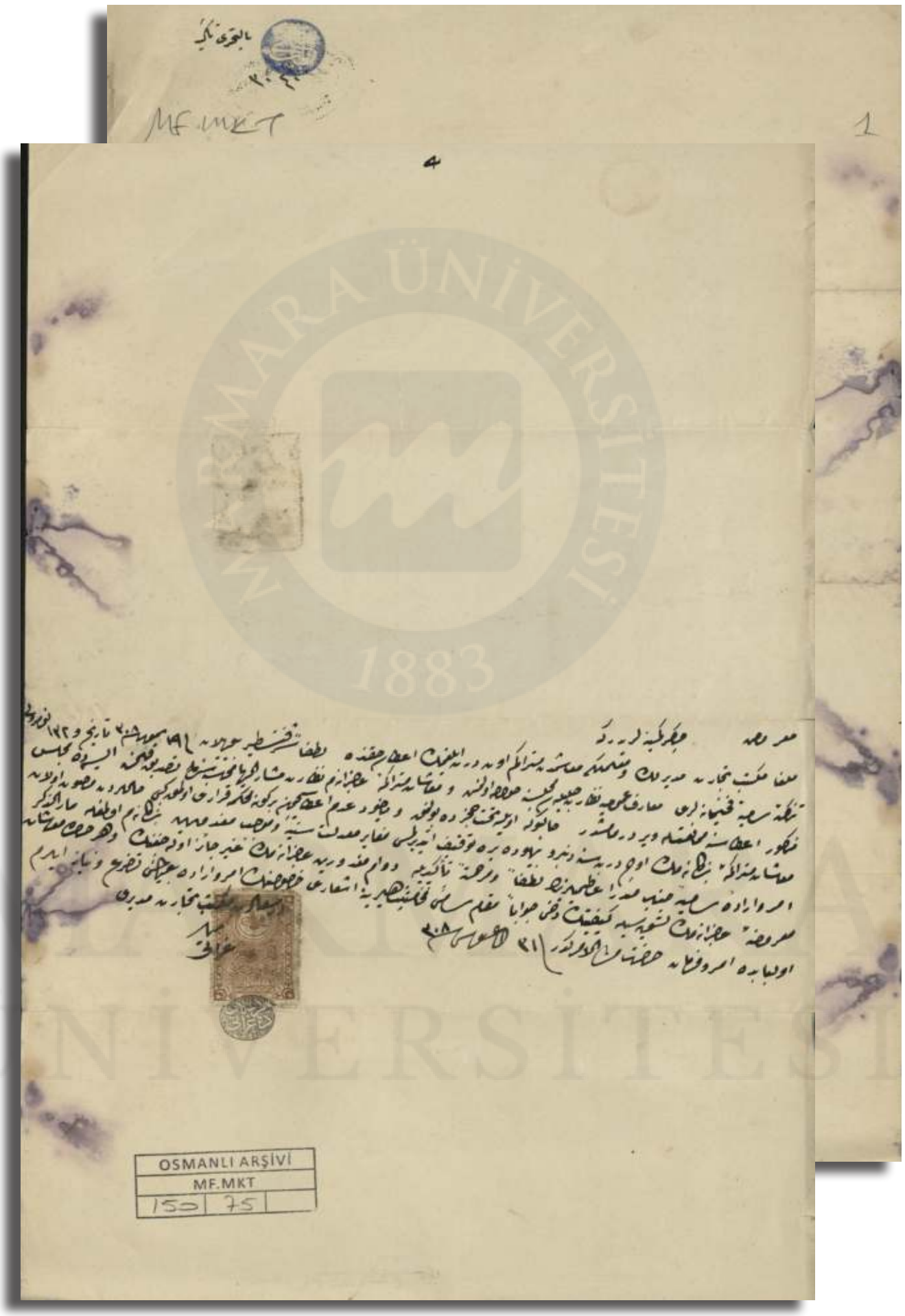
MF.MKT
1
4
OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
150 75

43

MF.MKT. 150 / 75

"Mülga Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Garati Efendi'nin birikmiş maaşlarının verilmesi talebiyle ilgili olarak gerekenin yapılması.."

1

Mârûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Mülgâ Mekteb-i Ticâret müdürlük ve mu^{c}allimliği ma^{c}âşından müterâkim on dört aylığımın i^{c}tâsı hakkında lütfen şeref-tastir buyrulan fî 19 Receb sene [1]308 târîh ve [1]132 numerolu tezkire-i sâmiye-i fehimâneleri Ma^{c}ârif-i Umûmîye Nezâret-i celîlesi Meclîsine havâle olunmuş ve ma^{c}âşât-ı müterâkime-i âcizânem Nezâret-i müşârun-ileyhâ muhâsebesinden tasdik kılınmış ise de Meclis-i mezkûr i^{c}tâsına mümana^{c}atla verdirmemişdir. Halbuki öyle taht-ı hacizde bulunmak veyahut adem-i i^{c}tâsı içün bir gûne mahkeme karârı olmak gibi hallerden masûn olan ma^{c}âşât-ı müterâkime-i bendegânemin üç dört seneden beru beyhûde yere tevkîf etdirilmesi mugâyir-i ma^{c}dalet-i seniyye ve mûcib-i mağduriyet-i bendegânem olmağla, mârü'z zikr emr ve irâde-i sâmiye-i cenâb-ı Sadr-ı â^{c}zamîlerinin lütfen ve merhameten te'kidiyle devâm-ı mağduriyet-i âcizânemin gayr-ı câ'iz olacağının ve herhalde ma^{c}âşât-ı ma^{c}rûza-i âcizânemin tesviyesiyle keyfiyetin dahi cevâben makâm-ı sâmî-i fehâmet-penâhilerine işa^{c}ârı husûsunun emr ü irâde buyrulmasını tazarru ve niyâz eylerim. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 31 Ağustos sene [1]308

Der-sa^{c}âdet Mekteb-i Ticâret Müdürü

Garati

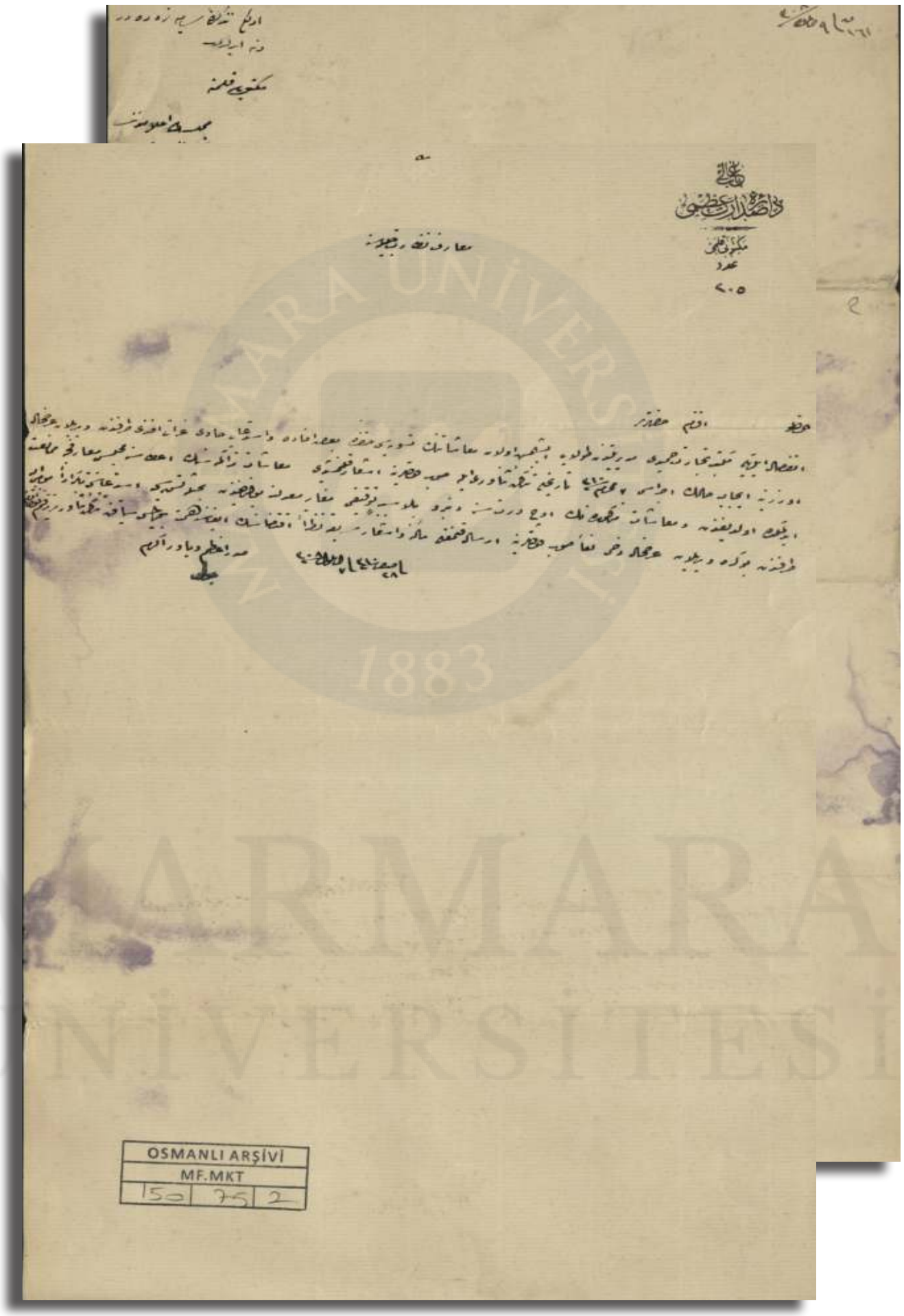

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
150 75 2

2

Bâb-ı âli
Dâ'ire-i Sâdâret-i Uzmâ

Mektûbî Kalemi
Aded
205

Maᶜârif Nezâret-i celîlesine

Devletlü efendim hazretleri

İnfisâl eylediği Mekteb-i Ticâret-i Hamidî Müdüriyetinden dolayı işlemiş olan maᶜâşâtının tesviyyesi hakkında baᶜzı ifâde ve istidᶜâyı hâvi Garati Efendi tarafından verilen arz-ı hâl üzerine icâb-ı hâlin icrâsı 7 Muharrem sene [1]310 târîhli tezkire-i senâveri ile savb-ı- devletlerine işᶜâr kılınmışdı. Maᶜâşât-ı müterâkimesinin iᶜtâsına Meclis-i Maᶜârifçe mümânaᶜat edilmekde olduğundan ve maᶜâşât-ı mezkûrenin üç dört seneden beru bilâ-sebeb tevkîfi mugâyir-i maᶜdalet bulunduğundan bahisle tesviyesi istidᶜâsını tekrâren mûmâ-ileyh tarafından bu kerre verilen arz-ı hâl dahi leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmağla me'âline ve işᶜâr-ı sâbıka nazaran iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkına tezkire-i senâverileri terkîm kılındı efendim.

Fî 28 Safer sene [1]310 fî 7 Eylül sene [1]308

Sadrâzam ve Yâver-i ekrem

Cevâd

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
170 | 12 | 1-1
2 vrk
(2 shf bof)

نوع محررات	نوعیتی	تاریخی	خلاصه	مسودی	مبیضه	تاریخ تسویدی

44

MF.MKT. 170 / 12

"Mülga Ticaret Mektebi için inşa olunup, sonradan Maᶜârif'e terkile Rüşdiye ve İbtidaiye olarak kullanılan binanın, Dersaadet'te açılacak Sergi Komisyonu'na tahsîsi mümkün olmadığından, bunun için Maᶜârif Dairesi civarında bulunan binanın tahsîsinin uygun olacağı."

1

Bâb-ı Âli'ye

Der-saᶜâdet'de küşâdı muktezâ-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı cihân-bâniden olan Sergi Komisyonu hey'etinin ikamesi ve kütüb ve resâ'il-i saîrenin vazᶜ-ı hıfz …….. Maᶜârif Dâ'iresinin tahsîsindeki mahâzîrden bahisle cevâben sebk eden …….. teblîği üzerine mülgâ Ticâret Mektebi içün Ticâret Nezâreti'nce mukaddemâ inşa idilüb mu'ahharen Nezâret-i âcizîye devr olunan dâ'irenin şimdi İbtidâ'î ve Rüşdî olmak üzere iki mektebe tahsîs olunduğu haber alındığından bunun komisyona terk ve tahsîsi Orman ve Ziraat Nezâretinden vârid olan 9 Zilkâᶜde sene [1]310 târîhli tezkire-i cevâbiyede işᶜâr olunduğu ve komisyonun riyâset-i mufahhama-i cenâb-ı zillulah ile şeref-yâb olmasına mebnî bir salon ve dört beş oda tefrîk ve tahsîsi muktezâ bulunduğu beyân-ı âlisiyle icrâ-yı îcâbını âmir şeref-vârid olan fî 15 Mayıs sene [1]309 târîh ve yetmiş beş numerolu tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı Vekâlet-penâhîleri me'âlî-i _müdrike berâ-yı çâkeri oldu. Geçende şifâhen dahi bu bâbda sebk iden idâre-i aliyye-i Sâdaret-penâhileri üzerine Mekteb-i mezkûrun bulunduğu mahalle cîvar olan yerler taharrî itdirilmiş ise de mekteb olmağa elverişli ve talebe-i mevcûdeyi istîᶜâba kâfî münâsib bir binâ bulunmadığı gibi mekteb-i mezkûr Bayezid Merkez Mektebi olmak üzere Rüşdiye ve İbtiâᶜiyeden mürekkeb olarak yakında bi't-teşkîl sâye-i Maᶜârif-vâye-i hazret-i Hilâfet-penâhide dört yüzü mütecâviz talebe cemᶜ idilmiş olmasına mebnî şimdi bulunduğu mahalle baᶜîd, hicrî bir mahale nakli de talebe-i mevcûdenin dağılmasını mûcib ve bu da ulyâ-yı etfâlin şikâyetini ve baᶜzı eshâb-ı iᶜtirâzın olacağı düşünülerek iᶜtirazâtını münâsib olamayacağı nazaran

نوع محررات	نوعی	تاریخی	خلاصه	مسودی	نمره	تاریخ تسویدی

طبعدن ماعدا

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
170 | 12 | 1-2

170/12

(varak 2)

Mekteb-i mezkûrun tahliyesiyle, talebenin dağılması nezd-i Maᶜârif-perverî-i cenâb-ı Vekâlet penâhilerinde dahi tecvîz buyrulmayacağı müsellem olduğu gibi, dâ'ire-i mezkûre civârında ve aynı o cesâmet ve sûretde diğer bir binâ daha bulunub derûnunda Orman ve Maᶜâdin Mektebiyle kısmen vergü idâresi olduğu istihbâr kılındığından, bu binânın muvakkaten komisyon-ı mezkûra terk ve tahsîsi mümkün olduğu halde zaten matlûbu hâsıl olacağı hâtır-ı çâkerî olmuş olmağla, her hâlinde icrâ-yı icâbı menût-ı re'y ve irâde-i sâmi-i cenâb-ı Sâdaret-penâhileri bulunmağın

Fî 16 Zilkâᶜde sene [1]310

Fî 20 Mayıs sene [1]309

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

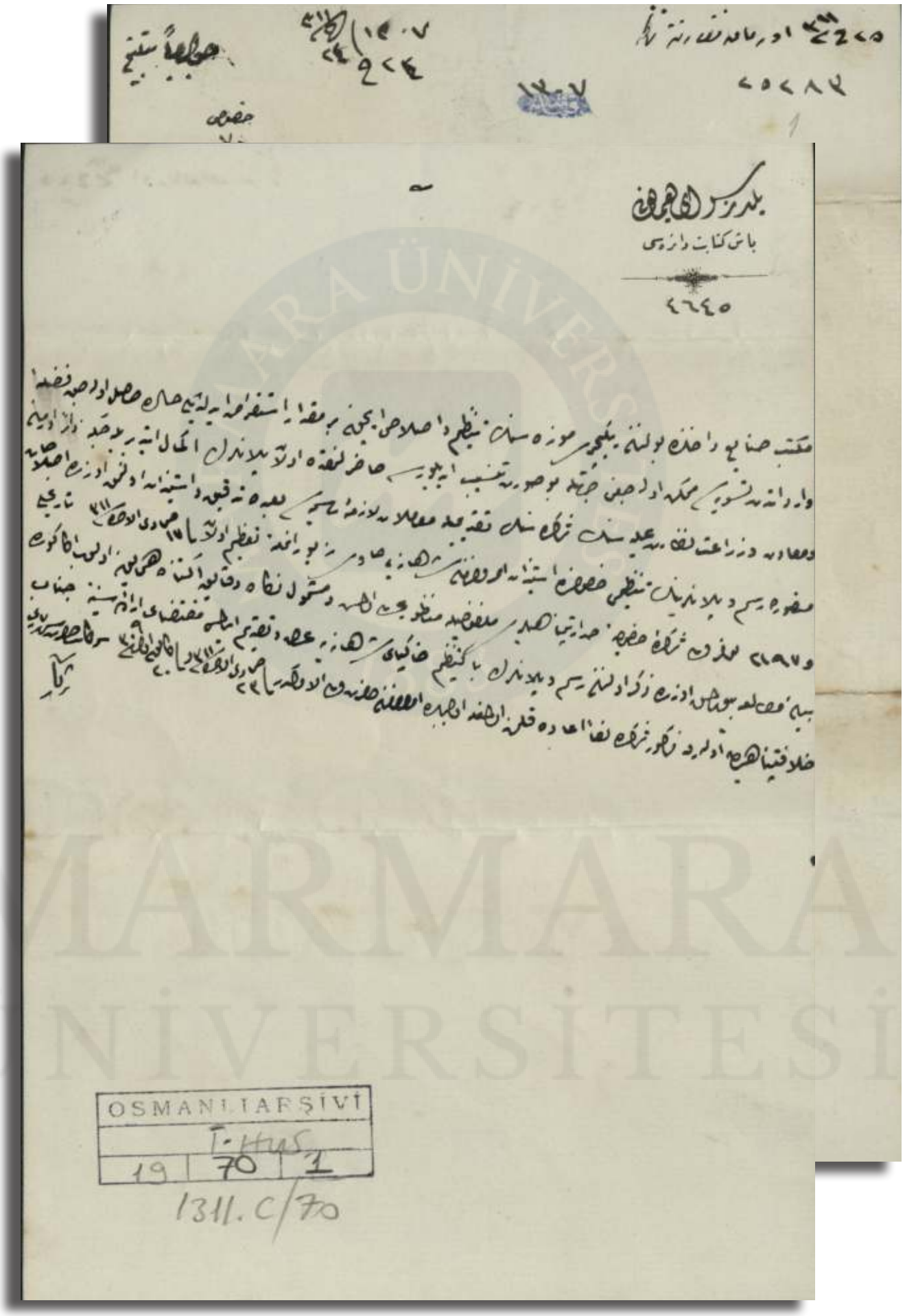

OSMANLI ARŞİVİ
İ. Hus
19 | 70 | 1
1311.C/70

45

İ.HUS. 19 / 70

"Mekteb-i Sanayi'deki Yeniçeri Müzesi'nin tanzîmini havi resim ve planların arzı"

1

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu

Baş Kitâbet Dâ'resi

4645

Mekteb-i Sanâyiᶜ dâhilinde bulunan Yeniçeri Müzesi'nin tanzîm ve ıslâhı içün bir mikdâr istikrâz idildiği halde hâsıl olacak fazla-i vâridâtdan tesviyesi mümkün olacağı cihetle bu sûret tensîb idilürse hazırlanmakda olan planların ikmâl etdirileceğine dâ'ir Orman ve Meᶜâdin ve Zirâᶜat Nezâret-i aliyyesinin tezkiresinin takdîmiyle, muᶜâmelât-ı lâzıme-i resmiyyesi baᶜde tedkîk ve istîzân olunmak üzre ıslâhât-ı mesfûrede resm ve plânlarının tanzîmi husûsunda istîzân-ı emr ü fermân-ı şâhâneyi hâvî mezbûrânla (?) tanzîm olan fî 17 Cemâziyelâhire sene [1]311 târihli ve 2197 numerolu tezkire-i husûsiyye-i sadâret-penâhîleri melfûfuyla manzûr-ı âlî olmuş ve meşmûl-ı nigâh-dekâyık-ı iktinâh-ı hümâyûn olub âna göre beyân-ı mütâlaᶜa buyurulmak üzre zikr olunan resm ve plânların bâ-tanzîm hâk-pây-ı şâhâneye arz ve takdîm edilmesi muktezâ-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhîden olarak mezkûr tezkire leffen iᶜâde kılınmış olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 26 Cemâziyelahire sene [1]311 ve fî 30 Kânun-ı evvel sene [1]309

Ser-kâtib-i Hazret-i Şehriyârî

Süreyyâ

I. HUS. 1311. C. 23
70

OSMANLI ARŞİVİ
İ. Hus
19 | 70 | 2
1311.C/70

2

Orman ve Mecâdin ve Zirâcat Nezâreti

Mektûbî Kalemi

Aded 261

Macrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Nezâreti uhde-i kemterâneme tevdîc buyurulan Mekteb-i Sanâyicde meşhûd olan israfât ve su'isticmâlâtın menciyle, mucâmelâtın dâ'ire-i selâmetde cereyânını te'mîn idebilecek tedâbire tevessül olunduğundan, bu bâbdaki teşebbüsât-ı kemterânem, pey-der-pey arz ü işcâr olunacakdır. Tasavvur olunan ıslâhât cümlesinden biri de nüzzâr-ı yâr ü ağyâra macrûz bulunan Mekteb-i Sanâyic dâhilindeki Yeniçeri Müzehânesi olan, bunun Avrupa'daki bu misillü mü'essesâta kıyasen tanzîm ve ıslâhıyla arz-ı mescûd-ı (?) hazret-i hilâfet-penâhînin terakkiyât-ı aliyyesinden hissedâr edilmesi rütbe-i vücûbda görülmüş ise de, mektebin şimdiki halde vâridâtı, idâresine kifâyet idebilüb, bu vâridâtdan karşuluk tedarikiyle mezkûr müzenin bir hâl-i intizâmına konulması rehin-i imkân görülmemesinden ve mezkûr Müzehâne'nin şimdiki hâliyle bir gûne kontrole tâbic olmayarak vâridât-ı seferiyyesi üç yüz kırk liradan ibâret olmasıyla, mucâmelât-ı intizâm ve mazbûtiyet altına alındığı halde vâridât bi't-tabic tekessür edeceği derkâr bulunmasından dolayı Bank-ı Osmânî Müdîr-i Umûmîsi'ne mülâkât ile müzakere-i keyfiyyet olundukda yüzde beş fâ'izi geçmemek ve fazla vâridâtdan her sene re'sü'l-mâle mahsuben, senevî birer mikdâr te'diye edilmek üzre altı bin lira ikrâzına muvâfakati istihsâl olunmuş ve sâye-i tevfîkât-vâye-i hazret-i hilâfet-penâhîde inzimâm-ı tevcîhât-ı celîle-i vekâlet-penâhîleriyle, mezkûr Müzehâne'nin ıslâhât-ı mutasavvere üzrerine vukûc bulacak fazla-i vâridâtından bunun tesviyesi de bi's-suhûle mümkün olacağı tevfîkât samedâniyeden muntazır bulunmuş olduğundan, bu sûret re'y-i vâride-i aliyye-i cenâb-ı vekâlet-penâhîlerine tevâfuk eylediği halde, îcâbı icrâ ve hazırlanmakda bulunan resm ve planları dahi ikmâl etdirilerek, huzûr-ı sâmî-i efhamîlerine müsârecaten takdîm ve üserâ olunmak üzre şeref-vâkic olacak emr ü müsâcade-i sâmiye-i fehîmânelerinin lütfen taraf-ı kemterîye tebliğine müsâcade-i celîle-i sadâret-penâhîleri erzân buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 13 Cemâziyelâhır sene [1]311 ve fî 9 Kânûn-ı evvel sene [1]309

Orman ve Mecâdin ve Zirâcat Nâzırı

Selim

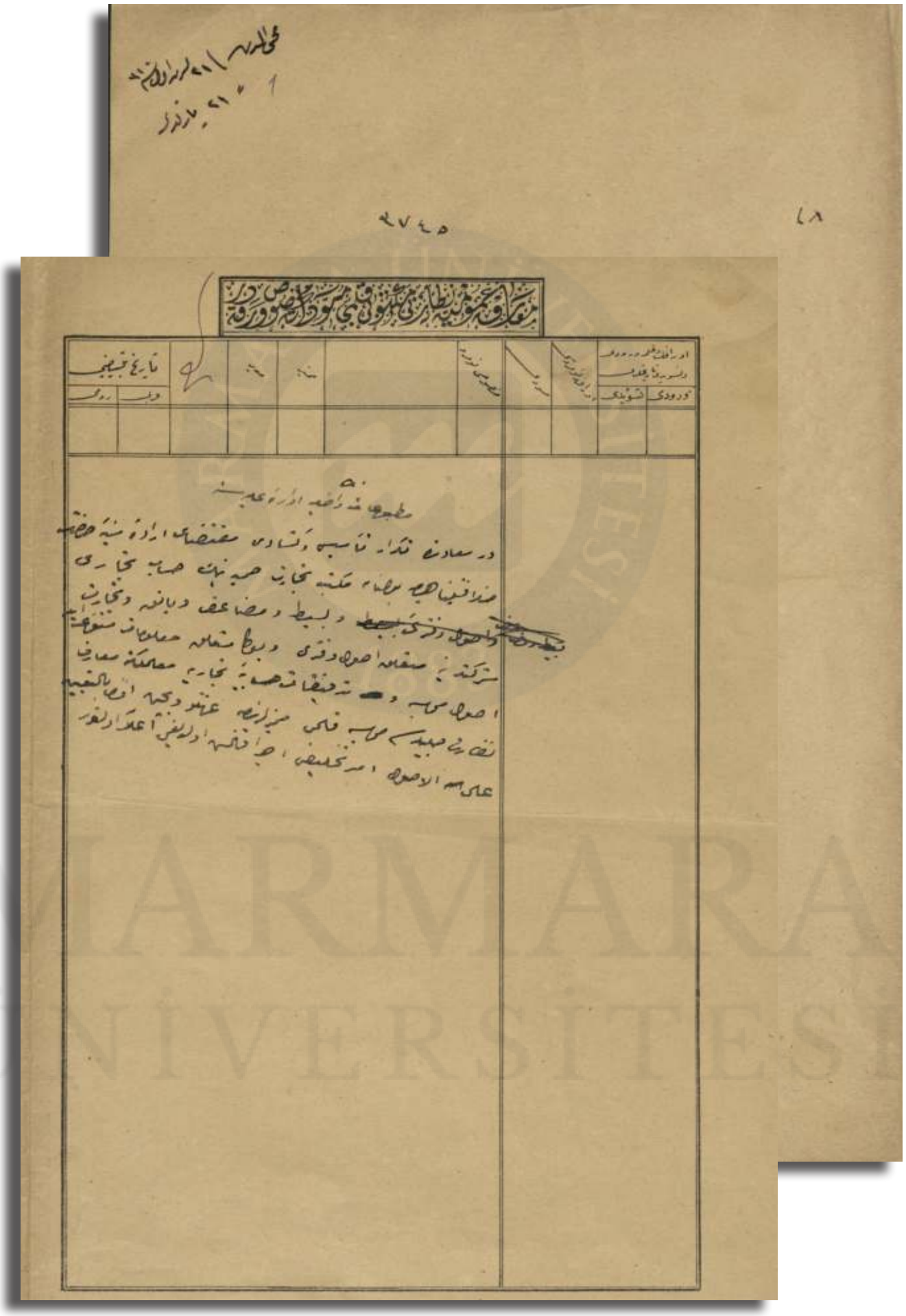

46

MF.MKT. 236 / 14

"Dersaadet'te yeniden açılmasına karar verilen Hamidiye Ticaret Mektebi'ne müdür ve muallim tayiniyle Bayezid Camii civarında satılığa çıkarılan konağın okul binası olarak kullanılmak üzere satın alınması, Edirne ve Kastamonu Maᶜârif Müdürlüklerine yapılan tayinler."

1

Maᶜârif-i Umûmiye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Matbûᶜât-ı Dâhiliyye İdâre-i Aliyyesine;

Dersaᶜâdet'de tekrâr te'sîs ve küşâdı muktezâ-yı irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhîden bulunan Mekteb-i Ticâret-i Hamîdiyye'nin hesâb-ı ticârî ve basît ve muzâᶜaf ve bank ve ticâret şirketlerine müteᶜallik usûl-i defterî ve buna müteᶜallik maᶜlûmât-ı mütenevi'a ile usûl-ı muhâsebe ve tedkîkât-ı hesâbiyye-i ticâriyye muᶜallimliğine Maᶜârîf Nezâret-i celîlesi Muhâsebe Kalemi mümeyyizlerinden izzetlü Vebçin (?) Efendi bi't-taᶜyîn ale'l-usûl emr-i tahlîs icrâ kılınmış olduğu iᶜlân olunur.

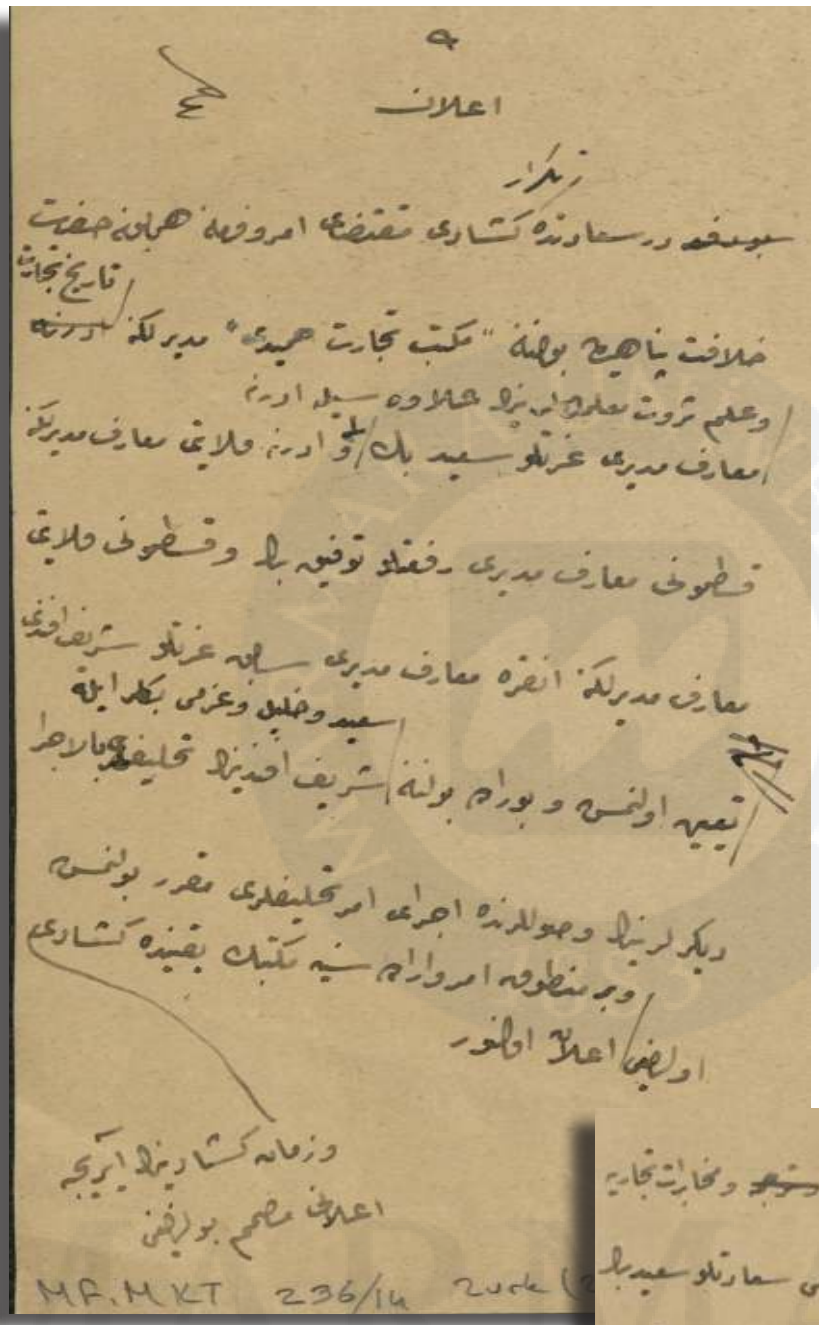

اعلان

زنگار

سبوسفه در سعادتده کشاری مقتضای امر و فرمان همایون حضرت خلافت پناهیچ بولنه "مکتب تجارت همیدی" مدیرلکنه تاریخ تجارتنه وعلم ثروت معلوماتی بنا علیه علاوه سیله اردن معارف مدیریه عزتلو سعید بک و اردن فلانی معارف مدیرلکنه قطوفی معارف مدیری رفعتلو توفیق بک و قطوفی فلانی معارف مدیرلکنه انقره معارف مدیریه سابقه عزتلو شریف افندی سعید وخلیل وعزمی بکلر ایله تبعیه اولنمق و بوراده بولنه شریف افندینک تحلیفه جاری اجرا دیگر لرینک وجوللرنده اجرای امر تحلیفلری مقرر بولنمق وبو مضمونه امر واراده سنیه مکتبک بقیده کشاری اولباب اعلان اولنور.

وزارته کشاد ینک ایرتیسی
اعلانی مضمون بولنمق

MF.MKT 236/14 2 zarf

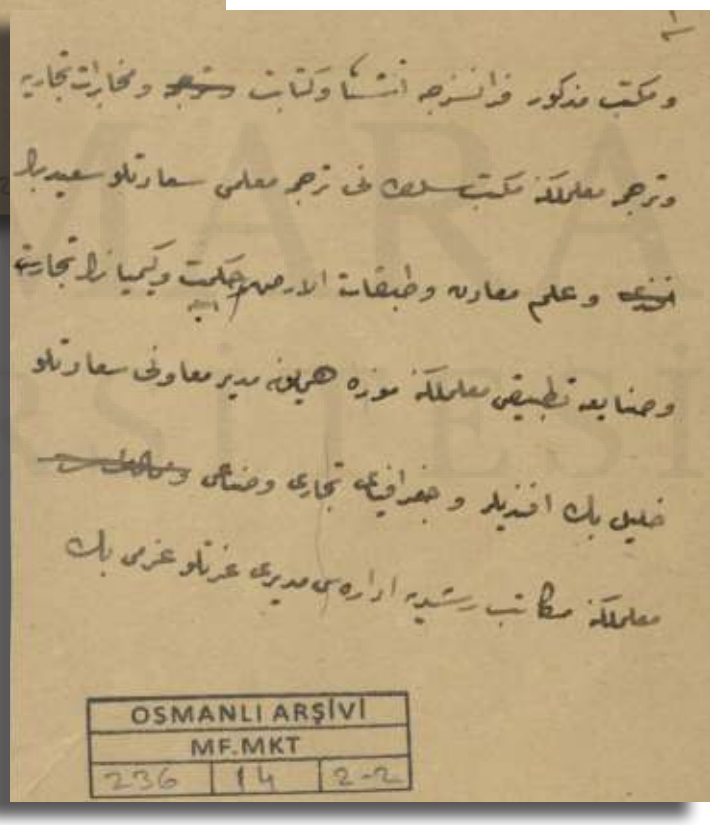

ومکتب مذکور فرانسزجه انشا وکتابت وتجارت وتجارت تجاریه وترجمه معلمی سعادتلو سعید بک افندی وعلم معاملات وطبیعیات الاصل جمعیت وکیمیا تجاریه وحسابیه تعلیمی معلمی سعادتلو هرپن مدیر معاونی سعادتلو خلیل بک افندیلر و جغرافیه تجاری وحساب وتحلیف معاملات مکاتب رشیده اداره سی مدیری عزتلو عزمی بک معاملات تجاریه معلمی سعادتلو شریف افندیلر طرفندن تحلیف اولنمشدر

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
236 | 14 | 2-2

2

İcLÂN

(Ön Yüz)

Dersacâdet'de tekrâr küşâdı muktezâ-yı emr ü fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i hilâfet-penâhîden bulunan Mekteb-i Ticâret-i Hamîdî müdürlüğüne Târîh-i Ticâret ve İlm-i Servet mucallimliklerinin ilâvesiyle Edirne macârif müdürü izzetlü Sacid Bey ve Edirne vilâyeti macârif müdürlüğüne Kastamonu macârif müdürü rifcatlü Tevfik Bey ve Kastamonu vilâyeti macârif müdürlüğüne Ankara müdürü-i sâbık izzetlü Şerif Efendi tacyîn olunmuş ve burada bulunan Sacid ve Halil ve Azmi beyler ile Şerif Efendi'nin tahlîfleri bi'l-icrâ diğerlerinin duhûllerinde icrâ-yı emr-i tahlîfleri mukarrer bulunmuş ve ber-mantûk-i emr ü irâde-i seniyye mektebin yakında küşâdı ve zamân-ı küşâdının ayrıca icclânı musammem bulunduğu iclân olunur.

(Arka Yüz)

Ve mekteb-i mezkûr Fransızca inşâ ve kitâbet ve muhâberât-ı ticâriyye ve tercüme mucallimliğine Mekteb-i Sultânî tercüme mucallimi sacâdetlü Sacid Bey'in ve ilm-i macaden ve tabakâtü'l-arz ile hikmet ve kimyânın ticâret ve sanâyicе tatbîki mucallimliğine Müze-i Hümâyûn müdir mucâvini sacâdetlü Halil beyefendiler ve coğrafya-i ticârî ve sanâcî mucallimliğine mekâtib-i rüşdiyye idâresi müdürü izzetlü Azmi Bey

MF MKT
٥٦
١٨
٤٨٨٨
٢٧٤٥
فيلسوف ولايتي
تكوين
عدد
١١٨
OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
236 | 14 | 3

3

Kastamonu Vilâyeti Mektûbî Kalemi

Aded 118

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri;

Vilâyet maᶜârif müdiriyetine taᶜyîn kılındığı şeref-vârid olan 31 Teşrîn-i Evvel sene [1]310 târîhli ve yirmi dört numaralı tahrîrât-ı aliyye-i cenâb-ı nezâret-penâhîlerinde beyân ve işᶜâr buyurulan Ankara maᶜârif müdiri-i sâbık izzetlü Şerîf Efendi 14 Teşrîn-i Sânî sene [1]310 târîhinde işe mübâşeret eylemiş ve usûlen alınan kefâlet senedi de 2 Şubat sene [1]310 târîhli telgrafnâme-i âlî-i nezâret-penâhîlerine cevâben 7 Şubat sene [1]310 târihli ve yüz on yedi numaralı arîzâ ile arz ve takdîm kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 26 Şaban Sene [1]312 / 9 Şubat Sene [1]310

Vekîl-i Vâlî-i Mektûbî-i Kastamonu

Süleyman Faik

(Arka Yüz)

Muhâsebe'ye 12 Mart Sene [1]311.

Muhâsebece görülmüş olmağla li-ecli'l-hıfz işbu tahrîrât Evrâk Kalemi'ne tevdîᶜ kılındı. Fî 18 Mart sene [1]311.

MF. MKT
٦

٤

ادرنه ولایتنه تلغراف

معارف مدیری

سعید بك مکتب تجارت جمعیتی مدیرلکنه بالتعیین برینه قسطموني معارف مدیری توفیقه بك تلغراف

[illegible] مناسب بر وکیلك تعیینیله دوره سنه اعظم بوداقنه معاونیله [illegible]

صدر اعظم بیوك ایسی مختاری

قسطموني ولایتنه تلغراف

توفیقه بك ادرنه معارف مدیرلکنه تحویل ایله برینه دیگری دوره سنه اعظم بوداقنه معاونیله [illegible]

صدر بویله اغلری مختاری

T.C. BAŞBAKANLIK
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
236 | 14 | 4

4

Edirne Vilâyeti'ne Telgraf

Maᶜârif Müdiri Said Bey Mekteb-i Ticâret-i Hamîdî müdirliğine bi't-taᶜyîn yerine Kastamonu Maᶜârif Müdiri Tevfik Bey nakl olunduğundan münâsib bir vekîlin taᶜyîniyle devr-i hesâbının usûlen bi't-tanzîm mûmâileyhin hemân iᶜzâm buyurulması mütemennâdır.

Kastamonu Vilâyeti'ne Telgraf;

Tevfik Bey Edirne maᶜârif müdirliğine tahvîl ile yerine diğeri derdest-i iᶜzâm bulunduğundan mûmâileyhin vusûlünde hemân buraya iᶜzâmı mütemennâdır.

(Arka Yüz)

20 Teşrîn-i Evvel Sene [1]310. Sami Bey'e.

20 Teşrîn-i Evvel Sene [1]310.

Mukâbele-şud.

معارف عمومیه نظارتی مکتوباتی قلمی تلغراف مسوداتنه مخصوص دفتردر

اوراق قلم ورود وتسویه‌ی نمره‌لری									تاریخ تبییضی	
نوعی	ورودی	تسویه‌ی							رومی	عربی
							۹۱ ۹۲			۱۰۸

اورنه ویلایتنه تلغافغانستان

معارف مدیری سعید بك کتب تجارت محمدی مدیریکنه
باتیه یزنه قسطمونی معارف مدیری توفیق بك نقل اولنمقده
بناء بروکیلی قتیبه ورجانبناه اموری باتیقلی
سلیمان افندی حضرتلرینه یازیلمشدر

قسطمونی ویلایتنه تلغاف

توفیق بك اورنه معارف مدیریکنه تحویل ایله یزینه
دیکر وردست اغلم بولنمقله معاملاتی حواله
حضرتلرینه اغلم یازیلمشدر

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
236 | 14 | 5
Zurk (2 shf box)

T. C. BAŞBAKANLIK
OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

5

Maʿârif-i Umûmiye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Husûsî Numara: 91, 92

Târîh-i Tebyîzi: 20 Teşrîn-i Evvel sene [1]310.

Edirne Vilâyeti'ne Telgrafnâme;

Maʿârif Müdiri Said Bey Mekteb-i Ticâret-i Hamîdî müdirliğine bi't-taʿyîn yerine Kastamonu Maʿârif Müdiri Tevfik Bey nakl olunduğundan münâsib bir vekîlin taʿyîniyle devr-i hesâbının usûlen bi't-tanzîm mûmâileyhin hemân iʿzâm buyurulması mütemennâdır.

Kastamonu Vilâyeti'ne Telgraf

Tevfik Bey Edirne maʿârif müdirliğine tahvîl ile yerine diğeri derdest-i iʿzâm bulunduğundan mûmâileyhin vusûlünde hemân buraya iʿzâmı mütemennâdır.

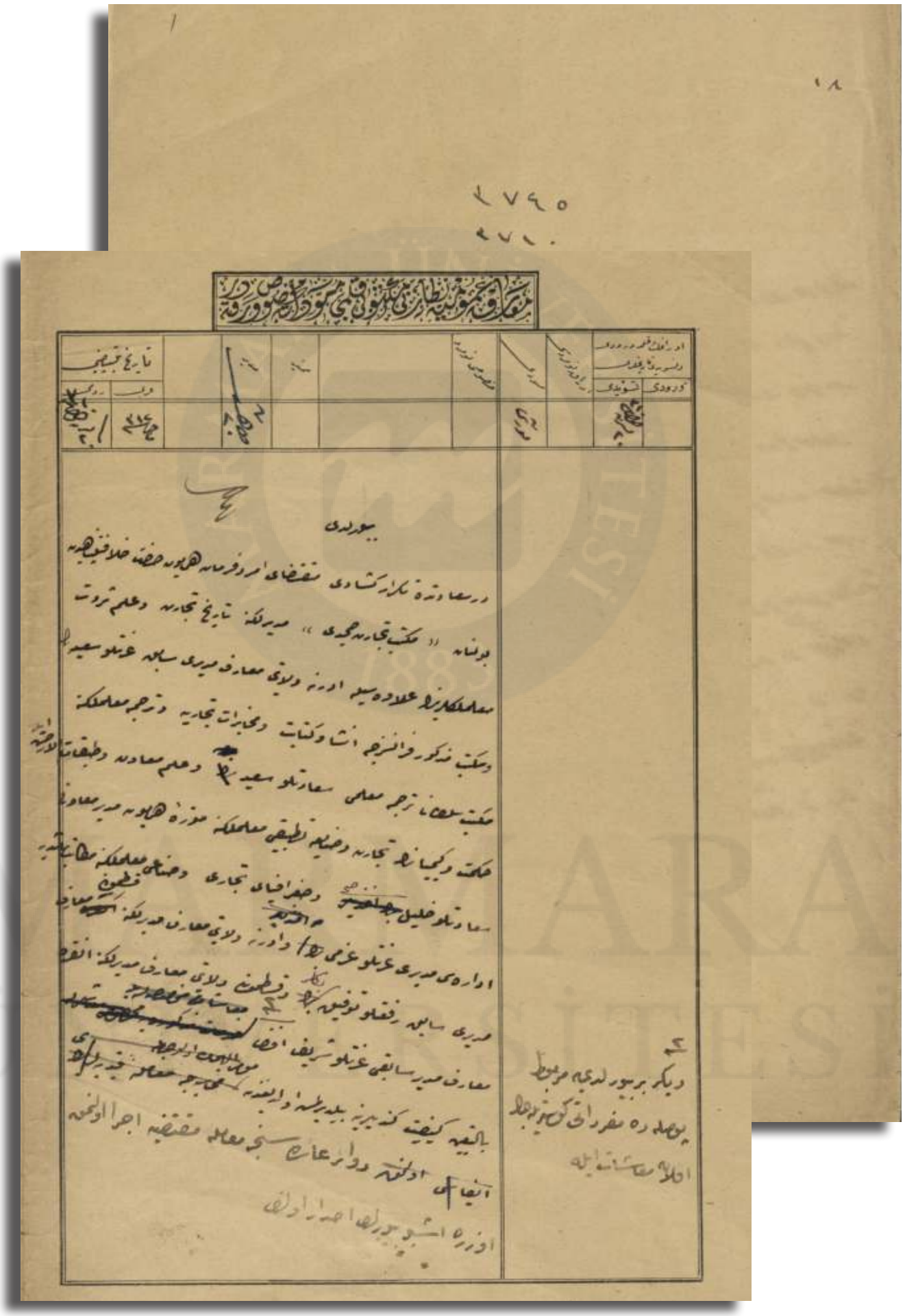

6

Maʿârif-i Umûmiye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Tesvîdi: 20 Teşrîn-i Evvel sene [1]310.

Târîh-i Tebyîzi: 2 Ca sene [1]312/20 Teşrîn-i Evvel [1]310.

Müdir: Tahir

Buyuruldu

Dersaʿâdet'de tekrâr küşâdı muktezâ-yı emr ü fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i hilâfet-penâhîden bulunan Mekteb-i Ticâret-i Hamîdî müdirliğine târîh-i ticâret ve ilm-i servet muʿallimliklerinin ilâvesiyle Edirne Vilâyeti Maʿârif Müdiri-i Sâbık İzzetlü Said Bey ve mekteb-i mezkûr Fransızca inşâ ve kitâbet ve muhâberât-ı ticâriyye ve tercüme muʿallimliğine Mekteb-i Sultânî tercüme muʿallimi saʿâdetlü Said Bey ve ilm-i maʿaden ve tabakâtü'l-arz ile hikmet ve kimyânın ticâret ve sanâyiʿe tatbîki muʿallimliğine Müze-i Hümâyûn müdir muʿavini saʿâdetlü Halil ve Coğrafya-i Ticârî ve sanâʿî muʿallimliğine mekâtib-i rüşdiyye idâresi müdiri izzetlü Azmi Bey ve Edirne vilâyeti maʿârif müdirliğine Kastamonu maʿârif müdiri-i sâbık rifʿatlü Tevfik beyler ve Kastamonu Vilâyeti maʿârif müdirliğine Ankara maʿârif müdir-i sâbıkı izzetlü Şerif Efendi diğer buyurulduya merbût pusulada müfredâtı gösterilecek olan maʿâşât ile bi't-taʿyîn keyfiyet kendilerine bildirilmiş olduğundan devâ'ir-i a'idesince muʿâmele-i mukteziyye icrâ olunmak üzere işbu buyuruldu ısdâr olundu.

مرتبه اوقاف همایون نظارتی ایله مکتوبی قبیله مسوده دائره مخصوصه ورقه

7

Maᶜârif-i Umûmiye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Hülâsa: İᶜlân

Târîh-i Tebyîzi: Fî 2 Cemâziyelevvel sene [1]312/20 Teşrîn-i Evvel [1]310.

Matbûᶜât-ı Dâhiliyye İdâre-i Aliyyesine;

Dersaᶜâdet'de tekrâr küşâdı muktezâ-yı emr ü fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i hilâfet-penâhîden bulunan Mekteb-i Ticâret-i Hamidî müdirliğine târîh-i ticâret ve ilm-i servet muᶜallimliklerinin ilâvesiyle Edirne Maᶜârif Müdiri İzzetlü Said Bey, mekteb-i mezkûr Fransızca inşâ ve kitâbet ve muhâberât-ı ticâriyye ve tercüme muᶜallimliğine Mekteb-i Sultânî tercüme muᶜallimi saᶜâdetlü Said Bey ve ilm-i maᶜâden ve tabakâtü'l-arz ile hikmet ve kimyânın ticâret ve sanâyiᶜe tatbîki muᶜallimliğine Müze-i Hümâyûn Müdir Muᶜavini Saᶜâdetlü Halil beyefendiler ve coğrafya-yı ticârî ve sanâyiᶜ muᶜallimliğine mekâtib-i rüşdiyye idâresi müdiri izzetlü Azmi Bey ve Edirne Vilâyeti maᶜârif müdirliğine Kastamonu Maᶜârif Müdiri-i Sâbık İzzetlü Şerif Efendi taᶜyîn olunmuş ve burada bulunan Said ve Halil ve Azmi beyler ile Şerif Efendi'nin tahlîfleri bi'l-icrâ diğerlerinin vüsûllerinde icrâ-yı emr-i tahlîfleri mukarrer bulunmuş olduğu ber-mantûk-ı emr ü irâde-i seniyye mektebin yakında küşâdı ve zamân-ı küşâdının ayrıca iᶜlânı musammem olduğu iᶜlân olunur.

نظارت معارف عمومیه

تحلیف کتبی

عدد

١١٩٥

١٠ برده ١٣٢٥ تاریخلی بیورلدی عالی جناب نظارتپناهیده اجرای مأموریتیدی مندرج اولدقجه تجاریه محیدی مکتبی انشا وکتابت ومحاربه تجاریه وترجمه معارف سعادتلو سعید وجغرافیای تجاری وضبط معارف رشیده اداره سی مدیری عزتو فرمی واوزره معارف مدیری رفعتلو توفیق بکدایلر فسطوی معارف مدیری عزتو شریف وموخراً یقینه بدیلاً حساب تجاری واصول رفدی معارف عزتو وبحیه افندیلر تحلیفدی اجرا قلمشه ومکتب مدیری عزتو سعید وطبقه الارضه وحکمت وکیمیا معارف سعادتلو خلیل بکدن تحلیفدی اجرا قلنمقده معلومادر بریلمکله کار بولنمه اولغله بو مکلا معلومات اجرا ایتمشدر شو مذکره محبه بو توزیع اولندی ١٥ برده ١٣٢٥

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
236 | 14 | 8

8

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye

Meclis-i Kebîr

Aded: 1165

Fî 20 Teşrîn-i Evvel [1]310 târîhli buyuruldu-i âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhîde icrâ-yı me'mûriyetleri münderic olan Ticâret-i Hamidî Mektebi inşâ ve kitâbet ve muhâberât-ı ticâriyye ve tercüme muᶜallimi saᶜâdetlü Said ve Coğrafya-yı ticârî ve sınâᶜî muᶜallimi rüşdiye idâresi müdiri izzetlü Azmi ve Edirne maᶜârif müdiri rifᶜatlü Tevfik beyler ile Kastamonu maᶜârif müdiri izzetlü Şerîf ve mu'ahharen taᶜyîn idilen hesâb-ı ticârî ve usûl-i defterî muᶜallimi izzetlü Vebçin (?) Efendi'nin tahlîfleri icrâ kılınmış ve mekteb müdiri izzetlü Saᶜid ve tabakâtü'l-arz ve hikmet ve kimyâ muᶜallimi saᶜâdetlü Halil beylerin tahlîfleri icrâ kılındıkda maᶜlûmât virileceği derkâr bulunmuş olmağla lâzım gelen muᶜâmelenin icrâsı zımnında işbu müzekkere muhâsebeye tevdîᶜ olundu.

Fî 25 Teşrîn-i Evvel sene [1]310.

Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif

(Mühür)

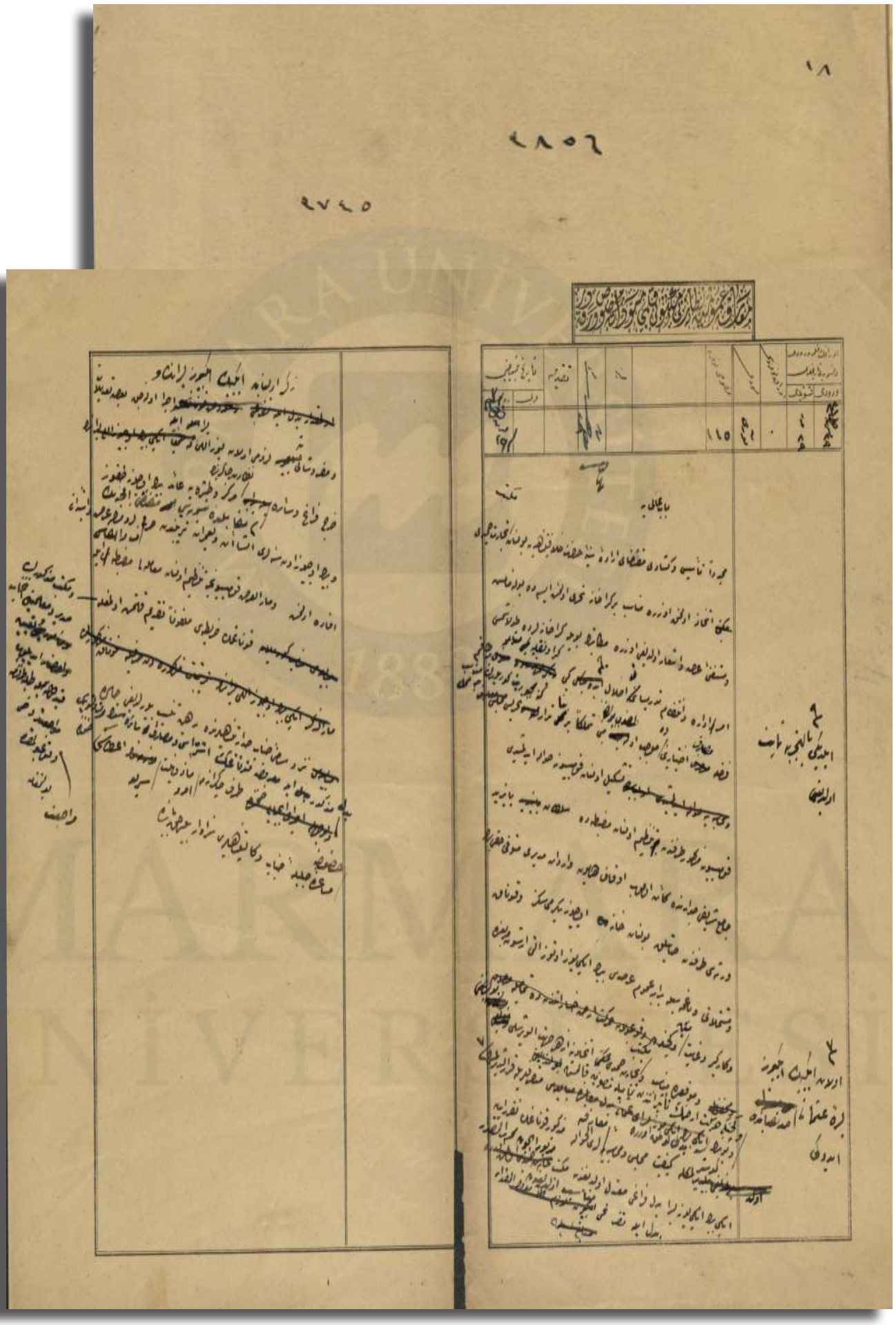

9

Maʿârif-i Umûmiye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı: 29 Teşrîn-i Evvel sene [1]310.

Tesvîdi: 29 M, Müsevvidi: Nuri, Husûsî Numara: 145, Târîh-i Tebyîzi: 29 Teşrîn-i Evvel sene [1]310, Müdir: Tahir.

Bâb-ı Âlî'ye;

Müceddeden teʾsîs ve küşâdı muktezâ-yı irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhîden bulunan Mekteb-i Ticâret-i Hamîdî ittihâz olunmak üzere münâsib bir kirâhâne taharrî olunmuş ise de bulunamamış ve müstağnî-i arz ve işʿâr olduğu üzere mekâtibin böyle kirâhânelerde dolaşması emr ü irâde ve intizâm-ı tedrîsâtı ihlâl eylediği biʾt-tecrübe sâbit olduğu gibi kirâ ve nakliyye misüllü bir takım fazla masraf ihtiyârını da mûceb ihtiyârını da mûcib olmakdan bulunmasına mebnî temellüken bir binâ tedârikine mecbûriyet görilerek münâsib bir mahall taharrîsi teşkîl olunan komisyona havâle edilmişidi. Komisyon-ı mezkûr tarafından tanzîm olunan mazbatada Sultân Bâyezid Câmiʿ-i Şerîfi civârında kâʾin olup Evkâf-ı Hümâyûn vâridât müdiri müteveffâ Hakkı Bey veresesi tarafından satılık bulunan hâne üç yüz yirmi sekiz ve konak ve müştemilâtı ve bağçesiyle beraber umûm arsası bin iki yüz otuz altı arşun murabbaʿında kârgîr ve gâyet metîn ve mevkiʿde münâsib ve Mekteb-i Ticâret-i Hamîdî ittihâzına ez-her-cihet elverişli bulunduğunu ve geçenlerdeki hareket-i arzın teʾsîrinden tamamıyla masûn kalmış ve bunun bedeli olmak üzere mutasarrıflarıyla kararlaşdırılmış olan iki bin iki yüz lira-i Osmanî hadd-i nisâbında idüği gösterilmekle keyfiyet meclis ve muhâsebe-i maʿârife lede'l-havâle mezkûr konağın takarrür iden iki bin iki yüz lira bedel-i ferâğı muʿtedil olduğundan mekteb-i mezbûr için muharerü'l-mikdâr bedel ile tasarrufu münâsib olduğundan zikr olunan iki bin iki yüz liranın ve icrâ olunacak baʿzı taʿdîlât ve mefrûşâta lüzûmı olan yüz elli lira ile harc-ı ferâğ ve sâʾiresi mukâbilinde tesviyesi muktezî akçanın nezâret-i çâkerînin merkez ve taşraya â'id bin üç yüz dokuz ve bin üç yüz on seneleri inşâat ve taʿmîrât tertîbinden sarf-ı îfâsı lüzûmunun arz ve istîzânı ifâde olunmuş ve mârü'l-arz komisyonca tanzîm olunan muʿâmeleli mazbata ile konağın haritası melfûfen takdîm kılınmış olmağla ve mekteb-i mezkûrun müdir ve muʿallimi intihâb ve taʿyîn idilüp kayd olunacak talebe tarafından dahi mürâcaʿat vukûʿbulmakda bulunmağla nezd-i sâmî-i cenâb-ı sadâret-penâhîlerinde rehîn-i tensîb buyurulduğu hâlde bedel-i mezkûr ile maʿrûz konağın iştirâsı ve masârif-i sâʾiresinin sarf ve tesviyesi zımnında taraf-ı çâkerâneme emr ü meʾzûniyyet-i serîʿan iʿtâsı husûsuna müsâʿade-i cenâb-ı vekâlet-penâhîleri sezâvâr buyurulmak bâbında.

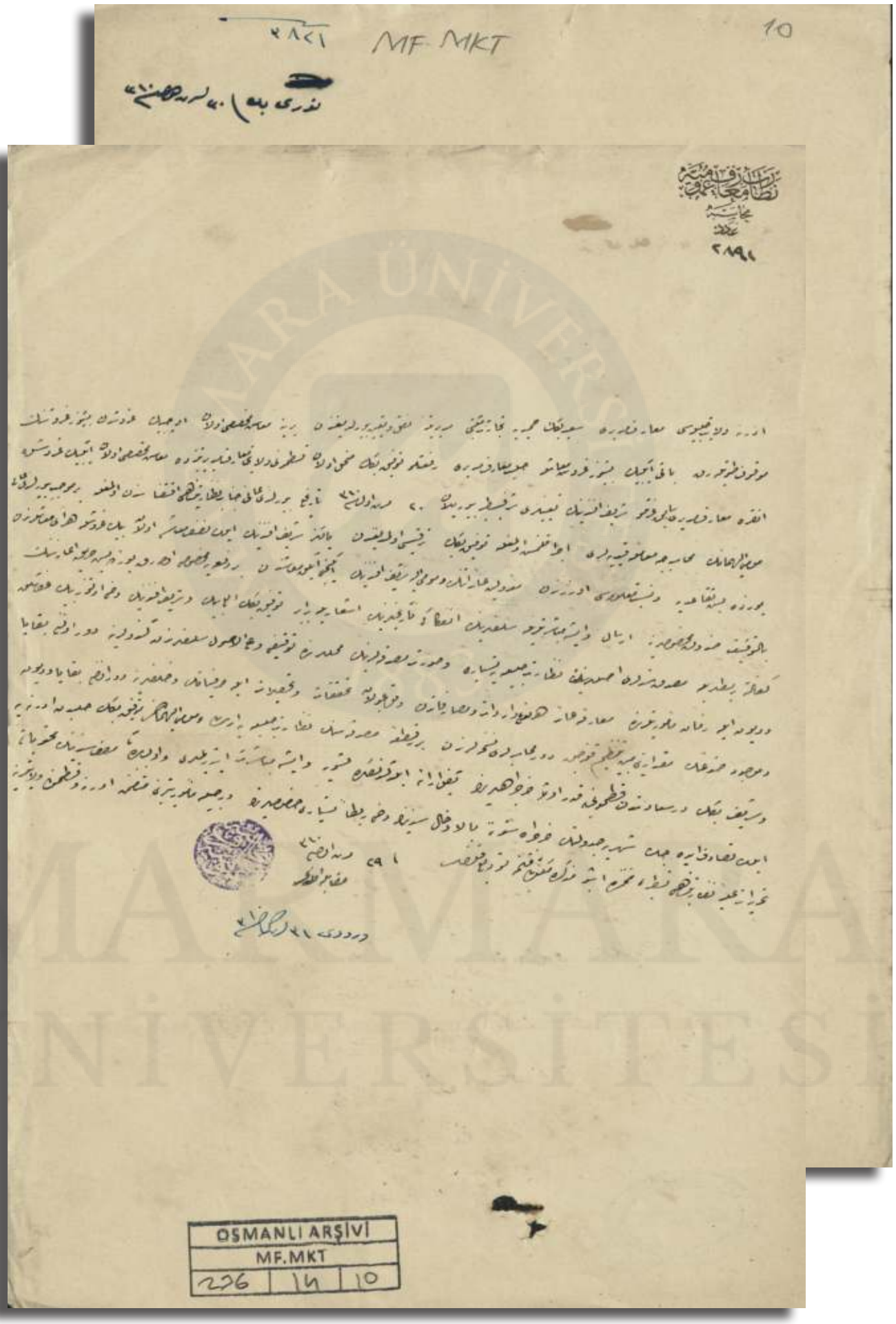

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
276 | 14 | 10

10

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye

Muhâsebe

Aded: 2891

Edirne Vilâyet-i Celîlesi maᶜârif müdiri Said Bey'in Hamîdiyye Ticâret Mektebi müdiriyetine nakl ve taᶜyîn buyurulduğundan yerine maᶜâş-ı mahsûsu olan üç bin guruşdan beş yüz guruşunun mevkûf tutularak bâkî iki bin beş yüz guruş maᶜaşla Halep maᶜârif müdiri rifᶜatlü Tevfik Bey'in münhal olan Kastamonu Vilâyeti maᶜârif müdiriyetine de maᶜaş-ı mahsûsu olan iki bin guruşla Ankara maᶜârif-i müdiri-i sâbık izzetlü Şerif Efendi'nin şeref-tastîr buyurulan 20 Teşrîn-i Evvel sene [1]310 târîhli buyuruldu-ı âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhî iktizâsından olmağla ber- mûceb buyuruldu-i âlî mûmâ-ileyhümânın muhâsebece maᶜâmele-i kaydiyyeleri icrâ kılınmış olmağla Tevfik Bey'in terakkîsi olmadığından yalnız Şerif Efendi'nin aylık nısf-ı maᶜaş olan bin guruşla her ay maᶜaşlarından yüzde beş tekâᶜüdiyye ve nisbet-i maᶜlûmesi üzerinden maᶜzûliyet â'idâtının ve mûmâileyh Şerif Efendi'nin ikinci aylık maᶜâşından bir defᶜaya mahsûs olarak yüzde beş harîk iᶜânesinin bi't-tevkîf sanduk-ı mahsûslarına irsâl ve işe mübâşeretleriyle seleflerinin infikâkı târîhlerinin işᶜârıyla beraber Tevfik Bey'in elli bin ve Şerif Efendi'nin dahi otuz bin guruşluk kefâlete rabtlarıyla musaddık senedleri asıllarının nezâret-i celîleye tesyârı ve sûret-i musaddakalarının mahallerinde tevkîfi ve ale'l-usûl seleflerinden kendülerine devr olunan bakâyâ ve düyûn ile zamân-ı me'mûriyetlerinde maᶜârife â'id her nevᶜ vâridât ve masârifâtdan vukubulan tahakkukât ve tahsîlât ile sarfiyâtın ve haleflerine devr olunan bakâyâ ve düyûn ve mevcûd-ı sanduğun mikdârını mübeyyin tanzîm kılınacak devr-i muhâsebeleri nüshalarından birer kıtᶜa musaddakasının nezâret-i celîleye irsâli ve mûmâileyhimâdan Tevfik Bey'in Haleb'den Edirne'ye ve Şerif Bey'in Dersaᶜâdet'den Kastamonu'ya kadar olan harcırâhlarının kefîl irâ'e eyledikden sonra tesviyesi ve işe mübâşeret itdirilmeleri ve ol bâbdaki masraf senedinin muhteviyâtı ilk tesâdüf idecek şehriyye cedvelinin harcırâh sütununa bi'l-idhâl senedinin dahi rabten tesyârı husûslarının derciyle me'mûriyetlerini mutazammın Edirne ve Kastamonu vilâyetlerine tahrîrât-ı aliyye-i nezâret-penâhî tastîri zımnında işbu müzekkere Mektûbî Kalemi'ne tevdîᶜ kılındı.

Fî 29 Teşrîn-i Evvel sene [1]310.

Mukâbele Olundu.

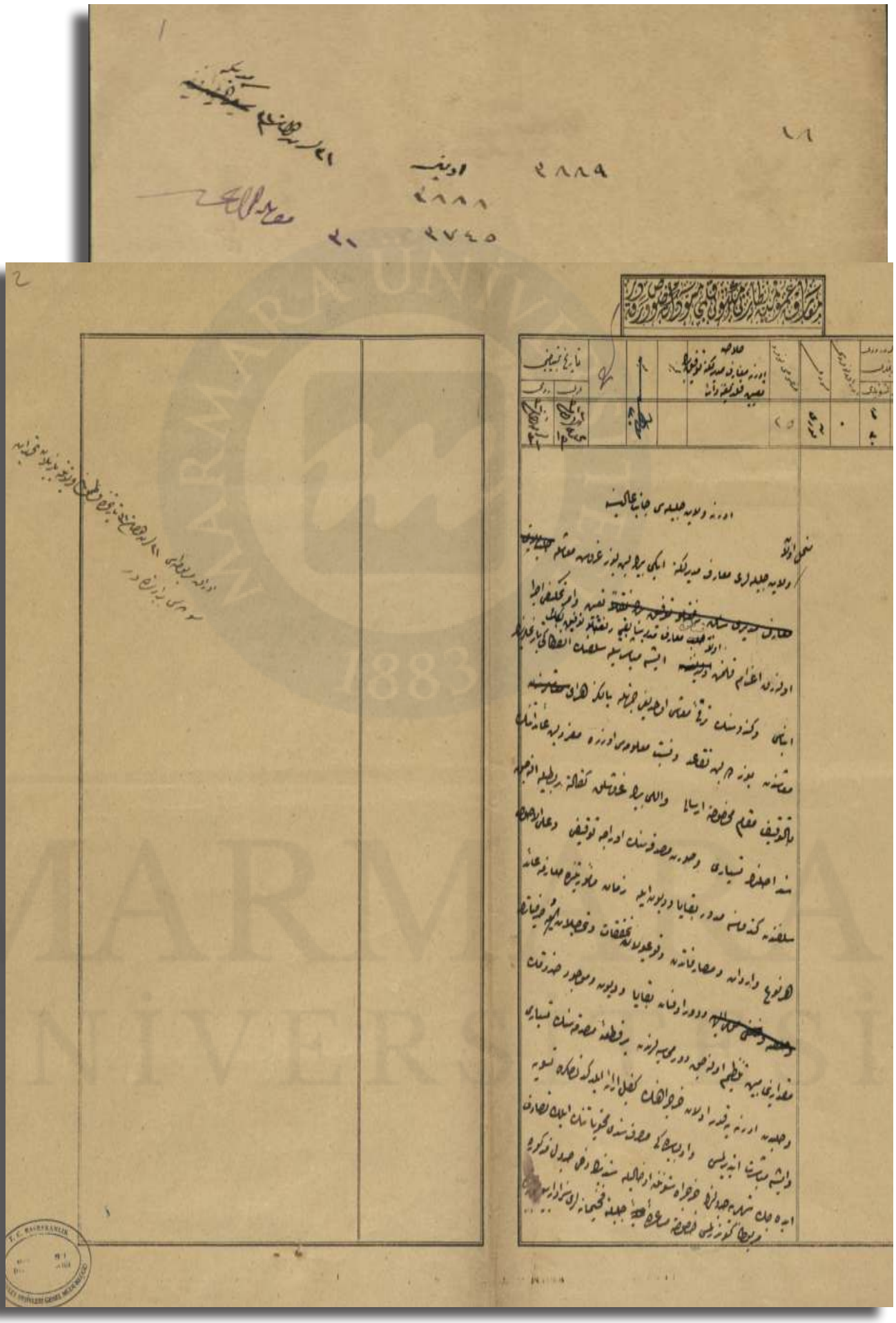

11

Maᶜârif-i Umûmiye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı: 30 Teşrîn-i Evvel sene [1]310.

Tesvîdi: 30 M, Müsevvidi: Nuri, Husûsî Numara: 25, Târîh-i Tebyîzi: 13 Cemâziye'l-evvel sene [1]312/31 Teşrîn-i Evvel sene [1]310.

Hülâsa: Edirne maᶜârif müdirliğine Tevfik Bey'in taᶜyîn kılındığına dâ'ir.

Edirne Vilâyet-i Celîlesi cânib-i âlîsine;

Münhal olan vilâyet-i celîleleri maᶜârif müdirliğine iki bin beş yüz guruş maᶜâşla taᶜyîn ve emr-i tahlîfi icra olunarak iᶜzâm kılınmış olan Kastamonu maᶜârif müdir-i sâbıkı rifᶜatlü Tevfik Bey'in işe mübâşeretiyle selefinin infikakı târîhlerinin inbâsı ve kendüsünün terakkî-i maᶜâşı olmadığı cihetle yalnız her ay maᶜâşından yüzde beş tekâᶜüd ve nisbet-i maᶜlûmesi üzere maᶜzûliyet â'idâtının bi't-tevkîf makâm-ı mahsûsuna irsâli ve elli bin guruşluk kefâlete raptıyla alınacak sened aslının tesyârı ve sûret-i musaddakasının oraca tevkîfi ve ale'l-usûl selefinden kendüsüne müdevver bakâyâ ve duyûn ile zamân-ı me'mûriyetinde maᶜârife a'id her nevᶜ vâridât ve masârifâtdan vukûᶜbulan tahakkukât ve tahsîlât ve sarfiyâtın ve devr olunan bakâyâ ve duyûn ve mevcûd-ı sandukun mikdârını mübeyyin tanzîm olunacak devr-i muhâsebelerinden bir kıtᶜa-i musaddakasının tesyârı ve Halep'den Edirne'ye kadar olan harcırâhının kefîl irâ'e eyledikden sonra tesviye ve işe mübâşeret etdirilmesi ve ol bâbdaki masraf senedi muhteviyâtının ilk tesâdüf edecek şehriyye cedvelinin harcırâh sütûnuna idhâliyle senedinin dahi cedvel-i mezkûra merbûten gönderilmesi husûsuna müsâᶜade-i celîle-i fehîmâneleri sezâvâr buyurulmak bâbında.

Evrâk-ı merbûtası 31 Teşrîn-i Evvel sene [1]310 târîhinde Kastamonu Vilâyeti'ne yazılan tahrîrât müsveddesi beraberindedir.

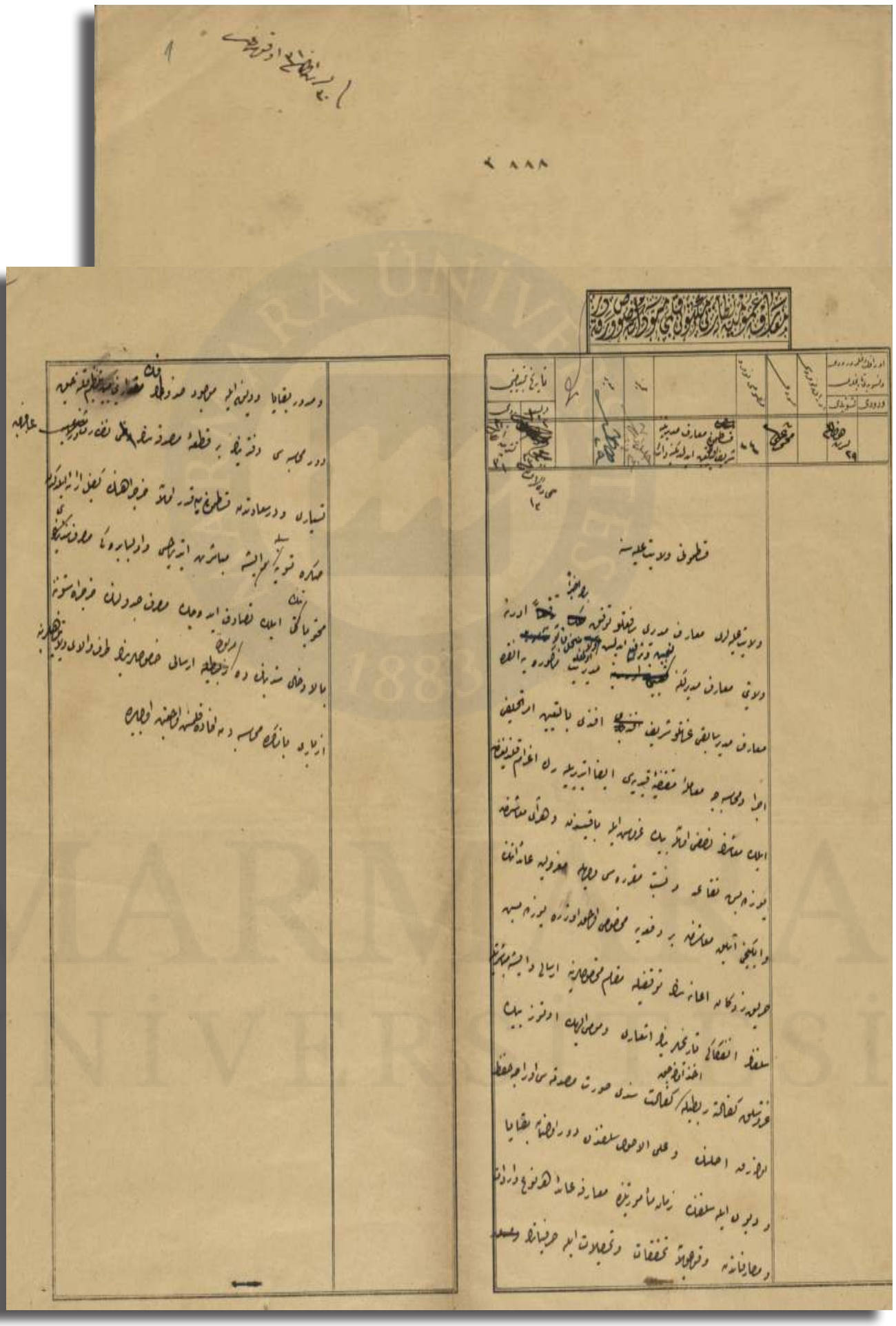

12

Maᶜârif-i Umûmiye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Tesvîdi: 29 Teşrîn-i Evvel sene [1]310.

Müsevvidi: Mehmed Ali, Husûsî Numara: 24, Târîh-i Tebyîzi: 13 Cemâziye'l-evvel sene [1]312/31 Teşrîn-i Evvel sene [1]310.

Hülâsa: Kastamonu maᶜârif müdiriyetine Şerif Efendi'nin taᶜyîn edildiğine dâ'ir.

Kastamonu Vilâyet-i Aliyyesine;

Vilâyet-i aliyyeleri maᶜârif müdiri rifᶜatlü Tevfik Bey ahiren Edirne Vilâyeti maᶜârif müdirliğine taᶜyîn ve terfîᶜ edilmiş olmağla münhal kalan müdiriyet-i mezkûreye Ankara maᶜârif müdir-i sâbıkı Şerif Efendi bi't-taᶜyîn emr-i tahlîfi icrâ ve muhâsebece muᶜâmele-i mukteziyye-i kaydiyyesi îfâ itdirilerek iᶜzâm kılındığından ilk maᶜâşının nısfı olan bin guruş ile bâkîsinden ve her ay maᶜâşından yüzde beş tekâᶜüd ve nisbet-i mukarreresi vechle maᶜzûlîn â'idâtının ve ikinci aylık maᶜâşından bir defᶜaya mahsûs olmak üzere yüzde beş harîkzedegân iᶜânesinin tevkîfiyle makâm-ı mahsûslarına irsâl ve işe mübâşeretle selefinin infikâkı târîhlerinin işᶜârı ve mûmâileyhin otuz bin guruşluk kefâlete rabtıyla ahz olunacak kefâlet senedi sûret-i musaddakası oraca hıfz olunarak aslının ve ale'l-usûl selefinden devr olunan bakâyâ ve duyûn ile selefinin zamân-ı me'mûriyetinde maᶜârife â'id her nevᶜ vâridât ve masârifâtdan vukûᶜbulan tahakkukât ve tahsîlât ile sarfiyâtın ve müdevver bakâyâ ve duyûn ile mevcûd-ı sandukun mikdârını mübeyyin tanzîm kılınacak devr-i muhâsebesi defterinin bir kıtᶜa musaddakasının nezâret-i âcizîye tesyârı ve Dersaᶜâdet'den Kastamonu'ya kadar olan harcırâhının kefîl irâ'e eyledikden sonra tesviyesiyle işe mübâşeret etdirilmesi ve ol bâbdaki masraf senedi muhteviyâtının ilk tesâdüf edecek masraf cedvelinin harcırâh sütûnuna bi'l-idhâl senedinin merbûten irsâli husûslarının taraf-ı vâlâ-yı vilâyet-penâhîlerine izbârı bâ-tezkire Muhâsebe'den ifâde kılınmış olmağla ol bâbda.

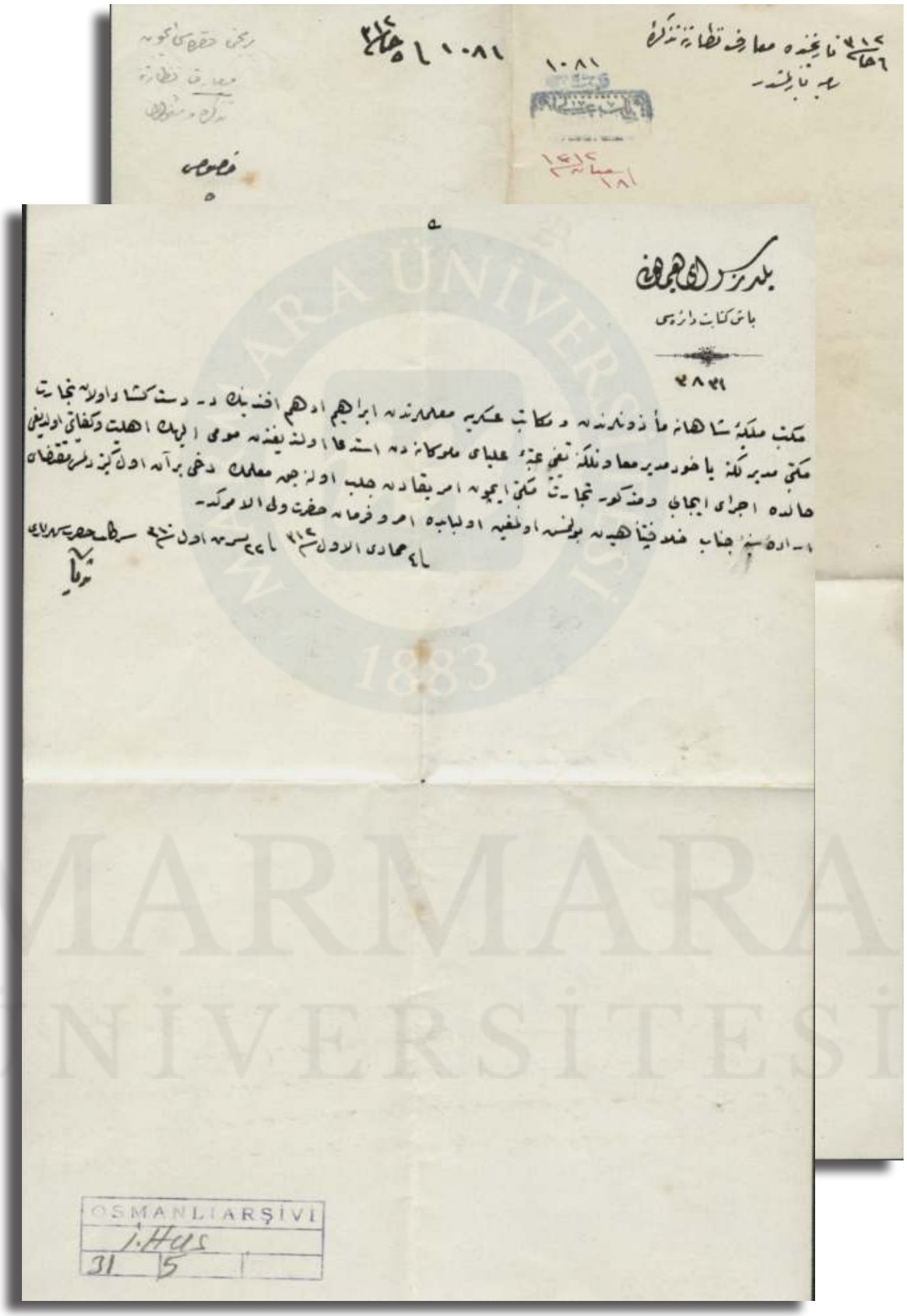

بلدیه ریاست جمهوری
باش کتابت دائره سی
۴۸۲۱

مکتب ملکیه شاهانه ماذونلرندن و مکاتب عسکریه معلمرندن ابراهیم ادهم افندیلر ده دست کشاد اولدقلرینه نجاتی
مکتبی مدیر کلکه یا خود مدیر معاونلکه تعیین علیای ملوکانه ده استفا اولنیقدنه موی الیهما اهلیت وکفایتی اولدیغی
حالده اجرای ایجابی وقت کوره نجاتی مکتبی ایچون امر بقادده جلب اولنجه معلمات دخی برآمه اولکیزه رسم مقتضاسی
۱- اداره سنه جناب فخر فیاضیه بولنسه اولغیه اولبابده امر و فرمانه حضرت ولی الامرکدر
۱۴ جمادی الاول سنه ۱۳۲۶ یوم سه اول نمره سنه

سرعسکر حضرت سردار اکرم
ژنرال

OSMANLI ARŞİVİ
İ.Hus
31 5

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

47

İ.HUS. 31 / 5

"Mekteb-i Mülkiye mezunlarından İbrahim Edhem Efendi'nin, açılmak üzere olan Ticaret Mektebi Müdürlügü'ne yahud Muavinligine tayini ve mekteb için Amerika'dan celb olunacak muallimin de bir an evvel getirilmesi.."

Yıldız Sarây-ı Hümâyûnu

Baş Kitâbet Dairesi

3831

Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne me'zûnlarından ve mekâtib-i askeriyye mu'allimlerden İbrahim Edhem Efendi'nin dest-i küşâd olan Ticâret Mektebi Müdürlüğüne, yâhud müdür mu'âvinliğine tâ'yini atebe-i aliyye-i mülûkâneden istid'â olunduğundan, mûmâ-ileyhin ehliyet ve kifâyeti olduğu halde icrâ-yı îcâbı ve mezkûr Ticâret Mektebi içün Amerika'dan celb olunacak mu'allimin dahi bir an evvel gönderilmesi muktezâ-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhiden bulunmuş olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 4 Cumâdelûlâ sene [1]312 fî 22 Teşrîn-i evvel sene [1]310

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyâri

Süreyya

مکتوبی صدر عالی فاضلی سودته مخصوص ورقه در

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
496 37177 1

BEO 496/37177

1
2 urk
(1 sht box)

48

BEO 496 / 37178

"Hazine-i Maliye Dairesi havalisinde bulunan ve Ticaret Mektebi olmak üzere inşa olunup muahharan Bayezid Mekteb-i Rüsdiyesi ittihâz edilen binanın, evrak mahzeni yapılması için tahliyesi"

1

Mektûbî-i Sadr-ı Âlî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Evrakın Kaleme vürûdu 5 Cemaziyelevvel [1]312

Mâliyye Nezâret-i Celîlesi'ne

Hazîne-i Maliyye Dâ'iresi havlusu derûnunda mukaddemâ Ticâret Mektebi olmak üzre inşâ olunub, ahîren Maᶜârif Nezâret-i celîlesince Bâyezid Mekteb-i Rüşdiyyesi ittihâz edilen binânın Evrak Mahzene ittihâzı lüzûuuna mebnî, tahliye etdirilmesi ifâdesine dâir vârid olan 12 Rebiülahir [1]312 târih ve dokuz yüz doksan numerolu tezkire-i devletleri üzerine sebk iden işᶜâra cevâben Nezâret-i müşârun-ileyhâdan vârid olan tezkirede, Nezâret-i celîlerince evrak vazᶜı içün ahîren başka bir mahal münâsib tedârük edildiği anlaşılmasına mebnî mekteb-i mezbûrun tahliyesine mahal kalmamış olduğu der-miyân olmağla, beyân-ı keyfiyyet siyâkında tezkire.

(varağın diğer tarafı)

Evrâk mahzeni ittihâz olunmak üzre diğer mahal tedârük edildiği, Mâliye Nezâret-i celîlesine vârid olan tezkire ile anlaşılmış olmağla, cevâbı meyânına

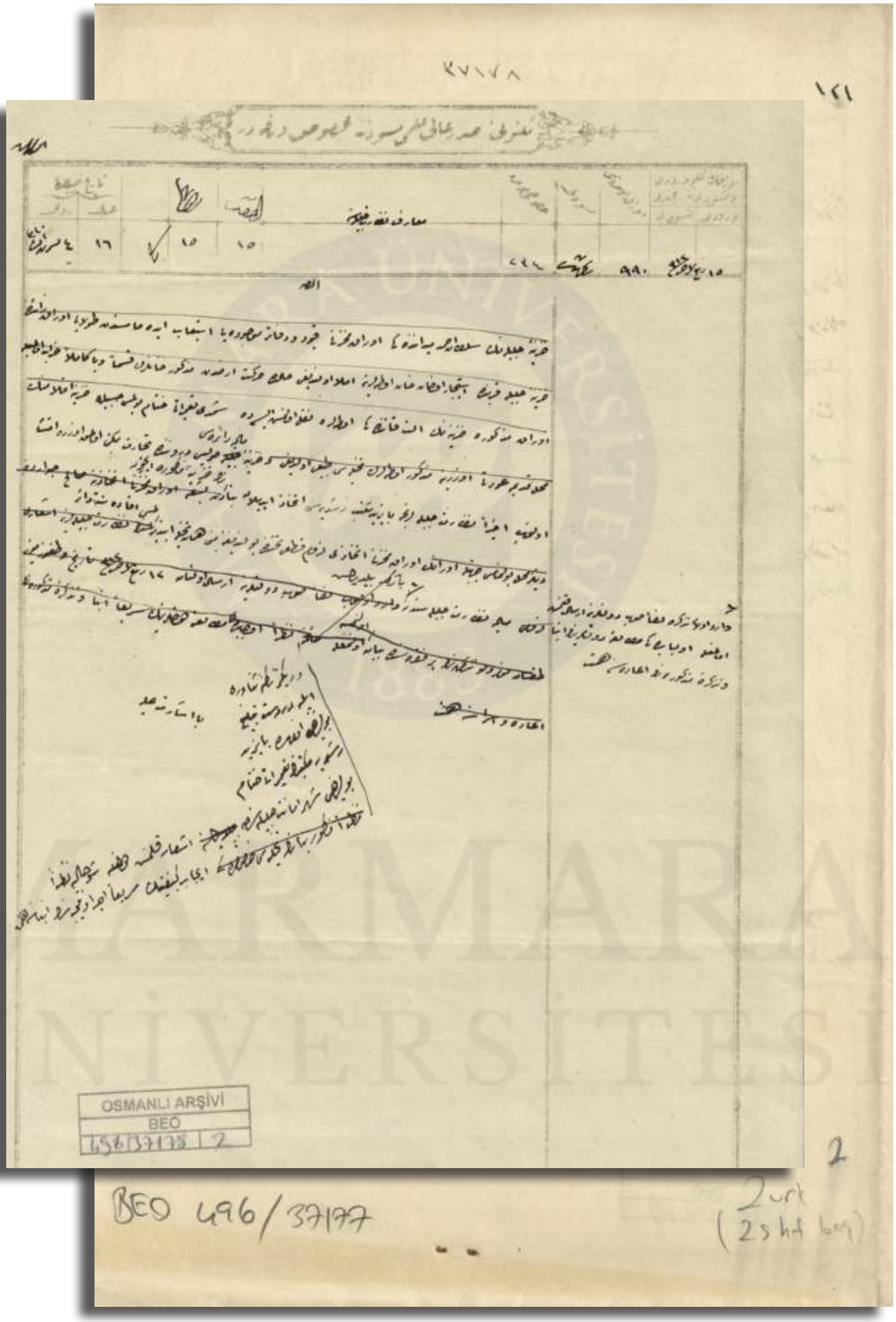

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
496/37177 2

BEO 496/37177
2 Dok
(2 sht beg)

2

Mektûbî-i Sadr-ı Âlî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Evrakın Kaleme vürûdu 15 Rebiülahır [1]312

Maʿârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Hazîne-i Maliyye Dâ'iresi havlusu derûnunda Ticâret Mektebi olmak üzre inşâ olunub, ahîren Nezâret-i celîlerince Bâyezid Mekteb-i Rüşdiyyesi ittihâz edilen binânın. Hazîne-i mezkûre içün Evrak Mahzeni ittihâzı lüzûm katʿı tahtında bulunduğuna mebnî hemân tahliyye etdirilmesi ifâdesine dâir vârid olan tezkire leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağla, ol bâbda mütâlaʿa-i devletlerinin inbâ ve tezkire-i mezkûrenin iʿâdesine himmet lüzûuu Mâliyye Nezâret-i celîlesine bâ-tezkire bildirilmiş ve diğer tezkire-i senâverî bâ-işâret-i aliyye ile der-dest tebliğ buyurulmak üzre Bâyezid Rüşdiye Mektebi'nin taʿmirâtı hitâm bulduğu Şehremâneti celîlesinden işʿâr kılınmış olmağla, şu hâle nazaran îcâb-ı keyfiyyetin serîʿan icrâ ve neticesinin inbâsına himmet.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

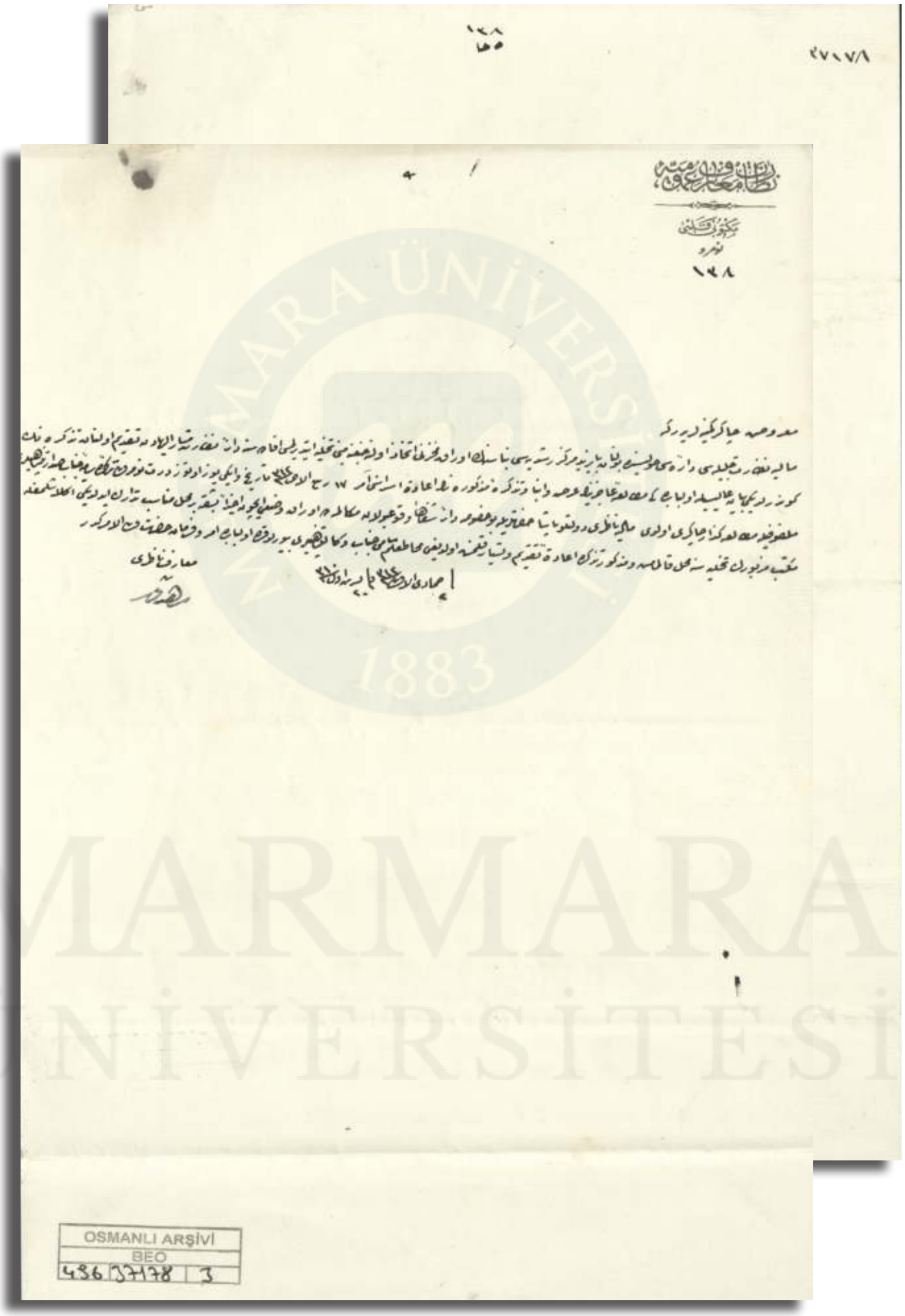

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
436 32778 3

3

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye

Mektûbî Kalemi

Numero 138

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Mâliyye Nezâret-i celîlesi dâ'iresi havlusunda bulunan Bâyezid Merkez Rüşdiyyesi binâsının Evrak Mahzeni ittihâz olunacağına mebnî tahliyye etdirilmesi ifâdesine dâ'ir Nezâret-i müşârun-ileyhâdan takdîm olunan tezkirenin gönderildiği beyân-ı âlîsiyle ol bâbdaki mütâlaᶜa-i âcizinin arz ve inbâ ve tezkire-i mezkûrenin iᶜâdet-i üserâsını âmir 17 Rebiülahır sene [1]312 tarih ve iki yüz otuz dört numerolu tezkire-i sâmiyye-i cenâb-ı sadâret-penâhîleri melfûfuyla mütâlaᶜa güzâr-ı çâkerî oldu. Mâliyye Nâzırı devletlü Paşa hazretleriyle bu husûsa dâ'ir şifâhen vukûᶜ bulan mükâlemede evrâk vazᶜı içün ahîren başka bir mahall-i münâsib tedârük edildiği anlaşılmağla, mekteb-i mezbûrun tahliyyesine mahal kalmamış ve mezkûr tezkire iᶜâde ve takdîm ve tisyâr kılınmış olduğu, muhât-ı ilm-i sâmî-i cenâb-ı vekâlet-penâhîleri buyuruldukda ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 Cemâziyelevvel sene [1]312 ve fî 20 Teşrin-i evvel sene [1]310

Maᶜârif Nâzırı

Zühdü

٩٩٠
١٥ ر

نظارة المالية

مجلس مالية

عدد

٩٩٠

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
496 37178 4

4

Nezâret-i Umûr-ı Maliyye

Meclîs-i Mâliyye

Aded 990

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hareket-i arzdan dolayı Hazîne-i celile Da'iresi'nde komisyon-ı mahsûs maᶜrifetiyle icrâsına ibtidâr olunan taᶜmîrât ikmâl olunmak raddesine gelüb, yalnız Nezâret odalarının taᶜmirâtı bir müddet daha imtidâd ideceği ve ayruca bir çatı tahtında bulunan ve diğer mahallerden ziyâde harâb olmuş olan tahrîr ve tahsîl-i idârelerinin dahi bir aya kadar ikmâl olunabileceği ve şu kadar ki taᶜmîr olunan dâ'irelerinin oda kapuları tathîr ve telvîne ihtiyâc göstermiş iken, bunun içün mesârif-i muhammene-i taᶜmiriyye meyânına bir şey konulmamasından dolayı, hâliyâ bırakıldığı anlaşılmış olub, Nezâret odalarının ikmâline kadar, diğer odalarda ikâmet edilmesi mümkünâtdan ve tahrîr ve idârelerinin de hitâm-ı taᶜmîratına kadar, me'mûrlarının şimdiki barakalarda ikâmesi umûr-ı zarûriyeden ise de, kapuların hâl-ı hazırında bırakılması câ'iz olamayacağından tahakkuk edecek mesârifi baᶜde arz edilmek üzre iş bu oda kapuları tathîrât ve telvînâtına Hazînece ibtidâr olunarak, keyfiyyetin ve iş bu tathîrât ve telvînâtının bir haftaya kadar arkası alınarak, aklâm-ı Hazîne'nin nakl edileceğinin ve bir de Hazîne-i celîlenin Sultan Ahmed meydânındaki Evrâk Mahzeni kuyûd ve defâtir-i mevcûdeyi istîsâb edememesiyle, Hazîne-i celile kurbunda Sabuncu ve Hasan ve Süleyman paşalar hanlarında ve diğer hanlarda odalar istîcâr ve derûnlarına evrâk imlâ kılındığı halde, hareket-i arzdan Sabuncu Hanı kâmilen ve diğerleri kısmen harâb olub, içlerindeki evrâk-ı hazinenin, alt katındaki odalara nakl olunmuş ve şimdi Hazine aklâmının mahall-i kadimine avdeti üzerine, mezkûr odaların tahliyyesi tabîᶜi olunmuş olduğuna ve mukaddemâ Hazîne-i celîle havlusu derûnunda Ticâret Mektebi olmak üzre inşâ olunan ve ahîren Maᶜârif Nezâret-i celilesince Bâyezid Mekteb-i Rüşdiyyesi ittihâz edilen binânın kurbiyyet ve münâsebeti ve bundan başka evrâk mahzeni ittihâzına sahh, civârda diğer mahal olmaması cihetle muhâfaza-i evrâkı te'mîn idecek inşâatın icrâsıyla, oranın Evrâk Mahzeni ittihâzı lüzûm-ı katᶜî tahtında bulunduğuna mebnî, bunun hemân tahliyye etdirilmesinin Maᶜârif Nezâret-i celilesine emr ü işᶜâr ile berâber bunun da mikdâr-ı mesârifi baᶜde arz olunmak üzre, mezkûr binaya putreller vazᶜı ve ahşâb olan çatısının kârgîre tahvîli ve pencerelerinin demir kanadlarla muhâfazası ve taᶜmîrât-ı lâzıme-i sâ'iresinin Hazînece icrâsı zımnında savb-ı çâkerâneme emr ü me'zûniyyet iᶜtâ buyurulması husûsunun pîşgâh-ı sâmî-i cenâb-ı vekâlet-penâhîlerine arz ü işᶜârı, meclis-i Mâliye'den ifâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Rebiülahır sene [1]312 ve fî 1 Teşrin-i evvel sene [1]310

Mâliye Nâzırı

Nazif

1312. B. 15
3/35

نظارت معارف عمومیه

٦١

سابیه همایونه ملوکانه یاسه کتاب جلیه سنه

تأسیس وکشادی مقتضای اراده اصابت افاده جناب ظل اللهیه اولانه وتام وقتیله اتمام حفظ

سنه جلیه مبادی بولنانه « تجارت مکتبنك » رسم کشادی بر کونه بازیده حوالی رخ اتخاذ اولنانه دائره مخصوصه سن

بالاجرا زیور زیانه عبودیت اولانه مدایح جلیه حضرت باری ایله ابتدا ایدیلنه رسم مذکور دعوات

واجب الدعوات جناب کیتی ستانی عصمه اجابتکاه سحابی ایله اکمال واتمام ایدیلوب ومکتب مذکورك حفظ اولنمسی

یکدی نفوس طلبه ایله اصیله روده درسیده وحی مباشرت قلنمه اولدیغی محاط علم عالی بور لدقده اولبابده

امر واراده حضرت ملوکانه لازم کلدکده عاجل ما یحتاج اولنانه

معارف ناظری

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Y.PRK.MF 3/35

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

49

Y.PRK.MF. 3 / 35

"Bayezid Ticaret Mektebi'nin açılış merasimi."

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye

21

Mâbeyn-i Hümâyûn-ı Mülûkâne Baş Kitâbet-i Celîlesi'ne

Te'sîs ve küşâdı muktezâ-yı irâde-i "isâbet-ifâde-i" cenâb-ı zıllullâhîden olan ve nâm-ı kudsiyyet enâm-ı hazret-i hilâfet-penâhîye mensubiyetiyle mebâhî bulunan "Ticâret Mektebi'nin" resm-i küşâdı bu gün Bayezid civârında ittihâz olunan dâ'ire -i mahsûsasında bi'l-icrâ zeyû-zerbân-ı ubûdiyyet olan medâyih-i celîle-i hazret-i şehriyârî ile ibtidâ iden resm-i mezkûr, daᶜvât-ı vâcibü't-tilâvât cenâs-ı keyhistânî arz-ı icâbetgâh-ı Subhânî edilmesiyle ikmâl ve itmâm edilmesi ve mekteb-i mezkûrun sınıf-ı evveli yirmi nefer talebe ile açılarak, derslere dahi mübâşeret kılınmış olduğu, muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda, ol bâbda emr ü irâde hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 15 Receb sene [1]312 ve fî 21 Kânûn-ı evvel sene [1]310

Maᶜârif Nâzırı

Zühdü

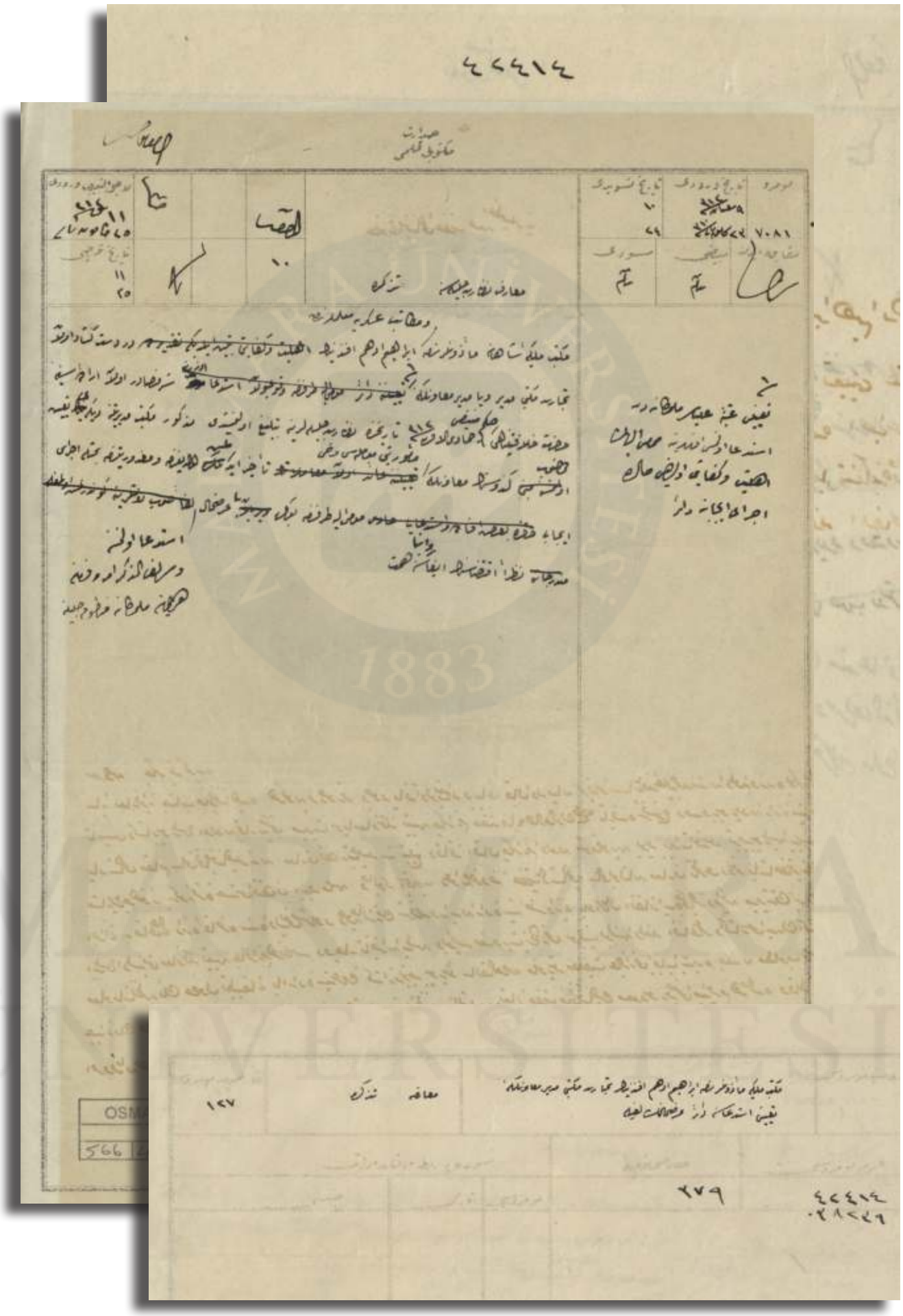

50

BEO.566 / 42414

"Mekteb-i Mülkiye-i Şahane me'zûnlarından İrahim Edhem Efendi'nin Yeni Açılan Ticâret Mektebi Müdür Muavinligi'ne taᶜyîni istidᶜâsı."

1

(Varak 1)

42414

(Varak 2)

Sadâret Mektûbî Kalemi

Numero: 7081

Târîh-i vürûdu: 9 Şaban sene [1]312/23 Kânûn-i Sânî sene [1]310

Târîh-i tesvîdi: 10/24

Li-ecli'l-vürûd: 11 Şaban 1[1]312 /25 Kânûn-ı sânî sene [1]310

Maᶜârif Nezâret-i celîlesine Tezkire

Mekteb-i Mülkiye-i şâhâne me'zunlarından Mekâtib-i askeriyye muᶜallimlerinden İbrahim Edhem Efendi'nin der-dest kuşâd olan Ticâret Mektebi müdür veya müdür muᶜâvinliğine taᶜyîni atabe-i ulyâ-yı mülûkaneden istidᶜâ olunması üzerine mûmâ-ileyhin ehliyet ve kifâyeti olduğu halde icrâsı îcâbına dâ'ir, şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi hükm-i münîfi 1 Cemâziyelevvel sene [1]312 târihinde Nezâret-i celîlelerine tebliğ olunmuşdu. Mezkûr mekteb müdüriyetine diğeri taᶜyîn olunub kendisinin muâvinliği me'mûriyeti muâmelesi dahi te'hir edilmiş olduğundan ve mağduriyetinden bahisle icrâsı îcâbı mûmâ-ileyh tarafından bu kerre ba arz-ı hal istidᶜa olunmasına ve sâlifü'z-zikr emr ü fermân olunan cihetle mülûkane-i manzûm-ı celîlesine nazaran iktizâsının îfâsına ve inbâ-yı himmet.

(Varak 3)

Mekteb-i Mülkiyye me'zunlarından İbrahim Edhem Efendi'nin Ticâret Mektebi Müdür Muavinliğine taᶜyîni istidᶜâsına dâ'ir arz-ı hâlin leffiyle.

Maᶜârife tezkire

42414/379

038239

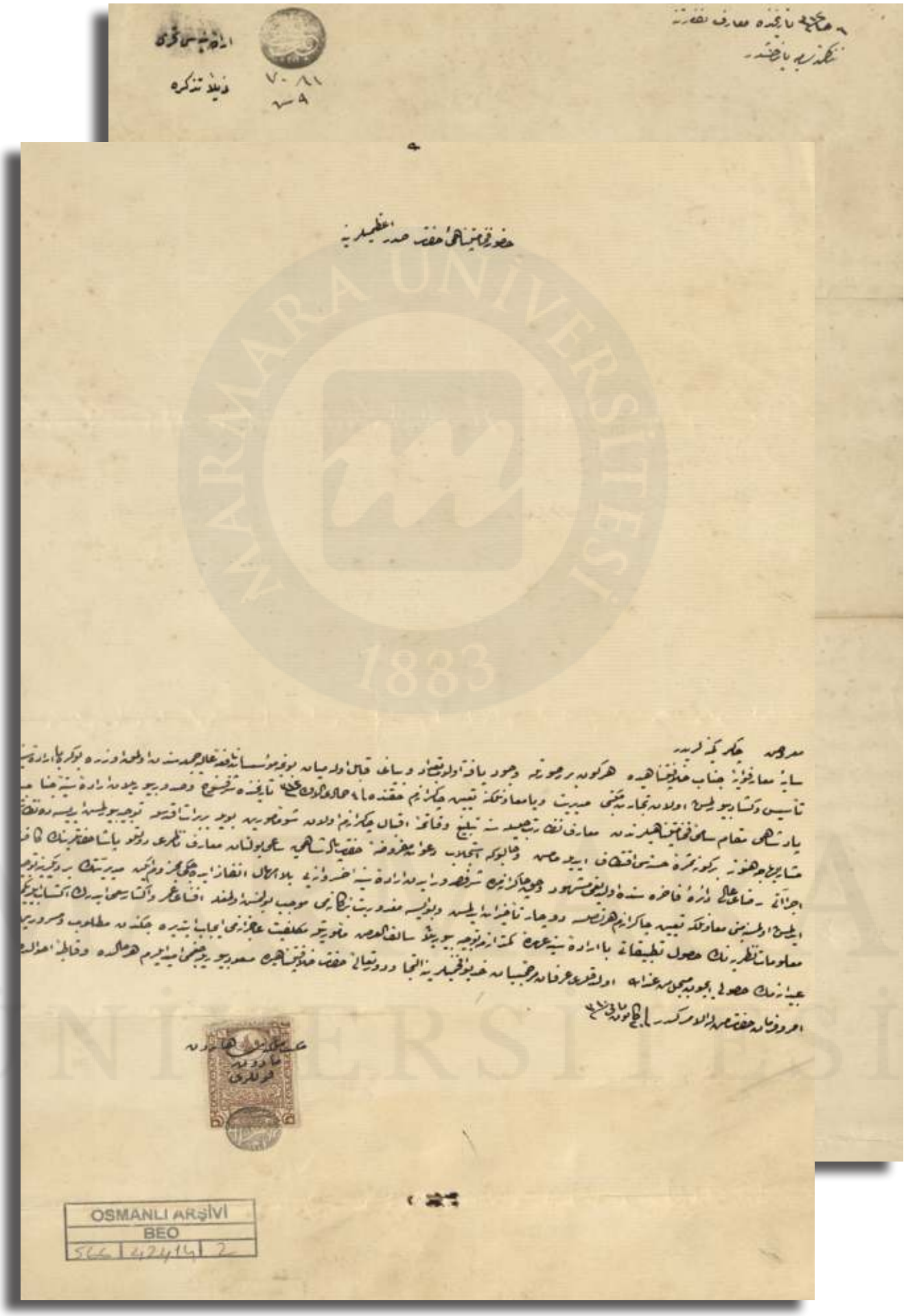

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
566 | 42414 | 2

2

Huzûr-ı fahâmet-penâhi-i hazret-i sadr-ı aczamîlerine

Marûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Sâye-i macârif-vâye-i cenâb-ı hilâfet-penâhîde her gün birer sûretle vücûd-yâfte olub ta'dad ve beyânı kabil olamayan bunca mü'essesât Nâficea-i aliyye cümlesinden olmak üzere bu kerre bâ-irâde-i seniyye te'sîs ve kuşâd buyurulmuş olan Ticâret Mektebi müdüriyyet veya mucâvinliğine tacyîn-i çâkerânem hakkında fî 5 Cemâziyelevvel sene [1]312 târîhinde şeref-sünuh ve sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahî makâm-ı sâmi-i fehâmet penâhilerinden Macârif Nezâret-i celîlesine tebliğ ve fatihâ-i ikbal-i çâkeranem olan şu me'mûrîn böyle bir berât-ı akdesle tevcîh buyurulmuş idiyse de, Nezâret-i müşârün-ileyhce henüz bir gûne semere-i hasenesi iktitaf edilememiş ve halbuki isticlâb-ı dacvât-ı mefrûza-i hazret-i Pâdişâhîye sâcî bulunan Macârif Nâzırı devletlü paşa hazretlerinin kâffe-i icrâatı rıza-yı âli dâ'ire-i fâhiresinde olduğu meşhûd ve hakk-ı çâkerânemde şeref-sudûr iden irâde-i seniyye-i hüsrevâneyi bilâ-imhal infâz edeceği meczûm iken müdüriyetin bir diğerine tevcîh edilmiş olmasını mebnî mucâvinliğe tacyîn-i çâkerânem her nasılsa dûçâr-ı te'hîran edilmiş ve bu ise mağduriyet-i bendegânemi mûcib bulunmuş olmağla ifna-i ömr ve iksâr-ı sacy ederek, iktisâb eylediğim maclûmât-ı nazariyyenin husûl-ı tatbîkatı bâ-irâde-i seniyye, uhde-i kemterâneme tevcîh buyurulan salifü'l-arz me'mûriyetle mükellefiyet-i âcizânemi îcâb ettireceğinden matlûb ve mesrûruiyet-i âbidânemin husûlü içün mübeccel min-indillah oldukları irfân-ı merhamet-beyân-ı hıdıvv-ı efhamîlerine ilticâ ve devr-i tecâlî-i hazret-i hilâfet-penâhîde mescûd buyurulacağımı ümîd eylerim. Her halde ve kâtıye-i ahvâlde emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fi 20 Kânûn-ı sânî sene [1]310

Mekteb-i mülkiye-i şâhâneden
mezun kulları

(mühür)

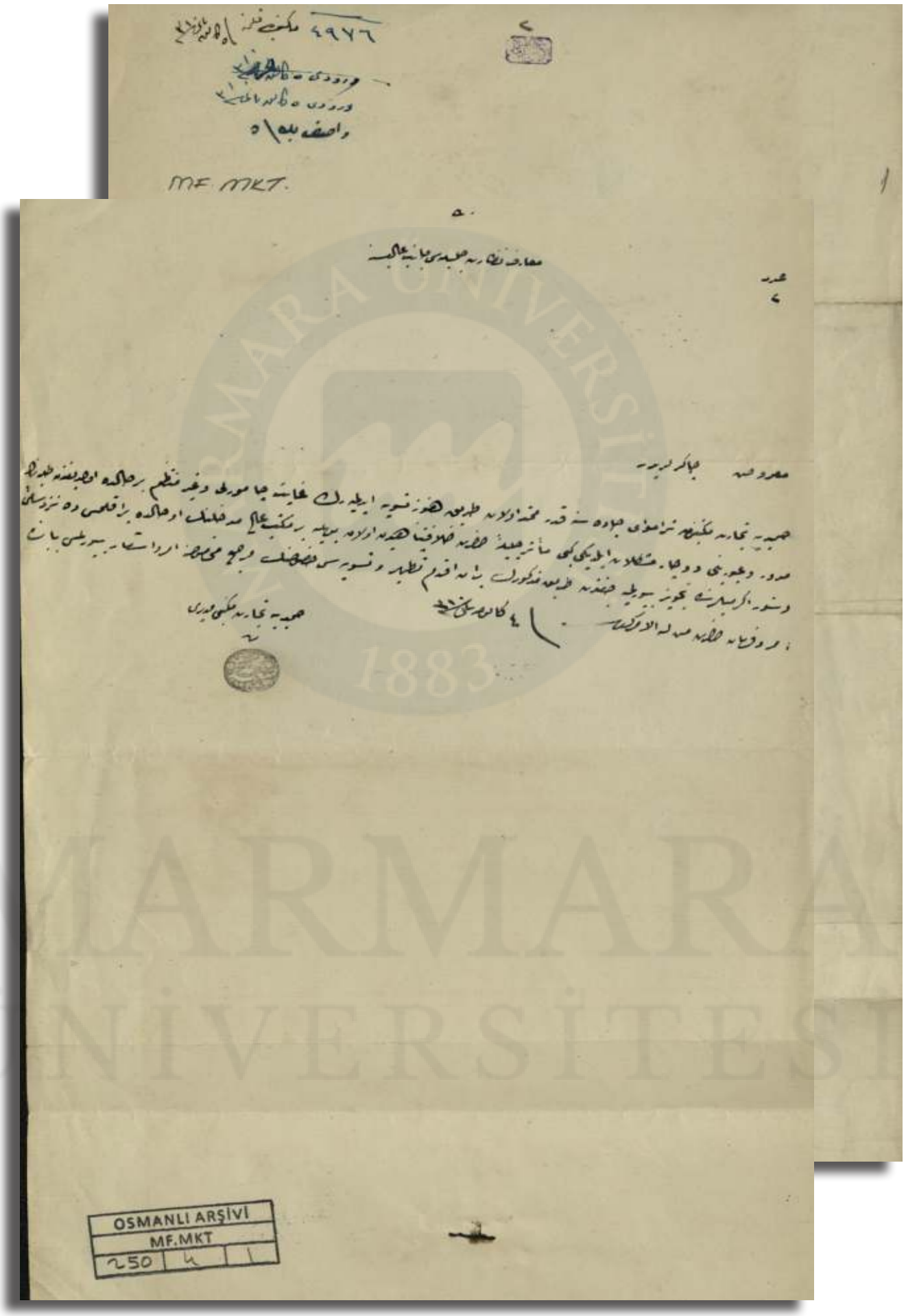
MF.MKT.
OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
250 4 1

51

MF.MKT. 250 / 4

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nden Tramvay Caddesine kadar uzanan bozuk yolun yaptırılmasının Şehremaneti'ne bildirildiği."

1

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsine

Aded 2

Maᶜrûz-ı çâkerleridir;

Hamîdiye Ticâret Mektebi'nden Tramvay Caddesi'ne kadar mümted olan tarîk henüz tesviye edilmeyerek gâyet çamurlu ve gayr-ı muntazam bir hâlde oldığından talebenin mürûr u ubûrını düçâr-ı müşkilât eylediği gibi me'ser-i celîle-i hazret-i hilâfet-penâhîden olan böyle bir mekteb-i âlî medhalinin o hâlde bırakılması da nezd-i sâmî-i düstûr-ı ekremîlerinde tecvîz buyurulmayacağından tarîk-i mezkûrun bir an akdem tathîr ve tesviyesi husûsunun merciᶜ-i mahsûsuna emr ü işᶜâr buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 4 Kânûn-ı Sânî sene [1]310.

Hamîdiyye Ticâret Mektebi Müdiri

[Mühür:] Mahmed Said

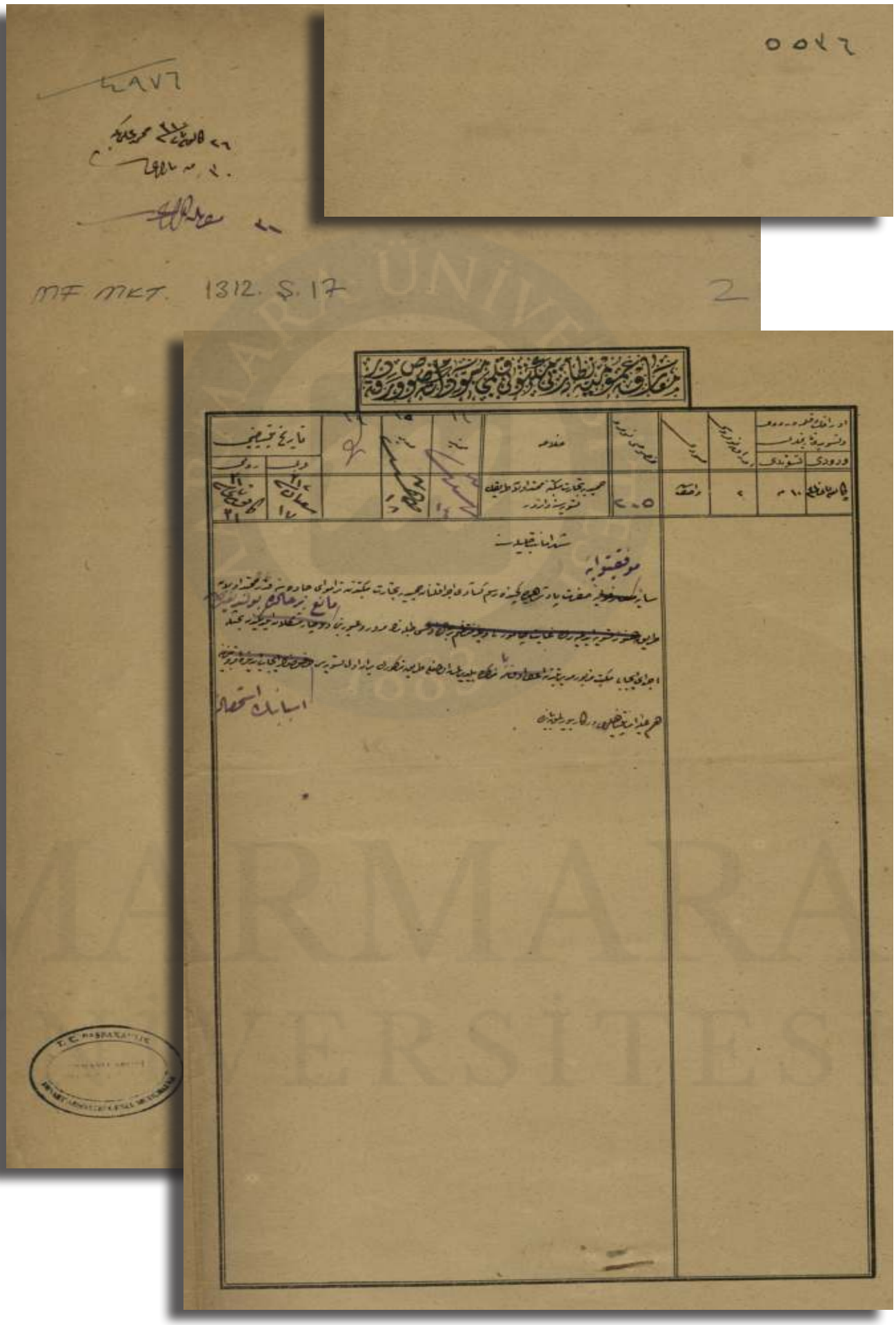

MF MKT. 1312. S. 17

2

2

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı: 5 Kânûn-ı Sânî sene [1]310.

Müsevvidi: Vâsıf Bey

Husûsî Numara: 205

Târîh-i Tebyîzi: 17 Şaban sene [1]312/ 31 Kânûn-ı Sânî sene [1]310.

Hülâsa: Hamîdiye Ticâret Mektebi'ne mümted olan tarîkin tesviyesine dâ'irdir.

Şehremânet-i Celîlesine;

Sâye-i muvaffakiyet-vâye-i hazret-i Pâdişâhîde geçende resm-i küşâdı icrâ kılınan Hamîdiye Ticâret Mektebi'nden Tramvay Caddesi'ne kadar mümted olan tarîk, talebenin mürûr u ubûrını mâniᶜ bir hâlde bulunduğundan icrâ-yı îcâbı mekteb-i mezkûr müdiriyetinden bâ-tezkire bildirilmiş olmağla tarîk-i mezkûrun bir an evvel tesviyesi esbâbının istihsâline himem-i aliyye-i emânet-penâhîleri derkâr buyurulmak bâbında.

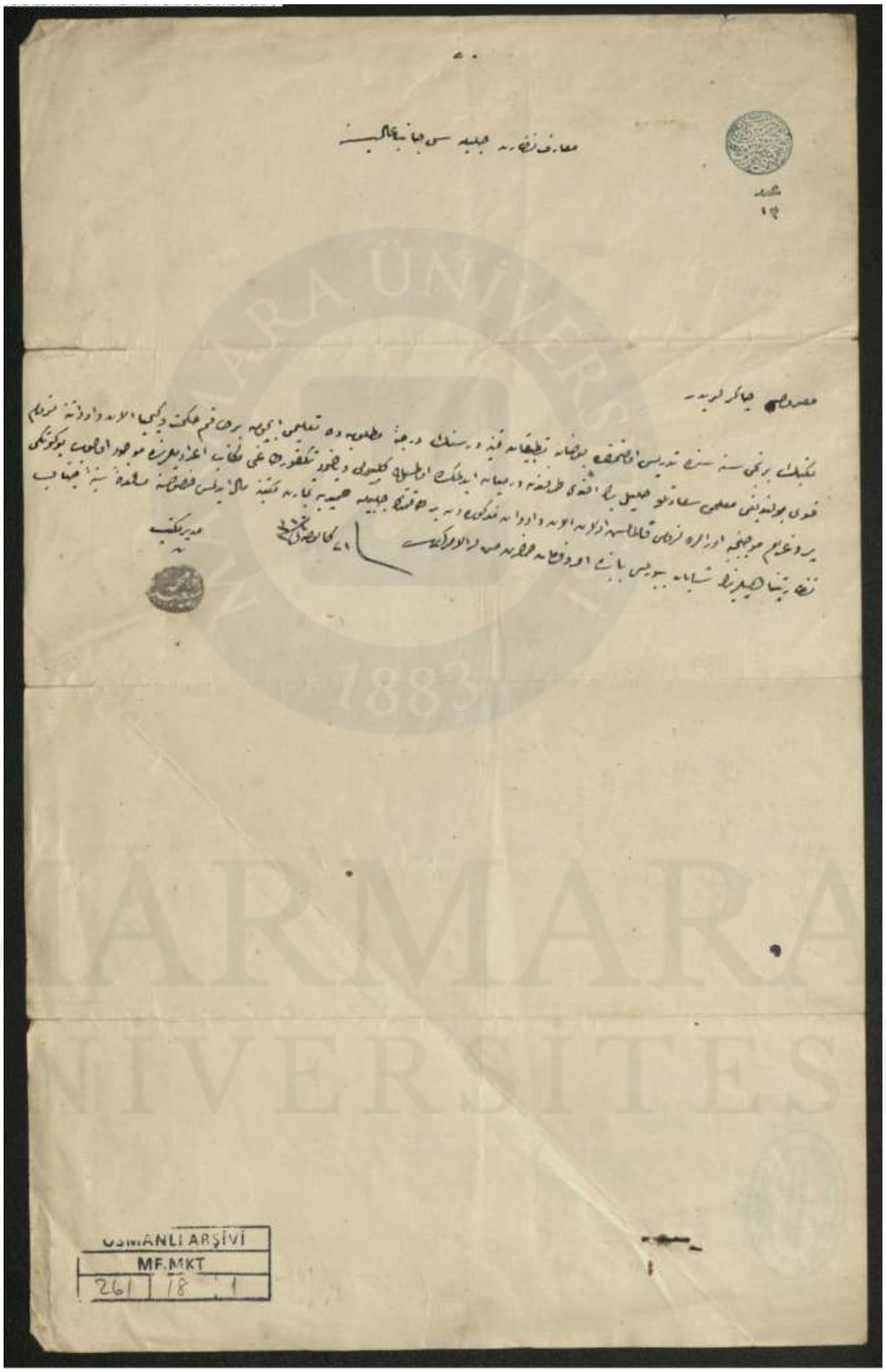

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
261 | 18 | 1

52

MF.MKT. 261 / 18

"Gelibolu İdadisi'ndeki alat ve edevat-ı hikemiye ve kimyeviyenin Dersaadet Hamidiye Ticaret Mektebi'ne gönderilmesi"

1

(Mühür)

Der-saᶜâdet Hamîdiye Ticâret Mektebi Müdiriyeti

Aded: 13

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsine

Maᶜrûz-ı çâkerleridir;

Mektebin birinci senesinde tedrîs olunmakda bulunan Tatbikât-ı Fenniye dersinin derece-i matlûbda taᶜlîmi içün bir takım hikmet ve kimyâ âlet ve edevâtına lüzûm-ı kavî bulunduğu muᶜallimi saᶜâdetlü Halil Beyefendi tarafından der-meyân idilmekde olmasıyla Gelibolu veyâhûd Tekfurdağı mekâtib-i idâdîlerinde mevcûd olup bugünki program mûcebince lüzûmı kalmamış olan alât ve edevât-ı mezkûreden bir takımının celbiyle Hamîdiyye Ticâret Mektebi'ne mâl edilmesi husûsuna müsâᶜade-i seniyye-i cenâb-ı nezâret-penâhîlerinin şâyân buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. 21 Kânûn-ı Sânî sene [1]310.

Müdir-i Mekteb

Mehmed Said

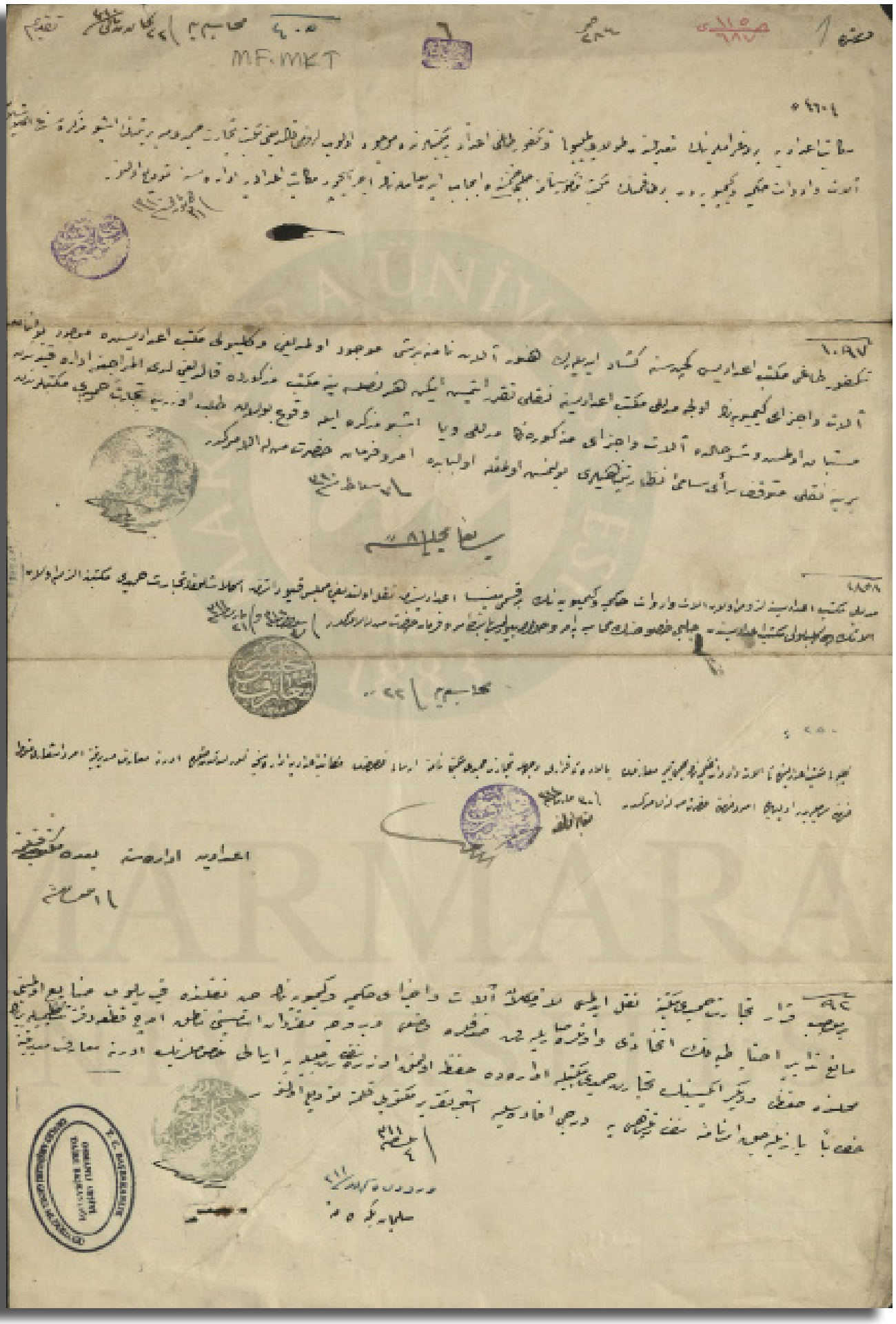

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Muhâsebe'ye, fî 22 Kânûn-ı Sânî [1]310.
4604

Mekâtib-i İdâdiyye programlarının taᶜdîlinden dolayı Gelibolu ve Tekfurdağı idâdiyye mekteblerinde mevcûd olup lüzûmı kalmadığı Mekteb-i Ticâret-i Hamîdî müdiriyetinin işbu müzekkeresinden anlaşılan âlât ve edevât-ı hikemiyye ve kimyeviyyeden bir takımının mekteb-i mezkûr nâmına celbi zımnında îcâb iden muᶜâmelenin icrâsiçün mekâtib-i idâdiyye idâresine tevdîᶜ olunur. 31 Kânûn-ı Sânî sene 1310.

(mühür)

Muhâsebe-i MaᶜârifiUmûmiyye

1097

Tekfurdağı Mekteb-i İdâdîsi geçen sene küşâd idilerek henüz âlât nâmına bir şey mevcûd olmadığı ve Gelibolu Mekteb-i İdâdîsi'nde mevcûd bulunan âlât ve eczâ-yı kimyevînin evvelce Midilli Mekteb-i İdâdîsi'ne nakli takarrür etmiş iken her nasılsa yine mekteb-i mezkûrda kaldığı lede'l-mürâcaᶜa idâre kaydından müstebân olmuş ve şu hâlde âlât ve eczâ-yı mezkûrenin Midilli veya işbu müzekkere ile vukûᶜbulan taleb üzerine Ticâret-i Hamîdî mekteblerinden birine nakli mütevakkıf-ı re'y-i sâmî-i nezâret-penâhîleri bulunmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 7 Şubat sene [1]310.
SerîᶜanmeclIse 8 [Şubat]

(mühür)

1858

Midilli Mekteb-i İdâdîsi'ne lüzûmı olan âlât ve edevât-ı hikemiyye ve kimyeviyyenin bir kısmı Manisa İdâdîsi'nden nakl olunduğu meclis kuyûdâtından anlaşılmağla Ticâret-i Hamîdî Mektebi'ne elzem olan âlâtın da Gelibolu Mekteb-i İdâdîsi'nden celbi husûsunun muhâsebeye emr ü havâle buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Fî 7 Şevval sene [1]312/ 21 Mart sene [1]311.

Meclis-i Kebîr-i MaᶜârifMuhâsebe'ye

(mühür)

Meclis-i Kebîr-i MaᶜârifGelibolu Mekteb-i İdâdîsi'ndeki âlât ve edevât-i hikemiyyenin Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif'in bâlâdaki kararı vechle Ticâret-i Hamîdî Mektebi nâmına irsâli husûsunda mekâtib-i idâdiyye idâresince görüldükden sonra Edirne MaᶜârifMüdüriyeti'ne emr ü işᶜârı menût-ı fermân-ı sâmîleridir. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. 30 Mart sene [1]311. Mukâbele olundu.

İdâdiyye İdâresine baᶜdehu Mektûbî Kalemi'ne

(mühür)

Muhâsebe-i MaᶜârifiUmûmiyye

Ber-mûceb-i karâr Ticâret-i Hamîdî Mektebi'ne nakl edilmesi lâzım gelen âlât ve eczâ-yı hikemiyye ve kimyeviyyenin hîn-i naklinde kırılup zâyiᶜ olmasını mâniᶜ tedâbîr-i ihtiyâtiyyenin ittihâzı ve otlara sarılarak sandıklara vazᶜı ve ber-vech-i müfredât esâmîsini nâtık üç kıtᶜa defter tanzîmiyle birinin mahallinde hıfzı ve diğer ikisinin Ticâret-i Hamîdî Mektebi'yle idârede hıfz olunmak üzere nezâret-i celîleye irsâli husûslarının Edirne maᶜârif müdiriyetine hitâben yazılacak emirnâme-i nezâret-penâhîye derci ifâdesiyle işbu takrîr mektûbu kalemine tevdîᶜ olunur. 4 Nisan sene [1]311.

Vürûdı 5 Nisan sene [1]311. Süleyman Bey'e 5 m.

(mühür)

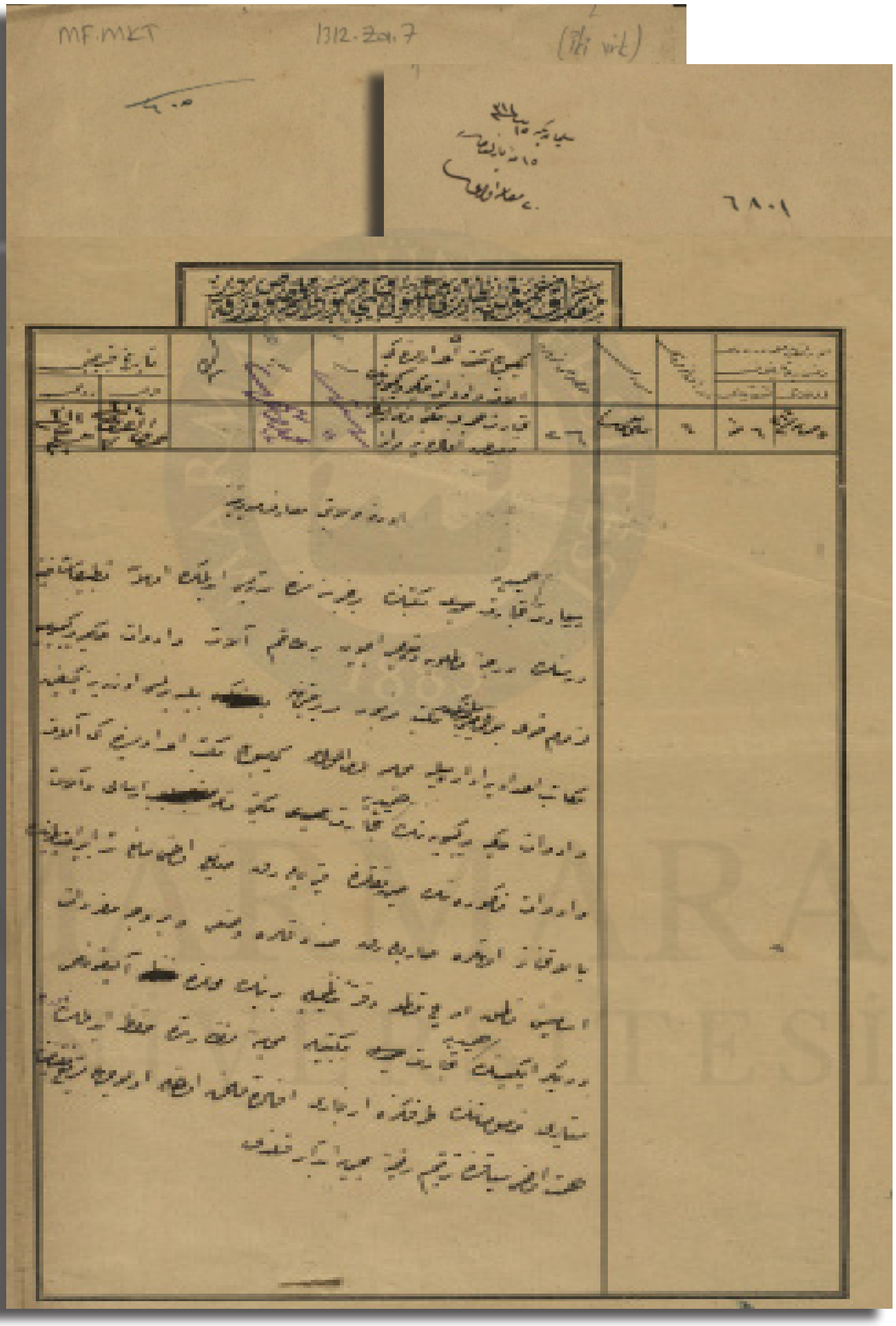
MF.MKT
1312-2a.7
(İki vrk)

2

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı: 5 Nisan sene [1]311, Tesvîdi: 6 M, Evrak Numarası: 6: Müsevvidi: Süleyman; Husûsî Numara: 26, Müdiri: Mehmed Tahir.

Târîh-i Tebyîzi: 7 Zilkaᶜade sene [1]312/20 Nisan sene [1]311.

Hülâsa: Gelibolu Mekteb-i İdâdîsi'ndeki âlât ve edevât-ı hikemiyye ve kimyeviyyenin Ticâret-i Hamîdî Mektebi nâmına irsâline ve baᶜzı ifâdeye dâ'ir.

Edirne Vilâyeti Maᶜârif Müdiriyetine

Dersaᶜâdet Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin birinci senesinde tedrîs edilmekde olan tatbîkât-ı fenniyye dersinin derece-i matlûbede taᶜlîmi için bir takım âlât ve edevât-ı hikemiyye ve kimyeviyyeye lüzûm-ı kavî bulunduğu mekteb-i mezbûr müdiriyetinden bildirilmesi üzerine keyfiyet mekâtib-i idâdiyye idâresiyle meclise lede'l-havâle Gelibolu mekteb-i idâdîsindeki alât ve edevât-ı hikemiyye ve kimyeviyyenin Hamîdiyye Ticâret Mektebi nâmına irsâli ve âlât ve edevât-ı mezkûrenin hîn-i naklinde kırılarak zâyiᶜ olmasını mâniᶜ tedâbîr-i ihtiyâtiyyenin bi'l-ittihâz otlara sarılarak sanduklara vazᶜı ve ber-vech-i müfredât esâmîsini nâtık üç kıtᶜa defter tanzîmiyle birinin mahallinde alıkonulması ve diğer ikisinin Hamîdiye Ticâret Mektebi'yle Muhâsebe Nezâreti'nde hıfz edilmek üzere tesyârı husûsâtının tarafınıza izbârı ifâde kılınmış olmağla ol vechle tesrîᶜ-i mukteziyyesine himmet olunması siyâkında terkîm-i rakîme-i muhibbîye ibtidâr kılındı.

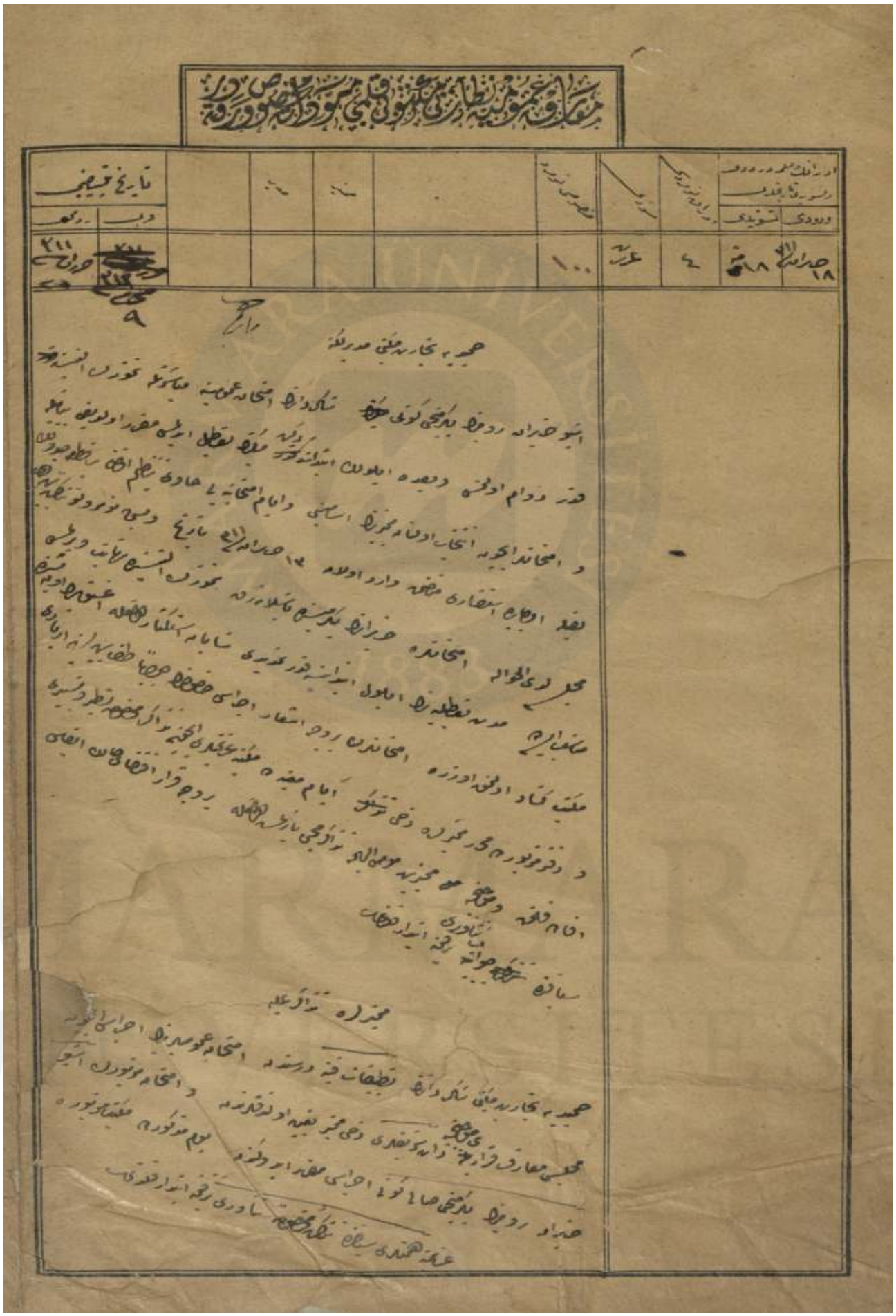

53

MF.MKT. 271 / 66

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin imtihanlara başlama ve bitirme tarihi uygun ise de, tatil müddetinin kısaltılması gerektiği ve imtihan mümeyyizlerine celb tezkirelerinin yazıldığı"

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Evrâkın vürûdu 18 Haziran sene [1]311

Tarih-i telhisi 9 Muharrem sene [1]313

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdirliği'ne

İşbu Haziran-ı Rûmî'nin yirminci günü, şâkirdânın imtihân-ı umûmisine mübâşeretle Temmuz'un altısına kadar devâm olunması ve baʿde Eylül'ün ibtidâsına değin mektebin taʿtil edilmesi mukarrer olduğu beyânıyla ve imtihânlar içün intihâb olunan mümeyyizînin esâmîsini ve eyyâm-ı imtihâniyyeyi hâvî tanzîm olunan bir kıtʿa cedvelin lefiyle ol bâbda istifsârı mutazammın vârid olan 13 Haziran sene [1]311 târîh ve beş numerolu tezkire-i behiyyeleri Meclîse lede'l-havâle imtihânlara Haziran'ın yirmisinde başlanarak, Temmuz'un altısında nihâyet verilmesi münâsib ise de, müddet-i taʿtiliyyenin, Eylül ibtidâsına kadar temdîdi şâyân-ı istiksâr olmağla, Ağustos'un on beşinde mekteb küşâd olunmak üzre imtihânların ber-vech-i işʿâr icrâsı husûsunun cevâben taraf-ı behiyyelerine izbârı ve defter-i mezbûrda muharrer mümeyyizlere dahi eyyâm-ı muʿayyenede mektebe azîmetleri içün tezâkir-i mahsûsa tastîr ve tesyîri ifâde kılınmak ve mûcibince, mümeyyizin-i mûmâ-ileyhime tezâkir-i muhibbi yazılmış olmağla, ber-vech-i karâr, iktizâ-yı hâlin îfâsı siyâkında cevâb-ı senâverî terkine ibtidâr kılındı.

Mümeyyizlere Tezâkir-i Aliyye

Hamidiye Ticâret Mektebi şâkirdânının Tatbîkât-ı Fenniyye dersinden imtihân-ı umûmîlerinin icrâsı içün Meclis-i Maʿârif karârı ile mûcibince zât-ı şerifleri dahi mümeyyiz taʿyin olunduklarından ve imtihân-ı mezbûrun işbu Haziran-ı Rûmî'nin yirminci Salı günü icrâsı mukarrer idüğünden, mekteb-i mezbûre azimete himmetleri siyâkında tezkire-i mahsûsa-i senâverî terkîme ibtidâr kılındı.

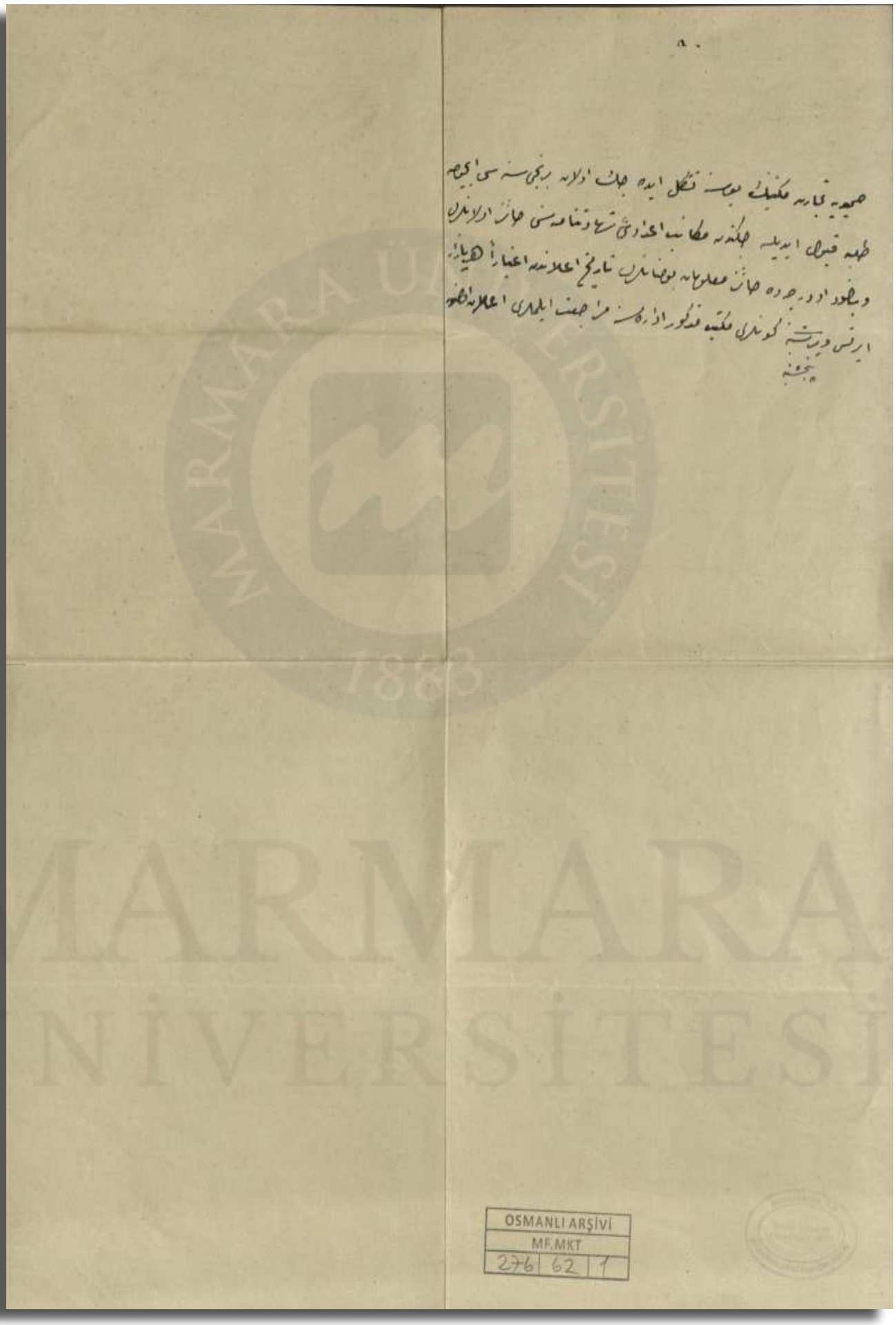

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
276 | 62 | 1

54

MF.MKT. 276 / 62

"Hamidiye Ticaret Mektebi'ne talebe kabul edileceğinin ilanı."

1

HamîdiyeTicâret Mektebi'nin bu sene teşekkül edecek olan birinci senesi için talebe kabûl edileceğinden mekâtib-i idâdî şehâdetnâmesini hâ'iz olanların veyâhûd o derecede hâ'iz-i maᶜlûmât bulunanların târîh-i iᶜlândan iᶜtibâren her Pazarirtesi ve Pençşenbe günleri mekteb-i mezkûr idâresine mürâcaᶜat eylemeleri iᶜlân olunur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

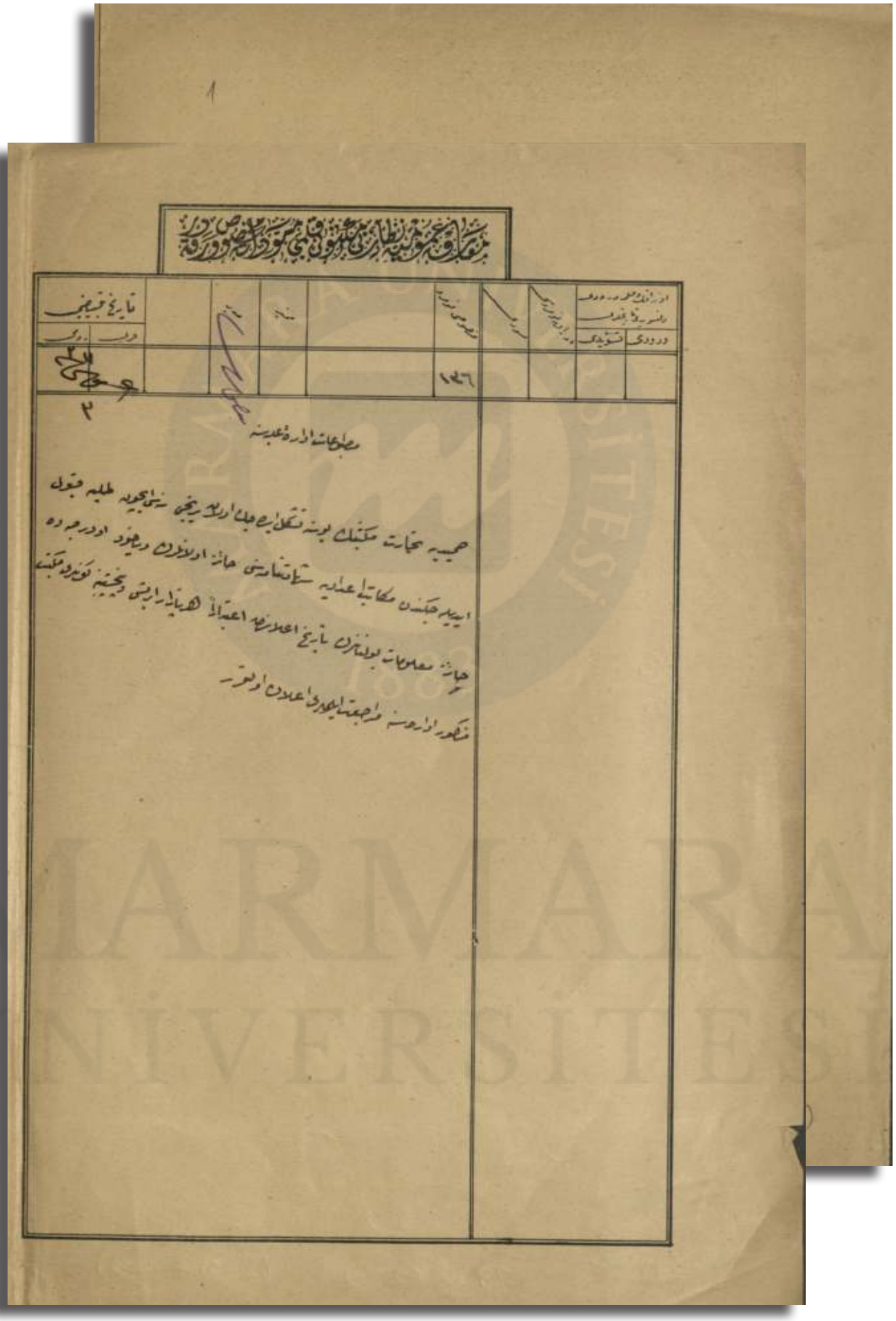

2

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Husûsî Numara: 136

Târîh-i Tebyîzi: 3 Ağustos sene [1]311.

Matbûᶜât İdâre-i Aliyyesi'ne;

Hamîdiye Ticâret Mektebi'nin bu sene teşekkül edecek olan birinci senesi için talebe kabûl edileceğinden mekâtib-i idâdî şehâdetnâmesini hâ'iz olanların veyâhûd o derecede hâ'iz-i maᶜlûmât bulunanların târîh-i iᶜlândan iᶜtibâren her Pazarirtesi ve Pençşenbe günleri mekteb-i mezkûr idâresine mürâcaᶜat eylemeleri iᶜlân olunur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

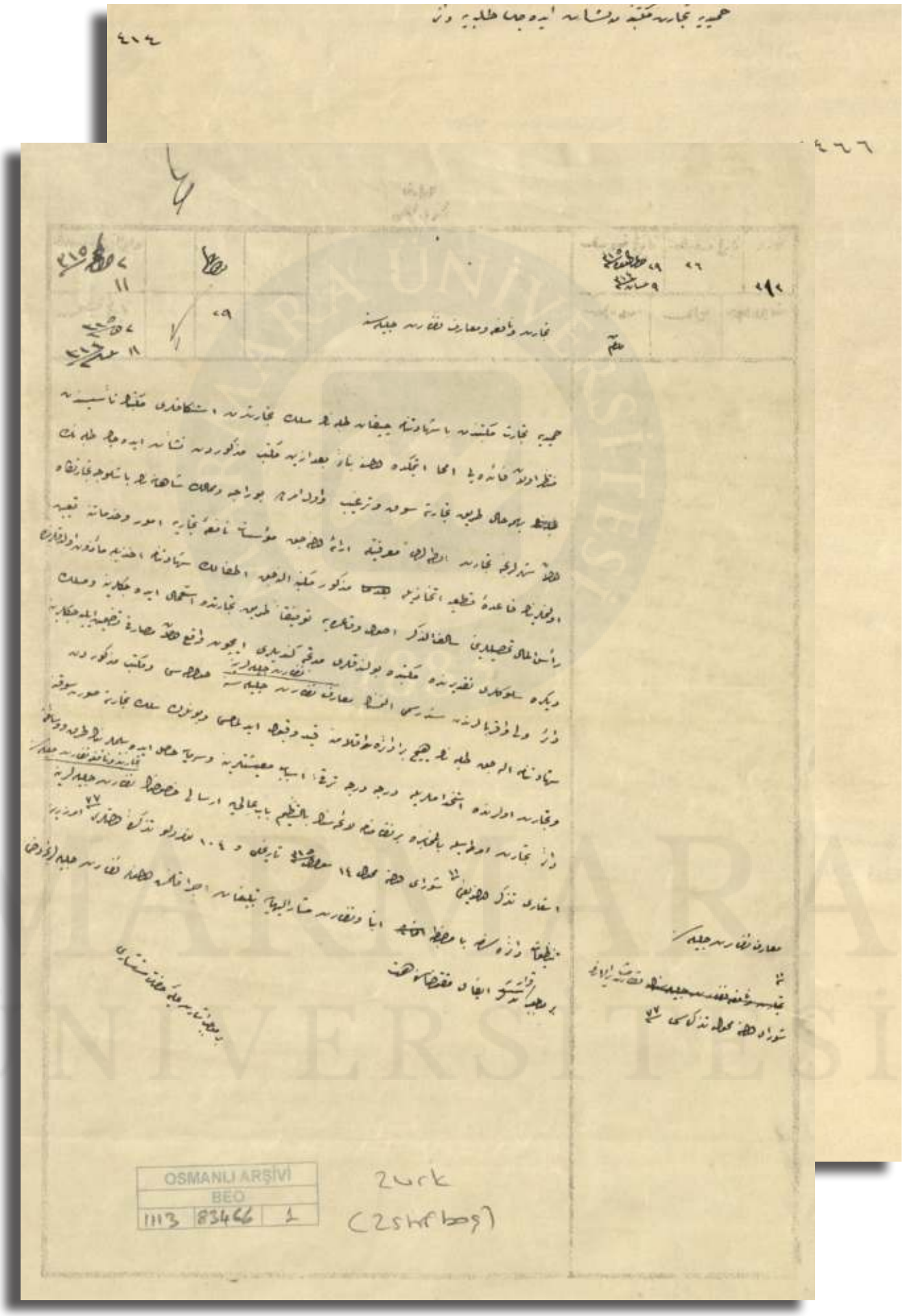

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
1113 83466 1
Zurk
(Sahaf bey?)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

55

BEO.1113 / 83466

"Hamidiye Ticâret Mektebi'nden me'zûn olacak talebenin tarîk-i ticarete sevki"

1

(Varak 1)

313
26
29 Zilkâde sene [1]315
9 Nisan sene [1]314
11 Zilhicce sene [1]315
11 Nisan sene [1]315

Ticâret ve Nâfıᶜa ve Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Hamidiye Ticâret Mektebi'nden bâ-şehâdetname çıkan talebenin meslek-i ticâretden istinkâfları mektebin te'sîsinden muntazır olan fâ'ideyi imhâ etmekde olmasına binâen baᶜde-zin mekteb-i mezkûrdan neş'et edecek talebenin beheme-hâl tarîk-i ticârete sevk ve tergîb ve evvel-emirde buraca ve memâlik-i şâhânenin başlıca ticâretgâhı olan şehirlerince ticâret odaları maᶜrifetiyle irâ'e olunacak müessesât-ı nâfıᶜa-ı ticâriye umûr ve hidemâtına taᶜyîn olunmalarının fâ'ide-i katᶜiye ittihâzı ile mezkûr mektebe alınacak etfalin şehâdetnâme ahzıyla me'zun olduklarında re'sü'l-mal tahsîllerini sâlifü'z-zikr usûl ve kâ'ideye tevfîkan tarîk-i ticâretde istiᶜmâl edeceklerine ve meslek-i diğere sülûkları takdîrinde mektebde bulundukları müddetçe kendileri içün vâkiᶜ olan mesârifi tahsîl eyleyeceklerine dâir velî ve akrabalarından sened-i resmî alınmasının Maᶜârif Nezâret-i celîlelerine havâlesi ve mekteb-i mezkûrdan şehâdetnâme alacak talebenin hiçbir dâ'ire aklâmına kayd ve kabûl edilmemesi ve bunların silk-i ticârete sûret-i sevkine ve ticâret evlerinde istihdâmlarıyla derece derece terfi-i esbâb-ı maᶜîşetlerine ve sermaye hâsıl edebilmelerinin turûk-ı vesâ'iline dâ'ir Ticâret Odasıyla bi'l-muhabere bir nizamnâme lâyihasının bi'l-intizâm Bâb-ı Âlî'ye irsâli husûsunun Ticâret ve Nâfıᶜa Nezâret-i celîlesine işᶜâr-ı tezekkür olunduğu Maᶜârif-i Nezâret-i celîlesine. Nezâret-i müşârun-ileyhânın Şûrâ-yı Devlet'e muhavvel tezkiresi 14 Zilhicce sene [1]315 târîhli ve 104 numerolu tezkire-i devletleri Şûrâ-yı Devlet'e muhavvel emir zîrine Tanzimat Dâ'iresinde ba-mazbata inbâ ve Nezâret-i müşârûn-ileyhâya tebligat icrâ kılınmış olmağla Nezâret-i celîleleri dahi bir münâsib karar îfâsı muktezâsına himmet.

Ber mûceb-i işâret-i aliyye-i hazret-i müsteşârî

(Varak 2)

Hamidiye Ticâret Mektebinden neş'et edecek talebeye dâ'ir

414
83466/28/52/313/ 2 Nisan sene [1]314
Şura mazbatası

٢١٢
٤٤٧٦

شورای دولت
٤٩٢

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
1113 83466 2

2

Şûrâ-yı Devlet
Tanzimât Dâ'iresi
Aded 363

Ticâret ve Nâfiᶜa nezâretinden bâ-takdîm Şûra-yı Devlet'e havâle buyurulan 14 Şevval sene [1]315 târîh ve 104 numerolu tezkireyi Tanzimât Dâ'iresi'nde kırâ'at olundu.

Me'âlinde Hamidiye Ticâret Mektebi'nden bâ-şehâdetnâme çıkacak talebenin tarîk-i ticârete sevkiyle müktesebât vâkıᶜalarından memleketce istifâde olunabilmesi, sâ'ir memâlik-i mütemeddinede olduğu gibi bunların evvel-be-evvel mü'essesât-ı münâsebe-i ticâriyeye verilerek usûl-i ticâretin ameliyyât ve tatbîkâtına alışdırılmaları ve mesleklerince sermâye-i menfaᶜat-i istihsâliçün himâye edilmeleriyle hâsıl olacağından, hükümet-i seniyyece bu esasların muhâfazası şâyân-ı iᶜtinâ iken mekteb-i mezbûrdan tüccar olmak üzere bunca külfet ve mesrafla yetişdirilen talebenin devâ'ir aklâmına sokulmakda oldukları anlaşılub bu ise mektebin küşâdındaki maksad-ı aliyyeye mugayyir bulunduğuna binâen muᶜâmelât-ı atiyyenin ıslâhı ile baᶜde-ezin çıkacak talebenin mütalaᶜât-ı esâsiye-i mevsûta dâ'iresinde tarîk-i ticârete sevk ve teşviklerince lâzım gelen tedâbir-i teshiliye ve te'enniye hakkında sebk eden iş'âra cevâben Dersaᶜâdet Ticâret Odası'ndan alınan tezkirede, mekteb-i mezkûrdan bu sene şehâdetnâme alarak Maᶜârif Nezâreti'nden bâ-tezkire teveccüh olunan iki efendiden birinin üç yüz guruş maᶜaşla odaca isitihdamına karar verilmiş ve diğerinin kafice aylıkla usûleti muᶜteberân-ı ticâretten birinin ticâret hânesine verilmesi tensîb edilmiş olduğu sırada kendisi bu sîlke duhûlü elbette çeyrek (?) tâcir-i mûmâ-ileyh nezdine gitmemekte ve odaca vukûᶜ bulan daᶜvet-i nâshâneye îcâbet etmemekde bulunduğu beyânıyla mekteb-i mezkûrun te'mîn-i semerâtı içün matlûb olan esâsın muhâfazasına dalâlet edecek tedâbirin ittihâzı lüzûmu görülmüş olub, mekteb-i mezkûrdan yetişdirilen talebenin meslek-i ticâretden istinkâfları kapısının açık bırakılması mektebin te'sîsinden muntazır-ı âli olan fâ'ideyi esâsından imhâ ve ihtiyâr etmekde bulunan masrafların sûret-i isrâfa ilkâ eyleyeceğine baᶜdema mekteb-i mezkûrdan neş'et edecek talebenin beheme-hâl tarîk-i ticârete sevk ve tergîb ve evvel-emirde buraca ve memâlik-i şâhânenin başlıca ticâretgâh olan şehirlerince ticâret odaları maᶜârifetiyle irâ'e olunacak müessesât-ı nâfiᶜa-i ticariye umûr-ı hidemâtına taᶜyîn olunmalarının fâ'ide-i katᶜiyye ittihâzıyla o mektebden şehâdetnâme alacak talebenin hiçbir dâ'ire aklâmına kayd ve kabûl edilmemesi ve bunların silk-i ticârete sûret-i sevkine ve ticâret evlerinde istihdâmlarıyla derece derece terfîᶜ-i esbâb-ı maişetlerine ve sermâye hâsıl edebilmelerinin turuk-ı vesâiline dâ'ir Ticâret Odasıyla bi'l-muhâbere mahsûs bir nizam lâyihası tanzîm olunması ve baᶜde-ezîn mekteb-i mezkûra alınacak etfâlin şehâdetnâme ahzıyla me'zun olduklarında re'isü'l-mâl tahsîllerini sâlifü'z-zikr usûl ve fâ'ideye tevfîkan tarîk-i ticâretde istiᶜmil edeceklerine ve selk-i diğere sülûkları takdîrinde mektebde bulundukları müddetce kendileri içün vâkiᶜ olacak mesârifi tazmîn eyleyeceklerine dâ'ir velî ve akribâlarından sened-i resmî alınmasının şimdiden Nezâret-i müşârun-ileyhâya tebliğ ve işᶜârı lüzûmu gösterilmiş ve sûret-i işᶜâr muvâfık-ı hâl ve maslahat bulunmuş olduğundan, ol vecihle muktezâ-i hâlin ilgâsı husûsunda Maᶜârif Nezâreti'ne havâlesi ve keyfiyyetin beyânıyla beraber ol bâbda bir nizamnâme lâyihası bi't-tanzîm cânib-i Bâb-ı Âlî'ye irsali husûsunun Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâreti'ne işᶜârı tezekkür kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 22 Zilkade sene [1]315 ve fî 2 Nisan sene [1]314

Aᶜzâdan İbrahim Câvid bin Halil Rifᶜat	Aᶜzâdan Ali Haydar	Aᶜzâdan …….	Aᶜzâdan Ferid Bey *(hîn-ı tahririyyede bulundu)*	Aᶜzâdan Ekrem Bey *(gayr-i müdâvim)*	Aᶜzâdan Esᶜad Bey *(hîn-ı tahririyyede bulundu)*	Aᶜzâdan ……	Aᶜzâdan Tanzîmât Dâ'iresi Re'esi İzzeddin *Bey* *(bulundu)*

Aᶜzâdan Abbas Paşa *(gayr-i müdâvim)*	Aᶜzâdan İbrahim Behcet bin Kasım	Aᶜzâdan Es-seyyid Mehmed Tahir	Aᶜzâdan Esᶜad Bey *(gayr-i müdâvim)*

56

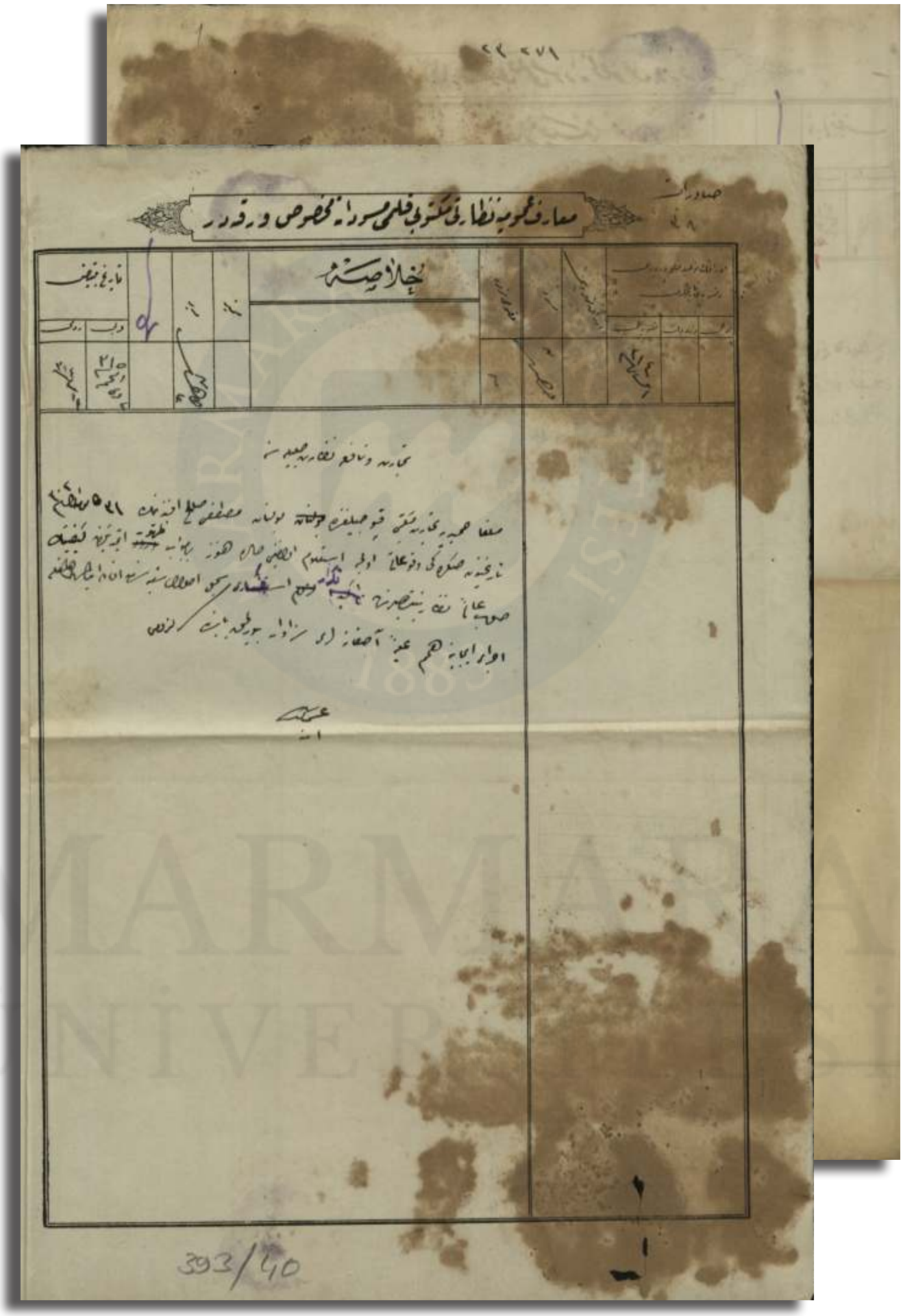
مصارف عمومیه نظارتی مکتوبی قلمی مسوده مخصوص ورقه در
خلاصه
تجاریه ونافعه نقاریه جمعیتی
393/40

56

MF.MKT. 393 / 40

"Mülga Hamidiye Ticaret Mektebi bevvabı Mustafa Salih Efendi hakkında Ticaret ve Nafiᶜa Nezâreti'nden malumat istenildiği."

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Tesvîdi: 1 Nisan [1]314, Husûsî numara: 6, Târîh-i Tebyîz: 2 Zilhicce sene [1]315/ 11 Nisan [1]314.

Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâret-i Celîlesine;

Mülgâ Hamîdiyye Ticâret Mektebi kapucılığında bulunan Mustafa Salih Efendi'nin 31 Kânûn-ı Evvel sene [1]302 târîhinden sonraki vukûᶜâtı evvelce istiᶜlâm olunduğu hâlde henüz bir cevâb zuhûr etmediğinden keyfiyetin savb-ı âlî-i nezâret-penâhîlerinden tekrâr istifsârı lüzûmu Sicill-i Ahvâl Şuᶜbesi'nden ifâde edilmiş olmağla icrâ-yı îcâbına himem-i aliyye-i âsafâneleri sezâvar buyurulmak bâbında lüzûmı.

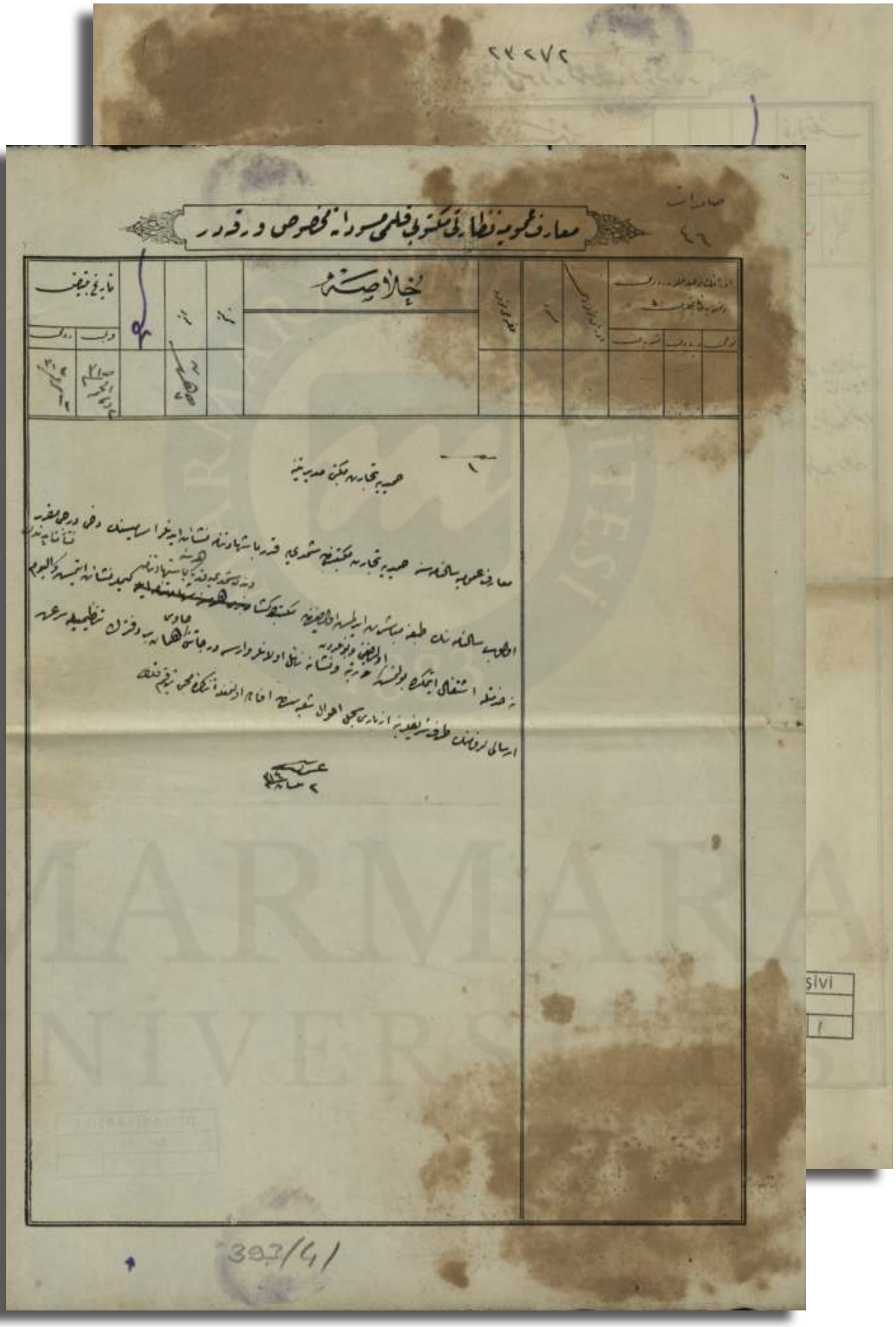
معارف عمومیه نظارتی مکتوبی قلمی سوراسنه مخصوص ورقه در
خلاصه
ماده تاریخ تنظیف
صادرات
٤٦
٢٧٧٢٢
397/41

57

MF.MKT. 393 / 41

"Maᶜârif-i Umumiye Salnamesi'nde belirtilmek üzere Hamidiye Ticaret Mektebi mezunları hakkında malumat istenildiği."

1

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Târîh-i Tebyîz: 2 Zilhicce sene [1]315/ 11 Nisan [1]314.

Hamîdiyye Ticâret Mektebi Müdiriyetine;

Maᶜârif-i Umûmiyye Sâlnâmesi'ne Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nden şimdiye kadar bâ-şehâdetnâme neş'et idenler esâmîsinin dahi derci mukarrer olup sâlnâmenin tabᶜına mübâşeret idilmiş olduğundan mektebin küşâdından şimdiye kadar her sene bâ-şehâdetnâme kimler neş'et itmiş ve neş'et idenlerin el-yevm ne hizmetle iştigâl etmekde bulunmuş olduğunu ve bunlardan rütbe ve nişâna nâ'il olanlar varsa derecâtını hâvî hemân bir defterin tanzîmiyle sürᶜat-i irsâli lüzûmunun taraf-ı şerîflerine izbârı Sicill-i Ahvâl Şuᶜbesi'nden ifâde olunmağla tezkîre-i muhbire terkîm kılındı.

2 Nisan sene [1]314.

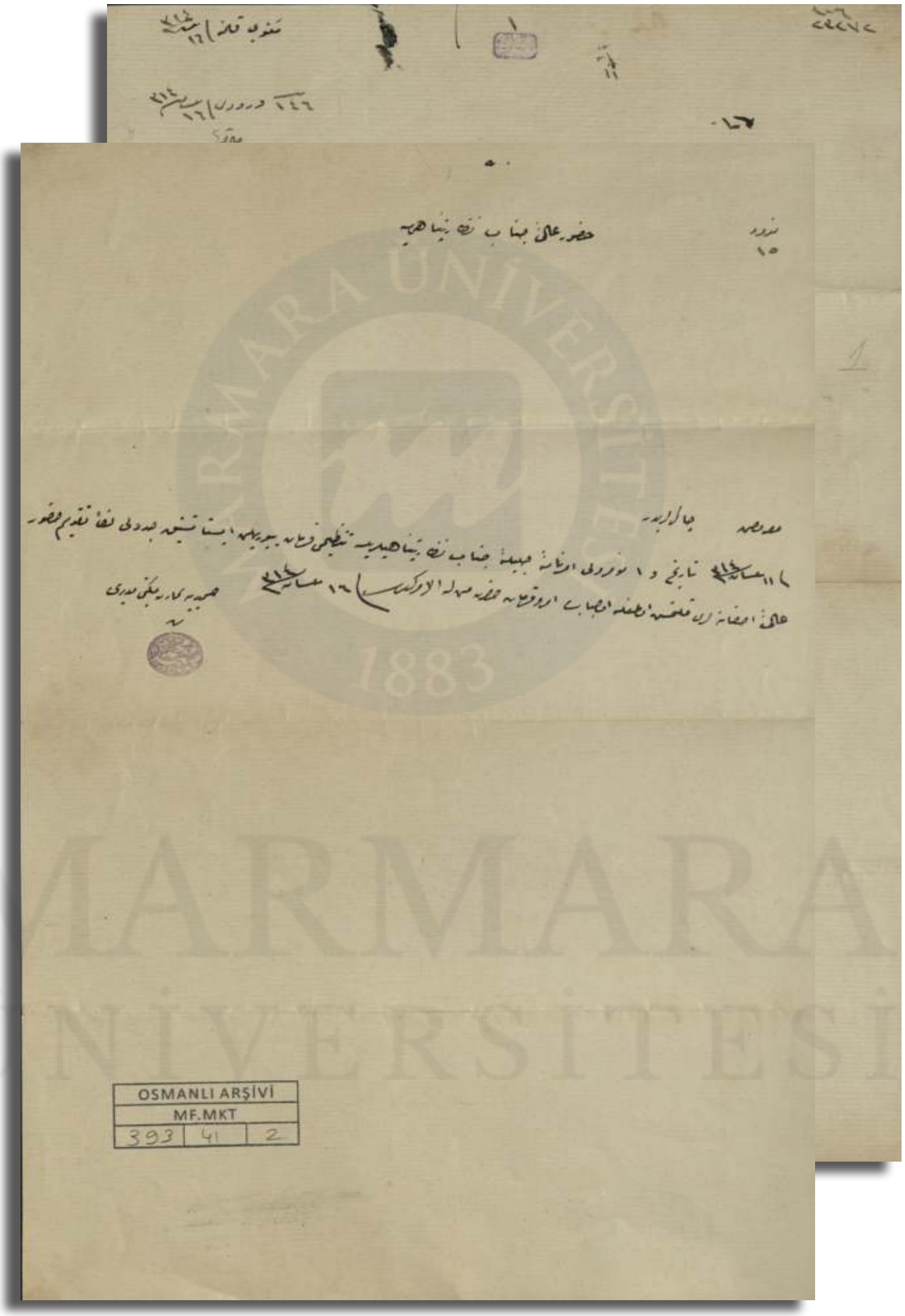

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
393 | 41 | 2

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

2

Numero: 15

Huzûr-ı âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhîye

Maᶜrûz-ı çâkerleridir;

11 Nisan sene [1]314 târîh ve 1 numaralı emirnâme-i celîle-i cenâb-ı nezâret-penâhîleriyle tanzîmi fermân buyurulan istatistik cedveli lefen takdîm-i huzûr-ı âlî-i âsafâneleri kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. 16 Nisan sene [1]314.

Hamîdiye Ticâret Mektebi Müdiri

Mehmed Said

(Arka Yüz)

Mektûbî Kalemi'ne 16 Nisan sene [1]314.

Vürûdı: 16 Nisan sene [1]314.

Sicill-i Ahvâl Şuᶜbesi'nce muᶜâmele-i lâzımesi îfâ olunduğundan berây-ı hıfz Evrâk Kalemi'ne tevdîᶜ olundu.

Fî 2 Teşrîn-i Evvel sene [1]314.

MF.MKT

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
396 38 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

58

MF.MKT. 396 / 38

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin üç yüz on dört senesi imtihan-ı umumi cetvelinde belirtilen zamanda imtihanın yapılacağı."

1

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsine

Maᶜrûz-ı çâkerleridir;

Bi-mennihi teᶜâlâ Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin işbu bin üç yüz on dört senesi Mayıs nihâyetinde başlayacak olan imtihân-ı umûmîleri eyyâmıyla intihâb olunan mümeyyizlerin isimlerini mübeyyin tanzîm idilen pusula merbûten takdîm-i huzûr-ı âlî-i âsafâneleri kılınmış olmağla îfâ-yı muktezâsı husûsuna müsâᶜade-i celîle-i cenâb-ı nezâret-penâhîlerinin şâyân buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 11 Mayıs sene [1]314.

Hamîdiye Ticâret Mektebi Müdiri Mehmed Said

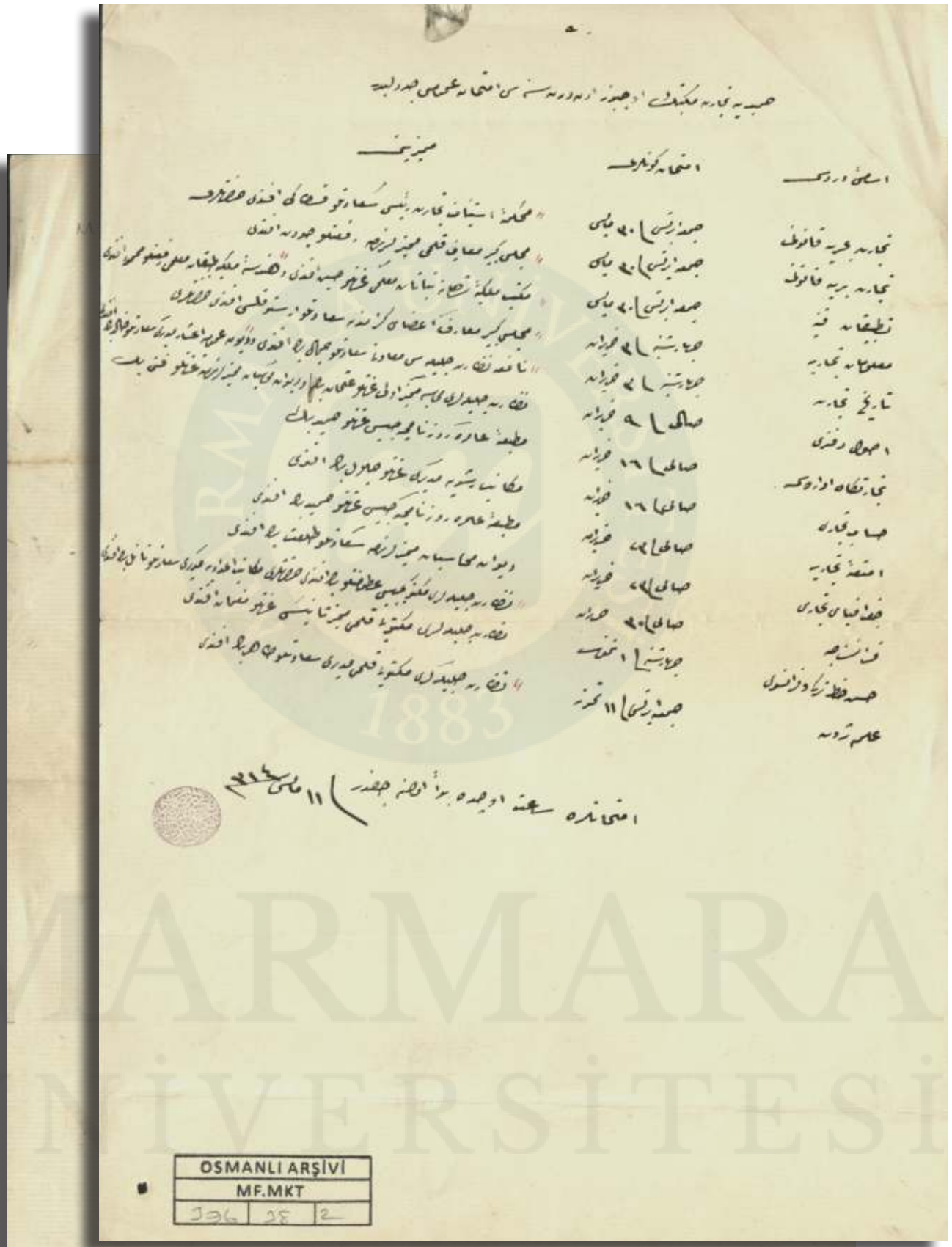

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
396 28 2

2

Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin Üç Yüz On Dört Senesi İmtihân-ı Umûmî Cedvelidir.

Esâmî-i Durûs	*İmtihân Günleri*	*Mümeyyizîni*
Ticâret-i Bahriyye Kânûnu	Cumairtesi 30 Mayıs	Mahkeme-i İstinâf-ı Ticâret Re'isi Saᶜâdetlü Kostaki Efendi hazretleri
Ticâret-i Berriyye Kânûnu	Cumairtesi 30 Mayıs	Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif Kalemi mümeyyizlerinden rifᶜatlü Cevdet Efendi
Tatbîkât-ı Fenniyye	Cumairtesi 30 Mayıs	Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne nebâtât muᶜallimi izzetlü Hüseyin Efendi ve Hendese-i Mülkiyye tabakât muᶜallimi rifᶜatlü Mahmûd Efendi
Maᶜlûmât-ı Ticâriyye	Çaharşenbe 3 Haziran	Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif âᶜzâ-yı kirâmından saᶜâdetlü Aristoklis Efendi hazretleri
Târîh-i Ticâret	3 Haziran Çaharşenbe	Nâfiᶜa Nezâret-i Celîlesi muᶜâvini saᶜâdetlü Cemal Beyefendi ve Duyûn-ı Umûmiyye âᶜşâr müdiri saᶜâdetlü Halid Beyefendi
Usûl-i Defterî	16 Haziran Salı	Nezâret-i celîleleri muhâsebe mümeyyiz-i evveli izzetlü Osman Bey ve Dîvân-ı Muhâsebât mümeyyizlerinden izzetlü Fennî Bey
Ticâretgâh İdâresi	16 Haziran Salı	Matbaᶜa-i Âmire rûznâmçecisi izzetlü Hamid Bey
Hesâb-ı Ticârî	16 Haziran Salı	Mekâtib-i Rüşdiyye müdiri izzetlü Celal Beyefendi
Emtiᶜa-i Ticâriyye	23 Haziran Salı	Matbaᶜa-i Âmire rûznâmçecisi izzetlü Hamid Bey
Coğrafya-yı Ticârî	23 Haziran Salı	Dîvân-ı Muhâsebât mümeyyizlerinden saᶜâdetlü Talat Beyefendi
Fransızca	30 Haziran Salı	Nezâret-i celîleleri mektûbcusı atûfetlü beyefendi hazretleri, mekâtib-i iᶜdâdiyye müdiri saᶜâdetlü Nail Beyefendi
Hüsn-i Hatt-ı Türkî ve Fransevî	1 Temmuz Çaharşenbe	Nezâret-i celîleleri mektûbî kalemi mümeyyiz-i sânîsi izzetlü Numan Efendi
İlm-i Servet	11 Temmuz Çaharşenbe	Nezâret-i celîleleri mektûbî kalemi müdiri saᶜâdetlü Tahir Beyefendi

İmtihânlara sâᶜat üçde bed' olunacaktır. 11 Mayıs sene [1]314.

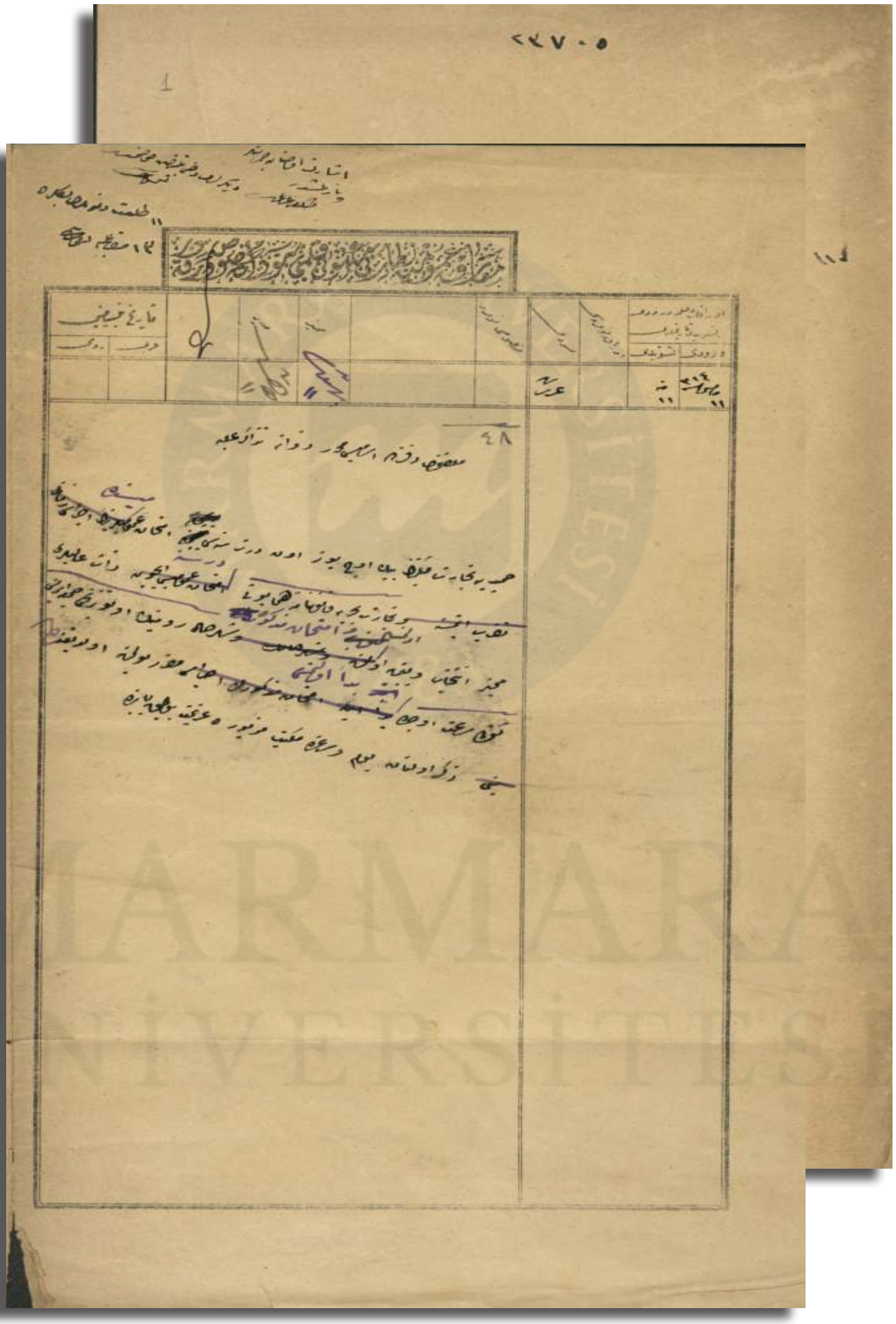

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı: 11 Mayıs sene[1]314, Tesvîdi: 11 M, Müsevvidi: Aziz

Melfûf defterde esâmîsi muharrer zevâta tezâkir-i aliyye;

Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin üç yüz on dört senesi imtihân-ı umûmîsinde Ticâret-i Bahriyye Kânûnnâme-i Hümâyûnı dersine zât-ı âlîleri mümeyyiz intihâb ve taᶜyîn olunmuş ve imtihân-ı mezkûra şehr-i hâl-i Rûmî'nin otuzuncu Cumairtesi güni sâᶜat üçde bida' olunması mukarrer bulunmuş olduğundan zikr olunan yevm ve sâᶜatde mekteb-i mezbûra azîmet buyurmak bâbında.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

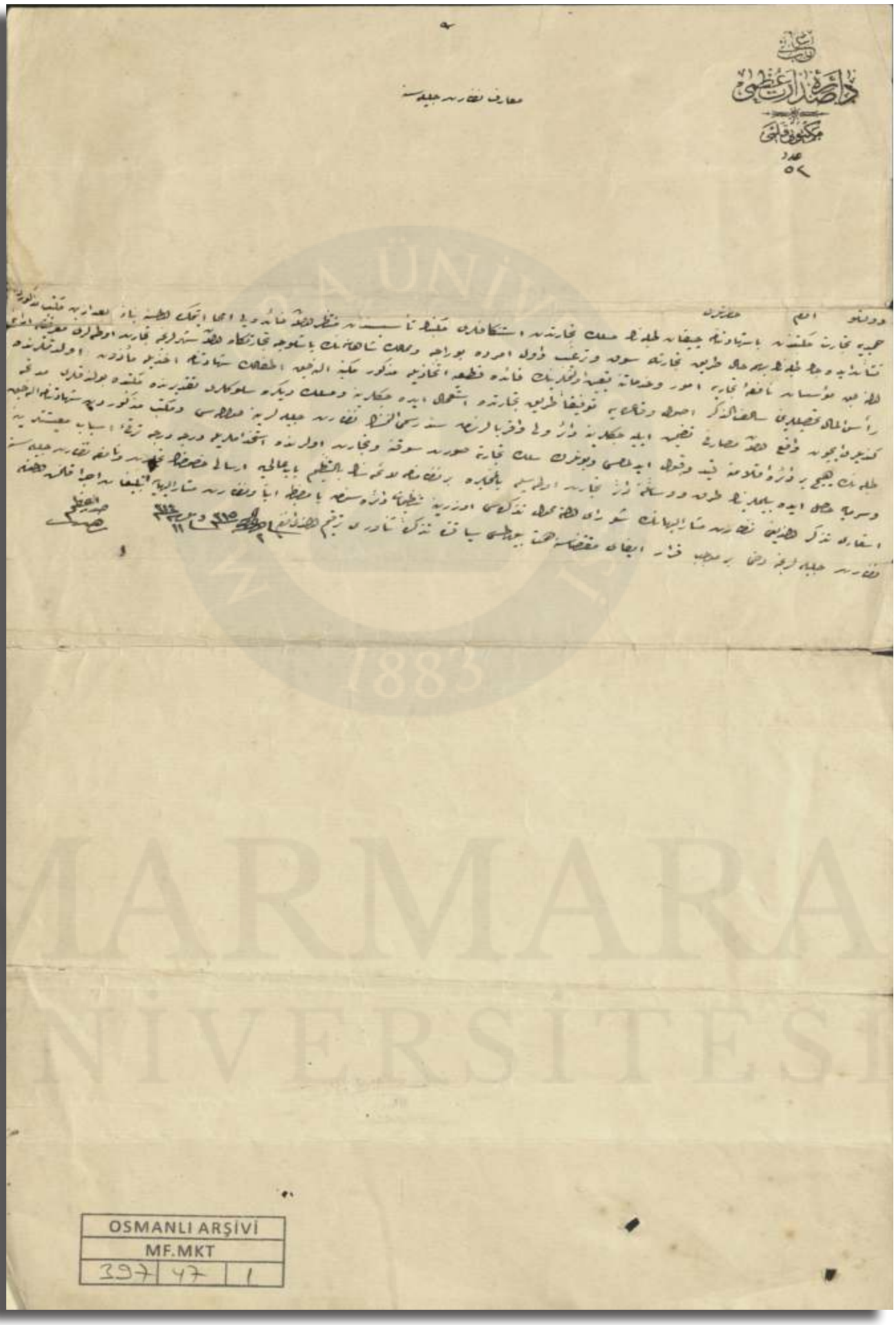

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
397 | 47 | 1

59

MF.MKT. 397 / 47

"Hamidiye Ticaret Mektebi'ne açılısından itibaren devam eden talebelerin durumlarını bildiren müfredat pusulasının gönderilmesi ile mektebe kaydedilecek talebelerden sened-i resmi alınması."

1

Bâb-ı âlî
Dâ'ire-i Sadâret-i Uzmâ
Mektûbî Kalemi
Aded 52

Maʿârif Nezâret-i Celîlesine

Devletlü efendim hazretleri;

Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nden bâ-şehâdetnâme çıkan talebenin meslek-i ticâretden istinkâfları mektebin te'sîsinden muntazır olan fâ'ideyi imhâ etmekde olmasına binâ'en baʿd-ezîn mekteb-i mezkûrdan neş'et idecek talebenin behemehâl tarîk-i ticârete sevk ve tergîb ve evvel emrde buraca ve memâlik-i şâhânenin başluca ticâretgâh olan şehrlerince ticâret odaları maʿrîfetiyle irâ'e olunacak mü'essesât-ı nâfiʿa-i ticâriyye umûr u hıdemâtına taʿyîn olunmalarının fâ'ide-i katʿiyye ittihâzıyla mezkûr mektebe alınacak etfâlin şehâdet-nâme ahzıyla me'zûn olduklarından re'sü'l-mâl tahsîllerini sâlifü'z-zikr usûl ve kâʿideye tevfîken tarîk-i ticâretden istiʿmâl edeceklerini ve meslek-i diğere sülûkları takdîrinde mektebde bulundukları müddetce kendileri için vâkiʿ olan masârıfı tazmîn eyleyeceklerine dâ'ir velî ve akrabâlarından sened-i resmî alınmasının nezâret-i celîlelerine havâlesi ve mekteb-i mezkûrdan şehâdetnâme alacak talebenin hiç bir dâ'ire aklâmına kayd ve kabul edilmemesi ve bunların selk-i ticârete sûret-i sevkine ve ticâret evlerinde istihdâmlarıyla derece derece terakkî-i esbâb-ı maʿîşetlerine ve sermâye hâsıl edebilmelerinin taraf ve vesâ'iline dâ'ir Ticâret Odası'yla bi'l-muhâbere bir nizâmnâme lâyihâsının bi't-tanzîm Bâb-ı âlî'ye irsâli husûsunun Ticâret ve Nâfiʿa Nezâret-i Celîlesi'ne işʿârı tezekkür olunduğu nezâret-i müşârün-ileyhânın Şûrâ-yı Devlet'e muhavvel tezkiresi üzerine Tanzîmât Dâ'iresi'nden bâ-mazbata inbâ ve nezâret-i müşârün-ileyhâya teblîgât icrâ kılınmış olmağla nezâret-i celîlelerince dahi ber-mûceb-i karâr îfâ-yı mûktezâsına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim. 2 Zilhicce sene [1]315 ve 11 Nisan sene [1]314.

Sadrazam Rıfat

MF.MKT 1316.M.9

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

(Arka Yüz)

Serîᶜan Meclise 13 Nisan sene [1]314.

185

Mekteb-i mezkûre bidâyet-i küşâdından beri ne kadar talebe kayd ve kabûl olunmuş ve şimdiye kadar kaç kişiye şehâdetnâme virilmiş ve bunlardan ne kadarı devâ'ire ve aklâm-ı devlete mensûb ve müdâvim bulunmuş olduklarını irâ'e ider bir kıtᶜa defterin sürᶜat-i tanzîm ve irsâli telakkî olunan irâde-i aliyye-i nezâret-penâhî iktizâsından olmağla icrâ-yı iktizâsı zımnında mekteb-i mezkûr müdiriyetine tevdîᶜ olundu. 14 Nisan sene [1]314.

(mühür)
Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif

Tanzîmi emr buyurulan defter merbûten takdîm edilmiş olmağla ol bâbda fermân. 25 Nisan sene [1]314.

(mühür)
Der-saᶜâdet Hamidiye Ticaret Mektebi

336

İşbu tezkire-i sâmiyyede beyân buyurulduğu vechle şimdilik nezâret-i celîlelerine taᶜalluk iden cihet Hamîdiyye Ticâret Mektebi'ne devâm iden talebe velîlerinden sened-i resmî alınması ve bundan böyle kayd ve kabûl olunacak talebe hakkında da ol vechle muᶜâmele olunmasından ibâret olmağla icrâ-yı iktizâsının mekteb-i mezkûr müdiriyetine emr ü havâle buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. 27 Zilhicce sene [1]315 ve 7 Mayıs [1]314.

Baᶜdehu îcâbına bakılmak üzere evvel emrde el-yevm mektebe müdâvim bulunanların ne kadarı aklâmdan ve ne kadarı hâricden ve hangi sınıflar talebesinden olduklarını hâvî bir kıtᶜa müfredât pusulasının tanzîm ve isrâsı zımnında serîᶜan mekteb müdirine. Fî 9 Mayıs sene [1]314.

(mühür)
Meclîs-i Kebîr-i Maᶜârif

Tanzîmi fermân buyurulan pusula merbûten takdîm-i huzûr-ı âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhîleri kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Merbûtâtıyla berâber serîᶜan Mektûbî Kalemi'ne fî 16 M ve fî 14 Mayıs sene [1]314.

Vürûdı: 16 Mayıs sene [1]314.

Sürᶜatle Aziz Bey'e fî 18.

(mühür)
Der-saᶜâdet Hamidiye Ticaret Mektebi

نمره	برنجی سنه	ملاحظات	نمره	اینجی سنه	ملاحظات
٧٧	عاطفی راغب افندی	عدلیه نظارتی تجارت محکمه‌سی کاتبلرندن	٤٤	رضا افندی	معارف نظارتی جلیله‌سی محاسبه قلمی کاتبلرندن
٧٨	ولی الدین		٤٤	عاطفی افندی	تجاره نظارتی مستوفیلرندن
٧٩	محمد توفیق		٤٥	محمد رفیع افندی	کذا
٧١	ولی الدین		٤٧	عاطفی احسان افندی	باب عالی تحریرات امور اجنبیه کاتبلرندن
٧٧	جمالی الدین	موازنه و دوائر برنجی شعبه‌سی کاتبلرندن	٤٨	احسان افندی	عدلیه نظارتی جلیله‌سی تحریرات امور اجنبیه شعبه‌سی کاتبلرندن
٧٥	احمد حلمی		٥٠	اسماعیل زهدی افندی	تجاره نظارتی مستوفیلرندن
٧٦	محمد نورالدین		٥٨	صادق	کذا
٧٧	کامل		٦٤	رشدی	باب عالی بحری قلمی کاتبلرندن
٧٨	محمد نورالدین		٦٢	طهاسه	
٨٠	عبدالفتاح		٦٥	قطی	
٨٧	علی رشدی		٦٦	صدقی	باب سرعسکری کاتبلرندن
٨٦	صادق صدقی		٦٧	احمد راهم	معارف نظارتی جلیله‌سی باشکاتبلرندن
٨٧	حسن فواد	باب عالی دیوان همایون قلمی کاتبلرندن	٥٤	مهدی	اوردی همایون معارف نظارتی جلیله‌سی محاسبه کاتبلرندن
٨٨	محمد مالک		٦٤	فوزیه	باب سرعسکری افلاندره
٨٥	حافظ بکر		٥٦	احمد رفیق	مالیه نظارتی جلیله‌سی محاسبه قلمی کاتبلرندن
١٠٠	عصام نوری	افتتاحات دائره‌سی برنجی شعبه کاتبلرندن			
١٠٤	واحد	عدلیه نظارتی جلیله‌سی برنجی حقوق محکمه‌سی کاتبلرندن			
١٠٥	رأفت	دیوان محاسبات کاتبلرندن			
١٠٦	جمیل	نافعه بلکه فرمیسونی کاتبلرندن			
١٠٧	احمد رفعت				
١٠٨	محمد عارف				
١٠١	عصام				
١١١	علی اسعاد	مالیه نظارتی جلیله‌سی دیوان محاسبه‌سی کاتبلرندن			
١١٤	احمد سعاد	دائره عسکری لوازم برنجی شعبه‌سی کاتبلرندن			
١١٧	فرید وجدی	امور شهبندری قلمی کاتبلرندن			
١١٩	علی فتحی	عدلیه نظارتی برنجی حقوق محکمه‌سی کاتبلرندن			
١٧٠	بهاالدین	معارف نظارتی جلیله‌سی [illegible] دائره‌سی کاتبلرندن			
١٧١	ضیا				
١٧٧	محمد کاظم				
١٠٩	محمد فواد				

2 vrk
(2 sht bof)

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
397 | 47 | 2

2

Numara	[İsim] Birinci Sene	Mülâhazât
47	Mustafa Ragıp Efendi	Adliye Nezâreti Ticâret Mahkemesi ketebesinden
69	Velüyyiddin	
70	Mehmed Tevfik	
71	Velüyyiddin	
72	Cemaleddin	Levâzımât Dördüncü Şu^cbesi ketebesinden
75	Ahmed Hilmi	
76	Mehmed Nurullah	
77	Kamil	
78	Mehmed Nureddin	
80	Abdülfettah	
83	Ali Şükri	
86	Salamon	
87	Hasan Fuad	Bâb-ı âlî Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi ketebesinden
88	Mehmed Kemal	
95	Hafız Bekir	
100	Osman Nuri	İnşâ'ât Dâ'iresi Birinci Şu^cbe ketebesinden
104	Vahid	Adliye Nezâret-i Celîlesi Birinci Hukûk Mahkemesi ketebesinden
105	Refet	Dîvân-ı Muhâsebât ketebesinden
106	Cemil	Me'mûrîn-i Mülkiye Komisyonu ketebesinden
107	Ahmed Rifat	
108	Mehmed Arif	
101	Osman	
111	Ali İhsan	Mâliye Nezâret-i Celîlesi Dîvân-ı Umûmiyye Muhâsebesi ketebesinden
113	Ahmed Sedad	Dâ'ire-i Askerî Levâzım Birinci Şu^cbesi ketebesinden
117	Feridun	Umûr-ı Şehbenderî Kalemi ketebesinden
119	Ali Nakki	Adliye Nezâreti Birinci Hukûk Mahkemesi ketebesinden
120	Bahaddin	Ma^cârif Nezâret-i Celîlesi Rüşdiyye Dâ'iresi ketebesinden
122	Mehmed Kazım	
109	Mehmed Fuad	

نمره	اول منجی سنه	مدت حفظیات	2
۱۷	ابراهیم افندی	پسوبات نفوسیه جلدی کیسه سنه	
۲۲	عاطف چلبی	اوقاف جلیه حسابات اداره سی دیوانه تقدیم کیسه سنه	
۲۶	احمد حمدی	نفوس اوقاف پوسته نفوسیه جلدی محاسبات مدیریته قدیم کیسه سنه	
۲۷	حاجی غالب	معارف نفوسیه جلدی محاسبه تحریرات کیسه سنه	
۲۸	محمد جمال البیه	اوقاف نفوسیه جلدی اداره خانه کیسه سنه	
۲۰	مصطفی جمال	.	
۲۱	عثمان حمدی	اداره خانه دیوانه ورود کیسه نفوسیه جلدی هفت قوطی	
۲۶	احمد رمزی	مالیه حقوقه مساعد یکی خانه ۵	
۴۱	علی ضیا	کذا ۱	
۴۷	غالب	.	
۴۸	احمد جمالیه	.	

T.C. BAŞBAKANLIK
OSMANLI ARŞİVİ
DAİRE BAŞKANLIĞI
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Numara	[İsim] İkinci Sene	Mülâhazât
34	Rıza Efendi	Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi Meclis Kalemi ketebesinden
44	Mustafa Efendi	Ticâretle meşgûl
45	Mehmed Refik Efendi	Kezâ
47	Mustafa İhsan Efendi	Bâb-ı Seraskerî Levâzımât İkinci Şuᶜbesi ketebesinden
48	Ahmed İhsan Efendi	Mâliye Nezâret-i Celîlesi Maᶜ-Tahrîr Vergi İdâresi Tahsîlât Şuᶜbesi ketebesinden
50	İsmail Zihni Efendi	Ticâretle meşgûl
58	Sadık Efendi	Kezâ
62	Rüşdü Efendi	Bâb-ı Âlî Sicil Kalemi ketebesinden
63	Tanaş Efendi	
65	Kati (?) Efendi	
66	Sıdkı Efendi	Bâb-ı Seraskerî ketebesinden
67	Ahmed Edhem Efendi	Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi İbtidâ'iyye Kalemi ketebesinden
54	Sabri Efendi	Orman Maᶜâdin Nezâret-i Celîlesi Muhâsebe ketebesinden
64	Tevfik Efendi	Bâb-ı Seraskerî aklâmından
65	Ahmed Refik Efendi	Mâliye Nezâret-i Celîlesi Mektûbî Kalemi ketebesinden

Numara	[İsim] Üçüncü Sene	Mülâhazât
12	İbrahim Efendi	Rüsûmât Nezâret-i Celîlesi ketebesinden
23	Mustafa Sabri Efendi	Evkâf-ı Hümâyûn Masârıfât İdâresi Dersaᶜâdet Kalemi ketebesinden
26	Ahmed Hamdi Efendi	Telgraf Posta Nezâret-i Aliyyesi Muhâberât Müdiriyet Kalemi ketebesinden
27	Hacı Galib Efendi	Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi Muhâsebe Tahrîrât ketebesinden
28	Mehmed Cemaleddin Efendi	Evkâf Nezâreti İdanân Kalemi ketebesinden
30	Mustafa Cemal Efendi	
31	Osman Nuri Efendi	Orman ve Maᶜâdin ve Zirâᶜat Nezâret-i Celîlesi Zirâᶜat Hey'et-i Fenniyye ketebesinden
36	Ahmed Remzi Efendi	Mâliye Hukûk Müşâvirliği Kalemi'nde
41	Ali Rıza Efendi	Kezâ
47	Galib Efendi	”
48	Ahmed Ziyâeddin Efendi	”

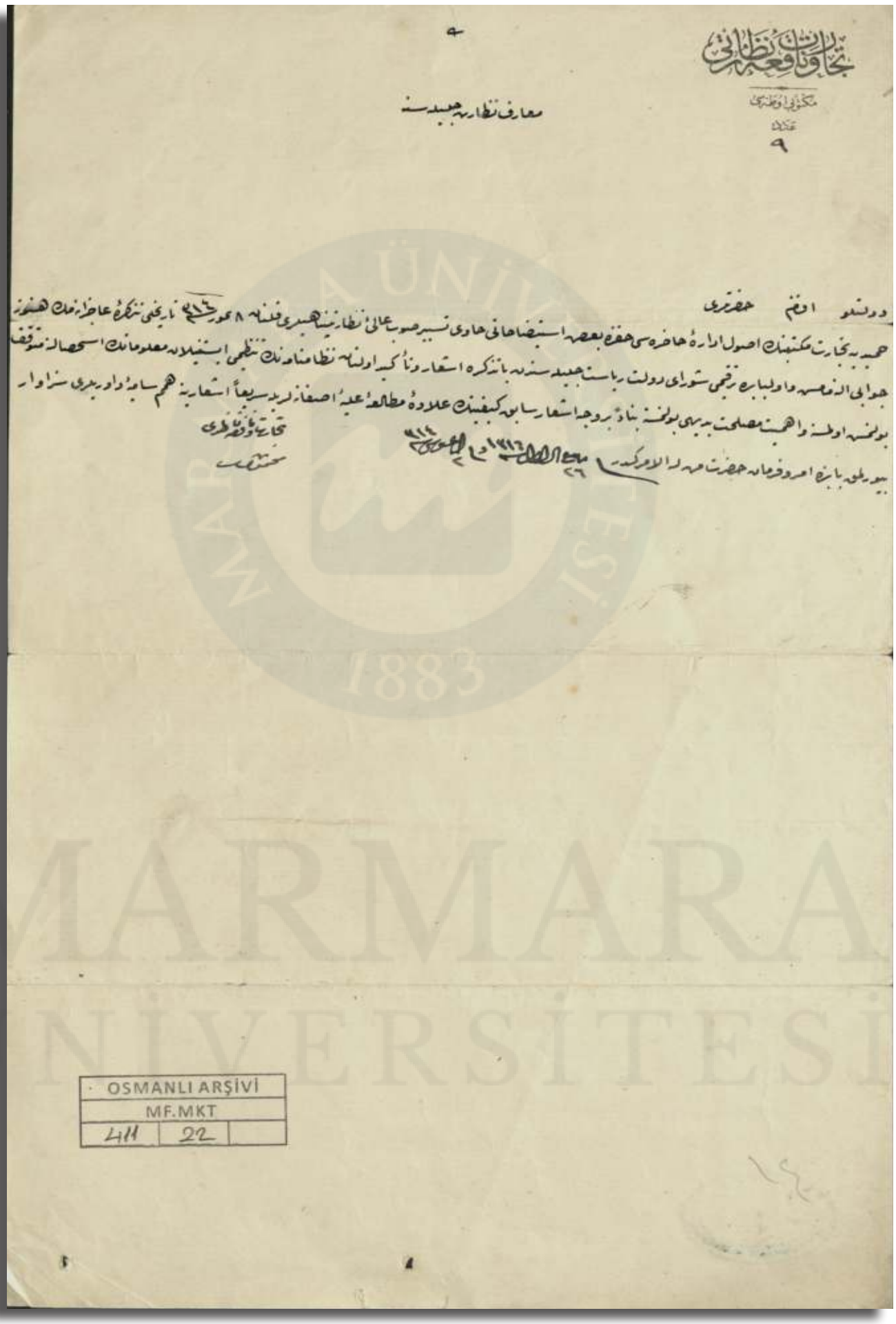

تجارت و اقتصاد نظارتی

مکتوبی اوطه‌سی

عدد ۹

معارف نظارتنه جلبدر

دولتلو افندم حضرتری

جمله به تجارت مکتبنك اصول اداره‌سی حقنده بعضه استفساراتی حاوی تسیر صوب عالی نظارتپناهیری فلنه ۸ محرم ۱۳۳۶ تاریخی تذکره عاجزانه‌لری هنوز جوابی الدعسه واصل اولمیوب رقمی شورای دولت ریاست جلیله سنه بالتذکره استعار و تأکید اولنه نظامنامه‌لرك تنظیمی استیلزم معلومانك استحصالنه متوقف بولنمسه اولمله و الحق مصلحت به‌یی بولنه بناءً بروجه استعار سابقه کیفیتك علاوه‌ی مطالعه‌سیله اصفهان زیدسریعاً استعارینه همم سامیه‌لری شایان بیورلمق بابنده امر و فرمان حضرت شاهانه‌لرا الاوکدر

تجارت و فلاحت نظارتی

محرر

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
411 22

60

MF.MKT. 411 / 22

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin usûl ve idâresi hakkındaki bazı izahatı mübeyyin gönderilen tezkirenin cevâbının gönderilmesi husûsunda Ticaret ve Nafi'a nazırının tahriratı."

Ticâret ve Nâfi'a Nezâreti

Mektûbî Odası

Aded 9

Ma'ârif Nezâret-i Celilesi'ne

Devletlü efendim hazretleri

Hamidiye Ticâret Mektebi'nin ahvâl-i idâre-i hazırası hakkında ba'zı istîzâhâtı hâvî tesyîr-i savb-ı âlî-i nezâret-penâhîleri kılınan 8 Temmuz sene [1]314 târihli tezkire-i âcizânemin henüz cevâbı alınamamış ve ol bâbda terkîmi Şûrâ-yı Devlet riyâset-i celîlesinden bâ-tezkire işe'âr ve te'kîd olunan nizâmnâmenin tanzîmi istenilen ma'lûmâtın istihsaline mutavakkıf bulunmuş olmasına ve ehemmiyet-i maslahat bedîhî bulunmasına binâ'en ber-vech-i işe'âr-ı sâbık keyfiyetinin ilâve-i mütâla'a-i aliyye-i âsıfâneleriyle serî'an işe'ârına himem-i sâmiye-i dâverileri sezâvâr buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 26 Rebiülevvel sene 1312 ve fî 2 Ağustos sene [1]314

Ticâret ve Nâfi'a Nâzırı

Mahmud

61

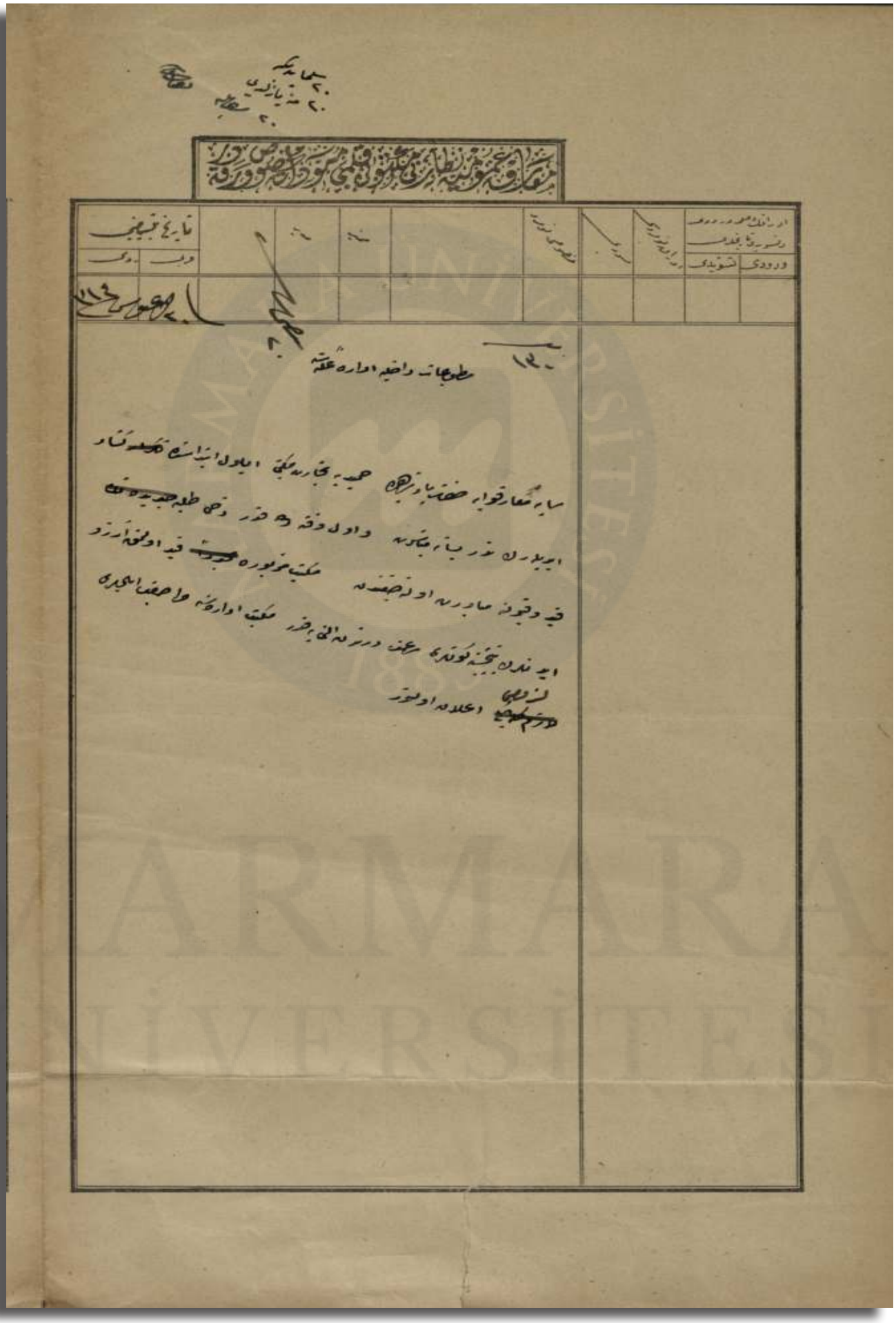

61

MF.MKT. 413 / 30

"Hamidiye Ticaret Mektebi açılarak öğretime başlandığından, kaydolmak isteyenlerin Mektep Müdüriyetine müracaat etmelerinin ilanı."

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsus Varakadır

Mahsus numero 130

Tarih-i tebyizi 20 Ağustos sene [1]314

Matbûᶜât-ı Dâhiliyye İdâre-i Aliyyesi'ne

Sâye-i Maᶜârif-vâye-i hazret-i Pâdişâhîde Hamidiye Ticâret Mektebi, Eylül ibtidâsında küşâd edilerek, tedrîsâta mübâşeret ve ol vakte kadar dahi talebe kayd ve kuyûduna mübâderet olunacağından, mekteb-i mezbûre kayd olunmak arzu idenlerin penc-şenbih günleri saᶜat dördden altıya kadar, mekteb idâresine mürâcaᶜat eylemeleri lüzûmu ve alâka olunur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

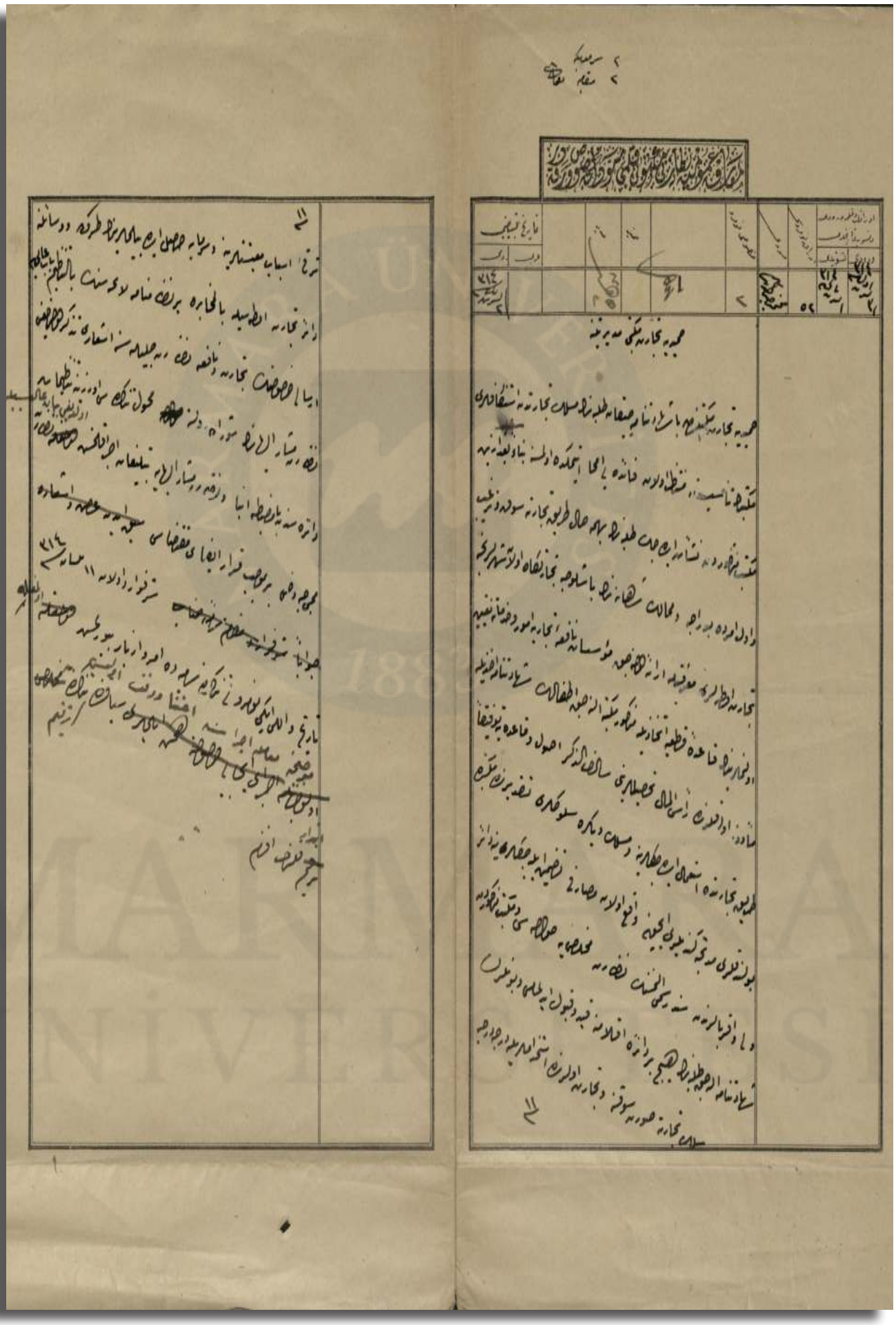

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

62

MF.MKT. 423 / 6

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nden şehâdetname ile çıkan talebelerin ticaret mesleğinde çalışmaları için Ticaret Odası ile ortaklaşa bir Nizamnâme lâyihası hazırlanması."

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsus Varakadır

Evrakın Kaleme vürûdu 21 Teşrin-i evvel sene [1]314

Târih-i tebyizi 2 Teşrin-i sânî sene [1]314

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdiriyeti'ne

(vrk 1)

Hamidiye Ticâret Mektebi'nden bâ-şehâdetnâme çıkan talebesinin, meslek-i ticâretden istinkâfları, mektebin te'sîsine manzûr olan fâ'ideyi imhâ etmekde olmasına binâ'en baʿde-ezin, mekteb-i mutasavverden neş'et idecek talebenin behemehâl, tarik-i ticârete sevk ve rağbet ve evvel-emirde buraca ve memâlik-i şâhânenin başluca ticâret-gâh olan şehirlerince ticâret odaları maʿrifetiyle irâ'e olunacak mü'essesât-ı nâfiʿa ve ticâriyye umûr ve hidemâtına taʿyîn olunmalarının fâ'ide-i katʿiyye ittihâzıyla, mezkûr mektebe alınacak etfâlin şehâdetnâme ahzıyla me'zûn olduklarında re'sü'l-mal tahsîllerini, sâlifü'z-zikr usûl ve fâ'ideye tevfîkan tarîk-i ticâretde istiʿmâl ideceklerine ve meslek-i diğer'e sülûkları takdîrinde, mektebde bulundukları müddetçe kendileri içün vâkiʿ olan mesârifi tazmîn eyleyeceklerine dâ'ir velî ve akribâlarından sened-i resmî alınmasının Nezâret-i muhlisîye havâlesi ve mekteb-i mezkûrden şehâdetnâme alacak talebenin hiçbir dâ'ire aklâmına kayd ve kabûl edilmemesi ve bunların silk-i ticârete sûret-i sevkine ve ticâret evlerinde istihdâmlarıyla derece derece

(vrk 2)

Terakkî-i esbâb-ı maʿîşetlerine ve sermâye hâsıl edebilmelerinin tarz ve vesâ'iline dâ'ir ticâret odasıyla bi'l-muhâbere bir nizâmnâme lâyihasının bi't-tanzîm Bâb-ı Âlî'ye irsâli husûsunda Ticâret ve Nâfiʿa Nezâret-i celîlesine işʿârı tezekkür olduğu Nezâret-i müşârun-ileyhânın Şûrâ-yı Devlet'e muhavvel tezkiresi üzerine Tanzîmât Dâ'iresi'nden bâ-mazbata inbâ ve Nezâret-i müşârun-ileyhâya teblîgât icrâ kılınmış olduğu beyân-ı âlîsi Nezâret-i muhibbîce dahi ber-mûceb-i karâr, ifâ-yı muktezâsı şeref-vârid olan 11 Nisan [1]314 târih ve elli iki numerolu tezkire-i sâmiyede emr ü izbâr buyurulmuş olmağla, mûcibince muʿâmele icrasına iʿtinâ ve dikkat olunması siyâkında terkîm-i tezkire ibtidâr kılındı efendim.

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
667 | 34

63

MF.MKT. 447 / 34

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nden mezun olanların başka bir mesleğe geçmelerini önlemek için veli ve akrabalarından senet alınması."

1

Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâreti
Ticâret Dâ'ire-i Umûmiyyesi
Aded 1

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesine

Devletlü efendim hazretleri,

Hamidiye Ticâret Mektebi'nden şehâdetnâme ile çıkan talebenin, meslek-i ticâretden istinkâfları ve mektebin te'sîsinden muntazır olan fâ'ideyi imhâ etmekde olmasına binâ'en baᶜde-ezîn mekteb-i mezbûrdan neş'et edecek talebenin behemehâl tarik-i ticârete sevk ve tergîb ve evvel-emirde buraca ve Memâlik-i Şâhâne'nin başluca ticâretgâh olan şehirlerince ticâret odaları maᶜrifetiyle irâ'e olunacak mü'essesât-ı nâfiᶜa-i ticâriyye umûr ve hidemâtına taᶜyîn olunmalarının kâ'ide-i katᶜiyye ittihâzıyla mezkûr mektebe alınacak talebenin şehâdetnâme ahzıyla me'zûn olduklarında re'sü'l-mâl tahsîllerini sâlifü'z-zikr usûl ve kâᶜideye tevfîkan tarîk-i ticâretde istiᶜmâl edeceklerine ve meslek-i diğere sülûkları takdirinde mektebde bulundukları müddetçe kendüleri içün vâkiᶜ olan mesârifi taᶜyîn eyleyeceklerine dâ'ir velî ve akribâlarından sened-i resmî alınmasının usûl ittihâzı ve mekteb-i mezbûrdan şehâdetnâme alacak talebenin hiçbir dâ'ire aklâmına kayd ve kabûl edilmemesi ve bunların silk-i ticârete sûret-i sevkine ve ticâret evlerinde istihdâmlarıyla derece derece terakkîᶜi maᶜîşetleri esbabına ve sermâye hâsıl edebilmelerinin taraf ve vesa'iline dâ'ir bir nizâmnâme lâyihası tanzîm ve takdîmi tensîb olunduğu ve Nezâret-i celîlelerine de maᶜlûmât iᶜtâ kılındığı beyânıyla ifâ-yı muktezâsı, makâm-ı Nezâret'den sebk iden arz ve işᶜâra cevâben şeref-vârid olan tezkire-i sâmiyede emr ü işᶜâr buyurulmuş ve mekteb-i mezbûr Nezâret-i celîlelerine merbut olmak cihetiyle, mezkûr nizâmnâmenin tanzîmi ve teferruᶜât-ı maslahatın îfâsı dahi yine Nezâret-i celîlelerine â'id vezâ'ifden bulunmuş olmağla, taleb olunan nizâmnâmenin tanzîmiyle Bâb-ı Âlî'ye irsâl ve hîn-ı tanzîminde arzu buyurulduğu halde, cânib-i Nezâret'den ve Der-saᶜâdet Ticâret Odası'ndan birer me'mûr gönderilmek üzre keyfiyyetin işᶜârı husûsunun savb-ı alî-i dâverânelerine teblîği ifâde kılınmış olmağla, muktezasının îfâ ve inbâsı bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 14 Zilkaᶜde sene 1316 ve fî 14 Mart sene [1]315

Ticâret ve Nâfiᶜa Nâzırı

Vehbi

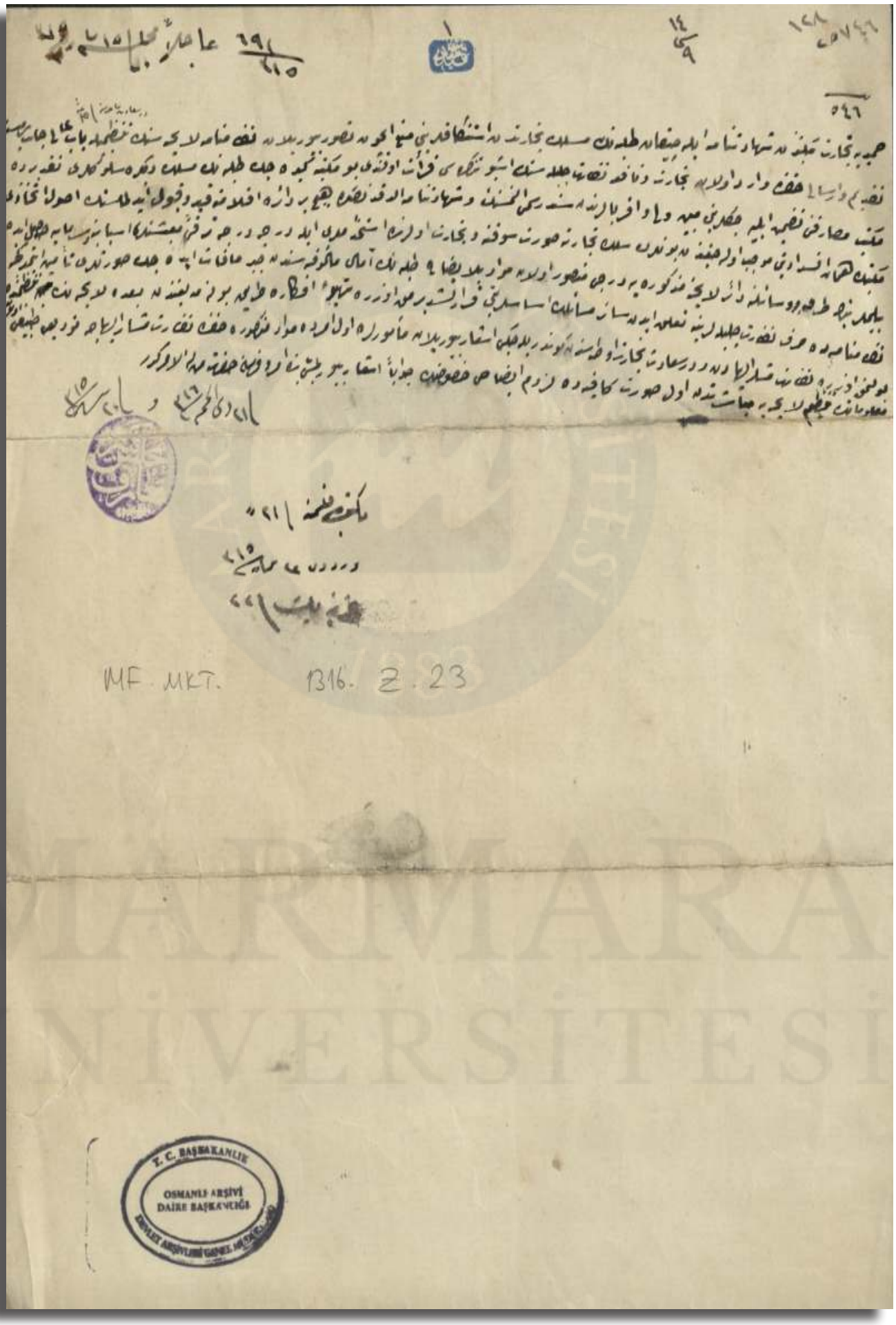

MF. MKT. 1316. Z. 23

T. C. BAŞBAKANLIK
OSMANLI ARŞİVİ
DAİRE BAŞKANLIĞI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Nesne 536 14 S 9 Kayd 691/315 Âcilen Meclise fî 15 Mart sene [1]315

Hamidiye Ticâret Mektebi'nden şehâdetnâme ile çıkan talebenin meslek-i ticâretden istinkâflarını menᶜ içün tasavvur buyurulan nizâmnâme lâyihasının tanzîmiyle Bâb-ı Âli cânib-i sîmîsine takdîm ve irsâli hakkında vârid olan Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâret-i celîlesinin işbu tezkiresi kırâ'et olundu. Bu mektebe gidecek talebenin meslek-i diğere sülûkları takdirde mekteb mesârifini tazmîn eyleyeceklerini mübeyyin velî ve akribâlarından sened-i resmî alınmasının ve şehâdetnâme aldıkdan sonra, hiçbir dâ'ire aklâmına kayd ve kabûl edilmemesinin usûl ittihâzı, mektebin heman ifsâdâtını mûcib olacağından bunların silk-i ticârete sûret-i sevkine ve ticâret evlerinde istihdâmları ile derece derece terakkî-i maᶜîşetleri esbâbına sermâye hâsıl edebilmelerinin taraf ve vesâ'iline dâ'ir lâyihâ-i mezkûreye derci mutasavver olan murâd bi'l-izâh talebenin âmal-i me'lûfesinden (?) cebr-i mâfât (?) idecek suretleri te'mîn etmediğine nizâmnâmede sırf Nezâret-i celîlelerine taᶜalluk eden sâ'ir mesâ'ilin esâslarını karârlaşdırmak üzre, teheyyüv-i efkâra tarîk bulunamadığından baᶜde lâyihanın tanzîmimde bulunmak üzre Nezâret-i müşârun-ileyhâdan Der-saᶜâdet Ticâret Odası'ndan gönderileceği işᶜâr buyurulan me'mûrlara, evvel-emirde mevâd-ı mezkûre hakkında Nezâret-i müşârün-ileyhâca tevdîᶜi tabîᶜi olan maᶜlûmâtın tanzîm-i lâyihaya mübâşeretden evvel sûret-i kâfiyede lüzûm îzâh husûsunun cevâben işᶜâr buyurlması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 21 Zilhicce sene [1]316 ve fî 20 Nisan sene [1]315

(mühür)
Meclîs-i Kebîr-i Maᶜârif

Mektûbî Kalemine fî 21
Vürûdu 3 Nisan [1]315

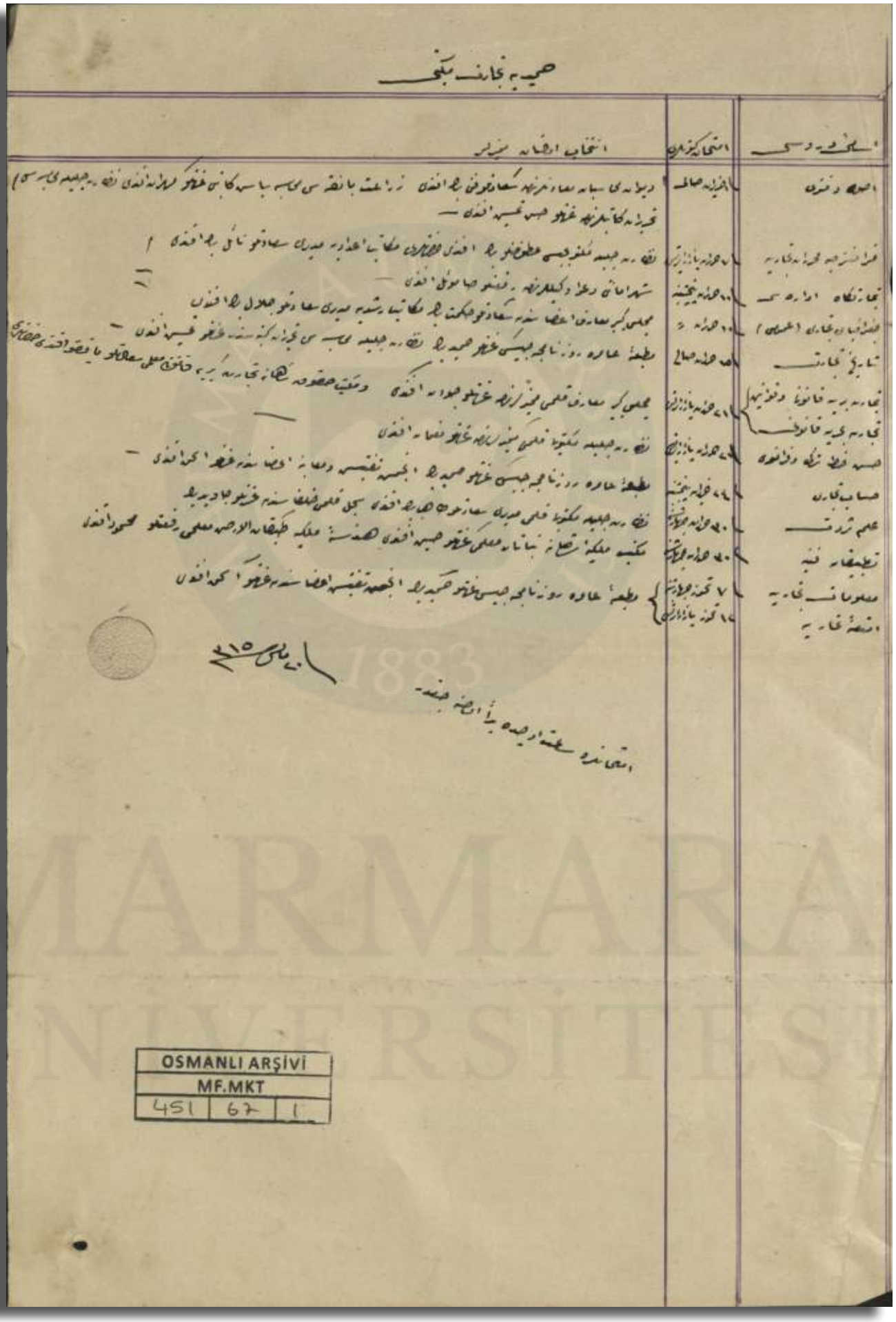

صیغه نحارف بتکی

		انتخاب اولنمامه لیزم
اصول دفتری	قلمیه حالیه	دیوانه ی سیاه معادن نهر سعادتو فی یه افندی زراعت بانقه سی سیاه باسه کاتبی غفلو لوازمه افندی نقد بهیه سی بابسه کاتبلرنه غفلو قیمه تعیه افندی —
قلم مستوفیه محاسبه نحاریه	۱ محاسبه یازیجی	نقد بهیه کلیسی مطرانلرنه غفلو یه افندی قلم مستوفیسی مکاتبات اعداده مدیری سعادتو نائلی یه افندی
تجارتگاه اداره سی	۱۰ محاسبه یازیجی	شهادتنامه رخصه وکیللرنه غفلو صاحولی افندی —
قلم مستوفیه محاسبه (عثمان)	۱۰ محاسبه »	مجلس کبیر معادن اعضاسنده سعادتو حکمتو یه مکاتبات شعبه مدیری سعادتو جلالی یه افندی
تاریخ تجارت	۱۰ محاسبه صالح	رطبه عاره روزنامجه جیسی غفلو قیمه یه نقد بهیه سی بابسه سی خزینه کیه سنه غفلو قیمه یه افندی — وقیت مخصوصه تجارتیه یه حقوق معلی سعادتو نائلی یه افندی
تجاره یه قانونیه وقونسولیه	۱۰ محاسبه یازیجی	مجلس کبیر معادن قلمی مخبر زراعت غفلو جوادیه افندی
تجاره یه قانونیه		نقد بهیه مکتوبجی قلمی مخبر زراعت غفلو نصاره افندی
قسمه قطع تركه وقونصولیه	۱۰ محاسبه یازیجی	رطبه عاره روزنامجه جیسی غفلو قیمه یه یه افندی قسمه تقسیمیه دعاره یه اعضاسنده غفلو کمه افندی —
حساب قاری	۱۰ محاسبه یازیجی	نقد بهیه مکتوبجی قلمی مدیری سعادتو حجیه یه افندی سجل قلمی اعضاسنده غفلو جاویه یه
علم ثروت	۱۰ محاسبه یازیجی	مکتبه مکلیه رشتهٔ تجاره یه معلمی غفلو قیمه یه افندی محکمه تجاره یه الوجیه معلمی رفعتو محمود افندی
تطبیقاته فنیه	۱۰ محاسبه یازیجی	رطبه عاره روزنامجه جیسی غفلو قیمه یه یه افندی قسمه تقسیمیه اعضاسنده غفلو کمه افندی
معلومات تجاریه	۷ تحریر یازیجی	
انشاء تجاریه	۱۰ تحریر یازیجی	

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
451 | 67 | 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

64

MF.MKT. 451 / 67

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin imtihan-ı umumilerine başlanacağından, seçilen mümeyyizlerin imtihan gün ve saatlerinde hazır bulunmaları için tebligat yapılması."

1

Hamidiye Ticâret Mektebi

Esâmî-i Durûsu	İmtihan Günleri	İmtihan Olunan Mümeyyizler
Usûl-ı Defterî	Fî 1 Haziran Salı	Dîvân-ı Muhâsebât muᶜâvinlerinden saᶜâdetlü Fenni Bey Efendi Ziraat Bankası Muhâsebe Baş Kâtibi izzetlü Mihran Efendi, Nezâret-i celîle muhâsebebesi tahrîrât kâtiblerinden izzetlü Hasan Tahsin Efendi.
Fransızca Muharrerât-ı Ticâriye	Fi 7 Haziran Pazartesi	Nezâret-i celîle Mektubçusu atufetlü Bey Efendi hazretleri, Mekâtib-i İᶜdâdiye Müdiri saᶜâdetlü Nâ'il Bey Efendi
Ticâretgâh İdâresi	Fî 10 Haziran penc-şenbih	Şehremâneti Daᶜvâ vekillerinden ref'etlü Samuel Efendi
Coğrafya-yı Ticârî (umûmî)	Fî 10 Haziran penc-şenbih	Meclîs-i Kebîr Maᶜârif aᶜzâsından saᶜâdetlü Hikmet Bey, Mekâtib-i Rüşdiye Müdiri saᶜâdetlü Celal Bey Efendi.
Târih-i Ticâret	Fî 15 Haziran Salı	Matbaᶜa-i Âmire Ruznâmçecisi izzetlü Hamid Bey, Nezâret-i celîle Muhâsebesi Tahrîrât ketebesinden izzetlü Tahsin Efendi.
Ticâret-i Berriye Kânûnu ve Kavânîn-i Ticâriye-i Bahriyye Kânûnu	Fî 21 Haziran Pazartesi	Meclîs-i Kebîr Maᶜârif Kalemi mümeyyizlerinden izzetlü Cevad Efendi ve Mekteb-i Hukûk-ı Şâhâne Ticâret-i Berriyye Kânûnu Muᶜallimi saᶜâdetlü Yanko Efendi hazretleri.
Hüsn-i Hatt-ı Türkî ve Fransevî	Fî 27 Haziran Pazartesi	Nezâret-i celîle Mektûbî Kalemi mümeyyizlerinden izzetlü Nuᶜman Efendi.
Hesâb-ı Ticârî	Fî 24 Haziran Penc-şenbih	Matbaᶜa-i Âmire Ruznâmçecisi izzetlü Hamid Bey, Encümen-i Teftîş ve Muᶜâyene aᶜzâsından izzetlü İshak Efendi.
İlm-i Servet (?)	Fî 30 Haziran Cihâr-şenbih	Nezâret-i celîle Mektûbî Kalemi Müdîri saᶜâdetlü Tâhir Bey Efendi, Sicil Kalemi hulefâsından izzetlü Câvid Bey
Tatbîkât-ı Fenniyye	Fî 30 Haziran Cihar-şenbih	Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne Nebâtat Muᶜallimi izzetlü Hüseyin Efendi, Hendese-i Mülkiyye Tabakâtü'l-arz Muᶜallimi ref'etlü Mahmud Efendi.
Maᶜlûmât-ı Ticâriyye	Fî 7 Temmuz Cihâr-şenbih	Matbaᶜa-i Âmire Rûznâmçecisi izzetlü Hamid Bey, Encümen-i Teftîş aᶜzâsından izzetlü İshak Efendi
Emtiᶜa-i Ticâriyye	12 Temmuz Pazartesi	Matbaᶜa-i Âmire Rûznâmçecisi izzetlü Hamid Bey, Encümen-i Teftîş aᶜzâsından izzetlü İshak Efendi

İmtihânlara saᶜat üçde bed' olunacakdır.
Fî 20 Mayıs sene [1]315

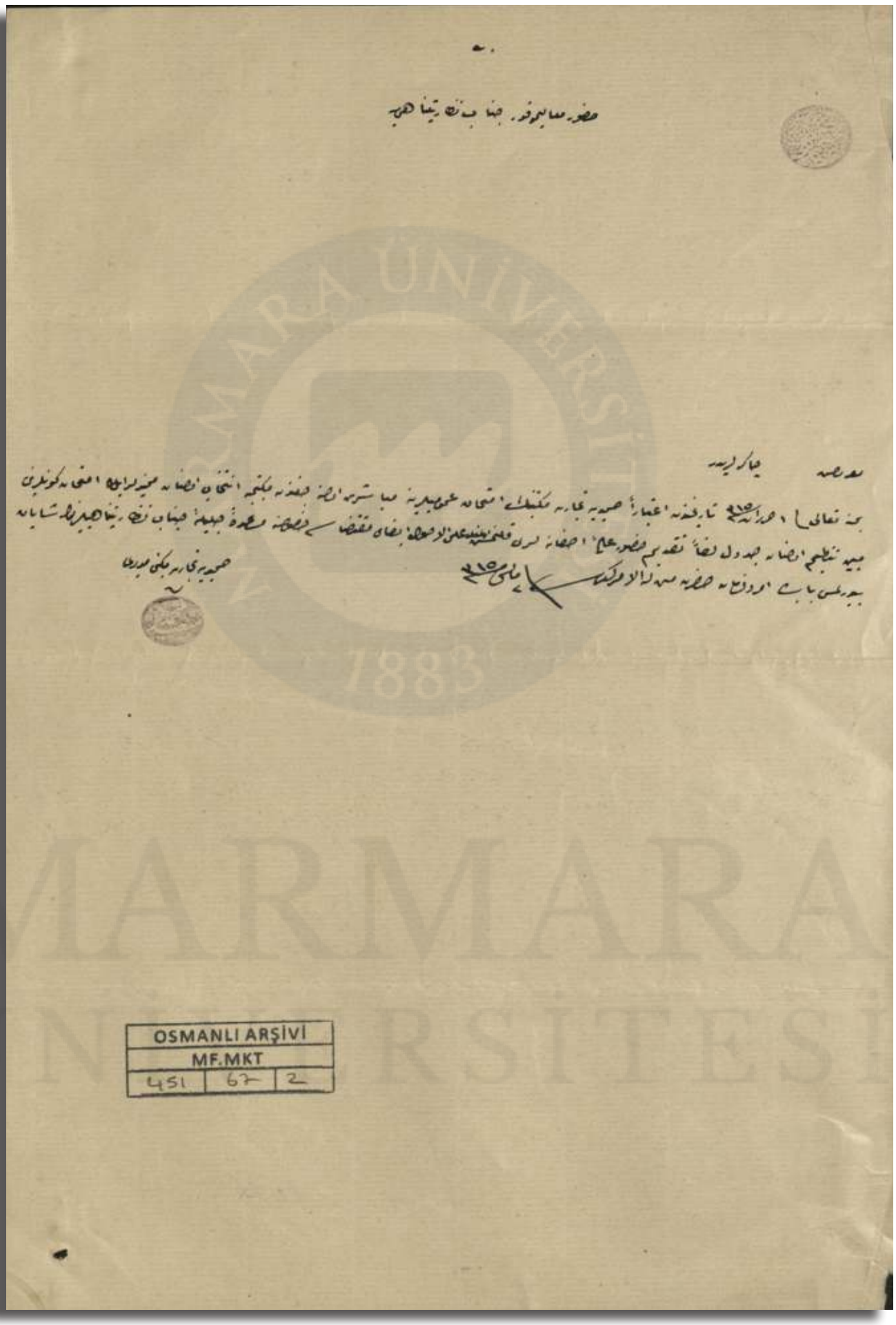

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
451 | 67 | 2

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Huzûr-ı Meᶜâlî-mevfûr-ı Cenâb-ı Nezâret-penâhîye

Maᶜruz-ı çâkerleridir

Bi-minnehu teᶜâlâ fî 1 Haziran sene [1]315 tarihinden itibaren Hamidiye Ticâret Mektebi'nin imtihân-ı umûmîlerine mübâşeret olunacağından, mektebçe intihâb olunan mümeyyizler ile imtihân günlerini mübeyyin tanzîm olunan cedvel leffen takdîm-i huzûr-ı âlî-i âsıfâneleri kılınmış olmağla, ale'l-usûl îfâ-yı muktezâsı husûsuna müsâᶜade-i celîle-i cenâb-ı nezâret-penâhîlerinin şâyân buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 22 Mayıs sene [1]315

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdiri

Mehmed Said

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

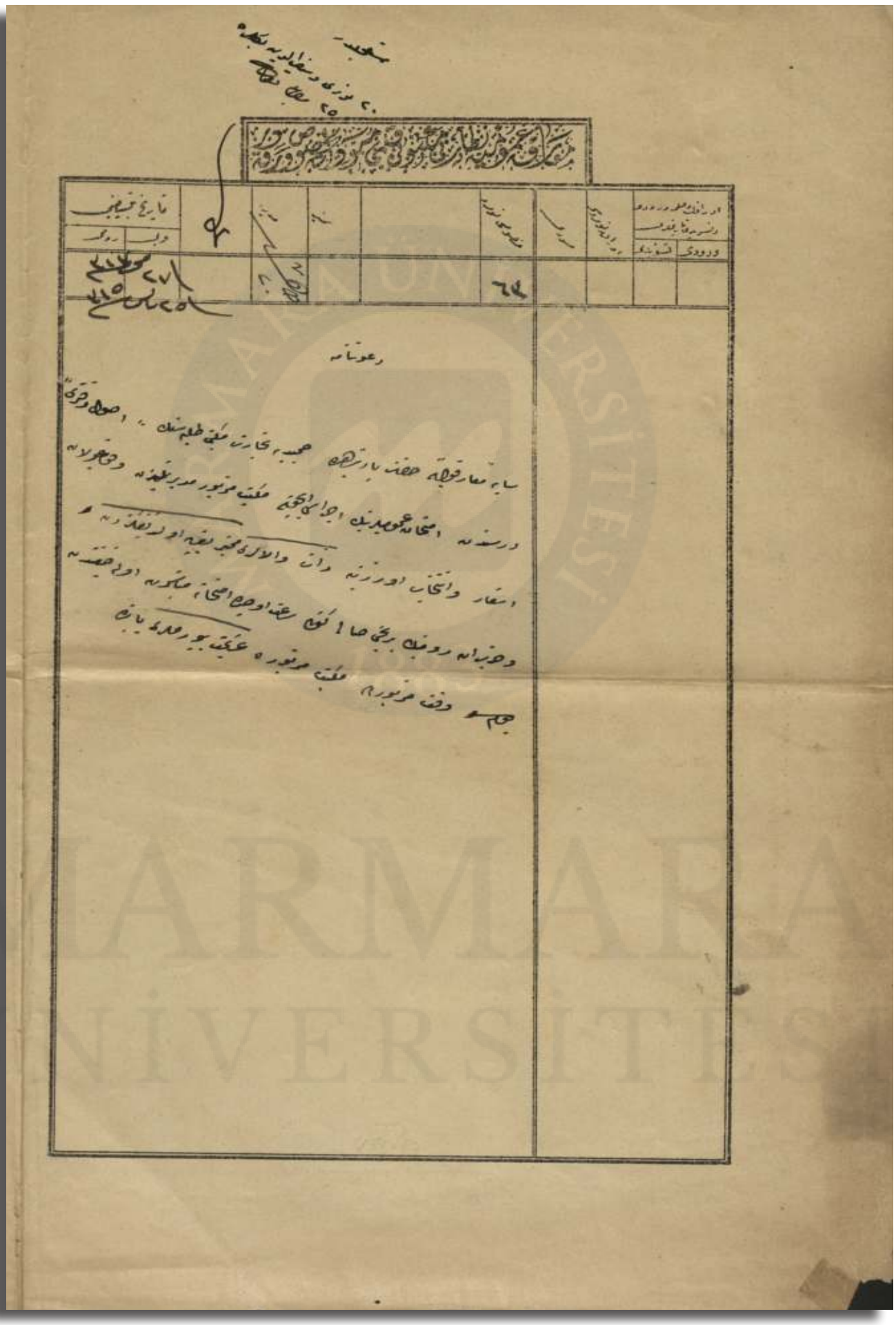

64

3

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakaadır

Daʿvetnâme

Sâye-i Maʿârif-vâye-i hazret-i Pâdişâhîde Hamidiye Ticâret Mektebi talebesinin "Usûl-ı Defterî" dersinden imtihân-ı umûmîlerinin icrâsı içün, mekteb-i mezbûr müdiriyyetinden vukûʿ bulan işʿâr ve intihâb üzerine zât-ı vâlâları mümeyyiz taʿyîn olduğunuzdan ve Hazîran-ı Rûmînin birinci Salı günü saʿat üçde imtihana mübâşeret olunacağından, vakt-i mezbûrde mekteb-i mezbûre azîmet buyurmaları bâbında.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
476 | 1 | 1

65

MF.MKT. 476 / 1

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin Mekâtib-i Âliyeden sayılıp sayılmayacağı konusunda Maᶜârif'den görüş sorulması ve buna göre ögrencilerinin askerlikden muaf tutulma hususun belirlenmesi."

1

Makâm-ı Seraskerî

Piyâde Dâ'resi Şuᶜbe 3

1000

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesine

Devletlü efendim hazretleri;

Hamîdiyye Ticâret Mektebi talebesinden Veliyyüddin imzâsıyla virilen arzuhâlde ismine kurᶜa isâbet etdiğinden bahisle mekâtib-i âliyye talebesi gibi hıdmet-i askeriyyeden istisnâsı istidᶜâ olunmuş ve gerçi şimdiye kadar mekteb-i mezkûr hakkında bu yolda bir muᶜâmele cereyân etmemiş ise de mekteb-i mezkûr hiss olunan lüzûm üzerine mekâtib-i âliyyeye ilâveten defᶜa-i sâniyye olarak küşâd olunup talebesinin dahi diğer mekâtib-i âliyye talebesi misüllü muᶜâfiyet-i askeriyyeden müstefîd olmaları îcâb-ı maslahatdan ve mektebin terakkîsini mûceb olacak tedâbîrden bulunmuş olduğu beyânıyla icrâ-yı îcâbına dâ'ir vârid olan 29 Haziran sene [1]315 târîhli ve on altı numaralı tezkire-i aliyye-i âsafâneleri lede'l-havâle beyâna hâcet olmadığı üzere mukaddemâ talebesinin hıdmet-i askeriyyeden istisnâsı Ahz-ı Asker Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nda muharrer olan mekâtib-i âliyyenin hangileri idüğünün taᶜyîn ve beyânı hakkında sebk iden işᶜâra cevâben makâm-ı âlî-i dâverîlerinden vârid olan tezkirede mekâtib-i âliyyeden oldukları bildirilenler meyânında Hamîdiyye Ticâret Mektebi zikr olunmamış olmasına nazaran mekteb-i mezkûrun şimdi mekâtib-i âliyye hükm ve iᶜtibârında tutulması bi'z-zarûre mümkin olmayacağının cevâben savb-ı âlî-i düstûrîlerine izbârı Piyâde Dâ'iresi'nden ifâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 29 Rebîᶜu'l-ahir sene [1]317 ve 24 Ağustos sene [1]315.

Serasker Rızâ

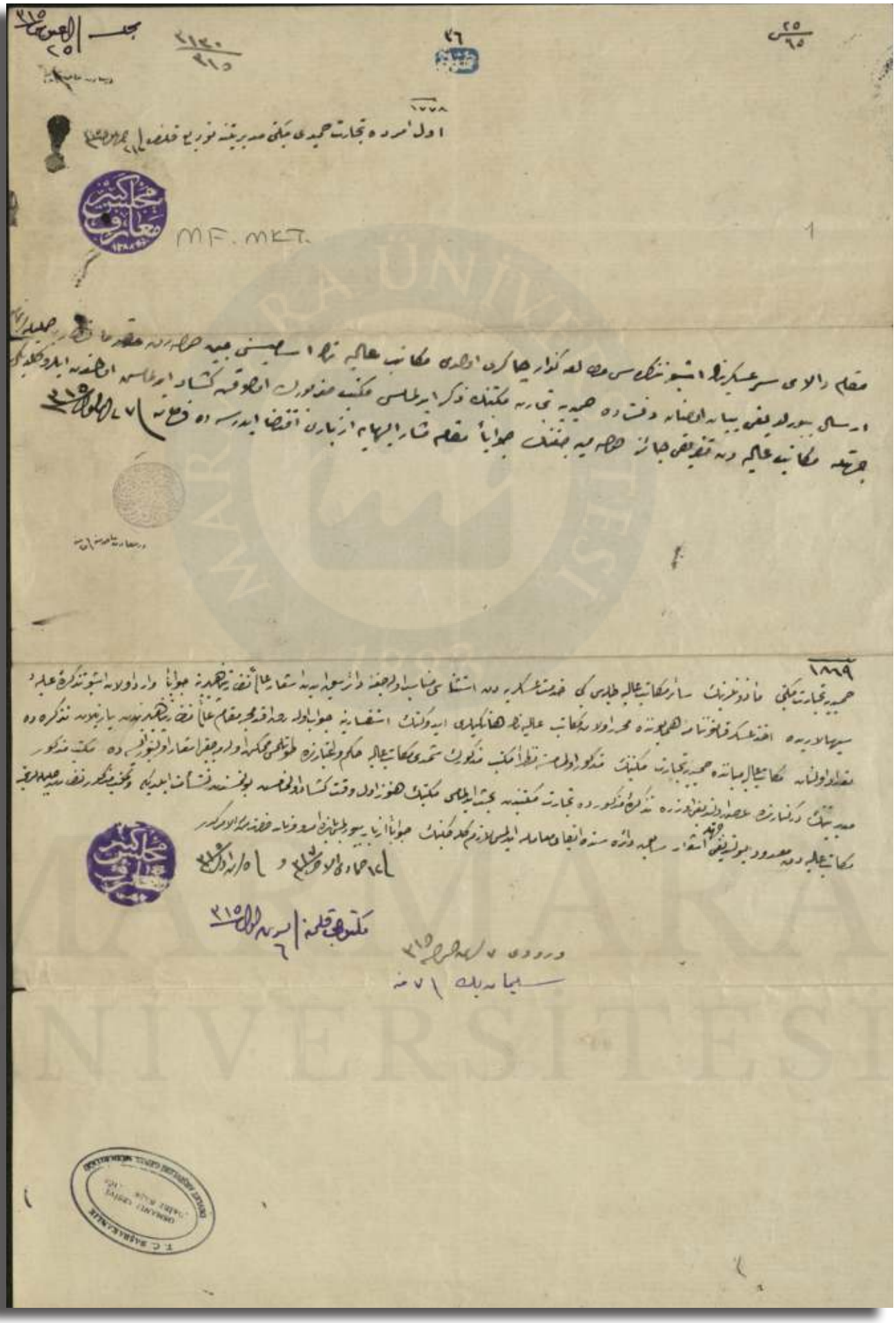

65

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(Arka Yüz)

Meclise, 25 Ağustos sene [1]315.

Evvel emrde Ticâret-i Hamîdî Müdiriyeti'ne tevdîᶜ kılındı. 21 Eylül sene [1]315.

(mühür)

Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif

Makâm-ı vâlâ-yı seraskerînin işbu tezkiresi mütâlaᶜa-güzâr-ı çâkerî oldu. Mekâtib-i âliyyenin esâmîsini mübeyyin olarak mukaddemâ nezâret-i celîlelerinden irsâl buyurulduğu beyân olunan defterde Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin zikr edilmemesi mekteb-i mezkûrun ol vakt küşâd edilmemiş olmasından ilerü geldiği cihetle mekâtib-i âliyyeden tefrîki câ'iz olamayacağının cevâben makâm-ı müşârünileyhâya izbârı iktizâ iderse de fermân. 27 Eylül sene [1]315.

(mühür)

Der-saᶜâdet Hamidiye Ticaret Mektebi

1869

Hamîdiyye Ticâret Mektebi me'zûnlarının sâ'ir mekâtib-i âliyye talebesi gibi hıdmet-i askeriyyeden istisnâsı münâsib olacağına dâ'ir sebk iden işᶜâr-ı âlî-i nezâret-penâhîlerine cevâben vârid olan işbu tezkire-i aliyye-i sipehsâlârîde Ahz-ı Asker Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nda muharrer olan mekâtib-i âliyyenin hangileri idüğünün istifsârına cevâb olarak akdemce makâm-ı âlî-i nezâret-penâhîlerinden yazılan tezkirede taᶜdâd olunan mekâtib-i âlî meyânında Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin mezkûr olmamasına nazaran mekteb-i mezkûrun şimdi mekâtib-i âliyye hükm ve iᶜtibârında tutulması mümkin olamayacağı işᶜâr olunuyor ise de mekteb-i mezkûr müdiriyetinin derkenârında arz olunduğu üzere tezkire-i mezkûrda Ticâret Mektebi'nden bahsedilmemesi mektebin henüz ol vakt küşâd olunmamış bulunmasından neş'et eylediği ve mekteb-i mezkûrun nezâret-i celîlelerince mekâtib-i âliyyeden maᶜdûd bulunduğu cihetle işᶜâr-ı sâbık dâ'iresinde îfâ-yı muᶜâmele idilmesi lâzım geleceğinin cevâben izbâr buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

12 Cemâziye'l-ahir sene [1]317 ve 5 Teşrîn-i Evvel sene [1]315.

(mühür)

Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif

Mektûbî Kalemi'ne 6 Teşrîn-i Evvel sene [1]315.

Vürûdı 7 Teşrîn-i Evvel sene [1]315.

Süleyman Bey 7 M.

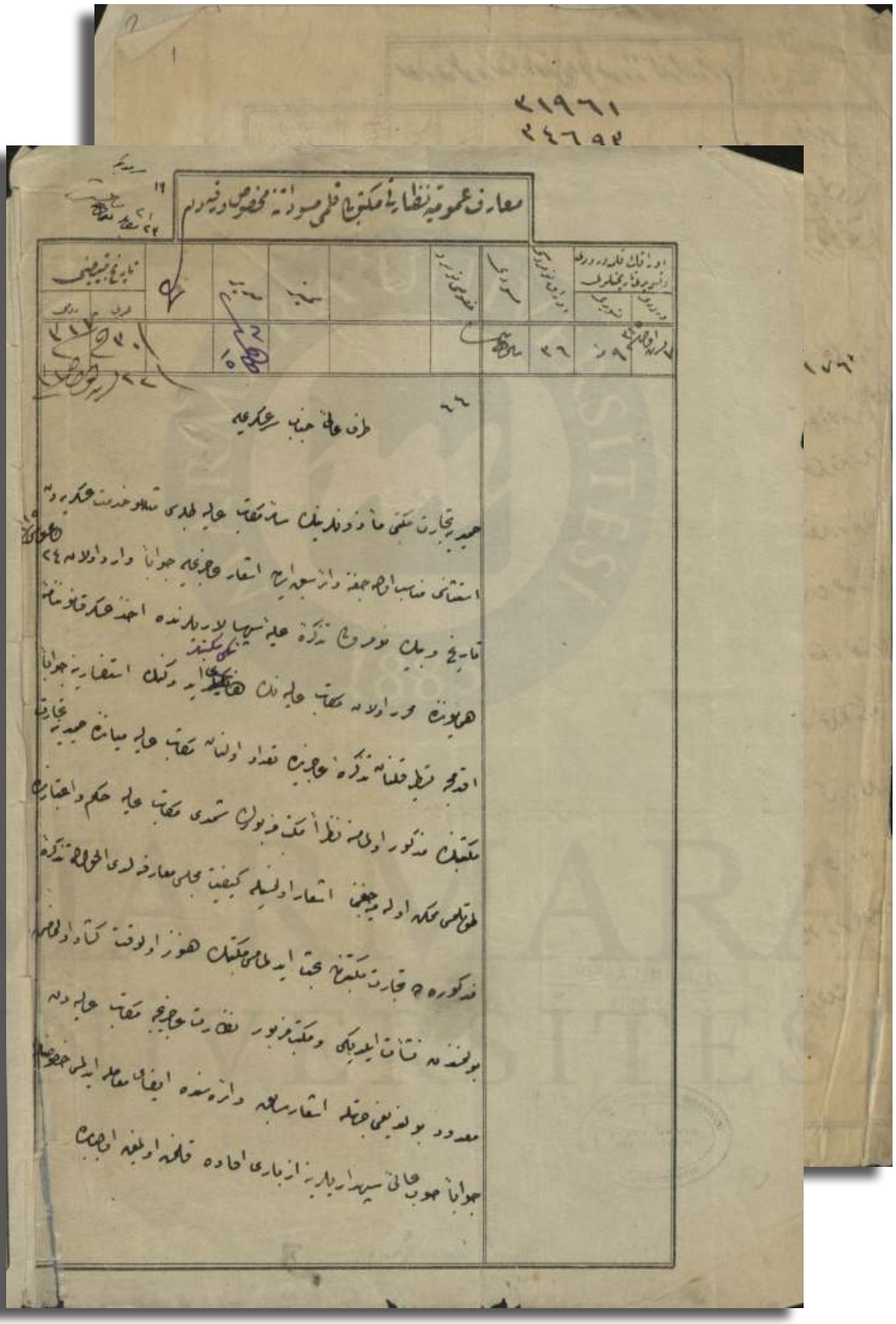
معارف عمومیه نظارتی مکتوبات قلمی مسوده سنه مخصوصه دفتریدر

طرف عالی جناب عسکریه

2

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı: 7 Teşrîn-i Evvel sene [1]315, Tesvîdi: 9 M, Müsevvidi: Tahir

Târîh-i Tebyîzi: 22 Teşrîn-i Evvel sene [1]315/30 C sene [1]317.

Taraf-ı âlî-i cenâb-ı seraskerîye;

Hamîdiyye Ticâret Mektebi me'zûnlarının sâ'ir mekâtib-i âliyye talebesi misüllü hıdmet-i askeriyyeden istisnâsı münâsib olacağına dâ'ir sebk iden işʿâr-ı âcizîye cevâben vârid olan 24 Ağustos sene [1]315 târîh ve bin numaralı tezkire-i aliyye-i sipehsâlârîlerinde Ahz-ı Asker Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nda muharrer olan mekâtib-i âliyyenin hangi mektebler idüğünün istifsârına cevâben akdemce tastîr kılınan tezkîre-i âcizîde taʿdâd olunan mekâtib-i âliyye meyânında Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin mezkûr olmamasına nazaran mekteb-i mezbûrun şimdi mekâtib-i âliyye hükm ve iʿtibârında tutulması mümkin olamayacağı işʿâr olunmasıyla keyfiyet Meclis-i Maʿârif'e lede'l-havâle tezkire-i mezkûrede Ticâret Mektebi'nden bahsedilmemesi mektebin henüz ol vakt küşâd olunmamış bulunmasından neş'et eylediği ve mekteb-i mezkûrun nezâret-i âcizîce mekâtib-i âliyyeden maʿdûd bulunduğu cihetle işʿâr-ı sâbık dâ'iresinde îfâ-yı muʿâmele idilmesi husûsunda cevâben savb-ı âlî-i sipehdârîlerine izbârı ifâde kılınmış olmağla ol bâbda.

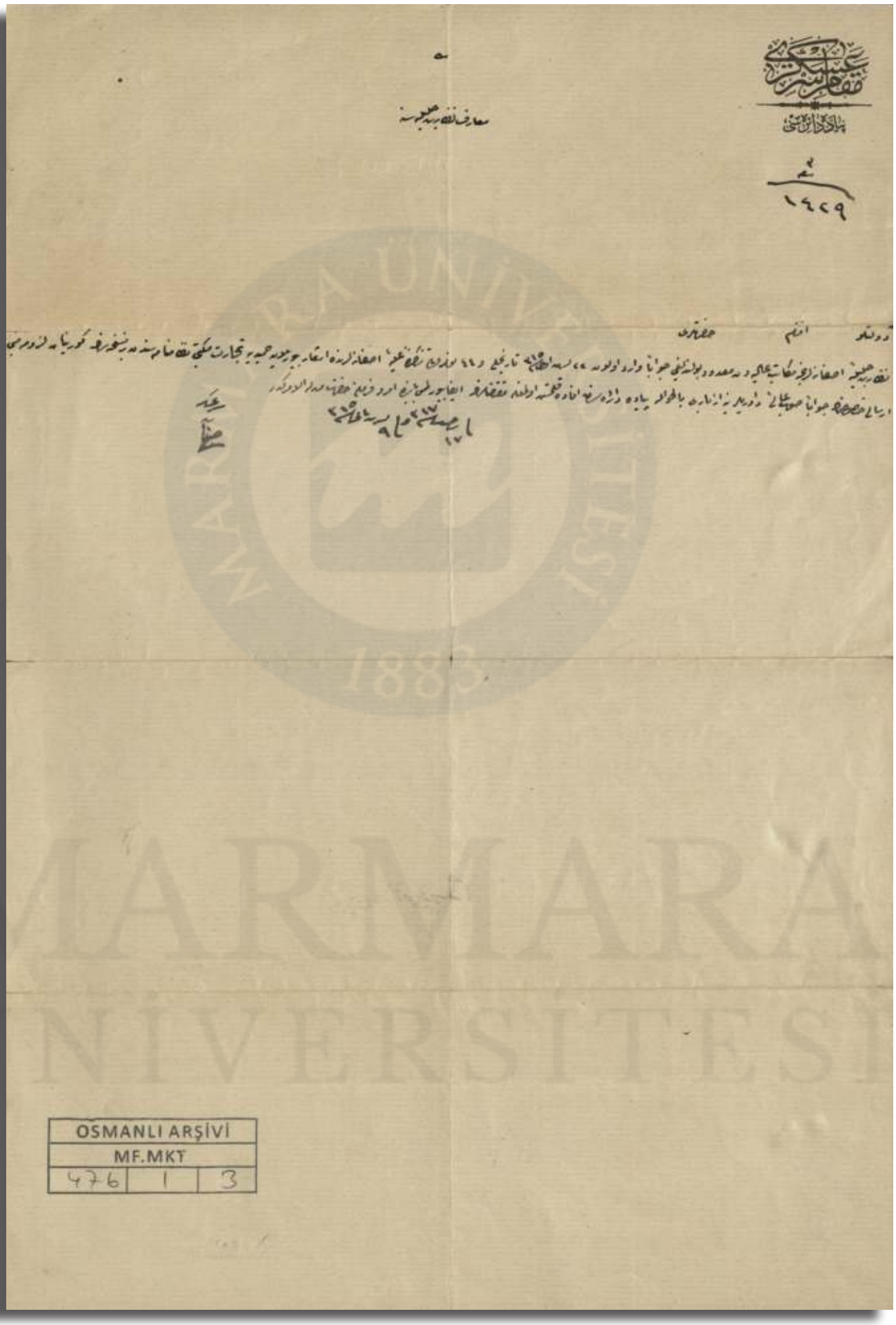

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
476 | 1 | 3

3

Makâm-ı Seraskerî, Piyâde Dâ'iresi

Şuᶜbe 3

1429

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri;

Nezâret-i celîle-i âsafânelerince mekâtib-i âliyyeden maᶜdûd bulunduğu cevâben vârid olan 22 Teşrîn-i Evvel sene [1]315 târîhli ve 44 numaralı tezkire-i aliyye-i âsafânelerinde işᶜâr buyurulan Hamîdiyye Ticâret Mektebi Nizâmnâmesi'nden bir nüshasının görünen lüzûma mebnî irsâli husûsunun cevâben savb-ı âlî-i dâverîlerine izbârı bi'l-havâle Piyâde Dâ'iresi'nden ifâde kılınmış olmağla muktezâsının îfâ buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

17 Receb sene [1]317/9 Teşrîn-i Sânî sene [1]315.

Serasker Rızâ

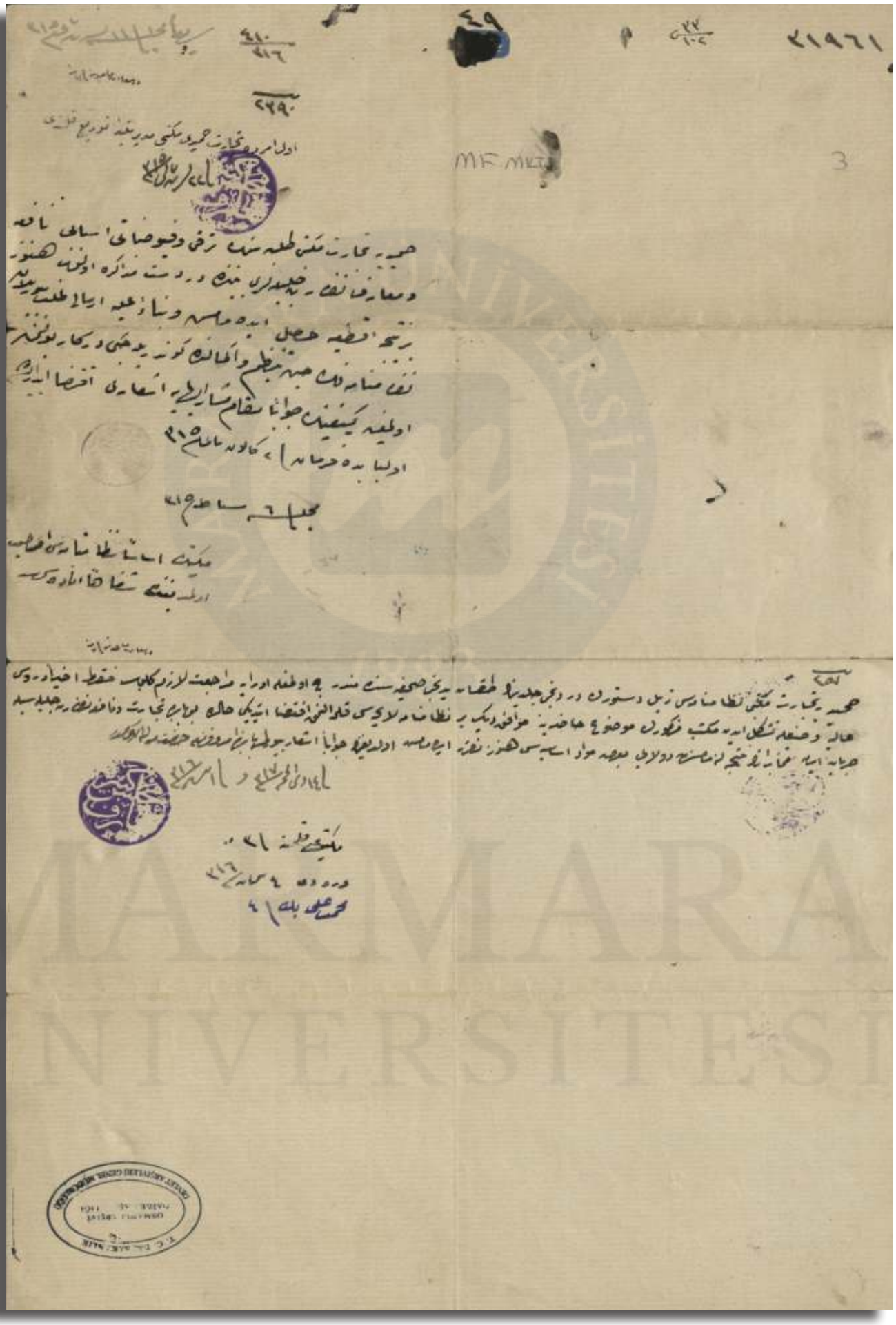

(Arka Yüz)

Serîᶜan Meclise 11 Teşrîn-i Sânî sene [1]315.

Dersaᶜâdet Masası'na (?) 11 M.

Evvel emrde Ticâret-i Hamîdî Mektebi müdiriyetine tevdîᶜ kılındı. Fî 22 Teşrîn-i Sânî sene [1]315.

(mühür)

Meclîs-i Kebîr-i Maᶜârif

Hamîdiyye Ticâret Mektebi talebesinin terakkî ve füyûzâtı esbâbı Nâfiᶜa ve Maᶜârif nezâret-i celîleleri beyninde der-dest-i müzâkere olup henüz bir netîce-i katᶜiyye hâsıl idememiş ve binâ'en-aleyh irsâli taleb buyurulan nizâmnâmenin hîn-i tanzîm ve ikmâlinde gönderileceği derkâr bulunmuş olmağın keyfiyetin cevâben makâm-ı müşârünileyhâya işᶜârı iktizâ ider ise de ol bâbda fermân. Fî 2 Kânûn-ı Sânî sene [1]315.

(mühür)

Der-saᶜâdet Hamidiye Ticaret Mektebi

Meclise, 6 Şubat sene [1]315.

Mektebin esâsen nizâmnâmesi olup olmadığının şifâhen ifâdesi

Hamîdiyye Ticâret Mektebi Nizâmnâmesi zeyl-i düstûrun dördüncü cildinin doksan yedinci sahifesinde münderic olmağla oraya mürâcaᶜat lâzım gelüp fakat ahîren durûs-ı âliyye vazᶜıyla teşekkül iden mekteb-i mezkûrun mevzûᶜ-ı hâzırîne muvâfık diğer bir nizâmnâme lâyihası kaleme alınmak iktizâ itdiği hâlde bu bâbda Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâret-i Celîlesi'yle cereyân iden muhâberâtın netîcelenememesinden dolayı baᶜzı mevâd-ı esâsiyyesi henüz takarrur idememiş olduğunun cevâben işᶜâr buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 14 Zilhicce sene [1]317 ve 1 Nisan sene [1]316.

(mühür)

Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif

Mektûbî Kalemi'ne fî 3.

Vürûdı 4 Nisan sene [1]316.

Mehmed Ali Bey fî 4.

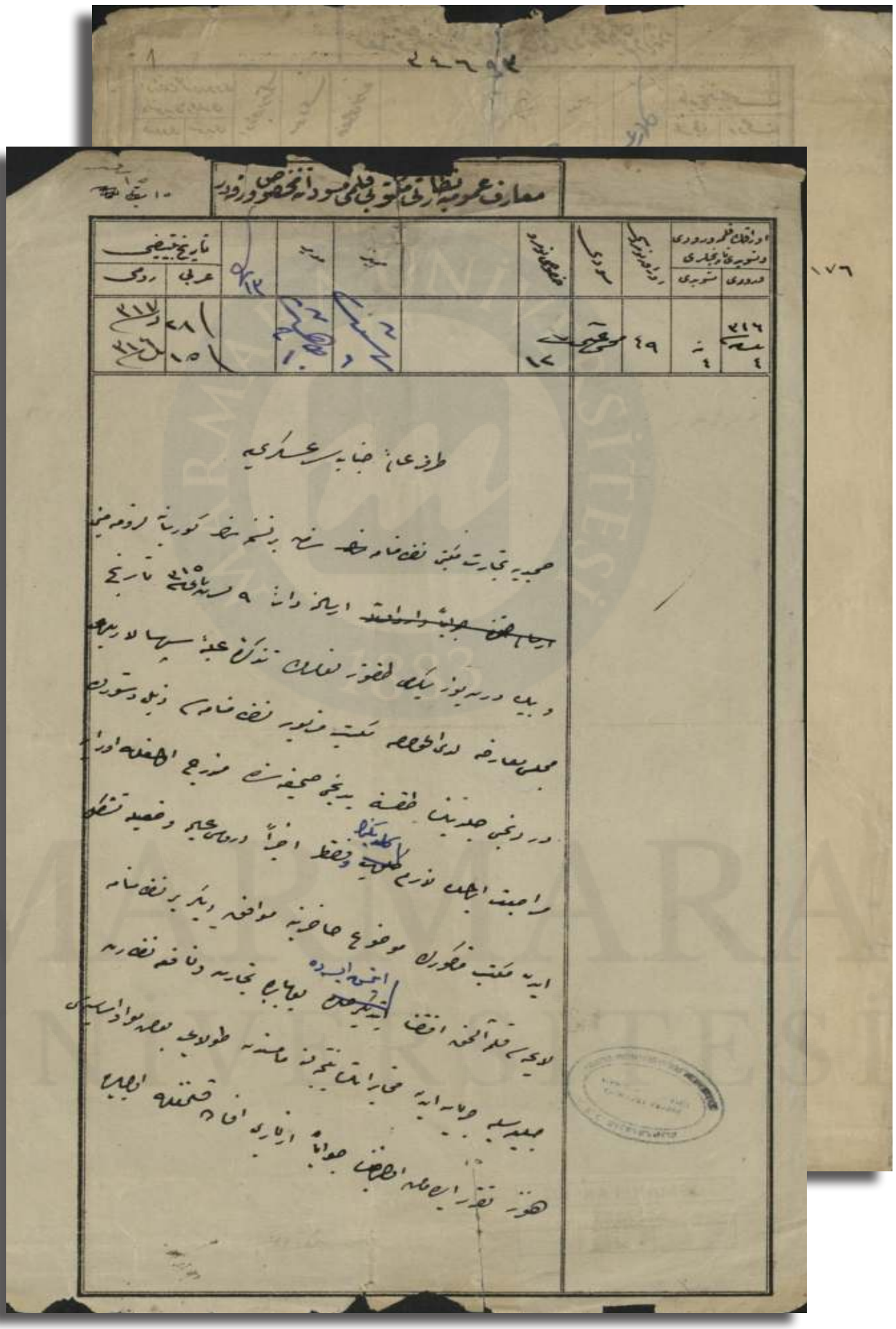

4

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı: 4 Nisan sene [1]316, Tesvîdi: 4 M, Müsevvidi: Mehmed Ali, Husûsî numara: 12
Târîh-i Tebyîzi: 15 Nisan sene [1]316/28 R sene [1]317.

Taraf-ı âlî-i cenâb-ı seraskerîye;

Hamîdiyye Ticâret Mektebi Nizâmnâmesi'nin bir nüshasının görülen lüzûma mebnî irsâline dâ'ir 9 Teşrîn-i Sânî sene [1]315 târîh ve bin dört yüz yirmi dokuz numaralı tezkire-i aliyye-i sipehsâlârîleri Meclis-i Maᶜârif'e lede'l-havâle mekteb-i mezkûr nizâmnâmesi zeyl-i düstûrun dördüncü cildinin doksan yedinci sahifesinde münderic olmağla oraya mürâcaᶜat edilmesi lâzım geldiğinin ve fakat ahîren durûs-ı âliyye vazᶜıyla teşekkül iden mekteb-i mezkûrun mevzûᶜ-ı hâzırîne muvâfık diğer bir nizâmnâme lâyihası kaleme alınmak iktizâ etmiş ise de bu bâbda Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâret-i Celîlesi'yle cereyân iden muhâberâtın netîcelenememesinden dolayı baᶜzı mevâd-ı esâsiyyesi henüz takarrur idememiş olduğunun cevâben izbârı ifâde kılınmağla ol bâbda.

برنجی سنه

فرانسه انشا وکتابت وفرانسه دن ترکجه ترجمه

جغرافیای تجاری وصنایعی

حساب تجاری

اصول دفتری بسیط ومبادی اصول مضاعفه دن ترکجه تجاری

تاریخ تجاری

علم معامله وطبیعیات لاجیاسی وکیمیا نك تجاره تطبیقی

حسن خط (ترکی وفرانسوی)

ایکنجی سنه

فرانسه انشا وکتابت ترکجه دن فرانسه یه ترجمه

اصول دفتری مضاعفه وبالجمله تجاری شرکتلرینه متعلق اصول دفتری ومعلومات

محاسبات تجاریه نك جغرافیای تجاری وصنایعی

قونسولوس سلطنت سنیه نك تجاره تعلقاتیه دائر تقریری

تجاری مکاتیب فرانسه سنه سنه ومقابله سی

حسن خط (ترکی وفرانسوی)

اوچنجی سنه

فرانسه محاسبات تجاریه

بورسه وسیورتا قومپانیلری، تجهیزات بحریه، صنایع، سنه دن حفظ معلومات

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
476 / 5

امتعه تجاریه (محاسبات تجاریه نك اوچنجی سنه سنه ومقابله سی)

تجاری مکاتیب فرانسه سنه سنه ومقابله سی

علم روت

تجاری نقاه اداره سی عملیاتی

اصول محاسبه دن قیقلره تجاریه (قونسولیه قومیسیاك)

Birinci Sene:

Fransızca İnşâ ve Kitâbet ve Fransızca'dan Türkçe'ye tercüme

Coğrafya-yı Ticârî ve Sanâᶜî

Hesâb-ı Ticârî

Usûl-ı Defterî-i Basît ve Mebâdî-i Usûl Müzâᶜafa ve Türkçe Muhâberât-ı Ticâriyye

Târîh-i Ticâret

İlm-i Maᶜâden ve Tabakâtü'l-arzın ve Hikmet ve Kimya'nın Ticârete Tatbîki

Hüsn-i Hatt (Türkî ve Fransevî)

İkinci Sene:

Fransızca İnşâ ve Kitâbet ve Türkçe'den Fransızca'ya Tercüme

Usûl-i Defterî-i Muzâᶜafa ve Bank ve Ticâret Şirketlerine Müteᶜallik Usûl-i Defterî ve Maᶜlûmât-ı Müteferriᶜa

Memâlik-i Şâhânenin Coğrafya-yı Ticârî ve Sanâᶜîsi

Kavânîn-i Saltanat-ı Seniyyenin Ticârete Taᶜalluk İden Cihetleri

Ticâret-i Berriyye Kânûnı İle Senedât ve Mukâvelât-ı Ticâriyye

Hüsn-i Hatt (Türkî ve Fransevî)

Üçüncü Sene:

Fransızca Muhâberât-ı Ticâriyye

Borsa ve Sigorta Komisyonları, Techîzât-ı Bahriyye, Sanâyiᶜ, Şimendüfer Hakkında Maᶜlûmât

Emtiᶜa-i Ticâriyye (Memâlik-i Şâhânenin İdhâlât ve İhrâcâtı)

Ticâret-i Bahriyye Kânûnı İle Senedât ve Mukâvelât-ı Müteferriᶜa

İlm-i Servet

Ticâretgâh İdâresi Ameliyâtı

Usûl-ı Muhâsebe ve Tedkîkât-ı Hesâbiyye-i Ticâriyye (Konsabilite Komersiyal)

3 Temmuz [1]316.

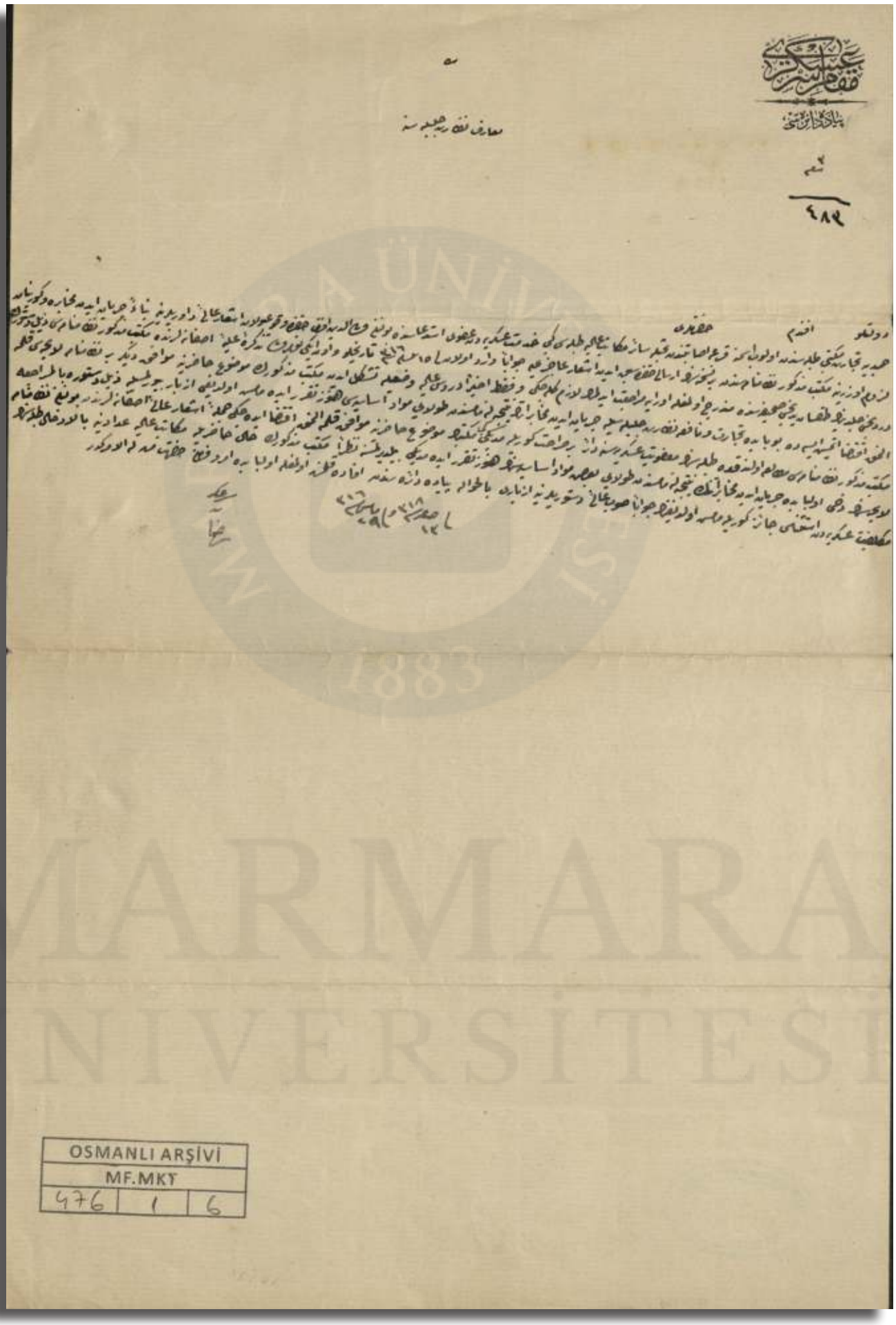

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
476 | 1 | 6

6

Makâm-ı Seraskerî

Piyâde Dâ'iresi Şu^{c}be 3

486

Ma^{c}ârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri;

Hamîdiyye Ticâret Mektebi talebesinden olup ismine kur^{c}a isâbetinden bahisle sâ'ir mekâtib-i âliyye talebesi gibi hıdmet-i askeriyyeden afvı istid^{c}âsında bulunan Veliyüddin Efendi hakkında vukû^{c}bulan iş^{c}âr-ı âlî-i dâverîlerine binâ'en cereyân iden muhâbere ve görülen lüzûm üzerine mekteb-i mezkûr nizâmnâmesinden bir nüshasının irsâli hakkında sebk iden iş^{c}âr-ı âcizîye cevâben vârid olan 15 Nisan sene [1]316 târîhlü ve on iki numaralı tezkire-i aliyye-i âsafânelerinde mekteb-i mezkûr nizâmnâmesi zeyl-i düstûrun dördüncü cildinin doksan yedinci sahifesinde münderic olmağla oraya mürâca^{c}at edilmek lâzım geleceği ve fakat ahîren durûs-ı âliyye vaz^{c}ıyla teşekkül iden mekteb-i mezkûrun mevzû^{c}-i hazırîne muvâfık diğer bir nizâmnâme lâyihası kaleme alınmak iktizâ etmiş ise de bu bâbda Ticâret ve Nâfi^{c}a Nezâret-i Celîlesiyle cereyân iden muhâberâtın netîcelenememesinden dolayı mevâdd-ı esâsiyyesi henüz takarrür idememiş olduğu izbâr buyurulmasıyla zeyl-i düstûra bâ-mürâca^{c}a mekteb-i mezkûr nizâmnâmesi mütâla^{c}a olundukda talebesinin ma^{c}fuviyet-i askeriyyesine dâ'ir bir sarâhet görülemediği gibi mektebin mevzû^{c}-ı hâzırîne muvâfık kaleme alınmak iktizâ ideceği cümle-i iş^{c}âr-ı âlî-i âsafânelerinden bulunan nizâmnâme lâyihâsının dahi ol bâbda cereyân iden muhâberâtın netîcelenememesinden dolayı ba^{c}zı mevâdd-ı esâsiyyesinin henüz takarrür idemediği bildirilmesine nazaran mekteb-i mezkûrun hâl-i hâzırıyla mekâtib-i âliyye idâdına bi'l-idhâl talebesinin mükellefiyet-i askeriyyeden istisnâsı câ'iz görülememiş olduğunun cevâben savb-ı âlî-i düstûrîlerine izbârı bi'l-havâle Piyâde Dâ'iresi'nden ifâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 13 Safer sene [1]318 ve 29 Mayıs sene [1]316.

Serasker Rıza

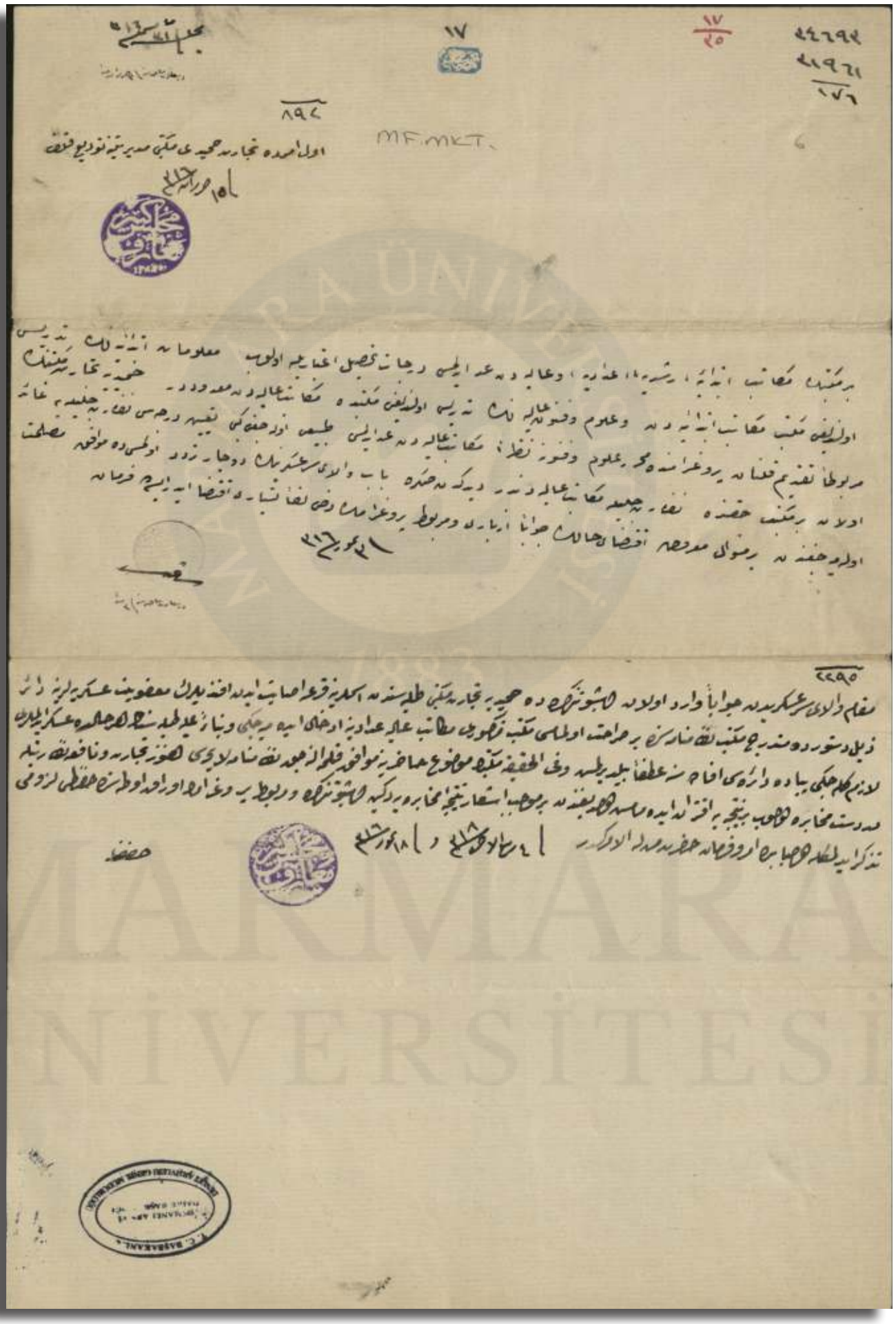

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(Arka Yüz)

Meclise, 31 Mayıs sene [1]316.

Dersaᶜâdet Masası'na, 3 Haziran M.

Evvel emrde Ticâret-i Hamîdî Mektebi müdiriyetine tevdîᶜ kılındı. Fî 15 Haziran sene [1]316.

(mühür)
Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif

Bir mektebin mekâtib-i ibtidâ'iyye, rüşdiyye, idâdiyye ve âliyyeden addedilmesi derecât-ı tahsîl iᶜtibârıyla olup maᶜlûmât-ı ibtidâ'iyyenin tedrîs olunduğu mekteb mekâtib-i ibtidâ'iyyeden ve ulûm ve fünûn-ı âliyyenin tedrîs olunduğu mekteb de mekâtib-i âliyyeden maᶜdûddur. Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin merbûten takdîm kılınan programında muharrer ulûm ve fünûna nazaran mekâtib-i âliyyeden addedilmesi tabîᶜî olacağı gibi taᶜyîn derecesi nezâret-i celîleye â'id olan bir mekteb hakkında nezâret-i celîle mekâtib-i âliyyedendir didikden sonra Bâb-ı Vâlâ-yı Seraskerî'nin düçâr-ı tereddüd olması da muvâfık-ı maslahat olamayacağından ber-minvâl-i maᶜrûz iktizâ-yı hâlin cevâben izbârı ve merbût programın dahi lefen tesyârı iktizâ ider ise fermân 3 Temmuz sene [1]316.

(mühür)

Dersaᶜâdet Masası'na, 3 M.

2295

Makâm-ı Vâlâ-yı Seraskerî'den cevâben vârid olan işbu tezkirede Hamîdiyye Ticâret Mektebi talebesinden isimlerine kurᶜa isâbet iden efendilerin maᶜfuviyet-i askeriyyelerine dâ'ir zeyl-i düstûrda münderic mekteb nizâmnâmesinde bir sarâhet olmaması mekteb-i mezkûrı mekâtib-i âliyye idâdına idhâl idemeyeceği ve binâ'en-aleyh talebesinin her hâlde asker idilmeleri lâzım geleceği Piyâde Dâ'iresi ifâdesine atfen bildirilmiş ve fi'l-hakîka mektebin mevzûᶜ-ı hâzırîne muvâfık kaleme alınacak nizâmnâme lâyihası henüz Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâreti'yle der-dest-i muhâbere olup bir netîceye iktırân idememiş olduğundan ber-mûceb-i işᶜâr netîce-i muhâbereye değin işbu tezkire ve merbût programın evrâk odasında hıfzı lüzûmı tezekkür idilmekle ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Fî 4 Rebîᶜu'l-ahir sene [1]318 ve 18 Temmuz sene [1]316.

(mühür)
Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif

Hıfz

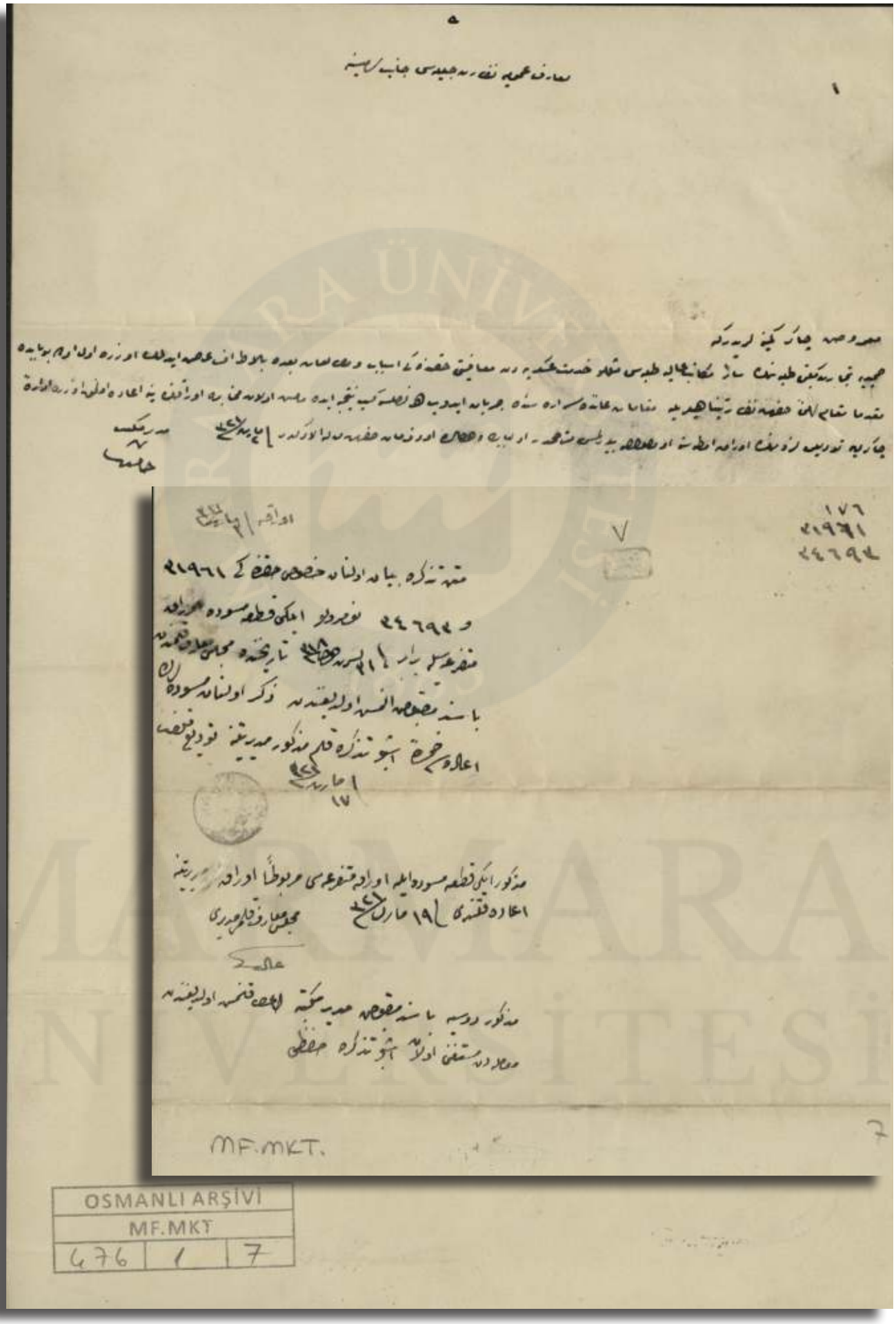

MF.MKT.

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
676 | 1 | 7

7

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Sâmîsine

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki;

Hamîdiyye Ticâret Mektebi talebesinin sâ'ir mekâtib-i âliyye talebesi misüllü hıdmet-i askeriyyeden muᶜâfiyeti hakkındaki esbâb ve mütâlaᶜât baᶜdehu bi'l-etrâf arz edilmek üzere evvel emrde bu bâbda mukaddemâ makâm-ı sâmî-i hazret-i nezâret-penâhîleriyle makâmât-ı â'idesi arasında cereyân idüp her nasılsa kesb-i netîce idememiş olan muhâbere evrâkının yine iᶜâde olunmak üzere idâre-i çâkerîye tevdîᶜi lüzûmunun Evrak Odası'na emr ü havâle buyurulması müsterhimdir. Ol bâbda ve her hâlde emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Fî 2 Mart sene [1]321.

Müdir-i Mekteb

Hamid

(Arka Yüz)

Evrâk'a, 3 Mart sene [1]321.

Metn-i tezkire[de] beyân olunan husûs hakkındaki 31961 ve 34693 numaralı iki kıtᶜa müsvedde evrâk-ı müteferriᶜasıyla berâber 31 Teşrîn-i Evvel sene [1]318 târîhinde Meclîs-i Maᶜârif Kalemi'nden bâ-sened-i makbûz alınmış olduğundan zikr olunan müsveddelerin iᶜâdesi zımnında işbu tezkire kalem-i mezkûr müdiriyetine tevdîᶜ kılındı. Fî 17 Mart sene [1]321.

Mezkûr iki kıtᶜa müsvedde ile evrâk-i müteferriᶜası merbûten evrâk müdiriyetine iᶜâde kılındı. Fî 19 Mart sene [1]321.

Meclis-i Maᶜârif Kalemi Müdiri Ali

Mezkûr dosya bâ-sened-i makbûz müdir-i mektebe iᶜtâ kılınmış olduğundan muᶜâmeleden müstağnî olan işbu tezkire hıfzı.

MF MKT
OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
494 | 23 | 1

66

MF.MKT. 494 / 23

"1318 senesine mahsus olarak hazırlanan Maʿârif-i Umumi Salnamesi'ne konmak üzere mekatib-i aliye müdürlerinin tercüme-i hallerinin gönderilmesi."

1

Nezâret-i Maʿârif-i Umûmiyye

Mekâtib-i Rüşdiyye İdâresi

Aded 3103

Bin üç yüz on sekiz sene-i hicriyyesine mahsûs olarak tertîb ve tanzîm idilmekde olan Maʿârif-i Umûmiyye Sâlnâmesi'ne mekâtib-i âliyye müdirlerinin terâcim-i ahvâli de derc idileceğinden tercüme-i hâllerinin birer sûret-i muhtasarasını göndermeleri içün Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne, Mekteb-i Sultânî, Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiyye-i Şâhâne, Mekteb-i Hukûk-ı Şâhâne, Dârü'l-muʿallimîn ve Dârü'l-muʿallimât müdiriyetleriyle Ticâret Mekteb-i Âlîsi müdiriyetine birer kıtʿa tezkire-i celîle-i nezâret-penâhî tastîri zımnında işbu müzekkerenin Mektûbî Kalemi'ne emr ü havâle buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Fî 10 Şubat sene [1]315.

Mekâtib-i Rüşdiyye İdâresi

Serîʿan Mektûbî Kalemi'ne fî 12 M.

Vürûdı 13 Şubat sene [1]315.

Sürʿatle Tahir Bey'e fî 14 M.

٢٢٩٧٨

191

معارف عمومیه نظارتی مکتوبی قلمی سودهٔ آنه مخصوص دوردر

| اوراق قلمی دوردر / مطبوعی دفتر جلدی | | |

2

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı/Tesvîdi: 26 Şubat sene [1]315, Müsevvidi: Mehmed Tahir, Husûsî numara: 8. Târîh-i Tebyîzi: 4 Mart sene [1]316/16 Zilkade sene [1]317.

Mekteb-i Mülkiyye, Mekteb-i Sultânî, Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiyye, Mekteb-i Hukûk-ı Şâhâne, Dârü'l-muᶜallimîn ve Dârü'l-muᶜallimât, Ticâret Mektebi müdiriyetlerine

Bin üç yüz on sekiz sene-i hicriyyesine mahsûs olarak derdest-i tertîb bulunan Maᶜârif-i Umûmiyye Sâlnâmesi'ne mekâtib-i âliyye müdirlerinin terâcim-i ahvâli de derc idileceğinden tercüme-i hâl-i vâlâlarının irsâli husûsunun taraf-ı âlîlerine izbârı mekâtib-i rüşdiyye idâresinden bâ-tezkire ifâde kılınmış olmağla iktizâsının îfâsı bâbında/siyâkında.

Müstaᶜceldir.

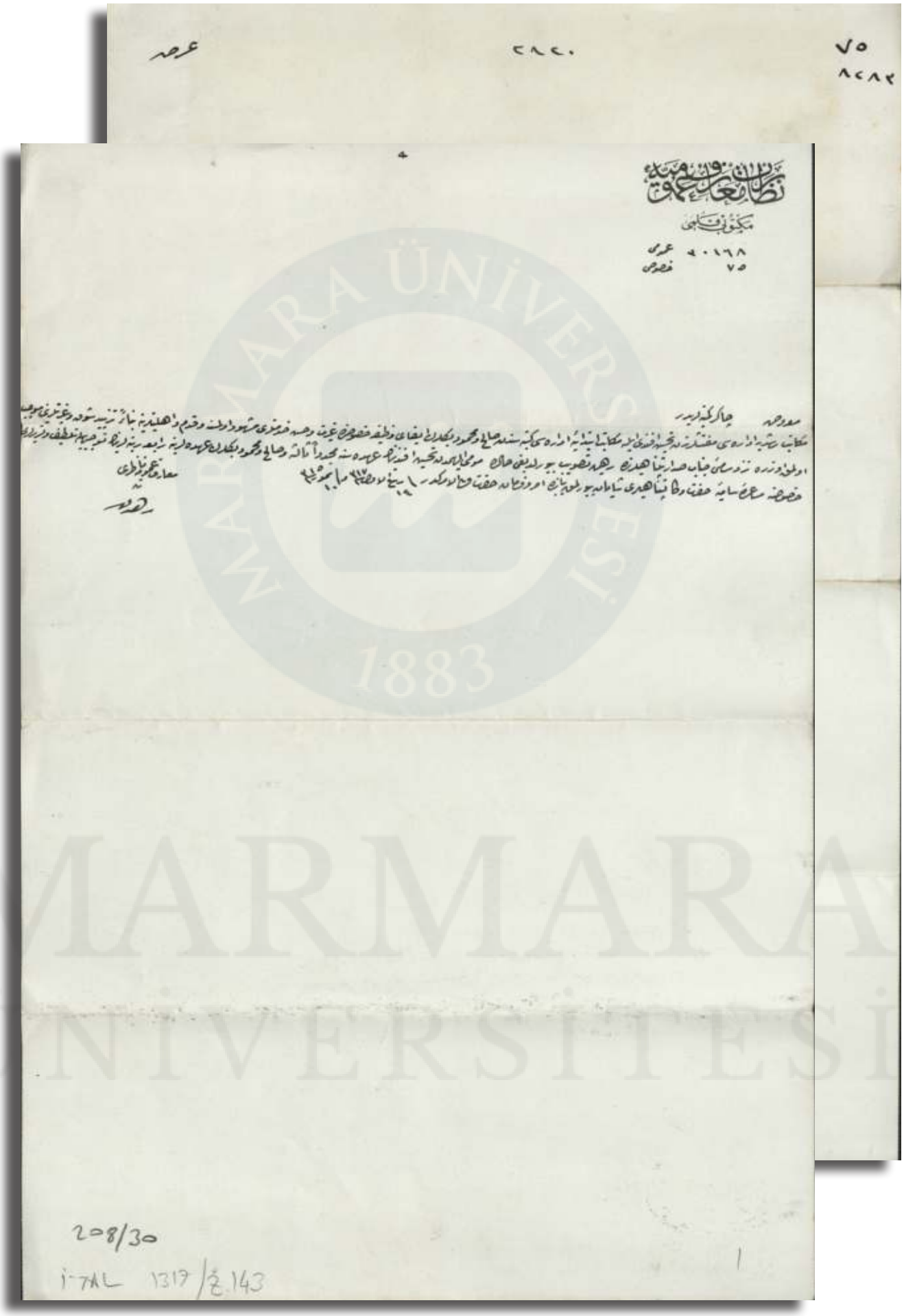
عرضحال
٧٥
٨٤٨٢
نظارت معارف عمومیه
مکتوبی قلمی
٤٠١٦٨ عدد
٧٥ مخصوص
208/30
İ-TAL 1317/Ş.143

67

İ.TAL. 208 / 30

"Hamidiye Ticaret Mektebi Müdürü Said Bey'e terfian rütbe-i ula sınıf-ı sanisi tevcîhi ve sairenin taltîfleri."

1

Nezâret-i Maʿârif-i Umûmiye

Mektûbî Kalemi

30168 Umûmî

75 husûsi

Mâʿrûz-ı çâker-i kemîneleridir

Mekâtib-i Rüşdiyye İdâresi müfettişlerinden Tahsin Efendi ile Mekâtib-i İbtidâ'iye İdâresi ketebesinden Salih ve Mahmud Beylerin îfâ-yı vazife husûsunda gayret ve hüsn-i hizmetleri meşhûd olmasına ve kıdem ve ehliyetlerine binâ'en tezyîd-i şevk ve gayretlerini mûcib olmak üzere nezd-i sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhilerinde rehîn-i tasvib buyurulduğu halde mûmâ-ileyhimden Tahsin Efendi'nin uhdesinde müceddeden sâlise ve Salih ve Mahmud Beylerin uhdelerine rabi'a rütbelerinin tevcîhiyle taltîf ve te'srirleri husûsuna müsâʿade-i sâmiye-i hazret-i Vekâlet-penâhileri şâyân buyrulmak bâbında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 14 Rebîülevvel sene [1]317 fî 10 Temmuz sene [1]315

Maʿârif-i Umûmîye Nâzırı

Zühdü

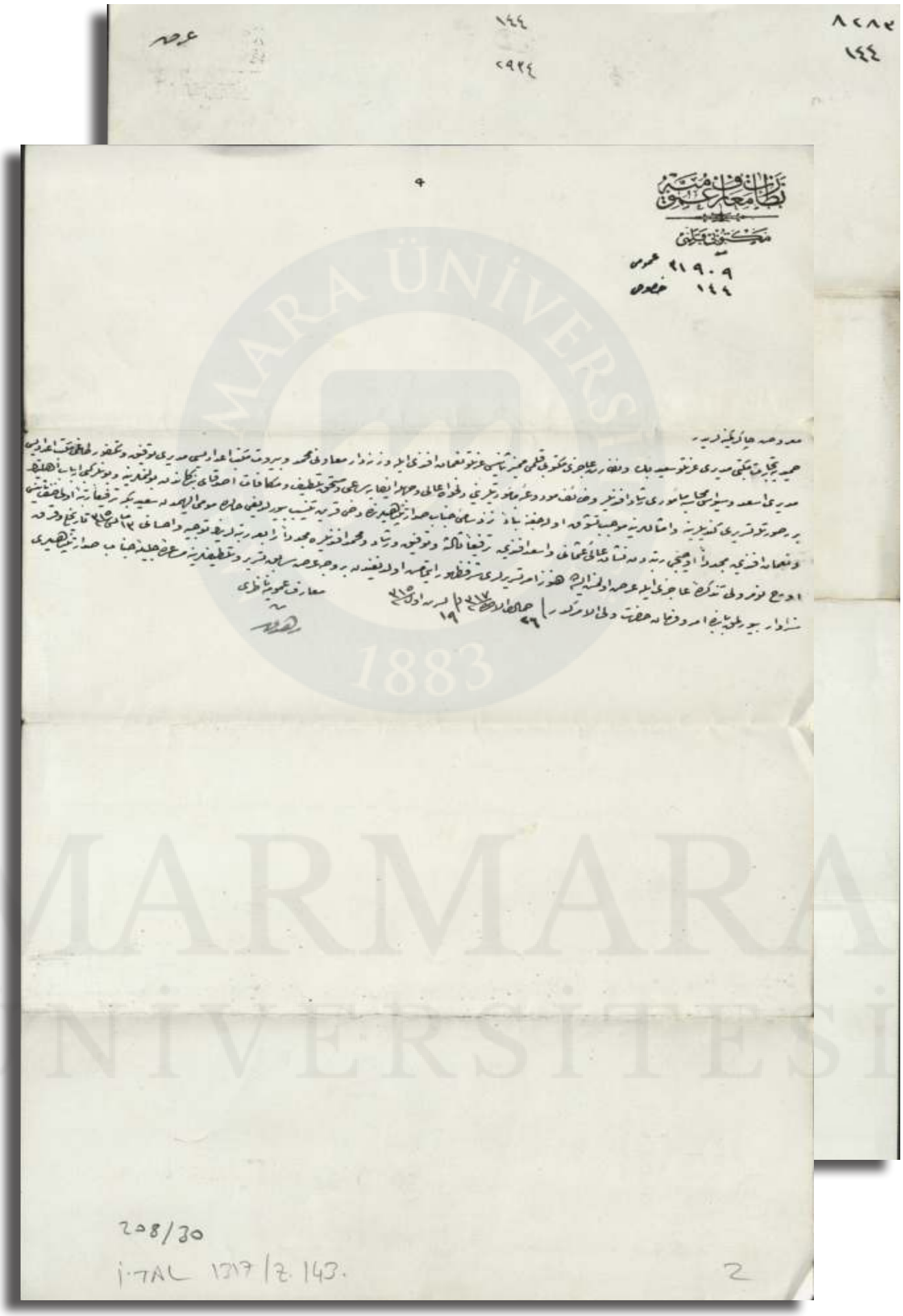

2

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmîye

Mektûbî Kalemi

31909 umûmi

144 husûsi

Maᶜruz-ı çâker-i kemîneleridir

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdürü izzetlü Saᶜid Bey ve Nezâret-i âcizî Mektûbî Kalemi Mümeyyiz-i Sânisi izzetlü Numan Efendi ile Veznedar Mu'âvini Mehmed ve Beyrut Mekteb-i İᶜdâdisi Müdürü Tevfik ve Tekfur Dağı Mekteb-i İᶜdâdisi Müdürü Esᶜad ve Sivas Muhasebe Me'mûru Reşad Efendiler ve vezâ'if-i mevduᶜa-i me'mûriyetlerini zilhâh-ı âli vechile îfâya saᶜy ve müstehak-ı taltîf ve mükâfât-ı esdikâ-yı bendegândan bulunmalarına ve bunlar gibi erbâb-ı ehliyetin birer sûretle tesrîri kendilerine ve emsallerine mûcib-i teşvik olacağına binâ'en nezd-i sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhilerinde dahi karîn-i tensîb buyurulduğu halde mûmâ-ileyhimden Saᶜid Bey'e terfîᶜan rütbe-i ûlâ sınıf-ı sânisi ve Numan Efendi'ye müceddeden üçüncü rütbeden Nîşân-ı Âlî-i Osmânî ve Esᶜad Efendi'ye terfîᶜan sâlise ve Tevfik ve Reşad ve Mehmed Efendilere müceddeden râbia rütbelerinin tevcîh ve ihsânı 13 Mayıs sene [1]315 târîh ve kırk üç numerolu tezkire-yi âcizi ile arz olunmuş ise de henüz emr-i tesrîrleri şeref-zuhûr etmemiş olduğundan ber vech-i arz sâbık tesvir ve taltîflerine müsâᶜade-i celîle-i cenâb-ı Sadâret-penâhileri sezâvâr buyrulmak babında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 26 Cemâzi-yel-âhir sene [1]317 fî 19 Teşrîn-i evvel sene [1]315

Maᶜârif-i Umûmîye Nâzırı

Zühdü

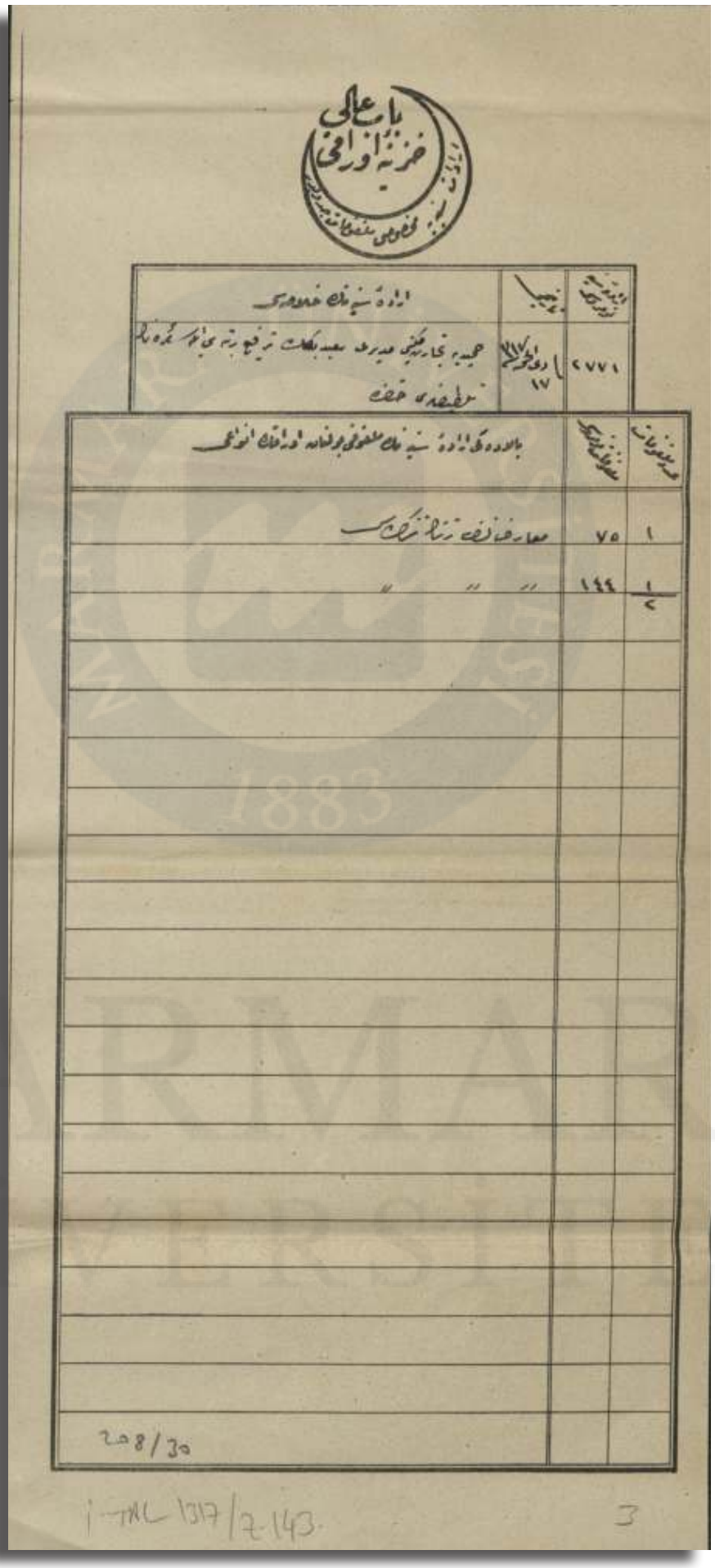
باب عالی
خزینه اوراقی
۷۷۱
۱۷ دفتر
ایراده سنه مالیه خلاصه سی
بالاده کی ایراده سنه مالیه سنه سنه ملفوفی بوفاصله ده اوراق اولنمق
۱ ۷۵
۱/۷ ۱۹۹
208/30
İ-MAL 137/2-143.
3

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3

(Hilal içinde)

Bâb-ı âli

Hazîne-i evrâkı

İrâdât-ı seniyyeye mahsûs melfûfât cedvelidir.

İrâde-i seniyye numerosu	***Târîhi***	***İrâde-i seniyyenin hülâsası***
2771	Fî 17 Zilhicce sene	İrâde-i seniyyenin hülâsâsı: Hamidiye Ticâret Mektebi Müdürü Said Bey'in terfîᶜ-i rütbesi ile sâirenin taltîfleri hakkında

Aded-i melfûfât	Melfûfât numarası	Bâlâdaki İrâde-i seniyyenin melfûfu bulunan evrâkın envâᶜı
1	75	Maᶜârif Nezâreti'nin tezkiresi
1/2	144	″ ″ ″

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

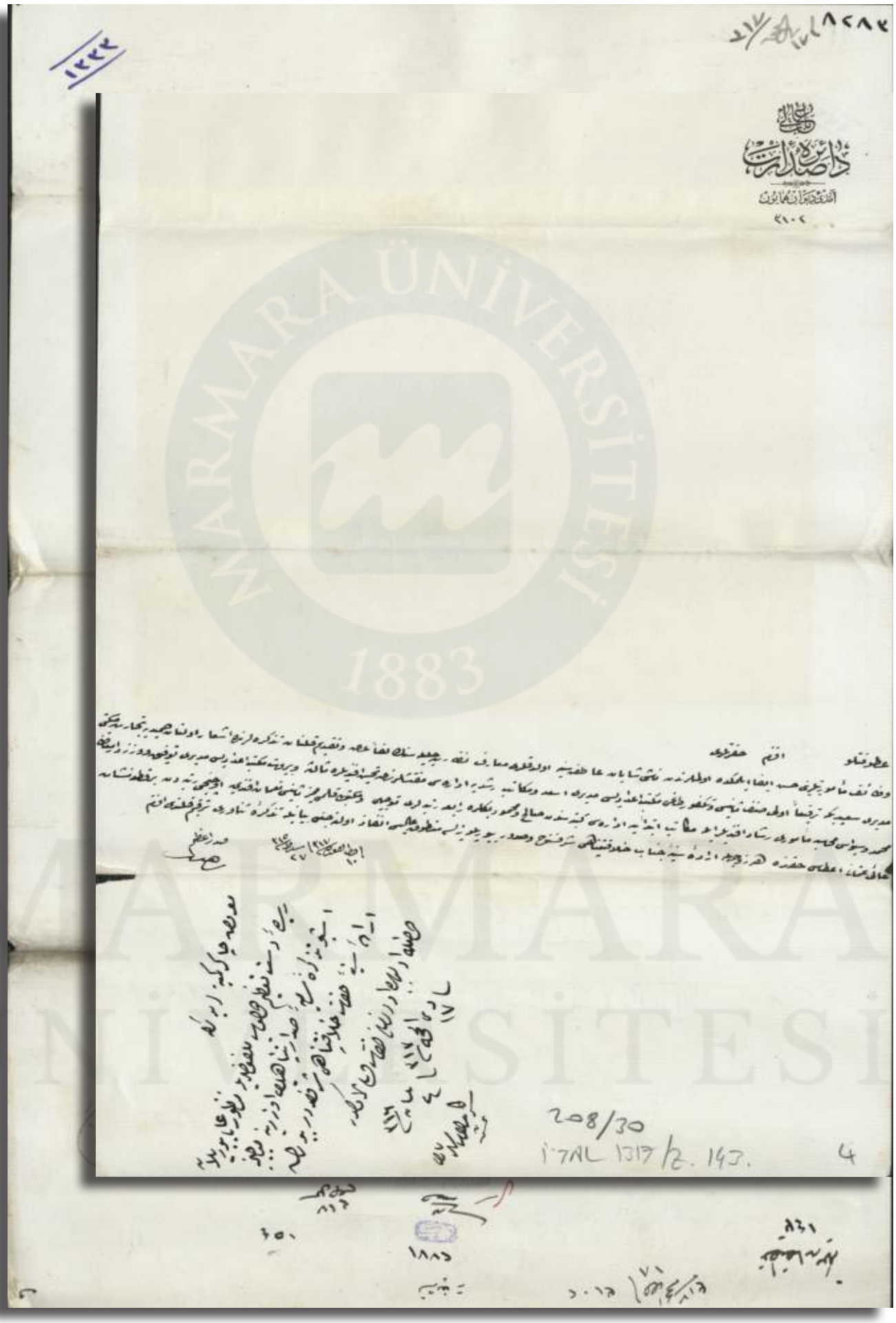

4

Bâb-ı âli

Dâ'ire -i Sadâret

Âmedî-i Dîvan-ı Hümâyun

3102

Atûfetlu efendim hazretleri

Vezâ'if-i me'mûriyetlerini hüsn-i îfâ eylemekde olmalarından nâşî şâyân-ı âtıfet-i seniyye oldukları Maᶜârif Nezâreti celîlesinin leffen arz ve takdîm kılınan tezkirelerinde işᶜâr olunan Hamidiye Ticâret Mektebi Müdürü Saᶜid Bey'e terfîᶜan ûlâ sınıf-ı seniyyesi ve Tekfur Dağı Mekteb-i İᶜdâdîsi Müdürü Esᶜad ve Mekâtib-i Rüşdiye İdâresi müfettişlerinden Tahsin efendilere sâlisen ve Beyrut Mekteb-i İᶜdâdisi Müdürü Tevfik ve veznedar Muᶜaz Mehmed ve Sivas Muhâsebe Me'mûru Reşad efendiler ile Mekâtib-i İbtidâi İᶜdâdisi ketebesinden Salih ve Mahmud beylere râbiᶜa rütbeleri tevcîhi ve Mektûbî Kalemi Mümeyyiz-i Sânisi Numan Efendi'ye üçüncü rütbeden bir kıt'a Nişân-ı âl-i Osmânî iᶜtâsı hakkında her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhi şeref-sünuh ve sudûr buyrulur ise mantûk-i âlisi infâz olunacağı beyânıyla tezkire-yi senâveri terkîm kılındı efendim.

Fî 10 Zilkaᶜde sene [1]317 fî 27 Şubat sene [1]315

Sadr-ı aᶜzam

Râşid

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i tâᶜzim olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhi şeref-sudûr buyrulmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Zilhicce sene [1]317 fî 4 Nisan sene [1]316

Ser-kâtib-i şehriyârî

Tahsin

MF-MKT 1

تقديم

تلغراف نامه

معارف نظارت جليلكه

تجارت مكتبنك مكاتب عاليه دن اولوب اولديغنك اراده سي

مستعار

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
549 | 21 | 1

68

MF.MKT. 549 / 21

"Ticaret Mektebi'nin âlî mekteplerden olduğu hakkında."

1

Telgraf-nâme

(Muhâberât-ı telgrâfâden dolayı devlet hiçbir mes'ûliyet kabûl eylemez)

Geldiği Mahall: Ergiri

Mürsel-i ileyhi olan mahall: Dersaᶜâdet

Numara 45, Kelime: 14, Târîh: 11 Mart sene 1718, Me'mûr-ı Nevbet: Ruhi, Me'mûr-ı Sevk-i Mekâtîb: İhsan

Cevâblıdır.

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesine;

Ticâret mektebinin mekâtib-i âliyyeden olup olmadığının irâdesi müstedᶜâdır.

Neş'et

(Arka Yüz)

Serîᶜan Mektûbî Kalemi'ne. Takdîm.

13 Mart sene [1]317.

Pusulada muharrer kelime dâ'iresinde cevâbı yazılsun.

Vürûdı: 13 Mart sene [1]317.

Sürᶜatle Said Bey'e fî 13.

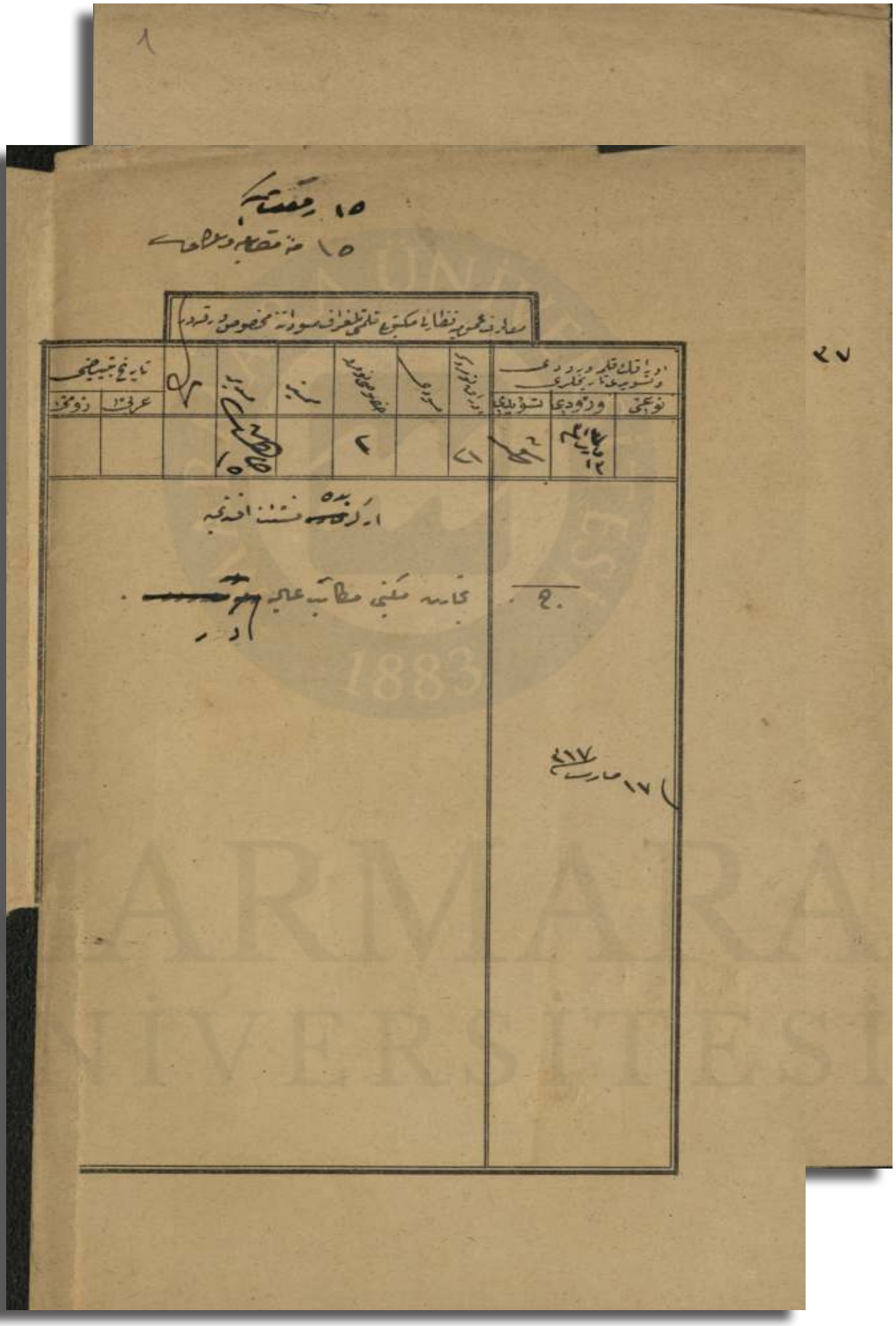

2

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı: 13 Mart sene [1]317, Evrâk Numarası: 21, Husûsî numara: 2, Müsevvid: Tahir

Ergiri'de Neş'et Efendi'ye

Ticâret Mektebi mekâtib-i âliyyedir.

17 Mart sene [1]317.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

اسامی دروس	تحصیل کتابخانه	انتخاب اولنان یدی برادر
علم روت	۲۱ مجلس	مجلس کبیر معارف اعضاسنه سعادتلو امر ایله اهدا اولنه
تجارت برقانونی	» »	تجارت محکمه سی اعضاسنه سعادتلو جلدلو اهدا اولنه
تطبیقاتی	» »	مکتب ملکیه تدریسات بیانات مجلس عالیسنه اهدا اولنه کتابخانه عامه سنه توجیه اولنه
اصول تجاریه	۶ هردنه	مطبعه عامره دن ناجی حسن افندیه توجیه اولنه
حساب خط	۶ هردنه	نفس یدیلیه مکتوبجی فاضلی میرزا زاده عزتلو افندیه اهدا اولنه
معلومات تجاریه	۱۱ هردنه	مکاتب رشیه مدیریله سعادتلو جلدلو اهدا اولنه
جغرافیا	۱۱ هردنه	
اصول دفتر	۱۸ هردنه	دیوان محاسبات اعضاسنه سعادتلو حسنی افندیه اهدا اولنه، نفس یدیلیه مکاتب عالیه مدیریله سعادتلو توفیق افندیه اهدا اولنه
فرانسه	۲۷ هردنه	نفس یدیلیه مکتوبجی عطوفتلو افندیه اهدا اولنه
تجارتخانه اداره سی	۷۸ هردنه	مجلس معارف عضاسنه سعادتلو جودت افندیه اهدا اولنه، کتابخانه عامه سنه توجیه اولنه
هساب تجاری	»	
تجارت برقانونی	۵ نوعی	
تاریخ تجارت	۵ نوعی	تجارت محکمه سی اعضاسنه سعادتلو جلدلو اهدا اولنه

۲۱۷ عالی ۱۷

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
561 | 33 | 1

69

MF.MKT. 561 / 33

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin 1316-1317 senesi umumi imtihanlarına başlanılacağından imtihana girecek öğrencilerin belirtilen gün ve saatde okulda bulunmaları gerektiği."

1

Esâmî-i durûs	*İmtihân Günleri*	*İmtihân Olunun Mümeyyizîn-i Kirâm*
İlm-i Servet	31 Mayıs Penc-şenbih	Meclîs-i Kebîr-i Maᶜârif aᶜzâsından saᶜâdetlü Emrullah Efendi
Ticâret-i Beriyye Kânûnu	〃 〃	Ticâret Muhâkemesi aᶜzâsından saᶜâdetlü Celal Bey Efendi
Tatbîkât-ı Fenniyye	〃 〃	Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne Nebâtât Muᶜallimi izzetlü Hüseyin Efendi ve Hendese-i Mülkiyye Tabakâtü'l-arz Muᶜallimi Muᶜallimi izzetlü Mahmud Efendi
Emtiᶜa-i Ticâriyye	6 Haziran Cihar-şenbih	Matbaᶜa-i Âmire Ruznâmçecisi izzetlü Halid Bey
Hüsn-i Hatt	6 Haziran Cihar-şenbih	Nezâret-i celîle Mektûbî Kalemi mümeyyizlerinden izzetlü Numan Efendi
Maᶜlûmât-ı Ticâriyye	11 Haziran Pazar-irtesi	Mekâtib-i Rüşdiyye Müdiri saᶜâdetlü Celal Bey Efendi
Coğrafya	11 Haziran Pazar-irtesi	Mekâtib-i Rüşdiyye Müdiri saᶜâdetlü Celal Bey Efendi
Usûl-ı Defterî	18 Haziran Pazar-irtesi	Dîvân-ı Muhâsebât aᶜzâsından saᶜâdetlü Hüsnü Bey Efendi Zirâᶜat Bankası Muhâsebe Baş Kâtibi izzetlü Mihran Efendi
Fransızca	23 Haziran Cumᶜa-irtesi	Nezâret-i celîle Mektûbcusu atufetlü Bey Efemdi hazretleri, Mekâtib-i İᶜdâdiye Müdiri saᶜâdetlü Nâil Bey Efendi hazretleri
Ticâretgâh İdâresi	27 Haziran Penc-şenbih	Meclîs-i Maᶜârif Kalemi mümeyyizlerinden izzetlü Cevdet Efendi, Encümen-i Teftiş ve Maᶜârif aᶜzâsından izzetlü İshak Efendi
Hesâb-ı Ticârî	27 Haziran Penc-şenbih	Meclîs-i Maᶜârif Kalemi mümeyyizlerinden izzetlü Cevdet Efendi, Encümen-i Teftiş ve Maᶜârif aᶜzâsından izzetlü İshak Efendi
Ticâret-i Bahriyye Kânûnu	5 Temmuz Penc-şenbih	Ticâret Mahkemesi aᶜzâsından saᶜâdetlü Celal Bey Efendi
Târîh-i Ticâret	5 Temmuz Penc-şenbih	Ticâret Mahkemesi aᶜzâsından saᶜâdetlü Celal Bey Efendi

Fî 12 Mayıs sene [1]317

(mühür)

Der-saᶜâdet Ticâret Mektebi

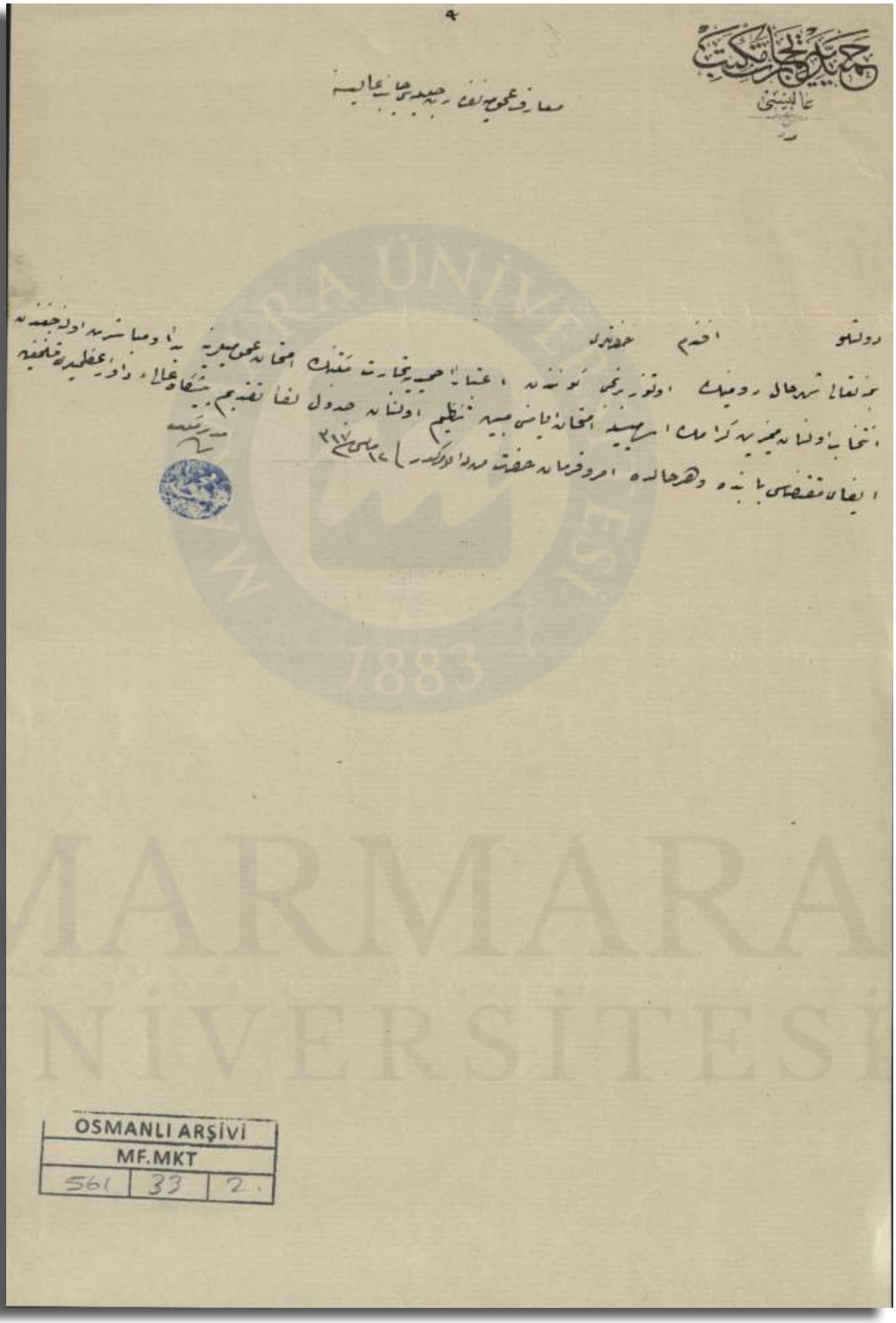

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
561 | 33 | 2.

2

Hamidiye Ticâret Mekteb-i

Âlîsi

Aded

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâret-i celîlesi cenâb-ı- âlîsine

Devletlü efendim hazretleri,

Be-minnehü teʿâlâ şehr-i hâl-i Rûmî'nin otuz birinci gününden iʿtibâren Hamidiye Ticâret Mektebi'nin imtihân-ı umûmîlerine bed' ü mübâşeret olunacağından, imtihân olunan mümeyyizin-i kiramın esâmîsiyle, imtihân eyyamını mübeyyin tanzîm olunan cedvel leffen takdîm-i pîşgâh-ı âlî-i dâver-i aʿzamîleri kılınmağın, îfâ-yı muktezâsı bâbında ve her hâlde emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 12 Mayıs sene [1]317

Müdîr-i Mekteb

(mühür)

Mehmed Saʿid

69

معارف عمومیه نظارتی مکتوبی قلمی سوداسنه مخصوصدر

| اوراق نمره سی دفتر نمره سی | | |

3

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Târih-i tebyizi;
17 Safer sene [1]319
22 Mayıs sene [1]317

Merbût cedvelde esâmîsi muharrer mümeyyizin-i kirama (tezkire)

Be-minnehü'l-kirâm Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisinin 1316-1317 sene-i dersiyyesi imtihân-ı umûmîlerine mübâşeret olunmuş olduğundan ve zât-ı ……..……. ᶜı dahi ……..…… dersine mümeyyiz intihâb kılınmış olduğunuzdan, şehr-i …… ᶜı …….…….. günü saᶜat …….. râddelerinde, mekteb-i mezkûrda bulunmağa himmet ….

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
583 | 39 | 1

70

MF.MKT. 583 / 39

"Hamidiye Ticaret Mektebi ders programının Mekteb Müdüriyyetince sunulduğu ve bunun Maʿârif Nezâretince uygun bulunduğu hakkında."

1

Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsine

Devletlü efendim hazretleri;

Geçen sene-i tedrîsiyyeyi nihâyetlerine doğru taht-ı riyâset-i celîle-i âsafânelerinde teşekkül iden komisyon-ı mahsûs mukarrerâtından Hamîdiyye Ticâret Mektebi'ne â'id olup tenfîz hükmü çâkerlerine emr ü havâle buyurulan mukarrerâta tevfîken ol vakitden beru mektebce tedrîsâta devâm olunmakda bulunmuş ise de mukarrerât-ı mehbûseyi muhtevî varakanın Nezâret-i celîle-i âsafâneleri muhâsebesince kaydı olmadığından îfâ-yı muktezâsı lâzım gelenlere emr ü havâle buyurulmak üzere melfûfen takdîm-i pîşgâh-ı sâmî-i cenâb-ı nezâret-penâhîleri kılınmış olmağla ol bâbda ve her hâlde emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 5 Eylül sene [1]317.

Müdir-i Mekteb Mehmed Said

(Arka Yüz)

Mektûbî Kalemi'ne, fî 10 Eylül sene [1]317.

Said Bey, fî 10.

Münâsib bulunduğuna dâ'ir cevâb yazılması emr olunmuşdur. Elden.

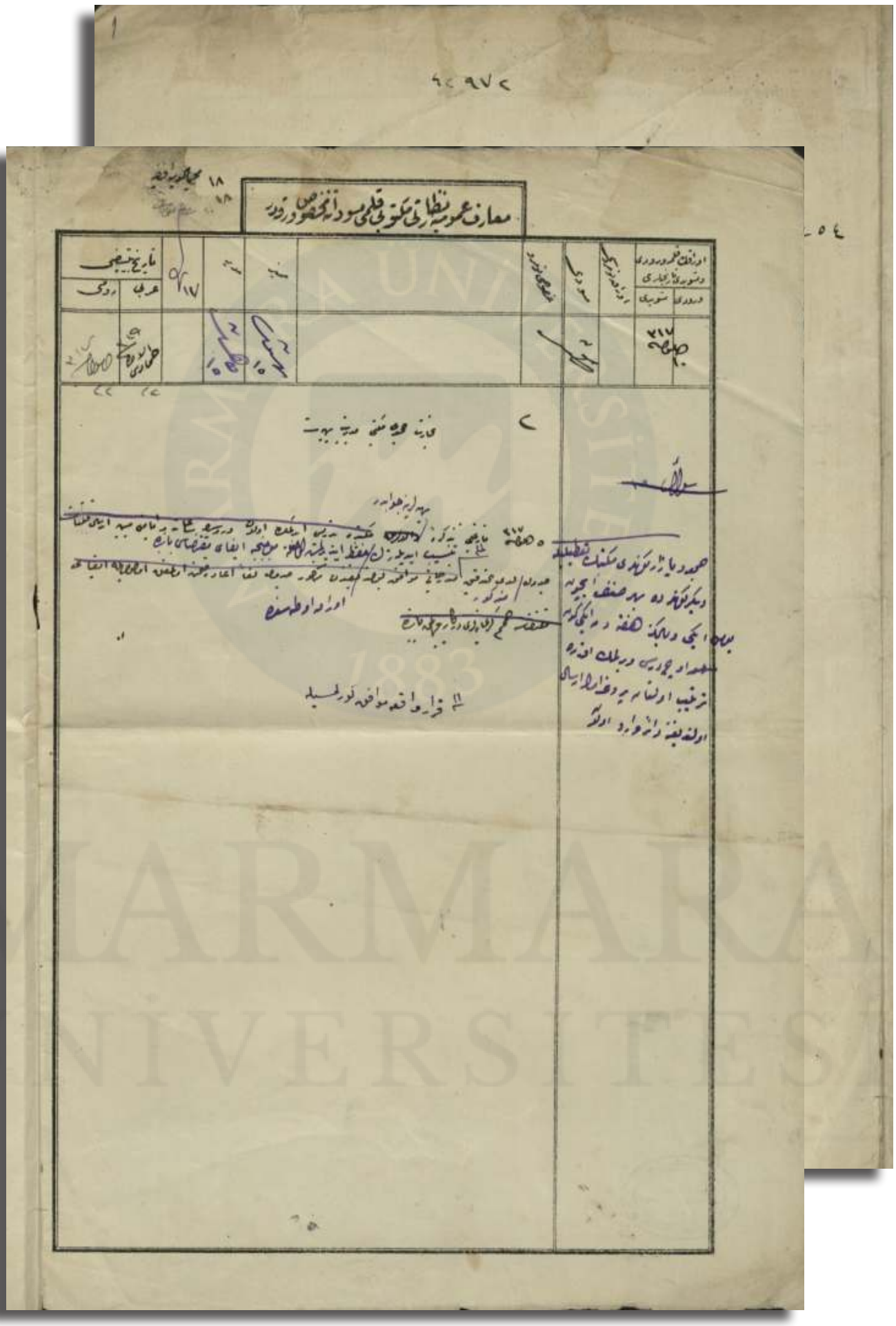

2

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı: 10 Eylül sene [1]317, Târîh-i Tebyîzi: 22 Cemâziye'l-ahir sene [1]319/22 Eylül sene [1]317.

Ticâret-i Hamîdî Mektebi Müdiriyet-i Behiyyesine;

Cumᶜa ve Pazar günleri mektebin taᶜtîliyle diğer günlerde beher sınıf içün yevmî iki ve yalnız haftada iki gün üç ders virilmek üzere tertîb olunan programın irsâl olunduğuna dair vârid olan 5 Eylül [1]317 târîhli tezkire-i behiyyelerine cevâbdır. Cedvel-i mezkûr lede't-tedkîk karâr-ı vâkıᶜa muvâfık görülmesiyle tensîb idilerek Evrâk Odası'nda hıfz itdirilmiş olmağla mûcebince îfâ-yı muktezâsı bâbında.

Sene 11

Karâr-ı vâkıᶜa muvâfık görülmüşdür.

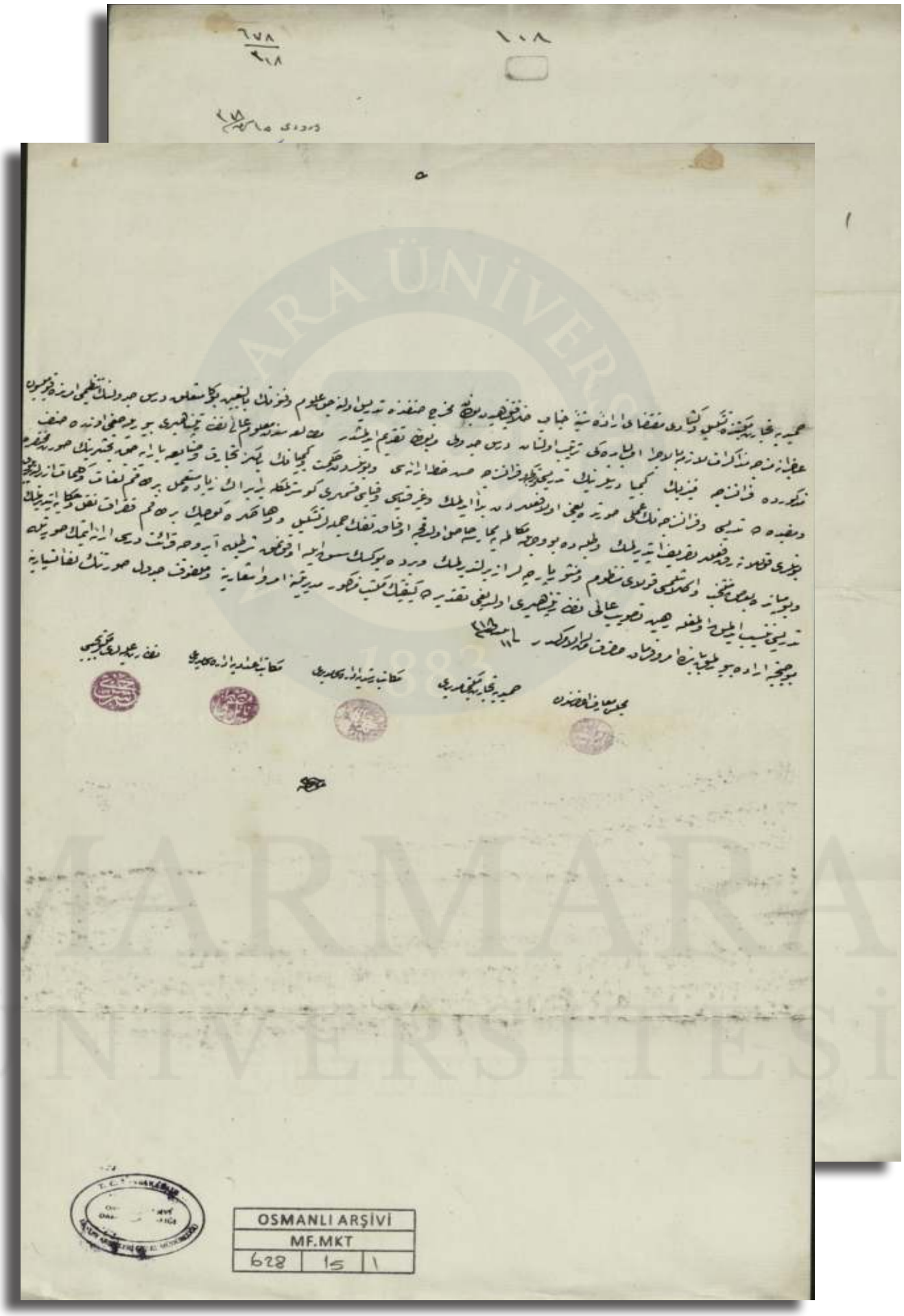

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
628 | 15 | 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

71

MF.MKT. 628 / 15

"Hamidiye Ticaret Mektebi son sınıfında okutulmak üzere Fizik, Hüsn-i hat, Kimya ve Fransızca derslerinin ne şekilde işleneceğinin bildirildiği."

1

Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nde teşkîl ve küşâdı muktezâ-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhîden bulunan mahrec sınıfında tedrîs olunacak ulûm u fünûnun bi't-taᶜyîn buna müteᶜallik ders cedvelinin tanzîmi emrinde komisyon-ı âcizânemizce müzâkerât-ı lâzıme bi'l-icrâ ol bâbdaki tertîb olunan ders cedveli merbûten takdîm edilmişdir. Mütâlaᶜasından maᶜlûm-ı âlî-i nezâret-penâhîleri buyurulacağı üzere sınıf-ı mezkûrede Fransızca, Fizik, Kimya derslerinin tedrîsi ve Türkçe ve Fransızca hüsn-i hatt irâ'esi ve bunlardan Hikmet ve Kimya'nın yalnız Ticâret ve Sanâyiᶜe yarayacak bahislerinin sûret-i muhtasara ve müfîdede tedrîsi ve Fransızca'nın amelî sûretde yaᶜni evvelâ fiᶜillerden bed' idilmek ve gayr-ı kıyâsı ve kıyâsı kısımları gösterilmekle beraber en ziyâde müstaᶜmel bir takım lugât ve kelîmât ezberletdirilüp bunları kullanarak fiᶜiller tasrîf itdirilmek ve talebe de bu vechle mükâlemeye mümârese hâsıl oldukça ufak tefek cümleler teşkîl ve daha sonra küçük bir takım fikrât nakl ve hikâye itdirilmek ve bu meyânda baᶜzı müntehib ve anlaşılması kolay manzûm ve mensûr parçalar ezberletdirilmek ve bir de yüksek ses ile okunmak şartıyla ayrıca kırâ'at dersi irâ'e itmek sûretiyle tedrîsi tensîb idilmiş olmağla rehîn-i tasvîb-i âlî-i nezâret-penâhîleri olduğu takdîrde keyfiyetin mekteb-i mezkûr müdiriyetine emr ü işᶜârına ve melfûf cedvel sûretinin lefen tesyârına mûcebince irâde buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Fî 11 Nisan sene [1]318.

Mekteb-i Maᶜârif Âᶜzâsından Emrullah	Hamîdiyye Ticâret Mektebi Müdiri	Mekâtib-i Rüşdiyye İdâresi Müdiri Mehmed Ali (?)	Mekâtib-i İᶜdâdiyye İdâresi Müdiri Mustafa Nâil	Nezâret-i Aliyyeleri Mektûbcusu Hasan bin Hüseyin

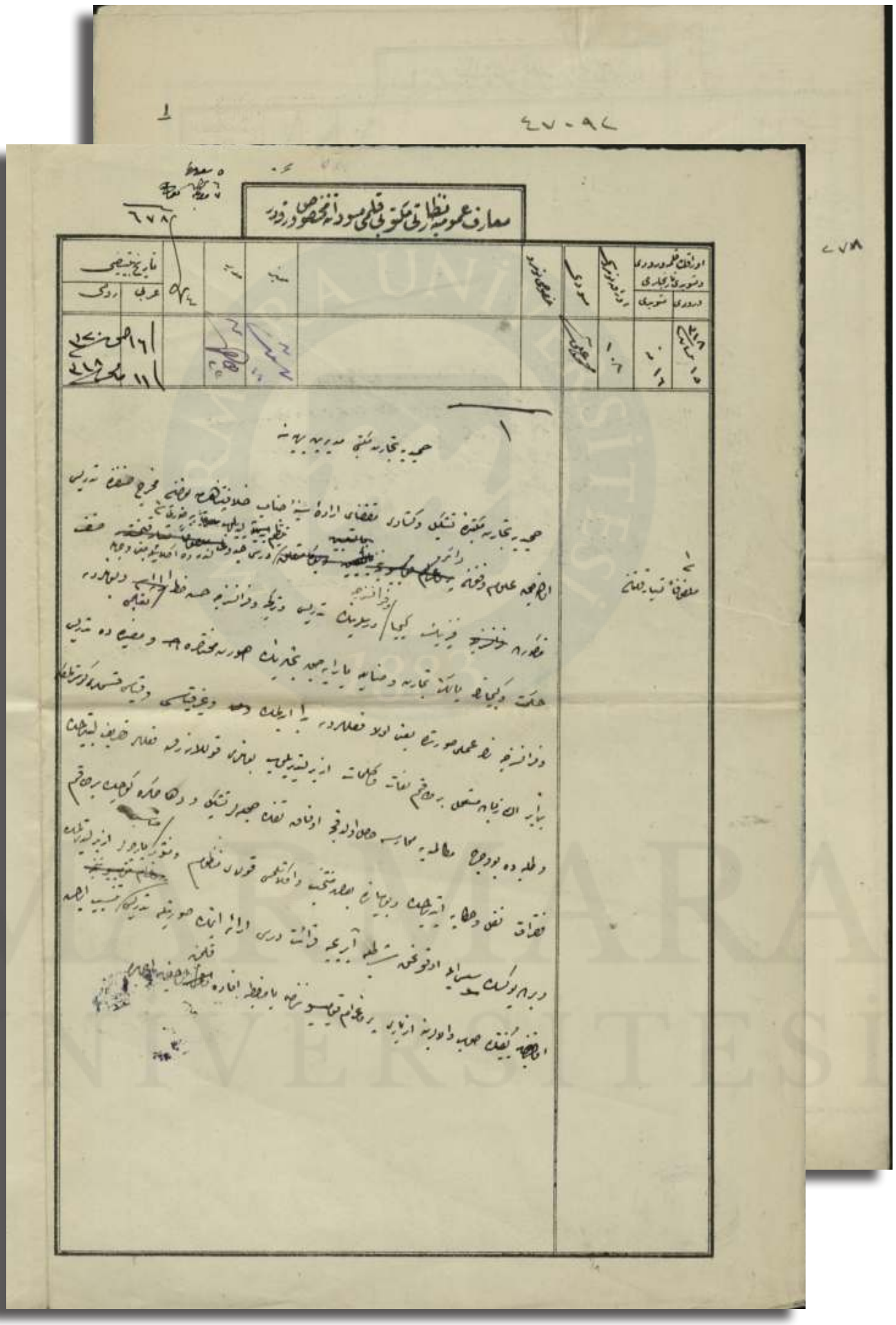

2

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı: 15 Nisan sene [1]318, Tesvîdi: 16 M., Evrâk Numarası: 108, Müsevvidi: Mehmed Ali

Târîh-i Tebyîzi: 16 Safer sene [1]320/11 Mayıs sene [1]318.

Hamîdiyye Ticâret Mektebi Müdiriyet-i Behiyyyesine

Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nde teşkîl ve küşâdı muktezâ-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhîden bulunan mahrec sınıfında tedrîs olunacak ulûm ve fünûna dair tanzîm idilüp bir sûreti melfûfen tesyâr kılınan ders cedvelinden de anlaşılacağı vechle sınıf-ı mezkûrda Fizik, Kimya ve Fransızca derslerinin tedrîsi ve Türkçe ve Fransızca hüsn-i hat taʿlîmi ve bunlardan Hikmet ve Kimya'nın yalnız ticâret ve sanâyiʿe yarayacak bahislerinin sûret-i muhtasara ve müfîdede tedrîsi ve Fransızca'nın amelî sûretde yaʿni evvela fiʿillerden beda' idilmek ve gayr-ı kıyâs ve kıyâs kısımları gösterilmekle beraber en ziyâde müstaʿmel bir takım lugât ve kelîmât ezberletdirilüp bunları kullanarak fiiller tasrîf itdirilmek ve talebede bu vechle mükâlemeye muhârese hâsıl oldukça ufak tefek cümleler teşkîl ve daha sonra küçük bir takım fıkrât nakl ve hikâye itdirilmek ve bu meyânda baʿzı müntehib ve anlaşılması kolay manzûm ve mensûr parçalar ezberletdirilmek ve bir de yüksek ses ile okunmak şartıyla ayrıca kırâ'at dersi irâ'e itmek sûretiyle tedrîsi tensîb eylemiş olduğundan keyfiyetin savb-ı vâlâlarına izbârı Program Komisyonu'ndan bâ-mazbata ifâde kılınmış olmağla ol bâbda.

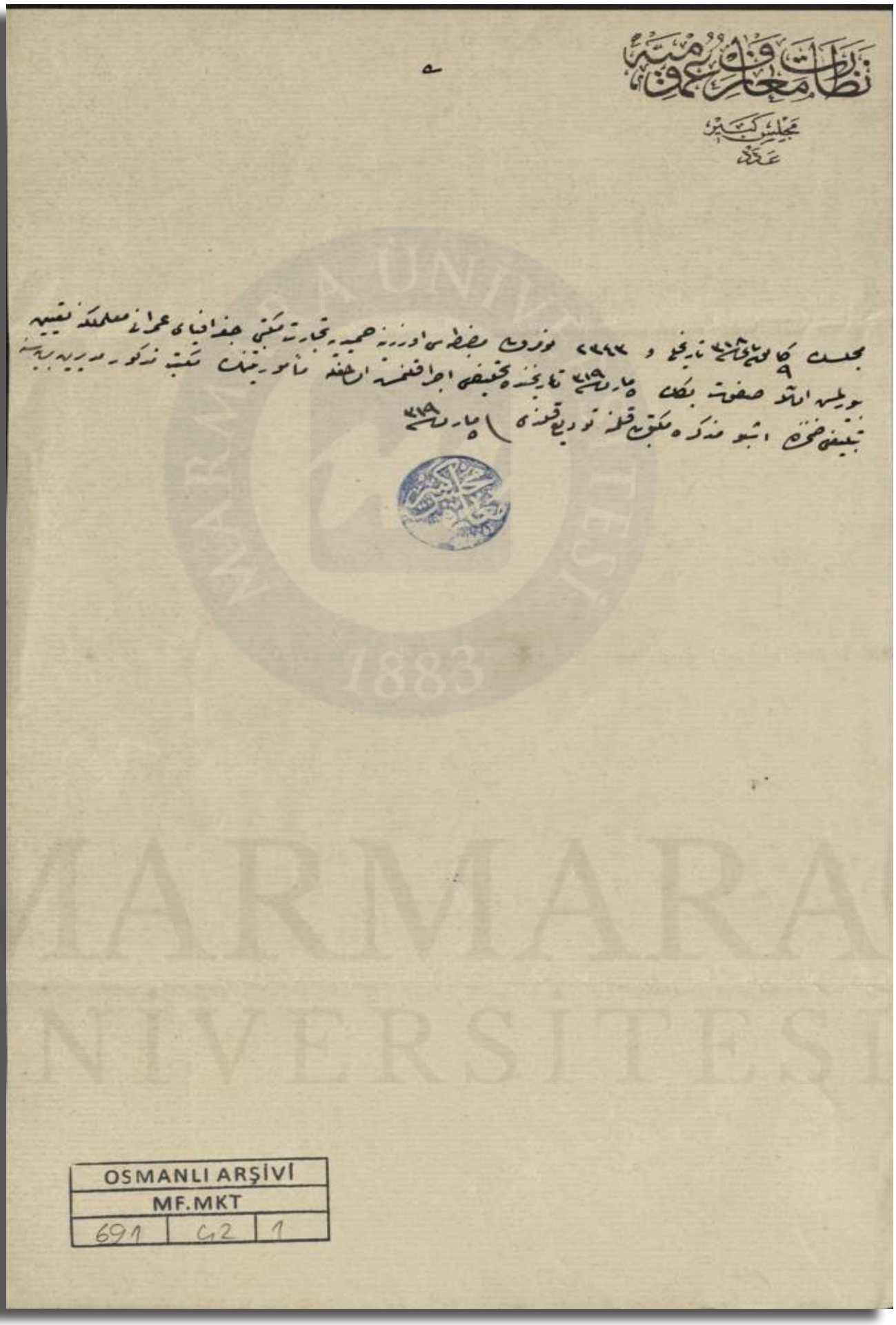

نظارت معارف عمومیه

مجلس کبیر

عدد

٥

مجلسک ٩ کانون ثانی ٣٣ تاریخلو و ٣٣ نومرولو عضاسی بولندیغی جمعیت تجاریه ملیه نک جمعیت عمومیه سنک
یومیه اتو صفحه بکک ٥ مارت ٣٣ تاریخنده تخفیف اجرا قلنمسنه دائر تقدیم قیلنان تلغراف مذکره سی
تخفیف ضمن اشبو مذکره مکتوبی قلم توریق قلندی (٥ مارت ٣٣

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
691 | 42 | 1

72

MF.MKT. 691 / 42

"Hamidiye Ticaret Mektebi Muallimliğine Safvet Bey'in tayin olunduğu."

1

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye

Meclis-i Kebîr

Aded

Meclîs'in 9 Kânûn-ı sânî sene [1]318 târihli ve 2343 numerolu mazbatası üzerine Hamidiye Ticâret Mektebi Coğrafya-yı Ümrânî Muᶜallimliğine taᶜynin buyurulmuş olan Safvet Bey'in 5 Mart sene [1]319 târihinde tahlîfi icrâ kılınmış olmağla, me'mûriyyetinin mekteb-i mezkûr müdüriyyet-i behiyyesine teblîği zımnında işbu müzekkere, Mektûbî Kalemi'ne tevdîᶜ kılındı.

Fî 5 Mart sene [1]319

(mühür)

Maᶜrif Meclis-i Kebîri

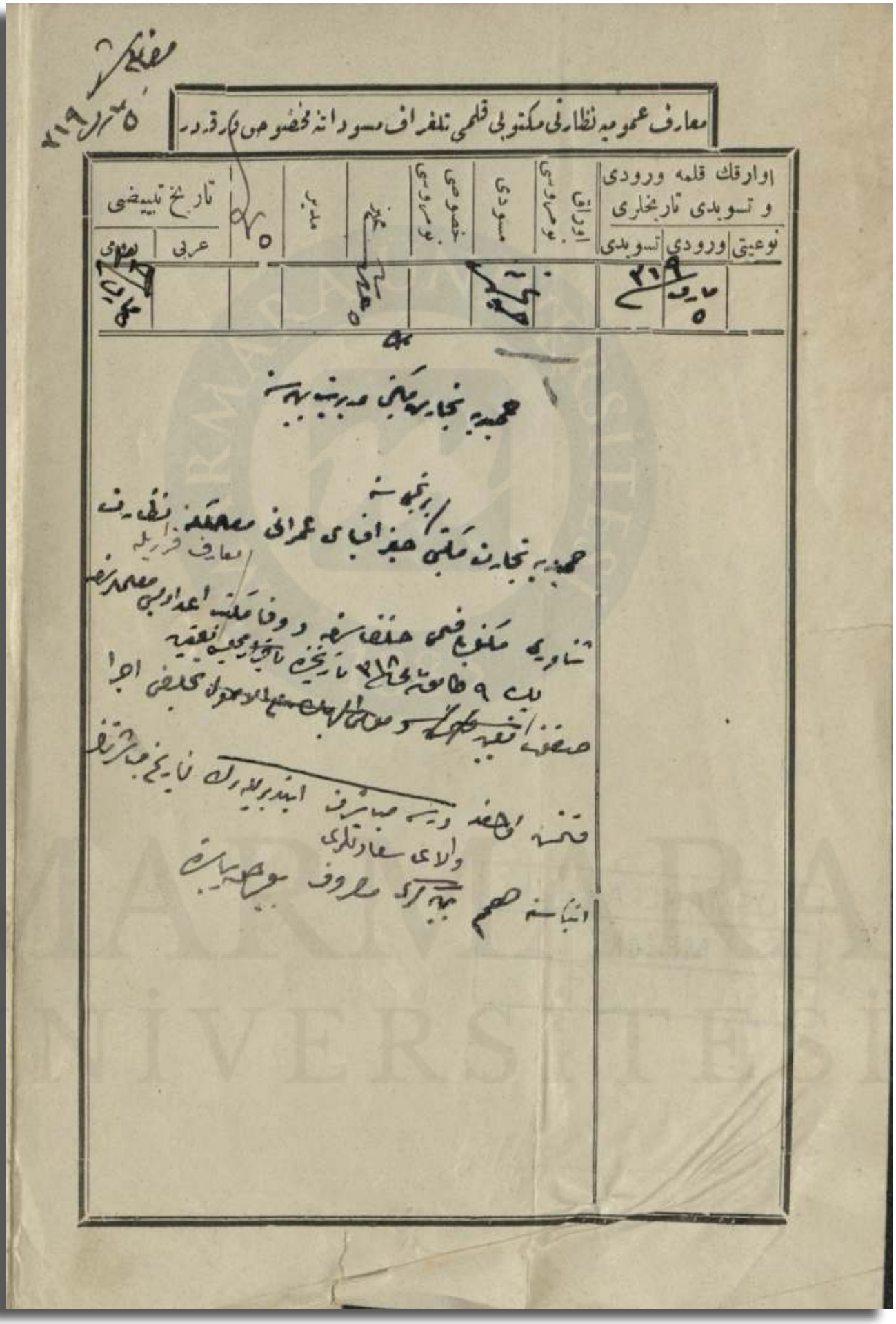

معارف عمومیه نظارتی مکتوبی قلمی تلغراف مسودانه مخصوص قرقدر.

اوراق قلمه ورودی و تسویدی تاریخلری		اوراق نوعیتی	مسودی	خصوصی نومرولری	نمره	مدیر		تاریخ تبییضی	
نوعیتی	ورودی تسویدی							عربی	

حضرت نجابتپناهی مدیریتپناهی

جهت نجابتنه مکتب اعدادی عمرانی معلمی تلغراف تعارف قریله

شتاویه مکتب اعدادی معلمی وفا ملتنه

بك ۹ طاقه ۲۱۹ تاریخ تاجر نجیب نقیه

صفحه نقیه

قتنه الحفه ویه صیارف ابندیلرك تاریخ مارتنلغ

ولای سعادتلری

ابنانه صحیح بیاض

2

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Evrakın Kaleme vürûdu 5 Mart sene [1]319

Tarih-i tebyizi 5 Mart sene [1]319

Hamidiye Ticâret Mektebi Müdüriyyet-i Behiyyesi'ne

Hamidiye Ticâret Mektebi birinci sene Coğrafya-ı Umrânî Muᶜallimliğine, Nezâret-i senâverî Mektûbî Kalemi hulefâsından ve Vefâ Mekteb-i İᶜdâdî muᶜallimlerinden Safvet Bey 9 Kânûn-ı sânî sene [1]318 tarihinde Meclis-i Maᶜârif karârıyla taᶜyîn [ve] tahlîfi icrâ kılınmış olmağla, târih-i mübaşeretinin inbâsına himem-i vâlâ-yı saᶜâdetleri maᶜrûf buyurulmak bâbında.

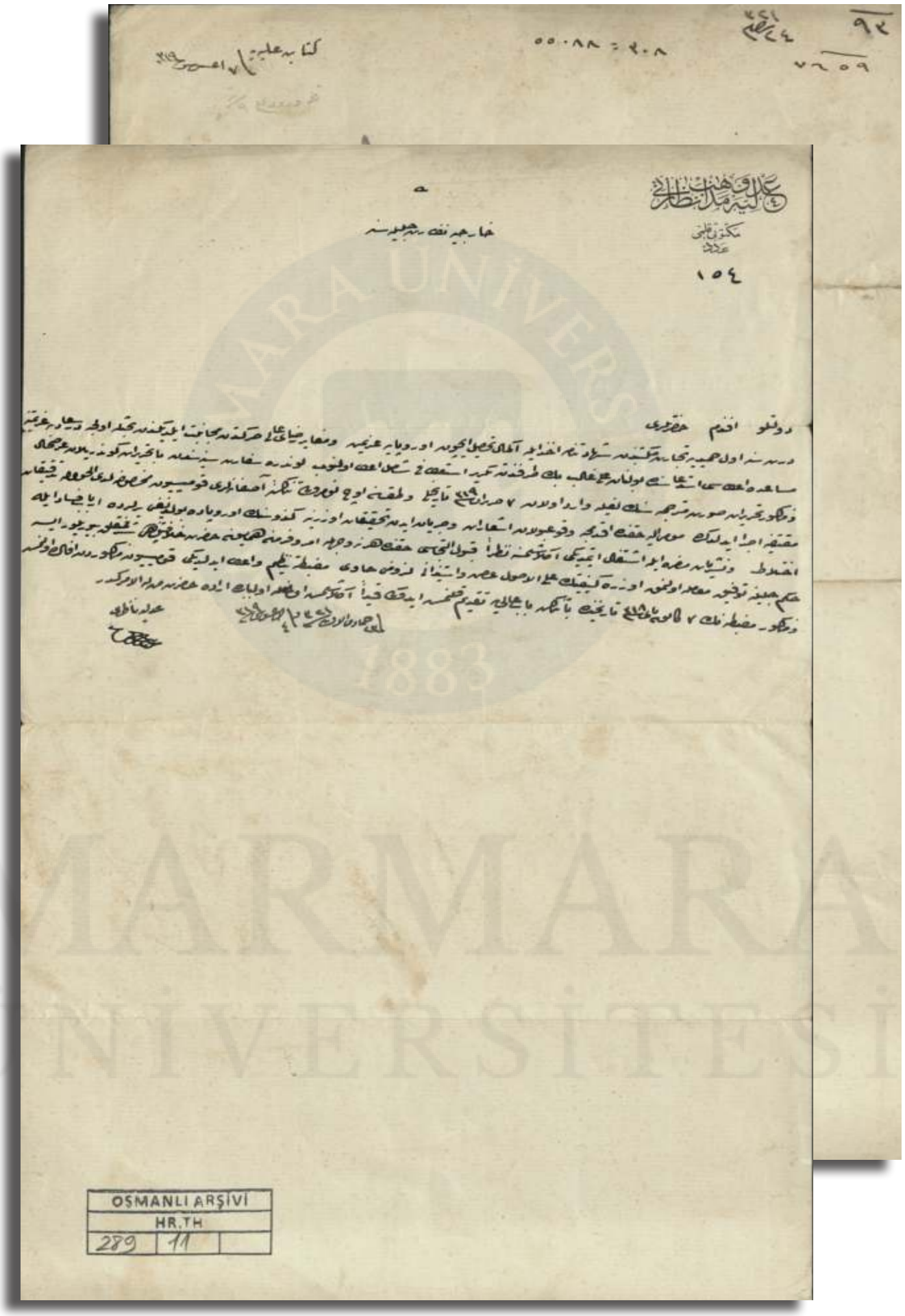

OSMANLI ARŞİVİ
HR.TH
289 | 11

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

73

HR.TH. 289 / 11

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nden şehadetname alarak tahsîlini tamamlamak için Avrupa'ya giden ve orada razı olunmayacak hareketlerde bulunan Ali Galib Bey'in affedilip İstanbul'a dönmesine izin verilmesi."

Adliye ve Mezâhib Nezâreti

Mektûbî Kalemi

Aded

154

Hâriciye Nezâret-i celîlesine

Devletlü efendim hazretleri

Dört sene evvel Hamidiye Ticâret Mektebi'nden şehâdetnâme ahzı ile ikmâl-i tahsîl içün Avrupa'ya azîmet ve mugâyîr-i rızâ-yı âli hareketden mücânebet eylediğinden bahisle evvelce Der-saᶜâdet'e azîmetine müsâᶜade iᶜtâsı istidᶜâsında bulunan Ali Gâlib Bey tarafından tekrâr istiᶜtâfı şâmil iᶜtâ olub Londra Sefâret-i seniyyesinden bâ-tahrîrât gönderilen arz-ı hâl ve mezkûr tahrîrât sûret-i mütercemesinin lefiyle vârid olan 7 Haziran sene [1]319 târîhli ve doksan üç numerolu tezkire-i âsafâneleri komisyon-ı mahsûsa lede'l-hâvale tedkîkât-ı mukteziye icrâ edildikde mûmâ-ileyh hakkında akdemce vukû' bulan işᶜârat ve cereyân eden tahkîkat üzerine kendisinin Avrupa'da bulunduğu yerlerde erbâb-ı fesâd ile ihtilât ve neşriyât-ı muzırra ile iştigâl etmediği anlaşılmasına nazaran kabûl-ı ilticâsı hakkında her ne vecihle emr ü fermân hümayûn-ı hazret-i hilâfet-penâhi şeref müteᶜallik buyrulur ise hükm-i celîline tevfîk muᶜâmele olunmak üzere keyfiyetin ale'l-usûl arz ve istîzânı lüzûmunu hâvi mazbata tanzîm ve îfâ edildiği Komisyon-ı mezkûrdan ifâde olunmuş ve mezkûr mazbatanın 7 Kânûn-ı sânî sene [1]318 târîhinde bâ-tezkire Bâb-ı âliye takdîm kılınmış idüğü kayden anlaşılmış olmağla ol bâbda irâde hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 23 Cemâziyel evvel sene [1]321 ve fî 4 Ağustos sene [1]319

Adliye Nâzırı Abdurrahman

(imza)

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
748 | 80

74

MF.MKT. 748 / 80

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin aylık teftîşinde, tedrîsatın takdire şayan olduğunun anlaşıldığı."

Huzûr-ı Sâmî-i Cenâb-ı Nezâret-penâhîye

Emr-i sâmî-i cenâb-ı nezâret-penâhîleri mûcebince tedrîsâtını teftîşe me'mûr olduğumuz Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi'nin bu ay zarfındaki tedrîsâtı rızâ-yı âlîye muvâfık vezâ'if-i taᶜlîmiyyeye mutâbık ve binâ'en-aleyh takdîrât-ı maᶜâlî-derecât-ı hazret-i nezâret-penâhîlerine lâyık bir sûretde cereyân itdiği maᶜrûzdur. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 30 Teşrîn-i Evvel sene [1]319.

Meclis-i Maᶜârif Âzâsı Mehmed Hükmî

Meclis-i Maᶜârif Âzâsı ..... (?)

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
750 | 26 | 1

75

MF.MKT. 750 / 26

"Hamidiye Ticaret Mektebi dershanelerinin genişletilmesi için gerekli tamirata Meclis-i Maʿârif Azası Said ile Evrak Kalemi Mümeyyiz Muavini Şevki Efendilerin memur edildikleri."

1

Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsine;

Semâhatlü efendim hazretleri;

Hamîdiyye Ticâret Mektebi dershânelerinin adem-i vüsʿatine binâ'en mürâcaʿat iden talebenin bir haylisine cevâb-ı red virilmekde ve bu ise mektebin te'sîsindeki maksad-ı âlîye gayr-ı muvâfık görülmekde olmasına mebnî zikr olunan dershânelerin derece-i kâffede tevsîʿi ve bir de teneffüshâne inşâsıyla mekteb medhalinin Kumkapu Caddesi cihetine tahvîli lüzûmı hakkında geçen sene makâm-ı âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhîlerine vukûʿbulan arz ve istirhâm-ı çâkerânem üzerine tevsîʿât-ı maʿrûze-i mukteziyye içün beş bin guruşun iʿtâsına Meclis-i Kebîr-i Maʿârif'ce karâr verilmiş ise de henüz işe mübâşeret olunmamış ve mevsim-i taʿmîrât dahi mürûr itmekde bulunmuş olduğundan meblağ-ı mezbûrun kimler maʿrifetiyle sarfı iktizâ ideyor ise anlara bi'l-iʿtâ hiç olmazsa dershânelerin bir an akdem tevsîʿi husûsuna müsâʿade-i celîle-i cenâb-ı nezâret-penâhîlerinin sezâvâr buyurulması bâbında ve her hâlde emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

22 Eylül sene [1]319.

Müdir-i Mekteb Mehmed Said

(Arka Yüz)

Şerefeddin Efendi'ye, fî 22 M.

Muhâsebe'ye, fî 22 Eylül sene [1]319.

Mekteb-i mezkûr dershânelerinin tevsîʿi içün muktezî beş bin guruşu hâvî bir kıtʿa sûret-i taʿmîrâta me'mûr buyurulan Meclis-i Maʿârif âʿzâsından fazîletlü Said Efendi ile Evrâk Kalemi mümeyyizlerinden izzetlü Şevki Efendi'ye iʿtâ olunup taʿmîrâta mübâşeretleri dahi der-dest bulunmağla keyfiyetin ol vechle müdiriyet-i mezkûreye emr ü işʿârı bâbından emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Fî 4 Teşrîn-i Evvel sene [1]319.

Kaleme 6.

Nuri Bey'e 8.

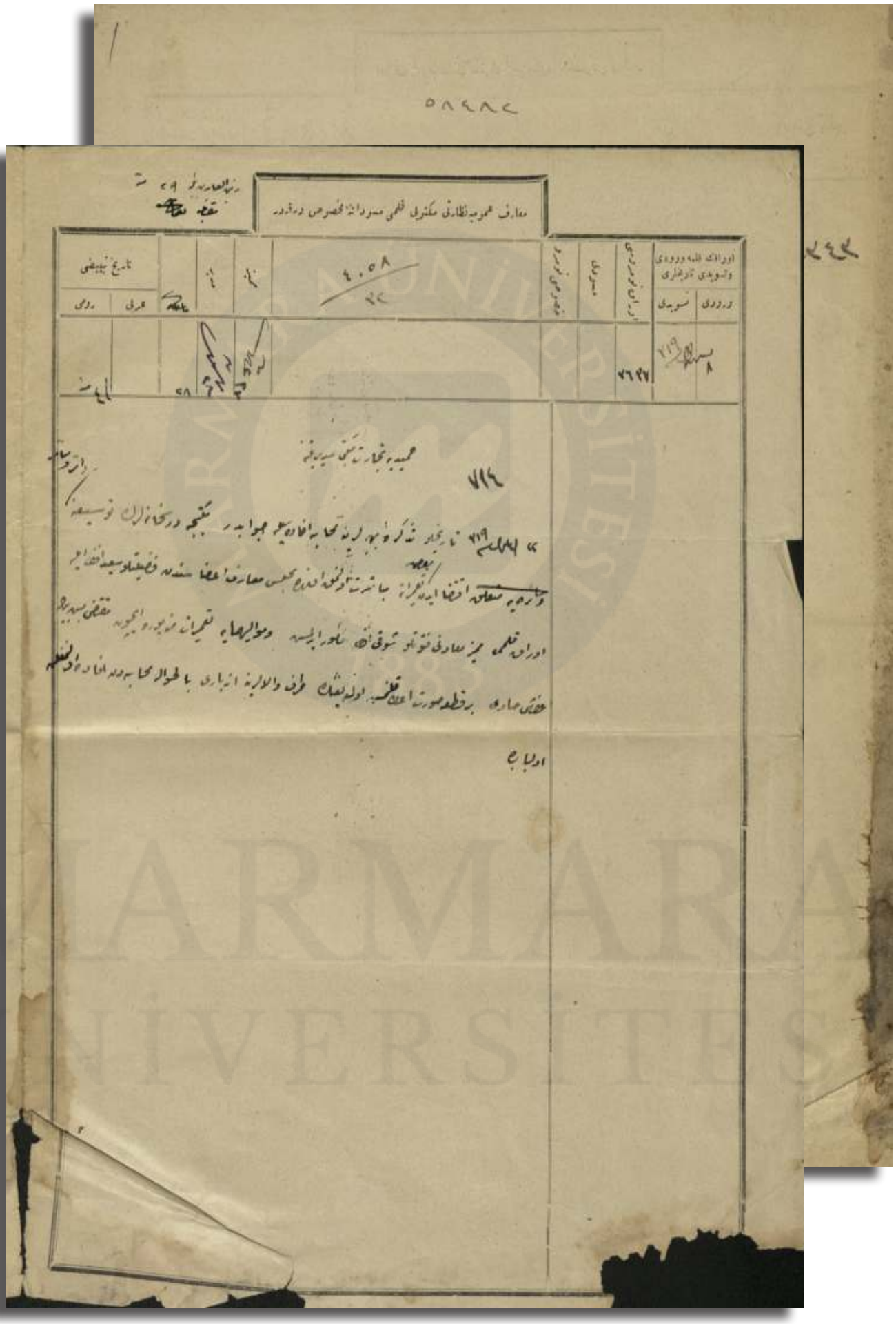

2

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı/Tesvîdi: 8 Teşrîn-i Evvel sene [1]319, Evrâk Numarası: 3637

Târîh-i Tebyîzi: 4 minhu

Hamîdiyye Ticâret Mektebi Müdiriyetine;

22 Eylül sene [1]319 târîhlü tezkire-i behiyyelerine Muhâsebe'den ifâdesiyle cevâbdır. Mektebce dershânelerin tevsîʿine dâ'ir ve sâ'ir iktizâ iden baʿzı taʿmîrâta mübâşeret olunmak üzere Meclis-i Maʿârif âʿzâsından fazîletlü Said Efendi ile Evrâk Kalemi mümeyyiz muʿâvini fütüvvetlü Şevki Efendi me'mûr idilmiş ve mûmâ-ileyhâya taʿmîrât-ı mezbûre içün muktezî beş bin guruşı hâvî bir kıtʿa sûret iʿtâ kılınmış olduğunun taraf-ı vâlâlarına izbârı bi'l-havâle muhâsebeden ifâde olunmağla ol bâbda.

٧٤
٧٦٦
١١٥

نظارت معارف عمومیه
محاسبه
عدد
١٤٥٤

٤٥٨١ کوچک مصطفی یاتاغان یده مکتب مصارف تعمیریسی
٤٦٦١ مطبخ عامره یغیرسن یایتیراجاغه بدنا مصارف انشائیه
٤١٨٥ جده قصرت خانمده زاده ناجیه مکتب مصارف تعمیریه
٤٦٧٧ غیرنه مکتب همایونده دیخانه برنا نرسیس مصارف
٤٧٥٠ حمیده نیابت مکتب مصارف تعمیریه
٩٤٠٠ مکتب سلکه نهانه ثانیه ایچون یاپیلمه مکتب تعمیره

بیلدیرلدیکی وجهله طرفه ده توجه بیورلمق بابده عرض اولنان انشاآت وتعمیرات کشف تانیدینه اجراسیله برنه سنه ده برنامه یه قونولمق
شهادات جلیله سنه استنادا نهاده بولنمق اکمکتوبه قلنمش ومراسیم یازیلمش وفرمانلر حضرت پادشاهیدن صدور ایلمشدر

قلمه
نوری بک ٨

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
778 | 19 | 1

76

MF.MKT. 778 / 19

"Mülkiye, Hamidiye Ticaret ve Aşiret Mektebi dershaneleri; Hazret-i Halid civarındaki Levn-zâde Mekteb-i İbtidaisi, Matbaa-i Amire Bahçesi ve Küçükmustafapaşa İnas Rüşdiyesi Mektebi'nin tamirleriyle ilgili keşf-i sanilerin yapılabilmesi için mühendishaneden bir memur görevlendirilmesi."

1

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye

Muhâsebe

Aded 1252

4981: Küçük Mustafa Paşa İnâs Rüşdiye Mektebi'nin masârıf-ı taᶜmîriyyesi

4661: Matbaᶜa-i Âmire bağçesinde yapılan ocak mahallinin masârıf-ı inşâ'iyyesi

4185: Civâr-ı Hazret-i Hâlid'de Levn-zâde İbtidâ'iyye Mektebi'nin masârıf-ı taᶜmîriyyesi

4677: Aşiret Mekteb-i Hümâyûnı dershânelerinin tevsîᶜi masârıfı

4750: Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin masârıf-ı taᶜmîriyyesi

9200: Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne'nin îcâb iden mahallerinin taᶜmîri

Bin üç yüz on dokuz senesi zarfında vukûᶜbulup bâlâda arz olunan inşâ'ât ve taᶜmîrâtın keşf-i sânîlerinin icrâsı içün Mühendishâne'den bir me'mûrun iᶜzâmı Şehremânet-i Celîlesi'ne işᶜâr olunmak üzere bu tezkirenin Mektûbî Kalemi'ne havâle buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Fî 3 Nisan sene [1]320.

Kaleme 6.

Nuri Bey'e 8.

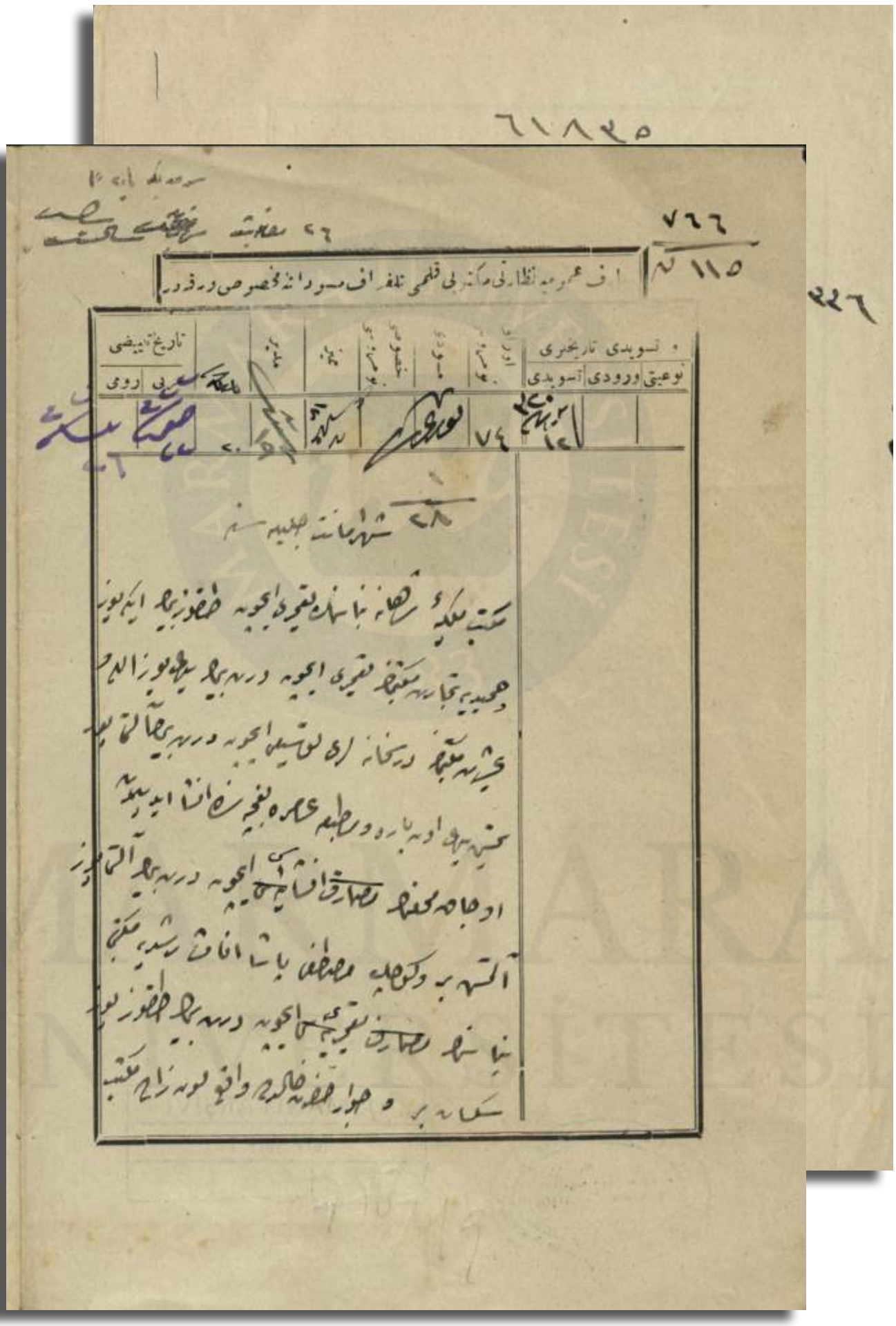

2

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Tesvîdi: 12 Nisan sene [1]320, Evrâk Numarası: 74, Müsevvidi: Nuri
Târîh-i Tebyîzi: 26 Nisan sene [1]320/22 Safer [1]322.

Şehremânet-i Celîlesi'ne;

Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne binâsının taʿmîri içün dokuz bin iki yüz ve Hamîdiyye Ticâret Mektebi'nin taʿmîri içün dört bin yedi yüz elli ve Ticâret Mektebi'nin dershâneleri tevsîʿi içün dört bin altı yüz yetmiş yedi [guruş] on para ve Matbaʿa-i Âmire bağçesinde inşâ idilen ocak mahallinin inşâsı içün dört bin altı yüz altmış bir ve Küçük Mustafa Paşa İnâs Rüşdiyye Mektebi binâsının taʿmîri içün dört bin dokuz yüz seksen bir ve civâr-ı Hazret-i Hâlid'de vâkiʿ Levnzâde (?) Mekteb-i İbtidâ'iyyesi taʿmîri içün dört bin yüz seksen beş guruş sarf idildiğinden bunların ale'l-usûl keşf-i sânîlerinin icrâsı zımnında Hendesehâne'den bir me'mûrun iʿzâmı lüzûmunun savb-ı âlî-i emânet-penâhîlerine işʿârı muhâsebeden bâ-tezkire ifâde kılınmış olmağla icrâ-yı îcâbına himem-i aliyye-i dâverîleri derkâr buyurulmak bâbında.

١٨٥٨
١٤٧
١٩٨

نظارت معارف عمومیه
محاسبه
عدد
٧٨٩٧

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
787 | 15 | 1

77

MF.MKT. 787 / 15

"Hamidiye Ticaret Mektebi'ne yeni tahsîsat verilmesine büdçenin durumu müsait olmadığından mevcuduyla idâre edilmesi."

1

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye

Muhâsebe

Aded 2896

Hamîdiyye Ticâret Mektebi müdiriyetinin 31 Mart sene [1]320 târîhli tezkiresinde teneffüshâne ile mekteb bağçesinde mürûr iden yolun taşrası ve muktezî camekânın noksan olduğundan bahisle bir mikdâr daha tahsîsât iᶜtâsıyla nevâkıs-ı vâkıᶜanın itmâm ve ikmâli bildirilmiş ise de tahsîsât-ı cedîde iᶜtâsına bu derecenin adem-i müsâᶜadesi ve tasarrufa son derece riᶜâyet idilmesi muktezâ-yı irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhîden bulunması cihetiyle tervîc-i işᶜâr mümkin olamayacağından hâl-i hâzırla idâre-i maslahat idilmesinin mekteb-i mezkûr müdiriyetine cevâben işᶜârı zımnında işbu tezkire Mektûbî Kalemi'ne tevdîᶜ kılındı.

Fî 23 Mayıs sene [1]320.

Mehmed Ali Bey'e

(mühür)

Meclîs-i Maᶜârif-i Umûmiyye

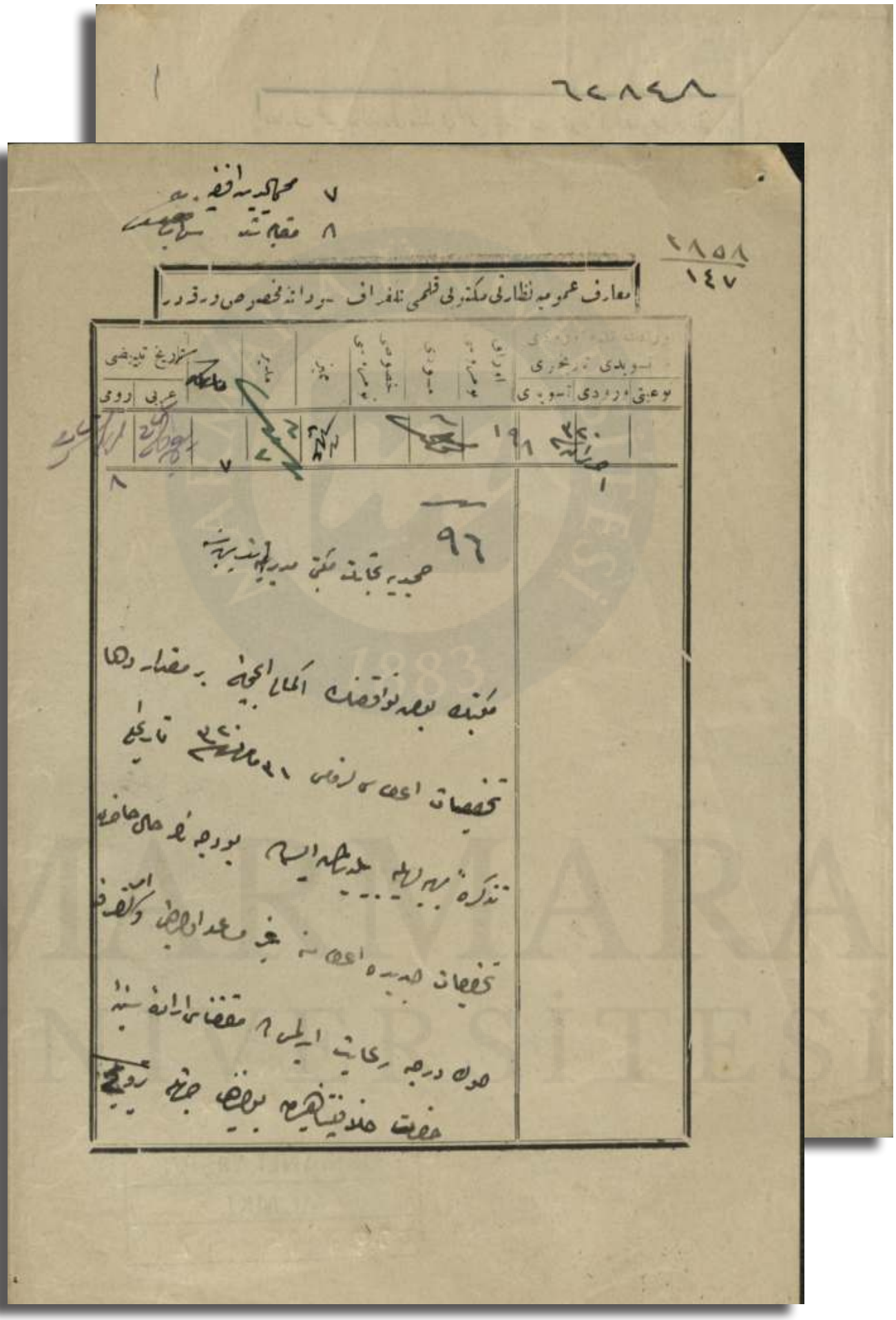

2

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı/Tesvîdi: 1 Haziran sene [1]320, Evrâk Numarası: 198.

Târîh-i Tebyîzi: 7 Rebîᶜu'l-evvel 1322/8 Haziran 1320.

Hamîdiyye Ticâret Mektebi Müdiriyet-i Behiyyesine;

Mektebin baᶜzı nevâkısının ikmâli içün bir mikdâr daha tahsîsât iᶜtâsı lüzûmı 31 Mart sene [1]320 târîhli tezkire-i behiyyeleri ile bildirilmiş ise de büdcenin hâl-ı hâzırı tahsîsât-ı cedîde iᶜtâsına gayr-i müsâᶜid olup emr-i tasarrufa son dere riᶜâyet idilmesi muktezâ-yı irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhîden bulunduğu cihetle hâl-i hâzırla idâre-i maslahat idilmesi husûsunun cevâben izbârı lede'l-havâle Muhasebe'den ifâde kılınmağla ol bâbda.

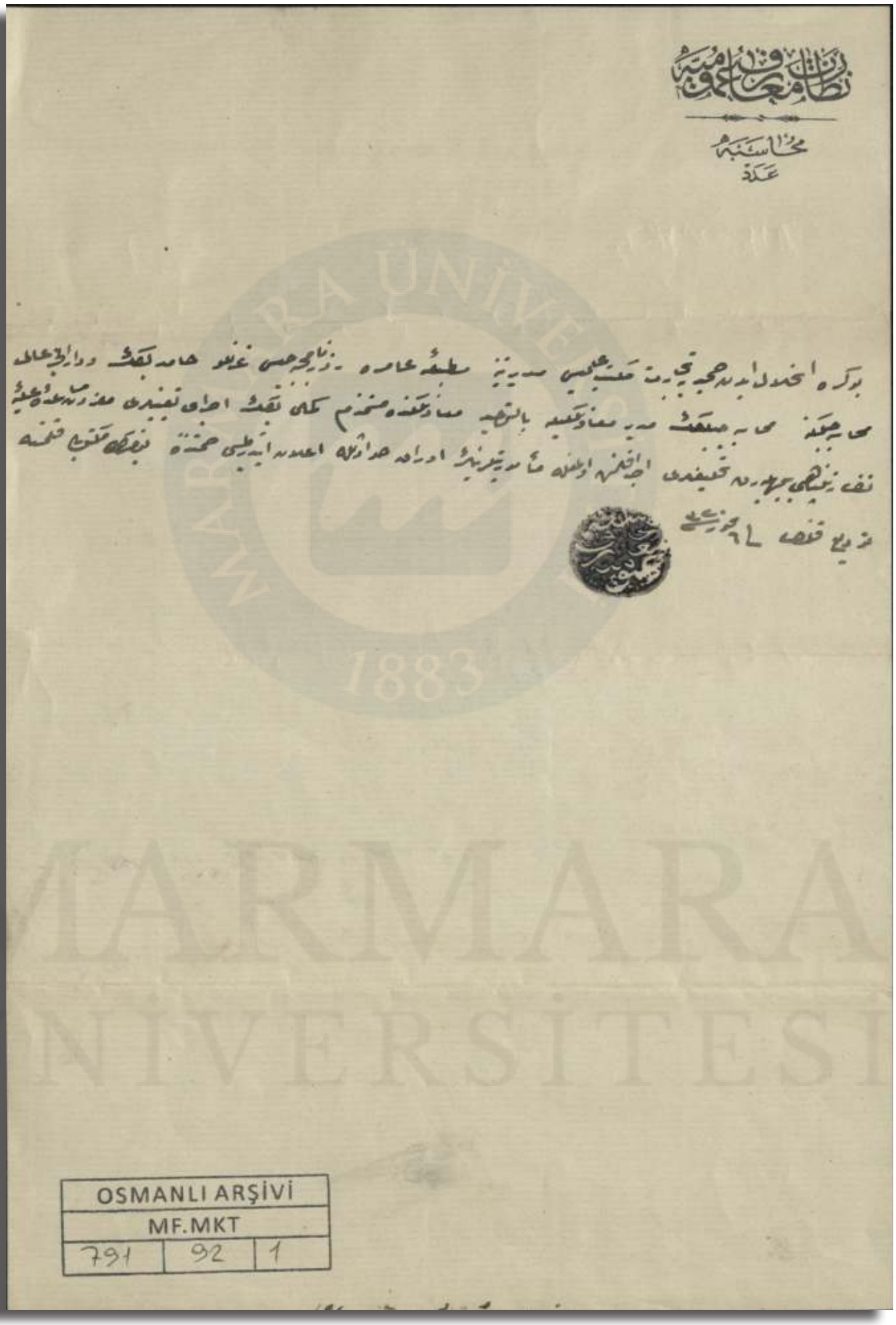

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
791 | 92 | 1

78

MF.MKT. 791 / 92

"Boşalan Hamidiye Ticaret Mekteb-i Alisi Müdüriyeti'ne Matbaa-i Amire Ruznamçecisi Hamid Bey'in, Darulhayr Muhasebeciliği'ne de Kemal Bey'in tayini.."

1

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye
Muhâsebe
Aded

Bu kere inhilâl iden Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi müdiriyetine Matbaᶜa-i Âmire rûznâmecisi izzetlü Hamid Bey'in ve Dârü'l-hayr-ı Âlî muhâsebeciliğine muhâsebecilik müdir muᶜâvinliğiyle bi't-tevhîd muᶜâvinlikde müstahdem Kemal Bey'in icrâ-yı taᶜyînleri maᶜzûn-ı müsâᶜade-i aliyye-i nezaret-penâhî buyurularak tahlîfleri icrâ kılınmış olmağla me'mûriyetlerinin evrâk-ı havâdisle iᶜlân itdirilmesi zımnında bu tezkire Mektûbî Kalemi'ne tevdîᶜ kılındı.

Fî 6 Temmuz sene [1]320.

(mühür)

Meclîs-i Maᶜârif-i Umûmiyye

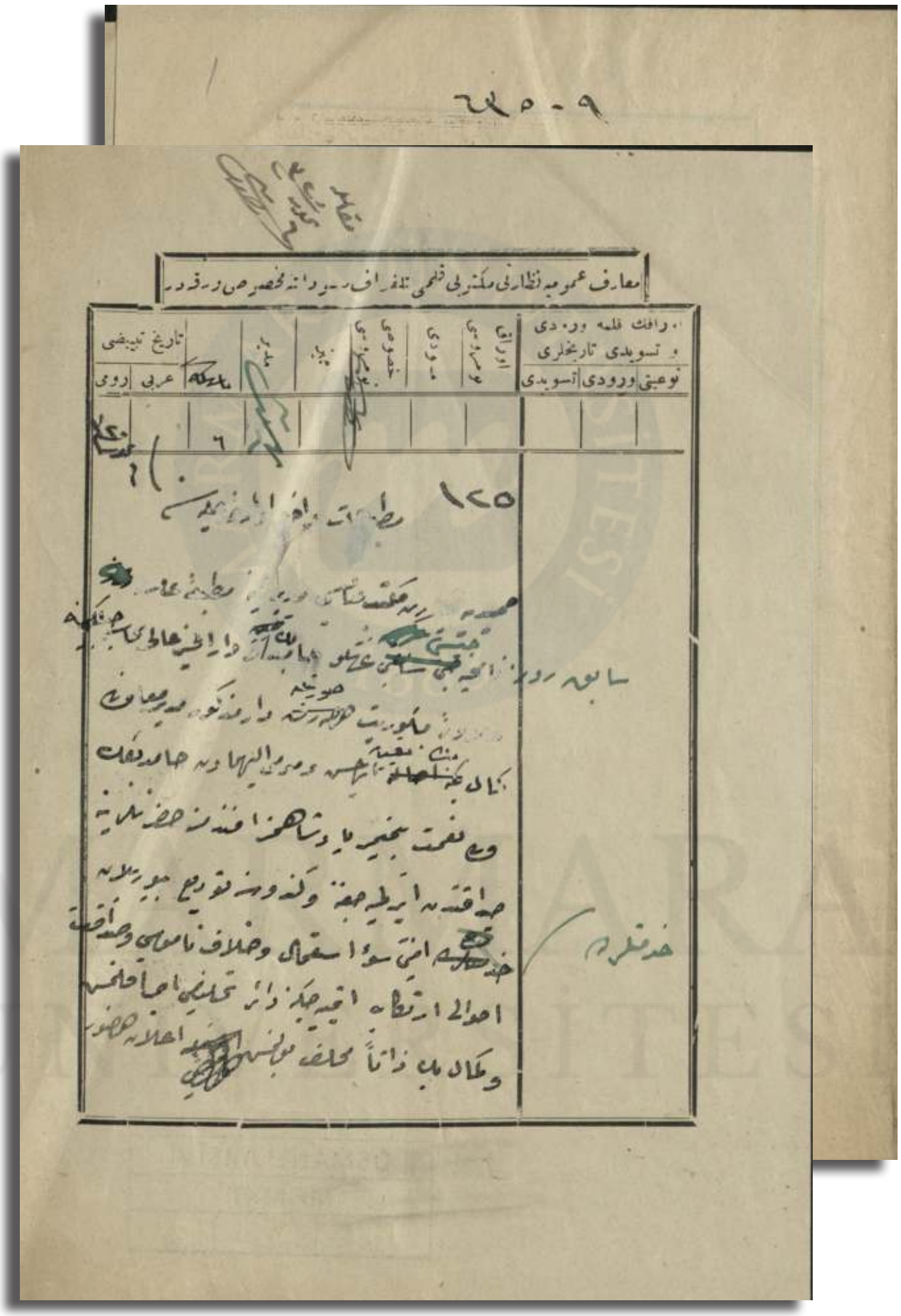

معارف عمومیه نظارتی مکتبلری فلمی تذهراف رسوداته مخصوص رسمدر

رافت قلمه وردی و تسویدی تاریخلری														
نوعیتی	وروودی	تسویدی	اوراق عددی	مسوده	خلاصه	نیت	تبلیغ	تاریخ تبیضی						
													عربی	رومی

١٢٥

٦

2

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Târîh-i Tebyîzi: 6 Temmuz [1]320.

Matbûʿât-ı Dâhiliyye İdâre-i Aliyyesi'ne

Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi müdiriyetine Matbaʿa-i Âmire sâbık rûznâmecisi izzetlü Hamid Bey ve Dârü'lhayr-ı Âlî muhâsebeciliğine ilâveten me'mûriyet sûretiyle dâr-ı mezkûr müdir muʿâvini Kemal Bey taʿyîn idilmiş ve mîr-i mûmâileyhâdan Hamid Bey'in velîniʿmet-i bî-minnetimiz pâdişâhımız efendimiz hazretlerine sadâkatden ayrılmayacağına ve kendüsüne tevdîʿ buyurulan hıdmetlerde emniyeti sû-i istiʿmâl ve hilâf-ı nâmûs ve sadâkat ahvâli irtikâb itmeyeceğine dâ'ir tahlîfi icrâ kılınmış, Kemal Bey zâten mahlef bulunmuş olup iʿlân olunur.

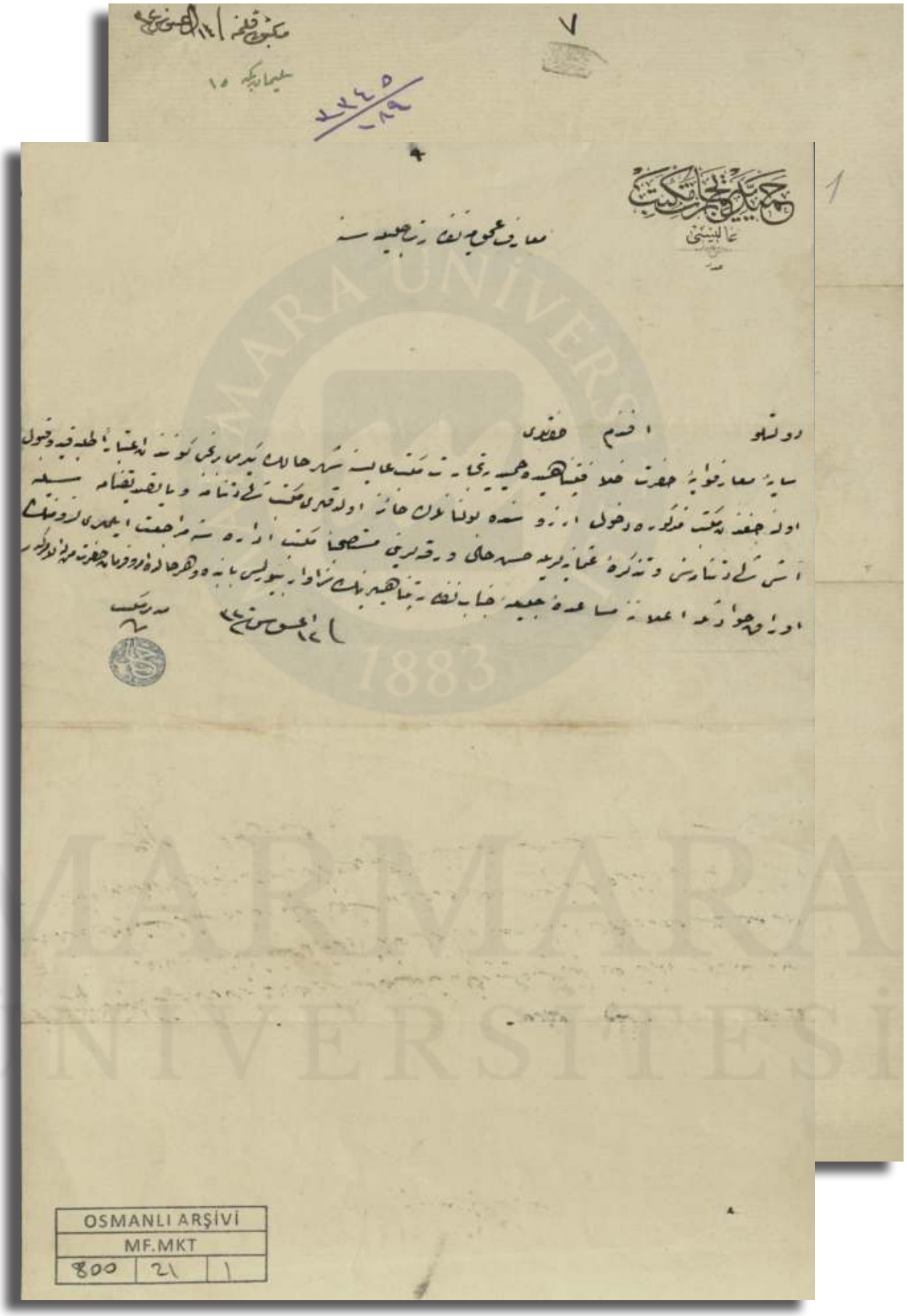

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
800 | 21 | 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

79

MF.MKT. 800 / 21

"Hamidiye Ticaret Mektebi'ne kayıtlar başlayacağından, Mektebe kaydolmak isteyenlerden hangi evrakın isteneceğinin Matbuat İdaresince ilanı."

1

Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi

Aded

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâret-i Celîlesine

Devletlü efendim hazretleri;

Sâye-i maᶜârif-vâye-i hazret-i hilâfet-penâhîde Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi'ne şehr-i hâlin yirmi birinci gününden iᶜtibâren talebe kayd ve kabûl olunacağından mekteb-i mezkûra duhûl arzûsunda bulunanların hâ'iz oldukları mekteb şehâdetnâme veya tasdiknâmesiyle aşı şehâdetnâmesini ve tezkire-i Osmaniyyeleriyle hüsn-i hâl varakalarını müstashiben mekteb idâresine mürâcaᶜat eylemeleri lüzûmunun evrâk havâdisiyle iᶜlânına müsâᶜade-i celîle-i cenâb-ı nezâret-penâhîlerinin sezâvâr buyurulması bâbında ve her hâlde emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 12 Ağustos sene [1]320.

Müdir-i Mekteb Hamid

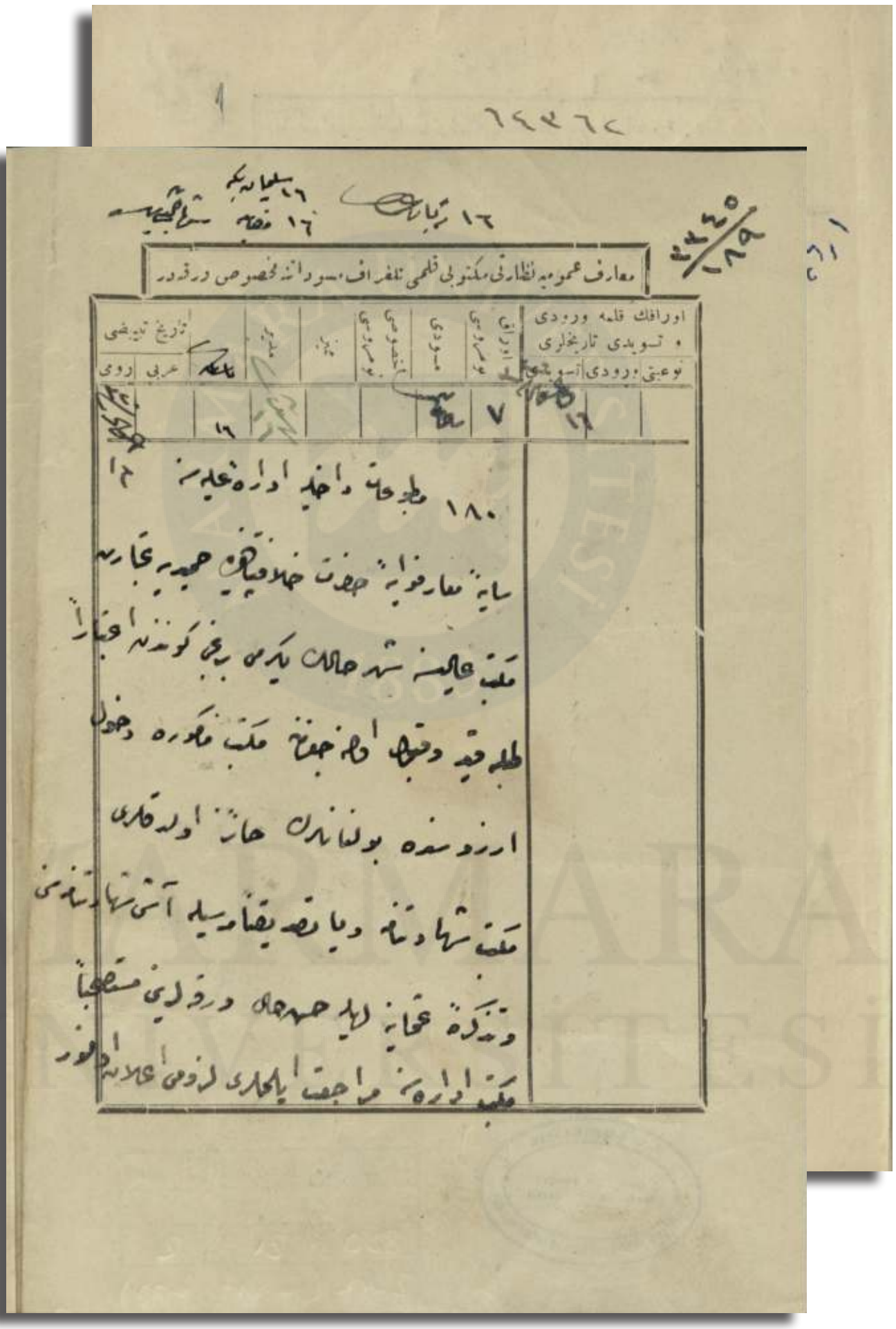

معارف عمومیه نظارتی مکتوبی قلمی تلغراف مسودانه مخصوص درقه در

اوراقك قلمه وروودی
و تسویدی تاریخلری
نوعیتی وروودی تسویدی

تاریخ تبیضی
روی عربی

۱۸۰ مطوحات داخله اداره غیاثیه

سایه معارفپناهی حضرت خلافتپناهی جهته تجاره

مکتب عالیسنه شهر حالك یدیمه بیچی کونده اجتماعه

طلبه قبول وقبول اولنجه مکتب مذکوره دخول

ارزو سنده بولنانلرك حاوی اولدقلری

مکتب شهادتنامه ویا تصدیقنامه یله آتی سنه تدریسی

وتذکره عنایه لیله حسبهاله وروللری مستحباتی

مکتب اداره مراجعت ایلمکلری لزومی اعلان اولنور

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı/Tesvîdi: 16 Ağustos sene [1]320, Evrâk Numarası: 7.

Târîh-i Tebyîzi: 16 Ağustos sene [1]320.

Matbûᶜât-ı Dâhiliyye İdâre-i Aliyyesine

Sâye-i maᶜârif-vâye-i hazret-i hilâfet-penâhîde Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi'ne şehr-i hâlin yirmi birinci gününden iᶜtibâren talebe kayd ve kabûl olunacağından mekteb-i mezkûra duhûl arzûsunda bulunanların hâ'iz oldukları mekteb şehâdetnâme veya tasdiknâmesiyle aşı şehâdetnâmesini ve tezkire-i Osmaniyyeleriyle hüsn-i hâl varakalarını müstashiben mekteb idâresine mürâcaᶜat eylemeleri lüzûmu iᶜlân olunur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MF: MKT
1
ÖSMANLI ARŞİVİ
DAİRE BAŞKANLIĞI
بلدیہ رئیس ثانی جنابلرینہ
باش کتابت دائرہ سی
١٢٤٦

80

MF.MKT. 852/34

"Mekteb-i Hukuk, Hamidiye Ticaret Mektebi, Darülmuallimin-ı Fünun şubelerinden birinci ve ikinci olarak mezun olanlara törenle madalyalarının verildiği."

1

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu

Baş Kitâbet Dâ'iresi

1246

Mekteb-i Hukûk-ı Şâhâne ile Hamidiye Ticâret Mektebi'nden ve Dârü'l-mu^{c}allimîn'in Fünûn ve Edebiyat şu^{c}belerinden şehâdetnâme ahzıyla kesb-i istihkâk eyleyen sekiz efendiye ihsân buyurulan madalyaların ta^{c}lîki merâsiminin önümüzdeki Cum^{c}a-irtesi günü usûl ve esâsı vechle icrâsı bu bâbda istîzânı hâvî 15 Safer sene [1]323 tarihli tezkire-i vâlâ-ı nezâret-penâhîleri üzerine şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî îcâb-ı celilinden olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 30 Safer sene [1]323 ve fî 22 Nisan sene [1]321

Ser-Kâtib-i Hazret-i Şehriyârî

Tahsin

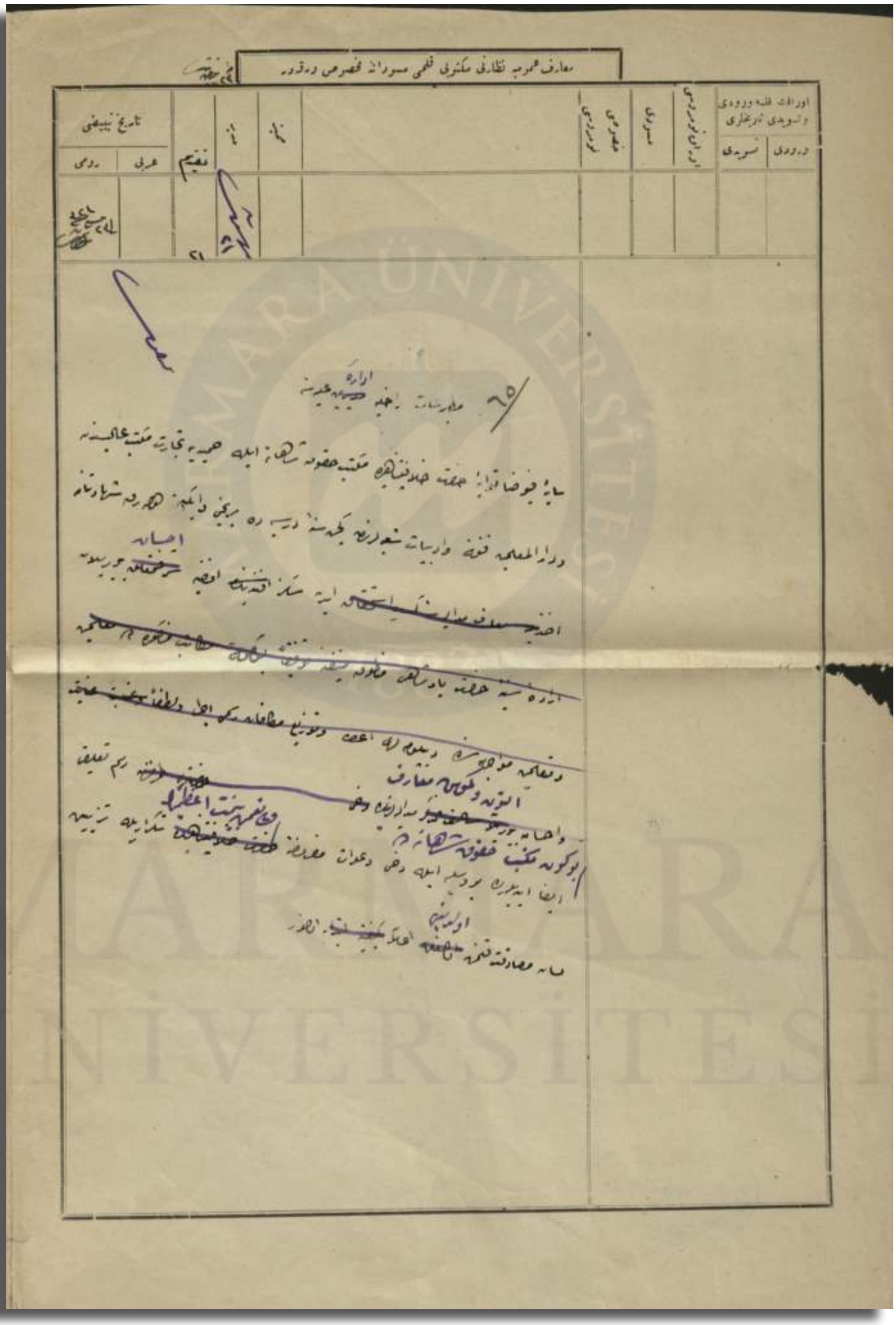

معارف عمومیه نظارتی مکتوبی قلمی مسوداتی مخصوصی دفتری

اوراق قلمیه ورودی وتسویه تاریخلری		اوراق قلمیه صادره نمره سی	مسوده سی	مخصوصی نمره سی		نمره	نفتیم	تاریخ تبییضی	
ورودی	تسویه سی							عربی	رومی

ادارهٔ
معارفات نجیبه عیسویه جزیره

٦٥

سایهٔ جوضاقوایه جلفه خلوصلقله مکتب حقوقه تحصیله ایله جمیع تجاریه مکتب عالیه نه
دار المعلمه قفقه وادبیات شعبه رنه کچه سنه درس ره برکچی دائره کلمه رده شهادتنامه
اجابه
ترفقله جوریسنده
اخذ سعادتلو عبدالله افندینک ابنه سی کذا افندینک افندیه
دفعه مواجهه دیمیه رک اعفت وتوبیخ معافانه سکه ایله دلفلنه جلفه
البوبه ولکن بعارف
واصله یوکونه مکتب حقوقه تحصیله
ایضا ایدیرلر بروسه ایله وفی وعدان معارفه
اولسنه
سایه معارفه قفقه

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Matbuᶜât-ı Dâhiliye İrâde-i Aliyyesi'ne

Sâye-i füyûzât-vâye-i hazret-i hilâfet-penâhîde Mekteb-i Hukûk-ı Şâhâne ile Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlîsine ve Dârü'l-Muᶜallimîn Fünûn ve Edebiyyât şuᶜbelerinde geçen sene-i dersiyyede birinci ve ikinci olarak şehâdetnâme ahz eden sekiz efendiye ihsân buyurulan altun ve gümüş Maᶜârif madalyalarının resm-i taᶜlîki bugün Mekteb-i Hukûk-ı Şâhâne'de îfâ edilerek bu vesîle ile dahi daᶜvât-ı mefrûza-i velî-niᶜmet-i be-minnet iᶜtâsının tekrârıyla tezyin-i lisân-ı musâdakat fehminde olduğu iᶜlân olunur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

حضور سامی حضرت نظارتپناهیه

حمیدیه تجارت مکتب عالیسی

عدد ۷

معروضه چاکر کبارید کان

سنهٔ معارف فوایهٔ حضرت خلافتپناهیده حمیدیه تجارت مکتب عالیسی متقریب الحلول اولان ۱۲۷۷ - ۱۲۷۶ سنهٔ درسیه سی ایچون طلبه قبول اولنمق جهتله
و مکاتب اعدادیه شهادتنامه لریله بلا امتحان برنجی صنف و اعدادیه شهادتنامه سی اولیانلرك بالامتحانه تبیه ایده جك الهیئة بنه کوره عامهٔ اولدقدن
صنفلره قبولی مقرر بولندیغندن مکتب مذکوره قید و قبول ارزو سنده بولنانلرك بر کونه سوء حالدن اولیوب ارباب عفتدن بولندقدن صکره
اولوجه علی الوصول محلرندن استحصال ایده جکلری حسن حال شهادتنامه سیله هانکی اولدقلری اعدادی و رشدیه شهادتنامه و یا تصدیقنامه لرینی
و تذکره تحانه و آستی علمی و خبرلرینی بالاستحصال اوکونه کی ایلول ابتداسنه قدر یازیلرینی و یکنجی کونکی ساعت آلتیده لغوزه قدر مکتب
اداره سنه راجعت ایتدکلری و ایلولك ایکنجی جمعه ایرتسی کونی درسه باشلنمغله بیلر یکدی سکزنجی کونه قدر امتحانلرینی اجرا و اتمام ایلدکدن صکره
طلبه نك ایلولك ایکنجی کونندن اعتبارا مکتبه اتیانه و جوار ایلدکری زوننك شدیده اولدقجه اعلانه ساعة جیلهٔ حضره تك رتبا جدیلرینك

۱۷ الحمدی سنه

مدیر مکتب
اسماعیل حسی

سنهٔ یاره و سنهٔ یوزیلی سنه محمد اولبابده و هم حاله اوزره سنهٔ حضره و ۲ الاولده

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
950 | 13 | 1

81

MF.MKT. 950 / 13

"Hamidiye Ticaret Mektebi'ne 1322-1323 ders yılı için kimlerin alınacağı ile istenen belgeler ve yapılacak imtihanlar hakkındaki ilanın Matbuat-ı Dâhiliye İdâresi'nce ilan edilmesi."

1

Hamidiye Ticâret Mekteb-i Âlîsi

Aded 7

Huzûr-ı Sâmî-i Hazret-i Nezâre-penâhî'ye

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Sâye-i maᶜârif-vâye-i hazret-i hilâfet-penâhîde Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlîsine mütekarribü'l-hulûl olan 1322-1323 sene-i dersiyyesi içün talebe kayd ve kabul olunacağından ve mekâtib-i iᶜdâdiyye şehâdetnâmelilerinin bilâ-imtihân birinci sınıfına ve iᶜdâdiyye şehâdetnâmesi olmayanların bi'l-imtihân tebyîn idecek ehliyetlerine göre â'id oldukları sınıflara kabûlü mukarrer bulunduğundan, mekteb-i mezkûre kayd ve kabûl arzusunda bulunanların bir gûne su-i hâlleri olmayub, erbâb-ı iffetden bulunduklarını musaddak olarak, ale'l-usûl mahallelerinden istihsâl edecekleri hüsn-i hâl şehâdetnâmesiyle hâ'iz oldukları iᶜdâdî ve rüşdî şehâdetnâme veyâ tasdîknâmelerini ve tezkire-i Osmâniyye ve aş ilm ü haberlerini bi'l-istishâb, önümüzdeki Eylül ibtidâsına kadar pazartesi ve penç-şenbih günleri saᶜat altıdan dokuza kadar mekteb idâresine mürâcaᶜat etmeleri ve Eylül'ün ikinci cumᶜa-irtesi günü derslere başlanmakla berâber yirmi sekizinci penç-şenbih gününe kadar ikmâl imtihânları icrâ ve itmâm olunacağından, talebenin Eylül'ün ikinci gününden iᶜtibâren mektebde isbât-ı vücûd eylemeleri lüzûmunun şimdiden evrâk-ı havâdisle iᶜlânına müsâᶜade-i celîle-i hazret-i nezâret-penâhîlerinin şâyân-ı sezâvâr buyurulması müsterhamdır. Ol bâbda ve her hâlde emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Ağustos sene [1]322

Müdir-i Mekteb

İsmail Hamdi

معارف عمومیه نظارتی مکتوبی قلمی مسوداتنه مخصوصدر دفتردر

تاریخ تبییضی											
عربی	رومی									وارد اولدیغی تاریخ	
										ورودی	تسویه‌سی
۱۲۷۷											

۱۷۵ مخصوصات واجبه ادارهٔ عدلیه

سابقا معارف عمومیه نظارتی جمیعه یوم عاشر مکتب عالیسنه تقدیم اولنان ۱۲۷۷ - ۱۲۷۲ سنه درسیه سی
ایچون طبع قیلنه رق توزیع اولنمق اوزره مکاتب اعدادیه سنه و دار المعلمین و دار الصنایع
اولیانلرک مالومانه تبلیغ ایله بو دفعه اهمیتله کوره عاشر اوچنجی صنفده اوقویه جقلره تسلیم اولنمق اوزره
تعیین قیلنان رقم اولنان نسخه سوره حاویه ایجون ارباب علاقه طرفندن معامله اوراقیه ایله الا حصول
معلومات استحصال ایله جکلری جهتلی سنه تاریخیه حائز اولمق اوزره اعدادیه سنه و دار المعلمین و دار الصنایع
دفترخانه لرینه و آنلرک خصوصیاتی مالابستحصایه آنکله دوائر اعلیه اتباعنه عهده مایه اولان دیجنبه کونده ساعت
آلتیده قطعنه قدر مکتب اداره سنه واجبات اعتیده و اعلیت پکچی جمعه ارتسی کونده درسده بیستدقیقه
یایه کدن سکز بچنبه کونه قدر انکله متحوزه اجزا اقسام اولمق فرخ طلیقه اعلیت پکچی کونی اعتبارا
مکتبه اتیانه دقت اجرا قیلنه جقدر اعلم اولمق

2

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakaadır

175

Matbuᶜât-ı Dâhiliye İrâde-i Aliyyesi'ne

Sâye-i maᶜârif-vâye-i hazret-i hilâfet-penâhîde Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlîsine mütekarribü'l-hulûl olan 1322-1323 sene-i dersiyyesi içün talebe kayd ve kabûl olunacağından ve mekâtib-i iᶜdâdiyye şehâdetnâmelilerinin bilâ-imtihân birinci sınıfına ve iᶜdâdiye şehâdetnâmesi olmayanların, bi'l-imtihân tebeyyün edecek ehliyetlerine göre â'id oldukları sınıflara kabûlü mükarrer bulunduğundan, mekteb-i mezkûre kayd ve kabûl arzusunda bulunanların bir gûne su-i hâlleri olmayub, erbâb-ı akîbinden bulunduklarını musaddak olarak ale'l-usûl, mahallelerinde istihsâl edecekleri hüsn-i hâl şehâdetnâmesiyle, hâ'iz oldukları iᶜdâdî ve rüşdî şehâdetnâme veya tasdiknâmelerini ve tezkire-i Osmâniye ve aş ilm ü haberlerini bi'l-istishâb Eylül ibtidâsına değin, pazar-irtesi ve penc-şenbih günleri sâᶜat altıdan dokuza kadar mekteb idâresine mürâcaᶜat itmeleri ve Eylül'ün ikinci cumᶜa-irtesi günü derslere başlanmağla, berâber yirmi sekizinci penc-şenbih gününe kadar ikmâl imtihânları icrâ ve itmâm olunacağından, talebenin Eylül'ün ikinci gününden iᶜtibâren mektebde isbât-ı vücûd eylemeleri iᶜlân olunur.

حمیدیه نجاریتی مکتب عالیسی

عدد

الیوم مکتب ریاضیه قسمنه ایرلاندیغی حالده بولنه رك محمودیت حاصل اولدیغی طلبه مقداری	٤٨
	٤٥
	١١٢
	٤٠٨
	٤٠٢

حمیدیه نجاریتی مکتب عالیسی ریاضیه یالکز بو دفعه نظراً استصحاباً بولنه رق طلبه مقداری	
اولنجی صنف ریاضیه سی	٢٠
ایکنجی « «	٢٠
یدنجی « «	٦٠
مخرج صنفی «	٦٠
	١٨٠

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
990 | 31 | 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

82

MF.MKT. 990 / 31

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin tadilat ve tamiratı için gerekli olan paranın tesviyesi için keşifnamesinin usülüne uygun yapılıp yapılmadığının tahkiki."

1

Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi

Aded

El-yevm mezkûr dershânelerde kısmen sıralar üzerinde kısmen ayakta gayr-ı muntazam bir hâlde bulundurulmağa mecbûriyyet hâsıl olan talebenin mikdârı	Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi dershânelerinin vüs^{c}atine nazaran istî^{c}âb idebileceği talebe mikdârı	[Sınıf/Derslik]
38	30	Üçüncü Sınıf Dershânesi
45	30	İkinci Sınıf Dershânesi
112	60	Birinci Sınıf Dershânesi
208	60	Mahrec Sınıfı Dershânesi
403	180	Toplam

Fî 17 Mart sene [1]323.

MF MKT

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
990 | 31 | 2

2

Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi

Aded

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâret-i Aliyyesi Cânib-i Sâmîsine

Maᶜrûz çâker-i kemîneleridir;

Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi'nin sene-i dersiyye-i hâliyye ibtidâsında beş yüz altmış beş talebe-i mevcûdesi bulunduğu hâlde mektebin vâsiᶜ bir binâya nakli ve bulunduğu dâ'irenin tevsîᶜi te'hir eylemesi üzerine talebenin yüz altmış ikisi dershânelerde ayakda durabilecek bir yer dahi bulamamaları hasebiyle mektebi terke mecbûr kaldıklarından mevcûd mikdârı merbût pusula mûcebince dört yüz üçe tenzîl eylemiş ve esâsen dershânelerin vüsᶜati yüz seksen talebeden ziyâdeye müsâᶜid olmamakla beraber el-yevm talebe kısmen ayakda kısmen sıralar üzerinde gayr-ı muntazam bir hâlde bulundurulmağa mecbûriyet hâsıl olarak gerçi imtihân-ı umûmîlere kadar bu sûretle idâre-i maslahat idilmek zarûrî bulunmuş ise de gelecek sene-i dersiyyede ikinci ve üçüncü sınıfların mevcûdları bi't-tabiᶜ tezâyüd ideceği ve yeniden alınacak talebenin birinci sınıf ile mahrec sınıfında ibkâ idileceklere iltihâkı mezkûr sınıflara şuᶜbe küşâdı hâlinde artık hiçbir dürlü idâre-i maslahata imkân mütasevver olamayacağı ve nezâret-i âsafânelerince mukarrer olan tevsîᶜâtın icrâsı ise üç dört aylık bir müddete mütevakkıf bulunacağı cihetle tevsîᶜât-ı mezkûrenin şimdiden icrâsı muktezî görülmüş olmağla bu husûsa müteᶜallik olarak mevkûf tutulmakda olan evrâk-ı keşfiyye muᶜâmelesinin tesrîᶜi lüzûmunun Meclis-i Maᶜârif'e emr ü havâle buyurulması müsterhamdir. Ol bâbda ve her hâlde emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Mart sene [1]323.

Müdir-i Mekteb

Hamid

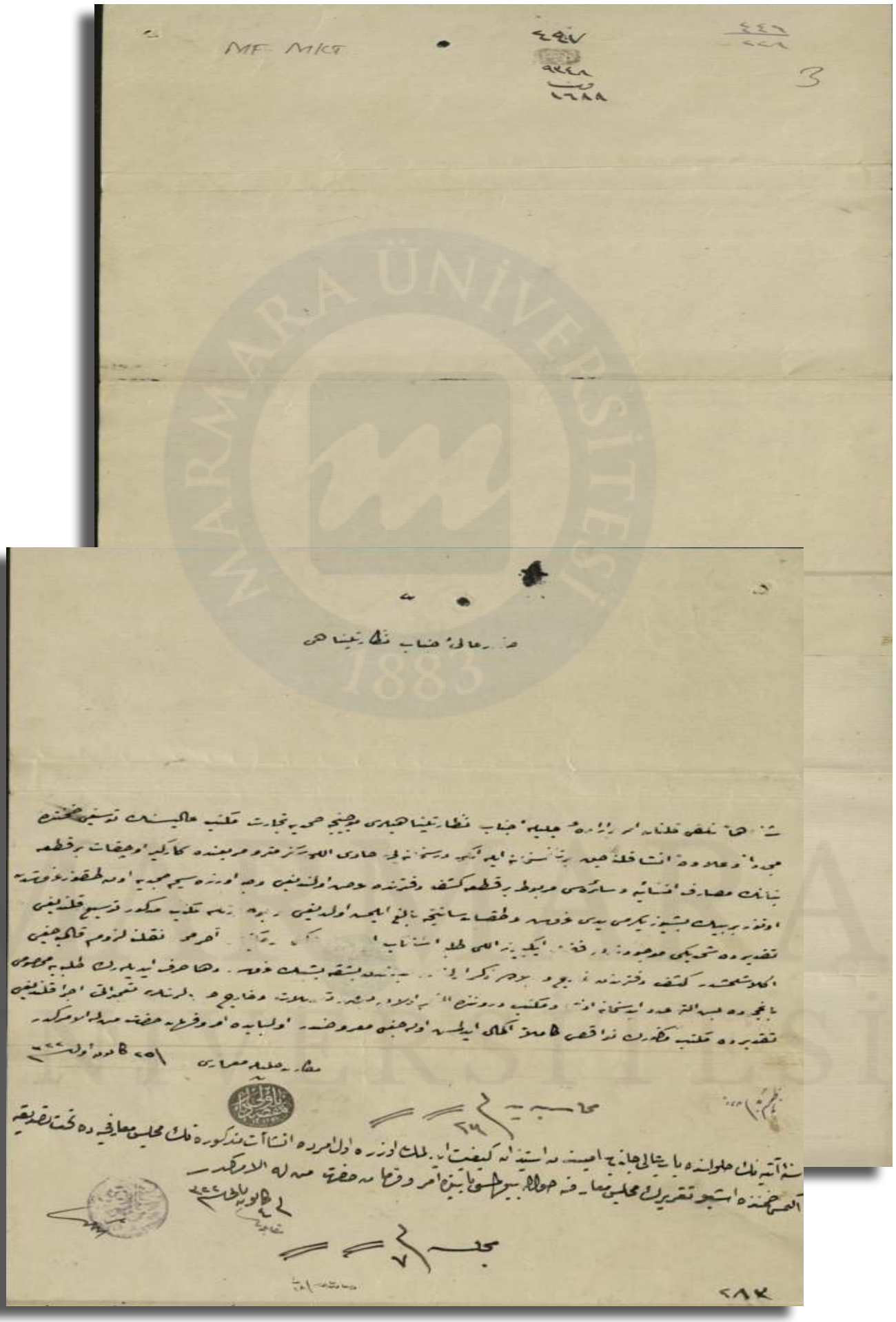

3

Huzûr-ı âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhî'ye

Şifâhen telakkî kılınan emr ü irâde-i celîle-i cenâb-ı Nezâret-penâhîleri mûcebince Hamîdiye Ticâret Mekteb-i Âlîsi'nin tevsîᶜi hakkında müceddeden ve ilâveten inşâ kılınacak bir teneffüshâne ile iki dershâneyi hâvî elli sekiz metre murabbaᶜında kârgîr üç kat bir kıtᶜa binânın masârıf-ı inşâ'iyyesi merbût bir kıtᶜa keşf defterinde arz olunduğu vech üzere sîm mecidiyye on dukuz guruşdan otuz bir bin beş yüz yirmi yedi guruş ve doksan santime bâliğ eylemiş olduğu ve bu sûretle mekteb-i mezkûr tevsîᶜ kılındığı takdîrde şimdiki mevcûdundan fazla iki yüz elli talebe istiᶜâb … mektebin âhar mahalle nakline lüzûm kalmayacağı anlaşılmışdır. Keşf defterinden hâric ve bâlâda zikr olunan meblağdan başka beş bin guruş daha sarf idilerek talebeye mahsûs bağçede beş altı aded abdesthâne inşâsı ve mekteb derûnunda elzem olan baᶜzı taᶜdîlât ve hâric sıvalarının taᶜmîrâtı icrâ kılındığı takdîrde mekteb-i mezkûrun nevâkısı kâmilen ikmâl idilmiş olacağı maᶜrûzdur. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

25 Kânûn-ı Evvel sene [1]322.

Mekâtib-i Celîle Miᶜmârı
(mühür)

Makasdar Pavli

Muhâsebe'ye 26. Nâzım Bey'e 26

Sene-i âtiyenin hulûlünde Bâb-ı âlî cânib-i âlîsinden istîzân-ı keyfiyet idilmek üzere evvel emirde inşâ'ât-ı mezkûrenin Meclis-i Maᶜârifce de taht-ı tasdîke alınması zımnında işbu takrîrin Meclis-i Maᶜârif'e havâle buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 4 Kânûn-ı Sânî sene [1]322. Mukâbele şud.

Muhâsebe-i Maᶜârif-i Umûmiyye
(mühür)

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
990 | 31 | 3

Meclise 7

283

Talebe-i mevcûdeyi istîᶜâb idememesinde dolayı Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi binâsının tevsîᶜi zımnında nezâret-i celîle-i fehîmâneleri miᶜmârının işbu müzekkeresine merbût keşf varakasında müceddeden ve ilâveten inşâsına lüzûm gösterilen teneffüshâne ve dershânelerin masârıf-ı inşâ'iyyesi içün sarfı iktizâ iden otuz bir bin beş yüz yirmi yedi guruş doksan santim ve bir de mekteb bağçesinde talebeye mahsûs abdesthâneler inşâsı ve mekteb dâhilinde baᶜzı taᶜdîlât icrâsıyla hâricen sıvaların taᶜmîrâtı içün dahi beş bin guruş ki cemᶜan otuz altı bin beş yüz yirmi yedi guruş doksan santim mecîdî on dokuz guruş hesâbıyla tertîb-i mahsûsundan sarfı husûsunun muhâsebece görüldükden sonra mezkûr keşifnâmenin leffiyle Bâb-ı âlî cânib-i sâmîsinden arz u istîzân buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 29 Safer sene 1325 ve fî 31 Mart sene 1323

(mühür)

Maᶜârif Meclis-i Kebîri

Muhâsebece görüldükden sonra Mektûbî Kalemi'ne, 31 M.

Muhâsebece görülmüş olmağla Mektûbî Kalemi'ne tevdîᶜ kılındı.

31 Mart sene [1]323.

(mühür)

Muhâsebe-i Maᶜârif-i Umûmiyye

Süleyman Bey'e 31 M.

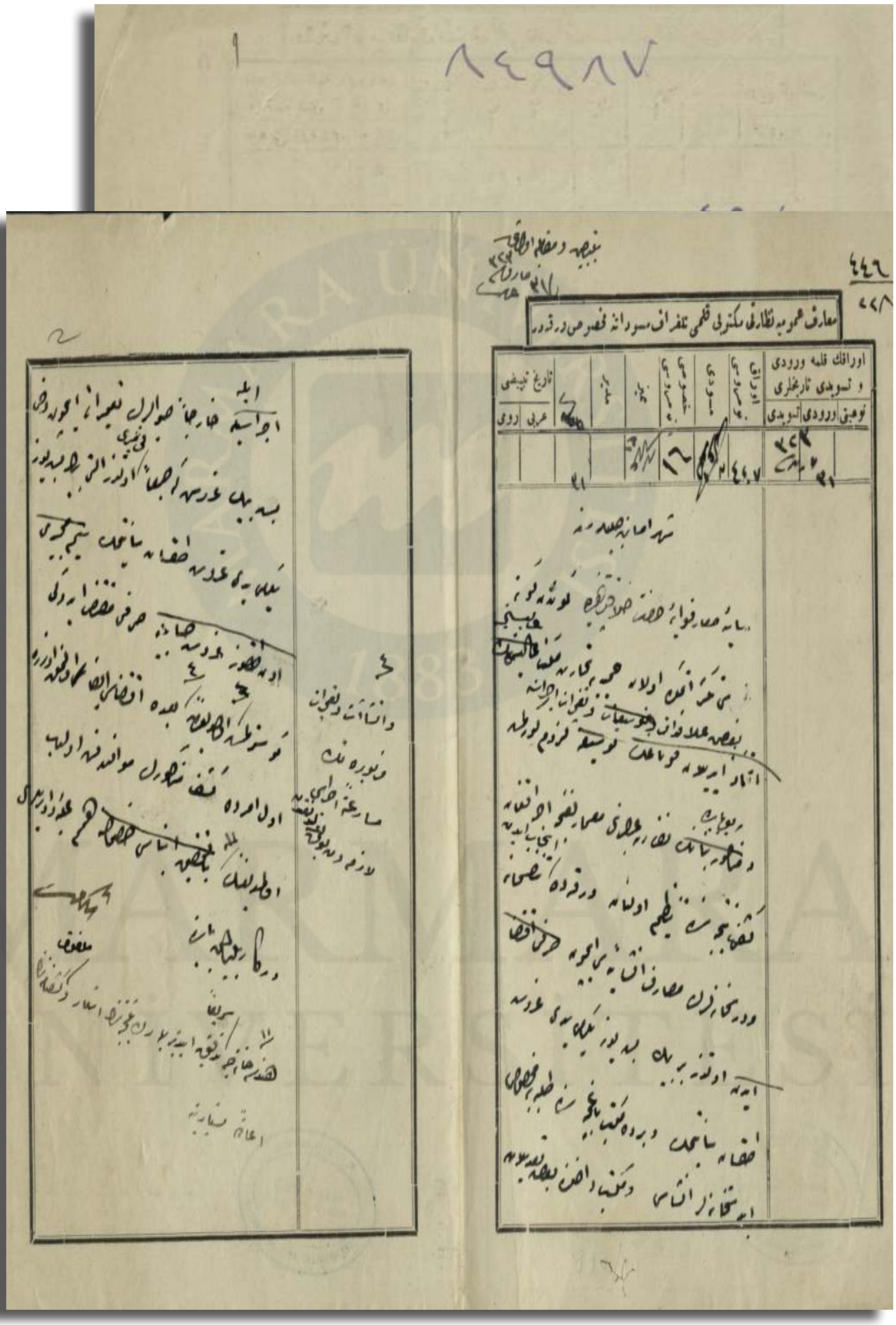

4

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı/Tesvîdi: 31 Mart sene [1]323,

Evrâk Numarası: 448,

Husûsî Numara: 16.

Şehremânet-i celîlesi'ne

Sâye-i maᶜârif-vâye-i hazret-i hilâfet-penâhîde günden güne talebesi tekessür itmekde olan Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi'ni baᶜzı ilâvedât ve taᶜmîrât icrâsına ikâme idilen konağın tevsîᶜi lüzûmı görülmüş ve bu bâbda nezâret-i âcizî miᶜmârlığınca icrâ kılınan keşf netîcesinde tanzîm olunan varakada îcâb iden teneffüshâne ve dershâneleri masârıf-ı inşâ'iyyesi içün otuz bir bin yedi yüz yirmi yedi guruş doksan santimin ve bir de mekteb bağçesine talebeye mahsûs abdesthâneler inşâsı ve mekteb dâhilinde baᶜzı taᶜdilât icrâsıyla hâricen sıvaların taᶜmîrâtı içün dahi beş bin guruş ki cemᶜan fî-i mîrî otuz altı bin beş yüz yirmi yedi guruş doksan santimin sarfı muktezî idüğü gösterilmiş ve inşâ'at ve taᶜmîrât-ı mezbûrenin müsâraᶜaten icrâsı lâzımeden bulunmuş olduğundan baᶜdehu iktizâsı îfâ olunmak üzere evvel emrde keşf-i mezkûrun muvâfık-ı fen olub olmadığının Hendesehânece serîᶜan tedkîk itdirilerek netîcesinin işᶜâr ve melfûf keşfnâmenin iᶜâdeten tesyârına himem-i aliyye-i dâverîleri derkâr buyurulmak bâbında.

MF.MKT 1325.R.10

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
995 48

83

MF.MKT. 995 / 48

"Parmakkapı Hamidiye Ticaret Mektebi kapısı önünde açılan lağım çukurunun binanın temellerine zarar verebileceğinden derhal kapatılarak zeminin sağlamlaştırılması."

Parmakkapu'da kâ'in Hamîdiyye Ticâret Mektebi kapusunun önünde zuhûra gelüp Şehremânet-i Celîlesi taᶜmîr idilmekde olan lağım çukurunun ameliyâtı henüz hitâm bulmamış ve şimdiye değin sokak zemîninden aşağı on metre hafr edilmiş olup dört beş metre daha hafr idileceği ameliyât-ı mezkûrenin bir hayli zamân daha devâm ideceği muhtemel olduğu dünki gün mahall-i mezkûrda hâzır bulunan Şehremânet'i mühendislerinden izzetlü Hacı Tahir Efendi'nin ifâde-i şifâhiyyesinden anlaşılmış olup Hamîdiyye Ticâret Mektebi binâsı birkaç ağaç vâsıtasıyla bir derece bağlanmış ise de bir hafta zarfında kuyunun yan dîvârlarında birkaç yeni çatlaklar peydâ olduğu müşâhede olunarak mezkûr çatlakların günden güne tezâyüd ideceği bedîhî ve binânın sakatlanacağı melhûz bulunmasına mebnî mezkûr binânın temelleri ve aşağı köşesi bilâ-ifâte-i zamân matlûba muvâfık sûretde bağlanmış ve çukur ameliyâtının bir an evvel ikmâliçün lâzım gelen tedâbire tevessül idilmesi ve mezkûr çukur kapatdırıldığı sırada toprak ile imlâ idilmeyüp su vâsıtasıyla sıkışdırılmak üzere kâmilen kum ile imlâ idilmesi fennen muktezî bulunduğu cihetle bu bâbda emânet-i müşârün-ileyhâ cânibine serîᶜan tezkire-i aliyye-i cenâb-ı âsafânelerinin tastîri bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 10 Mayıs sene [1]323.

Nezâret-i Celîleleri Miᶜmârı

(mühür)

Makasdar Pavli

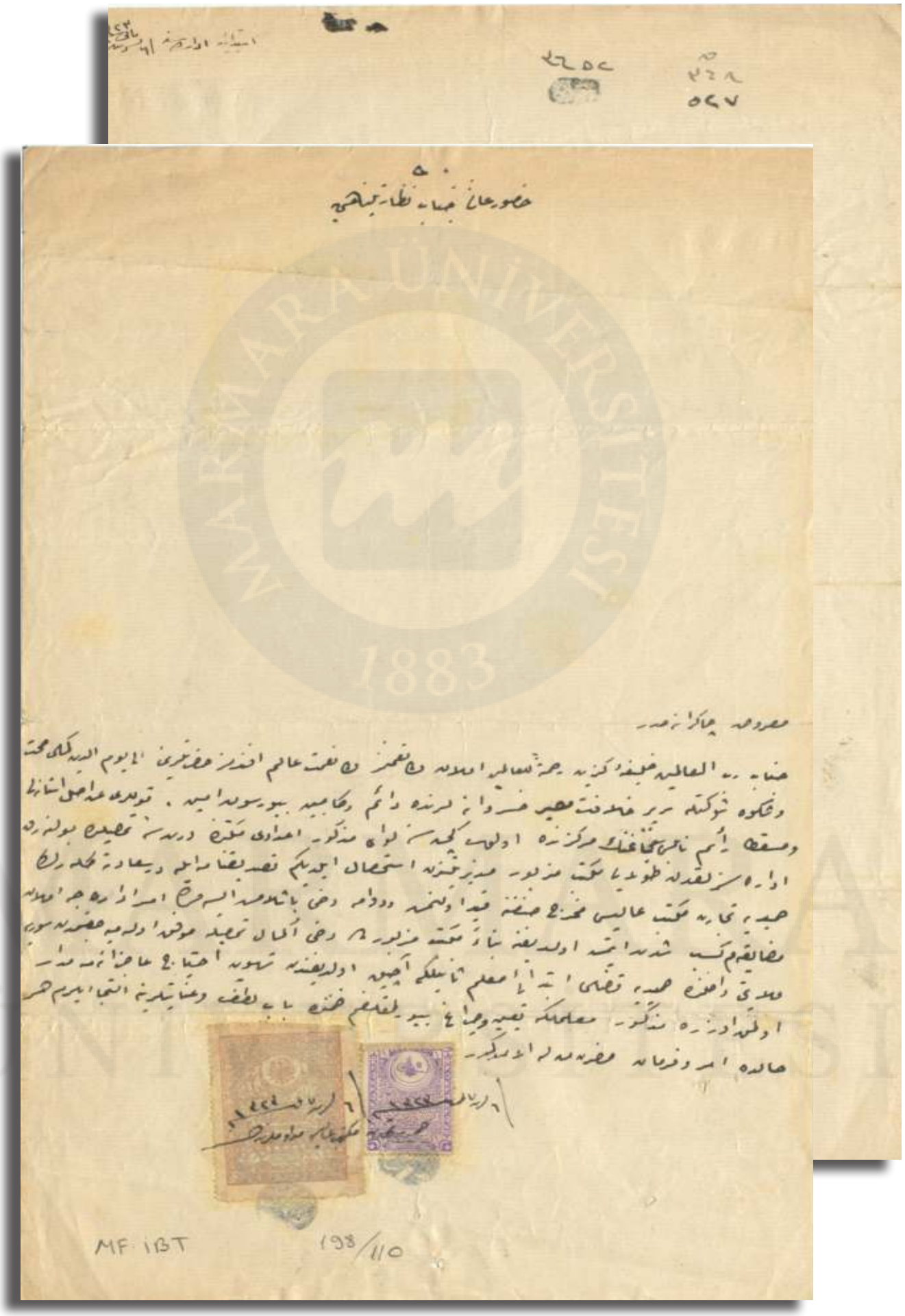

84

MF.İBT. 198 / 110

"Hamidiye Ticaret Mektebi mezunlarından olan zatın Suriye Vilayeti Hamidiye Kazası İbtidai Muallim-i saniligine tayini konusundaki arzı."

Huzûr-ı âlî-i cenâb-ı Nezâret-penâhîye

Mâᶜrûz-ı çâkerânemdir

Cenâb-ı rabbü'l-âlemîn Hâlife-i güzîn-i rahimeullâhi'l-âlemîn olan velî-niᶜmetimiz veli-niᶜmet-i âlem Efendimiz hazretlerini ilâ-yevmü'd-dîn kemâl-i sıhhat ve şikve-i şevketle serîr-i hilâfet-masir-i hüsrevânelerinde dâ'im ve kâmbîn buyursun, âmin. Kulları an-asl Âsitâneli ve maskat-ı re'im Nablus Sancağı'nın merkezinde olub, geçen sene lîvâ-i mezkûr İᶜdâdî Mektebi'nde dört sene tahsîlde bulunarak idâresizlikten dolayı mekteb-i mezbûr Müdüriyetinden istihsâl eylediğim tasdiknâme ile Der-saᶜâdet'e gelerek Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisi mahrec sınıfına kayd olunmuş ve devâma dahi başlamış isem de emr-i idârece olan müzâyakam kesb-i şiddet etmiş olduğuna binâ'en, mekteb-i mezbûrda dahi ikmâl-i tahsîle muvaffak olamayacağımdan Suriye Vilayeti dahilinde Hamidiye Kazası İbtidâî Muᶜallim-i Sâniliği açık olduğundan, tehvin-i ihtiyâc-ı âcizâneme medâr olmak üzere mezkûr muᶜallimliğe taᶜyîn ve çırâğ buyrulmaklığım zımnınnda bâb-ı lütf ve inâyetlerine ilticâ eylerim. Her hâlde emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 6 Teşrîn-i sânî sene 1323 ve Fî 6 Teşrîn-i sânî sene 1323

Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisi me'zûnlarından

(2 adet mühür-mühürler okunmuyor)

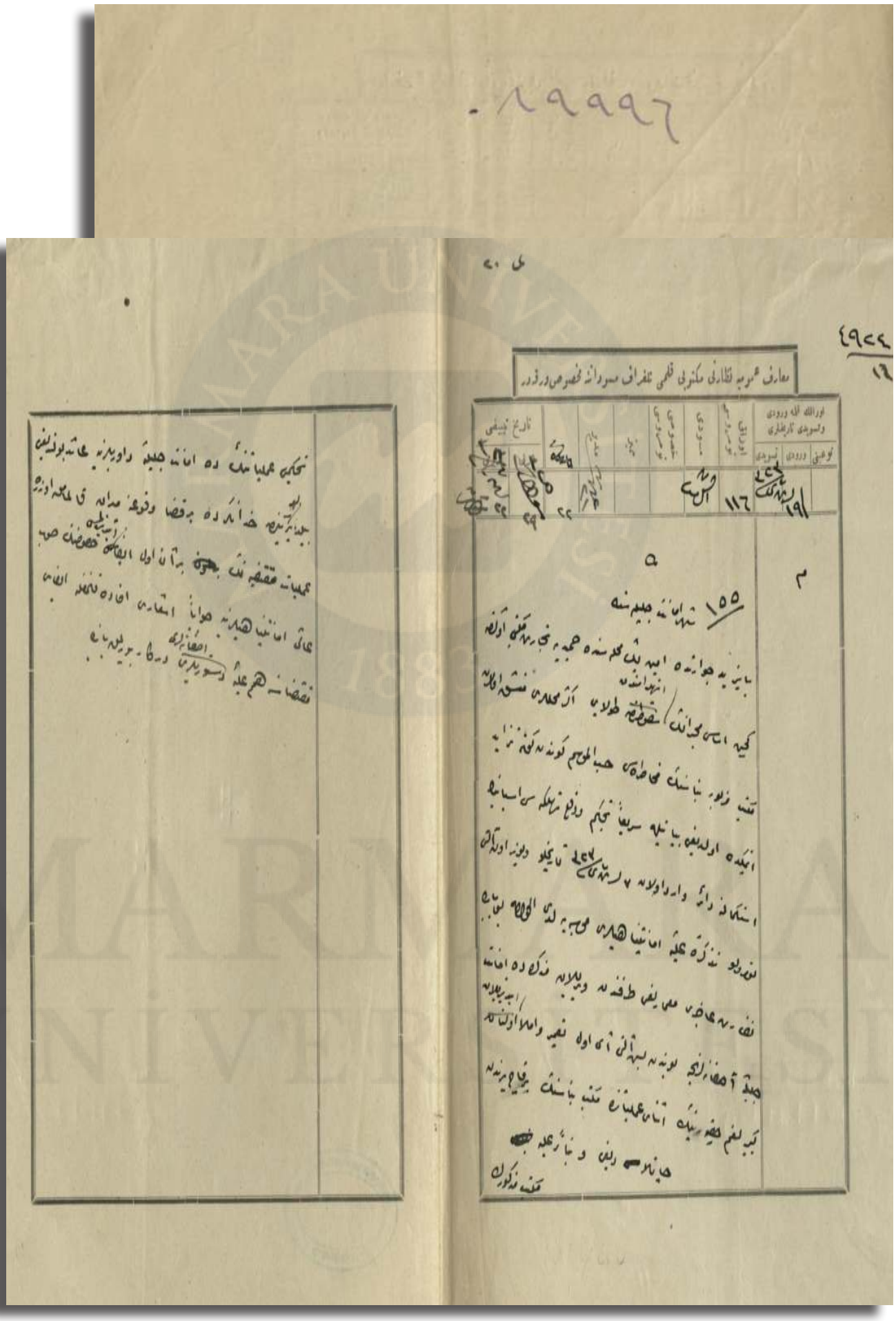

85

MF.MKT. 1026 / 40

"Bayezid'in Emin Bey Mahallesi'nde bulunan Hamidiye Ticaret Mektebi önündeki lağım giderinin, gereği gibi tamir edilemediği için, Binaya zarar verdiği anlaşıldığından, yeniden tamiriyle ilgili yazışmalar."

1

Maʿârif-i Umûmiye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı/Tesvîdi: 19 Teşrîn-i Sânî sene [1]323, Evrâk Numarası: 116.

Târîh-i Tebyîzi: 22 Teşrîn-i Sânî sene [1]323/ 29 Şevval sene [1]325.

Şehremânet-i Celîlesi'ne;

Bâyezid civârında Emin Bey Mahallesi'nde Hamîdiyye Ticâret Mektebi önünden geçen esâs mecrânın inhidâmından dolayı ekser mahalleri münşak olan mekteb-i mezbûr binâsının muhâtarası hasbe'l-mevsim günden güne tezâyüd itmekde olduğu beyânıyla serîʿan tahkîm ve defʿ-i tehlikesi esbâbının istikmâline dâ'ir vârid olan 7 Teşrîn-i Sânî sene [1]323 târîhli ve yüz on altı numaralı tezkire-i aliyye-i emânet-penâhîleri Muhâsebe'ye lede'l-havâle bu bâbda nezâret-i âcizî miʿmârlığı tarafından virilen müzekkerede emânet-i celîle-i âsafânelerince bundan beş altı ay evvel taʿmîr ve imlâ itdirilen kebîr lağım çukurunun esnâ-yı ameliyâtında mekteb binâsının birkaç yerden çatladığı ve binâ'en-aleyh mekteb-i mezkûrun tahkîmi ameliyâtının da emânet-i celîle-i dâverîlerine â'id bulunduğu bildirildiğinden Hüdângerde bir kazâ vukûʿuna meydân kalmamak üzere ameliyât-ı mukteziyyenin bir an evvel îfâ itdirilmesi husûsunun savb-ı âlî-i emânet-penâhîlerine cevâben işʿârı ifâde kılınmağla îfâ-yı muktezâsına himem-i aliyye-i âsafâneleri derkâr buyurulmak bâbında.

MF.MKT

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
1076 | 40 | 2

2

Huzûr-ı sâmî-i nezâret-penâhîye;

Parmakkapu'da Hamîdiyye Ticâret Mektebi binâsı önünde zuhûra gelüp bundan beş altı mâh mukaddem Şehremânet-i Celîlesi tarafından taᶜmîr ve imlâ olunun kebîr lağım çukurunun esnâ-i ameliyâtında mezkûr ticâret mektebi binâsı birkaç mahallinden cüz'i bir sûretde çatlaması üzerine binâ-yı mezkûr kebîr ağaçlar vâsıtasıyla bağladılmış ve bu sırada mekteb dahi tahliye itdirilmiş ise de emânet-i müşârün-ileyhâca şimdiye değin binâ-yı mezkûr tahkîm itdirilmeyerek kerasteler ile bağlı olarak muᶜattal bir sûretde bırakılmış ve mezkûr kerastelerin refᶜi ve mekteb-i mezkûrun tahkîmi içün lâzım gelen ameliyâtın icrâsı da Şehremânet-i Celîlesi'ne â'id bulunmuş olduğundan binânın bir an evvel tahkîmi ile nezâret-i celîle-i âsafânelerine teslîmi husûsunun emânet-i müşârün-ileyhâya işᶜâr buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 10 Teşrîn-i Sânî sene [1]323.

(mühür)

Nezâret-i Celîleleri Miᶜmârı

Makasdar Pavli

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

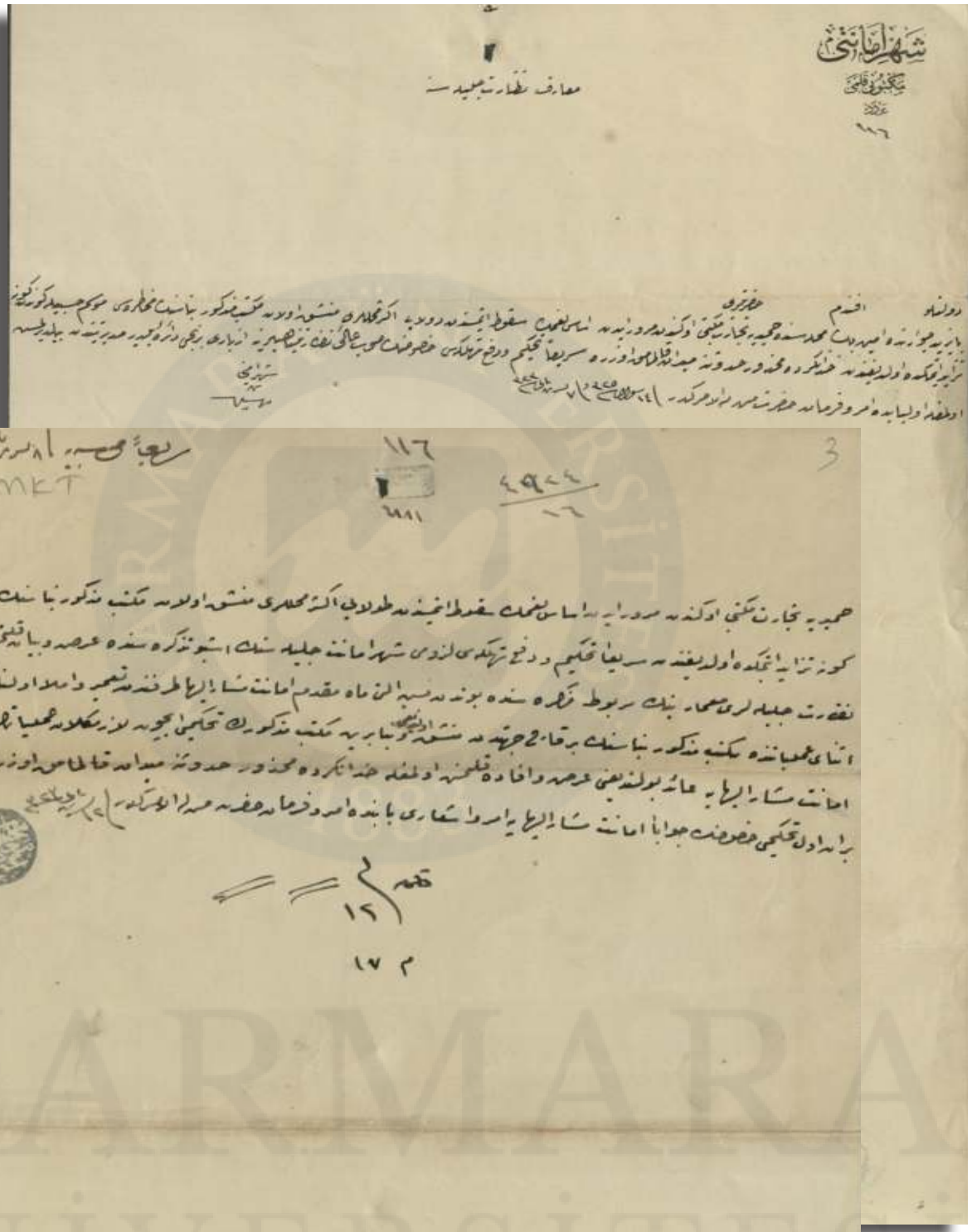

شهر امانتی

معارف نظارت جلیله سنه

حضرتلرو

افندم

همجه بجارتخانه مکتبی اوکنده مروج بیانه اساسات مخطوطه ایله دوایر اکثر محلاری منشوه اولدیغه مکتب مذکور بو اساسات مخاطره سی موکم جمیع اوکونه تزایدات ایجکده اولدیغه سریعا تحکیم و دفع تهلکه سی ایچون شهر امانتی جلیله سنک استوذکره سنده عرض و بیان قیلنمش ایدوکی وجهله نظارت جلیله لری مصمم بنک مربوط ذکره سنده بوندن سبه الی ماه مقدم امانت شاپالیا طرفنده تعمیر و اعداد اولنه کیرلنمش جهتله اثنای تعمیرانده مکتب مذکور بو اساسات برقاچ جهته منشو اولدیغی جهته مکتب مذکورک تحکیمی ایچون لازم کلان تعمیراتک اجراسیله امانت شاپالیایه عائد بولنه یعنی عرض و افاده قیلنمه اولغله جناب حقدن محذور و حدوثه میدانه قالمامسی اوزره بنای مکلوفیتی بابنده اول تحکیمی مقتضی جوابا امانت شاپالیایه اعطا و اشعاری بابنده امر و فرمان حضرت صدر اعظم حضرتلرینه مخصوص اولمغله

MFMKT

3

116

1491

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3

Şehremâneti

Mektûbî Kalemi

Aded 116

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri;

Bâyezid civârında Emin Bey Mahallesi'nde Hamîdiyye Ticâret Mektebi önünden mürûr iden esâs lağımın sükût itmesinden dolayı ekser mahalleri münşak olan mekteb-i mezkûr binâsının muhâtara-yı mevsim hasebiyle günden güne tezâyüd itmekde olduğundan hüdângerde mahzûr hudûsuna meydân kalmamak üzere serîᶜan tahkîm ve refᶜ-i tehlikesi husûsunun savb-ı âlî-i Nezâret-penâhîlerine izbârı birinci dâ'ire-i belediyye müdiriyetinden bildirilmiş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 14 Şevvâl sene [1]325 ve 7 Teşrîn-i Sânî sene [1]323.

Şehremîni
Muhsin

(Arka Yüz)

Serîᶜan Muhâsebe'ye, fî 8 Teşrîn-i Sânî sene [1]323.

Hamîdiyye Ticâret Mektebi önünden mürûr iden esâs lağımın sükût itmesinden dolayı ekser mahalleri münşak olan mekteb-i mezkûr binâsının muhâtarası günden güne tezâyüd itmekde olduğundan serîᶜan tahkîm ve refᶜ-i tehlikesi lüzûmı Şehremânet-i Celîlesi'nin işbu tezkiresinde arz u beyân kılınmakda ise de Nezâret-i celîleleri miᶜmârının merbût tezkiresinde bundan beş altı mâh mukaddem emânet-i müşârün-ileyhâ tarafından taᶜmîr ve imlâ olunan kebîr lağım çukurunun esnâ-yı ameliyâtında mekteb-i mezkûr binâsının birkaç cihetden münşak olduğu ve binâ-berîn mekteb-i mezkûrun tahkîmi içün lâzım gelen ameliyâtın icrâsı de emânet-i müşârün-ileyhâya â'id bulunduğu arz u ifâde kılınmış olmağla hüdngerde mahzûr hudûsuna meydân kalmamak üzere binâ-yı mezkûrun bir an evvel tahkîmi husûsunun cevâben emânet-i müşârün-ileyhâya emr ü işᶜârı bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 12 Teşrîn-i Sânî sene [1]323.

(mühür)

Muhâsebe-i Maᶜârif-i Umûmiyye

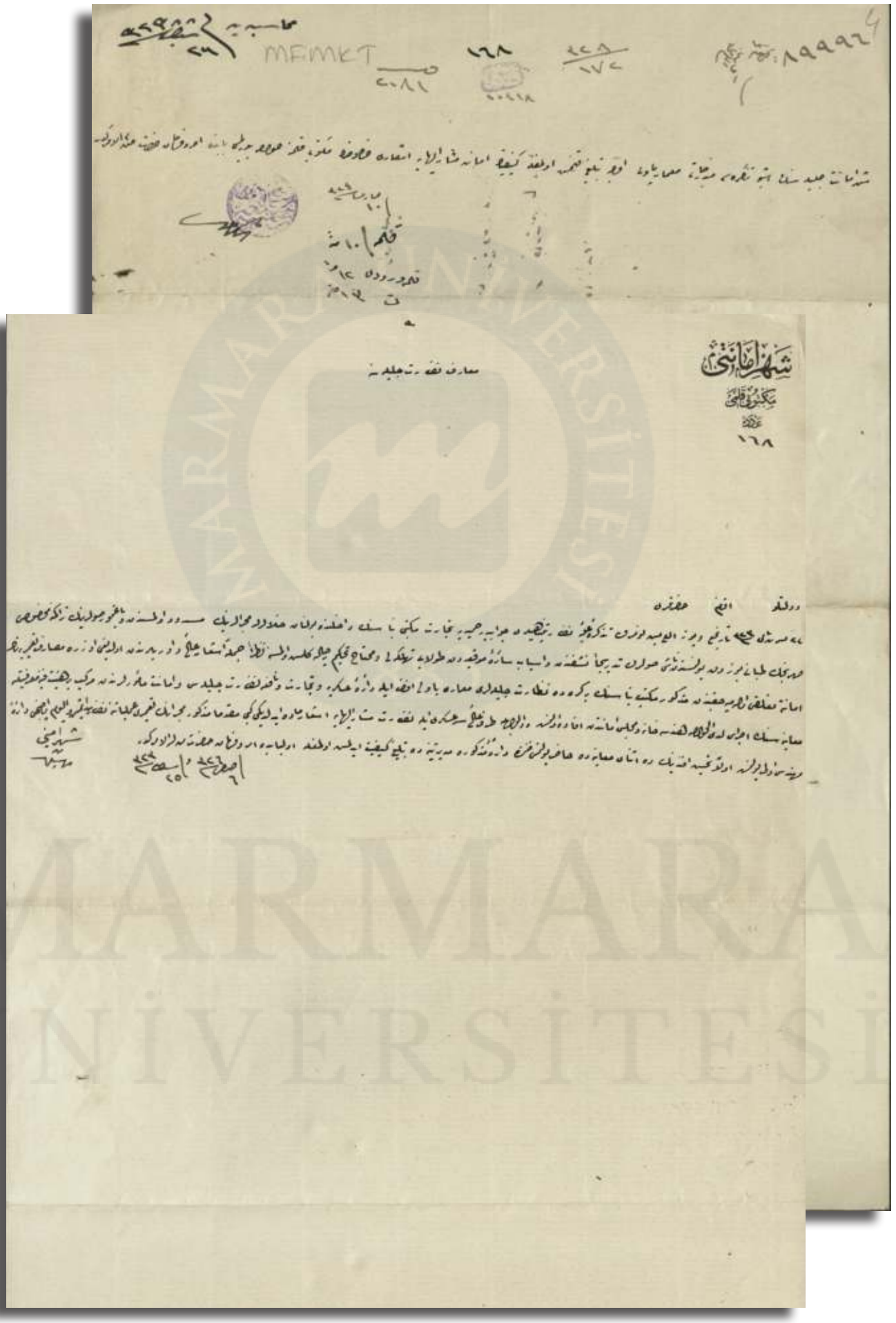

شهر امانتی
مکتوبی قلمی
۱۶۸

4

Şehremâneti

Mektûbî Kalemi

Aded 168

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri;

22 Teşrîn-i Sânî sene [1]323 târîhli ve yüz elli beş numaralı tezkire-i aliyye-i Nezâret-penâhîleri cevâbıdır. Hamîdiyye Ticâret Mektebi binâsının dâhilinde bulunan helâlarla mecrâlarının mesdûd olmasından ve yağmur sularının terâkimine mahsûs sarnıcın tabanı bozuk bulunmasından nâşî suların tedrîcen neşfinden ve esbâb-ı sâ'ire-i mevkiᶜyyeden dolayı tehlikeli ve muhtâc-ı tahkîm bir hâle gelmiş olmasına nazaran cümle-i işᶜâr-ı âlî-i dâverîlerinden olduğu üzere masârıf-ı taᶜmîriyyenin emânete teᶜallukı olamayacağından mezkûr mekteb binâsının bir kere de nezâret-i celîleleri miᶜmârı Pavli Efendi ile dâ'ire-i askeriyye ve Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâret-i celîlesi ve emânet me'mûrlarından mürekkeb bir hey'et-i fenniyye maᶜrifetiyle muᶜayenesinin icrâsı lede'l-havâle Hendesehâne ve meclis emânetinden ifâde olunmuş ve ol vechle taraf-ı âlî-i seraskerî ile nezâret-i müşârün-ileyhâya işᶜâr-ı mâdde idildiği gibi mukaddemâ mezkûr mecrânın taᶜmîri ameliyâtına nezâret itmiş ve el-yevm üçüncü dâ'ire-i mühendis-i evveli bulunmuş olan Tahsin Efendi'nin de esnâ-yı muᶜâyenede hâzır bulunması zımnında dâ'ire-i mezkûre müdiriyetine de teblîğ-i keyfiyet idilmiş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 6 Safer sene [1]326 ve fî 25 Şubat sene [1]323.

Şehremîni

Muhsin

(Arka Yüz)

Muhâsebe'ye 26 Şubat sene [1]323.

Nazım Bey'e 1 Mart sene [1]324.

Şehremânet-i Celîlesi'nin işbu tezkiresi münderecâtı Miᶜmâr Pavli Efendi'ye teblîğ kılınmış olmağla keyfiyetin emânet-i müşârün-ileyhâya işᶜârı husûsunun Mektûbî Kalemi'ne havâle buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir. Fî 10 Mart sene [1]324.

Kalem'e 10 M.

Kalem'e vürûdı 12 M.

T 13 M.

(mühür)

Muhâsebe-i Maᶜârif-i Umûmiyye

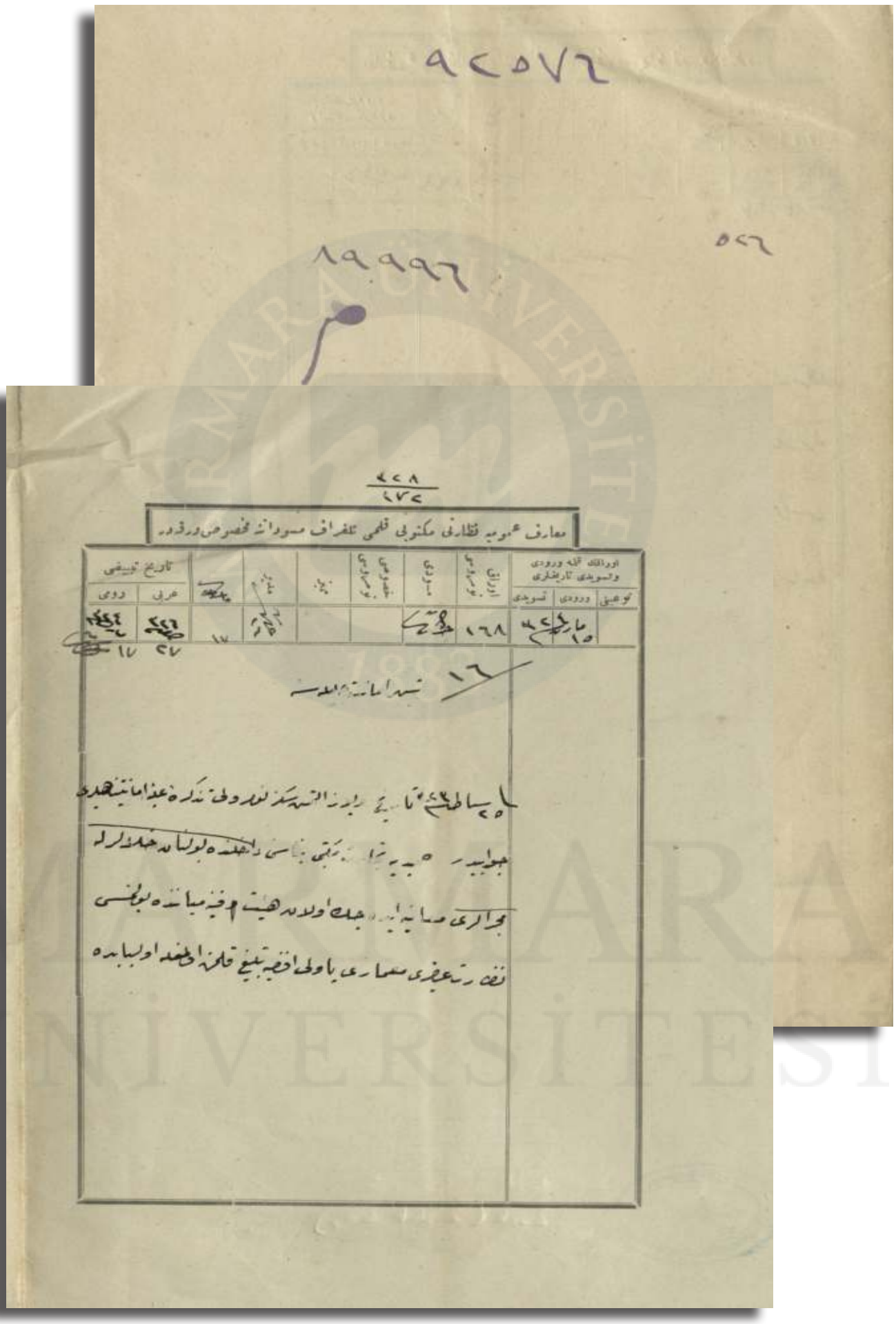

5

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Telgraf Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı/Tesvîdi: 15 Mart sene [1]324, Evrâk Numarası: 168.

Târîh-i Tebyîzi: 17 Mart sene [1]324/27 Safer sene [1]326.

Şehremânet-i Celîlesi'ne;

25 Şubat [1]323 târîh ve yüz altmış sekiz numaralı tezkire-i aliyye-i emânet-penâhîleri cevâbıdır. Hamîdiyye Ticâret Mektebi binâsını muʿâyene idecek olan hey'et-i fenniyye meyânında bulunması nezâret-i âcizî miʿmârı Pavli Efendi'ye teblîğ kılınmış olmağla ol bâbda.

OSMANLI ARŞİVİ
ME.MKT
1026 | 40 | 6

6

Şehremânet-i Celîlesi mühendislerinden Hacı Tahir Efendi ile Ticâret ve Nâfiᶜa Nezâret-i celîlesi Hey'et-i Fenniyyesine me'mûr Mühendis İksidyadis Dimitri ve Maᶜârif Nezâret-i celîlesi Miᶜmârı Makasdar Pavli efendiler ile Dokuzuncu Dâ'ire-i Belediyye Mühendis-i evveli Tahsin efendiler tarafından müştereken virilen raporun sûretidir.

Sultân Bâyezid civârında Emin Bey Mahallesi'nde kâ'in Hamîdiyye Ticâret Mektebi binâsının hâl-i hâzırındaki tehlikesinin derecesiyle defᶜ-i tehlike zımnında icrâsı lâzım gelen taᶜmîrâtın nevᶜiyle tehlike-i mevcûde esbâbının bi'l-muᶜâyene tebeyyün idecek netîcenin bâ-rapor muvazzahen beyânı zımnında cereyân iden muhâbere üzerine âcizleri intihâb ve taᶜyîn buyurulduğu cihetle mâh-ı hâl-i Rûmî'nin yirmi altıncı Çeharşenbe günü mezkûr mekteb dâhilen ve hâricen muᶜâyene ve mesâha ve tedkîkât-ı lâzıme icrâ kılındı. Netîce-i tedkîkâtda binâ-yı mezkûrun hîn-i inşâsında bi'l-cümle mahalleri sağlam zemîne kadar taᶜmîk idilmeyüp dolma toprak üzerine üç metro mikdârı umk ile iktifâ idilerek ızgara üzerine vazᶜ ve inşâ idilmesinden ve tahte'z-zemîn cereyân itmekde olduğu esnâ-yı hafriyâtda müşâhede olunmuş olan yağmur sızıntı sularının te'sîriyle temel tahtı türâbının gevşemesinden nâşî mürûr-ı zamânla gövde dîvârlarının baᶜzı mahalleri basarak çatlaklar hâsıl olmak ve mu'ahharen işbu binânın mahalle-i mezkûrun Karakolhâne Zokağı'na tesâdüf iden ve dâ'ire-i Belediyyesince pâyendeler ile âriyete alınmış olan ve hâl-ı hâzırı tehlikeli bulunan gövde dîvârının yakınında ve zokak zemîninden on dört metro aşağıdan mürûr iden umûma mahsûs kebîr çırkâb lağımının bağteten çökmesinden ve mezkûr mahallin tanzîm ve tahliyesi sırasında Birinci Dâ'ire-i Belediyyece icrâ kılınan hafriyâtın dahi inzimâmıyla mezkûr cephe gövde dîvârıyla sağ cihetinin sekiz metro yirmi santim ve sol cihetinin beş metro elli santim tûlünde mikdârları müteᶜaddid mahallerinden münşak ve sağ cihetin köşesinin üst kat döşemesi hizâsından temâyül eylemiş olduğu cihetle hâliyle bekâsı gayr-ı câ'iz bulunmuş ve mezkûr ebniyenin kâ'imen taᶜmîr ve tahkîmi binâ-yı mezkûr mevkiᶜinin müsâᶜid bulunmamasına ve pencere boşluklarının kesretine ve sedîrlerinin zaᶜîf ve münşak idüğüne mebnî tahte'z-zemîn icrâ kılınacak hafriyât esnâsında kazâ vukûᶜunu bâdî olacağı melhûz bulunmağla binâ-yı mezkûr münşak ve dîvârlarının bi'l-fesh tecdîden tahkîmi zarûrî bulunduğu ve masârifi dahi ol bâbda tanzîm ve merbûten takdîm kılınan keşf-i evvel defterinde muharrer olduğu vechle sîm mecîdî yirmi, guruş hesâbıyla seksen yedi bin dört yüz seksen dokuz guruş yetmiş sekiz santimden ibâret bulunduğu tebeyyün itmiş ise de mezkûr ebniyenin hâl-i hâzırı hâne olarak inşâ idilmiş olduğu cihetle her hâlde mekteb olarak istiᶜmâle pek de elverişli olamayacağına ve sarf idilecek akçanın da küllî bir meblağ bulunmasına ve mevcûd enkâz istiᶜmâl olunmak şartıyla buna cüz'i bir mikdâr zam idilerek mezkûr ebniyenin hedmiyle mevkiᶜen daha elverişli ve metânet noktasına nazaran daha münâsib olan Bali Paşa Yokuşu cihetindeki cebheye nakl ve inşâsı muvâfık gibi mütâlaᶜa kılınmış olmağla iktizâsının icrâsı muᶜarızında işbu rapor-ı âcizânemiz bi't-tanzîm takdîm kılındı.

Fî 29 Mart sene [1]324.

Dâ'ire-i Askeriyye Miᶜmârı Kemal Bey me'mûren Selanik'de olduğu cihetle esnâ-yı muᶜâyenede bulunamadığı.

Dokuzuncu Dâ'ire-i Belediyye Mühendis-i Evveli Tahsin	Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi Miᶜmârı Pavli Makasdar	Nâfiᶜâ Nezâret-i Celîlesi Hey'et-i Fenniyesine Me'mûr Mühendis Dimitri İktadis	Şehremânet-i Celîlesi Mühendislerinden Mehmed Tahir

Hendesehâne Kalemi Başkâtibi
" (mühür) İhsan Şaban bin Yusuf"

Aslına mutâbıkdır.

تعلیمات	ابعاد: طول	عرض	ارتفاع	مقاربه	بیانیه	بکون: نسبی	بکون: عمومی	اوصاف واشکال
								ذکر اولنان بلدیه یاسنده مرقوم بولنان حدود خارجنده واقع اولوب بو دفعه کوردیکمز بو دیوار یکدن انشا اولنمیوب اسکی دیوارک تعمیر اولنمسیله حاصل اولان بو دیوارک طولی اون بش ذراع عرضی بر ذراع ارتفاعی دخی اون ذراع اولوب بو دیوارک انشاسنه صرف اولنان مصارفک مقدارینه دائر اولان دفتر مقدار مذکوره مطابق اولدیغی حالده بو دیوارک انشاسنه صرف اولنان مصارف مقدارینه دائر اولان دفتر دخی کورلوب

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sultân Bâyezid civârında Emin Bey Mahallesi'nde kâin Hamidiye Ticâret Mektebi binâsının pîşgâhındaki Karakol-hâne Sokağın'dan ve sokak zemîninin on dört metre aşağısından mürûr eden esâs-ı çirkâb mecrâsının çökmesinden dolayı taᶜmîrât-ı lâzımesinin icrasıyla, defᶜ-i tehlike etdirilmesi zımnında bi'l-keşf mikdâr-ı masârıfını mübeyyin terkîm kılınan keşf-i evvel defteridir.

Kıta'ât	Eb'âd			Mekâdîr	Fiât-ı vâhid	Yekûn		Evsâf ve eşkâl
	Tûl	Arz	İrtifâ'			Kısmî	Umûmî	
						4000.00		Zikr olunan mekteb binâsının karakol-hâne Sokağı cihetindeki yüzüyle tarafeyn gövde duvarının kısmen tehlikeli sûretde çatlamış ve iktizâsı vechle âriyete alınarak kâimen taᶜmîr ve tahkîmi mevkiᶜin müsâid bulunma-masına ve pencere boşluklarının kesretine mebnî tahte'z-zemîn icrâ kılınacak hafriyât-ı amîka esnâsında kazâ vukū'unu bâdî olacağı melhûz idüğüne binâen gövde duvarlarının bi'l-fesh tecdîden tahkîmi zarûrî bulunmağla mezkûr binânın üç katdan ibâret olan dâhilî ma'a tavan döşemeleriyle sakfının îcâb ve iktizâsı vechile ve kebîr keresteler ile âriyete alınarak tahkîmi
	25.00	14,40	Cismen plaka 0,50 zirâ'	350		7.000,00		Mezkûr binânın tehlikeli bulunan sâlifü'z-zikr yüz ve tarafeyn gövde duvarlarının muktedir amele vâsıtasıyla bi'l-fesh enkâzı tecdîdinde istiᶜmâl olunmak üzere çârçûbeleri ihrâc ve tuğlaları temizlenerek münâsib mahalle istif olunması
	24.00	1,00	Umkan 3.00 zirâ'	72,00	15	1.080,00		Hedm olunacak işbu gövde duvarları zîrindeki tahte'z-zemîn temel duvarlarının dahi feshiyle hâsıl olacak taşlarının kezâlik temizlenerek münâsib mahallere istif olunması
4	1,80	1,20	Umkan 11,00 zirâ'	95,04	40	3.801,60		Zikr olunan cebhenin zemîni mezkûr lağım çökmesinden ve suların nüfûzundan gevşemiş olduğu cihetle te'mîn-i metânet zımnında inşâsı elzem olan yaya mahallerini îcâb ve iktizâsı vechile kereste ile bağlanarak mecrânın mebnî bulunduğu sağlam zemîne değin çukurlar hafrıyla hâsıl olacak türâb ve moloz fazlasının Kumkapı İskelesi'nden denize nakl ve ilkāsı
4 4	1,80 1,80	1,20 1.00	5.00 6.00	86,40	100	8.640,00		Hafr olunan mezkûr çukurlardan derûnuna cedîd taşdan kum şerîd peskeli, hâlis harçla memzûc ve tokmak darbıyla sıkıştırılarak beher metrede bir Hasköy'ün makine tuğlasından ikişer sıra hatıl bağlamalı pâye duvarları inşâsı
	13,10	1,00	3,00	39,30 10,09 minhâsı 28,71	200	5.742,00		İnşa olunan mezkur ayaklar beynine tâm merkezinde kalıplar çevrilerek işbu kalıblar ile mezkûr ayaklar üzerine kezâlik Hasköy›ün makine tuğlasından şerîd peskeli hâlis harçla memzûc ve kemerlerin üzengi mahalleri hizasından geçmek üzere başları hançerli katarlık lâmeden iki sıra hatıl bağlamalı zemîne müsâvî oluncaya değin temel duvarları inşâsı İşbu temel duvarından minhâsı lâzım gelen kemer boşlukları: Kıta'ât: 3 aded, Kutren 150 zirâ', Arzan 1,00 10,59 zirâ'

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

تفصیلات	انفاذ: ملوک	عرصه	انتفاع	مقاطعه	بنا	یکون: نسبی	عمومی	اوضاف واشکال
	۷۸				۲۰	۱۵۶۰		
					۷	۵۰۰۰		
						۶۸۴۴۲۶		
						۴۴۱۶۱۸		
						۷۱۷۲۹۷۸		نقدی
						۱۵۰۰		
						۷۵		
						۱۵۷۵		
						۸۷۴۸۹۷۸		

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

	14,00	1,00	3,00	42,00	50	2.100,00		Zikr olunan binânın tarafeyn gövde duvarlarının fesh olunan temel mahallerine mevcûd taşdan kezâlik şerîd peskeli hâlis harçla memzûc ve zîrî meşe çap aşılığından maʿa piştavan iki sıra bir kat ıskaralı temel duvarları inşâsı
	30,00	14.00	Plakan 0,50	420,000	70	29.400,00		İnşa olunan bi›l-cümle temel duvarları üzerine nısf derece mevcûduyla mahlût eşkâl-i sâbıkda muharrer olduğu vechile Hasköy'ün kuru makine tuğlasından şerid peskeli hâlis harçla memzûc kapı ve pencereler bâlâsı nîm kavsî kemerli ve mevcûd kazalı çarçûbeleriyle kapı kanadlarının îcâb eden taʿmîrâtı icrâ ve noksân cam ve müştemilâtı ikmâl olunarak mahallerine vazʿ ve taʿlîk olunmak ve her katının döşemesi hizasından geçmek üzere kantarlık lâme demirinden ve başları yek-pâre gizli hançerle üç sıra demir hatıllar ile bağlamalı ve tarafeyn vechi hâlis ketenli harçla sıva ve mermer badanalı ve dâhili Kırımî vechile sıvalı boyadan astar kalemkârlı ve hârici vechile pencereler etrâfı hey'et-i aslîsi vechile sıvadan kabartma pervâz ve kubbe tahtalı ve mevcûdunun cüz'î noksânı ilâve kılınarak som saçak ve kapı söğeli ve çârçûbeler ile kapı kanadlarının tarafeyni som macun yağlı boya cılâlı gövde duvarları inşâsı.
	78,00			2.500,00	20 2	1.560,00 5.000,00 68.323,60 03.416,18 71.739,78	71.739,78	Zikr olunan binânın etrâf gövde duvarlarından tecdîd olunacak kısmından mâʿadâ tarafeyn ve zahrı cihetinin gövde duvarlarının baʿzı mahallerinden cüz'î çatlaklar husûle gelmiş olmasına ve mezkûr tecdîd olunacak kısmıyla rabt edilmek üzere işbu ibkā edilecek kısmının her katın döşeme zemînleri zîri hizasının dış cihetinden taşçı maʿrifetiyle yirmi santim kaddinde ve on santim arzında yuvalar açılarak derûnlarına on altı santim arzında pojel demirinden yek-diğerine lâme kıtʿası ve civatalar ile rabtlı ve birer başları gizli hançerli ve diğer başları tecdîd olunan kısmına vazʿ edilerek tanzîm ve tahkîmi Ber-mûceb-i eşkâl duvarların küşadıyla baʿde'l-ameliyât imlâ ve tanzîmi Ber-vech-i muharrer maʿa hançer kuşak ve cıvatalama demir bağlamaları Nakliyyesi
						15.000,00 0750,000 15.750,00	15.750,00 87.489,78	Mezkûr binânın ibkā edilecek gövde duvarlarının tarafeyn veçhindeki mevcûd çatlaklar alçılı ve çimentolu harçla imlâ ve dâhili ahşab bölmelerinin ve zemîn mermer döşemelerinin tanzîmi ve esnâ-yı ameliyâtda tahrîbi tabîî bulunan döşemeleriyle tavanlarının zâr kuşak-ı selîmelerinin emsâline müşâbih sûretde taʿmîr ve tanzîmiyle boyalarının tazelenmesi sûretiyle taʿmîri ve zîr-i zemînde bulunan mecrâlarının tecdîden ıslâh ve caddedeki mecrâ üzerindeki örme bacaya iltisâk etdirilmesi masârıfının tahmîn sûretiyle mikdârı Yüzde beş hesâbıyla nakliyyesi
İşbu keşf-i evvel defteri nâtık olduğu üzere ameliyât-ı mebhûse mesârifi Mecidî yirmi guruş hesâbıyla seksen yedi bin dört yüz seksen dokuz guruş yetmiş sekiz santime bâliğ olmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 22 Nisan sene [1]324. [mühür] Hendesehâne-i Emânet-i Şehr								

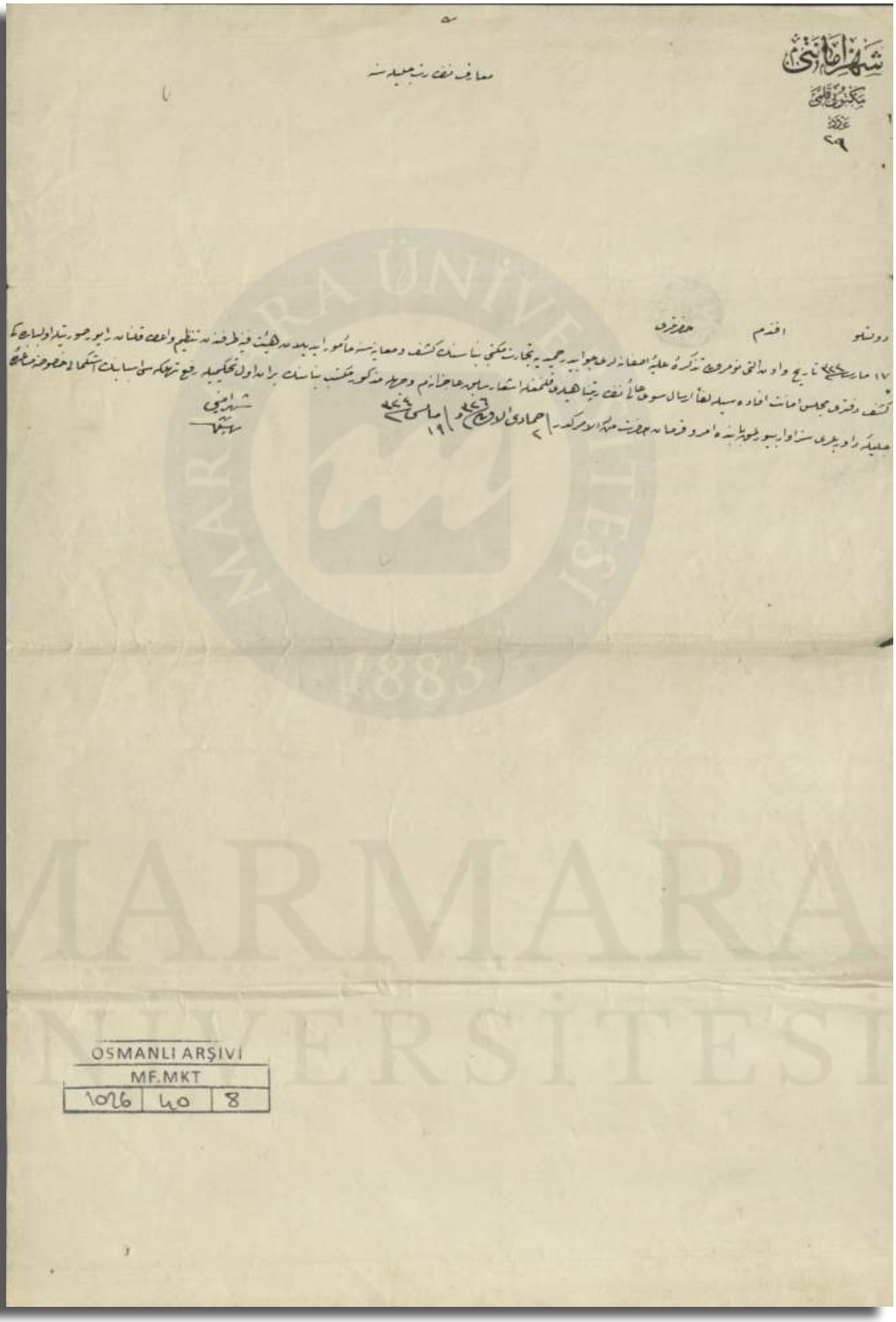

شهرزاد ماڑنی
مکتوبی قلمی
عدد
۹

معارف نظارت جلیله سنه

حضرتلرنه افندم دوستلو

۱۷ مارت سنه ۳۲ تاریخ و ۵۰ نومرولی تذکره علیه اعضاسنه دائر مجواب یازیلمیشدر. بیه بدیه هیئت فوقه نظم و عرض قلنمه رأیلرینه توافق ایدن اولسایدی تکلیف سابقه اشکال و معارضه قالمیه جقدی. بو صورتله تذکره مرقومه مجلس امانت افاده سیله لغا ایصال سوق عالی قلنه بنا هیئت فوقه نظم و عرض قلنمه رأیلرینه توافق ایدن اولسایدی تکلیف سابقه اشکال و معارضه قالمیه جقدی. بو صورتله تذکره مرقومه مجلس امانت افاده سیله لغا ایصال سوق عالی قلنه بنا

شهرزاد ماڑنی

۱۹ جمادی الاولی سنه ۳۲ / ۱۹ مایس سنه ۳۲

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
1026 | 40 | 8

8

Şehremâneti
Mektûbî Kalemi
Aded 29

Maʿârif *Nezâret-i Celîlesine*

Devletlü efendim hazretleri;

17 Mart sene [1]324 târîh ve on altı numerolu tezkire-i aliyye-i âsafâneleri cevâbıdır. Hamîdiyye Ticâret Mektebi binâsının keşf ve muʿâyenesine me'mûr idilen hey'et-i fenniyye tarafından tanzîm ve iʿtâ kılınan rapor sûretiyle ol bâbdaki keşf defteri Meclis-i Emânet ifâdesiyle lefen irsâl-i sû-yı nezâret-penâhîleri kılınmağla işʿâr-ı sâbık-ı âcizânem vechle mezkûr mekteb binâsının bir an evvel tahkîmiyle refʿ-i tehlikesi esbâbının istikmâli husûsuna müsâʿade-i celîle-i dâverîleri sezâvâr buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 2 Cemâziye'l-evvel sene [1]326 ve fî 19 Mayıs sene [1]324.

Şehremîni

Muhsin

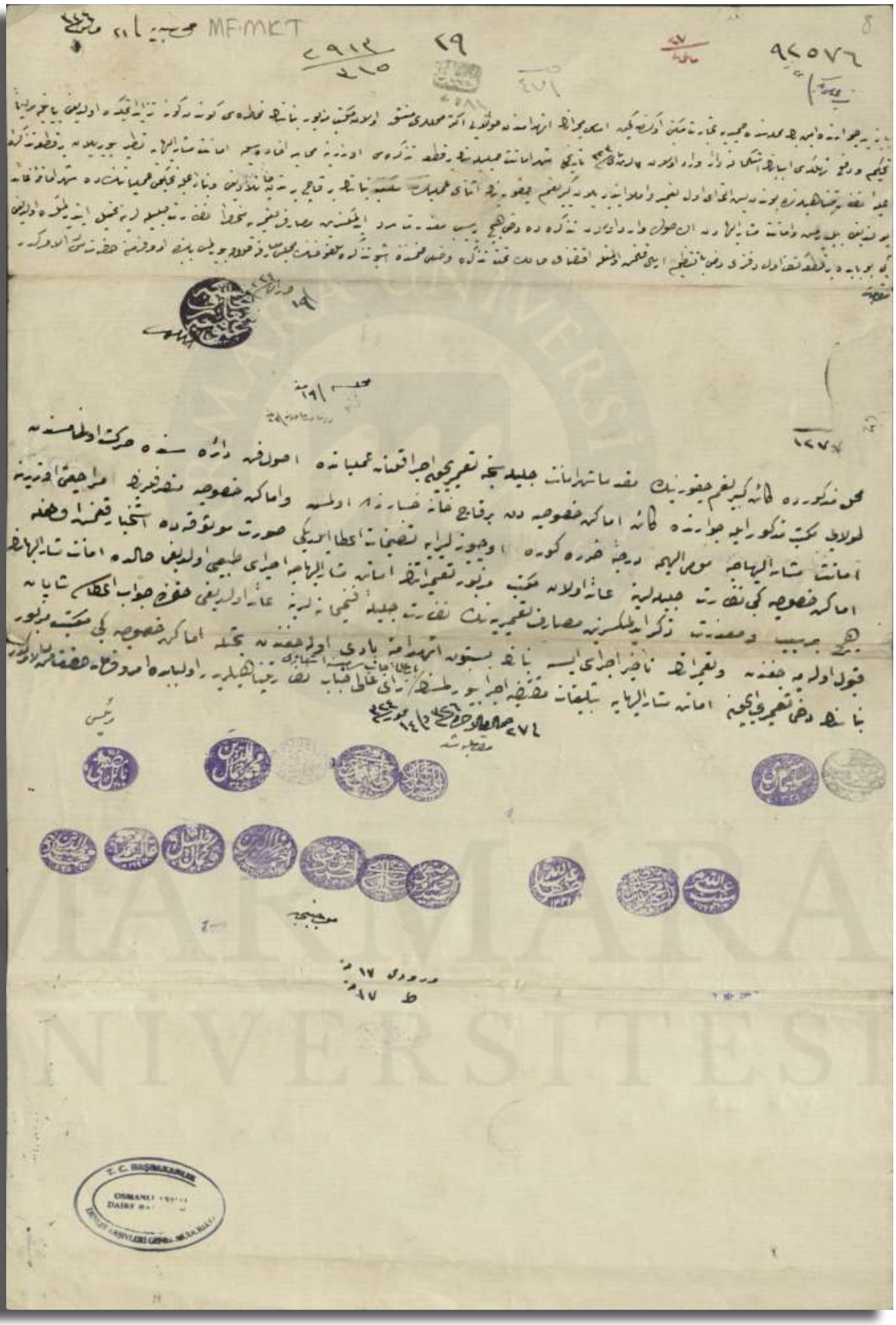

Muhâsebe'ye, 31 Mayıs sene [1]324.

Bâyezid civârında Emin Bey Mahallesi'nde Hamîdiyye Ticâret Mektebi önünden geçen esâs-ı mecrânın inhidâmından dolayı ekser mahalleri münşakk olan mekteb-i mezkûr binâsının muhâtarası günden güne tezâyüd itmekde olduğu beyânıyla serîᶜan tahkîm ve refᶜ-i tehlikesi esbânının istikmâline dâ'ir vârid olan 7 Teşrîn-i Sânî sene [1]323 târîhli Şehremânet-i Celîlesi'nin bir kıtᶜa tezkiresi üzerine Muhâsebe ifâdesiyle emânet-i müşârun-ileyhâya tastîr buyurulan bir kıtᶜa tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhîlerinde bundan altı ay evvel taᶜmîr ve imlâ itdirilen kebîr lağım çukurunun esnâ-yı ameliyesinde mekteb binâsının birkaç yerden çatladığı ve binâ'en-aleyh tahkîmi ameliyâtının da Şehremâneti'ne â'id bulunduğu bildirilmiş ve emânet-i müşârun-ileyhâdan en son vârid olan tezkirede dahi hiçbir sebeb-i maᶜzeret serd idilmeksizin masârıf-ı taᶜmîriyyenin münhasıran nezâret-i celîlelerine tahmîl itdirilmekde olduğu gibi bu bâbda bir kıtᶜa keşf-i evvel defteri dahi bi't-tanzîm irsâl kılınmış olmağla iktizâ-yı hâlin taht-ı tezkire vazᶜı zımnında işbu tezkire melfûfunun meclis-i maᶜârife havâle buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

19 Haziran sene [1]324.

(Mühür)

Muhâsebe-i Maᶜârif-i Umûmiyye

Meclise 19 M.

Mahall-i mezkûrda kâ'in kebîr lağım çukurunun mukaddemâ Şehremânet-i Celîlesi'nce taᶜmîriçün icrâ kılınan ameliyâtda usûl-ı fen dâ'iresinde hareket olunmamasından dolayı mekteb-i mezkûr ile civârında kâ'in emâkin-i husûsiyyeden birkaç hâne hasârzede olmuş ve emâkin-i husûsiyye mutasarrıflarının mürâcaᶜatı üzerine emânet-i müşârun-ileyhâca mûmâileyhîme derece-i zarara göre üç yüz liraya tazmînât iᶜtâ idildiği sûret-i mevsûkede istihbâr kılınmış olmağla emâkin-i husûsiyye gibi nezâret-i celîlelerine â'id olan mekteb-i mezbûr taᶜmîrâtının emânet-i müşârun-ileyhâca icrâsı tabîᶜî olduğu hâlde emânet-i müşârun-ileyhânın hiçbir sebeb ve maᶜzeret zikr idilmeksizin masârıf-ı taᶜmîriyyenin nezâret-i celîle-i fehîmânelerine â'id olduğu hakkında cevâb iᶜtâsı şâyân-ı kabûl olamayacağından ve taᶜmîrâtın te'hîr-i icrâsı ise binânın büsbütün inhidâmına bâdî olacağından bahisle emâkin-i husûsiyye gibi mekteb-i mezbûr binâsının dahi taᶜmîri içün emânet-i müşârun-ileyhâya teblîgât-ı mukteziyye icrâ buyurulmasının Bâb-ı Âlî cânib-i sâmîsine işᶜârı re'y-i âlî cenâb-ı nezâret-penâhîleridir. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

27 Cemâziye'l-ahir sene [1]326 ve 14 Temmuz sene [1]324.

Mukâbele şude.

[Mühürler]

Es-seyyid Mehmed Rifᶜat	Süleyman Sâmi	Es-seyyid Ali Sadullah	(okunamadı)	(okunamadı)	Mehmed Cemâleddin	Mustafa Nâil	Abdullah Münib	Es-seyyid Muhammed Hulusi
Abdullah Tahir	Es-Seyyid Mehmed Vasfi	Süleyman Sami	Ahmed Tevfik	Ahmed Muhyiddin	Kemal Halil	Mehmed Ali	Mehmed Sadeddin	

Mûcebince

Vürûdı 17 M.

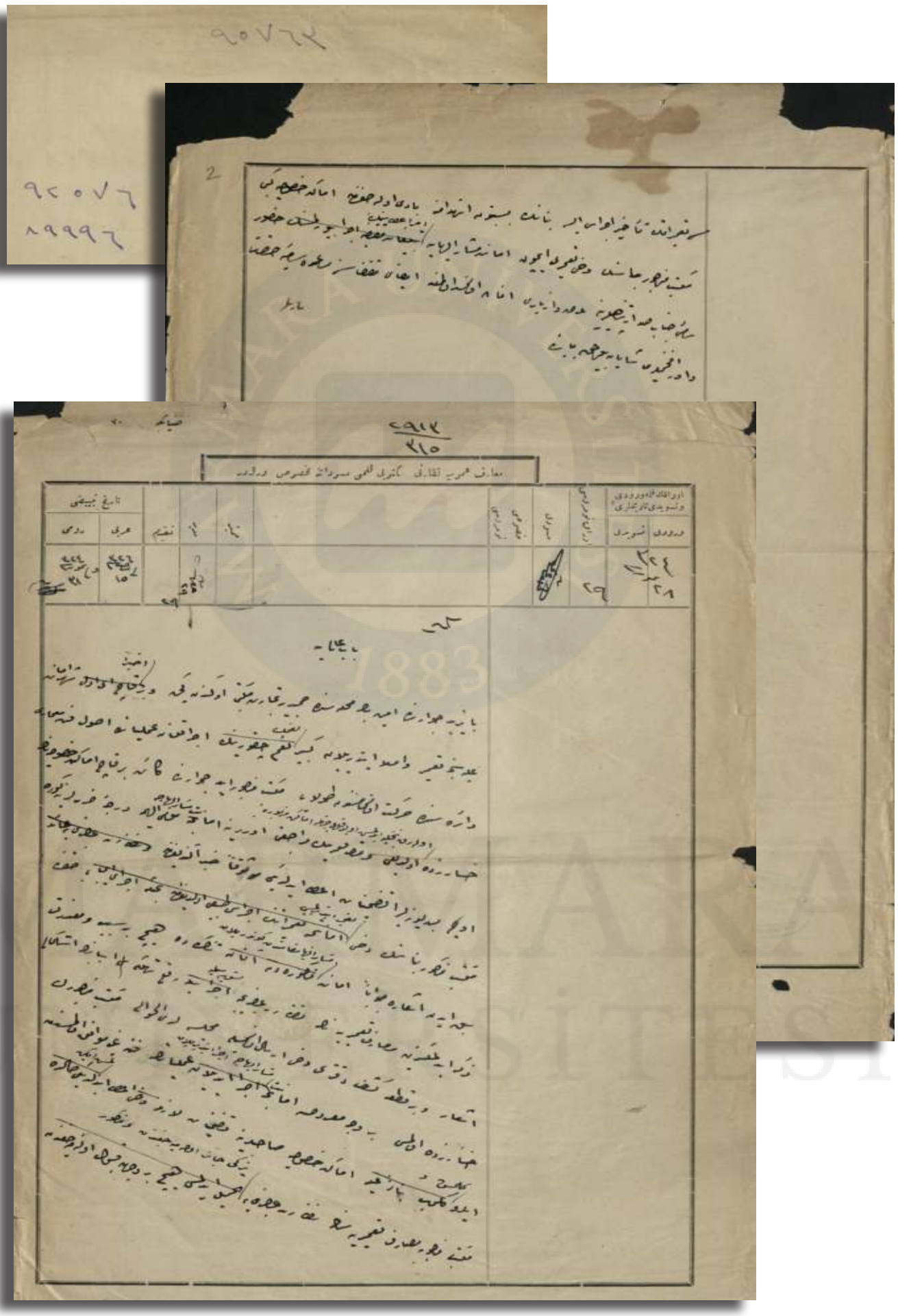

9

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Vürûdı/Tesvîdi: 28 Temmuz sene [1]324, Evrâk Numarası: 29, Târîh-i Tebyîzi: 15 Receb sene [1]326 ve 31 Temmuz sene [1]324.

Bâb-ı Âlî'ye

Bâyezid civârında Emin Bey Mahallesi'nde Hamîdiyye Ticâret Mektebi önünden geçen ve ahîren Şehremânet-i Aliyyesi'nce taᶜmîr ve imlâ itdirilen kebîr lağımın icrâ kılınan ameliyâtı usûl-ı fen-i miᶜmârî dâ'iresinde hareket olunmamasından dolayı mekteb-i mezbûr ile civârında kâ'in birkaç emâkin-i husûsiyyenin hasarzede olarak tahliyye idilmiş olduğu cihetle emâkin-i mezbûre mutasarrıflarının mürâcaᶜatı üzerine emânet-i müşârün-ileyhâca mûmâileyhime derece-i zararlarına göre üç beş yüz lira tazmînât iᶜtâ idildiği mevsûken haber alındığından mekteb-i mezkûr binâsının dahi taᶜmîr itdirilmesi sebk iden işᶜâra cevâben emânet-i müşârun-ileyhâ makâmından gönderilen tezkirede hiçbir sebeb ve maᶜzeret zikr idilmeksizin masârıf-ı taᶜmîriyyenin nezâret-i âcizîce tesviyesiyle defᶜ-i tehlike esbâbının istikmâli işᶜâr ve bir kıtᶜa keşf defteri dahi irsâl olunmasıyla meclise lede'l-havâle mekteb-i mezbûrun hasârzede olması ber-vech-i maᶜrûz emânet-i müşârun-ileyhâca icrâ itdirilen ameliyâtın fenne gayr-ı muvâfık olmasından ilerü gelmiş ve emâkin-i husûsiyye sâhiblerine tazmînât-ı lâzıme iᶜtâ idilmiş iken mekteb-i mezbûr masârif-i taᶜmîriyyesinin nezâret-i âcizîye terki câ'iz olamayacağından ve mezkûr taᶜmîrâtın te'hîr-i icrâsı ise binânın inhidâmına bâdî olacağından emâkin-i husûsiyye gibi mekteb-i mezbûr binâsının dahi taᶜmîri içün emânet-i müşârun-ileyhâya emr iᶜtâsının huzûr-ı sâmî-i cenâb-ı sadaret-penâhîlerine arz u izbârı ifâde olunmuş olmağla îfâ-yı muktezâsına müsâᶜade-i sâmiyye-i hazret-i dâver-i efhemîleri şâyân buyurulmak bâbında.

MF.İBT 1325. Z 5
201/120

MF-İBT 201/120

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

86

MF.İBT. 201 / 120

"Nablus Mekteb-i İdadisi mezunlarından olup Dersaadet Hamidiye Ticaret Mektebi birinci sınıfında okumakta iken terk etmek zorunda kalan Mehmed Rahmi Efendi'nin bir İbtidaiye muallim-i evvelliğine tayin edilmesi talebi.."

Maᶜârif-i Umûmiye Nezâret-i celîlesine

Devletlü efendim hazretleri

Kulları Beyrut Vilâyet-i celîlesine tâbiᶜ Nablus Sancağı ahâlîsinden olub sâye-i maᶜârif-vaye-i hazret-i Pâdişâhide üç yüz yirmi bir senesinde Sancak-ı mezkûr mekteb-i iᶜdâdîden aliyyü'l-aᶜlâ derecede şahâdetnâme ahzıyla muvaffak olmuş ve Livâ Tahrîrât Kalemi'ne bi'l-kayd bir çok sene kadar devamla îfâ-yı hüsn-i hizmet etmiş isem de tezyîn-i zât-ı vasıfâne hâdim-i iktisâb-ı maᶜârif ve ikmâl-i tahsîl zımnında bu sene gelerek zîr-i Nezâret-i âsafânelerinde bulunan Hamidî Ticâret Mekteb-i âlîsi birinci sınıfına kayd ve devama başlamış iken memleketce velî-niᶜmetim vukû'-ı vefâtına mebnî idâre-i mâᶜişetden âciz kaldığımdan lütfen ve merhameten hâlime münâsib bir İbtidâ-i Muᶜallim-i evveliğine taᶜyîn ve tesrîr-i âbidânem husûsuna müsâᶜade-i celîle-i cenâb-ı Nezâret-penâhilerini şâyân buyrulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fi 24 Kânûn-ı evvel sene [1]323 fi 24 Kânûn-ı evvel sene [1]323

Hamidî Ticâret Mekteb-i âlîsi müdavimlerinden

Mehmed Rahmi

(Arka Yüz)

4257

499

İbtidâiye İdâresine 14 Kânûn-ı evvel [1]323

3792

Müstedᶜâ münhal olan Erenköy Rüşdiyesi muᶜallimliğine taᶜyîni şifâhen taleb eylemiş olduğundan âidiyeti cihetle iş bu arz-ı hâl Rüşdiye İdâresine tevdî kılındı.

Fi 27 Kânûn-ı evvel sene [1]323

(mühür)

İbtidâiyye İdâresi Müdüriyyeti

DH-MKT

مکتوبی قلمی

عدد

عمومی ۹۵۷۶۷

خصوصی ۱۶۸

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1285 | 14 | 1

87

DH.MKT. 1285 / 14

"Bayezid civarında Emin Bey Mahallesi'ndeki Hamidiye Ticaret Mektebi önünden geçen kanalizasyonun çökerek mektep ile yakınındaki evler hasar görmüş olup Şehremâneti'nce ev sahiplerine tazminat ödenmiş ise de mektebin tamir masrafları tazmin edilmediğinden gereğinin yapılması."

1

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye

Mektûbî Kalemi
Aded
95763 Umûmî
168 husûsi

Mârûz-ı çâker-i kemîneleridir

Bâyezid civârında Emin Bey Mahallesi'nde Hamidiye Ticâret Mektebi önünden geçen ve âhiren Şehremânet-i aliyyesince taᶜmîr ve imlâ etdirilen kebir lağımın, icrâ kılınan ameliyyâtda Usûl-ı Fenn-i Miᶜmarî Dâ'iresi'nde hareket olunmamasından dolayı mekteb-i mezbûr ile civârında kâ'in birkaç emâkîn-i husûsiyenin hasâr-zede olarak tahliye edilmiş oldukları cihetle emâkîn-i mezbûre mutasarrıflarının mürâcaᶜatı üzerine Emânet-i müşârun-ileyhce mûmâ-ileyime derece-i zarârlarına göre üç beş yüz lira tazminat iᶜtâ edildiği mevsûken haber alındığından mekteb-i mezbûr binâsının dahi taᶜmîr etdirilmesi hakkında, sebk iden işᶜâra cevâben Emânet-i müşârün-ileyh makâmından gönderilen tezkirede hiçbir sebeb ve mâzeret zikr edilmeksizin mesârif-i taᶜmîriyenin Nezâret-i âcizîce tesviyesiyle refᶜ-i tehlike esbâbının istikmâli işᶜâr ve bir kıtᶜa keşif defteri dahi irsâl olunmasıyla Meclîse lede'l-havâle mekteb-i mezbûrun hasar-zede olması ber-vech-i mâᶜrûz Emânet-i müşârun-ileyhce icrâ etdirilen ameliyyâtın fenne gayr-ı muvâfık olmasından ileri gelmiş ve emâkin-i husûsiyye sâhiblerine tazminat-ı lâzıme iᶜtâ idilmiş iken mekteb-i mezbûr mesârif-i taᶜmîriyesinin Nezâret-i âcizîye terki câ'iz olamayacağından ve mezkûr taᶜmîratın te'hîr-i icrâsı ise binânın büsbütün inhidâmına bâdî olacağından emâkin-i husûsiye gibi mekteb-i mezbûr binâsının dahi taᶜmîri içün Emânet-i müşârun-ileyhaya emr-i iᶜtâsının huzûr-ı sâmî-i cenâb-ı Sadâret-penâhilerine arz ü izbârı ifâde olunmuş olmağla îfâ-yı muktezâsına müsâᶜade-i sâmiye-i hazret-i dâver-i efhamîleri şâyân buyrulmak bâbında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 15 Receb sene [1]326 ve fî 31 Temmuz sene [1]324

Maᶜârif-i Umûmiyye Nâzırı

İbrahim Hakkı

87

DH.MKT.
1285/14

2

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1285 | 14 | 2

2

Bâb-ı Âlî

Dâ'ire-i Sadâret-i Uzmâ

Mektûbî Kalemi

Aded

1462

Dâhiliye Nezâreti Vekâlet-i behiyyesine

Atûfetlü efendim hazretleri,

Bâyezid civârında Emin Bey Mahallesi'nde Hamidiye Ticâret Mektebi önünden mürûr iden esâs-ı mecrânın Şehremânetince Fenn-i Miʿmârî Dâ'iresi'nde taʿmîr edilmemesinden dolayı çökerek Mekteb-i mezbûr ile yakınındaki emâkin-i husûsiyeden baʿzılarını dûçâr-ı hasar etmesine binâ'en emâkin-i mezkûre mutasarrıflarına emânetçe zararları nisbetinde tazminat iʿtâ olunduğu halde mekteb binâsının taʿmîri hakkında Emânet-i müşârun-ileyhâya sebk iden işʿâra mesârif-i taʿmîriyenin Nezâretçe lüzûm-ı tesviyesi cevâbı alındığından bahs ile mekteb-i mezkûr binâsının Emânet-i müşârüun-ileyhaca taʿmîri îcâb ideceğine dâ'ir Maʿârif Nezâret-i behiyyesinden gelen 15 Receb sene [1]326 târîhli ve 168 numerolu tezkire leffen savb-ı atûfetlerine gönderilmekle, iktizâsının i'fâ ve inbâsına ve melfûfun iʿâdesine himem olunması siyâkında tezkire-i mahsûs terkîm olundu.

Fî 25 Receb sene [1]326 fî 9 Ağustos sene [1]324

Sadr-ı aʿzâm

Kâmil

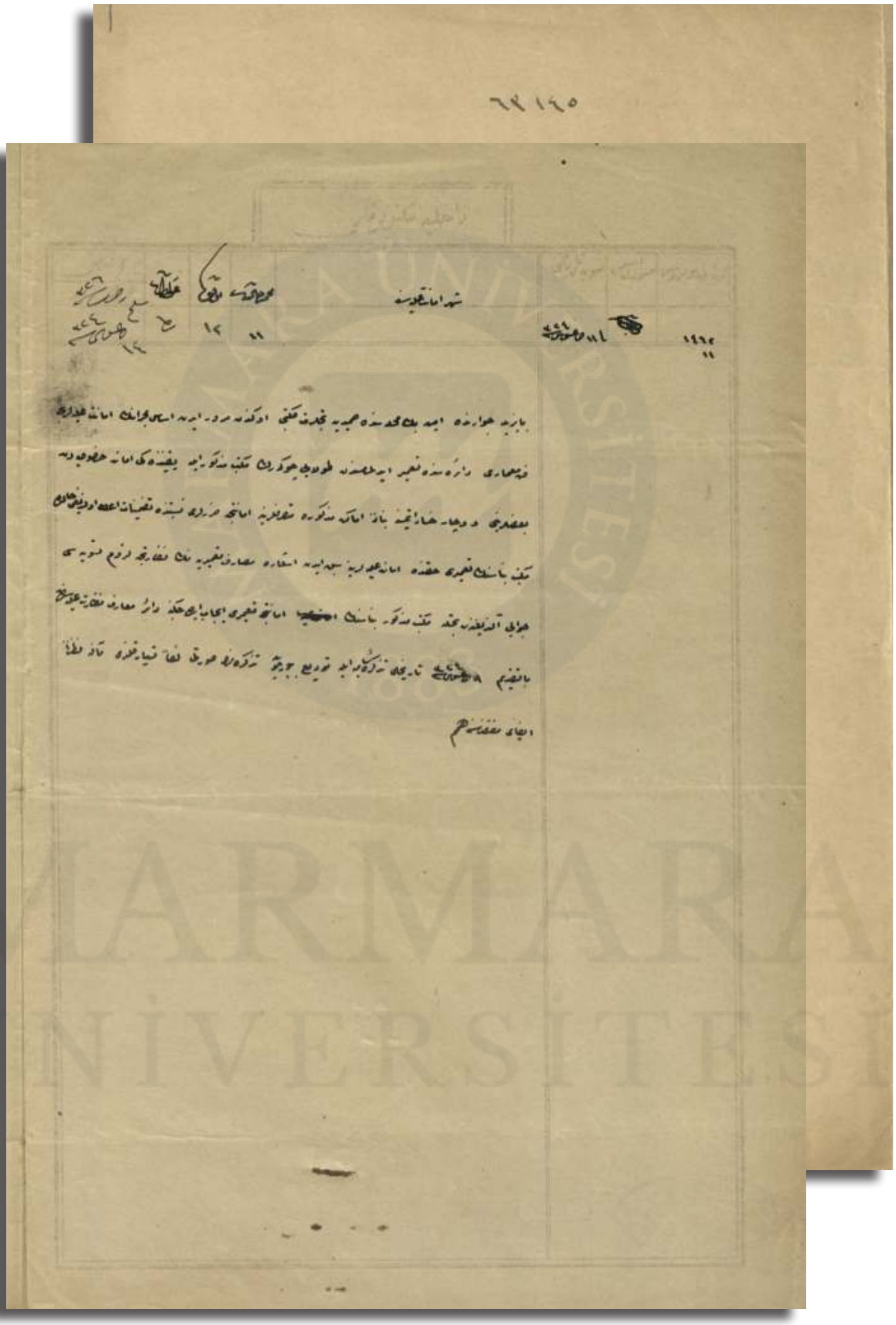

3

Dâhiliye Mektûbî Kalemi

Evrak Numerosu: 1462 -11

Tesvid-i târîhi: Fi 11 Ağustos sene [1]324

Târîh-i Vürûdu: selh Receb sene [1]326

14 Ağustos sene [1]324

Şehremânet-i aliyyesine

Bâyezid civârında Emin Bey Mahallesi'nde Hamidiye Ticâret Mektebi önünden mürûr iden esâs-ı mecrânın Emânet-i aliyyelerince Fenn-i Mi^{c}mâri Dâ'iresi'nde ta^{c}mîr edilmemesinden dolayı çökerek mekteb-i mezkûr ile yakınındaki emâkin-i husûsiyeden ba^{c}zılarını dûçâr-ı hasâr etmesine binâen emâkin-i mezkûre mutasarrıflarına, Emânetçe zararları nisbetinde tazmînât i^{c}tâ olunduğu halde mekteb binasının ta^{c}mîri hakkında Emânet-i aliyyelerine sebk iden iş^{c}âra mesârıf-ı ta^{c}mîriyenin Nezâretçe lüzûm-ı tesviyyesi cevâbı alındığından bahisle mekteb-i mezkûr binâsının Emânetçe ta^{c}mîri îcâb ideceğine dâ'ir Ma^{c}ârif Nezâret-i aliyyesinden bâ-takdîm 9 Ağustos sene [1]324 târîhlli tezkire-i sâmiye ile tevdî buyurulan tezkirenin sûreti leffen tisyâr kılındı. Me'âline nazaran îfâ-yı muktezâsına himem.

DH. MKT
1253/59

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1253 | 59 | 1

88

DH.MKT. 1253 / 59

"Mitroviçe'nin 1324 senesi kura efradından olup Der-saᶜâdet'te Ticâret Mektebi talebesinden bulunan Ömer Hulusi Efendi b. Hafız Mehmed Efendi'nin askeri kıtasına sevk olunmak üzere gönderilmesinin Kosova Vilayeti'nden bildirilmesi"

1

Kosova Vilâyeti
Mektûbî Kalemi
Aded
33

Dâhiliye Nezâret-i celîlesine

Hülâsa: Ömer Hulûsi Efendi'nin kıtᶜa-i askerisine li-ecli'l-iltihâk iᶜzâmı esbâbının istikmaline dâ'ir

Devletlü efendim hazretleri

Mitroviçe'nin üç yüz yirmi dört senesi kurᶜa efrâdından olub Der-saᶜâdet'de Ticâret Mektebi talebesinden bulunan Ömer Hulûsi Efendi bin Hafız Mehmed Efendi'nin kıtᶜa-yı mertebe-i askerîsine sevk ve ilhâk etdirilmek üzere iᶜzâm-ı esbâbında istikmâl ve keyfiyetin izbârı husûsunun îcâb idenlere irâde buyrulması Priştine Mutasarrıflığı'nın işᶜârı üzerine istirhâm olunur. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 29 Rebîülevvel sene [1]326 ve fî 17 Nisan sene [1]324

Kosova Vâlisi
Birinci Ferik
Mahmud Şevket bin Süleyman

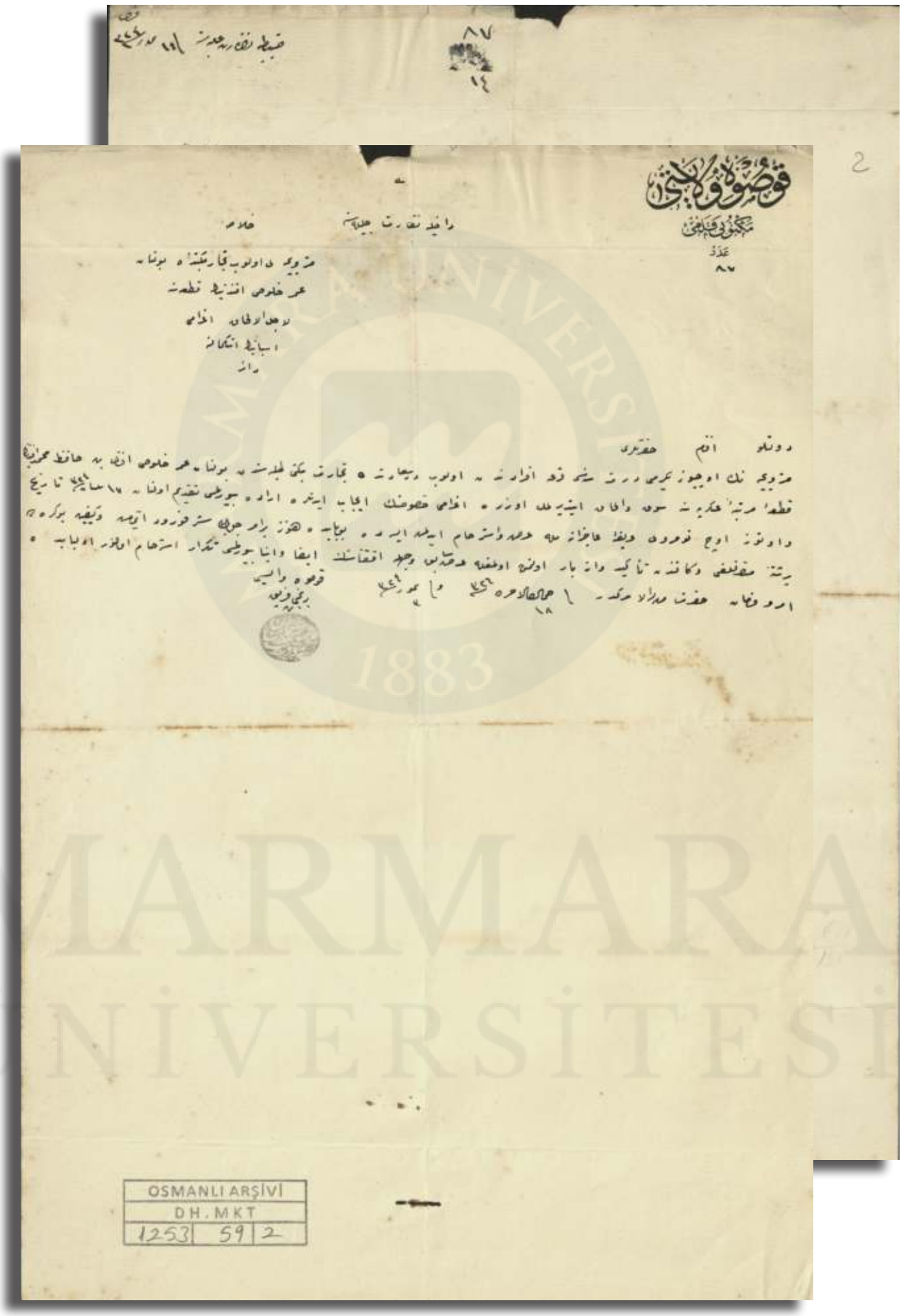

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1253 59 2

2

Kosova Vilâyeti
Mektûbî Kalemi
Aded
87

Dâhiliye Nezâret-i celîlesine

Hülâsa

*Mitroviçeli olub Ticâret Mektebi'nde bulunan Ömer Hulûsi Efendi'nin kıtᶜasına li-ecli'l-ilhak iᶜzâm*ı esbâbının istikmâline dâ'ir.

Devletlü efendim hazretleri

Mitroviçe'nin üç yüz yirmi dört senesi kıtᶜa efrâdından olub Der-saᶜâdet'de Ticâret Mektebi talebesinden bulunan Ömer Hulûsi Efendi bin Hafız Mehmed Efendi'nin kıtᶜa-yı mertebe-i askeriyesine sevk ve ilhâk etdirilmek üzere iᶜzâmı husûsunun îcâb edenlere irâde buyrulması, takdîm olunan 17 Nisan sene [1]324 târîh ve otuz üç numerolu arîza-i âcizânemle arz ve istirhâm idilmiş ise de bu bâbda henüz bir emr-i cevâb şeref-südûr etmemiş ve keyfiyet bu kerre de Priştine Mutasarrıflığı vekâletinden te'kid ve izbâr olunmuş olmağla arz-ı sâbık vechile iktizâsının îfâ ve inbâ buyurulması tekrâr istirhâm olunur. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 18 Cumâdelâhire sene [1]326 ve fî 3 Temmuz sene [1]324

Kosova Vâlisi
Birinci Ferik
Mahmud Şevket bin Süleyman

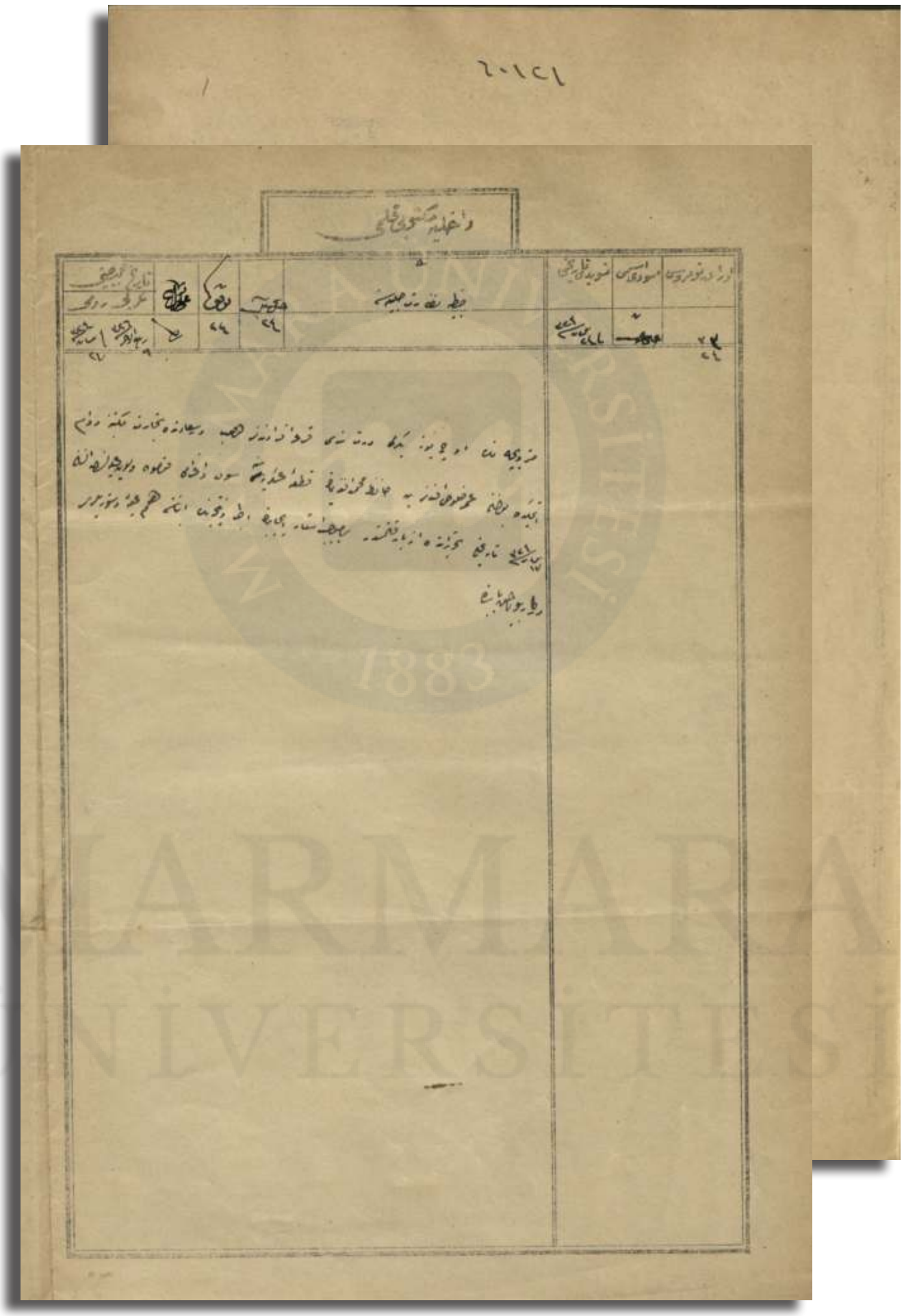

3

Dâhiliye Mektûbî Kalemi

Evrak numerosu: 33-24

Tesvid târîhi: 24 Nisan sene [1]324

Mitroviçe'nin üç yüz yirmi dört senesi kurᶜa efrâdından olub Der-saᶜâdet'de Ticâret Mektebi'ne devam etmekde bulunan Ömer Hulûsi Efendi bin Hafız Mehmed Efendi'nin kıtᶜa-yı askeriyesine sevk ve iᶜzâmı Kosova Vilâyet-i aliyyesinden alınan 17 Nisan sene [1]324 târîhli tahriratda izbâr kılınmışdır. Ber-mûceb işᶜâr-ı îcâbının îcrâ ve neticenin inbâsına himem-i aliyye düstûrîleri der-kâr buyrulmak bâbında.

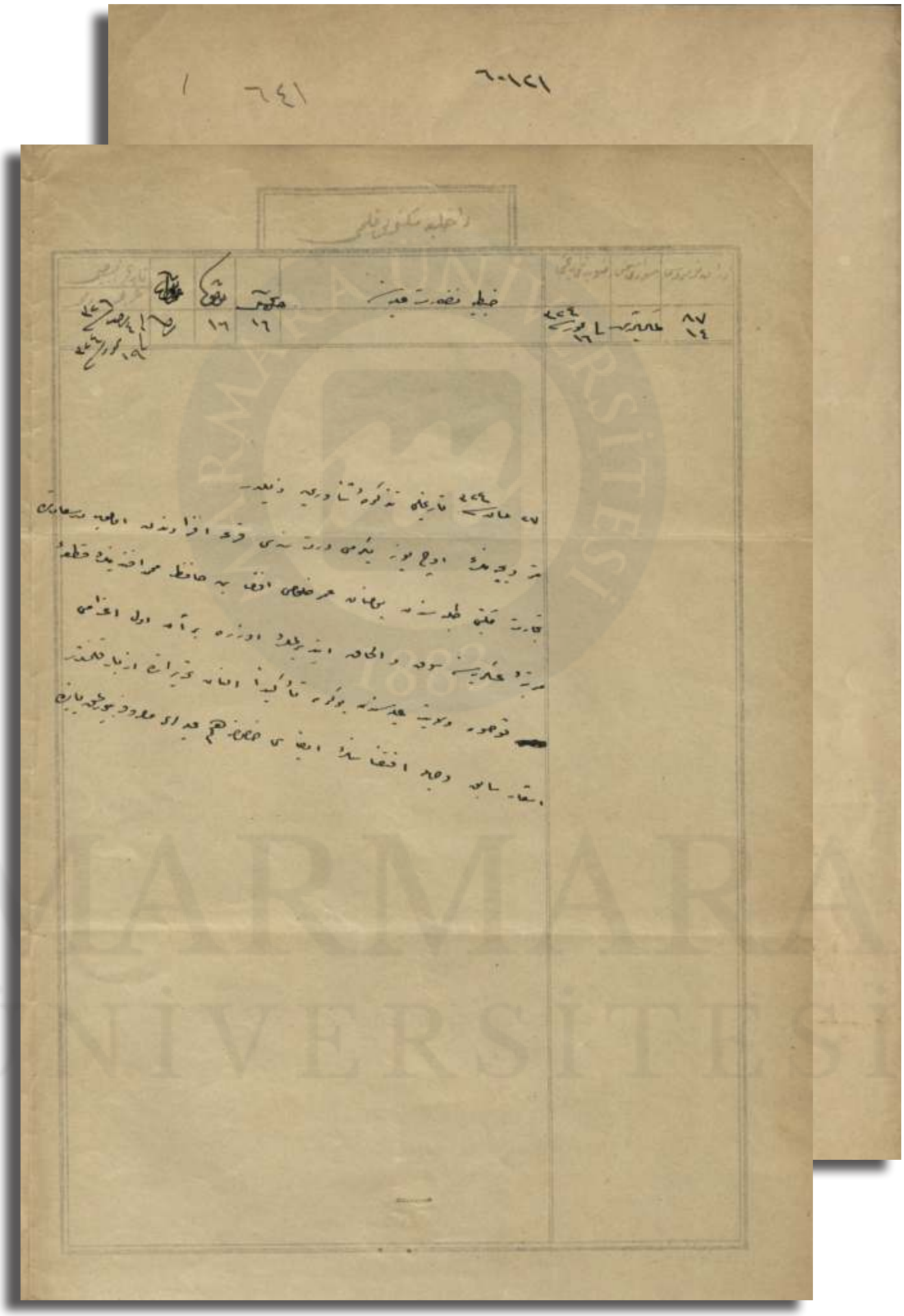

4

Dâhiliye Mektûbî Kalemi

Evrak numerosu 87/14
Müsvedi ismi: Kemâleddin
Tesvid târîhi: Fî 16 Temmuz sene [1]324

Zabtiye Nezâret-i Aliyyesine

27 Nisan sene [1]324 târîhli tezkire-i senâveriye zeyldir

Mitroviçe'nin üç yüz yirmi dört senesi kurᶜa efrâdından olub Der-saᶜâdet'de Ticâret Mektebi talebesinden bulunan Ömer Hulûsi Efendi bin Hâfız Mehmed Efendi'nin kıtᶜa-yı mertebe-i askeriyyesine sevk ve ilhâk etdirilmek üzere bir an evvel iᶜzâmı Kosova Vilâyet-i aliyyesinden bu kerre te'kîden alınan tahrirâtda izbâr kılınmışdır. İşᶜâr-ı sâbık vechile iktizâsının îfâsı husûsuna himem-i âliyeleri maᶜrûf buyurulmak bâbında.

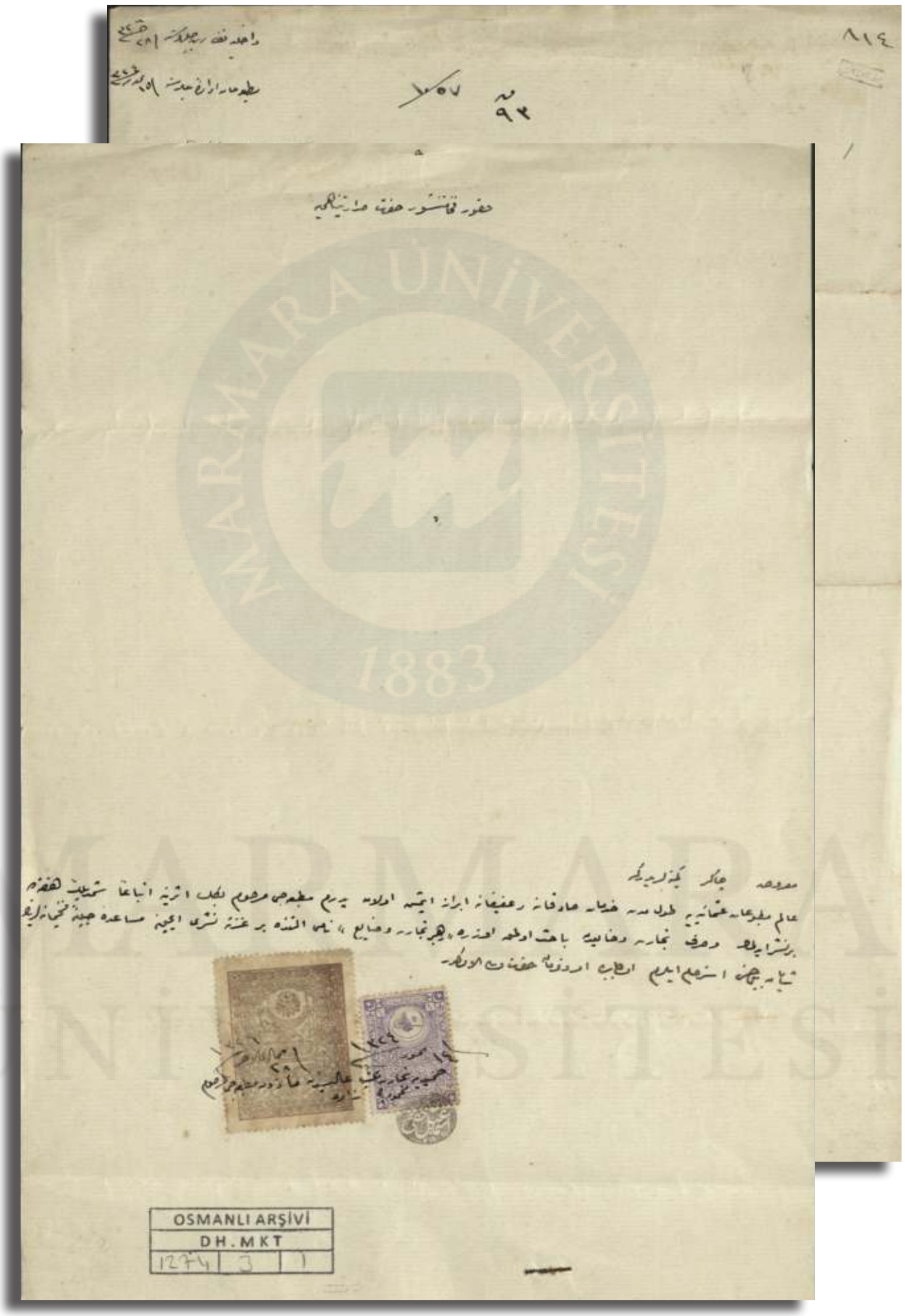

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1274 | 3 | 1

89

DH.MKT. 1274 / 3

"Haftalık olmak üzere Rehber-i Ticaret ve Sanayi namıyla bir gazete çıkarmak isteyen Hamidiye Ticaret Mektebi'nden mezûn İsmail Hakkı Efendi'ye Matbuat Nizamnamesi'ne göre gereğinin yapılması"

1

Huzûr-ı fehâmet-nüşûr-ı Hazret-i Sadâret-penâhiye

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Âlem-i matbûᶜat-ı Osmâniyyeye tûl müddet hidemât-ı sâdıkâne ve afîfane ibrâz etmiş olan pederim Matbaᶜacı merhûm Bey'in eserine ittibâᶜen şimdilik haftada bir neşr edilmek ve sarf-ı-ticâret ve sanâyiᶜden bâhis olmak üzere "Rehber-i Ticâret ve Sanâyiᶜ" nâmı altında bir gazete neşri içün müsâᶜade-i celîle-i fehimânelerinin şâyân buyrulmasını istirhâm eylerim. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 14 Temmuz sene 1324, fî 28 Cemâziyelâhir sene 1326

Hamidiye Ticâret Mekteb-i aliyyesinden me'zûn Matbaacı merhum
Mahmud Bey zâde
İsmail Hakkı

(mühür)

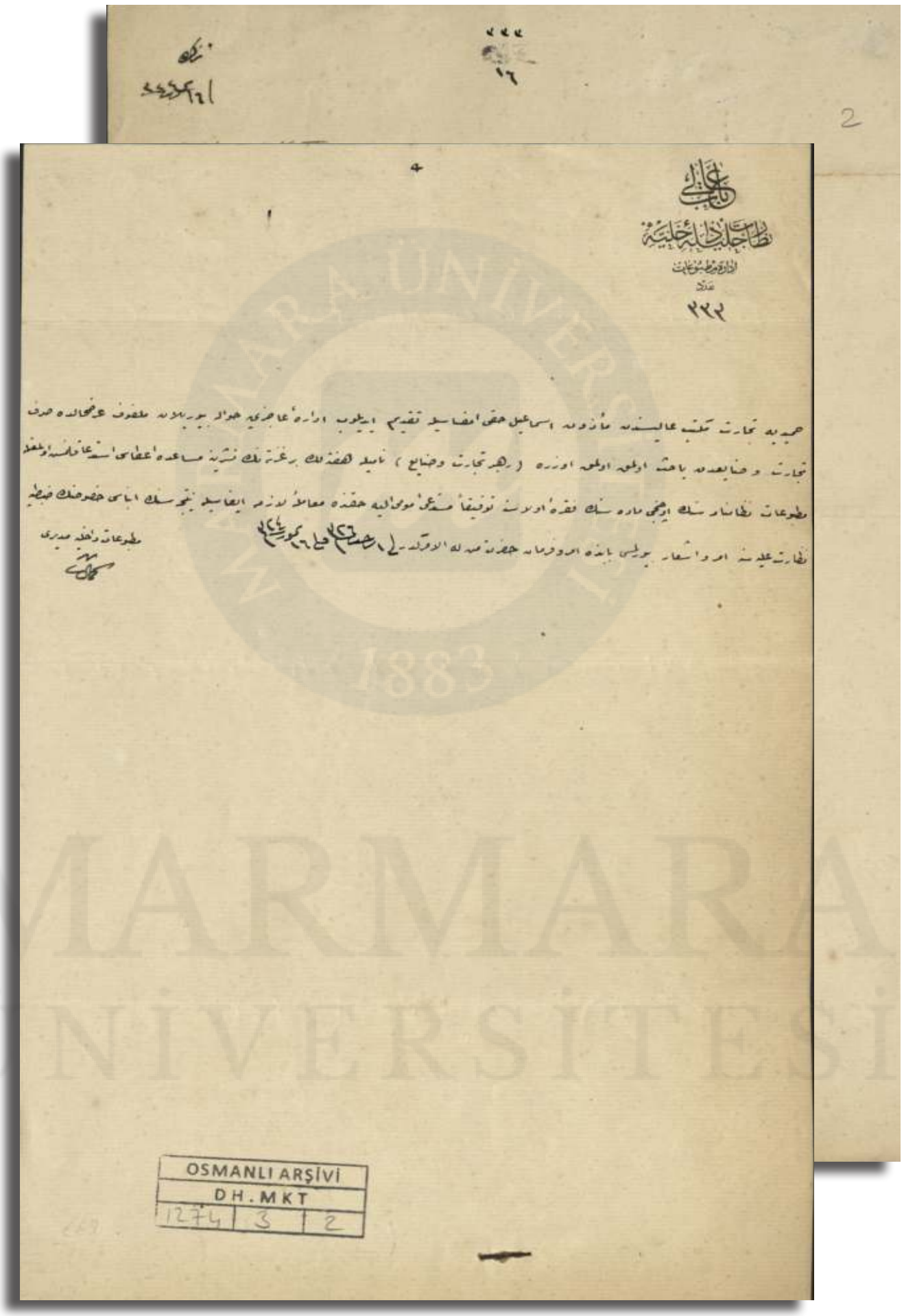

89

2

Bâb-ı Âlî
Nezâret-i Celile-i Dâhiliye
İdâre-i Matbuat
Aded
333

Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisinden me'zûn İsmail Hakkı imzâsıyla takdîm edilib idâre-i âcizime havâle buyurulan melfûf arz-ı hâlde sarf-ı ticâret ve sanâyi'den bahs olmak üzere "Rehber-i Ticâret ve Sanâyi'" nâmıyla haftalık bir gazetenin neşrine müsâ'ade i'tâsı istid'â kılınmış olmağla. Matbû'at Nizâmnâmesi'nin üçüncü maddesinin fıkra-yı ûlâsına tevfîkan müsted'â-yı mûmâ-ileyh hakkında mu'âmele-i lâzıme îfâsıyla neticesinin inbâsı husûsunun Zabtiye Nezâret-i aliyyesine emr-i iş'âr buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i menlehü'l emrindir.

Fi 1 Receb sene [1]326 ve fi 16 Temmuz sene [1]324

Matbu'ât-ı Dâhiliye Müdürü

Kemal

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

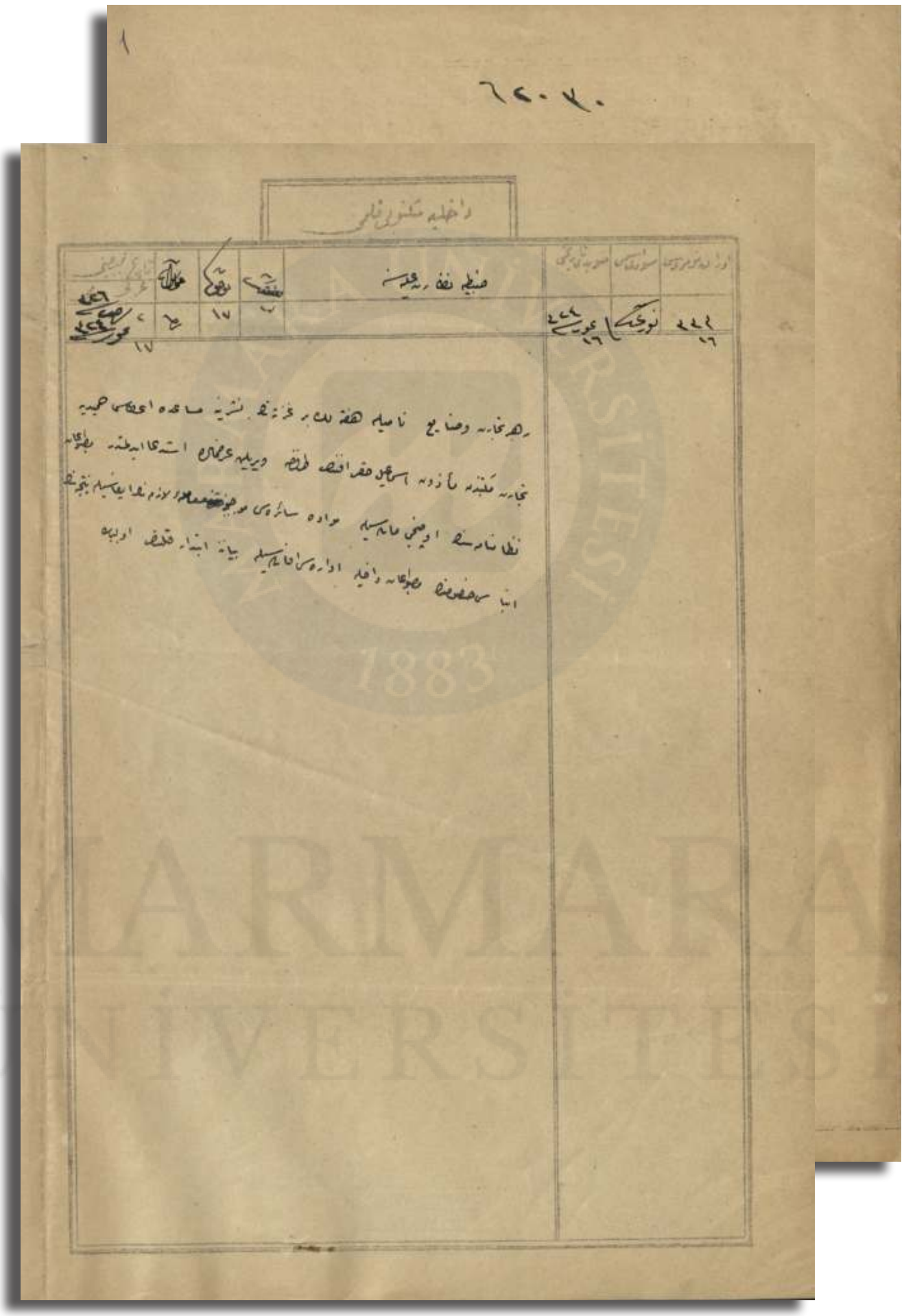

3

DâhiliyeMektûbî Kalemi

Evrak numerosu 333/16

Tesvid târîhi: Fî 2 Receb sene [1]326 / Fî 16 Temmuz sene [1]324

Zabtiye Nezâret-i aliyyesine

Rehber-i Ticâret ve Sanâyi[c] nâmıyla haftalık bir gazetenin neşrine müsâ[c]ade î[c]tâsı Hamidiye Ticâret Mektebi'nden me'zûn İsmail Hakkı Efendi tarafından verilen arz-ı hâlde istid[c]â edilmişdir. Matb[c]ât Nizamnâmesi'nin üçüncü maddesiyle mevâdd-ı sâ'iresi mûcibince mu[c]âmele-i lâzımenin îfâsıyla neticesinin inbâsı husûsunda Matbû[c]at-ı Dâhiliye İdâresi ifâdesiyle beyânına ibtidâr kılındı ol bâbda.

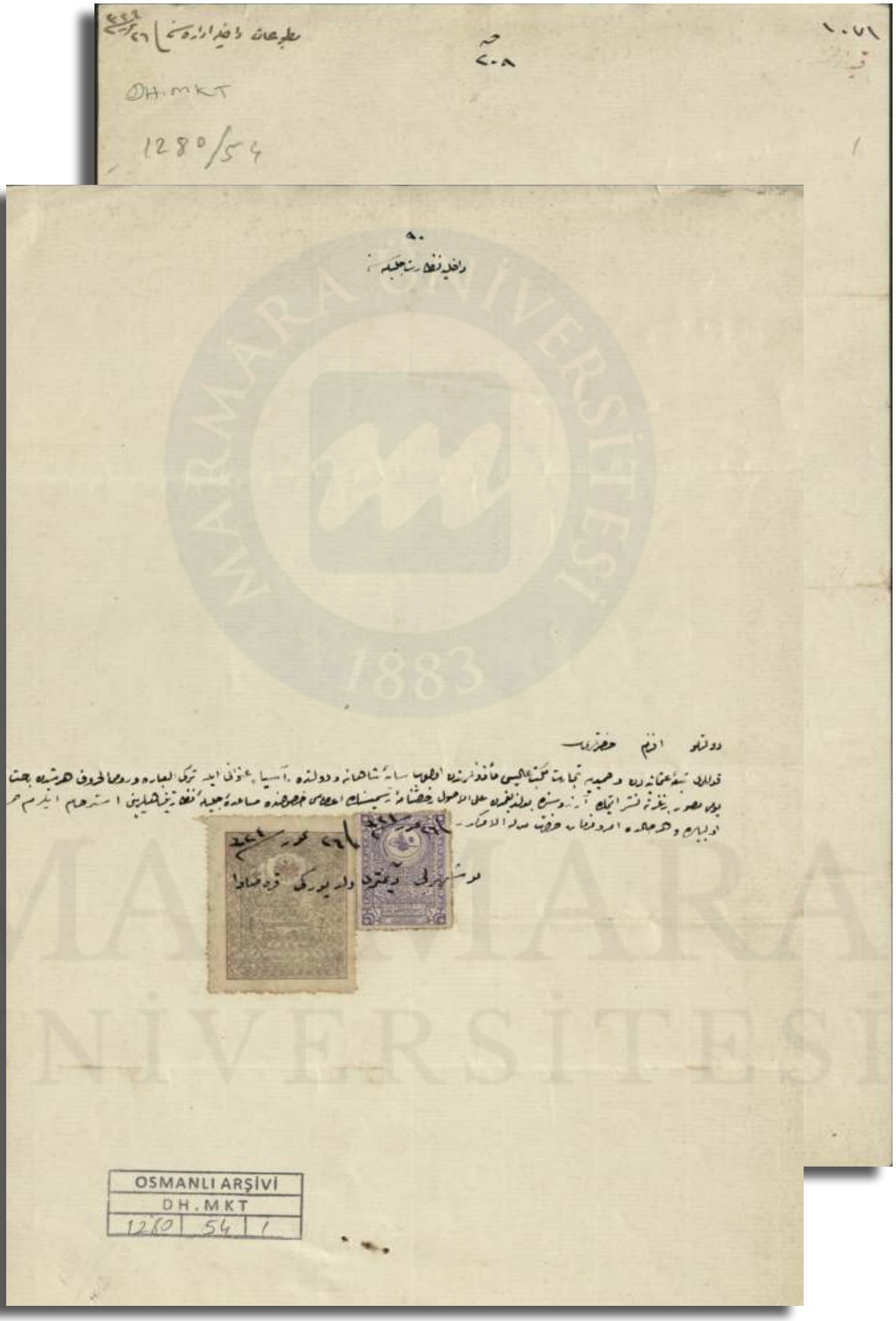

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1280 54 1

90

DH.MKT. 1280 / 54

"Türkçe ibare Rumca harfler ile Asya adıyla günlük resimli bir gazete çıkarmak için izin taleb eden Hamidiye Ticaret Mektebi mezûnu Dimitri Efendi'nin arz-ı hâli hakkında gereğinin yapılması."

1

Dâhiliye Nezâret-i celîlesine

Devletlü efendim hazretleri

Kulları tebᶜa-yı Osmâniyye'den ve Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisi me'zûnlarından olub sâye-i şâhâne ve devletde "Asya" ᶜunvanı ile Türkîü'l-ibâre ve Rûmîü'l-hurûf her şeyden bâhis, yevmî musavver bir gazete neşretmek arzusunda bulunduğundan ale'l-usûl ruhsatnâme-i resmînin iᶜtâsı husûsunda müsâᶜade-i celîle-i Nezâret-penâhîlerini istirhâm eylerim. Ol bâbda ve her halde emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emirindir.

Fî 26 Temmuz sene [1]324 fi 26 Temmuz sene [1]324

Nevşehirli Dimitri veled-i Yorgi Karasava

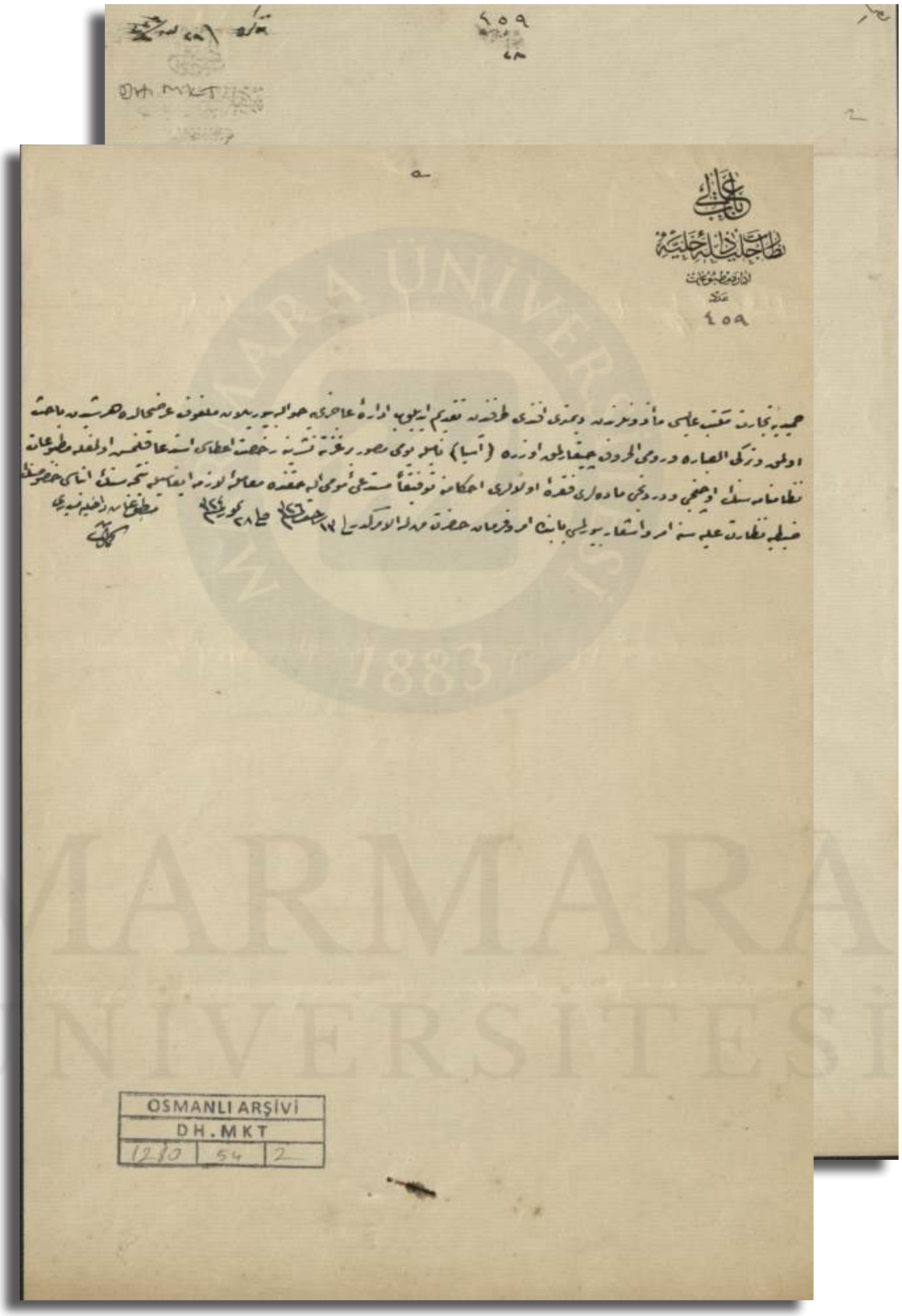

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1210 54 2

2

Bâb-ı Âlî
Nezâret-i Celîle-i Dâhiliyye
İdâre-i Matbûᶜât
Aded
459

Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisi meᶜzûnlarından Dimitri Efendi tarafından takdîm edilib dâᶜire-i âcizîye havâle buyurulan melfûf arz-ı hâlde her şeyden bâhis olmak ve Türkîü'l-ibâre ve Rûmîü'l-hürûf çıkarılmak üzre {Asya} nâmıyla yevmî musavver bir gazete neşrine ruhsat iᶜtâsı istidᶜâ kılınmış olmağla Matbûᶜât Nizâmnâmesi'nin üçüncü ve dördüncü maddeleri fıkra-yı ûlâları ahkâmına tevfîkan müstedᶜâ-yı mûmâ-ileyh hakkında muᶜâmele-i lâzıme îfâsıyla netîcesinin inbâsı husûsunun Zâbıta Nezâret-i aliyyesine emr ü işᶜâr buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 13 Receb sene [1]326 ve fî 28 Temmuz sene [1]324

Matbûᶜât-ı Dâhiliye Müdürü

Kemal

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

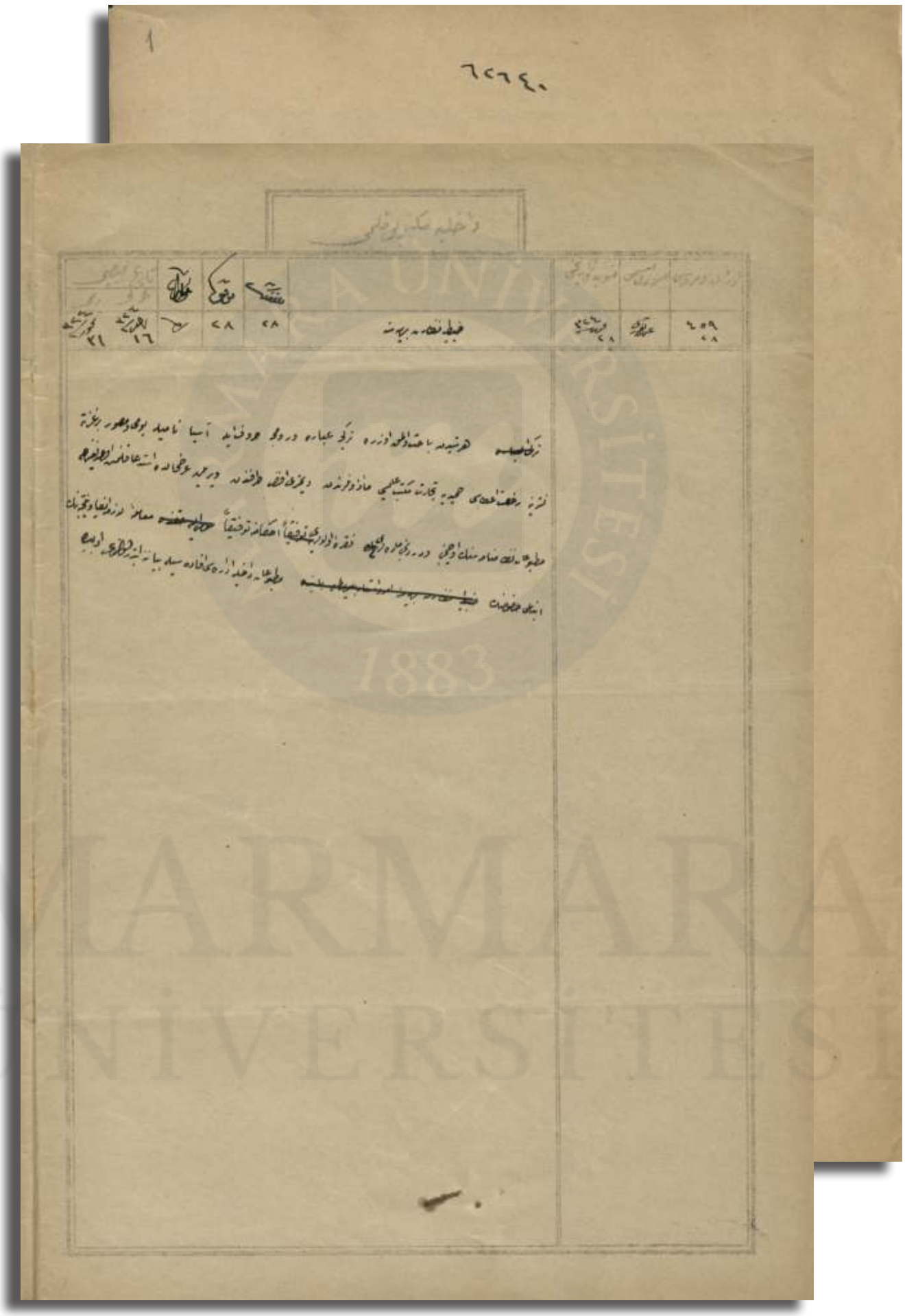

3

Dâhiliye Mektûbî Kalemi

Evrak numerosu: 459/28

Müsveddi ismi: Nuri Osman

Kayıd târîhi: 28 Temmuz sene [1]324

ZabtiyeNezâret-i behiyyesine

Her şeyden bâhis olmak üzere Türkçe ibâre ve Rumca hurûf ile Asya nâmıyla yevmî ve musavver bir gazete neşrine ruhsat iᶜtâsı Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisi meʾzûnlarından Dimitri Efendi tarafından verilen arz-ı hâlde istidᶜâ kılınmış olduğundan Matbûᶜât Nizâmnâmesi'nin üçüncü ve dördüncü maddeleri fıkra-yı ûlaları ahkâmına tevfîkan muᶜâmele-i lâzıme îfâ ve netîcenin inbâsı husûsunda Matbûᶜât-ı Dâhiliye İdâresi ifâdesiyle beyânına ibtidâr olundu ol bâbda.

91

MF.MKT. 1072 / 4

"Leman Hanım Konağı arsasında yapılacak Hamidiye Ticaret Mektebi binasının belirlenen şartlarda inşasıyla masraflarının büdçeden karşılanmasına Sadaret'ten izin isteği."

1

(Varak 1)

Maᶜârif 862

Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi'nin Keşf-i Evvel Defteri
(Varak 2a)

Hamidiye Ticâret Mekteb-i Âlîsi için mübâyaᶜa olunan Leman Hânım Konağı arsası üzerine bi't-tersîm merbûtan takdîm olunan plan mûcebince inşâsı mukarrer bulunan binânın bir kıtᶜa keşf-i evvel defteridir.

Evvel-emirde mezkûr arsada mevcûd kârgîr mahzenler ile taş oda ve hammâm duvar ve temelleri bi'l-fesh hâsıl olacak taşın tefrîk ve münâsib mahalle istif olunması

Tulen Zirâᶜ	Arzan Zirâᶜ	Kadden maᶜa temel Zirâᶜ	
16,00	7,00	6,00	
10,00	7,00	8,00	Mahzenler
6.00	3.00	4.00	

Cismen
1.304 zirâᶜ
Fî 5.00
6.520.00 guruş

Ber-mûceb-i resm inşâ olunacak mektebin temelleri hafr ile hâsıl olacak türâb Çatladıkapı'ya nakl ve denize ilkâ olunarak kırma taş ve su kemerci harçla elli santimetre kaddinde dâ'ire n mâ-dâr baston iᶜmâl olunarak üzerine sekiz metre tûlunda Sinob'un yirmilik meşe ağacından iki sıra bir kat ızgaralı ve üzeri münfesih taşdan kum ve çapı kireci harçla memzûc bağçe zemîninden yirmi santimetre mürtefiᶜ temel duvarlarının inşâsı.

Ber-vehc-i muharrer hafriyye ve nakliyyesi

Devren Zirâᶜ	Arzan Zirâᶜ	Umkan Zirâᶜ	
72,00	1,00	2,00	Etrâf-ı erbaᶜasının
76,00	0,75	2,00	Derûn bölmelerinin

Cismen: 278.00 zirâᶜ
Fî 10
2.780.00 guruş

Ber-mûceb-i eşkâl maᶜa beton ve ızgara temelleri

Devren Zirâᶜ	Arzan Zirâᶜ	Kadden Zirâᶜ
82,00	1,00	2,20
76,00	0,75	2,20

Cismen: 305,80 zirâᶜ
Fî 45
13.761,00 guruş

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Mezkûr etrâf temelleri üzerine cedîd taş ve hâlis harçla memzûc seksen santimetre irtifâında iki sıra kuru kerpiç tuğlasından hatıllı ve pencere bâlâlarından ikisi bir kantarlık lâme demirinden maᶜa hançer bağlamalı ve resim mûcebince kapı ve pencerelerin hârici ciheti zemîni Trista taş tek söğeliğinden mâil tesviyeli tabanlı ve dâhilî zemîni masalık mermerinden döşemeli ve çıralı Bartın hatılı beçemesinden doğramacıkârî beş santimetre kalınlığında maᶜa müştemilât ve cam çârçubeli ve kapılı duvarlarının dış yüzü çimentodan serpme ve dâhili hâlis ketenli harçla sıvalı ve çârçûbeler yağlıboya ve duvarlar üç kat badanalı tarîk zemîninden bir metre mürtefiᶜ zemîn kat beden duvarlarının inşâsı

Ber-vech-i muharrer duvarları

Devren	Arzan	Kadden
Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ
73,00	0,75	3,50

Cismen
Zirâᶜ
217,87
036,27
181,60
Fî 80,00 guruş
14.528,00 guruş

Kapı ve pencere minhaları

Tûlen	Arzan	Kadden	
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ
12	1,50	0,75	2,00
3	1,50	0,75	2,75

Cismen: 36,27 zirâᶜ

Ber-vech-i muharrer Trista taşından tabanları

Kıtaᶜât	Tûlen	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
12	1,70	0,25
3	1,70	0,25
		000

Devren: 25,50 zirâᶜ
Fî 33
841,50 guruş

Pencere ve kapı dâhilinde masalık mermerden döşemeleri

Kıtaᶜât	Tûlen	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Arza
12	1,60	0,60
3	1,60	0,60

Sathan: 14,40 zirâᶜ
Fî 55
792,00 guruş

Ber-vech-i muharrer kapı ve çârçûbeleri

Kıtaᶜât	Arzan	Kadden
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
12	1,50	2,00
3	1,50	2,75

Sathan: 48,37 zirâᶜ
Fî 50
2.418,50 guruş

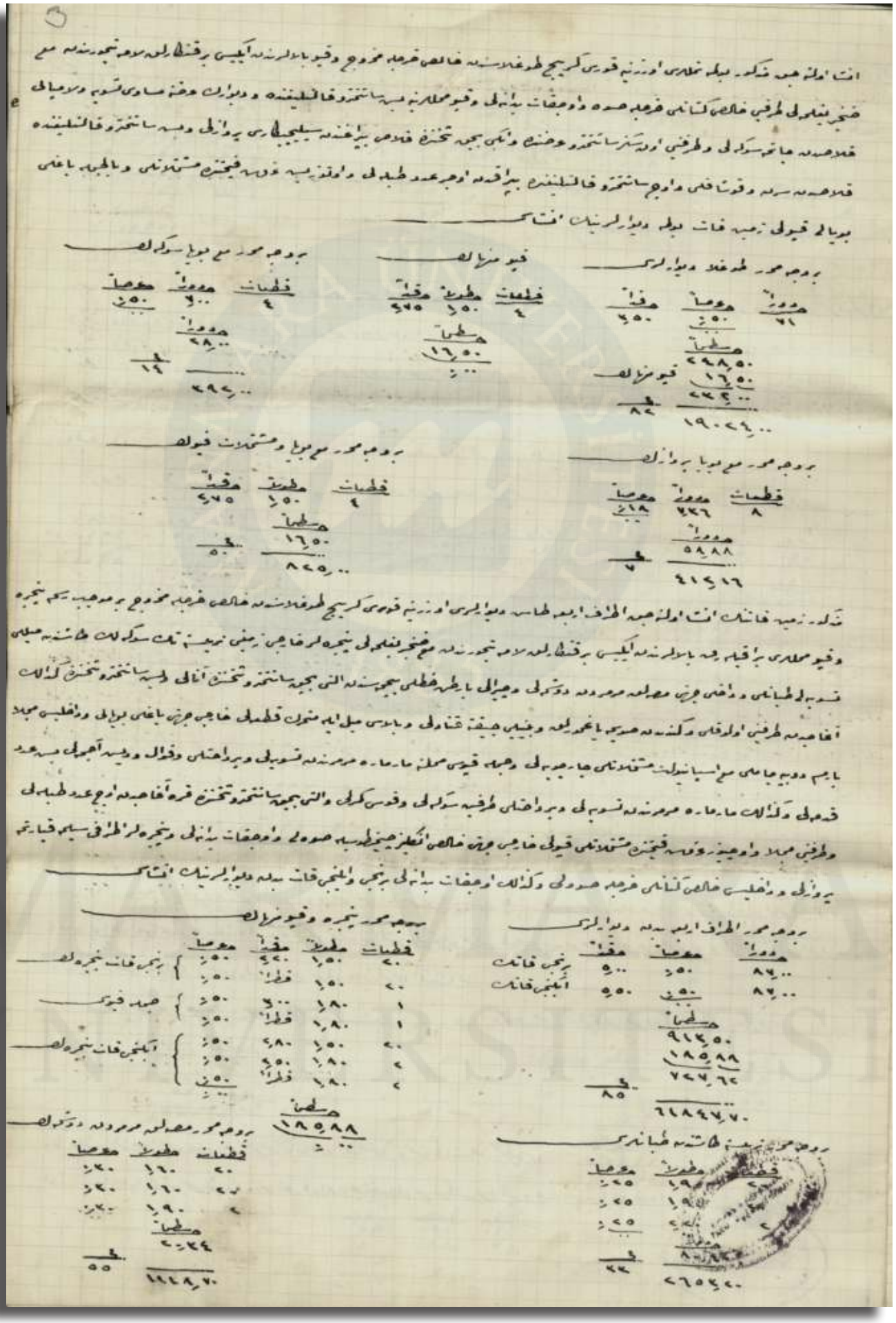

[v. 3a]

İnşâ olunacak mezkûr bölme temelleri üzerine kuru kerpiç tuğlasından hâlis harçla memzûc ve kapı bâlâlarından ikisi bir kantarlık lâme demirinden maᶜa hançer bağlamalı tarafeyni hâlis ketenli harçla sıva ve üç kat badanalı ve kapı mahallerine beş santimetre kalınlığında ve duvarın arzına müsâvî tesviye ve lampalı kalasdan çatma söğeli ve tarafeyni on sekiz santimetre arzında ve iki buçuk şahnında kalas yaprağından silicikârî pervâzlı ve beş santimetre kalınlığında kalasdan seren ve kuşaklı ve üç santimetre kalınlığında yaprakdan üçer aded tablalı ve otuz beş guruş kıymetinde müştemilâtlı ve bi'l-cümle yağlıboyalı kapılı zemîn katᶜ bölme duvarlarının inşâsı.

Ber-vech-i muharrer tuğla duvarları

Devren	Arzan	Kadden
Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ
71	0,50	3,50

Sathan
Zirâᶜ
248,50
016,50 Kapı minhâları
232,00
Fî 82
19.024 guruş

Kapı minhâları

Kıtaᶜât	Tulen	Kadden
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
4	1,50	2.75

Sathan: 16,50 zirâᶜ

Ber-vech-i muharrer maᶜa boya söğeleri

Kıtaᶜât	Devren	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
4	7,00	0,50

Devren: 28,00 zirâᶜ
Fî 14
392,00 guruş

Ber-vech-i muharrer maᶜa boya pervâzları

Kıtaᶜât	Devren	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
8	7,36	0,18

Devren: 58,88 zirâᶜ
Fî 7 guruş
412,16 guruş

Ber-vech-i muharrer maᶜa boya ve müştemilât kapıları

Kıtaᶜât	Tûlen	Kadden
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
4	1,50	2,75

Sathan: 16,50 zirâᶜ
Fî 50 guruş
825,00 guruş

Mezkûr zemîn katının inşâ olunacak etrâf-ı erbaᶜa taş duvarları üzerine kuru kerpiç tuğlasından hâlis harçla memzûc ber-mûceb-i resim pencere ve kapı mahalleri bırakılarak bâlâlarından ikisi bir kantarlık lâme demirinden maᶜa hançer bağlamalı pencereler hârici zemîni Trista tek söğelik taşından milli tesviyeli tabanlı ve dâhili ciheti masalık mermerden döşemeli ve çıralı Bartın hatılı beçemesinden altı buçuk santimetre şahnında analı ve beş santimetre şahnında kezâlik ağaçdan tarafeyni olukları ve kendiden soyma yağmurluk ve beyni çifte kanadlı ve bâlâsı mil ile müteharrik kıtᶜalı hârici ciheti yağlı boyalı ve dâhilîsi mücellâ yarım dubye çamlı maᶜa ispanyolet müştemilâtlı çârçûbeli ve cümle kapısı mahalline Marmara mermerinden tesviyeli ve perdâhtlı ve kaval ve diş açmalı beş aded kademeli ve kezâlik Marmara mermerinden tesviyeli ve perdahtlı tarafeyn söğeli ve kavsî kemerli ve altı buçuk santimetre şahnında karaağaçdan üç aded tabanlı ve tarafeyni mücellâ ve üç yüz guruş kıymetinde müştemilâtlı kapılı hârici ciheti hâlis İngiliz çimentosuyla sıvalı ve üç kat badanalı ve pencereler etrâfı silme kabartma pervâzlı ve dâhilîsi hâlis ketenli harçla sıvalı ve kezâlik üç kat badanalı birinci ve ikinci kat beden duvarlarının inşâsı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Devren Zirâᶜ	Arzan Zirâᶜ	Kadden Zirâᶜ	
87,00	0,50	5,00	Birinci katın
87,00	0,50	5,50	İkinci katın

Sathan
Zirâᶜ
913,50
185,88
727,62
Fî 85 guruş
61.847,70 guruş

Ber-vech-i muharrer etrâf-ı erbaᶜa beden duvarları

Ber-vech-i muharrer pencere ve kapı minhaları

Kıtaᶜât Aded	Tûlen Zirâᶜ	Kadden Zirâᶜ	Arzan Zirâᶜ	
20	1,50	2,20	0,50	Birinci kat pencereleri
20	1,50	Kutren	0,50	Birinci kat pencereleri
1	1,80	3,00	0,50	Cümle kapısı
1	1,80	Kutren	0,50	Cümle kapısı
20	1,50	2,80	0,50	İkinci kat pencereleri
2	1,80	2,50	0,50	İkinci kat pencereleri
2	1,80	Kutren	0,50	İkinci kat pencereleri

Sathan: 185,88 zirâᶜ

Ber-vech-i muharrer Trista taşından tabanları

Kıtaᶜât Aded	Tûlen Zirâᶜ	Arzan Zirâᶜ
20	1,90	0,25
20	1,90	0,25
2	2,20	0,25

Devren: 80,40 zirâᶜ
Fî 33 guruş
2.653,20 guruş

Ber-vech-i muharrer masalık mermerden döşemeleri

Kıtaᶜât Aded	Tulen Zirâᶜ	Arzan Zirâᶜ
20	1,60	0,30
20	1,60	0,30
2	1,90	0,30

Sathan: 20,34 zirâᶜ
Fî 55 guruş
1.118,70 guruş

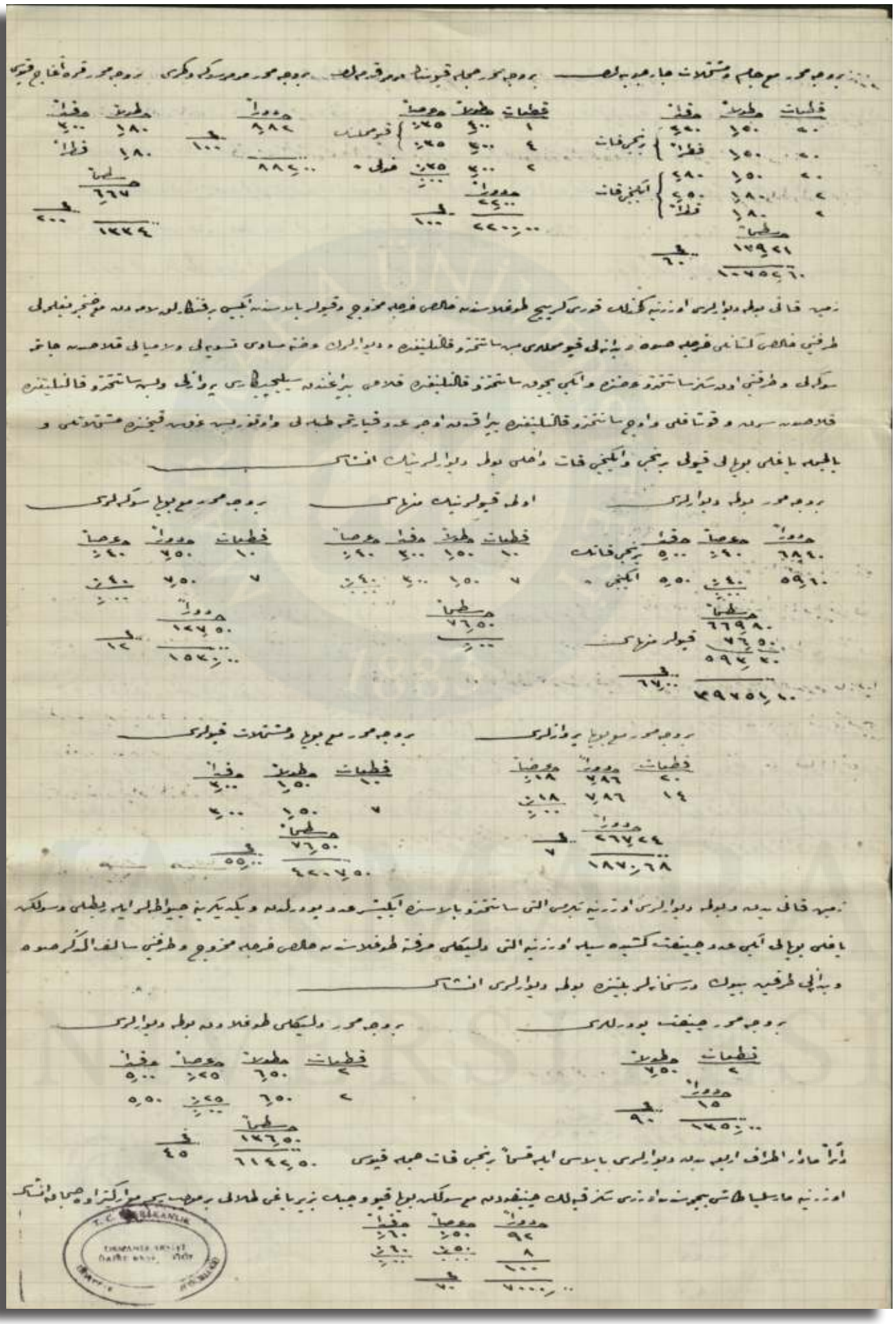

[v. 3b]

Ber-vech-i muharrer maᶜa cam ve müştemilât çârçubeleri

Kıtaᶜât	Tûlen	Kadden
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ	
20	1,50	2,20	Birinci kat
20	1,50	Kutren	Birinci kat
20	1,50	2,80	İkinci kat
2	1,80	2,50	İkinci kat
2	1,80	Kutren	İkinci kat

Sathan: 179,21 zirâᶜ
Fî 60 guruş
10.752,60 guruş

Ber-vech-i muharrer cümle kapusunun mermer kademeleri

Kıtaᶜât	Tûlen	Arzan	
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ	
1	4,00	0,30	Kapı mahallinin
4	3,00	0,30	Kapı mahallinin
2	3,00	0,35	Havlu mahallinin

Devren: 22,00 zirâᶜ
Fî 100 guruş
2.200,00 guruş

Ber-vech-i muharrer mermer söğe ve demir
Devren: 8,82 zirâᶜ
Fî 100 guruş
882,00 guruş

Ber-vech-i muharrer Karaağaç Kapusu

Tûlen	Kadden	
Zirâᶜ	Zirâᶜ	
1,80	3,00	
1,80	Kutren	

Sathan: 6.67 zirâᶜ
Fî 200 guruş
1.334 guruş

Zemîn katı bölme duvarları üzerine kezâlik kuru kerpiç tuğlasından hâlis harçla memzûc ve kapılar bâlâsından ikisi bir kantarlık lâmeden maᶜa hançer bağlamalı tarafeyni hâlis ketenli harçla sıva ve badanalı kapı mahalleri beş santimetre kalınlığından ve duvarların arzına müsâvî tesviyeli ve lâmpalı kalasdan çatma söğeli ve tarafeyni on sekiz santimetre arzında ve iki buçuk santimetre kalınlığında kalas yaprağından silicikârî pervâzlı ve beş santimetre kalınlığında kalasdan seren ve kuşaklı ve üç santimetre kalınlığında yaprakdan üçer aded kabartma tablalı ve otuz beş guruş kıymetinde müştemilâtlı ve bi'l-cümle yağlıboyalı kapılı birinci ve ikinci kat dâhili bölme duvarlarının inşâsı

Ber-vech-i muharrer bölme duvarları

Devren	Arzan	Kadden	
Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ	
68,40	0,40	5,00	Birinci kat
59,60	0,40	5,50	İkinci kat

Sathan
Zirâᶜ
669,80
076,50 Oda kapılarının minhâsı
593,30
Fî 67,00 guruş
39.751,10 guruş

Kıtaᶜât	Tûlen	Kadden	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ
10	1,50	3,00	0,40
7	1,50	3,00	0,40

Sathan: 76,50 zirâᶜ
( ) guruş

Ber-vech-i muharrer maᶜ-boya söğeleri

Kıtaᶜât	Devren	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
10	7,75	0,40
7	7,75	0,40

Devren: 127,50 zirâᶜ
Fî 12 guruş
1.530,00 guruş

Ber-vech-i muharrer maᶜa boya pervâzları

Kıtaᶜât	Devren	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
20	7,86	0,18
14	7,86	0,18

Devren: 267,24 zirâᶜ
Fî 7 guruş
1.870,68 guruş

Ber-vech-i muharrer maᶜa boya ve müştemilât kapıları

Kıtaᶜât	Tûlen	Kadden
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
10	1,50	3,00
7	1,50	3,00

Sathan: 76,50 zirâᶜ
Fî 55,00 guruş
4.207,50 guruş

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Zemîn katı beden ve bölme duvarları üzerine yirmi altı santimetre bâlâsında ikişer aded podraldan/pudraldan(?) ve yek-diğerine civatalar ile rabtlı ve sülüğen yağlıboyalı iki aded çift keşîdesiyle üzerine altı delikli Mürefte tuğlasından hâlis harçla memzûc ve tarafeyni sâlifü'z-zikr sıva ve badanalı tarafeyn büyük dershâneler beyninde bölme duvarları inşâsı

Ber-vech-i muharrer çift podralları

Kıtaᶜât	Tûlen
Aded	Zirâᶜ
2	7,50

Devren: 15 zirâᶜ
Fî 90 guruş
1.350,00 guruş

Ber-vech-i muharrer delikli tuğladan bölme duvarları

Kıtaᶜât	Tulen	Arzan	Kadden
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ
2	6,50	0,25	5,00
2	6,50	0,25	0,50

Sathan: 136,50 zirâᶜ
Fî 45 guruş
6.142,50 guruş

Dâ'ire n mâ-dâr etrâf-ı erbaᶜa beden duvarları bâlâsı ile kısmen birinci kat cümle kapısı üzerine Marsilya taşı beçemesinden üzeri sekiz kıyyelik çinkodan maᶜa sülüğen boya kapı ve çiğ bezîr yağı dılâlı ber-mûceb-i resim maᶜa saçak inşâsı.

Devren	Arzan	Kadden
Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ
92	0,50	0,60
8 0,50		0,60
100	000	000

Fî 70 guruş
7.000,00 guruş

4

...

	قطعات	طول	معصا
نصبه فاق	٢	١٦٠٠	٤٫٥٠
برنجي فاق	٢	٧٠٠	٦٫٥٠
	٢	٨٩٠	٦٫٥٠
آليجي فاق	٢	٧٠٠	٦٫٥٠
	٢	٨٩٠	٦٫٥٠

	قطعات	طول	معصا
نصبه فاق	٢	٩٦٠	٤٫٤٠
	١	١١٤٠	٤٫٨٠
	١	٤٠٠	٤٫٠٠
آليجي فاق	٢	٥٨٠	٤٫٤٠
	١	٥٠٠	٤٫٠٠
	١	١١٤٠	٤٫٨٠
	٢	٥٦٠	٤٫٤٠
	١	٤٠٠	٤٫٠٠
اوجنجي فاق	١	١١٤٠	٤٫٦٠
	١	١١٤٠	٤٫٨٠
	٢	٥٦٠	٤٫٤٠
	١	٦٠٠	٤٫٠٠

...

	قطعات	طول	معصا
نصبه فاق	٦	٤٩٨٠	٤٫٥٠
برنجي فاق	٢	١٩٩٠	٤٫٥٠
آليجي فاق	٢	١٩٩٠	٤٫٥

[v. 4a]

Zemîn katı ve birinci ve ikinci katlar duvarları üzerine îcâbına göre yirmi santimetre ve on altı santimetre bâlâsında ve yek-diğerinden elli beş santimetre fâsılalı ve sülüğen yağlıboyalı ve beher üç metrede bir maᶜa hançer bağlamalı ve podraller beynleri altı delikli Mürefte tuğlasından çimentolu harçla imlâlı ve üzeri beş santimetre kaddinde rıhtımlı ve hâlis ketenli harçla tahtı sıvalı ve üç kat badanalı kirişlemeler inşâsı.

Ber-vech-i muharrer yirmi santimetre bâlâsında maᶜa volto/vulto kirişlemeleri

Kıtaᶜât Aded	Tûlen Zirâᶜ	Arzan Zirâᶜ	
2	16,00	6,50	Zemîn katı
2	7,00	6,50	Birinci kat
2	8,80	6,50	Birinci kat
2	7.00	6,50	İkinci kat
2	8,80	6,50	İkinci kat

Sathan: 618,80 zirâᶜ
Fî 60 guruş
37.128,00 guruş

Ber-vech-i muharrer on altı santimetre bâlâsında maᶜa volto/vulto - kirişlemeleri

Kıtaᶜât Aded	Tûlen Zirâᶜ	Arzan Zirâᶜ	
2	5,60	3,20	Zemîn katı
1	11,20	3,80	Zemîn katı
1	4,00	2,00	Zemîn katı
2	5,80	3,70	İkinci kat
1	5,00	3,00	İkinci kat
1	11,20	3,80	İkinci kat
2	5,60	3,20	İkinci kat
1	4,00	2,00	İkinci kat
1	11,20	5,60	Üçüncü kat
1	11,20	3,80	Üçüncü kat
2	5,60	3,20	Üçüncü kat
1	6,00	4,00	Üçüncü kat

Sathan: 398,08 zirâᶜ
Fî 50 guruş
19.904,00 guruş

Etrâf-ı erbaᶜa beden duvarları ile bölme duvarları üzerine Sinob meşe çap altılık ağacından taban keşîdesiyle otuz santimetre pâlâsında ve sekiz santimetre kalınlığında Filyos beçemesinden üstün ve mâhya ve beher dört metrede bir mikrâslı mezkûr çap altılığından baba ve pâyendeli yirmi santimetre bâlâsında ve sekiz santimetre kalınlığında kezâlik Filyos ağacından iki sıra ışıklı beş santimetre kalınlığından ve on beş santimetre bâlâsında latadan mertekli üzeri on beş milimetre kalınlığından çıralı Anadolu tahtasından kaplı mahyaları hâlis harçla basdırma Marsilya kiremidi pûşîdeli ve on dört numara çinkodan dereli ve on iki numara çinkodan ince burulu sakf inşasıyla kuru kerpiç tuğlasından hâlis harçla memzûc ve tarafeyni İngiliz çimentosıyla sıvalı ve badanalı ve üzeri on santimetre kalınlığından Marsilya taş beçemesinden kaplı etrâf-ı erbaᶜa korkuluk duvarlarının inşâsı

Ber-vech-i muharrer sakf inşâsı

Tûlen Zirâᶜ	Arzan Zirâᶜ
17,00	12,00
17,00	7,00
17,00	7,00

Sathan: 442,00 zirâᶜ
Fî 45 guruş
19.890,00 guruş

Ber-vech-i muharrer ince boruları

Kıtaᶜât Aded	Tûlen Zirâᶜ	Kutran Zirâᶜ
6	10,50	0,15

Devren: 63 zirâᶜ
Fî 15 guruş
945,00 guruş

Ber-vech-i muharrer korkuluk duvarları

Kadden Arzan
Devren: 88,40 zirâᶜ

Zirâᶜ	Zirâᶜ
1,00	0,40

Fî 90 guruş
7.956,00 guruş

Marmara mermerinden tesviye ve kitâbe açmalı târih taşı iᶜmâliyle maᶜa tezhîb ve sâire arma-i Osmanî inşâsı

Ber-vech-i muharrer maᶜa tezhîb târih taşı

Tûlen Zirâᶜ	Kadden Zirâᶜ
2,50	1,00

Semen 1.000,00 akçe

Ber-vech-i muharrer maᶜa tezhîb arma-i Osmanî

Tûlen Zirâᶜ	Kadden Zirâᶜ
2,00	1,50

Semen 2.000,00 akçe

قطعات	مقدار	معدل
٢	١٥,٥٠	٤,٤٥
٢	٥,٧٥	٢,٠٠
١	٥,٧٥	٤,٠٠
١	١١,٠٠	٤,٨٠
٤	١,٥٠	٠,٥٠

مطلوب ٧٩٤,٠٥ ق ٤٥

٧٢٢٦,٢٥

قطعات	مقدار	معدل	
١	٤,٥٠	٢,٠٠	مدخل
٢	٥,٨٠	٢,٩٠	بدروجانه ويلوب اوطوسي
١	١١,٤٠	٤,٨٠	هول
٢	٤,٥٠	٢,٢٠	غلاد برنجي وآلمنيوم فانده
١	٤,٠٠	١,٥٠	بردبام صاليفيو

مطلوب ١٤٤,٧٨ ق ٤٧

٤٦١٤,٠٦

قطعات	مقدار	معدل	
٢	٧,٠٠	٢,٥٠	برنجي فانه
٢	٨,٨٠	٣,٥٠	
١	٥,٦٠	٢,٢٠	
٢	٧,٠٠	٢,٥٠	آلمنيوم فانه
٢	٨,٨٠	٣,٥٠	
١	١١,٢٠	٥,٨٠	
١	١١,٢٠	٤,٨٠	
١	٥,٦٠	٢,٢٠	

مطلوب ٥٥٤,١٦ ق ١٦

٨٨٦٦,٥٦

برج مور مرمر قدمالك

قطعات	مقدار	معدل
١٥	١,٨٠	٠,٢٢
٤٠	١,٨٠	٠,٢٢
		٠,٠٠٠

مدور ٨١,٠٠ في ١٠٠

٨١٠٠,٠٠

برج مور سيوكلي لبكي

مدور	مفرد
٢٩	٠,٤٠

مدور ٤٨,٠٠ في ٤٠

برج مور موكوليت تجور برمقلفلي

مدور	مفرد
١٦,٠٠	٠,٨٠

في ١٩٠,٠٠

[v. 4b]

Zemîn katında mevcûd teneffüshâneler ve havlu mahalli zemîn turâbı tokmak vâsıtasıyla sıkıştırılarak üzerine on beş santimetre kaddinde kırma taş ve İngiliz çimento ve kum ile rıhtım inşasıyla üzerine hâlis ve Yafa çimentosu ve kum ile üç santimetre kalınlığından büzülmeli ve makine keşîdeli ve taş kesmeli ve sıva dibi baton döşeme inşası.

Kıtaᶜât	Tûlen	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
2	15,50	6,25
2	5,25	3,00
1	5,75	4,00
1	11,00	3,80
4	1,50	0,50

Sathan: 293,05 zirâᶜ
Fî 25 guruş
7,326,25 guruş

Tahtı îcâbı vech üzere rıhtımlı kum ve İngiliz çimentosu harçla birinci katda medhal ve havlu ve pabuçluk ve bevvâb odası ve helâ gezintisi mahallerine maᶜa süpürgelik yerli maᶜmûlâtından çiçekli çini ferşi

Kıtaᶜât	Tûlen	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
1	4,50	3,00 Medhal
2	5,80	3,70 Papuçluk ve bevvâb odası
1	11,20	3,80 Havlu
2	4,50	3,20 Hela birinci ve ikinci katda
1	4,00	1,50 Nerdüban samanlığı

Sathan: 133,78 zirâᶜ
Fî 28 guruş
3.612,06 guruş

İnşâ olunacak birinci ve ikinci kat demir kirişlemeleri üzerine yedi santimetre çâr-kuşe Bartın bınarından kırk santimetrede bir çelikli üzeri üç santimetre kalınlığından genişli fabrika tahtasından kaplı ve on sekiz santimetre kaddinde ve iki buçuk santimetre kalınlığından kezâlik fabrika tahtasından süpürgelikli umûm döşemelerin inşâsı

Kıtaᶜât	Tûlen	Arzan
2	7,00	6,50 Birinci kat
2	8,80	6,50 Birinci kat
1	5,60	3,20 Birinci kat
2	7,00	6,50 İkinci kat
2	8,80	6,50 İkinci kat
1	11,20	5,80 İkinci kat
1	11,20	3,80 İkinci kat
1	5,60	3,20 İkinci kat

Sathan: 554,16 zirâᶜ
Fî 16 guruş
8.866,56 guruş

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Marmara mermeri kademeliğinden tahtı mâil tesviyeli ve vechi kaval ve dış açmalı yekdiğerine kurd ağzı vâsıtasıyla geçmeli birer başları duvara yirmi santimetre kesdirme ve kösele perdahtlı ve otuz santimetre kaddinde frenk mermerinden süpürgelikli ve metre-i tûlânîsi yirmi kıyye-i atîk sıkletinde ve tarafeyni yağlıboyalı çâr-kuşe demirden şebeke parmaklıklı ve üzeri dişbudak ağacından mücellâ küpeşteli asma nerdübanlar inşâsı.

Ber-vech-i muharrer mermer kademeleri			Ber-vech-i muharrer süpürgeliği		Ber-vech-i muharrer maᶜa küpeşte demir parmaklığı	
Kıtaᶜât	Tulen	Arzan	Devren	Kadden	Devren	Kadden
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ
15	1,80	0,33	24	0,30	16,00	0,80
30	1,80	0,33	Fî 20 guruş		Fî 90 guruş	
Devren: 81,00 zirâᶜ			480,00 guruş		1.440,00 guruş	
Fî 100 guruş						
8.100,00 guruş						

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

5

[v. 5a]

Marmara mermerinden basamak ve elli santimetre kaddinde etekliği frenk mermerinden eteklik irtifâında zarlı pirinç musluklu maᶜa sifon on altı santimetre kutrunda demir dökme kıvırlı tarafeyni yağlıboyalı dört santimetre kalınlığında zar bölmeli on beş milimetre dâhili kutrundan dolaşdırma Derkos (Terkos) kurşun borulu helalar inşasıyla kezâlik tuğladan tarafeyni sıvalı ikişer aded sed duvarlı Marmara mermerinden tekneli masalık frenk mermerinden zank taşlı pirinç musluklu ve kezâlik kurşundan dolaşdırma borulu birinci ve ikinci katda âbdest musluklarının inşâsı.

Ber-vech-i muharrer maᶜa teferruât helâları

Takım	Tûlen	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
4	1,50	1,00

Fî 1.000 guruş
4.000,00 guruş

Ber-vech-i muharrer maᶜa teferruât âbdest muslukları

Kıtaᶜât	Tûlen	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
2	1,50	0,60

Fî 200 guruş
400,00 guruş

Talebeye mahsûs helalar inşâsı zımnında ber-mûceb-i resim temel mahalleri hafrıyla hâsıl olacak turâb Çatladıkapı'ya nakliyle cedîd taş kum kireç harçla memzûc duvarlı ve mezkûr duvar üzerine Trista taşının söğeliğinden demir kenâd ve kurşun ile rabtlı taban keşîdeli ve üzeri üç metrede bir mezkûr Trista taşı kıtᶜalarından kürsülü ve çıralı çam ağacından on beş santimetre ve çâr-köşe ve iki buçuk metre kaddinde tesviyeli sütunlu ve kezâlik ağacdan dâ'ire n mâ-dâr taban keşîdeli ve on altı santimetre pâlâsında ve altı santimetre şahnında tesviyeli kalasdan mahya ve mertekli ve üzeri iki santimetre kalınlığından tahtı tesviye ve lampalı ve şişe açmalı fabrika tahtasından kaplı ve Marsilya kiremidi pûşîdeli ve etrâf-ı selâsesi Cidene tahtasında altmış santimetre kaddinde dantela saçaklı ve on numara çinkodan dere ve ince borulu bi'l-cümle ahşab mahaller üç kat yağlıboyalı sakf inşasıyla Marmara mermerinden basamak ve elli santimetre irtifâında etekliği ve frenk mermerinden eteklik irtifâında zarlı ve pirinç musluklu ve Derkos (Terkos) kurşunundan dolaşdırma borulu Trista taşından eşikli tuğladan on iki santimetre arzında ve tarafeyni sıva ve badanalı bölme duvarlı ve tarafeyni boyalı doğramacıkârî maᶜa müştemilât zar bölmeli ve tahtı tuğladan sedli Marmara mermerinden tekne frenk mermerinden zank taşlı ve ikişer aded pirinç musluklu ve Derkos (Terkos) dolaşdırma kurşun borulu âbdest musluklu ve gezinti mahalli ise kırma taş ve çimento ile rıhtımlı ve üzeri hâlis ve Yafa çimentosu ve kum ile üç santimetre kalınlığında yüzlemeli ve makine keşîdeli beton döşemeli ber-vech-i muharrer helalar inşâsı.

Ber-mûceb-i eşkâl maᶜa hafriyye duvarları

Devren	Arzan	Kadden
Zirâᶜ	Zirâᶜ	Zirâᶜ
22,00	0,50	1,00

Cismen: 11,00 zirâᶜ
Fî 60 guruş
660,00 guruş

Ber-vech-i muharrer Trista taşından taban ve eşikleri

Devren
Zirâᶜ
23
09
32

Fî 33 guruş
1.056,00 guruş

Kezâlik maᶜa kürsü sütunları

Kıtaᶜât	Kadden
Aded	Zirâᶜ
8	2,50

Fî 80 guruş
640,00 guruş

Maᶜa saçak ve ince boru sakfı

Tûlen	Arzan
Zirâᶜ	Zirâᶜ
16,00	4,50

Sathan: 72 zirâᶜ
Fî 50 guruş
3.600,00 guruş

Maᶜa teferruât helâları

Kıtaᶜât	Tûlen	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
9	1,10	0,90

Fî 350 guruş
3.150,00 guruş

Maᶜa teferruât âbdest muslukları

Kıtaᶜât	Tûlen	Arzan
Aded	Zirâᶜ	Zirâᶜ
2	1,50	0,60

Fî 200 guruş
400 guruş

Gezinti mahallinin döşemesi

Tûlen	Arzan
Zirâᶜ	Zirâᶜ
3,00	15

Sathan: 45 zirâᶜ
Fî 25 guruş
1.125 guruş

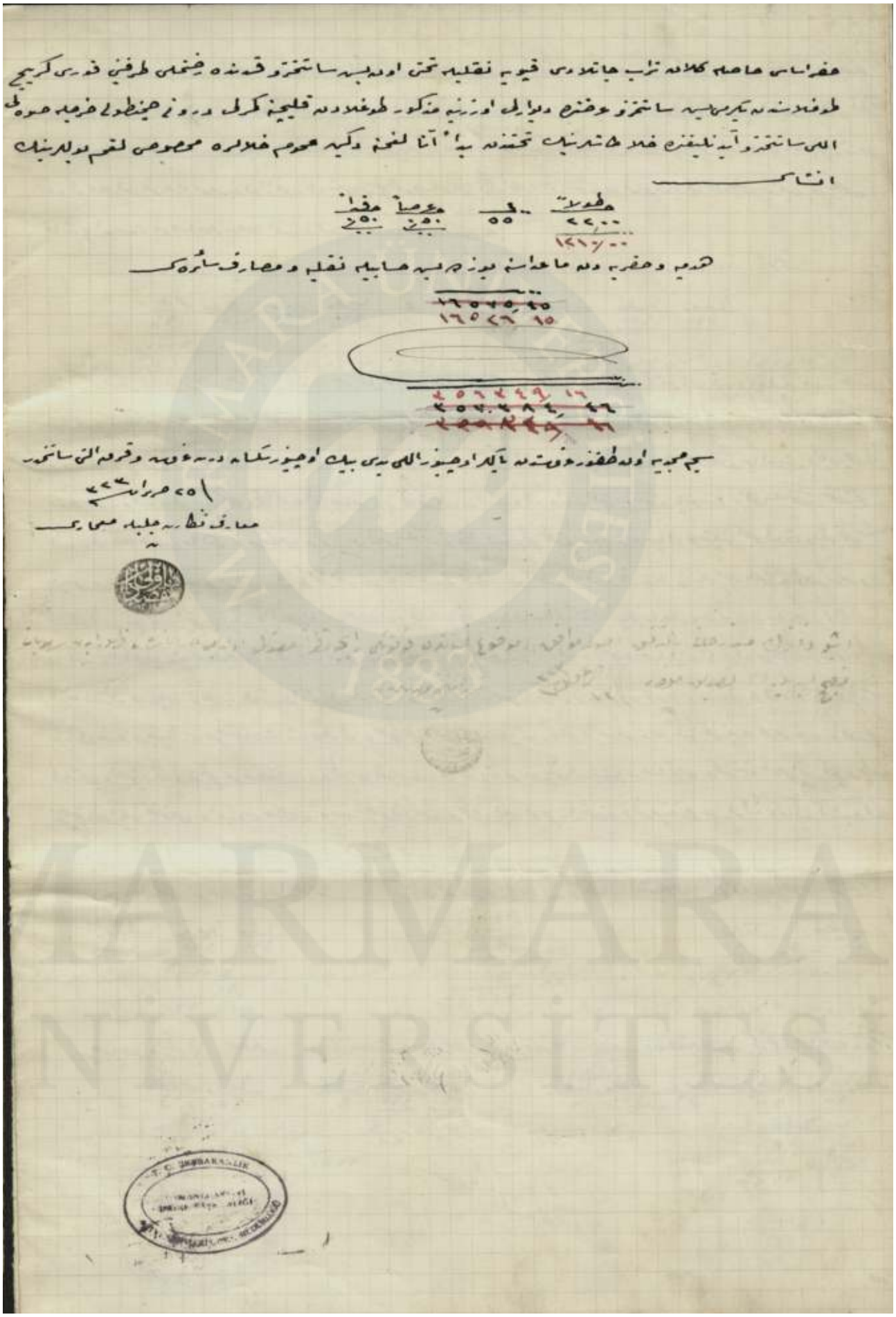

[v. 5b]

Hafr-ı esâs hâsıla gelen turâb Çatladıkapı'ya nakliyle tahtı on beş santimetre kaddinde rıhtımlı tarafeyni kuru kerpiç tuğlasından yirmi beş santimetre arzında duvarlar üzerine mezkûr tuğladan kalçına kemerli derûnu çimentolu harçla sıvalı elli santimetre aydınlığında hela taşlarının tahtından bed' ana lağımına değin umûm helâlara mahsûs lağım yollarının inşâsı.

Tulen	Arzan	Kadden
Zira	Zirâ[c]	Zirâ[c]
22,00	0,50	0,50

Fî 55 guruş
1.210,00 guruş

Hedmiyye ve hafriyyeden mâ[c]adâsına yüzde beş hesâbıyla nakliye ve masârıf-ı sâiresi

16.526,15 guruş
Cem[c]an yekûn
357.384,46 (iptal edilmiştir)
356.349,16 guruş

Sîm Mecidiye on dokuz guruşdan yalnız üç yüz elli yedi bin üç yüz seksen dört guruş ve kırk altı santimdir.

Fî 25 Haziran sene [1]323.

Maârif Nezâret-i Celîle Mimârı

[mühür]

Makasdar Pavli

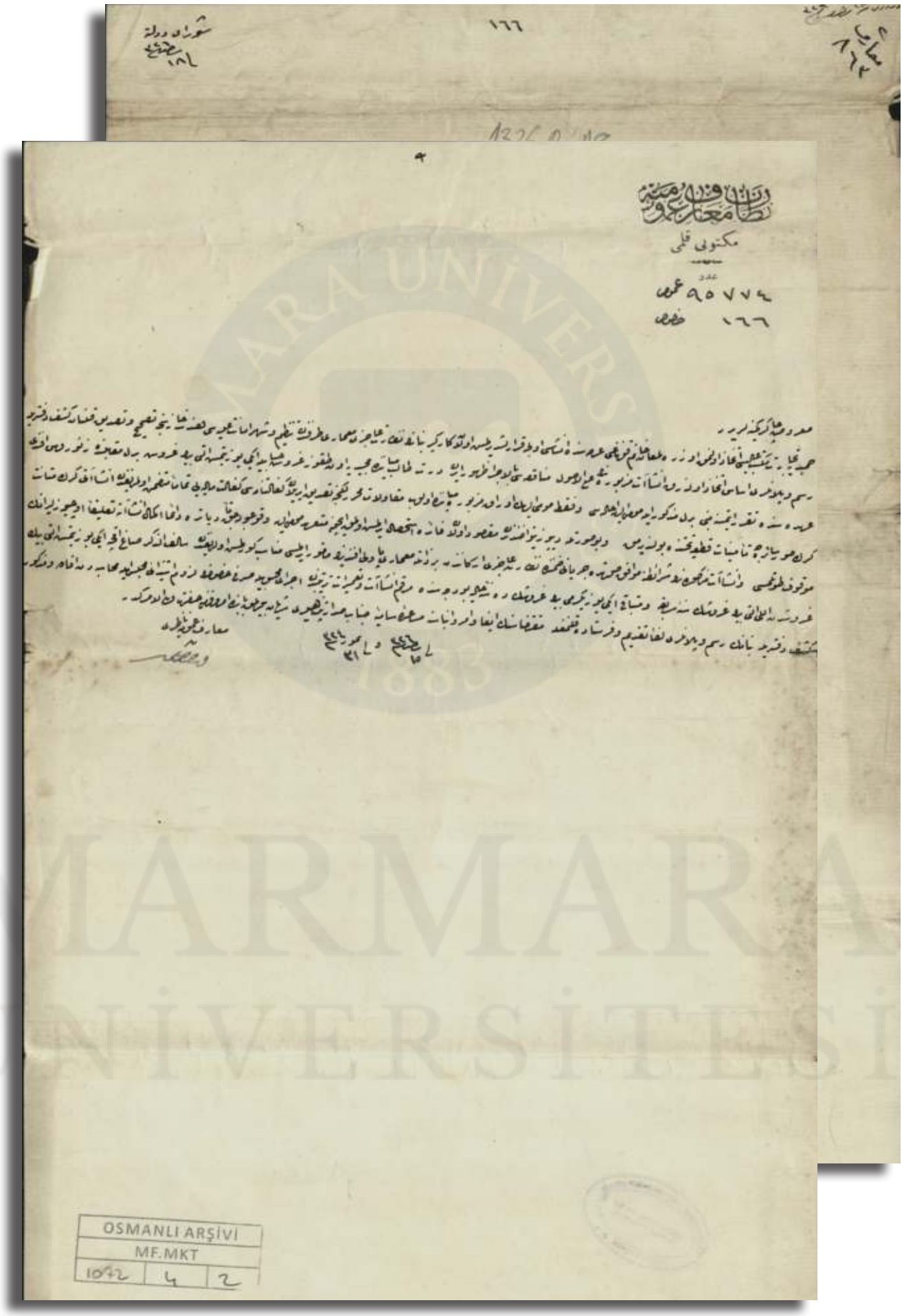

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
1042 4 2

2

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye

Mektûbî Kalemi

Umûmî: 95774

Husûsî 166

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir;

Hamîdiyye Ticâret Mekteb-i Âlîsi ittihâz olunmak üzere Leman Hanım Konağı arsasında inşâsı evvelce karârlaşdırılmış olan kârgîr binânın Nezâret-i âcizî miᶜmârı tarafından tanzîm ve Şehremânet-i Aliyye'si Hendesehâne'since tashîh ve tasdîk kılınan keşf defteriyle resm ve planları esâs ittihâz olunarak inşâ'ât-ı mezbûrenin ale'l-usûl münâkasası bi'l-icrâ zuhûr iden dört tâlib meyânında mecîdiyye on dukuz guruş hesâbıyla iki yüz yetmiş altı bin guruş bedel mukâbilinde Zauros Efendi uhdesinde takarrür itmesine mebnî bedel-i mezkûr ile mûmâ-ileyhe ihâlesi ve fakat mûmû-ileyhin evrâk-ı mezbûre meyânında olup mukâvelât muharrirliğince tasdîk idilen kefâletnâmesi kefâlet-i mâliyyeyi tamâmen mutazammın olmadığından inşâ'âtı gerek metânet gerek suver-i sâ'irece te'mînât-ı katᶜiyye tahtında bulundurmak ve bu sûretle depozito ahzından maksûd olan fâ'ide istihsâl idilmiş olmak içün müteᶜahhid-i mûmâ-ileyhe vukûᶜbulacak te'diyâtda dâ'imâ ikmâl-i inşâ'âta taᶜlîken üç yüz liranın mevkûf tutulması ve inşâ'ât-ı mezkûrenin şerâ'itine muvâfık sûretde cereyânı zımnında nezâret-i âcizî erkânından bir zâtla miᶜmârı Pavli Efendi'nin me'mûr idilmesi münâsib görülmüş olduğundan sâlifü'z-zikr sağ akça iki yüz yetmiş altı bin guruşdan elli altı bin guruşun sene-i sâbıka ve mütebâkî iki yüz yirmi bin guruşun de sene-i hâliyye büdcesinde mürakkam inşâ'ât ve taᶜmîrât tertîbincen icrâ-yı mahsûbuyla sarfı husûsunun lüzûm-ı istîzânı meclis ile muhâsebeden ifâde ve mezkûr keşf defteriyle binânın resm ve planları lefen takdîm ve firistâde kılınmağla muktezâsının îfâ ve emr ü inbâsına müsâᶜade-i sâmiyye-i cenâb-ı sadâret-penâhîleri şâyân buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 15 Receb sene [1]326 ve fî 31 Temmuz sene [1]324.

Maᶜârif-i Umûmiyye Nâzırı

İbrahim Hakkı

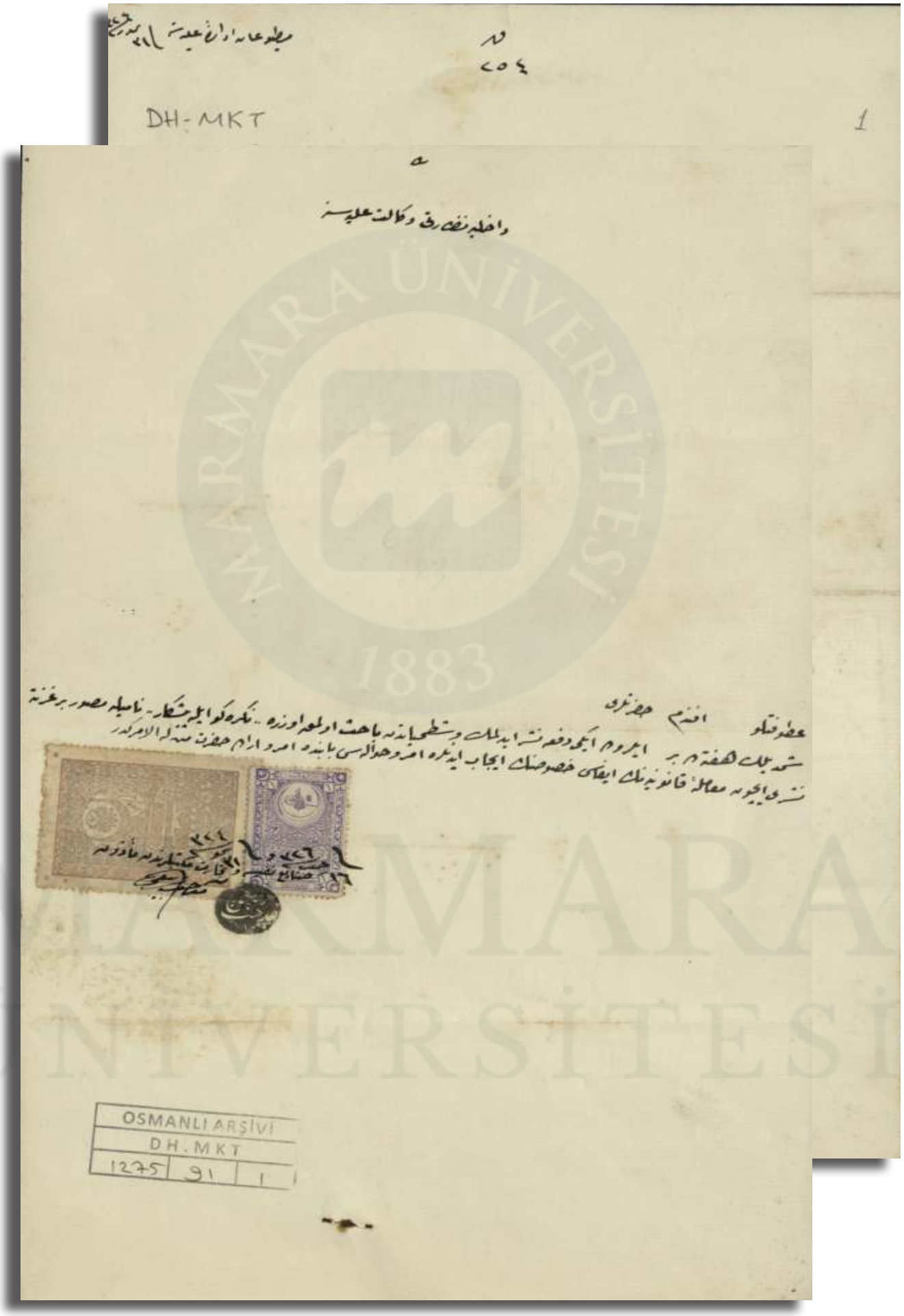

DH-MKT

1

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1275 | 91 | 1

92

DH.MKT. 1275 / 91

"Sanayi-i Nefise ve Ticaret Mektebi me'zûnlarından Midhat Rebii Efendi, Nekreko ve Pişkâr ismiyle bir gazete çıkartma talebinde bulunduğundan hakkında Matbuat Nizamnamesi'ne göre muamele yapılması"

1

Dâhiliye Nezâreti Vekâlet-i aliyyesine

Atûfetlü efendim hazretleri

Şimdilik haftada bir ileride iki defʿa neşr edilmek ve şathiyyâtdan bâhis olmak üzere "Nekreko ile Pişkâr" nâmıyla musavver bir gazete neşri içün muʿâmele-i kânûniyenin îfâsı husûsunun îcâb edenlere emr ü havâlesi bâbında emr ü irâde hazret-i menlehü'l-emrindir.

Fî 16 Receb sene [1]326 ve fî 31 Temmuz sene [1]324

Sanayi-i Nefise ve Ticâret Mekteblerinden me'zûn

Midhat Rebii

تذكره ١، ٢ صحائف
٥١٢
DH-MKT
2

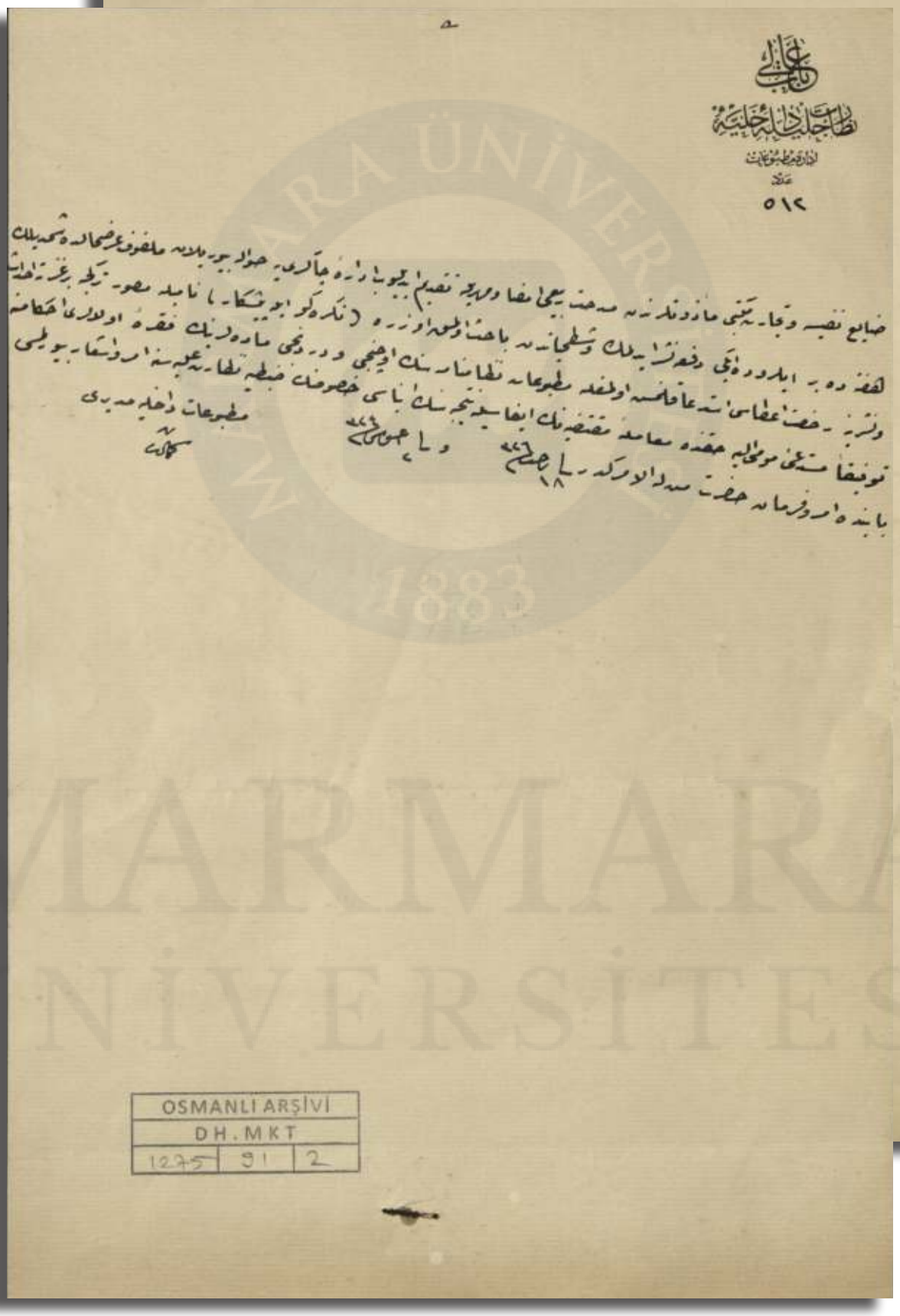

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1275 | 91 | 2

2

Bâb-ı âli

Nezâret-i Celîle-i Dâhiliye

İdâre-i Matbûᶜât

Aded

512

Sanâyiᶜ-i Nefîse ve Ticâret Mektebi meʼzunlarından Midhat Rebîᶜi imzâ ve mührüyle takdîm edilib idâre-i çâkeriye havâle buyurulan melfûf arz-ı hâlde şimdilik haftada bir, ileride iki defᶜa neşr edilmek ve şathiyyâtdan bahs olunmak üzere (Nekreko ile Pîşekâr) nâmıyle musavver Türkçe bir gazete ihdâs ve neşrine ruhsat iᶜtâsı istidᶜâ kılınmış olmağla Matbûᶜât Nizâmnâmesiʼnin üçüncü ve dördüncü maddelerinin fıkra-yı ûlâları ahkâmına tevfîkan müstedᶜâ-yı mûmâ-ileyh hakkında muâᶜmele-i mukteziyyenin îfâsıyla netîcesinin inbâsı husûsunun Zabtiye Nezâret-i aliyyesine emr ve işᶜâr buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i menlehüʼl-emrindir.

Fî 18 Receb sene [1]326 ve fî 2 Ağustos sene [1]324

Matbûᶜât-ı Dâhiliye Müdürü

Kemal

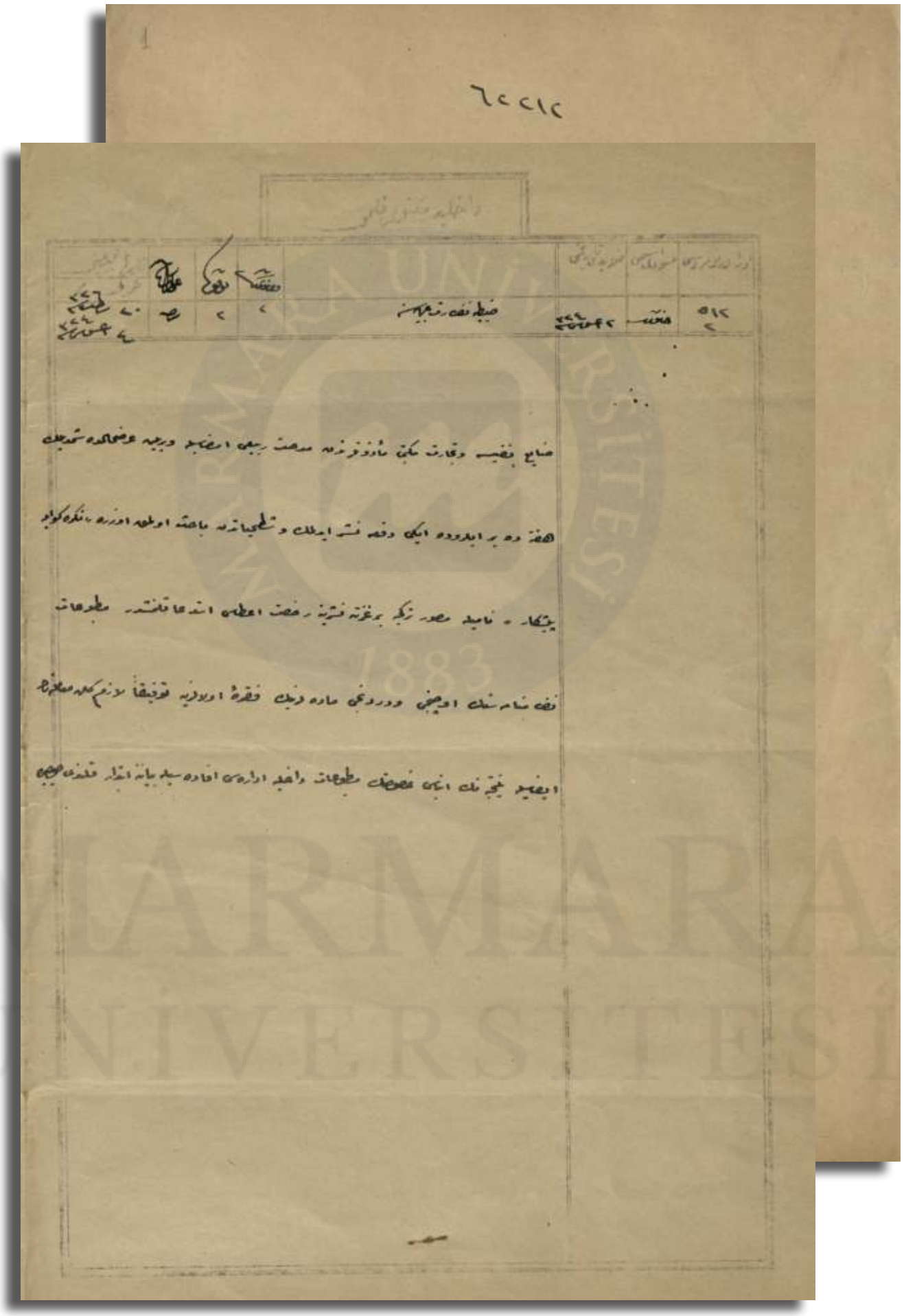

3

Dâhiliye Mektûbî Kalemi

Evrak numerosu: 512/2

Târîhi: 2 Ağustos sene [1]324

Târîh-i tebyizi: 20 Receb 1326 - 4 Ağustos 1324

Zabtiye Nezâret-i behiyyesine

Sanâyiᶜ-i Nefîse ve Ticâret Mektebi meʼzûnlarından Midhat Rebîᶜi imzâsıyla verilen arz-ı halde şimdilik haftada bir, ileride iki defᶜa neşr edilmek ve şathiyyatdan bâhis olmak üzere "Nekreko ile Pîşekâr" nâmıyle musavver Türkçe bir gazete neşrine ruhsat iᶜtâsı istidᶜâ kılınmışdır. Matbûᶜât Nizâmnâmesiʼnin üçüncü ve dördüncü maddelerinin fıkra-yı ûlâlarına tevfîken lâzım gelen muᶜâmelenin îfâsıyla neticesinin inbâsı husûsunun Matbûᶜât-ı Dâhiliye İdâresi irâdesiyle beyânına ibtidâr kılındı, ol bâbda

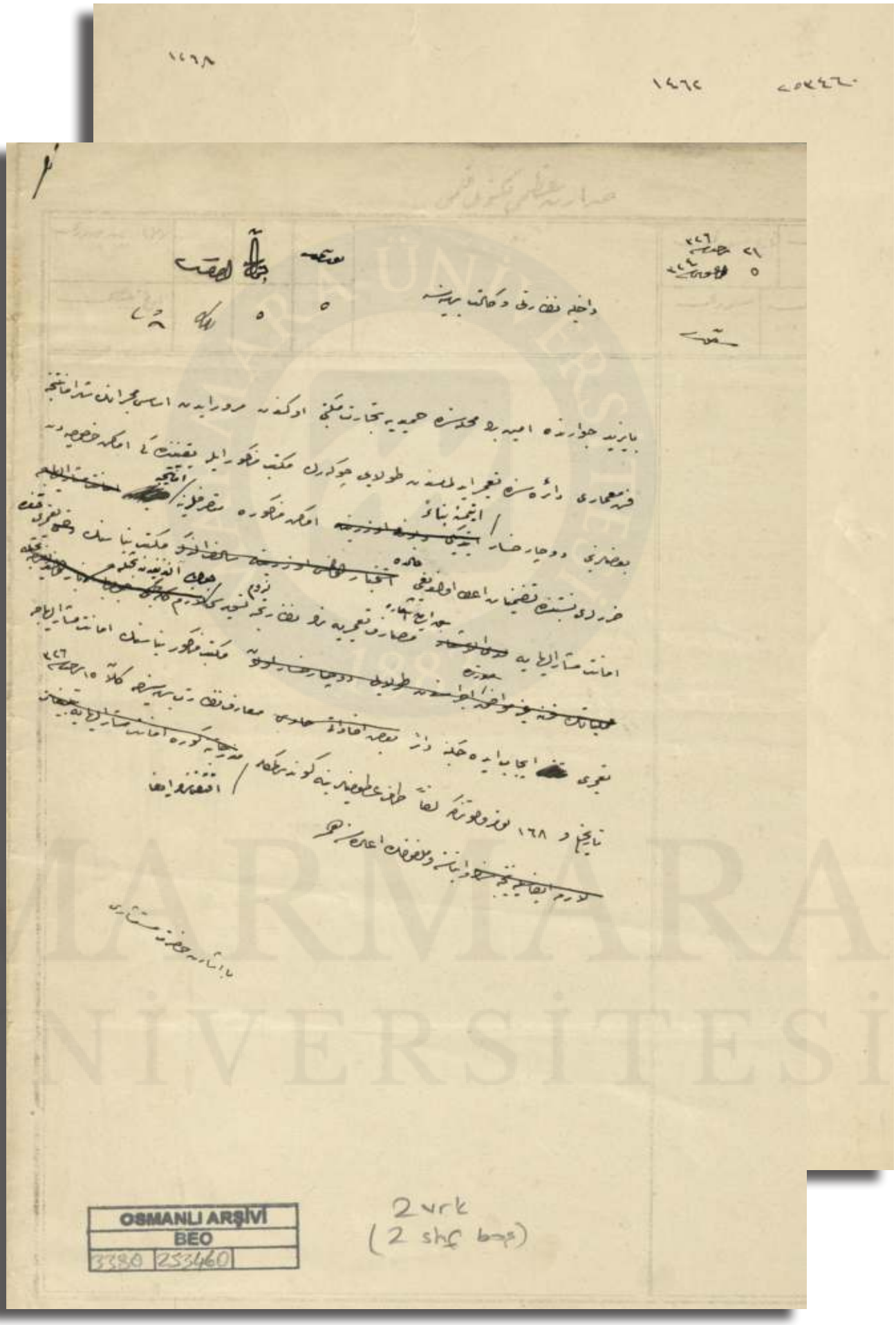

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
3380 253460

2 vrk
(2 sht bnş)

93

BEO.3380/253460

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin önünden geçen mecrânın verdiği zarardan dolayı mektebin Şehremâneti'nce taᶜmîri gerektiği"

168

21 Receb sene [1]326 / 5 Ağustos sene [1]324

Dâhiliye Nezâreti Vekâlet-i behiyyesine

Bayezid civârında Emin Bey Mahallesi'nde Hamidiye Ticâret Mektebi önünden mürûr iden esas-ı mecrânın Şehremâneti'nce Fenn-i Miᶜmari Dâ'iresinde tâᶜmir edilmemesinden dolayı çökerek mekteb-i mezkûr ile yakınındaki emâkin-ı husûsiyeden baᶜzılarını dûçâr-ı hasar etmesine binâ'en emâkin-i mezkûre mutasarrıflarına emânetçe zararları nisbetinde tazminat iᶜta olduğu halde, mekteb binâsının taᶜmîri hakkında emânet-i müşârun-ileyhâya sebk iden işᶜâra mesârif-ı ta'miriyenin Nezâretce lüzûm-ı tesviyesi cevâben alındığından bahisle mekteb-i mezkûr binasının emânet-i müşârun-ileyhâca taᶜmîri îcâb edeceğine dâ'ir Maᶜârif Nezâret-i behiyesinden gelen 15 Receb sene [1]326 târîhli ve 168 numerolu tezkire leffen taraf-ı atufîlerine gönderilmekle iktizâsının îfâ ve inbâsına ve melfûfun iᶜâdesine himem.

Bâ-işâret-i hazret-i müsteşârî.

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1291 12 1

94

DH.MKT. 1291 / 12

"Meserret isimli günlük bir gazete neşrine ruhsat verilmesi talebinde bulunan Ticaret Mektebi mezûnlarından ve Hazine-i Celile-i Maliye müdavimlerinden Rüşdü Efendi'nin talebinin Matbuat Nizamnamesi'ne göre değerlendirilmesi."

1

Huzûr-ı sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhiye

Mâᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

"Meserret" nâmıyla yevmî bir gazetenin neşri emelinde bulunduğumdan îcâb eden ruhsatnâmenin taraf-ı çâkerâneme iᶜtâsı husûsuna müsâᶜade-i celîle-i cenâb-ı Sadâret-penâhilerinin şâyân buyrulması bâbında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 18 Ağustos sene [1]324 fi 18 Ağustos sene [1]324

Ticaret Mekteb-i aliyyesinden me'zûn
Hazîne-i celîle-i Mâliyeye müdâvim

Rüşdü

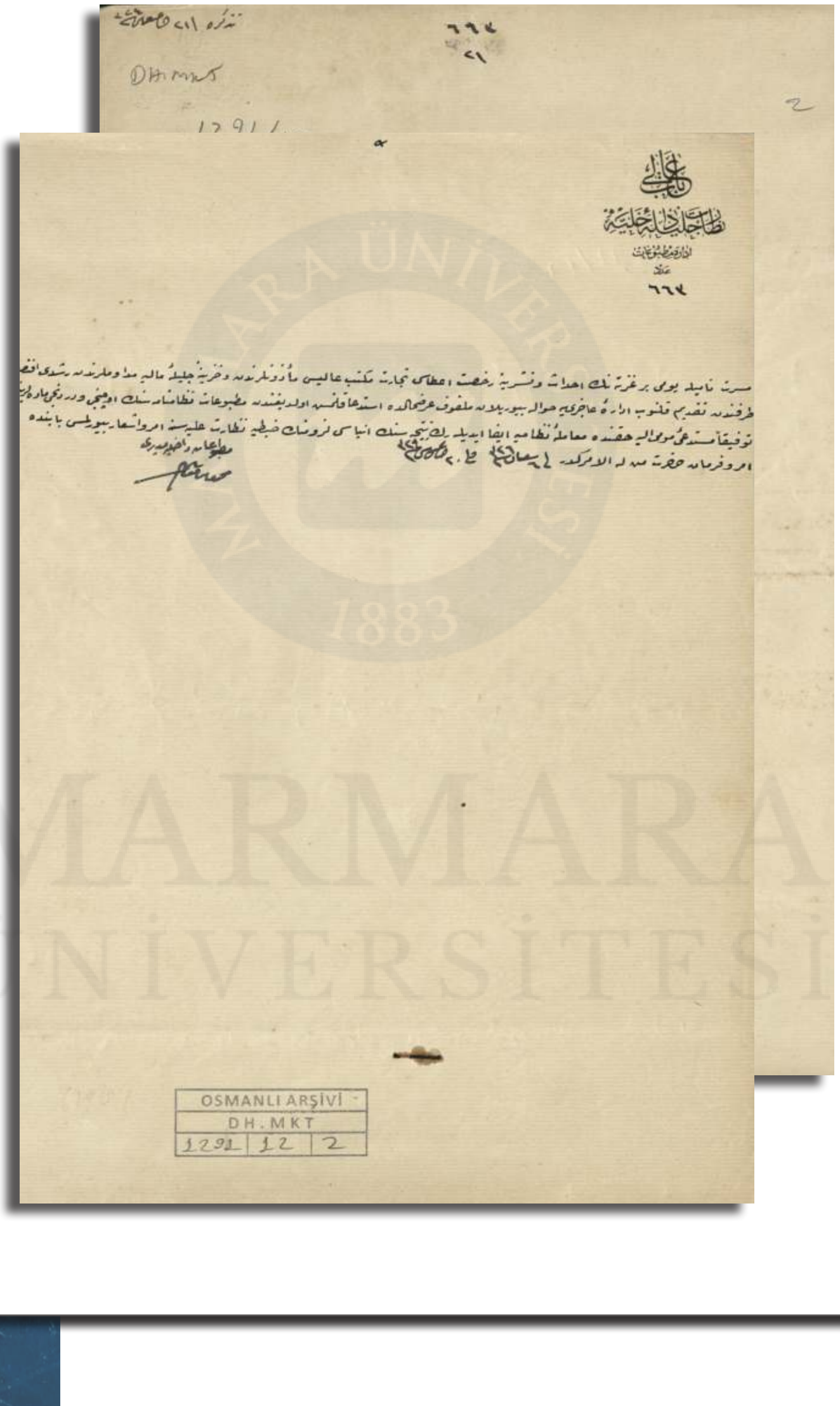

نظارت جليله داخليه

ادارهٔ مطبوعات

عدد

٦٦٤

مسرت نامیه یومی بر غرتهٔ تك اعداد وفتریهٔ رخصت اعطای تجارت مکتب عالیس مأذونلرندن وفریهٔ جلیلهٔ مالیه مدعلرندن رشدی افند
طرفندن تقدیم قلنوب اراءهٔ عاجزیه حواله بیوریلدیغندن ملفوف عرضحاله استدعاسنه اولدیغندن مطبوعات نظامنامه سنك اوچنجی ورقنجی ماده
توفیقاً مستدعی موما الیه حقنده معاملهٔ نظامیه ایفا ایدیله ۱۲۹۱ سنه انباسی لزومنات ضبطیه نظارت علیه سنه امر واسعار بیوریلمسی بابنده
امر وفرمان حضرت صدر اعظم افندمزه عائد

مطبوعات مدیری

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1291 | 12 | 2

2

Bâb-ı âlî

Nezâret-i celîle-i Dâhiliyye

İdâre-i Matbûᶜât

Aded

663

Meserret nâmıyla yevmî bir gazetenin ihdâs ve neşrine ruhsat iᶜtâsı Ticâret Mekteb-i âlîsi meʾzûnlarından ve Hazîne-i celîle-i Mâliye müdâvimlerinden Rüşdü Efendi tarafından takdîm kılınub idâre-i âcizîye havâle buyrulan melfûf arz-ı hâlde istidᶜâ kılınmış olduğundan, Matbûᶜât Nizâmnâmesinin üçüncü ve dördüncü maddelerine tevfîkan müstedᶜâ-yı mûmâ-ileyh hakkında muᶜâmele-i nizâmiye îfâ edilerek neîicesinin inbâsı lüzûmunun Zabtiyye Nezâreti aliyyesine emr ü işᶜâr buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men lehüʾl-emrindir.

Fî 6 Şaᶜban sene [1]326 ve fî 20 Ağustos sene [1]324

Matbûᶜât-ı Dâhiliye Müdürü

Mahmud Rifᶜat (?)

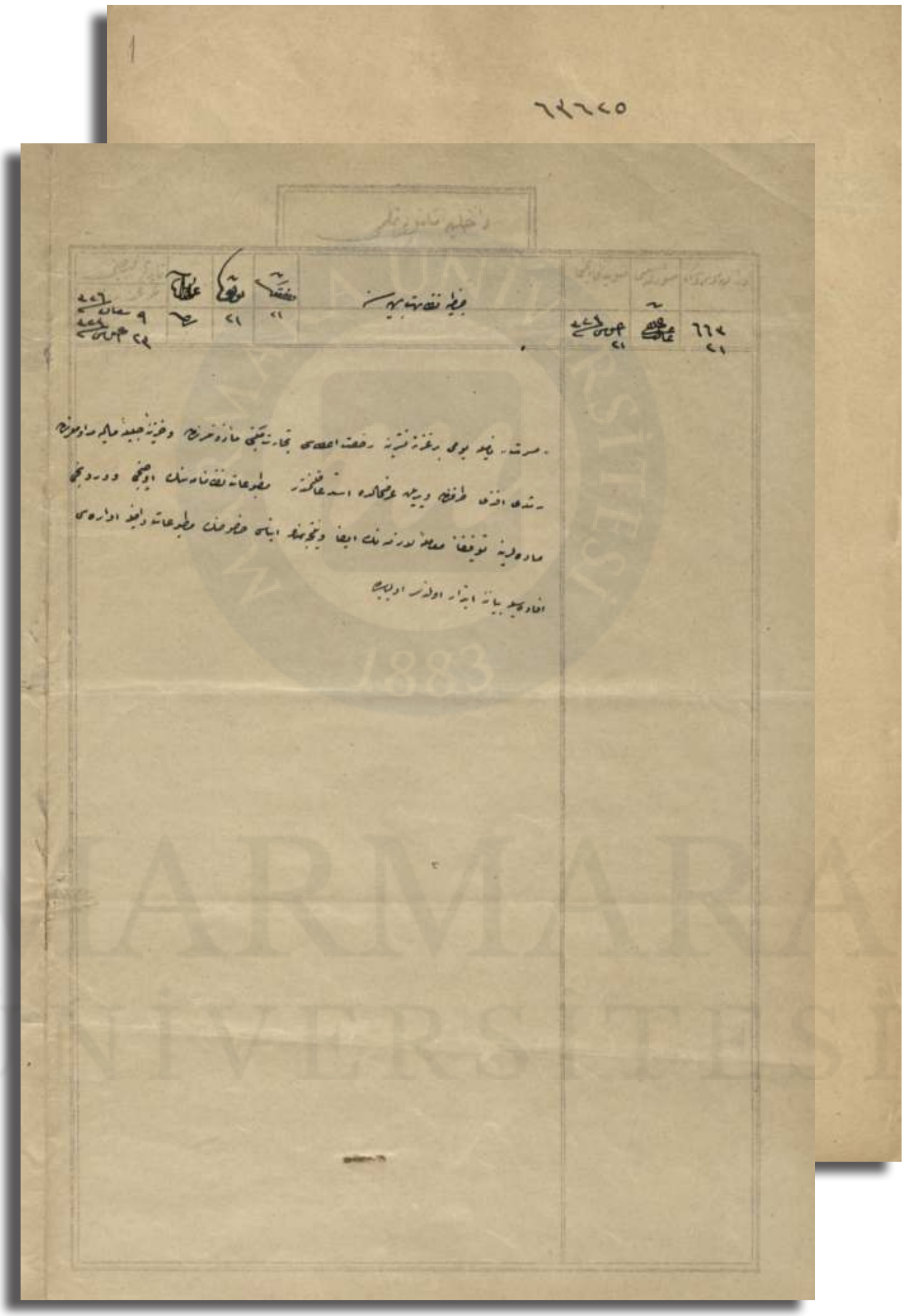

3

Dâhiliye Mektûbî Kalemi

Evrak numerosu: 663-21

Târîh-ı tesvîdi: 21 Ağustos sene [1]324

Târîh-i tebyîzi: 9 Şaban 1326 - 23 Ağustos 1324

Zabtiyye Nezâret-i behiyyesine

"Meserret" nâmıyla yevmî bir gazete neşrine ruhsat iᶜtâsı Ticâret Mektebi me'zûnlarından ve Hazîne-i celîle-i Mâliye müdavimlerinden Rüşdü Efendi tarafından verilen arz-ı hâlde istidᶜâ kılınmışdır. Matbûᶜât Nizâmnâmesi'nin üçüncü ve dördüncü maddelerine tevfîkan muᶜâmele-i lâzımenin îfâ ve netîcesinin inbâsı husûsunun Matbûᶜât-ı Dâhiliye İdâresi ifâdesiyle beyânına ibtidâr olundu ol bâbda.

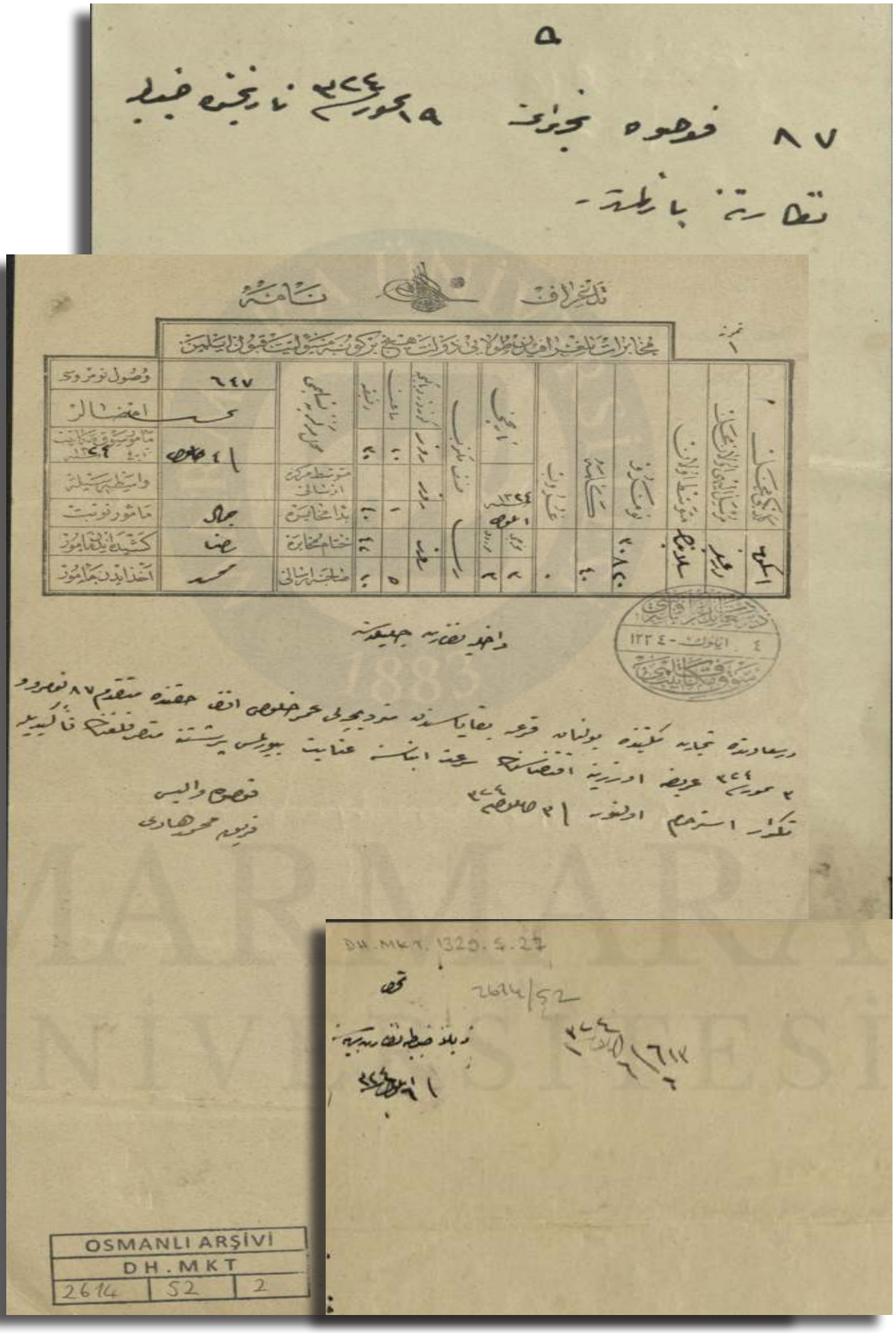

DH.MKT. 1320. S. 27

2614/52

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
2614 | 52 | 2

95

DH.MKT. 2614 / 52

"Dersaadet Ticaret Mektebi'nde bulunan kura bakâyasından Mitroviçeli Ömer Hulusi Efendi hakkındaki yazının neticesinin bildirilmesi."

1

87 Kosova tahrîrât

19 Temmuz sene [1]324 târîhinde Zabtiye Nezâreti'ne yazılmıştır.

2

Telgraf-nâme

Numero: 1	Fi 4 Eylül
Geldiği mahal: Üsküp	Mahal-i merkezine teslîmi
Mürselün-ileyh olduğu mahal: Rumili	Mütevasıt merkeze irsali
Mütevassıt olan: Selanik	Vasıt-ı seyli
Numero: 30820	Bedâ-ı muhabere: Cemal
Kalemi: 40	Memur-ı nevbet
Gurub: 0	Hitam-ı muhabere
Târîh: Eylül sene 1324	Keşide eden me'mûr
Mahreci: 3	Sahibine irsali: Mehmed
Mevridi: 3	Ahz eden me'mûr
Sınıf-ı mektub: ___	4 Eylül 1324
Gündüz veya gece: ruz	
Saat: 5-1-10	
Dakika: 30-40-42-10	

Dâhiliye Nezâret-i celîlesine

Der-saᶜâdet'de Ticâret Mektebi'nde bulunan kurᶜa bakâyâsından Mitroviçeli Ömer Hulûsi Efendi hakkında mütekaddem 87 numero ve 3 Temmuz sene [1]324 arîza üzerine iktizâsının sürᶜat-i inbâsına inâyet buyrulması Priştine Mutasaraffılığının te'kîdiyle tekrâr istirhâm olunur.

Fî 3 Eylül [1]324

Kosova Vâlisi

Ferik Mehmed Hadi

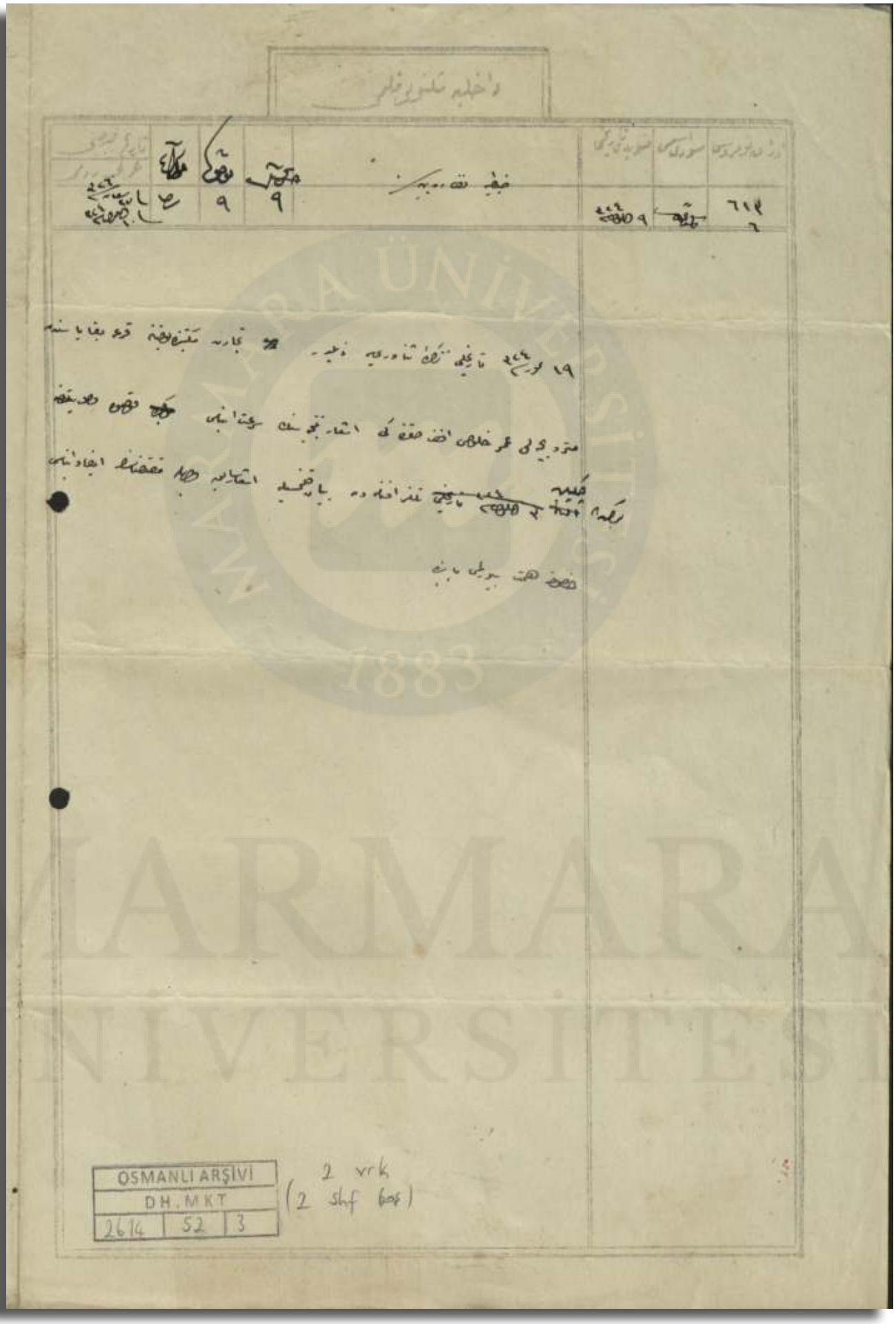

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
2614 | 52 | 3

2 vrk
(2 shf bos)

3

Dâhiliye Mektûbî Kalemi

Evrak numerosu: 613-6

Tesvîd târîhi: 9 Eylül 1324

Târîh-i tebyîzi: 27 Şaban 1326

10 Eylül 1324

Zabtiye Nezâret-i beyihesine

19 Temmuz sene [1]324 târîhli tezkire-i senâveriye zeyldir. Ticâret Mektebi'nde bulunan kurᶜa bekâyâsından Mitroviçeli Ömer Hulusi Efendi hakkındaki işᶜâr neticesinin sürᶜat-i inbâsı Kosova Vilâyetine bu kerre çekilen telgrafnâmede beyân kılınmasıyla işᶜâr-ı sâbık vechile muktezâsının îfâ ve inbâsı husûsunda himmet buyrulması bâbında.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

ŞD 1326-5-27
223/46

OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
223 | 46

96

ŞD. 223 / 46

"Hamidiye Ticaret Mekteb-i âlisi ittihâz olunmak üzere inşası tasarlanan bina için sarfı lazım gelen mebaliğin tesviyesi."

Tezkire 1414/20 346

Maᶜârif 863

Maᶜârif Nezâreti'ne

Tezkire

Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlîsi ittihâz olunmak üzre Leman Hanım Konağı arsasında inşâsı evvelce kararlaşdırılmış olan kârgir binânın ber-mûceb-i keşf ve münâkasa mesârif-i inşâ'iyesi olan iki yüz yetmiş altı bin guruşdan elli altı bin guruş sene-i sâbıka ve mütebâkisi iki yüz yirmi bin guruşun da sene-i hâliye büdçesine murakkam inşâat ve taᶜmîrât tertîbinden tesviyesi istifsârına dâ'ir Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyurulan 15 Receb sene [1]326 tarihli ve yüz altmış altı numerolu tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhîleri Mâliye Dâ'iresi'nde lede'l-kırâ'e sene-i sâbıka bütcesinden akçe sarfı câ'iz olamayacağı gibi, müteᶜahhid hakkındaki kefâlet dahi, usûlüne gayr-i muvâfık bulunduğundan, keyfiyyetin ale'l-usûl mevkiᶜ-i münâkasaya vazᶜıyla, neticesinin ve sene-i sâbıka büdcesinden verilecek meblağın hangisi vâridâta â'id bulunduğunun bildirilmesi husûsunun savb-ı vâlâ-yı atûfetlerine işᶜârı ifâde ve beyân ve evrâk-ı mevcûde iᶜâde buyurulmak üzre leffen irsâl kılınmış olmağla, îfâ-yı muktezâsına himem-i aliyye-i Nezâret-penâhîleri derkâr buyurulmak bâbında.

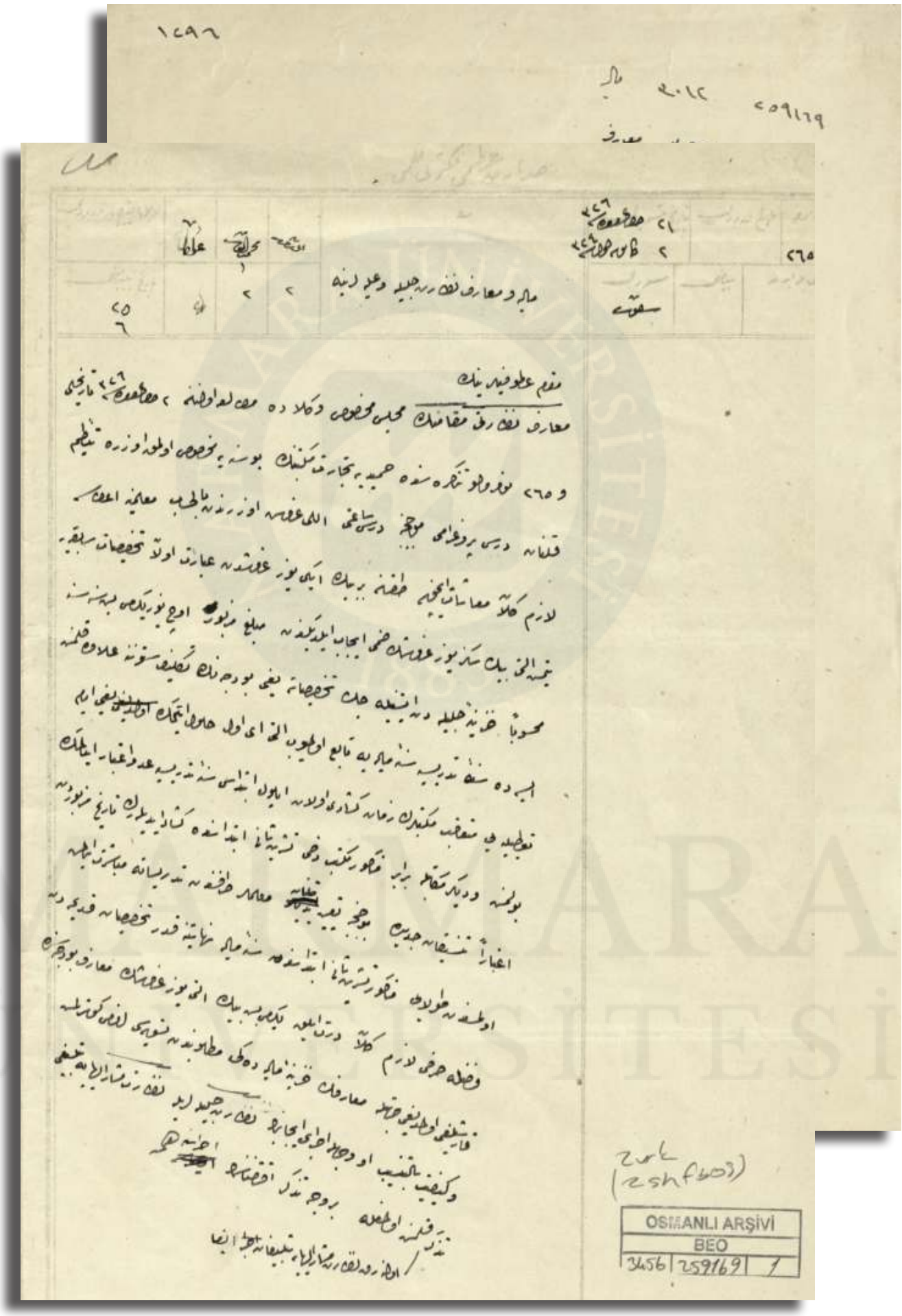

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
3456 | 259169 | 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

97

BEO.3456/259169

"Hamidiye Ticaret Mektebi'nin 1326 senesi Tahsisatı hakkında."

1

265

21 Zilkâde sene [1]326

2 Kânûn-ı evvel sene [1]324

Mâliyye ve Maᶜârif Nezâret-i Celîle ve Aliyyelerine

Makâm-ı atûfîlerinin Meclîs-i Mahsûs-ı Vükelâ'da mütalâᶜa olunan 2 Zilkâde sene [1]326 târîhli ve 265 numerolu tezkiresinde Hamidiye Ticâret Mektebi'nin bu seneye mahsûs olmak üzere tanzîm kılınan ders programı mûcibince ders saati elli guruş üzerinden bi'l-îcâb muᶜallimîne iᶜtâsı lâzım gelen maᶜâşât içün doksan bir bin iki yüz guruşdan ibâret olan tahsîsât-ı sâbıkaya yetmiş altı bin sekiz yüz guruşdan zammı îcâb eylediğinden meblâğ-ı mezbûr üç yüz yirmi beş senesine mahsûben Hazîne-i celîleden istenilecek tahsîsâtı, yaᶜni büdcenin teklîf sütununa ilâve kılınmış ise de sene-i tedrîsiye sene-i mâliyeye tâbiᶜ olub altı ay evvel hulûl etmekde yaᶜni eyyâm-ı taᶜtileyi müteᶜâkib mekteblerin zamân-ı küşâdı olan Eylül ibtidâsı sene-i tedrîsiye add ve iᶜtibâr eylemekde bulunmuş ve diğer mekâtible berâber, mezkûr mekteb dahi Teşrîn-i sânî ibtidâsında küşâd edilerek târîh-i mezbûrdan iᶜtibâren tensikât-ı cedîde mûcibince taᶜyîn kılınan muᶜalimler tarafından tedrîsâta mübâşeret edilmiş olmasından dolayı, mezkûr Teşrîn-i sânî ibtidâsından sene-i mâliye nihâyetine kadar tahsîsât-ı kadîmeden fazla sarfı lâzım gelen dört aylık yirmi beş bin altı yüz guruşun Maᶜârif büdcesinde karşılığı olduğu cihetle Maᶜârifin Hazîne-i Mâliye'deki matlûbundan tesviyesi lüzûmu görülmüş ve keyfiyyet bi't-tensîb ol vechle icrâsı îcâbının Nezâret-i müşârun-ileyhâya teblîği tezekkür olunarak Nezâret-i müşârun-ileyhâya teblîgât îfâ kılınmış olmağla ber-vech-i tezekkür iktizâsının icrâsına himem

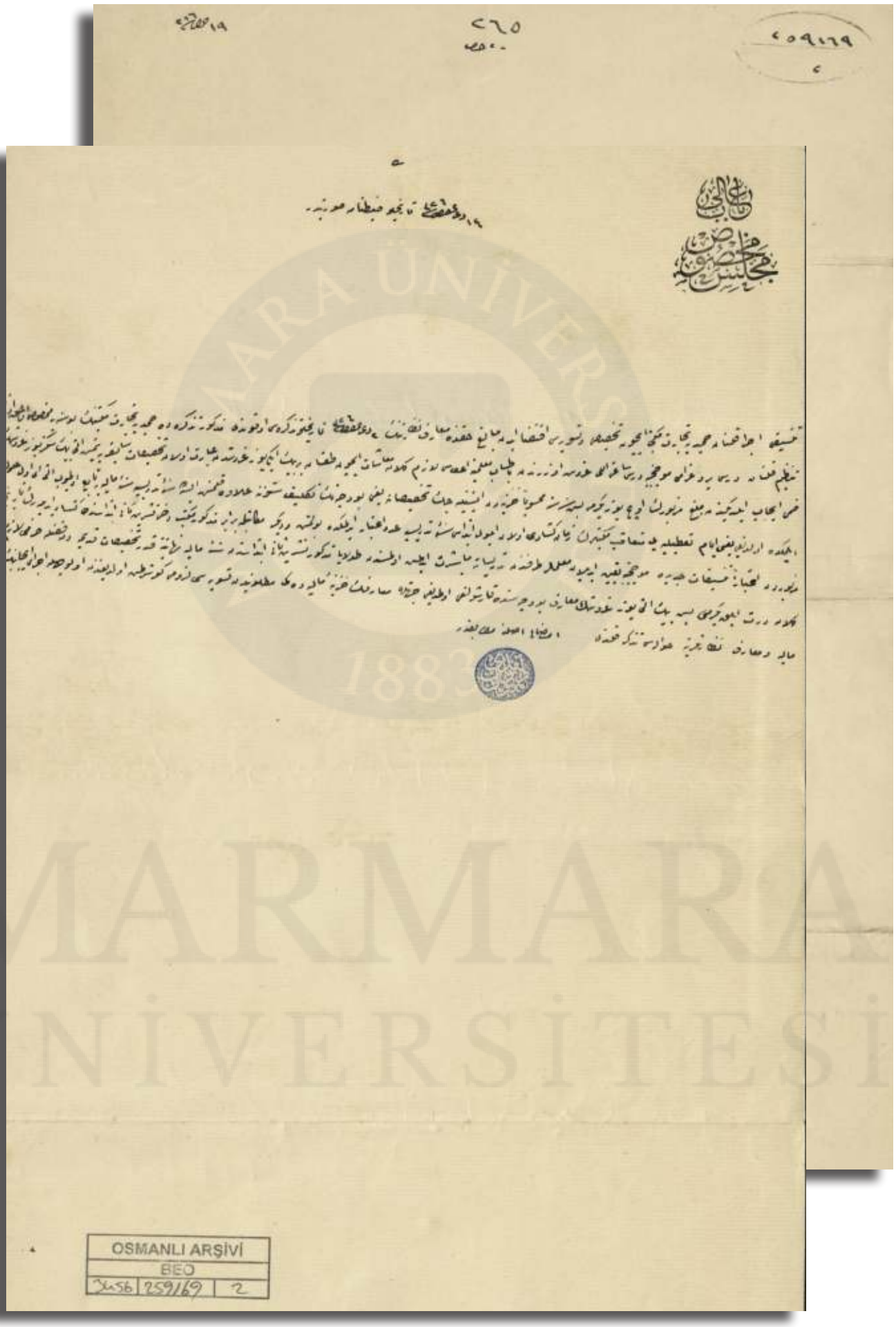

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
3456 259169 2

2

Bâb-ı Âlî

Meclîs-i Mahsûs

14 Zilkade sene [1]326 târîhli Zabıtnâme Sûretidir

Tensîki icrâ kılınan Hamidiye Ticâret Mektebi içün tahsîs ve tesviyyesi iktizâ eden mebâliğ hakkında Maᶜârif Nezâreti'nin 2 Zilkade sene [1]326 târîhli tezkiresi okundu. Mezkûr tezkirede Hamidiye Ticâret Mektebi'nin bu seneye mahsûs olmak üzere tanzîm kılınan ders programı mûcibince, ders saati elli guruş üzerinden bi'l-hesâb muᶜallimîne iᶜtâsı lâzım gelen maᶜâşât içün doksan bir bin iki yüz guruştan ibâret olan tahsîsât-ı sâbıkaya yetmiş altı bin sekiz yüz guruşun zammı îcâb eylediğinden, meblağ-ı mezbûrun üç yüz yirmi beş senesine mahsûben Hazîne'den istenilecek tahsîsâta yaᶜni büdcenin teklîf sütununa ilâve kılınmış ise de sene-i tedrîsiye, sene-i mâliyeye tâbiᶜ olub altı ay evvel hülûl eylemekde olduğu baᶜzı eyyâm-ı taᶜtiliyeyi müteᶜâkib mekteblerin zaman-ı küşâdı olan Eylül ibtidâsı sene-i tedrîsiye add ve iᶜtibâr edilmekde bulunmuş ve diğer mekâtible beraber mezkûr mekteb dahi Teşrîn-i sânî ibtidâsında küşâd edilerek târîh-i mezbûrdan iᶜtibâren tensîkat-i cedîde mûcibince taᶜyîn edilen muᶜallimler tarafından tedrîsata mübâşeret edilmiş olmasından dolayı, mezkûr Teşrîn-i sânî ibtidâsından sene-i mâliye nihâyetine kadar tahsîsât-ı kadîmeden fazla sarfı lâzım gelen dört aylık yirmi beş bin altı yüz guruşun Maᶜârif büdcesinde karşılığı olmadığı cihetle, Maᶜârifin Hazîne-i Maliye'deki matlûbundan tesviyesi lüzûmu gösterilmiş olduğundan, ol vechle icrâ-yı îcâbının Mâliye ve Maᶜârif nezâretlerine havâlesi tezekkür kılındı.

İmza aslına mütabıkdır.

(mühür)

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

٢٦٥
٢٥٩/٦٩
١

نظارت معارف عمومیه
مکتوبی قلمی
عدد
٢٦٥

OSMANLI ARŞİVİ
BEŞİR
3456 | 259/69 | 3

3

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye
Mektûbî Kalemi
Aded
265

Mâᶜruz-ı çâker-i kemîneleridir,

Kânûn-ı Esâsi'nin iᶜlânı üzerine her dâ'ire ve nezâretçe ıslahât ve tensikât icrâsına ibtidâr olunduğu misillü Nezâret-i âcizîce dahi mekâtib-i mevcûdenin ıslahâtına şürûᶜ olunarak bu bâbda Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif Dâ'ire-i İlmiyye ve idâresince pey-der-pey tekarrür etdirilen tensîkat ve tertîbâtın mevkîᶜ-i fiᶜile vazᶜı muhassesât-ı kadîmeye zemâyim icrâsına mütevakkıf bulunmuş ve halbuki Nezâret-i âcizî büdcenin zâten külli açığı olmak hasebiyle gerek mekâtib-i mevcûdenin ıslâhı ve gerek yeniden lüzûm görülen mekâtibin küşâdı içün ilâveten ve müceddeden tahsîsine lüzûm görünecek mebâliğin Hazîne-i Mâliyeden tahsîsi ve tesviyesi zarûrî görünmüşdür. Ez-cümle ahiren tensîkâtı hitâm bulan Hamidiye Ticâret Mektebi'nin bu seneye mahsûs olmak üzere tanzîm kılınan programı mûcibince ders saati elli guruş üzerinden bi'l-îcâb muᶜallimîne iᶜtâsı lâzım gelen maᶜâşât içün, doksan bir bin iki yüz guruşdan ibâret olan tahsîsât-ı sâbıkaya yetmiş altı bin sekiz yüz guruşun zammı îcâb eylediğinden, meblağ-ı mezbûr içün yirmi beş senesine mahsûben Hazîne-i celîleden istenilecek tahsîsâta yaᶜni büdçenin teklîf sütununa ilâve kılınmış ise de, maᶜlûm olduğu üzere sene-i tedrîsiye sene-i mâliyeye tâbiᶜ olmayub altı ay evvel hulûl etmekte yaᶜni eyyâm-ı taᶜtiliyeyi müteᶜâkib mektebin zemân-ı kuşâdı olan Eylül ibtidâsı sene-i tedrîsiye add ve iᶜtibâr edilmekte bulunmuş ve diğer mekâtible beraber mekteb-i mezbûr dahi Teşrîn-i sânî ibtidâsından kuşâd edilerek târîh-i mezbûrdan iᶜtibâren tensîkat-ı cedîde mûcibince taᶜyîn edilen muᶜallimler tarafından tedrîsata mübâşeret edilmiş olmasından dolayı mezkûr Teşrîn-i sânî ibtidâsından sene-i mâliye nihâyetine kadar tahsîsât-ı kadîmeden fazla sarfı lâzım gelen dört aylık yirmi beş bin altı yüz guruşun maᶜârif büdcesinde karşılığı olmadığı cihetle Hazîne-i celîleden tahsîsi ve tesviyesi lâzımeden ve bir sene-i mâliye büdçesine evvelden dahil olmadığı halde bu yolda sonradan zuhûr eden maᶜâş ve mesârifin her halde bir ma'îşet-i tahsîsâta mahsûben tesviye-i ahvâl ve kavaid-i mâliye iktizâsının bulunduğu ve Nezâret-i âcizînin Hazîne-i celîleden müretteb tahsîsâtı olmayıb fakat Maᶜârif veznesinden tevârih-i muhtelifede Hazîne-i celîleye ikrâz olunan mebâliğden dolayı Maᶜârifin, Hazîne-i müşârün-ileyhâda külli matlûb olduğuna binâ'en kesren zikr olunan yirmi beş bin altı yüz guruşun ve gerek evvelce arz olunan ve pey-der-pey arz ve işᶜâr edilecek olan bu misillü zuhûratdan maᶜdûd mebâliğin matlûbât-ı mezkûreye mahsûben tesviyesi hâl-i maslahata ve usûl-ı mâliyeye muvâfık olacağı derkâr bulunmağla, âna göre muᶜâmele-i lâzımenin îfâsı hakkında Mâliye Nezâret-i celîlesine tebligât-ı lâzıme îfâsı husûsunda huzûr-ı sâmi-i sadâret-penâhilerine arz ve işᶜârı dâ'ire-i ilmiyye ile muhûsebeden ifâde kılınmşdır. Muktezâsının îfâ ve emr-i inbâsı husûsuna müsaᶜade-i sâmi-i fehimâneleri şâyân buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 Zilkade sene [1]326 ve fî 13 Teşrîn-i sânî sene [1]324

Maᶜârif-i Umûmiye Nâzırı

Ekrem

٧٨٩
٧٩٩٩
İ.mf. 1326.Za.25.
مکتوبی قلمی
عدد
٧٨٩
İ.mf. 14/69
1

98

İ.MF. 14 / 69

"Ticaret Mektebi'nden birincilikle mezun olan Sadeddin ve Serkis Nihad efendilere Altun ve onlardan sonra ikincilikle mezun olan İsmail Hakkı Efendi'ye de Gümüş Maᶜârif Madalyası verilmesi hakkında."

1

Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmîye
Mektûbî Kalemi
Aded 289

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir

Hamidiye Ticâret Mekteb-i âlisinde sene-i sâbıka dersiye imtihân-ı umûmîsinde şehâdetnâme ahzına kesb-i istihkâk iden talebe meyânında Serkis Nihad Efendi'nin birinci ve Sadeddin Efendi'nin ikinci derecede neş'et etmiş olduklarına binaen usûl ve emsâli vechile mûmâ-ileyhimâdan Serkis Nihad Efendi'nin altun ve Sadeddin Efendi'nin Gümüş Maᶜârif madalyalarıyla tâltîfleri makâm-ı âcizîden 18 Teşrîn-i sânî sene [1]324 târîh ve iki yüz yetmiş dört numerolu tezkire ile huzûr-ı sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhilerine arz ü işᶜâr olunmuş ise de, bu kerre mûmâ-ileyhimâdan Sadeddin Efendi tarafından verilen arz-ı hâlde Serkis Efendi ile üç senelik imtihân-ı umûmî numeroları yekûnunda müsâvât hâsıl olmasından dolayı, mektebce çekilen kurᶜa neticesinde Serkis Nihad Efendi birinci ve kendisi ikinci add olunub, halbûki mukaddemâ sınıflarda kendisinin iki ve Serkis Nihad Efendi'nin bir defa birinciliği ihrâz etmiş olmasına nazaran mezkûr kurᶜa vechile taltîfleri mağdûriyetini mûcib olacağından bahisle, hukûkunun muhûfazası istidᶜa ve mekteb-i mezbûr müdüriyetinden yazılan der-kenârda müstedᶜâ-yı mûmâ-ileyhin şu îfâdâtı mukârin-i hakîkat idüğü ve ikisinin de hüsn-i hâl ve saᶜy ü gayret nokta-i nazarından aynı mertebe-i istihkâkda oldukları inbâ olunmasıyla, keyfiyet Meclis-i Kebîr-i Maᶜârif Dâ'ire-i aliyyesine lede'l-havâle, madalya ile taltîfden maksad erbab-ı tahsîli teşvik olub esbâb-ı mebsûtaya göre mûmâ-ileyhimânın yek-diğerine rüchânı kesdirilemediğinden, ikisinin de Altun Maᶜârif Madalyasıyla taltîfleri husûsunun tashihen sâmi-i cenâb-ı Sâdâret-penâhilerine arz ü izbârı tezekkür kılındığı der-miyân edilmiş ve şu halde mûmâ-ileyhimâdan sonra en ziyâde numero almış olan İsmail Hakkı Efendi'nin dahi Gümüş Maᶜârif Madalyasıyla taltîfi lâzım geleceği Mekteb-i mezbûr müdüriyetinin işᶜâr-ı âhirinden anlaşılmış olmağla sûver-i maᶜruza vechle mûmâ-ileyhimin icrâ-yı taltîfleri husûsuna sâmi-i cenâb-ı fahâmet-penâhileri şâyân buyrulmak bâbında emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 16 Zilkâde sene [1]326 ve fî 27 Teşrîn-i sânî sene [1]324

Maᶜârif-i Umûmîye Nâzırı

İbrahim Hakkı

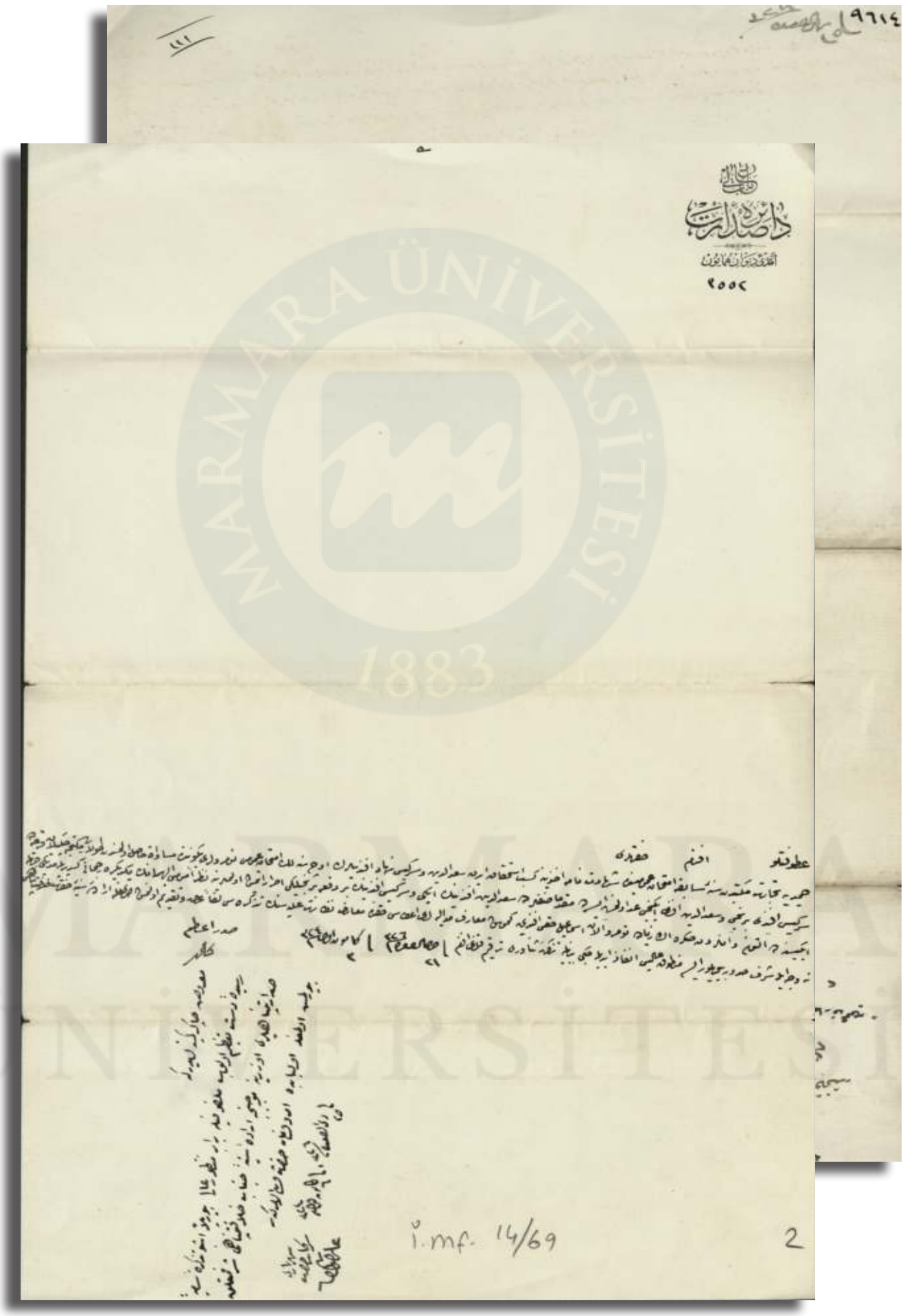

i.mf. 14/69

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2

Bâbı âli
Dâ'ire-i Sadâret
Amed-i Dîvân-ı Hümâyun
3552

Atûfetlu efendim hazretleri

Hamidiye Ticâret Mektebi'nden sene-i sâbıka imtihân-ı umûmîden şâhâdetname ahzına kesb-i istihkâk eden Sadeddin ve Serkis Nihad Efendilerin üç senelik imtihân-ı umûmî numeroları yekûnunda müsâvât hâsıl olmasından dolayı hükümetce çekilen kur[c]ada Serkis Efendi birinci ve Sadeddin Efendi ikinci add olunmuş ise de mukaddemâ sınıflarda Sadeddin Efendi'nin iki ve Serkis Efendi'nin bir def[c]a birinciliği icrâ etmiş olmalarına nazaran mûmâ-ileyhimânın yek-diğere rüchanı kesdirilemediği cihetle ikisine de altun ve onlardan sonra en ziyâde numero alan İsmail Hakkı Efendi'ye Gümüş Ma[c]ârif Madalyası i[c]tâsı hakkında Ma[c]ârif Nezâret-i aliyyesinin tezkiresi leffen arz ve takdîm olunmuş olmağla, irâde-i seniyye hazret-i Hilâfet-penâhi ne vech ile şeref-südûr buyrulur ise mantûk-ı âlisi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fî 21 Zilkâde sene [1]326 fî 3 Kânun-ı evvel sene [1]324

Sadr-ı a[c]zam

Kâmil

Mâ[c]rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta[c]zîm olub malfûfiyle beraber manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkire-i sâmiye-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhi şeref-müte[c]allik buyrulmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 25 Zilkâde sene [1]326, fî 6 Kânûn-ı evvel sene [1]324

Ser-kâtib-i Hazret-i Şehriyârî

Ali Safvet

OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
226 | 30

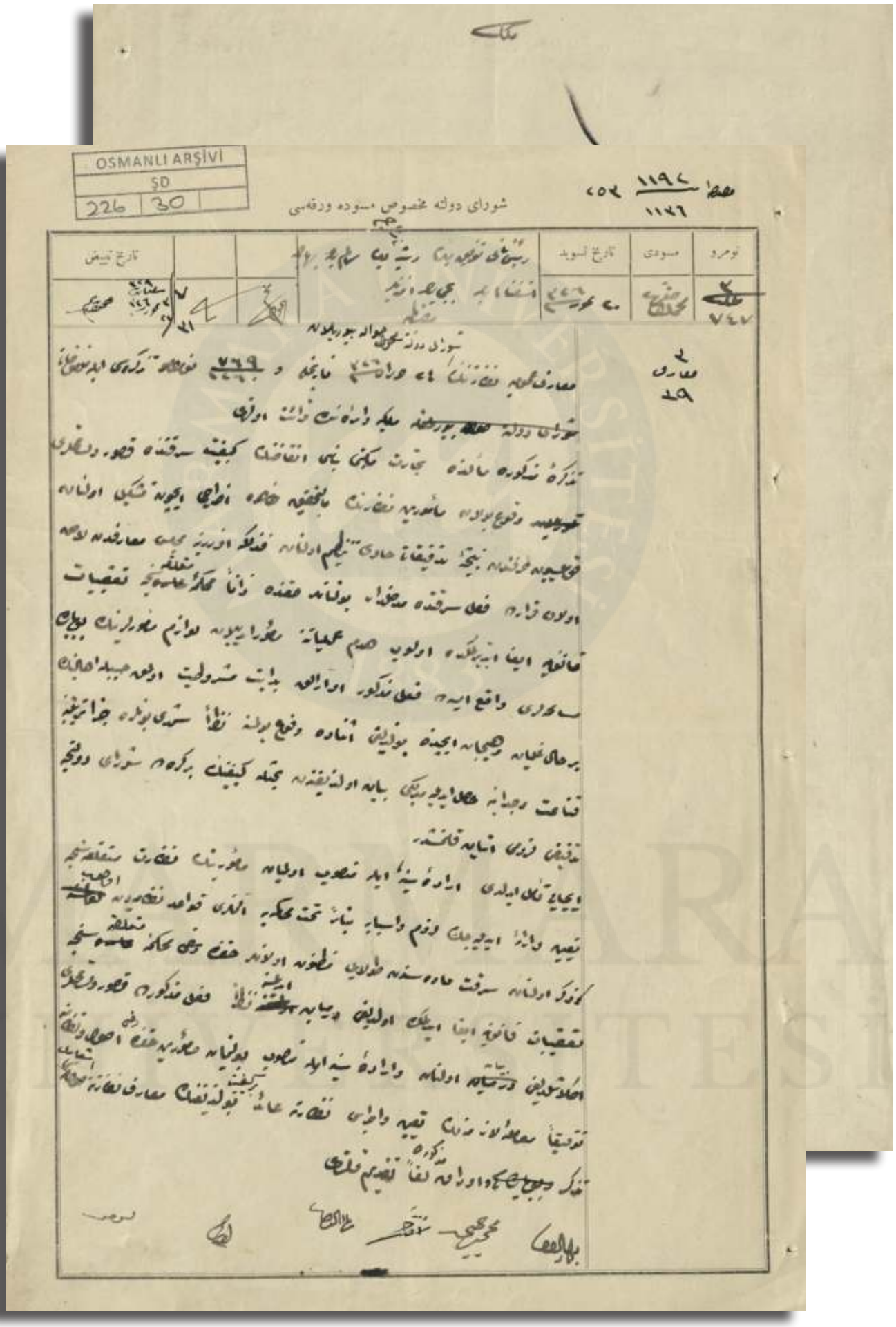

99

ŞD. 226 / 30

"Ticaret Mektebi binası enkazının teftîşi esnasında kusurları görülen memurlar hakkındaki evrakın gönderildiği"

Şûrâ-yı Devlete Mahsûs Müsvedde Varakası

Numara: 3/747, Târîh-i Tesvîdi: 20 Temmuz sene [1]326.
Târîh-i Tebyîzi 3 Şaban sene [1]328/27 Temmuz [1]326. Mahmud Nedim
Mazbata

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyurulan 24 Haziran sene [1]326 târîhli ve 769/1260 numaralı tezkiresi ile melfûfâtı Mülkiye Dâ'iresi'nde kırâ'at olundu.

Re'is-i Sânî Tevfik Bey, Reşid Bey, Salim Bey, Baha Bey, İstefanaki Bey, Yahya Beyefendiler

Tezkire-i mezkûre me'âlinde Ticâret Mektebi binâsı enkâzının keyfiyet-i sirkatinde kusûr ve tesâmühleri vukûᶜbulan me'mûrîn-i nezâretin bi't-tahkîk zâhire ihrâcı içün teşkîl olunan komisyon tarafından netîce-i tedkîkâtı hâvî tanzîm olunan fezleke üzerine Meclis-i Maᶜârif'den lâhık olan karârda fiᶜil-i sirkatde medhaldâr bulunanlar hakkında zâten müteᶜallikasınca taᶜkîbât-ı kânûniyye îfâ itdirilmekde olup hedm ameliyâtına me'mûr idilen levâzım me'mûrlarının bu bâbda müsâmahaları vâkiᶜ ise de fiᶜil mezkûr o aralık bidâyet-i Meşrûtiyet olmak hasebiyle ahâlînin bir hâl-i galeyân ve heyecân içinde bulunduğu esnâda vukûᶜ bulmasına nazaran şimdi bunlara cezâ tertîbine kanâᶜat-i vicdâniye hâsıl idilemediği beyân olunduğundan bahisle keyfiyetin bir kere de Şûrâ-yı Devlet'ce tadkîki lüzûmı ityân kılınmışdır.

Îcâbı te'emmül idildi. İrâde-i seniyye ile mansûb olmayan me'mûrînin nezâret-i müteᶜallikasınca taᶜyîn ve irâ'e idilecek lüzûm ve esbâba binâ'en taht-ı mahkemeye alınmaları kavâᶜid-i nizâmiyyeden olup zikr olunan sirkat mâddesinden dolayı maznûn olanlar hakkında mahkeme-i müteᶜallikasınca taᶜkîbât-ı kânûniyye îfâ idilmekde olduğu der-meyân idilmesine nazaran fiᶜil-i mezkûrda kusûr ve tesâmühleri anlaşıldığı beyân olunan ve irâde-i seniyye ile mansûb bulunmayan me'mûrîn hakkında dahi usûl ve nizâmına tevfîken muᶜâmele-i lâzımenin taᶜyîn ve icrâsı Nezârete â'id bir keyfiyet bulunduğunun Maᶜârif Nezâret-i celîlesine tezekkür ve evrâk-ı mezkûre leffen takdîm kılındı.

(imzalar

Bahâeddin	Mehmed Yahya	İstefanaki	Bahâeddin	Salih	Tevfik

دوسیه نومروسی		قارتون نومروسی
		۱۷۸

اولیات نومروسی	عموم نومروسی	خصوصی نومرو	مسوده‌یه ربط اولنان اوراق		
	۵۷۱۷		نومروسی	تاریخی	جنسی

داخلیه نظارتی مخابرات عمومیه دائره‌سی

نمره

اوراق نومروسی	مسودی	مبیضی
۴۷۱۱		
فلمه‌ورودی تاریخی	تاریخ تسوید	تاریخ تبییض
۲۶	۲۶	

لاجل التبییض فلمه ورودی			
۲۶			
مقابله ایدنلر		۲۶	۲۶
۲۶			

اخذ دیلیت بدینه

احرطخانه اقدمیه دائره

دیسمارنده تجارت مکتبده تحصیده ایکن اخذ حارثه‌سنده بیه‌ری شهید اولمیله

قاله‌کی نزدینه فریق مجبور فالدیقندن وصول درج ۸ خفاره دوجار اولدقلرنه رجمنه

به مکتب سلطانه تعیین احرطخانه امضاجی دیپلوب لغایت قیام قیامه کمکده اولمق اوزره

تعیین

نقیب ۵ نائب رتبه‌سنه اقدامی ضمنده اقدم

OSMANLI ARŞİVİ	
DH.MUİ	
128	45

Zarf (Zarf boş)

100

DH.MUİ. 128 / 19

"Dersaadet Ticaret Mektebi'nde tahsîlde bulunan Ahmed Turhan Efendi'nin Adana hadisesinde babasının şehid olması ile ailesi zor durumda olduğuna dair istidası üzerine münasib bir hizmette istihdamının Adana Vilayetine bildirildiği."

Dâhiliye Nezâreti Muhârebât-ı Umûmiye Dâ'iresi
Şube 3
Evrak numerosu: 4811
Müsveddi: Nuri
Kaleme vürûdu târîhi: 26
Târîh-i tesvid: Fî 26 Ağustos sene [1]326
Li-ecli't-tebyiz kaleme vürûdu: 26
Mukabele edenler: İmza 26
Ahmed Turhan Efendi'ye Dair

Adana Vilâyet-i celîlesine

Der-saᶜâdet'de Ticâret Mektebi'nde tahsîlde iken Adana hâdisesinde pederi şehid olmağla, â'ilesi nezdine azîmete mecbûr kaldığından vüsûl derecede sefâlete duçâr olduklarından bahisle bir mekteb muᶜallimliğine taᶜyîni Ahmed Turhan imzâsıyla verilib, leffen tisyâr kılınan arz-ı hâlde istidᶜâ kılınmış olmağla ehliyeti tebeyyün etdiği takdîrde münâsib bir hidmetle ikdârı menût-ı rey-i vâlâlarıdır, mütemennâdır efendim.

(tebyiz)

معارف عمومیه نظارت جلیله‌سی مکتوبی قلمی مسوداتنه مخصوص ورقه‌در

نوع اوراق	ورود ونشویه‌ی تاریخلری	مسودی	اوراقجه قیمه نومروسی	قلمجه قیمه نومروسی	محیر	صدیر		نتیجه ومقابله تاریخلری

۱۳۴۶ خصوصی
۱۹۲۵ عمومی

در سعادت بباب محکمه‌سی ایکنجی حقوق دائره‌سی رئیسنه

عنبره
تجارتدن متولد انقاضات صرف اولنمسنه طولایی مظنونه علیه اولدقلرندن کسانه
محکمه والالرینه تودیع
حقلرنده اجرا اولنه تحقیقاتی حاوی اوراق مقدمتا
ویره حصه‌سنه طولایی
اولنیف حاملی هنوز ایکی رئیسی ویرلمامه
نقودن نادری مصاریف بادیه‌سی اقتضاسی وجهله تسدیدنه محل بولنمدیغندن
وظیفه‌سنه خلل کلمک موجبه اولمغله مخصوصه‌لرینه صرف محکمه‌سنه
تحریرات نادره اقلم

101

MF.MKT. 1161 / 17

"Ticaret Mektebi enkazındaki hırsızlık hadisesiyle ilgili dava neticesinin Dersaadet Bidayet Mahkemesi tarafından bir an evvel bildirilmesi."

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâret-i Celîlesi Mektûbî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır.

Tebyîz ve Mukâbele Târihleri: 17 Ramazan sene [1]328/ 8 Eylül sene [1]326.

Husûsî: 1462

Umûmî: 1935

Dersaʿâdet Bidâyet Mahkemesi İkinci Cezâ Dâ'iresi Riyâseti'ne

Atîk Ticâret Mektebi enkâzının sirkat olunmasından dolayı maznûn-ı aleyh olan kesân haklarında icrâ olunan tahkîkâtı hâvi evrâk mukaddemâ mahkeme-i vâlâlarına tevdîʿ olunduğu hâlde henüz işe bir netîce virilmemiş ve bu husûsdan dolayı nezâret-i senâverî miʿmârı Pavli Efendi dahi işden el çekdirildiği cihetle vazîfesine halel gelmekde bulunmuş olduğundan husûs-ı mezkûrun sürʿat-i mümkine ile netîcelendirilmesi mütemennâdır efendim.

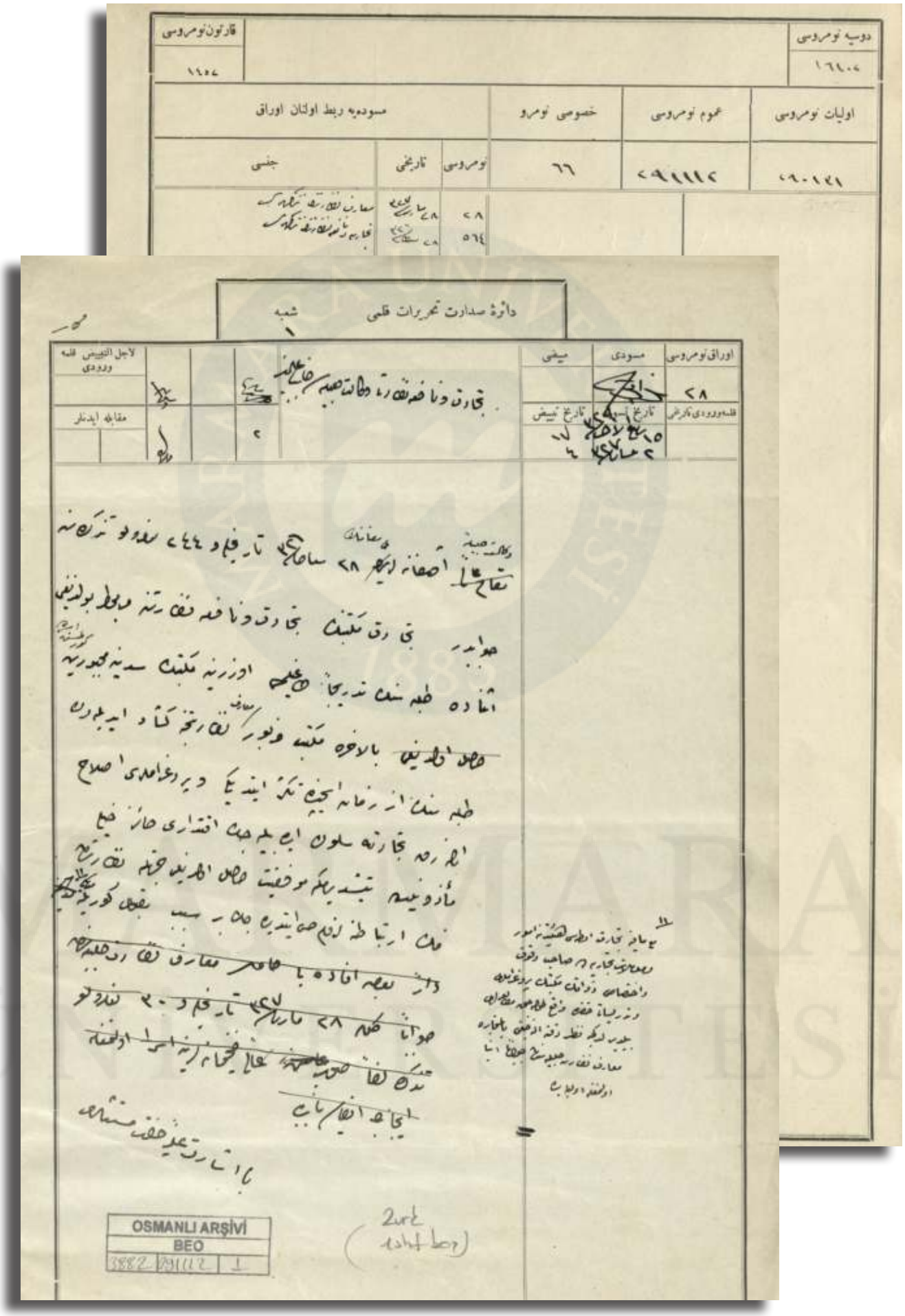
دوسیه نومروسی
١٦٤٠٧
قارتون نومروسی
١١٥٧
اولیات نومروسی
عموم نومروسی
خصوصی نومرو
مسوده‌یه ربط اولنان اوراق
نومروسی
تاریخی
جنسی
٦٦
دائرهٔ صدارت تحریرات قلمی
شعبه
اوراق نومروسی
مسودی
مبیضی
٧٨
قلمه‌ورودی تاریخی
تاریخ تبییض
لاجل التبییض قلمه ورودی
مقابله ایدنلر
OSMANLI ARŞİVİ
BEO
3882
291112
1
2 vrk
(ihtiyaç)

102

BEO.3882/291112

"Ticaret Mektebi'nin Maᶜârif Nezâreti'nden ayrılmasına gerek görülmediği."

1

Dâ'ire-i Sadâret Tahrirât Kalemi / Şuᶜbe 1

Evrak numerosu: 28

Târîhi tesvidi: 15 Rebîülâhir sene [1]326 / 2 Nisan sene 328

Târîh-i tebyiz: 17 – 4

Ticaret ve Nâfıᶜa Nezâreti Vekâlet-i Celîlesi cenâb-ı âlîsine

Vekâlet-i celîle-i âsafâneleri makâmının 28 Nisan sene [1]326 târîhli ve 244 numerolu tezkiresine cevâbdır. Ticâret Mektebi'nin Ticâret ve Nafıa Nezâreti'ne merbût bulunduğu esnâda talebenin tedrîcen dağılması üzerine mektebin seddine mecbûriyet görülmüş ise de bilâhare mekteb-i mezbûr Maᶜârif Nezâretince kuşâd idilerek talebenin az zaman içinde tekessür etdiği ve programları ıslâh olunarak ticârete sülûk edebilecek iktidârı hâ'iz hayli me'zûnin yetişdirmeye muvaffakiyet hâsıl olduğu cihetle Nezâretden fekk-i irtibâtına lüzûm his etdirilecek bir sebeb-i makbûl görülemediği, maᶜ-mâfih Ticâret Odası hey'etinden umûr ve muᶜâmelât-ı ticâriyyede sâhib-i vukûf ve ihtisâs, zevâtın mektebin programları ve tedrîsatı hakkında vâkiᶜ olacak mütâlaᶜaları bildirildikçe nazar- ı dikkate alınacağı bil-muhâbere Maᶜârif Nezâret-i celîlesinden cevâben inbâ olunmağla ol bâbda

Bâ-işâret-i aliyye hazret-i müsteşârî

(varak 2)

Dosya numerosu			Kânun numerosu
13202			1452
Evveliyât numerosu	Umum numerosu	Hususi numero	Müsveddeye rabıt olunan
290131	291112	33	evrak numerosu: 28-564

Târîhi 28 Mart sene [1]327 – 28 Şubat sene [1]326

Cinsi: Maᶜârif Nezâreti Tezkiresi – Ticâret ve Nâfıᶜa Nezâret-i Tezkiresi

تقديم ١٠٧ عام ١٣٢٧
خانه واصله تحريرات مديريت عموميه ثبت ١٠٧

٢٩٠١٤١
٢٩١١١٢
١

٧٨

معارف عمومیه نظارتی
تحریرات مدیریتی
نومرو
خصوصی ٢٠
عمومی ١٢٤١

حضور سامی جناب صدارتپناهی

معروض عاجزانه‌در

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
3882 291112 2

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

2

Maᶜârif-i Umûmîye Nezâreti

Tahrîrat Müdüriyeti

Numero

Hususi: 30

Umûmî: 1341

Huzûr-ı sâmî-i cenâb-ı Sadâret-penâhiye

Maᶜrûz-ı çâkeri kemînelerdir

Ticâret Mektebi'nin Sanâyiᶜ Mektebi gibi Nezârete rabt ve ilhâkı lüzûmuna dâ'ir baᶜzı ifâdâtı hâvî Ticâret ve Nâfıᶜa Nezâret-i celîlesinden alınan tezkirenin leffiyle münderecâtına nazaran vâkiᶜ olacak mütâlaᶜa-i âcizânemin inbâsı resîde-i dest-i tefhîm olan 5 Mart sene [1]327 târîh ve beş numerolu tezkire-i sâmi-i cenâb-ı sadâret-penâhilerinde emr ü işᶜâr buyrulmuşdur. Bu husûsa dâ'ir evvelce makâm-ı sâmî-i sadâret-penâhlerinden şeref-vârid olan tezkire-i sâmiye üzerine Meclîs-i Maᶜârifden verilen kararda Ticâret Mektebi mukaddemâ Ticâret ve Nâfıᶜa Nezâret'ine merbût bulunduğu esnâda talebenin tedrîcen dağılıması üzerine mektebin seddine mecbûriyyet hâsıl olduğu ve bilahare mekteb-i mezbûr Nezâret-i âcizîce küşâd olunarak bidâyetde mikdârı dûn olan talebesinin az zaman içinde tekessür ettiği ve programları ıslâh olunarak ticârete sülûk edebilecek iktidârı hâiz bir hayli me'zûnîn yetiştirmeye muvaffakiyet hâsıl olduğu cihetle Nezâret-i âcizîden fekk-i irtibâtına lüzûm his ettirecek bir sebeb-i makbûl görülemediği ve maᶜ-mâfih Ticâret Odası hey'etinden umûr ve muᶜâmelât-ı ticâriyede sâhib-i vukûf ve ihtisâs zevâtın mektebin programları ve tedrîsatı hakkında vâkiᶜ olacak mütâlaᶜaları Nezâret-i âcizîye bildirildikçe nazar-ı dikkate alınacağı beyân olmak ve bundan başka bir gûne mütâlaᶜa der-miyânına mahal görülememekle sâlifü'z-zikr tezkire-i mürsile leffen ve iᶜâde-i takdîm kılınmışdır. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 10 Rebîülâhir sene [1]329 ve fî 28 Mart sene [1]329

Maᶜârif-i Umûmiyye Nâzırı

İsmail Hakkı

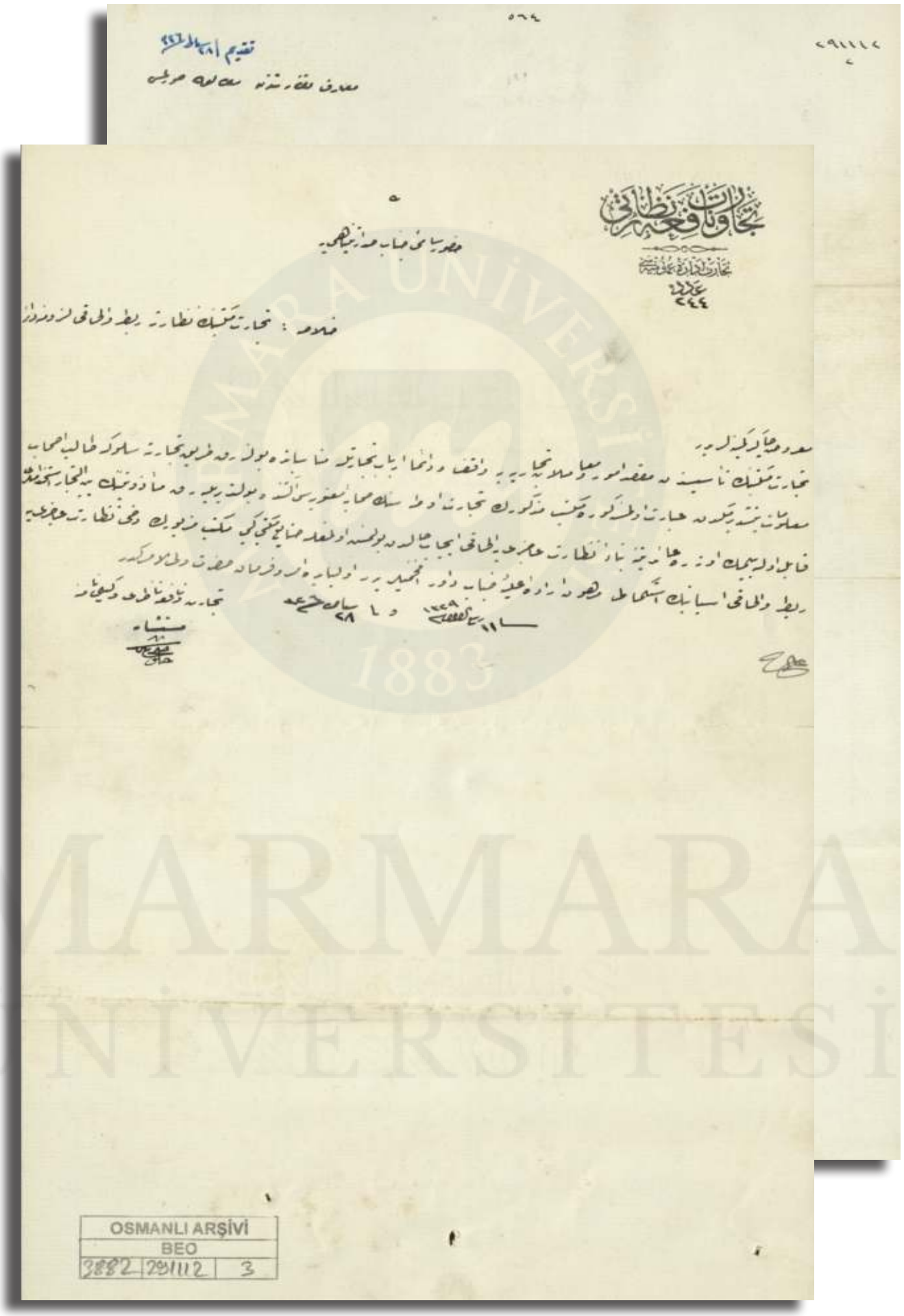

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
3882 291112 3

3

Ticâret ve Nâfıᶜa Nezâreti
Ticâret İdâre-i Umûmiyyesi
Aded
244

Huzûr-ı sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhiye

Hülâsa: Ticâret mektebinin Nezârete rabt ve ilhâkı lüzûmuna dâ'ir

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir

Ticâret Mektebi'nin te'sîsinden maksad, umûr muᶜâmelât-ı ticâriyeye vâkıf ve dâ'imâ erbâb-ı ticâretle münasebâtda bulunarak tarîk-i ticârete sülûka talib ashâb-ı maᶜlûmat yetişdirmekten ibâret olmasına göre Mekteb-i mezkûrun Ticâret Odası'nın himâye-i maᶜneviyyesi altında bulundurularak me'zûnînin beyne't-tüccâr istihdâmları kâbil olabilmek üzere âidiyetine binâ'en Nezâret-i âcizîye ilhâkı îcâb-ı halden bulunmuş olmağla, Sanâyiᶜ Mektebi gibi Mekteb-i mezbûrun dahi Nezâret-i âcizîye rabt ve ilhâkı esbâbının istikmâli merhûn-ı irâde-i aliyye-i cenâb-ı dâver-i efhâmîleridir. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 11 Rebîülevvel sene 1329 ve fî 28 Şubat sene [1]326

Ticaret ve Nâfıᶜa Nâzırı Vekîli nâmına
Müsteşâr
Hulûsî

-- C O P I E --

Henry Grandjean
Expert-Comptable près les
Tribunaux
à
L'Ambassade Impériale

Argentan, le 22 Février 1912.

Monsieur l'Ambassadeur,

Ayant appris que votre Gouvernement avait envoyé une délégation à l'Ecole PIGIER de PARIS avec mission de demander à l'administration PIGIER d'installer à Constantinople une école commerciale du même genre sous les auspices du Gouvernement turc et sachant que M. PIGIER a refusé, j'ai l'honneur de vous informer que je me mets à la disposition de votre Gouvernement pour créer dans la capitale turque une école professionnelle commerciale genre PIGIER, dont j'ai fondé et dirigé une succursale pendant deux ans.

Si ma proposition vous intéresse je suis prêt à vous donner, en communication, mon dossier de références.

Veuillez agréer etc...

Signé: Grandjean

13 rue Paul Brochet à Argentan (Orne)

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
1178 | 48 | 1

103

MF.MKT. 1178 / 48

"Fransız tebasından olup Arjantin'de ikamet eden Hanry Grandjan'ın Dersaadet'te, Fransa'da uygulanan Pijiyer usulünde bir Ticaret mektebi açabilecegine dair Osmanlı Devleti Paris Sefareti'ne verdiği mektup hakkında."

1

[Fransızca]

Henry Grandjean
Fransa Büyükelçiliği'nde
Yeminli Muhasebeci
Arjantin, 22 Şubat 1912

Sayın Büyükelçi

Hükümetin, Pigier yönetiminden İstanbul'dakine benzer bir ticaret okulu kurmasını istemek misyonuyla Paris'teki Pijiye "Le'Ecole Pigier" okuluna Türk hükümetinin şüphesiyle ve Bay Pigier'in reddettiğini bilerek bir heyet gönderdiğini öğrendikten sonra, Türkiye'nin Başkentinde kendi kurduğum ve iki yıl boyunca bir şubesini yönettiğim Pigier temel özellikli bir ticaret okulu kurmak için hükümetinizin emrinde olduğumu bildirmekten onur duyuyorum.

Eğer teklîfim sizin ilginizi çekerse, referans dosyamı size iletmeye hazırım.

Saygılarımla

İmzalayan: Grandjean

13 Numaralı Paul Brochet Sokağı

Arjantin

MF. MKT

4

معارف نظارت جلیله سنه

نمره

٦٠٥٩

حضرتلری افندم

دولتلو

حکومت سنیه نك تخت حمایه سنده اولدیغی وجهله زیارتده عینی یولده برمکتب تاسیسی ایچون تبلیغات سنیه یه باشلدیغی
برنجات مکتبی اداره سنه تکلیف بولنمه اوزره دولت علیه جانبندن کویا بوبابه
برلیقت اعزام ایدلمش اولدیغی واقعال موسیو یاژی یه طرفندن قبول ایلمامش اولدیغی
استخبار ایدیلکله بحثله ارزو ایدلکی تقدیرده یاپتجی سلفت سنیه ده مذکور "یاژی" اصولنده
برنجات مکتبی کشادینه آماده اولدیغی متضمن فرانسه دن وارد اولان "L'Ecole Pigier"
نمیچه موسیو "هانری غرانه ژانه" Henry Grandjan نام ذاتك طرفندن سفارت سنیه یه
کوندریلدیکی مکتوبك برصورتی برای معلومات لفاً ایصال قلنمش اولمغله اوبابه امر وفرمان حضرت
پادشاهی شیدر کبری

سعد

1912
مهله الامریکه -

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
1178 | 48 | 2

2

Maᶜârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Numara: 6059

Devletlü efendim hazretleri;

Hükûmet-i seniyyenin taht-ı himâyesinde olarak Dersaᶜâdet'de aynı yolda bir mekteb te'sîsi içün Paris'deki Pijiye "Le'Ecole Pigier" Ticâret Mektebi idâresine teklîfde bulunmak üzere Devlet-i Aliyye cânibinden güyâ buraya bir hey'et iᶜzâm idilmiş ise de teklîf-i vâkıᶜın Mösyö Pijiye tarafından kabûl idilmemiş olduğunu istihbâr eylediğinden bahisle arzû edildiği takdîrde Pâyitaht-ı saltanat-ı seniyyede mezkûr Pijiye usûlünde bir Ticâret Mektebi küşâdına âmâde olduğunu mutazammın Fransa dâhilinde Arjantin şehrinde mukîm Mösyö Henry Grandjan nâm zât tarafından sefâret-i seniyyeye gönderilen mektûbun bir sûreti berây-ı maᶜlûmât lefen irsâl kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 2 Mart sene 1912.

Paris Sefîr-i Kebîri

Rıfᶜat

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
229 | 30 | 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

104

ŞD. 229/30

"Ticaret Mektebi Nizamnamesi'nin takdîmi."

1

Mustafa 1250/1146 228

Şûrâ-yı Devlet'e Mahsûs Müsvedde Varakası

	Ticâret Mektebi hakkında tanzîm kılınan lâyiha-i nizâmiyye üzerine Tanzîmât Dâ'iresi'nin 11 Ağustos sene [1]329 tarihli mazbatasına zeyldir.	

Tanzîmât Dâ'iresi'nin işbu mazbatası melfûf lâyiha-i nizâmiye ile Hey'et-i Umûmiyye'de kırâ'et olundu. Zikr olunan lâyiha-i nizâmiyye bi't-terfîk münderecâtı münâsib görülerek, nüsha-i beyazesi leffen takdîm kılınmış olmağla, ol bâbda.

(imzalar)

Salih	Seyfeddin	Mehmed Yahya	Abdülkadir	Tahsin
Mustafa Ali	İstefanaki	Ahmed	Bahaeddin	Hakkı

Yazıldı fî 6 Teşrin-i sâni sene 329

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

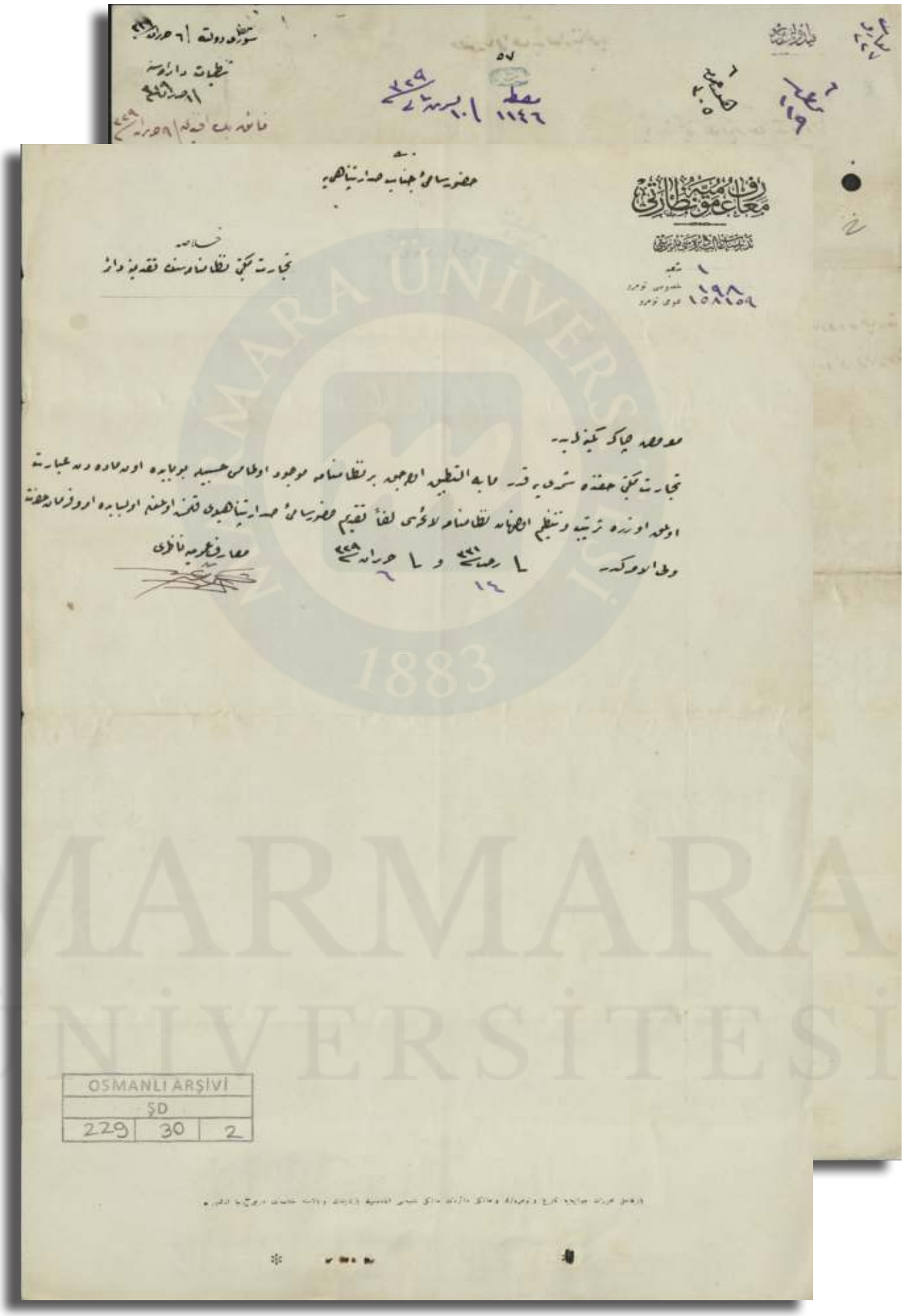

OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
229 | 30 | 2

2

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti

Tedrîsât-ı Âliyye Dâ'iresi Müdüriyyeti

Şuᶜbe 1

Husûsî nomero 198

Umûmî numero 158159

Huzûr-ı sâmî-i cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye

Hülâsa
Ticâret Mektebi Nizâmnâsi'nin Takdîmine Dâir

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir,

Ticâret Mektebi hakkında şimdiye kadar mâbihi't-tatbîk olacak bir nizâmnâme mevcûd olmaması hasebiyle, bu bâbda on mâddeden ibâret olmak üzre tertîb ve tanzîm olunan nizâmnâme lâyihası leffen takdîm-i huzûr-ı sâmî-i sadâret-penâhîleri kılınmış olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 14 Receb sene [1]331 ve fî 6 Haziran sene [1]329

Maᶜârif-i Umûmiyye Nâzırı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ŞD 1331-Z-23
229/30
۲۷۲۹۸

معارف عمومیه نظارتی

خلاصه

شعبه
مخصوص نومرو
عمومی نومرو

تجارت مکتبی نظامنامه سیدر

ماده ۱ — تجارت مکتبی مکاتب عالیه ودار الرشد ایله صالحه خانه نك تزیینات تجاریه رساله سنه خادم ارباب معلومات تشبثلرك مقصد بالتأسیس اولمشدر .

ماده ۲ — مکتبك سنه تحصیلیه سی اوچ سنه در . هر سنه یارم اوچر ده دوام ایدر .

هیئت اداره و تعلیمیه یه دائر در

ماده ۳ — مکتبك هیئت اداره سی برمدیر ، برکاتب ، بر سرمعلم و لزومی قدر معلم یاردمجیسندن تشکیل اولنور . مکتب اداره سنه متعلق جمله معاملات مخصوصه یی تعهده آلمشدر .

ماده ٤ — مدیر اوصاف مطلوبه یی حائز و ترجیحا اعدادی مادون اولمیان و دیگر معلملره ناظر اولمق اوزره مکتبه انتخاب اولنور .

ماده ٥ — معلملر یاپاقتلر و اختصاصلرینه بالکز معلملکلری کندیسنه سلك انتخاب ایتمیه دوران میانه دن انتخاب و تعیین اولنور .

طلبه نك شرائط قبولی مقدر در .

ماده ٦ — مکتبه کیره جك طلبه نك سنی اون بشدن اون دوردینی بشه و دیگری بشدن اون طقوزه متربیدر . مکاتب عالیه مادون اولرینی قبول ایچون سنه نظر اعتبار آلنماز .

ماده ۷ — یاقاوره آ امتحانی کیرمسه اولنلر اون ماعدا مکاتب سلطانیه نك اون اوچنجی صنفنه و اون ایکنجی سنه سنك ختامنده اعدادی مادون اولرینك و یاخود سنه سنك اعدادی درجه سنده اولدیغی معارف نظارتجه تصدیق مکاتب اعدادیه مخصوصه مادون اولرینه قبول اولنورلر .

امتحانلر مقدر در .

ماده ۸ — تزیینات و ساط نهایتنده اون بشر کونده تمام بولنمق اوزره بر کره تحریری و حرفیه طرفندن تعاطی تجاریه و مواضع تجاریه نك الیه نورولرك وسطی تجاریه عمومی نورسی اتخاذ قلنمقدر . وسطی سابقه معمول کلدیکوزره نصفدن دون اولورسه اعتبار ایدیلیوب نصف و نصفدن فضله اولورسه تام عد اولنور .

ماده ۹ — ایکی سنه ظرفنده رفیع صفاییده میانه طلبه نك قیدی ترفیع ایدیلیر . بو ایکی سنه ظرفنده تجدید قید ایتمیه اولسنك استثنا ماده حکمنه تابعدی یوقدر .

ماده ۱۰ — اشبو نظامنامه نك احکامنه مخالف معامله ظهوره کلمز .

OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
229 | 30 | 3

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti

Tedrîsât-ı Âliye Dâ'iresi Müdüriyyeti

Ticâret Mektebi Nizâm-nâmesi

Mâdde 1 – Ticâret Mektebi, mekâtib-i âliyeden olub Memâlik-i Osmâniyye'nn terakkiyât-ı ticâriyye ve mâliyyesine hâdim erbâb-ı maᶜlûmât yetişdirmek maksadıyla te'sîs etmişdir.

Mâdde 2 - Mektebin müddet-i tahsîliyyesi üçe senedir. Talebesi nehârî olarak devâm ider.

Hey'et-i İdâre-i Taᶜlimiyyeye Dâ'irdir

Mâdde 3 – Mektebin hey'et-i idâresi bir müdür, bir katib, bir ser-mubsır ve lüzûmu kadar mubsır ile müstahdemîn-i sâ'ireden mürekkebdir. Kâfesinin vezâ'ifi taᶜlîmât-ı mahsûsa ile taᶜyîn olunmuşdur.

Mâdde 4 – Mubsırlar evsâf-ı matlûbeyi hâ'iz ve tercîhân iᶜdâdî me'zûnlarından ve yirmi beş yaşını ikmâl etmiş zevâtdan intihâb olunur

Mâdde 5 - Muᶜallimler erbâb-ı iktidâr ve ihtisâsdan ve mümkün mertebe yalnız muᶜallimliği kendisine meslek ittihâz etmiş zevât meyânından intihâb ve taᶜyîn olunur.

Talebenin Şerâ'it-i Kabûlüdür.

Mâdde 6 – Mektebe gidecek talebenin sinni on yediden dûn ve yirmi beşden efzûn olmamak meşrutdur. Mekâtib-i âliye me'zûnlarını kabûl içün sinn nazar-ı iᶜtibâra alınmaz.

Mâdde 7 – Bakalora A imtihânlarını geçirmiş olanlardan mâᶜadâ mekâtib-i sultâniyye ve Dârü'ş-şafaka ve Der-saᶜâdet ve yedi senelik taşra iᶜdâdîleri me'zûnları veyâ yedi senelik iᶜdâdî derecesinde olduğu Maᶜârif Nezâreti'nce musaddak mekâtib-i iᶜdâdiyye-i husûsiyye me'zûnları kabûl olunurlar.

İmtihân Hakkındadır

Mâdde 8 – Teşrîn-i sânî ve Şubat nihâyetlerinde on beşer günde hitâm bulmak üzre iki defᶜa tahrîri ve Haziran zarfında şifâhî imtihân icrâ ve bu üç imtihânda alınan nümeroların vasatîsi, imtihân-ı umûmî nomerosu ittihâz kılınacakdır. Vasatî hesâbında husûle gelen küsûrât, nısfından dûn olur ise iᶜtibâr edilmeyüb nısf ve nısıfdan fazla olur ise tâm add olunur.

Mâdde 9 – İki sene sıra ile terfîᶜ-i sınıf edemeyen talebenin kaydı terkîn edilir. Bu iki sene zarfında tecdîd-i kayd edilmiş olmasının iş bi mâdde hükmüne te'sîri yokdur

Mâdde 10 – İş bu Nizâm-nâmenin icrasına Maᶜârif Nâzırı me'zûndur.

(mühür) Maᶜârif-i Nezâret-i Umûmiyye

(mühür) Tedrîsât-ı Âliye Dâ'iresi Müdüriyyeti

(mühür) Nezâret-i Maᶜârif-i Umûmiyye

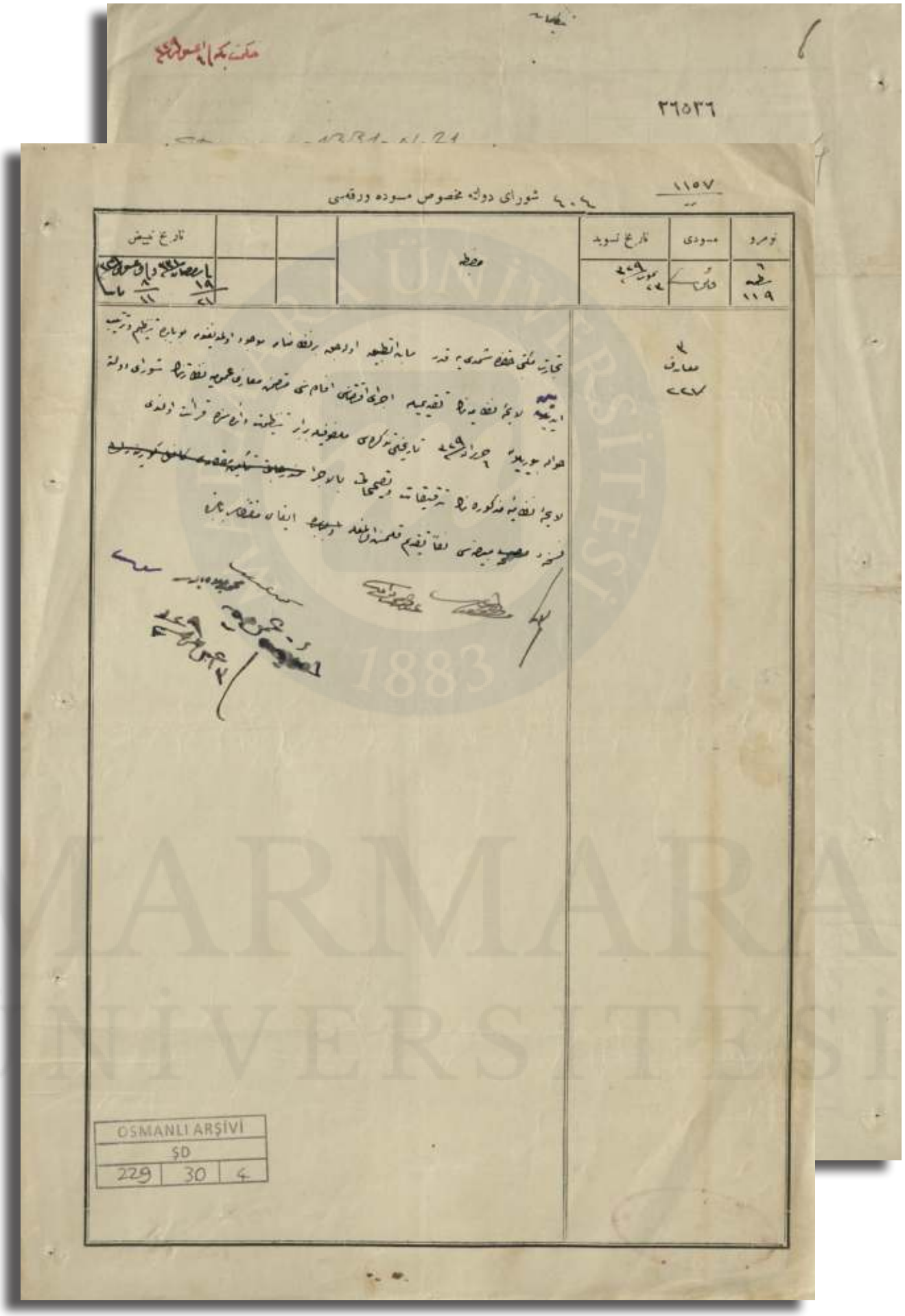

٣٦٥٣٦

١١٥٧

شورای دولته مخصوص مسوده ورقه‌سی

نومرو	مسودی	تاریخ تسوید	موضوع			تاریخ تبیض
نظمیه ١١٩	دائره	١٣٠٩				١٩ ٨ ١٣١١

OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
229 30 4

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1157

Şûrâ-yı Devlet'e Mahsûs Müsvedde Varakası

Mazbata	
3 Maʿârif 227	Ticâret Mektebi hakkında şimdiye kadar mâ-bihi't-tatbîk olunacak bir nizâmnâme mevcûd olmadığından bu bâbda tanzîm ve tertîb edilen lâyiha-i nizâmiyyenin takdîmiyle icrâ-yı iktizâsını ifâdesini mutazammın Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti'nin Şûra-yı Devlet'e havâle buyurulan 6 Haziran sene [1]329 tarihli tezkiresi, melfûfuyla berâber Tanzîmât Dâ'iresi'nde kırâ'et olundu Lâyiha-i nizâmiyye-i mezkûrenin terakkiyât ve tashîhâtı bi'l-icrâ nüsha-i mübeyyızası leffen takdîm kılınmış olmağla, îfâ-yı muktezâsı bâbında. (imzalar) Salih | Mustafa Ali | Abdullah Mühürdar | Tahsin | Mehmed Celaleddin | Said Hey'et-i Umûmiyye 3 Ağustos sene [1]329

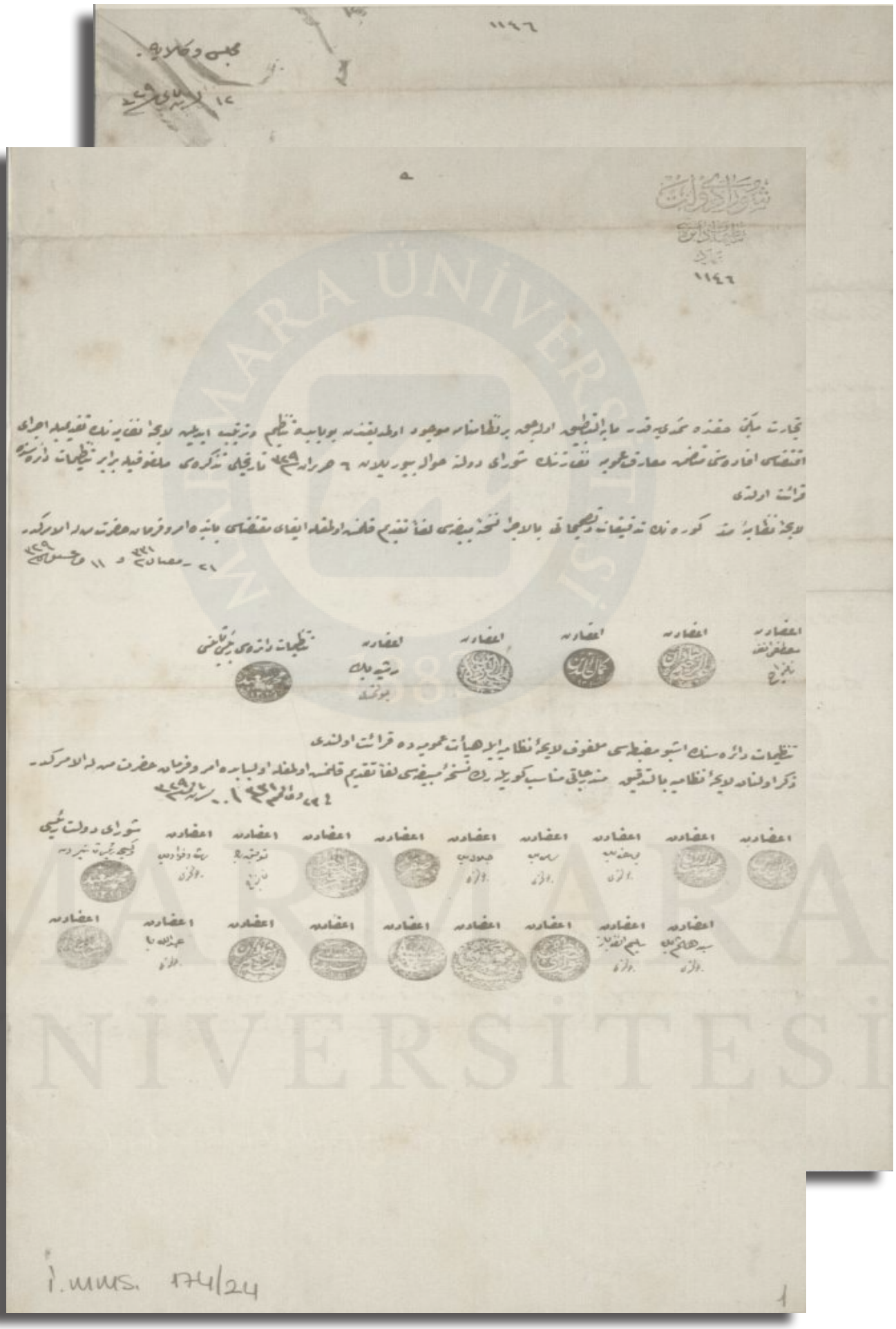

İ.MMS. 174/24

1

105

İ.MMS. 174 / 24

"Ticaret Mektebi Nizamnâmesi."

1

Şûrâ-yı Devlet
Tanzimât Dâ'iresi
Aded
1146

Ticaret Mektebi hakkında şimdiye kadar mâ-bihi't-tatbik olacak bir nizamnâme mevcûd olmadığından bu bâbda tanzîm ve tertîb edilmiş Lâyihâ-i Nizâmiyenin takdîmiyle icrâ-yı iktizâsı ifâdesini münzamen Maᶜârif-i Umûmiye Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyurulan 6 Haziran sene [1]329 târîhli tezkiresi melfûfiyle berâber Tanzîmat Dâ'iresi'nde kırâ'at olundu.

Lâyihâ-yı nizâmiye-i mezkûrenin tedkîkat ve tashihâtı bi'l-icrâ nüsha-ı mübeyyizası leffen takdîm kılınmış olmağla îfâ-yı muktezâsı bâbında emr ü fermân hazret-i menlehü'l-emrindir.

21 Ramazan sene [1]331 ve 11 Ağustos sene [1]329

Aᶜzâdan Mustafa Efendi (nâ-mîzâc)	Aᶜzâdan Abdürrahim Şadan	Aᶜzâdan Kemaleddin	Aᶜzâdan Mehmed Celâleddin	Aᶜzâdan Reşid Bey (bulunmadı)	Tanzimat Dairesi Reis-i sânisi Mehmed Saᶜid

Tanzîmat Dâ'iresinin işbu mazbatası melfûf Lâyihâ-i Nizâmiye ile Hey'et-i Umûmiye'de kırâ'et olundu.

Zikr olunan Lâyihâ-yı Nizâmiye bi't-tedkîk münderecâtı münâsib görülerek nüsha-i mübeyyizesi leffen takdîm kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 23 Zilhicce sene [1]331 fî 10 Teşrîn-i sânî sene [1]329

Aᶜzâdan Kemaleddin	Aᶜzâdan Mehmed Bahaeddin	Aᶜzâdan Yusuf Bey (bulunmadı)	Aᶜzâdan Sami Bey (bulunmadi	Aᶜzâdan Celal Bey (bulunmadı	Aᶜzâdan Dö Safer	Aᶜzâdan İbrahim Rifᶜat	Aᶜzâdan Tevfik Bey (nâ-mizac)	Aᶜzâdan Reşad Fuad Bey (bulunmadı)	Aᶜzâdan Şûrâ-yı Devlet Re'isi Vekili sanilerinden Mehmed Said
	Aᶜzâdan Seyyid Haşim Bey (bulunmadı)	Aᶜzâdan Selim Efendi Baz(?) (bulunmadı)	Aᶜzâdan Nuri Mustafa	Aᶜzâdan Es-seyyid Mehmed Veli	Aᶜzâdan …..	Aᶜzâdan Estani	Aᶜzâdan Abdurrahim Şadan	Aᶜzâdan Abdullah Bey (bulunmadı)	Aᶜzâdan Ferhad ….

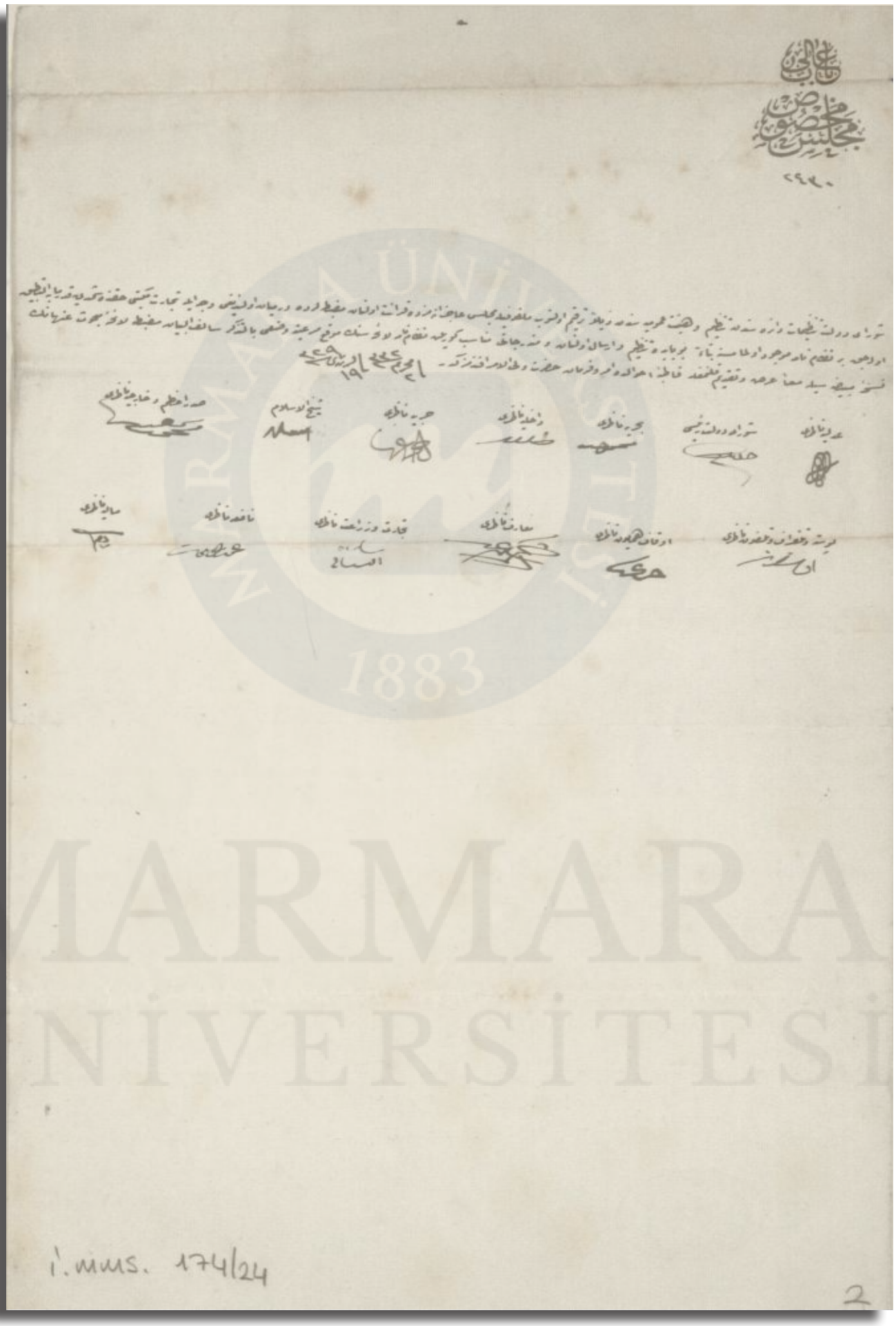

İ.MMS. 174/24

2

2

Bâb-ı âli

Meclîs-i Mahsûs

2430

Şûrâ-yı Devlet Tanzîmat Dâ'iresi'nden tanzîm ve hey'et-i umûmîyesinden zeylen terkîm olunub melfûfuyla meclîs-i âcizânemizde kırâ'at olunan mazbatalarda der-mîyan olunduğu ricâ ile Ticâret Mektebi hakkında şimdiye kadar mâ-bihi't-tatbîk olacak bir nizamnâme mevcûd olmamasına binâ'en bu bâbda tanzîm ve irsâl olunan ve münderecâtı münâsib görülen Nizâmnâme Lâyihâsı'nın mevkiᶜ-i mer'iyyete vazᶜı bi't-tezekkür sâlifü'l-beyân mazbata lâyihâ-yı mebhûs inhânın nüsha-i mübeyyizasıyla maᶜan arz ve takdîm kılınmağla, kâtibe-i ahvâlde emr ü fermân hazret-i veliyü'l-emrindir.

Fî 2 Muharrem sene [1]332 fi 19 Teşrîn-i sânî sene [1]329

Adliye Nâzırı Hayrullah	Şûrâ-yı Devlet Re'isi Halil	Bahriye Nâzırı Mahmud	Dâhiliye Nâzırı Talᶜat	Harbiye Nâzırı Ahmed İzzet	Şeyhülislam Esᶜad	Sadrazam ve Hâriciye Nâzırı Mehmed Saᶜid
Posta ve Telgraf ve Telefon Nâzırı Oskan	Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı Hayri	Maᶜârif Nâzırı Ahmed Şükrü	Ticâret ve Zirâᶜat Nâzırı Süleyman el-Bostani	Nâfiᶜa Nâzırı Osman Nazmi		Mâliye Nâzırı Rifᶜat

باب عالی خزینهٔ اوراقی

ارادات سنیه یه مخصوص ملفوفات جدولیدر

ارادهٔ سنیه نومروسی	تاریخی	ارادهٔ سنیه نك خلاصه سی
٧٩٢٠	١٢٤٤ ٤ محرم	تجارت مكتوبی نظم نامه سنه ذی

عدد ملفوفات	ملفوفات نومروسی	اوراق ملفوفلرنك انواعی
١	٧٩٢٠	مجلس مخصوص مضبطه سی
١	١١٤٦	سنوات دولت عليه ذی ذيله هيئات مجلسيه مضبطه سی
٢		

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

İ.MMS. 174/24

3

3

Bâb-ı âli Hazine-i Evrâkı

İrâdât-ı seniyyeye mahsûs melfûfât cedvelidir

	İrâde-i seniyye numerosu	***Târîhi***	***İrâde-i seniyyenin hülâsası***	
	2430	fî 4 Muharrem sene 1332	Ticâret Mektebi Nizamnâmesine dâ'ir	
Aded-i melfûfât	***Melfûfât numarası***	***Evrâk-ı melfûfanın envâ'ı***		
1	2430	Meclîs-i mahsûs-ı vükelânın mazbatası		
1/2	1146	Şûrâ-yı Devlet Tanzîmat Dâ'iresinde Hey'et-i Umûmîyeden irsâl mazbata.		

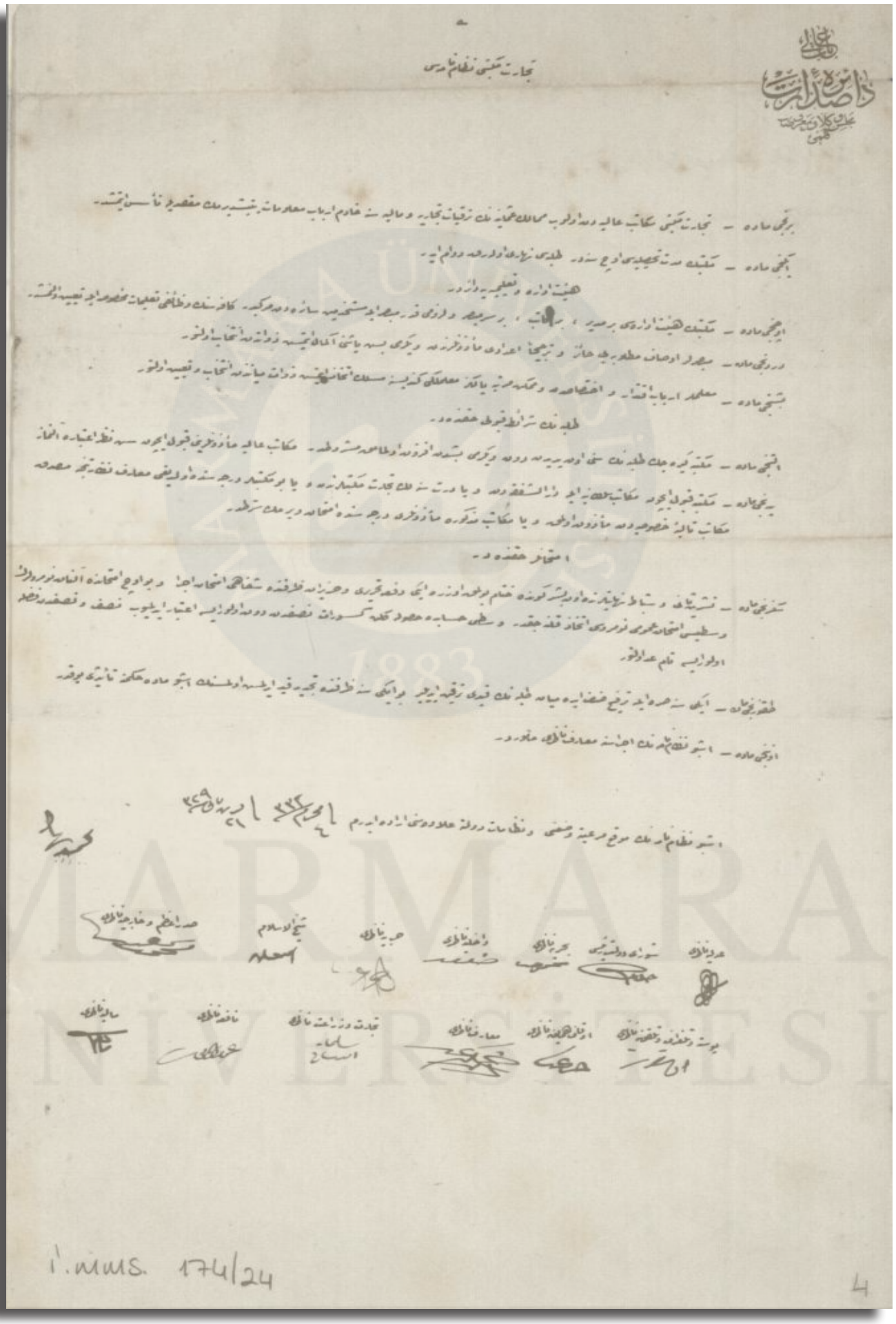

تجارت مکتبی نظام نامه سی

دائره صدارت

علمی کلیات

برنجی ماده — تجارت مکتبی مکتب عالیه ده اولوب مسائل تجاریه نك ترقیات تجاریه و عالیه سنه خادم ارباب معلومات بتبه بر ملت مقتدر تأسیس ایتمك.

بشنجی ماده — مکتبك مدت تحصیلی اوچ سنه در. طلبه سی زیاده اولدرقه دوام ایدر.

تعلیمات داره و تعلیمیه یه دائر در.

اوچنجی ماده — مکتبك تعلیمات داره سی بر مدیر، بر معاون، بر سرمعلم و قرق قدر معلم یاردمجیسندن مرکبدر. کافه سنك وظائف تعلیمیه مخصوصه لری تعیین و تحریر اولنمشدر.

دردنجی ماده — معلملر اوصاف مطلوبه یه حائز و تبحرلرینه اعتماد اولنه رق بسه یاخود آلمانیه سنه دوات طرفندن انتخاب اولنور.

بشنجی ماده — معلملر ارباب قلم و اختصاصدن و محکمه حربیه یا کذ معاملاتی کندیسنه مسلك اتخاذ ایتمیه دولت طرفندن انتخاب و تعیین اولنور.

طلبه نك شرائط قبول و حقوقلری

التنجی ماده — مکتبه کیره جك طلبه نك سن اون بشدن یکرمی بشه قدر اولوب وطاعون مسترطه. مکتب عالیه ماذونلرینك قبول ایچون سنه نظر اعتباره آلنمه

یدنجی ماده — مکتبه قبول ایچون مکتب حقوق یا دار الفنون دن و یا دولتجه مکتبلرده و یا بو مکتبك درجه سنده اولدیغی معارف نظارتجه معلوم

مکتب تالیه خصوصیه دن ماذونلرك و یا مکتب مذکوره ماذونلرك درجه سنده امتحانه و برملت شرطه

امتحان حقنده در.

سکزنجی ماده — تشریناول و نیسان نهایلرنده اولمك اوزره سنه ده ایکی دفعه تحریری و حریرده موفقیتله شفاهی امتحانه اجرا و براوچ امتحانه آلنه رق اولنور

وسطیس امتحانلری نوامبرك اتخاذ قدجقدر. و سطی حسابیه حاصل اولنه رق کسورات نصفدن دونه اولدیغی اعتبار ایله نصف و نصفدن فضله

اولدیغی تام عد اولنور.

طقوزنجی ماده — ایکی سنه ده بر ترفیع فضا یه میاسه طلبه نك قیدی رفقه یه جبرا برایکی سنه ظرفنده تجدید قیدی ایجاب ایدر. بو ماده حکمنه تابع ماده حکمنه تابع موقعه

اونجی ماده — بو نظامنامه نك اجراسنه معارف نظارتی مأمور در.

بو نظامنامه موقع مرعیته وضعی و نظامات دولته علاوه و درج اولنه رق ۱۲۹۲ ربیع الاخر ۲۲ / ۱۲ نیسان ۱۲۹۲

صدر اعظم و غازی پاشا — شیخ الاسلام — حربیه ناظری — داخله ناظری — بحریه ناظری — سنوی و دفتر خانی — عدلیه ناظری

مالیه ناظری — نافعه ناظری — تجارت و زراعت ناظری — معارف ناظری — اوقاف جلیله ناظری — دیوانه و خطوه ناظری

İ.MMS. 174/24

4

Bâb-ı âlî
Daire-i Sâdaret
Meclis-i Vükelâ ve Mâᶜrûzât Kalemi

Ticâret Mektebi Nizâmnâmesi

Birinci mâdde - Ticâret Mektebi mekâtib-i aliyyeden olub Memâlik-i Osmâniyye'nin terakkiyât-ı ticâret ve mâliyesine hâdim erbâb-ı maᶜlûmât yetişdirmek maksadıyle te'sîs etmiştir.

İkinci madde - Mektebin müddet-i tahsîliyesi 3 senedir. Talebesi nehârî olarak devam eder.

Hey'et-i idâre ve taᶜlimiyeye dâ'irdir

Üçüncü madde - Mektebin hey'et-i idâresi bir müdür, bir kâtib, bir ser-mubassır ve lüzûmu kadar mubassır ile müstahdemîn-i sâ'ireden mürekkebdir. Kâffesinin vezâ'ifi taᶜlimât-ı mahsûsa ile taᶜyîn olunmuşdur.

Dördüncü madde - Mubassırlar evsâf-ı matlûbeyi hâ'iz ve tercihen iᶜdâdi me'zûnlarından ve yirmi beş yaşını ikmâl etmiş zevâttan intîhab olunur.

Beşinci madde - Muᶜallimler erbâb-ı iktidâr ve ihtisâsdan ve mümkün mertebe yalnız muᶜallimliği kendisine meslek intihâb etmiş zevât meyânından intihâb ve taᶜyîn olunur.

Talebenin şerâ'it-i kabûlü hakkındadır

Altıncı madde - Mektebe girecek talebenin sinni on yediden dûn ve yirmi beşinden efzûn olmamak meşrûtdur. Mekâtib-i aliyye me'zûnlarını kabûl içün sin nazar-ı îᶜtibara alınmaz.

Yedinci madde - Mektebe kabûl içün mekâtib-i Sultaniye ile Darü'ş-şafakadan veya dört senelik ticâret mekteblerinden veya bu mektebler derecesinde olduğu Maᶜârif Nezâretince musaddık mekâtib-i taliye-i husûsiyeden me'zûn olmak veya mekâtib-i mezkûre me'zûnları derecesinde imtihân vermek şartdır.

İmtihânlar hakkındadır.

Sekizinci madde - Teşrîn-i sânî ve Şubat nihâyetlerinde on beşer günde hitâm bulmak üzere iki defᶜa tahrîri ve Haziran zarfında şifâhi imtihân icrâ ve bu üç imtihânda alınan numeroların vasatîsi imtihan-ı Umûmî numerosu ittihâz kılınacaktır. Vasatî hesâbda husûle gelen küsûrât nısfdan dûn olur ise iᶜtibâr edilmeyib, nısf ve nısfından fazla olur ise tam add olunur.

Dokuzuncu madde - İki sene sıra ile terfiᶜ-i sınıf edemeyen talebenin kaydı terkîn edilir. Bu iki sene zarfında tecdîd-i kayd edilmiş olmasının işbu madde hükmüne te'siri yokdur.

Onuncu madde - İşbu nizamnâmenin icrâsına Maᶜârif Nâzırı me'mûrdur.

İşbu Nizamnâmenin mevkiᶜ-i merᶜiyyete vazᶜını ve nizâmât-ı devlete ilâvesini irâde ederim.

Fî 4 Muharrem sene [1]332 fî 21 Teşrîn-i sânî sene [1]329

Mehmed Süreyya

Adliye Nâzırı Hayrullah	Şûra-yı Devlet Reisi Halil	Bahriye Nâzırı Mahmud	Dâhiliye Nâzırı Talᶜat	Harbiye Nâzırı Ahmed İzzet	Şeyhülislâm Esᶜad	Sadrazam ve Hâriciye Nâzırı Mehmed Saᶜid
Posta ve Telgraf ve Telefon Nâzırı Oskan	Evkâf-ı Hümûyûn Nâzırı Hayri	Maᶜârif Nâzırı Ahmed Şükrü	Ticâret ve Zirâᶜat Nâzırı Süleyman el-Bostani	Nâfiᶜa Nâzırı Omsna Nazmi	Mâliye Nâzırı Rifᶜat	

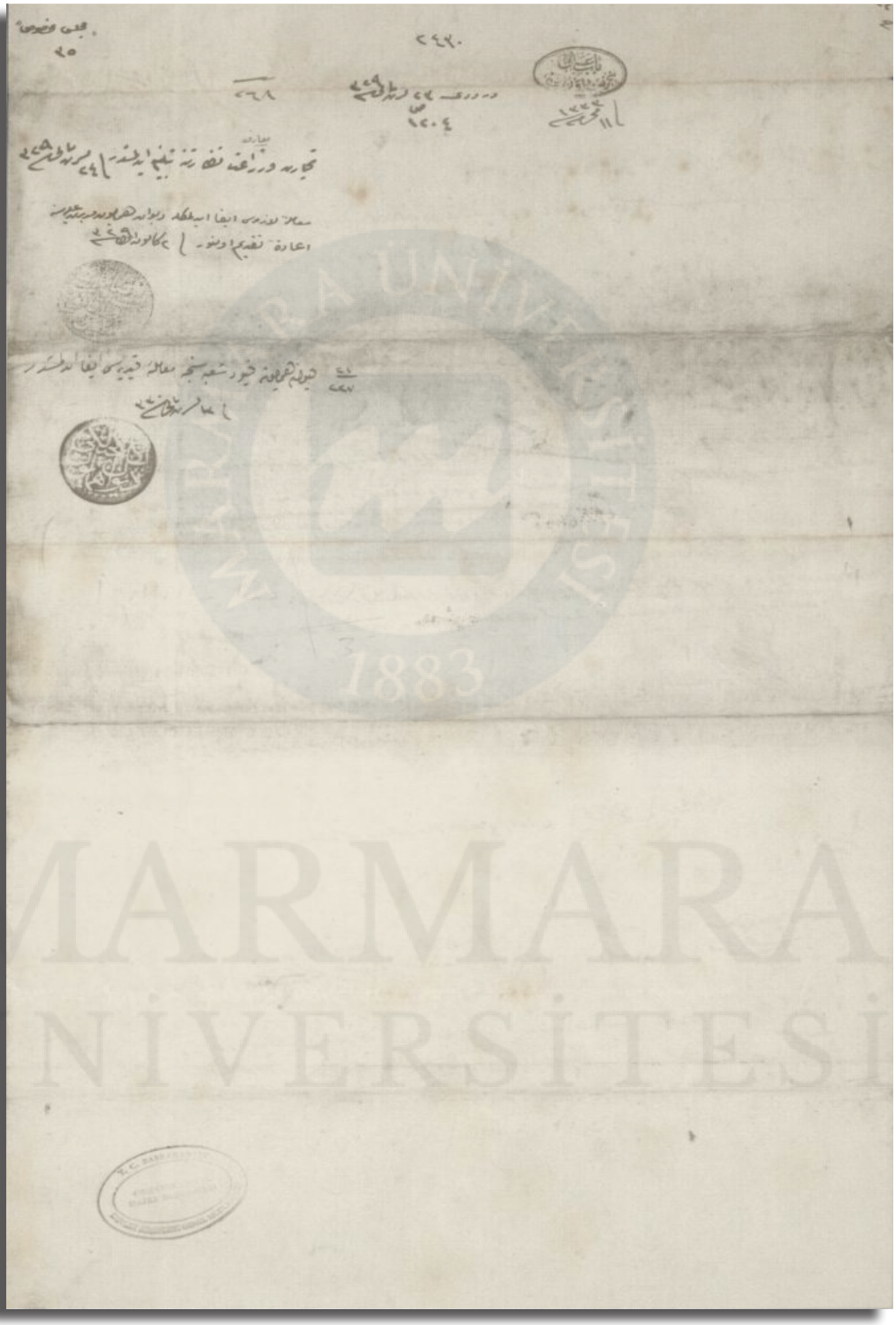

(Arka Yüz)

Meclis-i mahsûs 35

2430

23 Teşrîn-i sânî sene [1]329

1204

Ticâret ve Zirâᶜat Nezâreti'ne tebliğ edilmişdir.

Fî 24 Teşrîn-i sânî sene [1]329

Muᶜâmele-i lâzımesi îfâ edilmekle Dîvân-ı Hümâyun Müdüriyet-i aliyyesine iᶜâdeten takdîm olunur.

Fî 2 Kânûn-ı evvel sene [1]329

21/227 Dîvân-ı Hümâyûn'a kuyûd şuᶜbesince muᶜâmele-i kaydiyyesi îfâ edilmişdir.

Fî 13 Teşrîn-i sânî sene 320

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

2

٣٣ — تجارت مکتبی نظامنامه‌سی

٤ محرم ١٢٢٢ ٢١ تشرین ثانی ١٣٢٩

[نفوس وقایع ایدنسز راعدف : ١٠ محرم ١٢٢٢ ٢٧ تشرین ثانی ١٣٢٩ — نمره ١٦٦٢]

ماده : ١ تجارت مکتبی مکاتب عالیه‌دن اولوب ممالك عثمانیه‌نك ترقیات تجاریه و مالیه‌سنه خادم ارباب معلومات یتشدیرمك مقصدیله تأسس ایتمشدر .

ماده : ٢ مکتبك مدت تحصیلیه‌سی اوچ سنه‌در. طلبه‌سی نهاری اوله‌رق دوام ایدر .

هیئت اداره وتعلیمیه دائرسی

ماده : ٣ مکتبك هیئت اداره‌سی برمدیر ، برکاتب، برسرمبصر ولزومی قدر مبصر ایله مستخدمین سائره‌دن مرکبدر. کافه‌سنك وظائف تعلیمات مخصوصه ایله تعیین اولنمشدر .

ماده : ٤ مبصرلر اوصاف مطلوبه‌یی حائز وترجیحاً اعدادی مأذونلرندن ویکرمی بش یاشنی اکمال ایتمش ذواتدن انتخاب اولنور .

ماده : ٥ معلملر ارباب اقتدار واختصاصدن وممکن مرتبه‌یالکز معلملکی کندیسنه مسلك اتخاذایتمش ذوات میاندن انتخاب وتعیین اولنور .

طلبه‌نك شرائط قبولی مقننه‌در

ماده : ٦ مکتبه کیرمجك طلبه‌نك سنی اون یدیدن دون ویکرمی یشدن افزون اولمامق مشروطدر . مکاتب عالیه مأذونلرینی قبول ایچون سن نظر اعتباره آلنماز .

ماده : ٧ مکتبه قبول ایچون مکاتب سلطانیه ایله دارالشفقه‌دن ویا درت سنه‌لك تجارت مکتبلرندن ویا بومکتبلر درجه‌سنده اولدیغی معارف‌نظارتجه مصدق مکاتب تالیهٔ خصوصیه‌دن مأذون اولمق ویا مکاتب مذکوره مأذونلری درجه‌سنده امتحان ویرمك شرطدر .

امتحانلر مقننه‌در

ماده : ٨ تشرین ثانی وشباط نهایتلرنده اون بشر کونده ختام بولمق اوزره ایکی دفعه تحریری وحضوری ظرفنده شفاهی امتحان اجرا ویو اوچ امتحانده آلتان نومروارك وسطیسی امتحان عمومی نومروسی اتخاذ قلنه‌جقدر . وسطی حسابده حصوله کلن کسورات نصفدن دون اولورایسه اعتبارایدلیوب نصف ونصفدن فضله‌اولور ایسه تام‌عداولنور.

ماده : ٩ ایکی سنه صره ایله ترفیع صنف ایده‌میان طلبه‌نك قیدی ترقین ایدیلیر. بوایکی سنه ظرفنده تجدید قیداولمسنك اشبو ماده حکمنه تأثیری یوقدر.

ماده : ١٠ اشبو نظامنامه‌نك اجراسنه معارف ناظری مأموردر. اشبو نظامنامه‌نك موقع مرعیته وضعی و نظامات دولته علاوه‌سنی اراده ایدرم .

٤ محرم ١٣٣٢ ٢١ تشرین ثانی ١٣٢٩

محمد رشاد

داخلیه‌ناظری حربیه‌ناظری شیخ‌الاسلام صدراعظم‌وخارجیه‌ناظری
طلعت احمدعزت اسعد محمدسعید
نافعه‌ناظری مالیه‌ناظری عدلیه‌ناظری شورای‌دولت‌رئیسی بحریه‌ناظری
عثمان‌نظامی رفعت ابراهیم خلیل محمود
اوقاف‌همایون‌ناظری معارف‌ناظری تجارت‌وزراعت‌ناظری
خیری احمدشکری سلیمان‌البستانی
پوسته‌وتلغراف‌وتلفون‌ناظری
اوستان

ADVN.MKL. 56/12

106
A.DVN.MKL. 56/12

"Resmi Gazete'de (Takvim-i Vekâyi) neşrolunan Ticâret Mektebi Nizâm-nâmesi Sûreti"

Ticaret Mektebi Nizamnâmesi-33
4 Muharrem 1332 – 21 Teşrin-i sânî 1329

[Takvîm-i Vekâyi[c] ile neşr ü ilânı: 10 Muharrem 1332 – 27 Teşrin-i sâni 1329 – numero 1663]

Madde 1: Ticâret Mektebi, mekâtib-i âliyeden olub Memâlik-i Osmâniye'nin terakkiyât-ı ticâriyye ve mâliyyesine hâdim erbâb-ı ma[c]lûmât yetişdirmek maksadıyla te'essüs etmişdir.

Madde 2: Mektebin müddet-i tahsîliyyesi üç senedir. Talebesi nehârî olarak devam eder.

Hey'et-i İdâre ve Ta[c]limiyyeye Dâ'irdir

Madde 3: Mekteb'in hey'et-i idâresi bir müdir, bir kâtib, bir ser-mübsar ve lüzûmu kadar mübsar ile müstahdimîn-i sâ'ireden mürekkebdir. Kâfesinin vezâ'ifi ta[c]lîmât-ı mahsusa ile ta[c]yîn olunmuşdur.

Madde 4: Mubsırlar evsâf-ı matlûbeyi hâ'iz ve tercihan i'dâdî mezunlarından ve yirmi beş yaşını ikmâl etmiş zevâtdan intihâb olunur.

Madde 5: Mu[c]allimler erbâb-ı iktidâr ve ihtisâsdan ve mümkün mertebe yalnız mu[c]allimliği kendisine meslek ittihâz etmiş zevât meyânından intihâb ve ta[c]yin olunur.

Talebe'nin Şerâ'it-i Kabûlü Hakkındadır

Madde 6: Mektebe girecek talebenin sinni on yediden dûn ve yirmi beşden efzûn olmamak meşrûtdur. Mekâtib-i Âliye mezûnlarını kabûl içün sin nazar-ı i[c]tibâra alınmaz.

Madde 7: Mektebe kabûl içün Mekâtib-i Sultâniye ile Dârü'ş-Şafaka'dan veyâ dört senelik Ticâret mekteblerinden veyâ bu mektebler derecesinde olduğu Ma[c]ârif Nezâreti'nce musaddak mekâtib-i tâliye-i husûsiyyeden me'zûn olmak veyâ mekâtib-i mezkûre me'zûnları derecesinde imtihân vermek şartdır.

İmtihânlar Hakkındadır

Madde 8: Teşrîn-i sânî ve Şubat nihâyetlerinde on beşer günde hitâm bulmak üzre iki def[c]a tahrîri ve Haziran zarfında şifâhî imtihân icrâ ve bu üç imtihânda alınan numeroların vasatîsi imtihân-ı umûmî numerosu ittihâz kılınacakdır. Vasatî hesâbda husûle gelen küsûrât nısftan dûn olur ise i[c]tibâr edilmeyüp nısf ve nısfdan fazla olur ise tam ad olunur.

Madde 9: İki sene sıra ile terfî[c]-i sınıf edemeyen talebenin kaydı terkîn edilir. Bu iki sene zarfında tecdîd-i kayd olmasının işbu mâdde hükmüne te'sîri yokdur.

Madde 10: İşbu Nizâm-nâme'nin icrâsına Ma[c]ârif Nâzırı me'mûrdur. İşbu Nizâm-nâme'nin mevki[c]-i mer[c]iyyete vaz[c]ını ve nizâmât-ı devlete ilâvesini irâde ederim.

4 Muharrem 1332 / 21 Teşrîn-i sânî 1329

Mehmed Reşâd

Dâhiliye Nâzırı ***Tal[c]at***	Harbiye Nâzırı ***Ahmed İzzet***		Şeyhülislam ***Es[c]ad***	Sadr-ı azam ve Hâriciye Nâzırı ***Mehmed Sa[c]id***
Nâfi[c]a Nâzırı ***Osman Nizâmi***	Mâliye Nazırı ***Rif[c]at***	Adliye Nâzırı İbrahim	Şûrâ-yı Devlet Re'isi ***Halil***	Bahriye Nâzırı ***Mahmud***
Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı ***Hayri***	Ma[c]rif Nâzırı ***Ahmed Şükrü***		Ticâret ve Zirâ[c]at Nâzırı ***Süleyman Elbistânî***	

Posta ve Telgraf ve Telefon Nâzırı
Oskan

107

DH.EUM.SSM. 29/70

"Der-saᶜâdet Ticaret Mektebi muallimlerinden Hasim Bey'in Batum ve Hopa tarafına gitmesine izin verildiği."

1

Dâhiliye Nezâret-i Celilesi pişgâh-ı sâmîsine

Mâᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir

Kâ'in-pederim Der-saᶜâdet İstînaf Re'is-i Evveli ve Mahkeme-i Cinâyet Re'isi Mustafa Asım Bey'in Batum ve Hopa'daki ailesiyle oralarda kâ'in hâneleri ve arâzîsi mesâlihini ru'yet itmek üzere kendisinin bizzat o tarafa azîmetine meşâgil-i mühîmesi müsâᶜid olmamasına binâ'en çâkerlerinin o tarafa azîmeti içün mukteza müsâᶜade ve vesa'ikin iᶜtâsına emr-i sâmi-i Nezâret-penâhileri müsterhamdır. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 13 Haziran sene [1]334 ve fî 16 Haziran sene [1]334

Der-saᶜâdet Ticâret Mektebi muᶜallimlerinden

Hâşim

DH·EUM·SSM
29/90

٥٩٢
١٥٤٥

عثمانلی ارکان حربیه‌سی
شعبه
١٦٢
٥٩٦٧ نومرو
٥١٨٧

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

2

Osmanlı Ordu-yı Hümâyûnu

Başkumandanlığı Vekâleti

Numero: 5187

Şube 2

Numero: 51/87

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesine

Devletlü efendim hazretleri

C. 18 Haziran 334 -551

Batum ve Hopa'ya azimeti mevzûᶜbahs olan Haşim Bey'in seyâhatinde cihet-i askeriyece bir mahzûr bulunmadığı maᶜrûzdur. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l- emrindir.

Fi 1 Ağustos sene [1]334

Başkumandanlık Erkân-ı Harbiye Re'isi

(İmza)

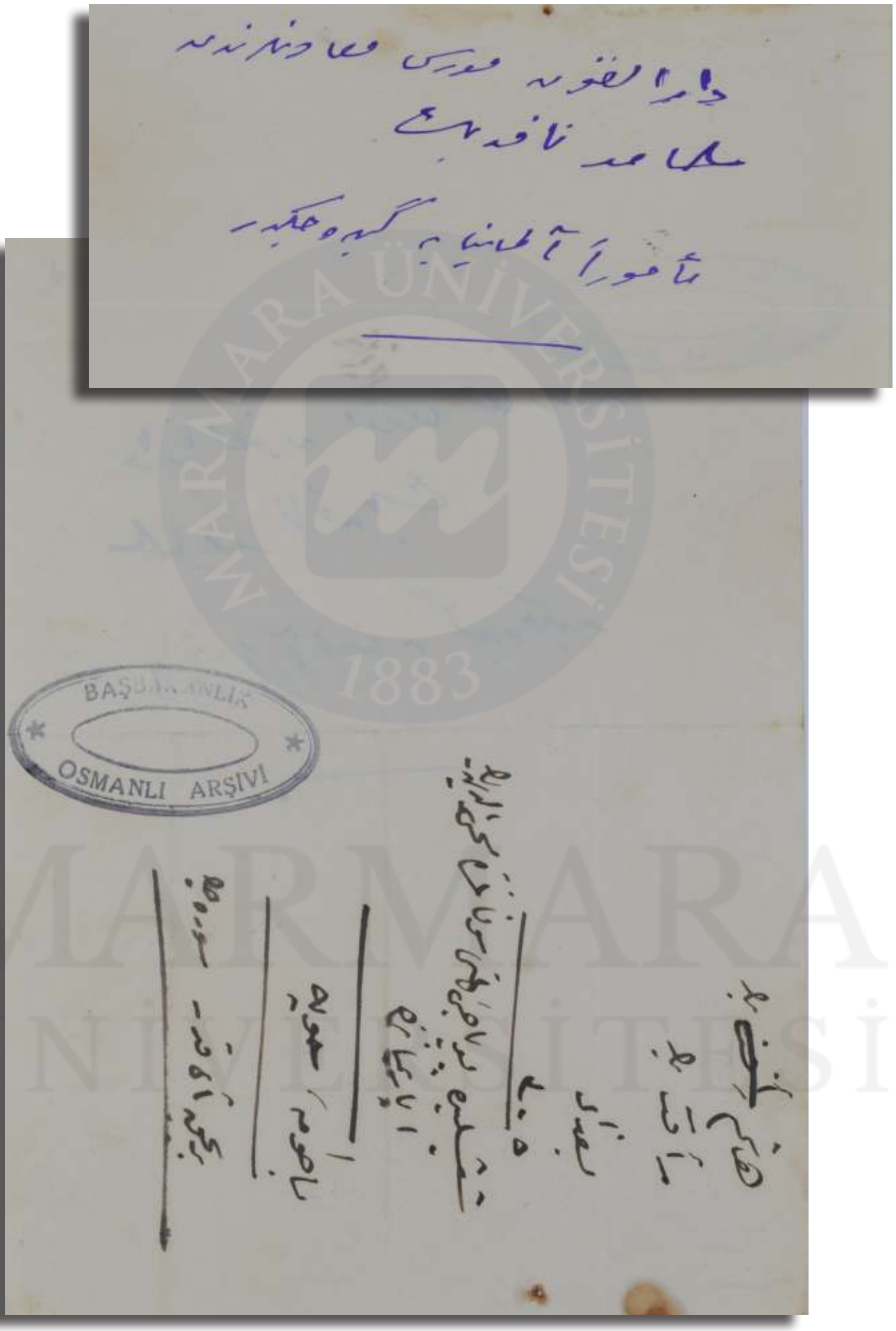
BAŞBAKANLIK
OSMANLI ARŞİVİ

(Ön Sayfa)

Hâşil Bey

Râfet Bey

Bağdad

305

Şişli'de Boyacı oğlu sokağında Muhyiddin Bey Apartmanında

Batum Hopa

Bir buçuk ay kadar sürecek

(Arka Sayfa)

143

12 Haziran sene [1]334 Maᶜârif Tezkiresi

Dârülfünûn Müderris muᶜâvinlerinden Hamid Nafid Bey

Memuren Almanya'ya gönderilecektir.

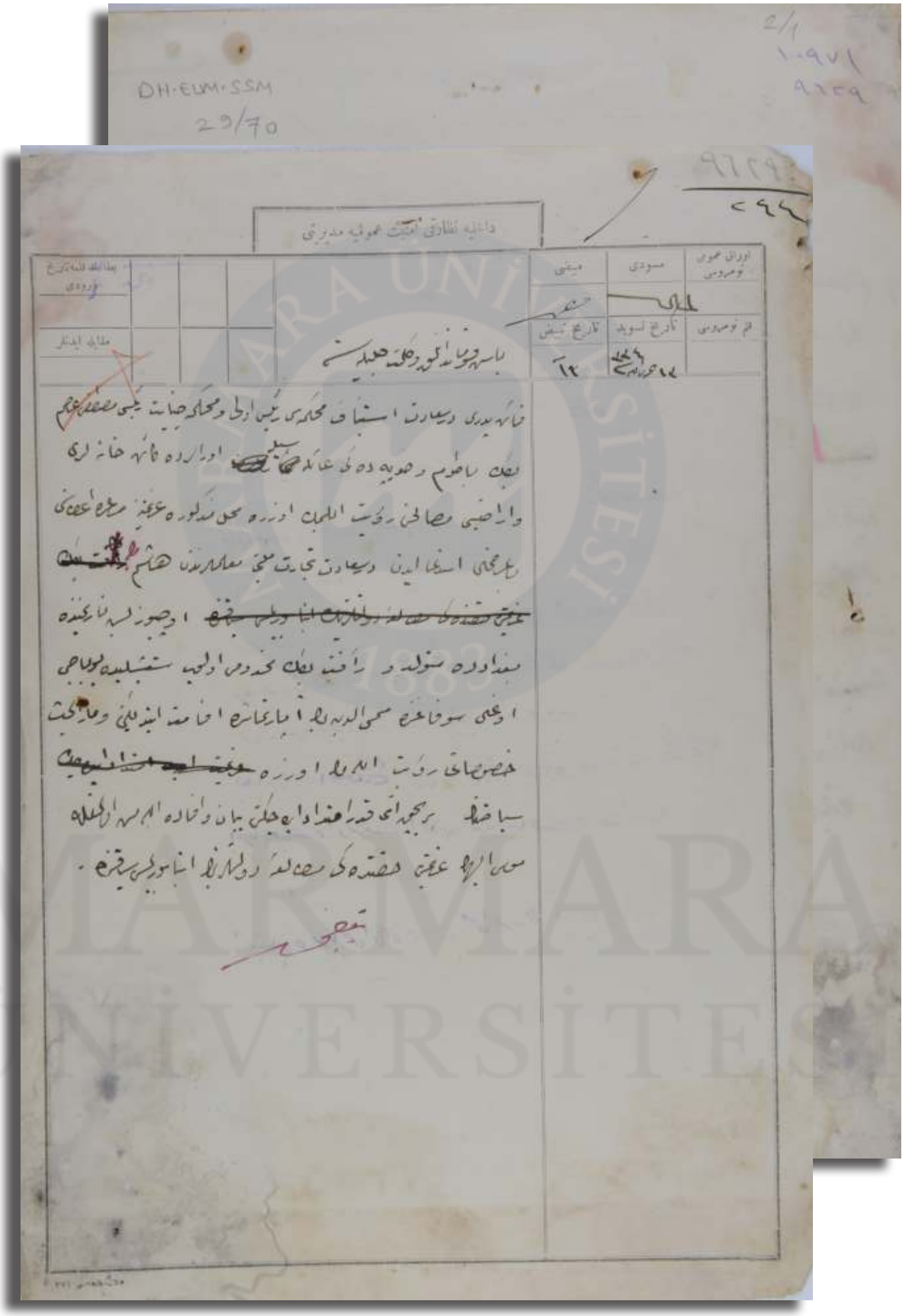
DH.EUM.SSM
29/70

داخلیه نظارتی امنیت عمومیه مدیریتی

اوراق عمومی ومحرمه | مسودی | مبیضی

قلم عمومی | تاریخ تسوید | تاریخ تبییض

بلا تاریخ ورودی | مطالعه ایدلر

باسه‌بان ویا سائر کوچه جلبدن

خانه‌بدری وسعادتلو استانبول محکمه‌سی رئیس اولی ومحاکم جنایه بکی مصطفی عاصم

بک یاصلم وصوبه ده کائن [redacted] اولارده خانه لری

واراضی مصالی وقت الملک اولوره محل مذکوره عائد مرحوم اعلی کی

یاخود مجلی استانبول وسعادتلو نجابت مجی معالارندن هاشم [redacted]

~~نجابتلو مشارالیه حضرتلرینه~~ اوصول لسه نازکنده

بغداده سوق واقامت ایلک محدوم اولمغله مشارالیه طرفندن

اوغلی سوفاغرسی محی الدین بک یاخود اخاسی ابدالبکی وطرفندن

خصوصاتی وقت الملک اولوره [redacted]

سپاریلمک یوجه انی حقده افاده‌یه جلبی بیان واخباره الاسه الحاله

مشارالیه عائد مقتضه کی مصالحه دولتلو انباسوری یازیلدی.

تحریر

4

Dâhiliye Nezâreti Emniyet-i Umûmiyye Müdüriyyeti

Târîh-i tesvîd: 13 Haziran sene [1]334

Başkumandanlık Vekâlet-i Celîlesine

Kâ'in-pederi Der-saᶜâdet İstînâf Mahkemesi Re'is-i Evveli ve Mahkeme-i Cinâyet Re'isi Mustafa Asım Bey'in Batum ve Hopa'daki ailesiyle oralarda kâ'in hâneleri ve arâzîsi mesâlihini ru'yet eylemek üzere mahall-i mezkûre azîmetine müsâᶜade iᶜtâsını bâ-arz-ı hal istidᶜâ iden Der-saᶜâdet Ticâret Mektebi muᶜallimlerinden Haşim Bey üç yüz beş târîhinde Bağdad'da mütevellid ve Refet Bey'in mahdûmu olub Şişli'de Boyacıoğlu Sokağı'nda Muhyiddin Bey Apartman'ında ikâmet ettiğini ve mârü'l-bahs husûsâtı ru'yet eylemek üzere, seyâhatin bir buçuk ay kadar imtidâd edeceğini beyân ve ifade eylemiş olmakla mûmâ-ileyhin azîmeti hakkındaki mütâlaᶜa-i devletlerinin inbâ buyrulması siyâkında

(tebyizi)

DH.EUM.SSM 133/8:4
29/70

داخلیه نظارتی
امنیت عمومیه مدیریتی

اوراق تومرسی | قلم تومرسی | دوسیه تومرسی | فارتون تومرسی

تاریخ ورود	تاریخ جواب	تاریخ ترک	ملاحظه :	مایلق	مسود	محر
	۱۳۳۹	۱۳۳۹				

۱-۹۷۱
۹۸۹

ریاست جلیله مدیریت عمومیه سنیه

فائقه هری ریاست اشتیاف رئیسی اولوب محکمه جنایت رئیسی مصطفی عاصم بک
یاهوم دعوی ده عائله سیله اوزاره فائقه خانمک واراضی
مصالحی رؤیت ایله قط اورزه عینیه سعی اعضای باعزمی ایله بیک
دریاست عبارت مبنی مقاله نامه هیئتی محرره مذکوره عینیه
جهت عدلیه جوده موافقت ابدلدیکی مابه صوفیانه اشبو اعضای جوده یه
جلب نه اعضای ۲۲۴ تاریخ و ۱۲۶ / ۵۹۲۷ / ۵۱۱۷ نمره لی تذکره یله
ارسال بیورلمقده اولغین ایجاب ایدن سباحه درفرمنک اعضای محترمانه لرینک

تشبثده بولنجه اشبو صوفانک محتوایه بنا اجرای مقتضی

تحریر

5

Dâhiliye Nezâreti

Emniyet-i Umûmiye Müdüriyeti

10971

989

Târîh-i tesvîd 8 Eylül sene [1]334

İstanbul Polis Müdüriyet-i Umûmiyyesine

Kayınpederi Der-saᶜâdet İstinaf Re'is-i Evveli ve Mahkeme-i Cinâyet Re'isi Mustafa Asım Bey'in Batum ve Hopa'da âilesiyle oralarda kâ'in hâneleri ve arâzîsi mesâlihini ru'yet eylemek üzere azîmetine müsâᶜade iᶜtâsı bâ-arz-ı hâl istidᶜâ iden Der-saᶜâdet Ticâret Mektebi muᶜallimlerinden Hâşim Bey'in mahall-i mezkûra azîmetine cihet-i askeriyece de muvâfakat edildiği başkumandanlık erkân-ı harbiye riyâset-i celîlesinin 1 Ağustos [1]334 târîh ve 1/862 5967 5187 numerolu tezkiresiyle izbâr buyurulmakda olduğundan îcâb iden seyâhat varakasının iᶜtâsı mümtenâları (?) ol bâbda

Şişli'de Boyacı Efendi Sokağı'nda Muhiddin Bey'in apartmanında sâkin

(tebyizi

Mod. 565 A. (VIII-924) Henri Zalloni & Cie

TRAMWAYS ترامواى

تاريخنده وارد اولمشدر *Entrée le* 5. JAN 1925 نومرو *No.* 15

تاريخنده جواب ويرلمشدر *Répondu le* 4-2-25 نومرو *No.* 114

Direction . . .	مديريت
Secrétariat G^{l}	كتابت عموميه
Personnel	مستخدمين قلمى
Contentieux	امور حقوقيه قلمى
Drogmanat . . .	ترجمانلق
Gérances . .	مبانى اداره سى
Contrôle G^{l}	قونترول عمومى
Comptabilité. . .	محاسبه
Statistique. . .	ايستاتستيق
Sce Matériel	لوازم دائره سى
S^{ce} Technique .	هيئت فنيه
Mouvement	حركت دائره سى

Mr Bosson

Expédition
Fait classer . . . .
aux archives.
7.2.25.

دوسيه **DOSSIER** 1999

تاريخنده ابراز اولنه جق *à représenter le*

تاريخنده حفظ اولنه جق *à classer le* 4/11/25

تاريخنده حفظ اولنمشدر *classée le* 5. FEV. 1925

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

P.M.
Ecole Supérieure de Commerce
Direction

29/12/340

a la S.T.C.

N° 15
du 5 JAN 1925

Nous avons l'honneur de vous soumettre que:

1°) Notre école comporte trois sections sous la rubrique Sciences commerciales supérieurs: 1ère section, d'enseignement moyen; 2ème section, d'enseignement supérieur; 3ème section, de haute spécialisation, suivie par les étudiants de l'Université.

2°) La 1ère Section est fréquentée par les élèves qui ont terminé les premières années de lycée, la 2ème par ceux qui ont été diplômés des premières années de lycée et la 3ème, par ceux qui ont terminé les 1ère et 2me cycles de lycée (qui sont diplômés du lycée, ou qui ont suivi des cours spéciaux du même egré.

3°) Nos élèves sivent les cours pratiques et théoriques relatifs à la comptabilité, au comrce, à l'économie, etc., etc..

4°) Les cours commsent à 8 h. 30 am. pour finir à 1 h.30 pm., après quoi les élèves sont libres d'aller parfaire si possible leurs études par de la pratique ou en étiant des langues étrangères; et il leur serait d'un grand profit de travailler, à titre de stagiaires seulement, auprès des établissements comerciaux et financiers, banques, sociétés anonymes etc.etc.

Dans le cas où votre Honorable Institution voudrait bien consentir à offrir de la sorte, un aide moral à nos élèves, ce serait un devoir pour notre Direction de vous les envoyer, et nous aurions la satisfaction d'avoir contribué ainsi à préparer, dès maintenant, des éléments avantageux au pays.

Veuillez....

Le Directeur Adjoint de l'E.S.C
S: Husni

Traduit le 3 Janvier 5 ~~Décembre~~ 1924.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5
F 3. JAN 1925
9

دار سعادت ترامواى مركزى مدير سنه عمومى جانب دولته

F 15
du 5. JAN 1925

٢٤٠ طوسودن ٩

محترم افندم ،

استانبول تجارت مكتب عاليسى ذات عاليلرينه خصوصات آتيه‌يى عرض ايله كسب شرف ايلر :

١ — مكتبمزده « علوم عالية تجاريه مكتبى » عنوانيله اوچ قسم موجود اولوب برنجى قسمه‌كى طلبه‌يه تالى ، ايكنجى قسمه‌كى طلبه‌يه عالى درجه‌لرده تجارت درسلرى كوسترلمكده واوچنجى قسمى تشكيل ايدن اقتصاد فاكولته‌سى طلبه‌سنه‌ده يوكسك اختصاص درسلرى تدريس اولونمقده‌در .

٢ — برنجى قسمه ليسه‌لرك ابتدائى صنفلرينى اكمال ايدنلر ، ايكنجى قسمه يه ليسه‌لرك برنجى دوره‌لرندن شهادتنامه آلمش اولانلر ، اوچنجى قسمه‌ده ليسه‌لرده برنجى وايكنجى دوره‌لرى بيتيرمك نام ليسه مأذونى بولوناتلر ويا بودرجه‌لرده خصوصى تحصيل كوردكى امتحانله تعين ايدنلر آلنمقده‌در .

٣ — مكتبك بواوچ قسمنده حساب تجارى ومالى وتطبيقاتى اصول محاسبه ايله تجارى واقتصادى علوم معاونه وخصوصيله ايكنجى قسمده على العموم مؤسسات تجاريه ، بانقه و شركتلر محاسبه‌لرى واوچنجى قسمده‌ده بانقه جيلقله سيغورطه جيلقه ومؤسسات ماليه وصرافيه‌نك تشكيلاتلرينه كوره اختصاص محاسبه‌لرى ، بانقه جيلق و سيغورطه جيلق و شركت رياضيات وحقوقياتى تدريس ايدلمكده‌در .

٤ — مكتبمزك تعليماتنامه‌سى وپروغراملرى موجبنجه طلبه افنديلر صباحلرى ساعت سكز بچقدن اعتباراً اوكله‌دن صوكرا ساعت بريجنه قادار درسلرينى تعقيب ايلمك مجبوريتى ايله مكلف طوتولمقده اولوب بعدالزوال ساعت بريچقدن اعتباراً سربست قالمقده اولدقلرندن بونلردن برلسان اجنبيه تماماً ويا بسيط صورتده واقف اولانلرك ويا خودده اجنبى لسانى هنوز اوكرنمكه باشلايانلرك برقسمى مكتبات علميه‌لرينى بالفعل تقويه ايچون مساعد وقته‌ده مالك بولونمقده ديمكدر .

٥ — طلبه‌مزدن بانقه‌لرده و سيغورطه مؤسساتيله ديكر آتونيم شركتلر ، بانكرلر و بويوك مغازه‌لرله تجارلر نزدنده وتخصيص بوكبى مؤسسه‌لرك محاسبه و مخابره ومعاملات يورولرنده بالاده عرض ايتديكمز وجهله هركون بعدالزوال ساعت بريچقدن اعتباراً يالكز ستاژيه‌ر اوله‌رق چاليشمغى صميمتله آرزو ايدنلر بروجه معروض مساعد وقته مالكدرلر .

محترم مؤسسه‌كز ستاژ كورمك ايسته‌ين طلبه‌مزه بر فائدهٔ معنويه بخش ايتمكى آرزو ايتديكى تقديرده فائده‌لى اوله‌بيله‌جك افنديلرى نزدكزه كوندرمكى مكتب مديريتى بر وظيفه تلقى ايده‌جكدر . بوكبى افنديلرك مؤسسه‌كزده قازانه‌جغى توجه شيه‌سز كندى استقبالرينه راجع بركيفيت اوله‌جغندن بز ، مملكتمزه شبهه‌سز نافع عضولر حاضرلامش اولمقله مفتخر بولونه‌جغز . رجا وحرمتلريمزك مظهر قبول اولمسنى تمنى ايلرز محترم افندم .

استانبول تجارت مكتب عاليسى مديرلكى

108

İETT KURUM ARŞİVİ
Y.1.K.S.M – 7103-03898-001

"Ticaret Mektebi'nin Ali, Tali ve İktisat Fakültesi kısımlarında okutulan dersler ve staj usulleri hakkında, Mekteb Müdürü Tahsin Bey'in Tramvay Şirketi Müdürlüğü'ne yazısı"

Ticâret Mekteb-i Âlîsi Müdiriyyeti

Der-saᶜâdet Tramvay Şirketi Müdiriyyet-i Umûmiyyesi Cânib-i Vâlâsına

29 Kânûn-ı evvel [13]34

Muhterem Efendim,

İstanbul Ticâret Mekteb-i âlîsi zât-ı âlîlerine husûsat-ı âtiyyeyi arz ile kesb-i şeref eyler:

1. Mektebimizde "Ulûm-ı Aliyye-i Ticâriyye Mektebi" unvânıyla üç kısım mevcûd olub, birinci kısımdaki talebeye "tâlî", ikinci kısımdaki talebeye "âlî" derecelerde ticâret dersleri gösterilmekde ve üçüncü kısmı teşkil eden İktisad Fakültesi talebesine de yüksek ihtisâs dersleri tedrîs olunmakdadır.
2. Birinci kısma liselerin İbtidâ sınıflarını ikmâl edenler, ikinci kısma yine liselerin birinci devrelerinden şehâretnâme almış olanlar, üçüncü kısma da liselerde birinci ve ikinci devreleri bitirerek, tam lise me'zûnu bulunanlar veyâ bu derecelerde husûsî tahsîl gördüğü imtihânla taᶜyîn edenler alınmakdadır.
3. Mektebin bu üç kısmında Hesâb-ı Ticârî ve Mâlî Tatbîkâtlı Usûl-i Muhâsebe ile Ticârî ve İktisâdî Ulûm-ı Muᶜâvene ve hususiyle ikinci kısımda ale'l-umûm Mü'essesât-ı Ticâriyye, Banka ve Şirketler Muhâsebeleri ve üçüncü kısımda da Bankacılıkla Sigortacılığa ve Mü'essesât-ı Mâliyye ve Sarrâfiyye'nin teşkilâtlarına göre İhtisâs Muhâsebeleri, Bankacılık, ve Sigortacılık ve Şirket Riyâziyyât ve Hukûkiyyâtı tedrîs edilmekdedir.
4. Mektebimizin taᶜlîmâtnâmesi ve programları mucibince, talebe efendiler sabahları sâᶜat sekiz buçukdan iᶜtibâren, öğleden sonra sâᶜat bir buçuğa kadar derslerini taᶜkîb eylemek mecbûriyyeti ile mükellef tutulmakda olub, bade'z-zevâl sâᶜat bir buçukdan iᶜtibâren serbest kalmakda olduklarından, bunlardan bir lisân-ı ecnebiye temâmen veyâ basît sûretde vâkıf olanların, veyâhud da ecnebi lîsânı henüz öğrenmeye başlayanların bir kısmı, muktesebât-ı aliyyelerini bi'l-fiᶜil takviyye içün müsâᶜid vakte de mâlik bulunmakda demekdir .
5. Talebemizden bankalarda ve sigorta mü'essesâtıyla diğer anonim şirketler, bankalar ve büyük mağazalarla tüccarlar nezdinde ve tahsis bu gibi mü'esseselerin muhâsebe ve muhârebe ve muᶜâmelât bürolarında bâlâda arz etdiğimiz vechle her gün baᶜde'z-zevâl sâᶜat bir buçukdan iᶜtibâren yalnız stajyer olarak çalışmağı samimiyetle arzu edenler, ber-vech-i maᶜrûz müsâᶜid vakte mâlikdirler.

Muhterem, mü'esseseniz staj görmek isteyen talebemize bir fâ'ide-i maᶜneviyye bahş etdiği takdîrde fâ'ideli olabilecek efendileri nezdinize göndermeği, Mekteb Müdüriyyeti bir vazife telakkî edecekdir. Bu gibi efendilerin, mü'essesenizde kazanacağı teveccüh, şüphesiz kendi istikbâllerine râciᶜ ve keyfiyyet olacağından biz, memleketimize şimdiden nâfiᶜ uzuvlar hazırlamış olmakla müftehir bulunacağız. Ricâ ve hürmetlerimizin mazhar-ı kabûl olmasını temennî eyleriz, muhterem efendim.

İstanbul Ticâret Mekteb-i Âlîsi Müdîri Vekîli

Tahsin

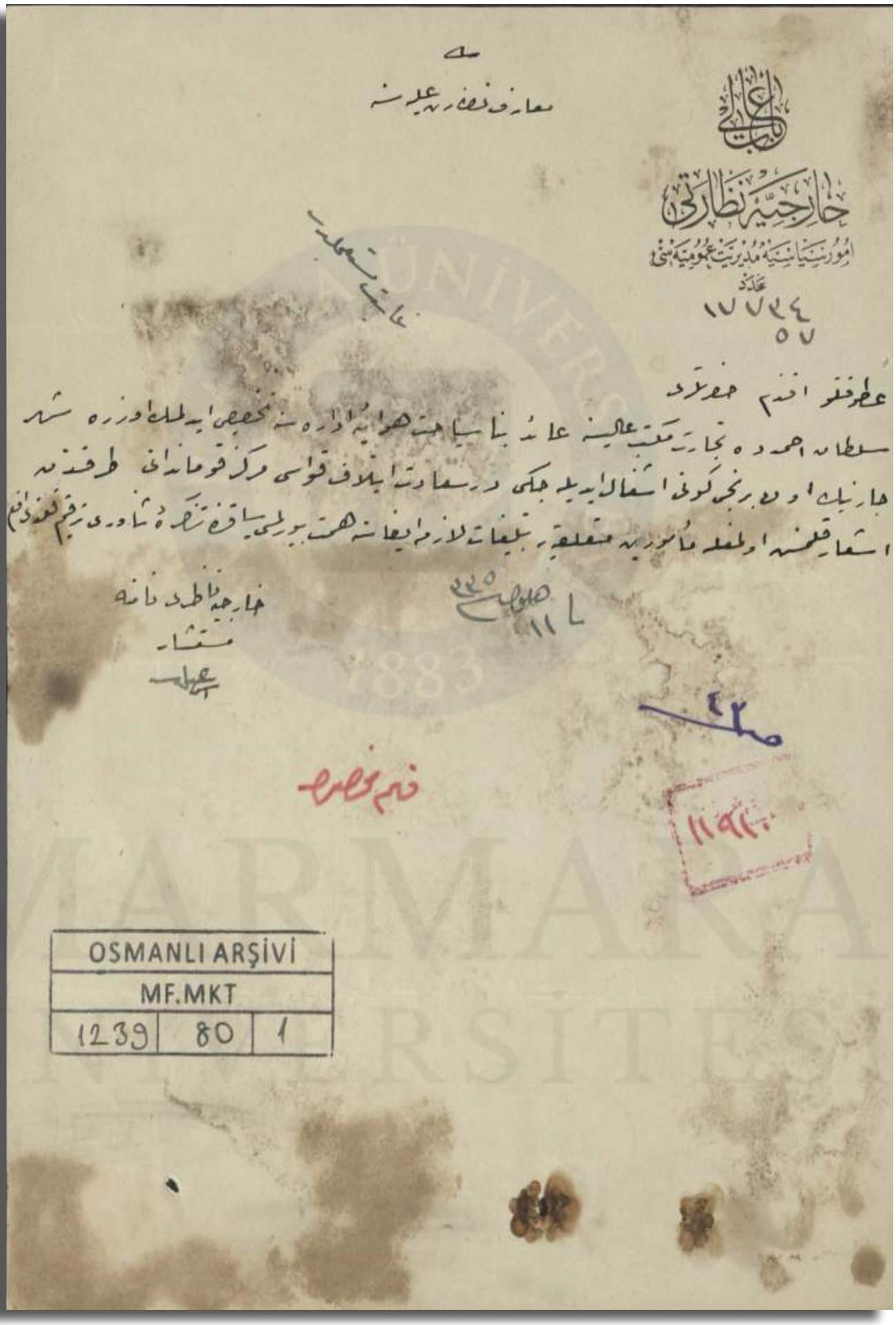

سه

معارف نظارت جلیله سنه

خارجیه نظارتی

امور سیاسیه مدیریت عمومیه سنی

عدد ۱۷۷۲۴

۵۷

عطوفتلو افندم حضرتلرد

سلطانیه احمدیه تجارت مکتب عالیسنه عائد بنا سیاحت هوایه اداره سنه تخصیص ایدلمك اوزره شهر

جاریك اون بر نجی کونی استفا ایدیلدیکی و سعادتلو ایلاف قواسی ورکن قومانداسی طرفندن

استعفا قبول اولنمش اولمغله مأموریه متعلقه تبلیغات لازمه ایفاسنه همت بورلمسی سیاقنده تحریرات شاهانه رقم عفو داخ

خارجیه ناظری دانا

مستشار

عبد

صلوات ۱۱

۲۲

فی ۱۱۹۱۰

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
1239 | 80 | 1

109

MF.MKT. 1239 / 80

"Sultanahmed'deki Ticaret Mektebi'ne ait binanın işgaline müttefiklerin Regizisyon Komisyonu'nca karar verildiği."

1

Bâb-ı âlî

Hâriciye Nezâreti

Umûr-ı Siyâsiyye Müdüriyyet-i Umûmiyyesi

Aded 17734/57

Maᶜârif Nezâret-i Aliyyesi'ne

Gâyet müstaᶜceldir.

Atûfetlü efendim hazretleri;

Sultân Ahmed'de Ticâret Mekteb-i Âlîsi'ne â'id binâ Seyâhat-i Hevâ'iye İdâresine tahsîs idilmek üzere şehr-i cârînin on birinci günü işgâl idileceği Dersaᶜâdet İᶜtilâf Merkez Kuvvâsı merkez kumandanı tarafından işᶜâr kılınmış olmağla me'mûrîn-i müteᶜallikaya teblîgât-ı lâzıme îfâsına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim. 11 Eylül [1]335.

Hâriciye Nâzırı Nâmına

Müsteşâr İsmail

معارف عمومیه نظارتی دائره‌سنه مخصوص مسوده

دوسیه اولیانی

C5V1E8

خارجیه نظارت جلیله‌سی جانبنا سیاسیه

امور سیاسیه مدیریتی عمومیه‌سی افاده سنیه شرفواردر ۱۱ ۱۱۷۲۹ نومرولو تذکره سامیه‌لری جوابیه سیدر.
تابعیتی و تجارت کتب عالیه بانسنک سیاحت شهادتنامه‌لری حائز اولمق اوزره تحصیل ایدیلدکدن صکره دیپلوماتیک و قونصولوس مرکز قومانداناتی طرفنه اشغال ایدیله جکی اوزره دیپلوماتیک و قونصولوس تشکیلاتی نظامیه‌سنک معلوماتی اولمقزین بنای صاحبلرک اجرای صنعت ایده‌جکلری حرکات و مقدماتک کتب اتخاذ اولنه‌رق بو خصوصده بنالرک صاحبلرک طرفنه محاکم عدلیه‌نک تحلیف اولنه‌جقلری یمین مخصوصه‌نک اجرا اولنمسنه بنا بو خصوصده مکاتبات مکتوبه‌نک تبادلی ضروری اولدیغندن عالیلرینک تقدیم قالدیغی تذکره‌ده نظارتجه عادت اولدیغی وجهله تجارتا عالیلرینک تحلیف اولنه‌رق معدود بولونان مکاتبات سابقه‌نک بنالرینا تحلیف اولنه‌رق مواضع سنیه‌لرینک بیلدیرلمسی اولباب عالیلرینک بیورولمسنی رجا ایدرم افندم حضرتلرینک استکمالی حضرت مرجع سامیلرینک اوامر اجمیه‌لرینه منوط بیورولمسنی باخاصه رجا ایدرم افندم.

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
1239 | 80 | 2

2

Maʿârif-i Umûmiyye Nezâreti Dâ'iresine Kalem-i Mahsûs'a Mahsûs Müsvedde

Husûsî Dosya Numarası: 450

Tebyîz Târîhi: 13 Eylül sene [1]335

Hâriciye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsi'ne

Umûr-ı Siyâsiyye Müdiriyet-i Umûmiyesi ifâdesiyle şeref-vârid olan 11 Eylül sene [1]335 târîhli ve 17734/57 numaralı tezkire-i sâmiyye-i fehîmâneleri arîza-i cevâbiyyesidir. Ticâret Mekteb-i Âlîsi binâsının Seyâhat-i Hevâ'iye İdâresi'ne tahsîs idilmek üzere Dersaʿâdet İ'tilâf Kuvvâsı Merkez Kumandanlığı tarafından işgâl idileceği emr ü izbâr buyurulmakda ise de nezâret-i âcizînin maʿlûmâtı olmaksızın binâ-yı mezkûrun işgâli cihetine gidilmesi zât-ı sâmî-i fehîmânelerince de tecvîz buyurulmayacağı ve mukaddemâ mekteb ittihâz idilmiş olan bir çok binâların sâhibleri tarafından mehâkim-i â'idesine mürâcaʿatla tahliyeleri icrâ kılınmasına binâ'en bir çok mekâtibin binâsız kaldığı şu sıralarda nezârete â'id bulunan Ticâret Mekteb-i Âlîsi binâsıyla pek maʿdûd bulunan mekâtib-i sâ'ire binâlarının tahliyesi de muvâfık olmayacağı tabîʿî bulunduğundan binâ-yı mezkûrun işgâlinden sarf-ı nazar itdirilmesi siyâkında istikmâli husûsunda müsâʿade-i sâmiye-i dâver-i efhemîlerinin şâyân buyurulmasını bi'l-hâssa ricâ iderim, ol bâbda.

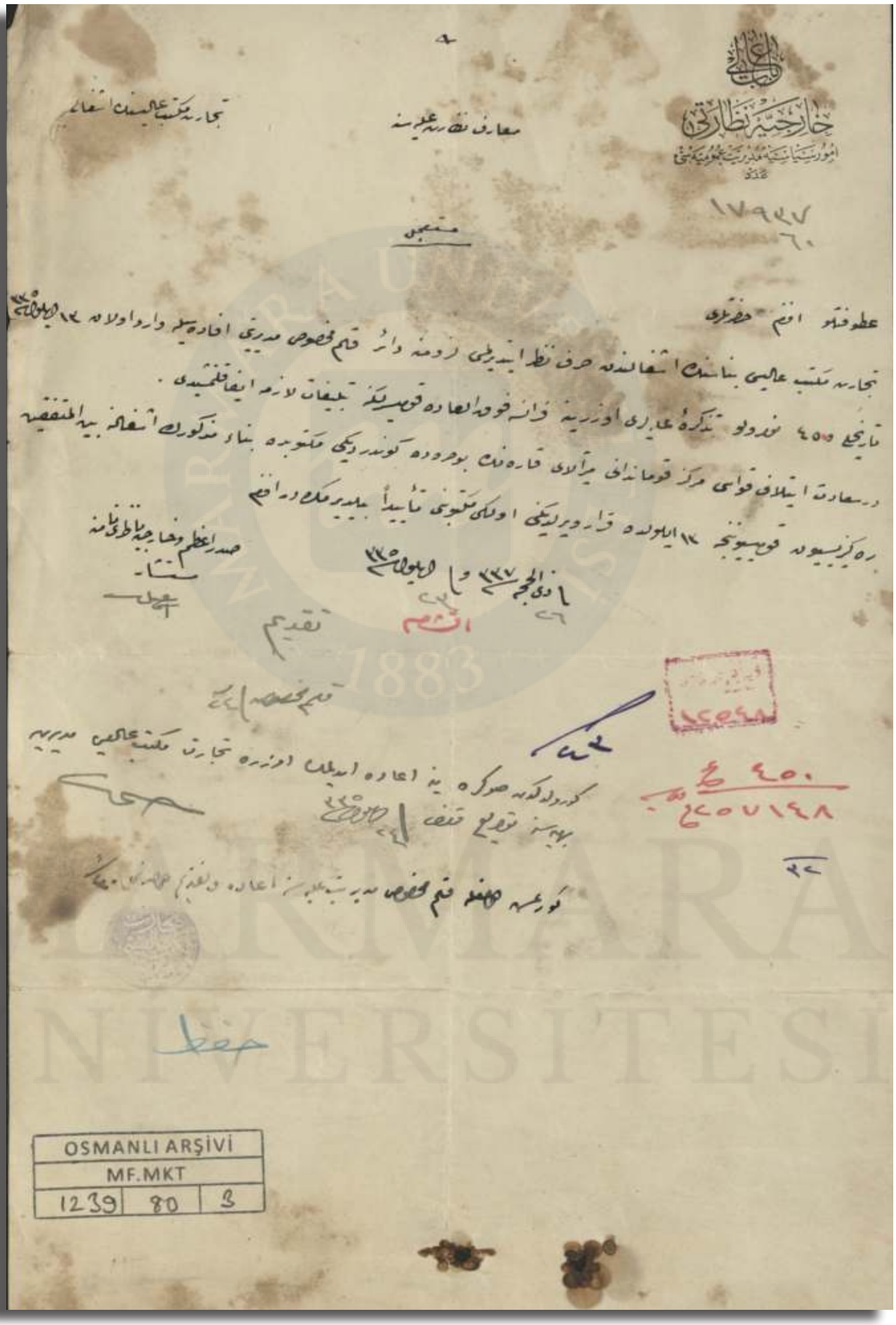

خارجیه نظارتی
امور سیاسیه مدیریت عمومیه سنی
۱۷۹۲۷
۶۰

معارف نظارت جلیله سنه

تجارت مکتب عالیسنه اشغالنه

مستعجل

عطوفتلو افندم حضرتلری

تجارت مکتب عالیسی بناسنک اشغالنده صرف نظر ایدیلمی لزومنه دائر قلم خصوص مدیریتی افاده سیله وارد اولان ۱۲ ایلول سنه
تاریخلی ۴۵۰ نومرولو تذکره عالیلری اوزرینه فی الواقعه اعاده قویدیکنه تبلیغات لازمه ایفا قلنمشدی.
دعاوت ایتلاف قوای مرکز قوماندانلغی یازلری قاره نك بوحرده کوندردیکی مکتوبده بنا مذکور اشغالنه بید المتقضیه
ره کزیسیولد قویمیوبجه ۱۲ ایلولده قاره ویرلدیکی اولکی مکتوبی تأییداً بلدیرمکله دراقم

صدر اعظم وخارجیه ناظری نامنه
سعاتا

۱ ذی الحجه ۱۲۷۷ و ۱۲ ایلول ۱۲۷۵

تقدیم

قلم خصوصی

کوردولکده صورکه یه اعاده ایدیلمی اوزره تجارت مکتب عالیسی مدیریته

بوسنه تبلیغ قنصلی

کوریسه جهتنه قلم خصوصی مدیریتنه اعاده ولفندم حضرتلرینه

۴۵۰ ع
۲۷۵۷۱۴۸

OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
1239 | 80 | 3

3

Bâb-ı âlî

Hâriciye Nezâreti

Umûr-ı Siyâsiyye Müdiriyet-i Umûmiyyesi

Aded 17937/60

Ticâret Mekteb-i Âlîsi'nin İşgâli

Maᶜârif Nezâret-i Aliyyesi'ne

Müstaᶜceldir.

Atûfetlü efendim hazretleri;

Ticâret Mekteb-i Âlîsi binâsının işgâlinden sarf-ı nazar itdirilmesi lüzûmuna dâ'ir Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti ifâdesiyle vârid olan 13 Eylül sene [1]335 târîh ve 45 numaralı tezkire-i aliyyeleri üzerine Fransa Fevkalâde Komiserliği'ne teblîgât-ı lâzıme îfâ kılınmışidi. Dersaᶜâdet İtilâf Kuvvâsı Merkez Kumandanı Miralay Karen'in bu sırada gönderdiği mektûbda binâ-i mezkûrun işgâline beyne'l-müttefikîn Regisizyon Komisyonu'nca 13 Eylül'de karar virildiği evvelki mektûbunu te'yîden bildirmekdedir efendim.

26 Zilhicce sene [1]337/23 Eylül [1]335.

Sadrâzam ve Hâriciye Nâzırı Nâmına

Müsteşâr İsmail

Takdîm

Kalem-i Mahsûs 24 M.

Görüldükden sonra yine iᶜâde idilmek üzere Ticâret Mekteb-i Âlîsi müdiriyet-i behiyyesine tevdîᶜ kılındı. Fî 24 Eylül sene [1]335.

Görülmüş olmağla Kalem-i Mahsûs Müdiriyet-i Aliyyesi'ne iᶜâde ve takdîm kılındı, 30 M.

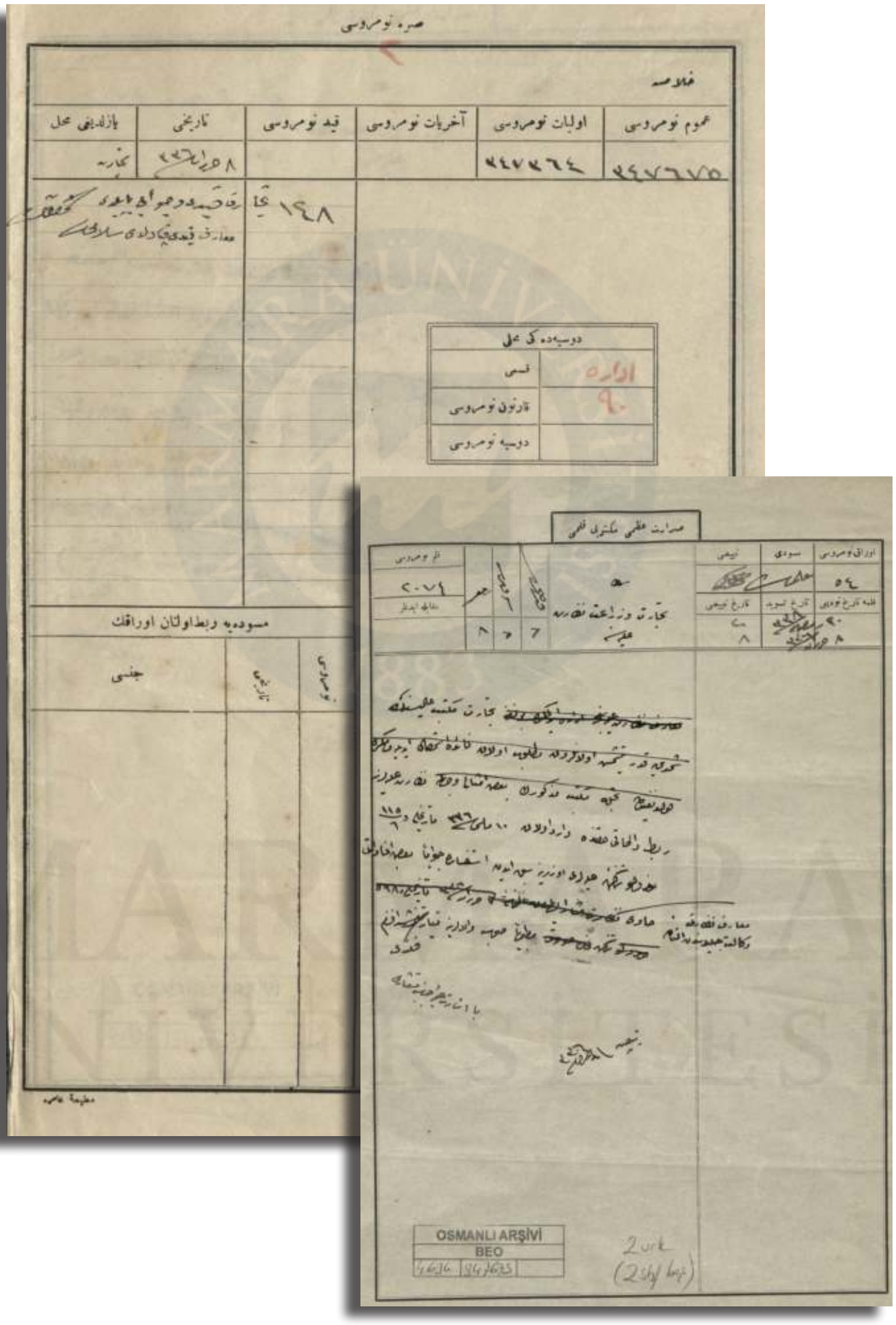
صره نومروسی

خلاصه

عموم نومروسی	اولیات نومروسی	آخریات نومروسی	قید نومروسی	تاریخی	بازدیدی محل
۲۴۷۶۷۵	۲۴۷۲۶۴			۵۸	تجارت

دوسیه‌ده کی محل

قسمی	اداره
قارتون نومروسی	۹۰
دوسیه نومروسی	

مسوده‌یه ربطاولنان اوراقك

نومروسی	تاریخی	جنسی

صدارت عظمی مکتوبی قلمی

اوراق نومروسی	مسوده‌ی	تبییضی
۵۴		

طلبه تاریخ نومروسی	تاریخ تبییضی
۹۰ ۵۸	۸

قلم نومروسی	سره نومروسی		
۲۰۷۶	۷	۶	۸

تجارت ودرایعه نظارتی

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
4616 346163

2 vrk
(2 sayfa)

110

BEO.4636/347675

"Ticaret Mektebi'nin Ticâret Nezâreti'ne rabt ve ilhâkı"

Sadâret-i uzmâ Mektûbî Kalemi

Evrak numerosu: 54

Târîh-i tevdii: 20 Ramazan sene [1]338 / 8 Haziran sene [1]336

Kalem numerosu: 2074

Ticaret ve Ziraat Nezâret-i Aliyyesine

Ticâret Mekteb-i âlîsinin Nezâret-i âlilerine rabt ve ilhâkı hakkında vârid olan 10 Mayıs sene [1]336 târîhli ve 115 / 6 numerolu tezkire-i celîleleri üzerine sebk eden istifsâra cevâben baᶜzı ifâdâtı hâvi Maᶜârif Nezâreti vekâlet-i celîlesinden alınan tezkire matbûen savb-ı valâlarına tisyâr kılındı efendim.

Bâ-işâret-i aliyye hazret-i müsteşârî.

Tatbik (?) fî 8 Safer sene [1]332

قید تمغاسی

دولت علیه

خارجیه نظارتی

امور سیاسیه مدیریت عمومیه سی

قلم نومروسی:

اولیات ومذبلات	خلاصه	مستند اولدیغی اوراق
۱۷۶۸۰ وارده ۱۸۹۷/۲۰۲ وارده		

عمومی نومرو ۱۷۶۶۵

خصوصی نومرو ۸۲۱

تاریخ ۸ صفر ۱۳۱۵ / ۹

اختام ساعت ۷،۱۰

مبیض و تاریخ	مسود و تاریخ	مجز	امور سیاسیه شعبه‌سی مدیری	مدیر عمومی	مافوقات
				تمغه	

نوع مسوده: [illegible] نقاره جلیله سنه عدیده

تذکره

حیه نقاره جلیله سنه عدیده اولیاء امائکه ایله امائکه خصوصیه نك استقلالی ایجابیتنه
صورتی معاملهٔ لازمه‌نك تدویسی مدیریتجه جانبنه اجرا ایدیلمش اولمغله مطوفیت طرفیدن
نقاره مذکوره مراجعه تدویس اولنمش خصوصات نقاره مذکوره ایله مقارن اولمق
وملفوفاً لیسته ده محرر امائکه ایله برصانه ثالث تکالیف حیه حوزه ضبطی
متفقیه تکالیف حیه قومیسیونجه اتخاذ اولنان قراره توفیقاً ماه مایس
۱۱ نجی کونی اجرا ایدلدیکی ⁄ وسعادتلو ایلچی حضرتلری طرفندن
میرالوی قاره طرفنه اعطا اولنان نوطه‌ده اشعار وملفوفاً اعاده قیلنان
ایدس واملاکك لیسته حاضره سنك بیتی تدقیق ایدیلدیکی مفهوده ایجاب
ایدره تبلیغات متضمنه اجرای اقتضا ایدیسه اولمغله معاملهٔ لازمه‌نك اجراسنه
مخصوص لیسته سیاقنه تذکره شاه‌ده ترقیم قلنمق اقتضا

مطبعهٔ عثمانیه

HR.SYS 2525/9 2 vrk (3shf60ε) 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

111

HR.SYS. 2525 / 9

"Ticaret mektebi ve bazı binaların Fransız Komiserliği'nce işgali."

1

Kayd Damgası

(mühür)

Bâb-ı âli

Hâriciye Nezâreti

Umûr-ı Siyâsiyye Müdüriyet-i Umûmiyyesi

Dosyası:

Harbi Umûmî Mütareke tatbikatı

Ticaret mektebiyle baᶜzı diğer mebâninin işgal ve tahliyesi

Evveliyat ve müzeyyelât:

Fransa'ya 17680 / Fransa'ya 303/18517

Dâhiliye Nezâret-i celîle-i aliyyesine tezkire

Harbiye Nezâret-i celîlesine â'id olmayan emâkin ile emâkin-i husûsiyenin işgâli îcâb etdiği sûretde muᶜâmele-i lâzımenin Polis Müdüriyeti cânibinden icrâ idilmesi içün doğrudan doğruya Nezâret-i senâveriye mürâcaᶜat olunması husûsunun Nezâret-i müşârun-ileyha ile kararlaştırıldığı ve melfûf listede muharrer emâkin ile bir sandalın tekâlif-i harbiye sûretiyle zabtı münfakîn Tekâlîf-i Harbiyye Komisyonunca ittihâz olunan karâra tevfîkan, mâh-ı cârinin 11. günü iᶜtâ edileceği Der-saᶜâdet Îtîlâf-ı Kavâs Merkez Kumandanı Miralay Kara tarafından iᶜtâ olunan notada işᶜâr ve âlâkadarâne ihbâr-ı keyfiyet edilmesi ve emlâkın hey'et-i hâzırasının vicâhen tesbît etdirilmesi husûsunda îcâb idenlere teblîgât-ı mukteziye îfâsı iltimâs edilmiş olmağla muᶜâmele-i lâzımenin icrâsına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Mon Chef de la guerre
à l'armée
me seront adressées
directement et qu'il
est également arrêté
qu'après notification
au Directeur Gal de la
Police Ottomane par
mes soins, les réquisitions
demandées, celui-ci
prendra les mesures
nécessaires à leur
exécution.

En conformité
de cette communication
je n'ai pas manqué
de faire
à l'honneur
au Chef de
l'Intérieur les instructions
voulues
au sujet des réquisitions
demandées par votre
lettre du 8 du même
mois N° 1168.

Veuillez agréer,
Mr le Colonel, l'assurance de
ma considération
très distinguée
Veuilly

SUBLIME PORTE

MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

Le Directeur Général des Affaires Politiques	Le Directeur	Le Chef de Bureau	Le Rédacteur

S. E. Rauf Orbay Pacha

M. le Colonel Care

N° G. 17680

N° S.

Le 10 Septembre 1917

Objet :

J'ai eu l'honneur
de recevoir la lettre
par laquelle vous avez
bien voulu me faire
le 8 Sbre N° 1168, pour
m'informer que sur
l'avis de Sa Ex. le Ministre
de la Guerre, ~~à la~~
~~suite~~ les demandes
de réquisition concernant les immeubles
de propriété privée
ou les bâtiments
n'appartenant pas au

HR.SYS 2525/9 2 vekil (Ishtkoe) 2

2

(Fransa Dâhiliye Nezâreti'nden, Osmanlı Dâhiliye Nezâreti'ne Fransızca mektup)

Bâb-ı Âlî

Hâriciye Nezâreti

Damat Ferit Paşa

Albay Care

17680

10 Eylül 1919

Osmanlı Devleti Harbiye Nezâreti'nin ilanına istinaden, özel şahısların mülkiyetinde olan taşınmazlara ya da Harbiye Nezâreti'nin kullanımında olmayan binalara el konulmasına dair bilgileri içeren … 1168 no'lu mektubu aldığımı bildirmekten şeref duyarım.

Ayrıca, Osmanlı Polis Müdürlüğü tarafından yapılmış olan tebligat çerçevesinde, kendisi de bu taleplerin uygulanmaları sırasında gereken tedbirleri alacaktır.

Bu görüşme çerçevesinde, İçişlerine rağmen, aynı ayın 3 ünde, 1168 no'lu mektubunuzla istemiş olduğunuz bilgiler verilecektir.

Saygılarımla

FORCES ALLIEES
EN
TURQUIE D'EUROPE
E.M.DU COMMANDANT D'ARMES
DE CONSTANTINOPLE
N°..1161.....C.I.R.

Le 3 Septembre 1919.

Le Colonel C A R E
Commandant d'Armes délégué

à M.le Ministre des Affaires Etrangères Ottoman
STAMBOUL

Conformément à la décision prise par la Commission Interalliée des Réquisitions dans sa séance du 30 Août 1919, j'ai l'honneur de vous faire connaître qu'il sera procédé le 11 Septembre 1919 aux réquisitions ci-après:

1°- De l'immeuble occupé par l'Ecole de Commerce Turque à Stamboul, en face de la Mosquée du Sultan AHMED - Destiné à l'installation des bureaux et services de la Mission Aéronautique d'Orient.

2°- D'une barque appartenant à Artin AVEDISSE, sujet Ottoman, à MAKRIKEUY. - Destinée à surveiller la Baignade militaire de la 122e D.I.

3°- D'une maison sise au Quartier Zeitinlik à MAKRIKEUY appartenant à KERESTEDJI Krikor Agha, sujet Ottoman, demeurant à Koum-Kapou - Destinée au logement du Personnel du 10e Groupe A.M.C.

4°- D'une maison sise rue de la Poudrière à MAKRIKEUY en face de la Brasserie Militaire appartenant à KARAFTIMOGLOU, sujet Ottoman, - Destinée au logement du Colonel Cdt le 16e R.T.S. et de son Etat-Major.

5e- D'une chambre à coucher avec son mobilier située dans une maison à MAKRIKEUY, Aralik Sokak N°6 appartenant à Yanni POUANCS, louée à M.BANYAKIS, grec sujet Ottoman - Destinée au Prévôt de la 122e D.I.

En conséquence vous voudrez bien en aviser les occupants et prendre les mesures nécessaires pour procéder contradictoirement à l'établissement d'un état des lieux.

NOTA. Le Ministre de la Guerre Ottoman (Service des Réquisitions) est également avisé de ces réquisitions.

FORCES ALLIEES EN TURQUIE
LE COMMANDANT D'ARMES
PLACE DE CONSTANTINOPLE

HR.SYS 2525/3 4

3

(Fransız İstanbul Komiserliği'nden Osmanlı Dâhiliye Nezâreti'ne Fransızca mektup)

Albay CARE
Temsilciler Ordusu Komutanı

Sayın
Osmanlı Devleti
Hâriciye Nezâreti
İstanbul

Müttefik kuvvetler el koyma komisyonunun 30 Ağustos 1919 toplantısında aldığı karar gereği size, 11 Eylül 1919 da uygulanacak el koymaları bildirmekten şeref duyarım.

1) Sultanahmet camiinin karşısında bulunan ve mülkiyeti İstanbul Ticaret Okuluna ait olan binanın, Şark Bölgesi Havacılık Dairesi'nin yerleşmesine ve kullanmasına

2) Bakırköy'de oturan Osmanlı tabiiyetindeki Artin Avediss'e ait kayığın, askerlerin denize gireceği yerleri gözetmesi için 122 D.I bölümüne

3) Bakırköy'de Zeytinlik Mahallesi'nde bulunan ve Osmanlı tabiiyetinde bulunan ve Kumkapı'da ikamet eden Krikor Keresteci'ye ait evin 10.Grup A.m.c ye.

4) Bakırköy de Pudriyer Sokağı'nda askerî yemekhanenin karşısında bulunan ve Osmanlı tabiiyetindeki Karaeftioğlu'na ait apartmanın, Genelkurmay Başkanlığı 16. R.t.s de görevli albaya lojman olmasına

5) Bakırköy Aralık Sokak'ta bulunan ve Yunan vatandaşı Yanni Pouance ait olup, yine Yunan vatandaşı M.Banvakas'a kiralanmış olan mobilyalı dairenin 122 D.I .

Sonuç olarak, mülk sahiplerini haberdar etmenizi ve gerekli önlemlerin alınmasının sağlanmasını

Not: Osmanlı Harbiye Nezâreti el koyma bölümü de bu konu ile ilgili bilgilendirilmiştir.

111

FORCES ALLIEES
EN
TURQUIE D'EUROPE

E.M. DU CDT D'ARMES
DE CONSTANTINOPLE

N°. 1161 ... C.I.R.

Constantinople, le 4 Septembre 1919.

Le Colonel C A R E
Commandant d'Armes Délégué

à M. le Ministre des Affaires Etrangères
O t t o m a n

J'ai l'honneur de porter à votre connaissance que sur l'avis de M. le Ministre de la Guerre Ottoman, à l'avenir les demandes de réquisition concernant les immeubles de propriété privée ou les bâtiments n'appartenant pas au Ministère de la Guerre, vous seront adressées directement.

Il est également arrêté qu'après notification au Directeur de la Police Ottomane par vos soins, des réquisitions demandées, celui-ci prendra les mesures nécessaires à leur éxécution.

Je vous prie d'agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma considération distinguée.

FORCES ALLIEES EN TURQUIE
LE COMMANDANT D'ARMES
PLACE DE CONSTANTINOPLE

4

(Ön yüz)

(Fransız Komiser Vekili Merkez Kumandanı Mösyö Kara yazılan Fransızca mektup)

İstanbul 04.Eylül 1919

Albay CARE

Temsilciler Ordusu Komutanı

Sayın

Osmanlı Devleti

Hâriciye Nezâreti,

Osmanlı Devleti Harbiye Nezâreti'nin ilanına istinaden, özel şahısların mülkiyetinde olan taşınmazlara veya Harbiye Nezâreti'nin kullanımında olmayan binalara el koyulması ile ilgili bilgiyi sizlere doğrudan iletmekten şeref duyarım.

Üstelik Osmanlı polisinin müdürü, el koyma talepleri hakkında tarafınızdan bilgilendirildikten sonra; kendisinin bu taleplerin uygulanmalarının gerektirdiği tedbirleri alacağına dair karar verilmiştir.

Sayın Bakan, en saygın teveccühlerimi kabul etmenizi rica ederim.

(Arka yüz)

Bugün tezkirenin yazılarak gönderilmesi emir buyuruldu.

Fî 8 Eylül sene [1]335

Umûr-ı Siyâsiyye Müdüriyeti Umûmîsine

8855

10 Eylül sene 919 târîh ve 17680 numero ile Fransız Komiser Vekili Merkez Kumandanı Mösyö Kar'a yazılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1

قید تفاسی

دوسیه‌سی:

خ.ع: مشار کرام تطبیقات تجدیدی

خارجیه نظارتی

امور سیاسیه مدیریت عمومیه‌سی

سیاسی

قلم نومروسی:

اولیات و مفیلات	خلاصه	مستند اولدیغی اوراق
۱۷۶۸۰ دائره مخصوصه‌دکی ۱۷۷۹۲, c۵۲ " "		

عمومی نومرو ۱۷۷۲۴

خصوصی نومرو ۵۷

تاریخ ۱۱ صفر ۳۲۹

مبیض و تاریخ	مسود و تاریخ	محیز	امور سیاسیه شعبه‌سی مدیری	مدیر عمومی	ملفوفات
				بیقه	

نوع مسوده:

معارف نظاره‌سنه عثمانیه

سلطنه احمدده تجاره‌ت عثمانیه عائد بعض ~~شرط جاریه~~ اولدیغی سویلدی

سیاقت حوالیه اداره‌سنه تخصیص ایدیلن اوزره شرط جاریه اولدیغی

کونی اشعاری ایدیلدیکی وجهله اتلاف قوای مرکز قوماندانی طرفندن

اشغالنده اولدقلری ~~نواحی~~ متعلقه تحفاید لزوم اعلامی

حقنده بیرلیکی تحفاید نظارتی تزکیم قصد اولنه

ساحت اختک

۶

ماضی الذکر معارف نظارت جلیله‌سنه

تشریح ایلشدر ۱۱/۲

مطبعهٔ عامره

HR. SYS 2525/9 2 ürk (3shfbo٤) 6

5

Kayd Damgası

Bâb-ı âli

Hâriciye Nezâreti

Umûr-ı Siyâsiyye Müdüriyet-i Umûmiyyesi

Dosyası:

Mütâreke-i tâmme tatbikâtı. Ticâret Mektebi'yle baᶜzı diğer mebâninin işgâl ve tahliyesi

Evveliyât ve müzeyyelât: Fransa Komiserliğine 17680 / Fransa Komiserliğine 17793-253

Umûmî numero: 17734

Hususi numero: 57

Târîh: 11 Eylül sene [1]335 – sene 919

Nev-i müsvedde:

Maᶜârif Nezâret-i aliyyesine

Sultan Ahmed'de Ticâret Mekteb-i âlisine âid binâ Seyâhat-ı Hevâiyye İdâresi'ne tahsîs edilmek üzere şehr-i cârinin on birinci günü işgâl edileceği Der-saᶜâdet İtilâf Kuvvası Merkez Kumandanı tarafından işᶜâr kılınmış olmağla me'mûrin-i müteᶜallıkaya tebligât-ı lâzıme îfâsına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Beyazı elden Maᶜârif Nâzırı Beyefendiye takdîm edilmişdir.

Fî 11 minhu

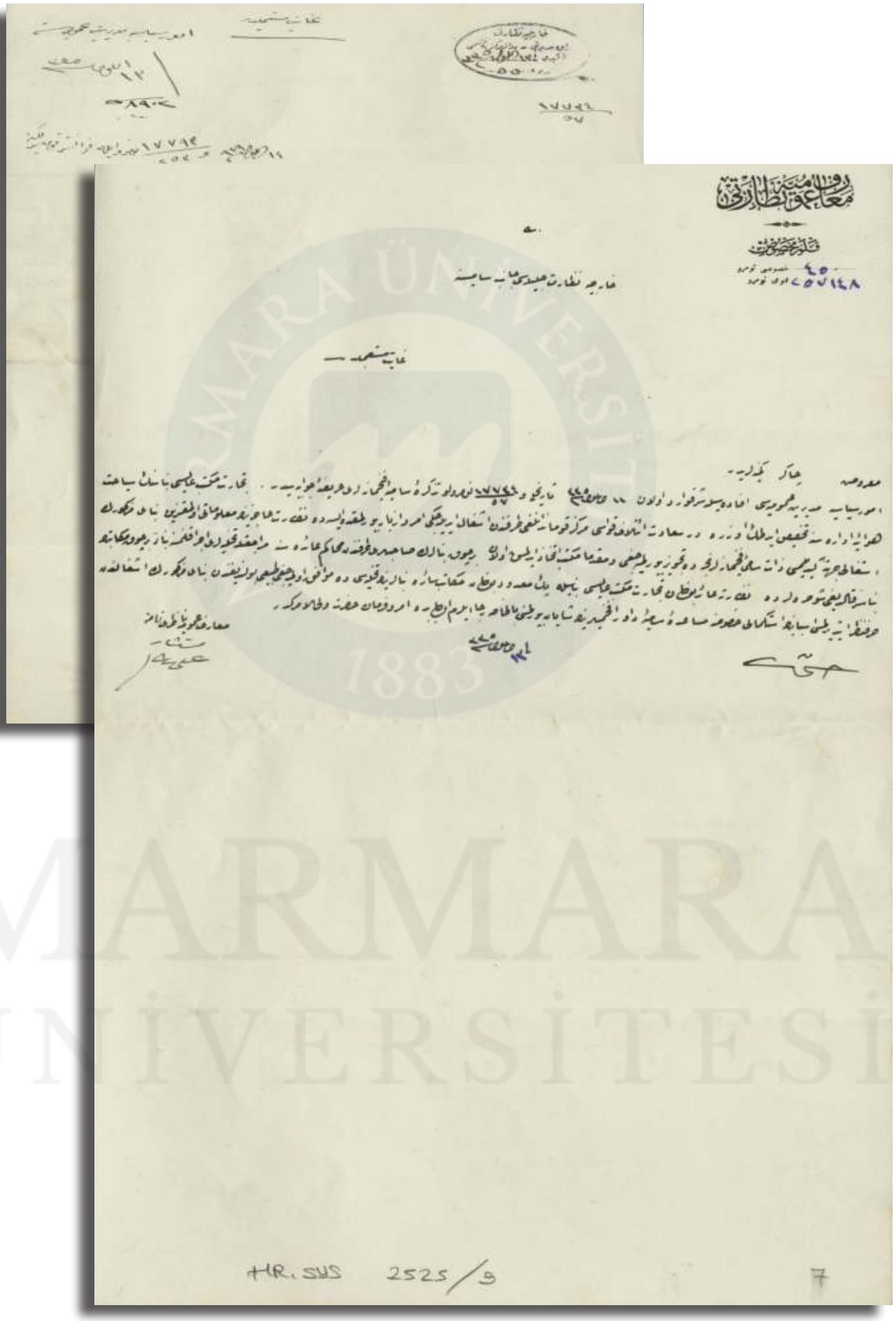

111

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

6

Maᶜârif-i Umûmiyye Nezâreti

Kalem-i Mahsûs

Husûsi numero: 45

Umûmî numero: 257148

Hâriciye Nezâret-i celîlesi cânib-ı sâmisine

Gâyet müstaᶜceldir

Mᶜarûz-ı çâker-i kemîneleridir

Umûr-ı Siyâsiyye Müdüriyyet-i Umûmisi ifâdesiyle şeref-vârid olan 11 Eylül sene [1]335 târîh ve 17734/57 numerolu tezkire-i sâmiye-i fehîmâneleri arîza-i cevâbiyesidir. Ticâret Mekteb-i âlisi binâsının Seyâhat-i Hevâiye İdâresine tahsîs edilmek üzere Der-saᶜâdet İ'tilâf Kuvvâsı Merkez Mumandanlığı tarafından işgâl edileceği emr ü izbâr buyrulmakta ise de Nezâret-i âcizînin mâᶜlumatı olmaksızın binâ-yı mezkûrun işgâli cihetine gidilmesi zât-ı sâmi-i fehîmânelerince de tecvîz buyrulmayacağı ve mukaddemâ mekteb ittihâz edilmiş olan bir çok binâların sâhibleri tarafından mehâkim-i âidesine mürâcaᶜatla tahliyeleri icrâ kılınmasına binâ'en bir çok mekâtibin binasız kaldığı şu sıralarda Nezârete aid bulunan Ticâret Mekteb-i âlisi binâsıyla pek maᶜdûd bulunan mekâtib-i sâ'ire binâlarının tahliyesi de muvâfık olmayacağı tabîᶜi bulunduğundan, binâ-yı mezkûrun işgâlinden sarf-ı nazar etdirilmesi esbâbının istikmâli husûsuna müsâᶜade-i sâmiye-yi dâver-i efhâmilerinin şâyân buyrulmasını bilhâssa ricâ eylerim. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 13 Eylül sene [1]335

Maᶜârif-i Umûmiye Nâzırı nâmına

Müsteşar Ali Rüşdü (?)

(Arka yüz)

Gayet müstaᶜceldir

Umûr-ı Siyâsiye Müdüriyet-i Umûmiyesine

FÎ 13 Eylül sene [1]335

8902

14 Eylül sene 919 17792 / 253 numero ile Fransız Komiserliği'ne yazılmıştır.

17734 / 57

قید تمغاسی

دوسیه‌سی:

خارجیه نظارتی

امور سیاسیه مدیریت عمومیه‌سی

قلم نومروسی: ۸۹۸۸

ایرلیات و مذبلات	خلاصه	مستند اولدیغی اوراق
داخلیه ۱۷۶۶۵/۸۷۱		
عسکریه ۱۷۹۲۷/۶۰		

عمومی نومرو ۱۷۹۲۷

خصوصی نومرو ۱۵۲

تاریخ ۲۲/ایلول/۳۳

میعض و تاریخ	مسود و تاریخ	ممیز	امور سیاسیه شعبه‌سی مدیری	مدیر عمومی	ملفوفات
	۷ ایلول ۴۵			تحریر	

نوع مسوده: داخلیه نظارتنه

۸ ایلول ۴۵ تاریخلی و ۸۷۱/۱۷۶۶۵ نومرولو تذکره جوابیه‌لری

زبده و فاعم نحاس مدیریتی انباره سیله وارد اولدیغه ۹ ایلول ۴۵

تاریخ و ۱۵۱۹ نومرولو تذکره عالیه‌لرینه جواب‌در.

بالجمله اشعه‌سنه تعلق ایدن ۱۷ نومرولو فاتورهنک کونیه

زیونلقده بولنان اون صندوقک استلامنه و بالجمله مصارف

مقابلنه عائد ۲۶ و ۱۹ نومرولو وجه‌لرک

دیانت‌لی عارفی اکبی اوتومبیلک مصاریفنه بالتقضیه

روکن بیوک قومیسیونی طرفنه ۱۲ ایلولده قاره‌دیکن یه عزیمت

ایتملری حسبیله مرکز قومیسیونی میانلرنده قاره‌دن مطالعه‌لری

استصحابیه‌سی مقتضیدن علاقه‌دارانه ایصالی ایچون علاوه

ایلکده‌در.

سنجل

مطبعهٔ عامره

HR.SYS 2525/9 2 ark (3shfbos) 9

7

Kayd damgası

Bâb-ı âli

Hâriciye Nezâreti

Umûr-ı Siyâsiye Müdüriyet-i Umûmiyesi

Dosyası:

Mütâreke - Ticâret Mektebi'yle baᶜzı diğer mebâninin işgal ve tahliyesi

Kalem numerosu: 8988

Dâhili: 17665/821

Maᶜârife: 17937/60

Umûmi numerosu: 17936

Husûsi numerosu: 853

Târîh: Fî 23 Eylül sene [1]335 / sene 919

Müsveddi târîhi: 21 Eylül sene [1]335

Nevᶜ-i müsvedde:

Dâhiliye Nezâreti'ne

8 Eylül [1]335 târîhli ve 17665 / 821 numerolu tezkire-i âciziye zeyl ve kalem-i mahsûs müdüriyeti ifâdesiyle vârid olan 9 Eylül [1]335 târîhli ve 1519 numerolu tezkire-i aliyyelerine cevâbdır.

Beyoğu'nda Serkiz Sokağı'nda kâ'in 17 numerolu hâne ile Makriköy'de Zeytunluk'da bulunan Ermeni Mektebi'nin işgâline ve İbrahim ve İsmail Hakkı Beylere aid 36 ve 18 numerolu ve Renold ve Panhard markalı iki otomobilin müsâderesine beyne'l-müttefikîn Rekizisyon Komisyonu tarafından 13 Eylül'de karar verildiği Der-saᶜâdet İ'tilaf Kuvvâsı Merkez Kumandanı Miralay Kara tarafından muᶜti takrîrde işᶜâr ve bu bâbdaki makbûzların alâkadarâne irsâl edileceği ilâve edilmektedir.

Resmi daire ile bu konuda yaptığım iletişimler sonucunda, bina eksikliği nedeniyle bahsi geçen okulun başka bir yere taşınması mümkün olmamıştır.

Fransız askeri otoritelerin bina işgalinin sona erdirilmesini istemelerine rağmen bu gerçekleşmemiştir.

Aynı sebepten dolayı birçok okul da bu durumda olduğundan sayıları oldukça azalmıştır.

Fransa her zaman, Türkiye'deki resmi eğitim ile ilgili görüşlerinin olumlu olduğunu ispat etmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1

قید تمغاسی

دوسیه‌سی: ۴۰۴ نمره‌لی تجارتگاه سفاین و شمال و غرب سی

خارجیه نظارتی

امور سیاسیه مدیریت عمومیه سی

قلم نومروسی: ۸۹۸۸

اولیات و مذیلات		
	فرانسه	۱۷۹۲/۲۵۲
	داخله	۱۷۹۲۶/۸۵۲
	فرانسه	۱۸۵۱۷/۲۰۲
خلاصه		
مسئله اولیهی اوراق		
عمومی نومرو		۱۷۹۲۷
خصوصی نومرو		۶۰
تاریخ		۱۲ ایلول ۲۵

ملفوفات	مدیر عمومی	امور سیاسیه قلمیاسی مدیری	ممیز	مسود و تاریخ	مبیض و تاریخ
	تبعیه			صحیح ۲۵ ایلول ۲۱	

نوع مسوده: معارف نظارتنه

تجاریه مکتب علیسنگ باسنه اشغالنه صدر اعظم تبلیغاتیله لزومنه دائر قلم مخصوصه یازیلمه سیله وارد اولمغله ۱۲ ایلول ۲۵ تاریخیله و ۱۷۹۲۷/۶۰ نومرولو تذکره علیاریله اعزاز بیورلمش اولان فرانسه فوریلماره مکتب تبلیغات لازمه اتخاذ قلنمش و معارف اسلاف خواسی مرکز قطعاتنه مبتلا اولمامق ایچون بوروده کوندریلمکله مکتب تبلیغاتنه بیلدیرلمش اولمغله بنا علیه مذکورک اشغالنه دائر تحریر قلم مخصوصه یازیلمه سیله ۱۲ ایلوله قدر دیلکین

سلیمه عباب

HR.SYS 2525/9 2 ark(3shfbo8) 10

8

Kayd damgası

Bâb-ı âli

Hâriciye Nezâreti

Umûr-ı Siyâsiyye Müdüriyet-i Umûmîyesi

Dosyası:

Mütareke - Ticâret Mektebi'yle baʿzı diğer mebâninin işgal ve tahliyesi

Evveliyât ve müzeyyilât: 17793-253

Umûmî Numero: 17937

Husûsî numero: 60

Târîh: 23 Eylül sene [1]335 sene 1919

Dâhiliyeye: 17936/853 Fransa'ya 18517/303

Müsvid ve târîhi: 21 Eylül sene [1]335 İsmail Mahmud

Nevi müsveddi:

Maʿârif Nezâretine

Ticaret Mekteb-i âlisi binâsının işgâlinden sarf-ı nazâr ettidirilmesi lüzûmuna dâ'ir kalem-i mahsûs müdüriyeti ifadesiyle vârid olan 13 Eylül 1335 târîhli ve 257148/45 numerolu tezkire-i âliyeleri üzerine Fransa Fevkalâde Komiserliği'ne tebligât-ı lâzıme îfâ kılınmışdır. Der-saʿâdet İ'tilâf Kuvvâsı Kerkez Jumandanı Miralay Kara bu sırada gönderdiği mektupta binâ-yı mezkûrun işgâine Beyne'l-müttefikîn Rekizisyon Komisyonu'nca 13 Eylül'de karar verildiğini evvelki mektûbunu te'yîden bildirmekdedir.

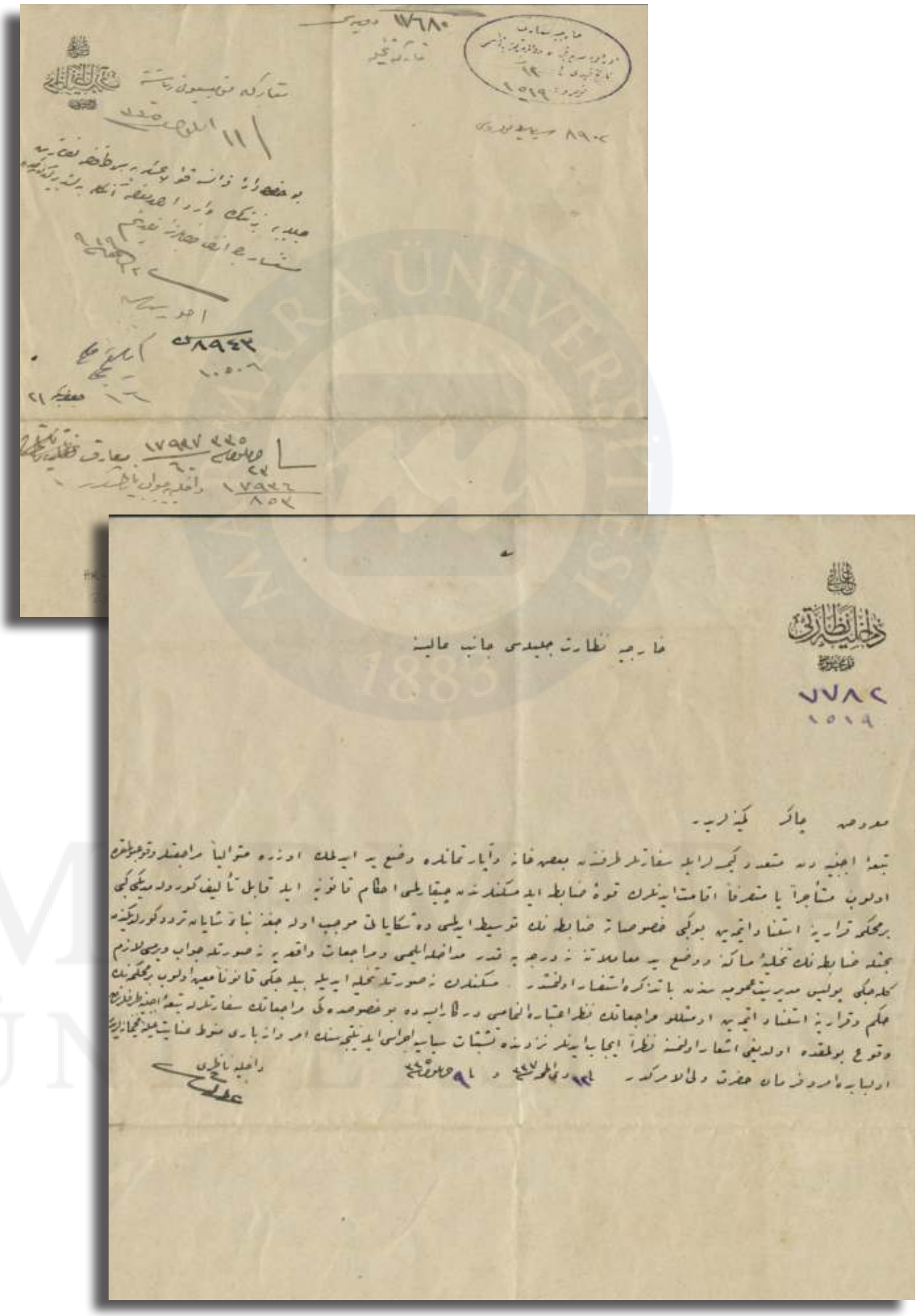

9

Bâb-ı âli
Dâhiliye Nezâreti
Kalem-i Mahsûs
7782
1519

Hâriciye Nezâret-i celîlesi cânib-i âlisine

Maᶜrûz-ı çâker-i kemîneleridir,

Tebᶜa-ı ecnebiyyeden müteᶜaddid kimseler ile sefâretler tarafından baᶜzı hâne ve apartmanlara vazᶜ-ı yed edilmek üzere mütevâliyen mürâcaᶜatlar vukûᶜ bulmakda olub müste'ciren ya mutasarrıfen ikâmet idenlerin kuvve-i zâbıta ile meskenlerinden çıkarılması ahkâm-ı kânûniye ile kâbil-i te'lif görülemediği gibi, bir mahkeme karârına istinâd itmeyen bu gibi husûsâta zâbıtânın tavassut edilmesi de şikâyeti mûcib olacağına binâ'en şâyân-ı tereddüd görüldüğünden bahisle, zâbıtânın tahliye-i mesâkine ve vaz'-ı yed muᶜâmelâtına ne dereceye kadar müdâhale eylemesi ve mürâcaᶜat-ı vâkıᶜaya ne sûretle cevâb virmesi lâzım geleceği Polis Müdüriyet-i Umûmîyesinden bâ-tezkire isti'far olunmuşdur. Mekânların ne sûretle tahliye edilebileceği kânunen muᶜayyen olub bir mahkemenin hüküm ve karârına istinâd etmeyen o misillü mürâcaᶜatın nazar-ı iᶜtibâra alınmaması derkâr ise de, bu husûsdaki mürâcaᶜatın sefâretlerle tebᶜa-yı ecnebiye tarafından vukûᶜ bulmakda olduğu işᶜâr olunmasına nazaran îcâb idenler nezdinde teşebbüsât-ı siyâsiyye icrâsı ile netîcesinin emr ü izbârı menût-ı inâyet-i aliyye-i fehîmâneleridir. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Zilhicce sene [1]337 ve fî 9 Eylül sene [1]335

Dâhiliye Nâzırı
Âdil

(Arka Yüz)

17680 Dosyası
Mütâreke-i tahliyye

Mütâreke Komisyonu Riyâsetine

FÎ 11 Eylül sene [1]335

Bu husûsa dâir Fransa kuvâ-yı askeriyyesi tarafından Nezâret-i celîleye bi'l-tezkire vârid olduğundan, ânınla birleşdikten sonra müsteşar beyefendi hazretlerine takdîm.

12 Eylül 919

Umûr-ı Siyâsiye 8943

10506

23 Eylül [1]335

17937-60 Maᶜârif

17936-853 Dâhiliye'ye cevâb yazılmışdır.

FORCES ALLIEES
EN
TURQUIE D'EUROPE

S.M.DU CDT D' ARMES
DE CONSTANTINOPLE

N° 1210...C.I.E.

Constantinople,le 17 Septembre 1919.

Le Colonel C A R E
Commandant d'Armes Delégué

à M. le Ministre des Affaires Etrangères
S T A M B O U L

J'ai l'honneur de porter à votre connaissance que la Commission Interalliée des Requisitions a prononcé dans sa séance du 13 Septembre 1919 les déréquisitions ci-après :

1°/ - De l'école de Commerce Turque mise à STAMBOUL en face de la mosquée SULTAN AHMED .(confirmation de ma lettre 1217 C.I.E. du 15 Septembre 1919.

2°/ - De la maison mise N°17 rue Serkis . (P E R A)

3°/ -De l'Ecole Arménienne mise à MAKRI KEUY (Zeitinlik)

4°/- Des automobiles ci-après :

N. 46 RENAULT, appartenant à IBRAHIM Bey.

N. 10 PANHARD, appartenant à ISMAIL HAKKI Bey

Les réquisitions seront envoyés aux intéressés.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre l'assurance de ma considération distinguée.

HR.SYS 2525/9

12

10

(Fransız İstanbul Komiserliği'nden Osmanlı Hâriciye Nezâreti'ne Fransızca mektup)

Gönderen: Ordu Komutanı Albay Cale

Alıcı: Hâriciye Nezâreti İstanbul

Müttefik Devletler El Koyma Komisyonu'nun, 13 Eylül 1919 tarihli toplantısında aşağıdaki kaldırma kararlarını almış olduğunu tarafınıza bildirmekten onur duyarım.

1- Sultanahmet Camisi karşısında bulunan Türk Ticaret Okulu (15 Eylül 1919 tarih 1217 numaralı mektubumun teyidi)

2- Serkis Sokak No:17'de bulunan ev. (PERA)

3- Bakırköy'de (Zeytinlik) bulunan Ermeni Okulu

4- Aşağıdaki otomobiller

İbrahim Bey'e ait olan F.36 Renault

İsmail Hakkı Bey'e ait F18 Panhard

Yükümlülük belgeleri ilgililere gönderilecektir.

En derin saygılarımın kabulünü rica ederim.

Bakanlığa sunulan dilekçede, Topçular ve Rami köylerinde oturan, Faik, Salim, Timur, Eşref ve Hüsnü, adı geçen bölgede yetkili olan 11. Avcı Taburu komutanının emri üzerine iki alt düzey askerin ……..…. beyan etmişlerdir.

(Arka Yüz)

20 Eylül sene 919

Mütareke Komisyonu Riyasetine

Fi 18 Eylül sene [1]335

Evrak vürûdu: Fî 21

8988

Fi 23 Eylül sene [1]335

17937 / 60 Maᶜârif Nezâreti'ne yazılmışdır.

SUBLIME PORTE

MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

Le Directeur Général des Affaires Politiques	Le Directeur	Le Chef de Bureau	Le Rédacteur
Vu			

Nombre d'enregistrement

9220/10672

S. E. ~~Recteur Pacha~~ Note Verbale

à

~~Mr le Colonel Commandant d'Armes~~ Haut Commissariat

Commandant d'Armes de légion Français

N° G[1] 18517

N° S[1] 303

Le 25 Juin 1917

Objet:

Dans une requête adressée au Ministère M. les nommés Taïb Salim Timor Echeref et Hassane, habitants des villages de Tepedjiler et de Banie exposent que sur l'ordre du Commandant du 15ème bataillon des chasseurs ~~qui est en garnison~~ casernés en cette localité, à la caserne de Banie deux petits officiers français ont occupé tout dernièrement

HR.SYS 2525/9

2 vde (lshf bo2)

13

11

(Fransız İstanbul Komiserliği'nden Behçet Paşa'ya (?) Fransızca mektup)

Bu ayın 3'ü tarihli, 1168 numaralı mektubunda Albay Care, Müttefik Devletler El Koyma Komisyonu'nun, 30 Ağustos 1919 tarihli toplantısındaki kararına kararına uygun olarak, 11 Eylül tarihindeki toplantıda, içlerinde …….. karşısındaki binayı işgal etmekte olan Ticaret Okulu'nun da bulunduğu bazı el koymaların değerlendirileceğini bana bildirdi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

leurs maisons.

Les susnommés qui ont
consigné de la Macalaine à la
Jaux Leglandraies [illegible]
[illegible] appréhendent terriblement
donné qu'ils habitent [illegible]
le sont qui leurs seraient [illegible]
maisons à plusieurs familles
[illegible] leurs domiciles
mettrait celles-ci dans une
[illegible]
situation précaire faute
[illegible]
de moyens
faute de ressources de se procur

d'autres habitations.

Les considérations
ci-dessus précédemment
[illegible]
donné qu'aucune notification
n'a été faite à mon départ
[illegible]
[illegible]
à Ministère des Affaires Et. a
[illegible]

Le Haut Commissariat de la République
[illegible]
prier de vouloir bien donner
au nécessaire afin que les troupes
autorités militaires français renoncent à [illegible]
la réquisition des [illegible] maisons
susvisées.
Veuillez agréer Mr le Colo
nel l'assurance de ma con
sidération très distinguée.

evleri.

Adı geçen kişiler, Makedonya'dan Yunan baskısı nedeniyle göç etmişlerdir.

İddianame: İkametleri onları zor durumda bırakacaktı….

Saygılarımla, …

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

حضور عالی صدارت پناهیه

دولتلو افندم حضرتلری

یای قتله سنده اقامت ایده اوده برنجی آوجی فرانسز آلای قوماندانی طرفندن ایکی کوچك فرانسز
ضابطی مکلمزك قوانینه وعاداتی خلافنه اولرق یانلرینه ضابطك محلیه ومختار وهیئت اختیاریه اوده
ضابطی مکلمزك قوانینه وعاداتی خلافنه اولرق یانلرینه ضابطك محلیه ومختار وهیئت اختیاریه اوده
جمیع بریس اولمقزین کشف اتیلمه وندره وسونکو ایله تهدیداته لك جبراً خانه لرینزه کیرمشلردر
مراجعتنده حصوله یاپه مشکلاته تدیلك وتصرفاتیکز خانه لرمزده بوقیمه بزی اخراج ایتمك
نتیجه بولنمه فرانسز قوماندانلغی براموافق کورمیوب سوسنده بولندیرمه فکورنده در .
اسماً کندی خانه لرینزده ودرت نفر عائله بولنمقده ایکی کاستانجولك ده یانلرینه بیله
اهالیسنه کفایتا تنبیه مکلمزی آیه سنده یکیدن کندیلرینه کیدلری یا خود خانه لرینزی
بزم ایچون عدم الامکان بوکیراجی ویرمکه فقیر لکمز مانعدر . بناء علیه خانه لرینزده
حیفظ ریلم حبه اولورسه لك کثرت عائله دولایسیله یا پریشانه اولمغله برابر مسکنسز قالدیغنی
سوقافلر اوده سنده بولنمه جفر خبیر . بو پریشانیتی دفع ایتمك وقایه مزی عرض ومرام
ایلرز . اولبابده امر وفرمانه حضرتلری مرجع امر کدر .

رامی اهالیسندن طوپچیلر اهالیسندن

حسن امزه

HR.SYS 2525/9 14

13

Huzûr-ı âli-î Sadâret-penâhiye

Devletlü efendim hazretleri

Râmi Kışlası'nda ikâmet iden on birinci Avcı Fransız Alayı Kumandanı tarafından iki küçük Fransız zâbiti memleketimizin kavânîn ve âdâtı hilâfına olarak yanlarına zâbita-i mahalliye ve muhtar ve hey'et-i ihtiyâriyeden hiç birisi olmaksızın keşfetmek üzere ve süngü ile tehdid ederek cebren hânelerimize girmişlerdir. Muhâceretten sonra bin müşkilâtla tedârik ve tasdîk ettiğimiz hânelerimizden bu kış bizi ihrâc etmek niyetinde bulunan Fransız kumandanlığı bir emr-i vâkiᶜ karşısında bulundurmak fikrindedir. Esâsen kendi hânelerimizde dört ve beş âile bulunmakda iken İstanbul'un da yangınlar ile ahâlisine kifâyet etmeyen meskenleri arasında yeniden kendimize kirâları pek bahalı hâne tedâriki bizim içün adîmü'l-imkân ve bu kirayı vermeğe fakirliğimiz mâniᶜâdır. Binâen-aleyh hânelerimizden çıkarılacak olursak kesret-i âile dolayısıyla pek perişan olmakla berâber meskensizlikden nâşî sokaklar ortasında bulunacağımız tabiᶜîdir. Bu perişâniyet ve tehdîdatdan vikâyemizi arz ve istirhâm eylerim. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 10 Teşrin-i sânî sene [1]335 ve fî 10 Teşrîn-i sâni sene [1]335

Râmi ahâlîsinden Hüsnü Eşref	Topçular ahalisinden Timur.	Topçular ahâlîsinden Sâlim	Erkan-ı Harp yüzbaşılarından Fâik

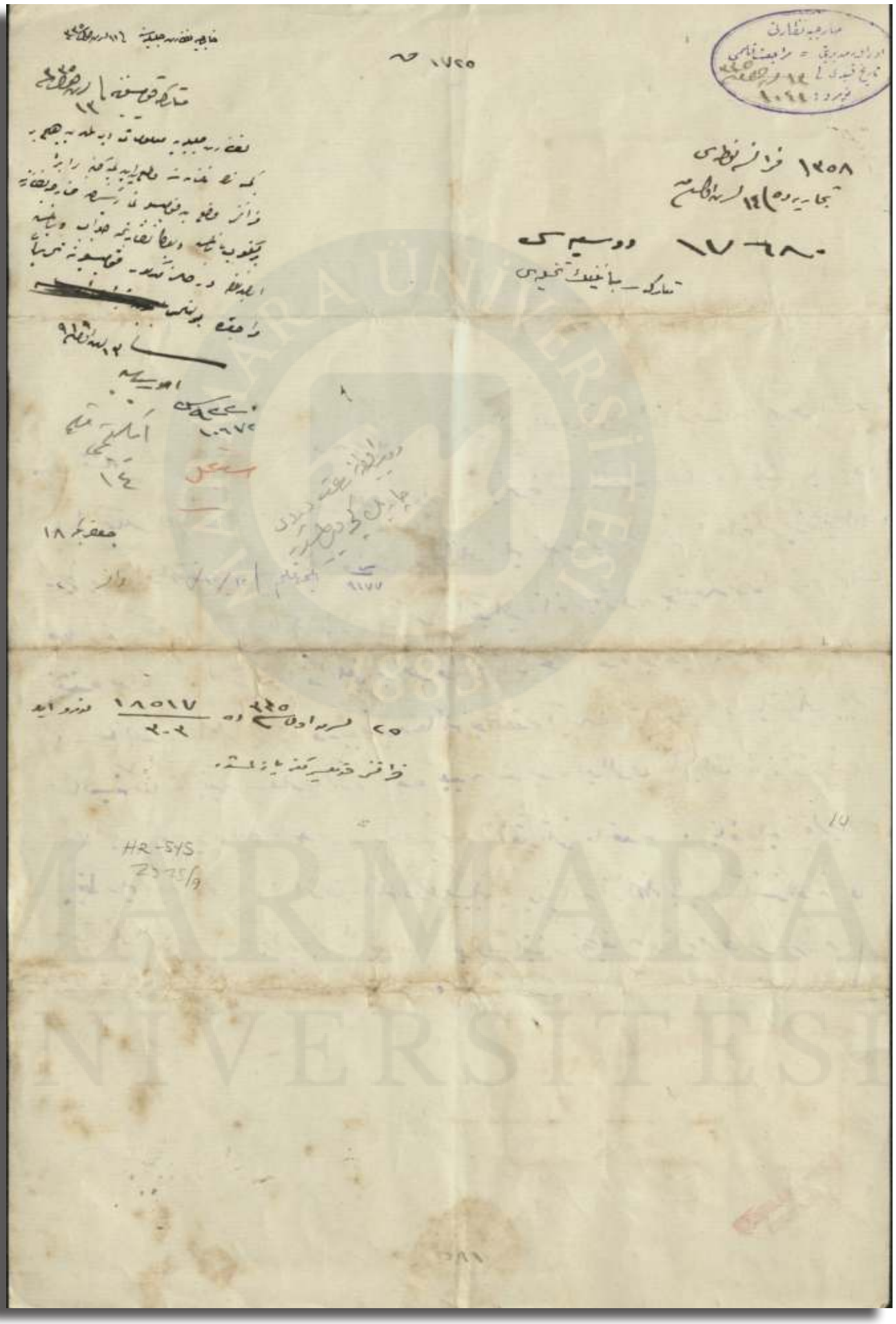

(Arka Yüz)

1725

Harbiye Nezâret-i celîlesine Fî 11 Teşrîn-i evvel sene [1]335

Mütâreke Komisyonuna Fi 13 Teşrîn-i evvel sene [1]335

Nezâret-i celîleyeye maᶜlûmât verilmeden hiçbir kimsenin hânesine vaz'-ı yed edilemeyeceğiyle berâber, Fransız vaz-ı yed komisyonu re'isinden Hâriciye Nezâretine bir mektûb yazılmış ve buna Nezâretce cevâb verilmiş olduğundan derhâl mezkûr komisyona teharriyen mürâcaᶜatda bulunulması.

13 Teşrîn-i evvel sene 919

922 /10672

25 Teşrîn-i evvel sene [1]335'de 18517 / 303 numero ile Fransız komiserliğine yazılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

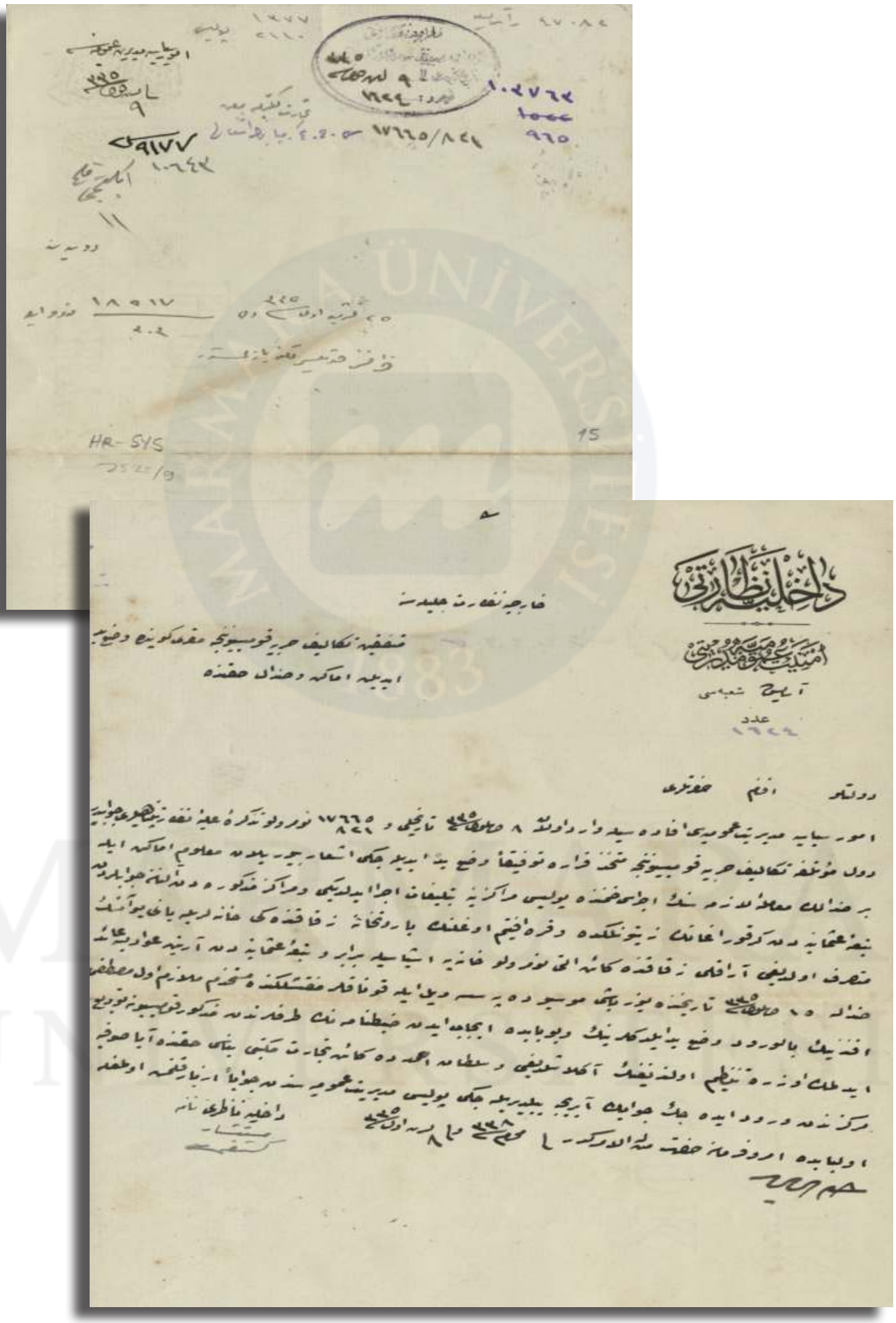

داخلیه نظارتی

امنیت عمومی و قلمیه مدیریتی

تایپ شعبه‌سی

عدد

14

Dâhiliye Nezâreti
Emniyet-i Umûmîyye Müdüriyyeti
Âsâyiş Şu[c]besi
Aded
1624

Hâriciye Nezâret-i celîlesine

Müttefikîn-i Tekâlif-i Harbiyye Komisyonu'nca Makriköy'de vaz[c]-ı yed edilen emâkin ve sandal hakkında.

Devletlü efendim hazretleri

Umûr-ı Siyâsiyye Müdüriyet-i Umûmîsi ifâdesiyle vârid olan 8 Eylül sene [1]335 târîhli ve 17665/821 numerolu tezkire-i aliyye-i Nezâret-penâhileri cevâbıdır. Düvel-i Mu'telîfe Tekâlif-i Harbiye Komisyonu'nca müttehiz karâra tevfîkan vaz[c]-ı yed edileceği iş[c]âr buyurulan ma[c]lûm emâkin ile bir sandalın mu[c]âmele-i lâzımesinin icrâsı zımnında polis merâkizine teblîgât icrâ edildiği ve merâkiz-i mezkûreden alınan cevâblardan teb[c]a-yı Osmâniye'den Kirkor Ağa'nın Zeytunluk'da ve Kara Eftim oğlunun Baruthane Sokağı'ndaki hâneleriyle Yani Yoamin'in mutasarrıf olduğu Araklı sokağında kâ'in altı numerolu hâneye eşyâsıyla berâber ve teb[c]a-yı Osmâniye'den Artin Avadis'e â'id sandala 15 Eylül sene [1]335 târîhinde Yüzbaşı Mösyö Dö Pessedil ile Konaklar Müfettişliği'nde müstahdem mülâzım-ı evvel Mustafa Efendi'nin bi'l-vürûd vaz[c] edildiklerinin ve bu bâbda îcâb iden zabıtnâmenin taraflarından mezkûr komisyona tevdî[c] edilmek üzere tanzîm olduğunun anlaşıldığı ve Sultan Ahmed'de kâ'in Ticâret Mektebi binası hakkında Ayasofya merkezinden vürûd edecek cevâbın ayrıca bildirileceği polis Müdüriyet-i Umûmîyesi'nden cevâben izbâr kılınmış olmağla, ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî Muharrem sene [1]338 ve fî 8 Teşrîn-i evvel sene [1]335.

Dâhiliye Nâzırı âamına
Müsteşâr
Keşfî

(Arka Yüz)

Umûr-ı Siyâsiyye Müdüriyet-i aliyyesine

Fi 9 Teşrîn-i evvel sene [1]335

قاره طوله
١٢

خارجیه نظارتی

عرب عموص — مقاره نطیفاق

دوسیه نك خلاصه سی

تجارت مکتبلری بحقنده دیگر مباحثك استعلای تخدیسی

	عمومی نومرو	خصوصی نومرو	مورد	تاریخ		ملاحظات
	١٧٦٦٥	٨٤١	واصله	٨ تشرين ثانی		
	١٧٦٨٠	—	قرائن تحریرکلن	١٠ «	١١٦٨	قرائن تحریرکلنه
	١٧٧٢٤	٥٧	معارف عمومیه	١١ «	٥٥	معارف عمومیه دائر
	١٧٧٩٢	٨٥٤	قرائن تحریرکلنه	١٤ «		
	١٧٩٢٦	٨٥٤	واصله	٢٢ «		
	١٧٩٢٧	٦٠	معارف عمومیه	« «	١٢٤٠	قرائن تحریرکلنه ١٥١٩ واصل دائر

HR.SYS 2525/9 16

15

Bâb-ı Âlî

Hâriciye Nezâreti

Dosyanın Hülâsası:

Ticâret Mektebiyle baᶜzı diğer mebâninin işgâli ve tahliyyesi

Harb-i Umûmî -- Mütâreke Tatbikâtı

Umûmî numero	Hususi numero	Müverri	Târîh	Mülâhazat
17665	821	Dâhiliye	8 Eylül 19	
17680		Fransız Komiserliği'ne	10 --	1168 Fransız Komiserliği'ne
17734	57	Maᶜârif-i Umûmîye	11 --	55 Maᶜârif-i Umûmîyeden
17793	253	Fransız Komiserliği'ne	14 --	
17936	853	Dâhiliye'ye	23 --	
17937	60	Maᶜârif-i Umûmîyeye	- -	1230 Fransız Komiserliği'ne 1519 Dâhiliye'den

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

خارجیه نظارتی

اوراق مدیریتی

دوسیه قلمی

قسمی ... { قارنوف / روبه‌سی مرعی‌سی

مناکله تلفیقاتی

تجارت مکتبیله بعض دیگر مبانیك اشغال و تخلیه‌سی

خلاصه‌سی

سنه ۱۹۱۹

+HR.SYS 2525/9 2'ork (3shfbo3) 17

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

112

HR.İM. 231/36

"İstanbul Yüksek Ticaret Mektebi mezunu Sadi Rıfkı Bey'in Hâriciye Vekaleti'nde bir memuriyete atanma talebi"

Türkiye Cumhuriyeti
Hariciye Vekâleti
Zat İşleri Müdürlüğü
U. No 64316
H. No 119
Lef

Istanbulda Halil Hakkı Beye

13. 12. 929 tarihli ve 21050/26 nümerolu tahrirat cevabıdır :

Vekâlette bir memuriyete tayin talebinde bulunan Sadi Rıfkı Beyin memurin kanununun 4 üncü ve 5 inci maddeleri ahkâmına tevfikan memur olmak evsafını haiz bulunduğunu isbata medar ibraz edeceği vesaik sureti musaddakasının irsal buyurulmasını rica ederim efendim
Hariciye Vekâleti vekili namına
Müsteşar

H-Hâmit 4/5/929

Adres . Mehmed Bahri
Istanbul ,Şişli Perihan Sokağı
Ömer lûtfi Bey apartimanı No : 2 mukim

Başbakanlığa 7/5/929

21212/133
12/5/929
H. V. C.

107
7/5/929

OSMANLI ARŞİVİ
HR.İM
231 | 36 | 1

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

دوسیه ربط نومروسینك اشارتنه مخصوص محل

دوسیه‌سی ۷

خارجیه وکالتی — صدارتی

اوراقك عمومی نومروسی 21212	مسئله اولمش اوراقك نومروسی	شعبه‌نك قید نومروسی	مهمل	مسود	مبیض	مدیر	مدیر عمومی
اوراقك خصوصی نومروسی 133							
اوراقك تاریخی 12/5/929							

خلاصه

Zat İşleri Müdürlüğü ifadesile 4/5/929 tarihli ve 64376/119 numerolu Tahrirati devletleri cevabidir.

Vekâleti Celilede bir memuriyete tayinini talep eden Sadi Rifki Beyin (İstanbul Yüksek Ticaret Mektebi) diplomasi ile askeri vesikasi sureti ve sihhat raporu leffen takdim kilinmişti efendim.

OSMANLI ARŞİVİ		
HR.İM		
231	36	2

(2 Vrk 3 Shf)

Sultanahmet Meydanı (At Meydanı) Planı [1880]

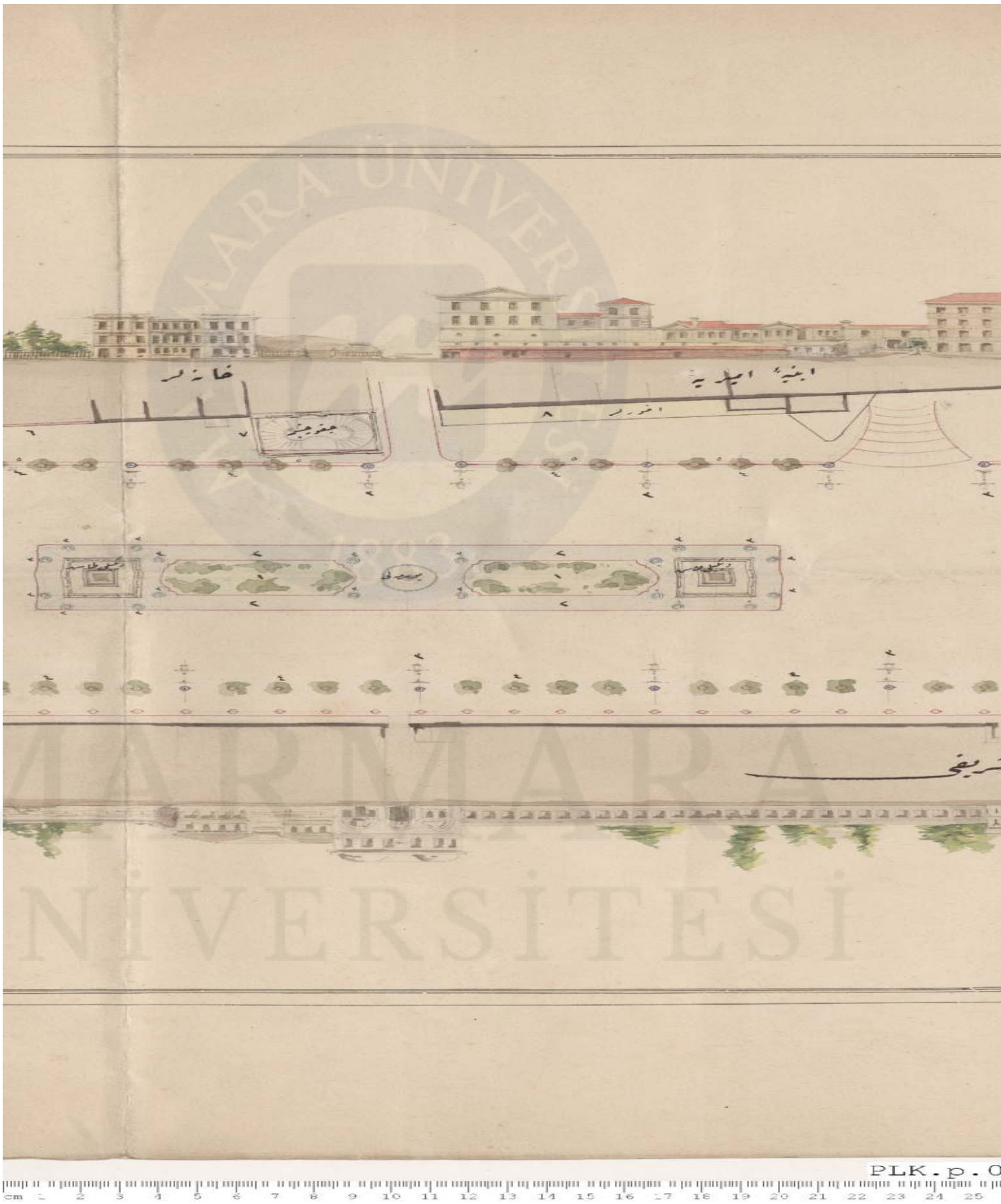

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

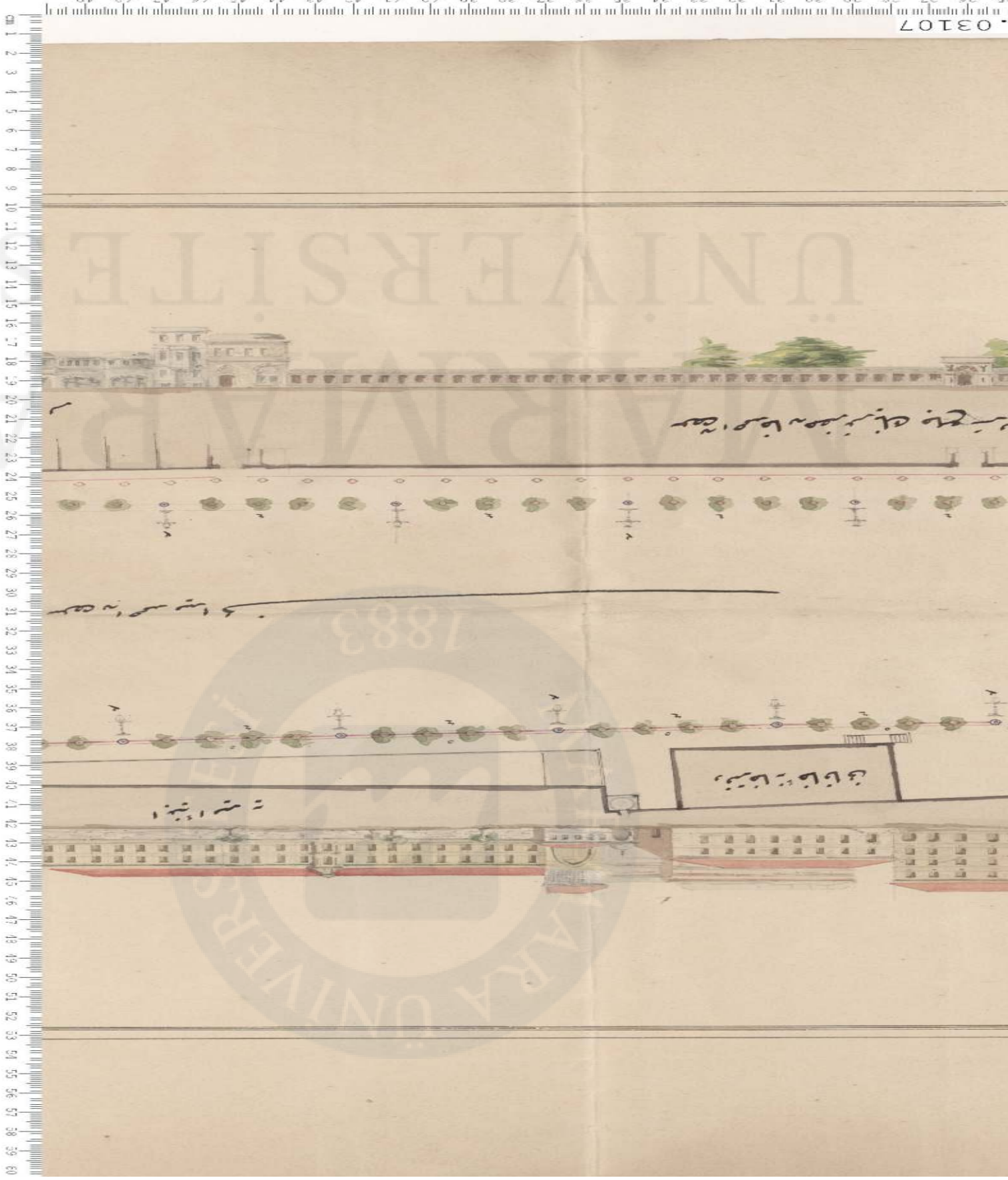

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

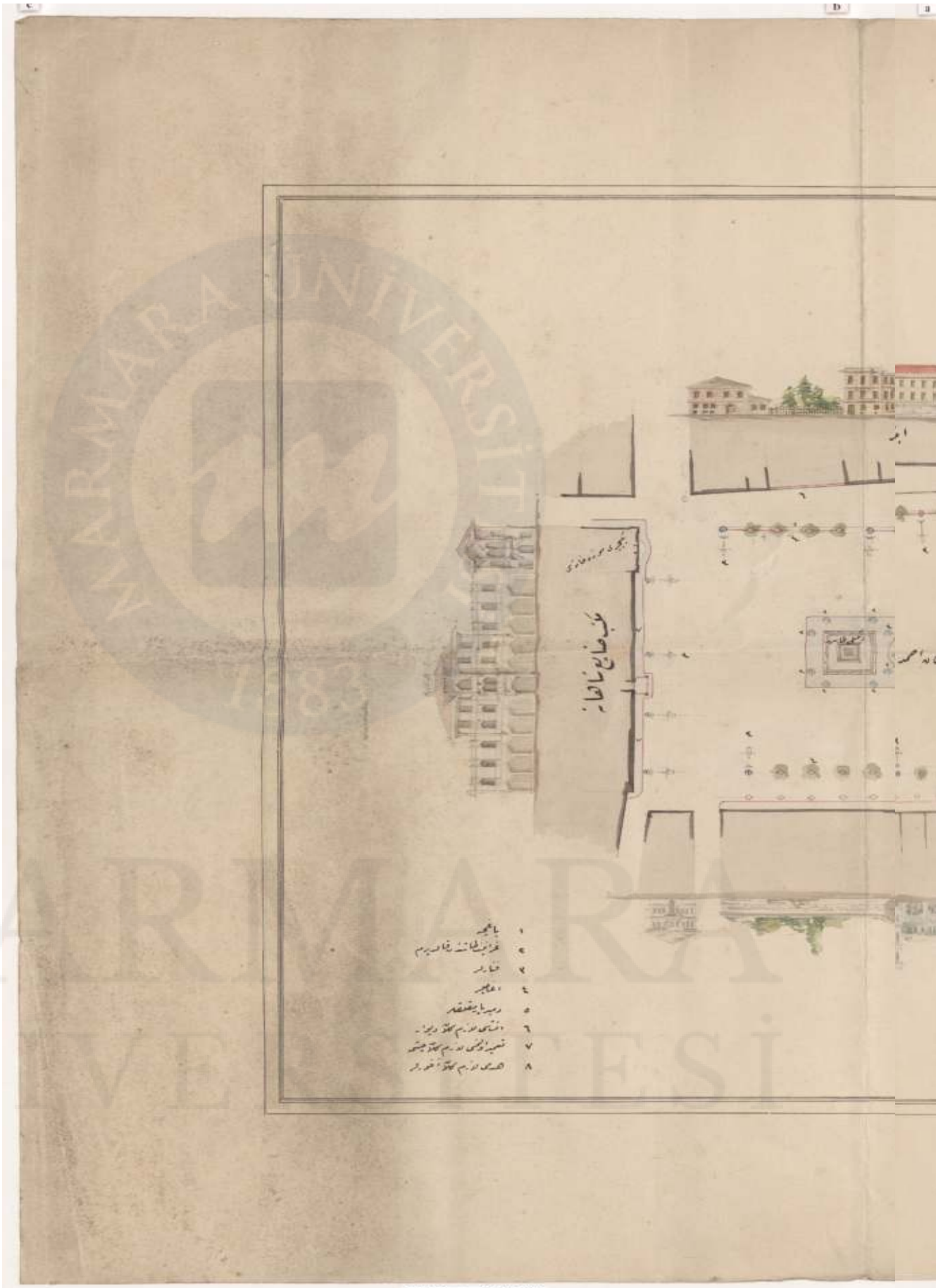

PLK.p.03107

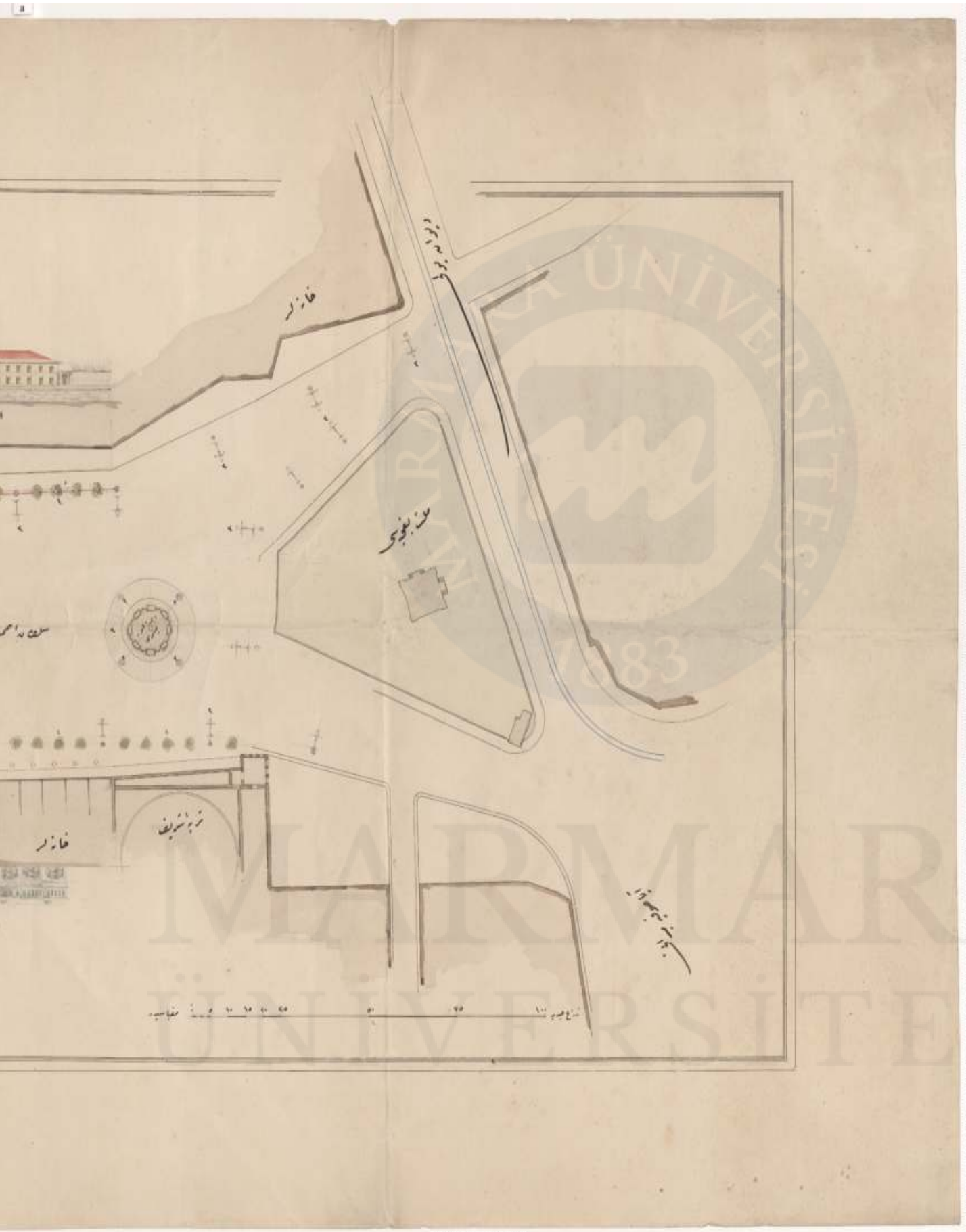

PLK.p.03107

MARMARA ÜNİVERSİTESİ